

T. C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM

DALI

DOKTORA TEZİ

SİYASAL SÖYLEMDE ‘MÜLTECİ KRİZİ’:

İTALYA, MACARİSTAN, TÜRKİYE

MERVE HAZER YİĞİT UYAR

2502150256

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. SERPİL ÇAKIR

İSTANBUL - 2021

T. C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM

DALI

DOKTORA TEZİ

SİYASAL SÖYLEMDE ‘MÜLTECİ KRİZİ’:

İTALYA, MACARİSTAN, TÜRKİYE

MERVE HAZER YİĞİT UYAR

2502150256

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. SERPİL ÇAKIR

İSTANBUL - 2021

ÖZ

SİYASAL SÖYLEMDE ‘MÜLTECİ KRİZİ’: İTALYA, MACARİSTAN, TÜRKİYE

MERVE HAZER YİĞİT UYAR

Bu tez, siyasal söylem ile mültecilere/göçmenlere yaklaşımların siyasi partiler tarafından zamanla nasıl oluşturuldukları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma sorusuna odaklanmaktadır. Mülteci Krizi vakası, ayaklanmaların başlamasından bu yana uzun bir geçmişi olan, seçilen ülkelerdeki mültecilere yönelik yaklaşımı anlamak için kapsamlı ve tutarlı bir veri sunmaktadır. Mevcut akademik literatürde, göç konusu üzerine İtalya, Macaristan ve Türkiye’nin ilgili analizine ilişkin karşılaştırmalı bir değerlendirme çalışma konusunda bir açık söz konusudur. Araştırma bağlamında analiz birimi, seçilen ülkelerin siyasi partilerinin genel seçim manifestolarıdır. Vaka olarak seçilen ülkelerde, mülteci krizi öncesi ve sonrasında genel seçim manifestolarında (2006-2018) göç konusu üzerine inşa edilmiş algıyı ortaya çıkarmak üzerine içerik analizi ile çözümleme ve karşılaştırma yapılmıştır. Seçim manifestolarının göç /göçmen /mülteci /sığınmacı söylemleri politik tutumlarla ilişkilendirilmiştir. Göç konusunun *hayali mülteciler* algısına dönüşümü incelenmiştir. Bu bağlamda, seçim manifestolarında popülizm, mülteciler ve mülteci krizi, güvenlikleştirme, zenofobi / İslamofobi, Avrupa şüphecililiği kategorileri ile ilgili içerik, söz konusu ülkelerin ve partilerin göçe ilişkin yaklaşımlarını ve algılarını açıklamak için karma yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mülteci, Göçmen, Popülizm, Avrupa Şüphecililiği, İslamofobi, Zenofobi, Güvenlikleştirme, Sığınmacı, Mülteci Krizi

ABSTRACT

'REFUGEE CRISIS' IN POLITICAL DISCOURSE: ITALY, HUNGARY, TURKEY

MERVE HAZER YİĞİT UYAR

This thesis focuses on a comparative research question on how political discourse and approaches to refugees/immigrants are constituted by political parties over time. The Refugee Crisis case, which has a long history since the onset of the riots, provides comprehensive and consistent data to understand the approach to refugees in the selected countries. There is a gap in the relevant academic literature on comparative analysis of Italy, Hungary and Turkey concerning the migration issue. The unit of analysis in the context of the research are the general election manifestos of the political parties of the selected countries. The content analysis method was used to analyze and compare the migration issue in the general election manifestos (2006-2018) before and after the refugee crisis in the case countries in order to reveal the constructed perception. The migration / immigrant / refugee / asylum discourses of the general election manifestos were associated with political attitudes. The transformation of the issue of migration into the perception of *imagined refugees* has been studied. In this context, content related to the categories of populism, refugees and refugee crisis, securitization, xenophobia / Islamophobia, Euroskepticism in the election manifestos was analyzed using mixed methods to explain the attitudes and perceptions of these countries and parties regarding migration.

Keywords: Refugee, Immigrant, Populism, Euroskepticism, Islamophobia, Xenophobia, Securitization, Asylum Seeker, Refugee Crisis.

ÖNSÖZ

Bu çalışma beş yılı aşkın bir sürede kümülatif bir birikim olarak var olmuştur. Yabancılar/mültecilere/göçmenlere/sığınmacılara mensuplarına yönelik yaratılan algının nedeni ve oluşumunu ortaya çıkarmak bu tez çalışmasının motivasyonunu oluşturmuştur. Genelde mesele edilen konu kurgulanan ‘hayali mülteciler algısı’ ve var olmayan tehlikeli bir korku ortamıydı. “Neden mülteciler, popülizm, güvenlikleştirme, zenofobi, islamofobi çalışmak istedim ve bu fenomenlerin hepsi arasında ayrılmaz bağların olduğu iddia edildi?” sorusunun cevabı ise tam da buradadır. Ötekileştirme ve toplumu birbirinden ayrı zıt kutuplara ayırma insanlık tarihinden beri varolan siyasetin vazgeçilmez olgularıdır. Yeni dünyamızda mültecilerin siyasetin vazgeçilmez ötekileştirme ögesi olduğu bu tezin iddiasıdır. Ayrıca dünyanın daha yaşanılabilir bir yer olmasına ve literatüre katkı sağlaması önemli motivasyon kaynaklarımdandır. Bu tezi yazarken nitel bir araştırma olmasını düşünerek yola çıkılmıştı. Tezde yol aldıkça ve alanında uzman birçok isimle çalışma fırsatı oldukça bu tezin aynı zamanda karma yöntemler ile ispatının daha güçlü olacağının farkına varıldı. Karma yöntemler bilimselliğin doğası ile bu tezin de ışığı olmuştur. Bu çalışma asla sadece yazarının eseri değildir.

Doktorada yolun yarısına geldiğim zamanlarda kanser hastalığına yakalandım ve mücadelemi devam ettirirken yolda beni birkaç kez tökezleten bu hastalıkta, öncesinde, sırasında ve umarım sonrasında da yanımda olan can yoldaşım, sevgili hayat arkadaşım Can Uyar’a en büyük teşekkürü borç bilirim. Bu tezin motivasyon kaynağı ve en büyük dayanağı kendisidir. Deniz derya bilgisi, alanında uzmanlığı, bana olan desteği ve bitmez tükenmez sabrı ile iyi ki benim yoldaşım, en büyük teşekkürü kendisine ederim.

Doktora tezlerini yazmak bilgi, birikim, araştırma işi olduğu kadar sabır, dirayet, sevgi ve saygı işidir; işte benim de bunların hepsini bana öğreten yolumu aydınlatan, beni her seferinde ayağa kaldırması yetmiyormuş gibi bir de arkamda duran bir danışmanım vardı. Tezimi yöneten pek sevgili hocam, hastalığım döneminde arkadaşım, sevgi ve saygı bağım olan saygıdeğer Prof. Dr. Serpil Çakır hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez sürecinde yaptıkları önemli katkılarla uzun süreçte tezimi değerlendiren, görüşmelerde beni rahatlatan ve tezdeki sınırları çizmemi sağlayan Prof. Dr. Ayşegül Komsuoğlu Çıtıpıtıoğlu hocam yoğun zamanından ayırdığı vaktiyle, her derdime ortak oluşuyla hep desteklerini hissettirdi; Doç. Dr. Suna Gülfer İhlamur Öner hocam hem Avrupa konusunda hem de mülteciler/göçmenler konusundaki bilgileriye çok önemli katkılarda bulundu. Kendilerine çok teşekkür ederim.

Doç. Dr. Ayşe Dilara Altıok Yılmaz hocam ile beraber çalıştığımız zamanlardaki desteği, sayısal olarak tezimi denetlemesi ve teze katkıları yadsınamaz. Saygıdeğer Prof. Dr. Necmi Gürsakal hocam bana ‘şeylere’ sayısal bakmayı öğretti ve onun sayesinde bu tez daha bilimsel bir kabuğa büründü . Sayın Doç. Dr. Zeynep Selçuk hocamdan hayat ve doktora sahibi olmak adına çok şey öğrendim. Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nihan Akıncılar Köseoğlu tecrübesi, arkadaşlığı ve yönlendirmeleriyle bu sürece önemli katkılar sağladı. Çok sevgili Doç. Dr. İnci Özkan Kerestecioğlu hocam, tanıdığım en iyi teori hocasıydı; kendisinden öğrendiklerim paha biçilemeyecek değerli bilgilerdi. Sayın Prof. Dr. Gülден Ayman hocam benim ilk danışmanımdı; benim uluslararası ilişkilere kapalı gözlerimi açtı. Bütün hocalarıma yolumu aydınlattıkları için teşekkürü bir borç bilirim.

Ailem bu dönemde beni hep destekledi, benim her zaman arkamda oldu. Sevgili annem Ümran Yiğit, sevgili babam Ali Yiğit, canım kardeşlerim Caner, Mikail ve Alp Yiğit iyi ki varsınız, iyi ki benim ailemsiniz; sizin aydın, geleceğe hür bakışınız olmasa bu tezi yazacak seviyeye gelemezdim, çok teşekkür ediyorum. Ayrıca Prof. Dr. Evren Erkul’a ve Doç Dr. Eylem Çağiltay’a bir hayat borçluyum, onlara müteşekkirim.

Çok değerli dostlarımin bu tezin yazılmasında katkısı hem arkadaşlıkları hem de engin bilgi ve destekleri ile çok fazladır. Sevgili dostlarım Ilgın Dilan İnan, Yunus Turan, Giray Gerim, Apak Kerem Altıntop, Veli Özdemir, Efe Can Müderrisoğlu, Berat Ali Yavuz, Ezgi Aydoğan’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

İSTANBUL - 2021

Merve Hazer YİĞİT UYAR

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
TABLolar LİSTESİ	xi
RESİM LİSTESİ	xi
GRAFİKLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR ve METODOLOJİ

1.1. Temel Kavramlar	12
1.1.1. Tanımlar ve Kapsamları	12
1.1.2. Yasal Düzenlemeler	16
1.2. Metodoloji	36
1.2.1. Vaka Seçimi	37
1.2.2. İçerik Analizi ve Vaka Analizi	51
1.2.3. Araştırma Tasarımı	58
1.2.3.1. Kodlama	64
1.2.3.2. Kısıtlar	66

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

2.1. Popülizm	73
2.2. Güvenlikleştirme	99

2.3. Zenofobi ve İslamofobi.....	114

2.4. Avrupa Şüphencilği.....	125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İTALYA'DA SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

3.1. 2006 Seçimi.....	144

3.1.1. CDL.....	146

3.1.2. L'Unione	149

3.2. 2008 Seçimi.....	152

3.2.1. PDL	153

3.2.2. LN	155

3.2.3. PD.....	157

3.2.4. UDC	158

3.3. 2013 Seçimi.....	159

3.3.1. PDL	160

3.3.2. LN	162

3.3.3. FDI	163

3.3.4. M5S.....	165

3.3.5. PD.....	166

3.3.6. SEL.....	168

3.3.7. UDC	170

3.3.8. SC.....	173

3.4. 2018 Seçimi.....	174

3.4.1. FI.....	176

3.4.2. L	178

3.4.3.	FDI	183
3.4.4.	PD.....	185
3.4.5.	M5S	188
3.4.6.	LeU.....	192
3.4.7.	NCI-UDC	193
3.4.8.	+E	195
3.5.	Bölüm Sonucu	197

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MACARİSTAN’DA SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

4.1.	2006 Seçimi.....	211
4.1.1.	FIDESZ-KDNP	212
4.1.2.	MDF	214
4.1.3.	MSZP	216
4.1.4.	SZDSZ	218
4.2.	2010 Seçimi.....	219
4.2.1.	FIDESZ-KDNP	221
4.2.2.	Jobbik	223
4.2.3.	MSZP	225
4.2.4.	LMP	227
4.3.	2014 Seçimi.....	230
4.3.1.	FIDESZ-KDNP	231
4.3.2.	Jobbik	232
4.3.3.	MSZP	234
4.3.4.	LMP	235

4.3.5.	DK.....	237
4.3.6.	EGYÜTT-PM.....	238
4.4.	2018 Seçimi.....	240
4.4.1.	FIDESZ-KDNP	243
4.4.2.	Jobbik	246
4.4.3.	MSZP	248
4.4.4.	LMP	250
4.4.5.	DK.....	252
4.4.6.	EGYÜTT.....	254
4.4.7.	PM.....	256
4.4.8.	Momentum	258
4.5.	Bölüm Sonucu	261

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

5.1.	2007 Seçimi.....	275
5.1.1.	AK PARTİ	275
5.1.2.	MHP	277
5.1.3.	CHP	279
5.1.4.	DTP	281
5.2.	2011 Seçimi.....	282
5.2.1.	AK PARTİ	283
5.2.2.	MHP	285
5.2.3.	CHP.....	287
5.2.4.	BDP	289

5.3. 2015 Haziran Seçimi.....	290
5.3.1. AK PARTİ	291
5.3.2. MHP	294
5.3.3. CHP	297
5.3.4. HDP.....	299
5.4. 2015 Kasım Seçimi.....	301
5.4.1. AK PARTİ	302
5.4.2. MHP	305
5.4.3. CHP.....	308
5.4.4. HDP.....	310
5.5. 2018 Seçimi.....	313
5.5.1. AK PARTİ	316
5.5.2. MHP	318
5.5.3. CHP	321
5.5.4. HDP.....	323
5.5.5. İYİ Parti.....	325
5.5.6. SAADET	327
5.6. Bölüm Sonucu	329
SONUÇ.....	336
BİBLİYOGRAFYA	353
EKLER.....	388
ÖZGEÇMİŞ.....	400

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1 : ANLAŞMA METODU	38
TABLO 2 : FARKLILIK METODU	38
TABLO 3 : İTALYA, SEÇİM VE PARTİLER	49
TABLO 4 : MACARİSTAN, SEÇİM VE PARTİLER	50
TABLO 5: TÜRKİYE, SEÇİM VE PARTİLER	50
TABLO 6 : AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ	132
TABLO 7 : YILLARA GÖRE GÖÇ FREKANSLARI İLE GÜVENLİK, İSLAM, AVRUPA, EKONOMİ, KÜLTÜR VE POPÜLİZM KESİŞİM SEVİYELERİ KORELASYON ANALİZİ: İTALYA	199
TABLO 8 : YILLARA GÖRE GÖÇ FREKANSLARI İLE GÜVENLİK, İSLAM, AVRUPA, EKONOMİ, KÜLTÜR VE POPÜLİZM KESİŞİM SEVİYELERİ KORELASYON ANALİZİ: MACARİSTAN	262
TABLO 9 : YILLARA GÖRE GÖÇ FREKANSLARI İLE GÜVENLİK, İSLAM, AVRUPA, EKONOMİ, KÜLTÜR VE POPÜLİZM KESİŞİM SEVİYELERİ KORELASYON ANALİZİ: TÜRKİYE	331

RESİM LİSTESİ

RESİM 1 : BUDAPEŞTE, MACARİSTAN - 4 NİSAN 2018: MACAR HÜKÜMETİ GÖÇMENLİK KARŞITI KAMPANYA İLAN PANOSU, 'MÜLTECİLERİN GÖÇÜNÜ DURDURUN' POSTERLERİ.	105

GRAFİKLER LİSTESİ

GRAFİK 1 : AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE MÜLTECİ SAYILARI VE ORANLARI	43
GRAFİK 2 : MENŞEİ BÖLGE VEYA ÜLKEYE İLİŞKİN MÜLTECİ POPÜLASYONU	44
GRAFİK 3 : AB ÜLKELERİ VE TÜRKİYE 2018 YILI İTİBARIYLA RESMİ MÜLTECİ KABUL SAYILARI	45
GRAFİK 4 : ÖRNEK ÜLKELERİN YILLARA GÖRE TOTAL POPÜLASYONLARI	46
GRAFİK 5 : YILLARA GÖRE POPÜLASYON, MÜLTECİ SAYISI VE YOĞUNLUKLARINI GÖSTEREN LOGARİTMİK GRAFİK	47
GRAFİK 6 : ÖRNEK ÜLKELERİN YILLARA GÖRE TOPLAM MÜLTECİ SAYISI	48
GRAFİK 7 : İTALYA 2006 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ	146

GRAFİK 8 : CASA DELLE LIBERTA, 2006 MANİFESTOSU	146
GRAFİK 9 : L'UNIONE, 2006 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	149
GRAFİK 10 : İTALYA 2008 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ	153
GRAFİK 11 : PDL, 2008 MANİFESTO KODLAMA HARİTASI.....	153
GRAFİK 12 : LN, 2008 MANİFESTO KODLAMA HARİTASI	155
GRAFİK 13 : PD, 2008 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	157
GRAFİK 14 : UDC, 2008 MANİFESTOSU KODLANMA HARİTASI.....	158
GRAFİK 15 : İTALYA 2013 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ	160
GRAFİK 16 : PDL, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	161
GRAFİK 17 : LN, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	162
GRAFİK 18 : FDI, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	163
GRAFİK 19 : M5S, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	165
GRAFİK 20 : PD, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.	166
GRAFİK 21 : LE, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	168
GRAFİK 22 : UDC, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	170
GRAFİK 23 : SC, 2013 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	173
GRAFİK 24 : İTALYA 2018 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ	176
GRAFİK 25 : FI, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	176
GRAFİK 26 : L, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	179
GRAFİK 27 : FDI, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	184
GRAFİK 28 : PD, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	186
GRAFİK 29 : M5S, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	188
GRAFİK 30 : LEU, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	192
GRAFİK 31 : NCI-UDC, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	193
GRAFİK 32 : +E, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	195
GRAFİK 33 : İTALYA GENEL AĞ GRAFİĞİ (2006-2018)	197
GRAFİK 34 : ORTALAMA İTALYA-GÖÇ VE İTALYA- İSLAM İLİŞKİSİ	200
GRAFİK 35 : MACARİSTAN 2006 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	212
GRAFİK 36 : FIDESZ, 2006 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	213
GRAFİK 37 : MDF, 2006 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	214
GRAFİK 38 : MSZP, 2006 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	216
GRAFİK 39 : SZDSZ, 2006 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	218
GRAFİK 40 : MACARİSTAN 2010 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	221
GRAFİK 41 : FIDESZ, 2010 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	222
GRAFİK 42 : JOBBİK, 2010 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	224
GRAFİK 43 : MSZP, 2010 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	226
GRAFİK 44 : LMP, 2010 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	227
GRAFİK 45 : MACARİSTAN 2014 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	230
GRAFİK 46 : FIDESZ, 2014 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	231
GRAFİK 47 : JOBBİK, 2014 MANİFESTO KODLAMA HARİTASI	232

GRAFİK 48 : MSZP, 2014 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	234
GRAFİK 49 : LMP, 2014 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	236
GRAFİK 50 : DK, 2014 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	237
GRAFİK 51 : EGYÜTT, 2014 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	239
GRAFİK 52 : MACARİSTAN 2018 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	243
GRAFİK 53 : FİDESZ, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	244
GRAFİK 54 : JOBBİK, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	246
GRAFİK 55 : MSZP, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	249
GRAFİK 56 : LMP, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	250
GRAFİK 57 : DK, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	252
GRAFİK 58 : EGYÜTT, 2018 SEÇİM MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI ..	254
GRAFİK 59 : PM, 2018 SEÇİM MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	256
GRAFİK 60 :.MOMENTUM, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	258
GRAFİK 61 : MACARİSTAN GENEL AĞ GRAFİĞİ (2006-2018).....	261
GRAFİK 62 : ORTALAMA MACARİSTAN-GÖÇ VE MACARİSTAN-İSLAM İLİŞKİSİ	264
GRAFİK 63 : TÜRKİYE 2007 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	275
GRAFİK 64 : AK PARTİ, 2007 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	276
GRAFİK 65 : MHP, 2007 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	278
GRAFİK 66 : CHP, 2007 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	279
GRAFİK 67 : DTP, 2007 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	281
GRAFİK 68 : TÜRKİYE 2011 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	283
GRAFİK 69 : AK PARTİ, 2011 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	283
GRAFİK 70 : MHP, 2011 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	286
GRAFİK 71 : CHP, 2011 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	288
GRAFİK 72 : BDP, 2011 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.	290
GRAFİK 73 : TÜRKİYE 2015 HAZİRAN SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	291
GRAFİK 74 : AK PARTİ, HAZİRAN 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	292
GRAFİK 75 : MHP, HAZİRAN 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI....	294
GRAFİK 76 : CHP, HAZİRAN 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	297
GRAFİK 77 : HDP, HAZİRAN 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	300
GRAFİK 78 : TÜRKİYE 2015-KASIM SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ	302
GRAFİK 79 : AK PARTİ, KASIM 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	303
GRAFİK 80 : MHP, KASIM 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	305
GRAFİK 81 : CHP, KASIM 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	308
GRAFİK 82 : HDP, KASIM 2015 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	311
GRAFİK 83 : TÜRKİYE 2018 SEÇİMLERİ GÖÇ İLİŞKİSELLİĞİ.....	315
GRAFİK 84 : AK PARTİ, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	316

GRAFİK 85 : MHP, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI.....	319
GRAFİK 86 : CHP, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	322
GRAFİK 87 : HDP, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	324
GRAFİK 88 : İYİ PARTİ, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	326
GRAFİK 89 : SAADET, 2018 MANİFESTOSU KODLAMA HARİTASI	328
GRAFİK 90 : TÜRKİYE GENEL AĞ GRAFİĞİ (2007-2018).....	330
GRAFİK 91 : ORTALAMA TÜRKİYE-GÖÇ VE TÜRKİYE-İSLAM İLİŞKİSİ.....	333

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
AFD	: Alternative für Deutschland
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BDP	: Barış ve Demokrasi Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği
CDL	: Casa delle Liberta
CEAS	: Avrupa Ortak Sığınma Sistemi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DAEŞ/İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti / ed-Devlet'ül İslâmiyye fi'l Irak ve's Şam
DC/CD	: Centro Democratico
DK	: Demokratikus Koalíció
DTP	: Demokratik Toplum Partisi
EGYÜTT	: A Korszakváltók Pártja
EUNAVFOR	: Avrupa Birliği Deniz Kuvvetleri/ European Union Naval Force
EURODAC	: Avrupa otomatik parmak izi tanımlama sistemi
FDI	: Fratelli d'Italia

FETÖ	: Fethullahçı Terör Örgütü
FI	: Forza Italia
FIDESZ	: Magyar Polgári Szövetség
FIDESZ-KDNP	: Fidesz–KDNP pártszövetség
FLI	: Futuro e Libertà
Frontex	: AB üye ülkelerinin dış sınırlarının yönetimi için operasyonel işbirliği ajansı
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
IDV	: Italia dei Valori
İYİ Parti	: İyi Parti
Jobbik	: Jobbik Magyarországért Mozgalom
KDNP	: Kereszténydemokrata Néppárt
L	: Lega
L'Unione	: L'Unione
LeU	: Liberi e Uguali
LMP	: Lehet Más a Politika- Magyarország Zöld Pártja
LN	: Lega Nord
M5S	: Movimento Cinque Stelle
MDF	: Magyar Demokrata Fórum

MHP	: Miliyetçi Hareket Partisi
Momentum	: Momentum Mozgalom
MSZP	: Magyar Szocialista Párt
NCI	: Noi con l'Italia
OHAL	: Olağanüstü Hal
PD	: Partito Democratico
PD	: Partito Democratico
PDL	: Il Popolo della Libertà
PKK	: Partîya Karkerên Kurdistanê
PM	: Párbeszéd Magyarországért
SAADET	: Saadet Partisi
SC	: Scelta Civica
SEL	: Sinistra Ecologia Libertà
SZDSZ	: Szabad Demokraták Szövetsége – a Magyar Liberális Párt
UDC	: Unione di Centro
+E	: Più Europa

GİRİŞ

Modern ulus devletlerin Habermas'ın deyimiyle *meşruiyet krizi*¹ içinde oldukları bu dönem post-modern ve küreselleşme ile evlilik yapmış modern devletin varlığının ve kapasitesinin sorgulandığı dönem olmuştur. Popülist yükseliş, Batı refah devletinin küreselleşmiş bir ekonomik sistemi kontrol edememesinden kaynaklanan 2008 finansal krizinin etkileri sonucu siyasi güvensizliğin derinleştiği ve rasyonalite krizinin yaşandığı büyük bir meşruiyet krizinin göstergesidir.² Avrupa'da 2008 krizi parasal ve mali entegrasyon süreçlerini sekteye uğratmıştır. Krizin çalışma şartlarına, enflasyona, gelir dağılımına, işsizlik oranlarına, kişi başı düşen gelire, büyümeye etkisi olurken, borç krizi de yaratmıştır. Bu paralelde kriz sonrası popülist hareketler AB ülkelerinden bazıları Finlandiya, Macaristan, Hollanda, Fransa, Belçika, İtalya, Yunanistan, Avusturya, Bulgaristan, Almanya'da yükselişe geçmiştir. Krizlerle boğuşan Avrupa'yı 2008 krizinden sonra bir de mülteci krizi olumsuz olarak etkilemiştir. Mülteci krizi³ ile beraber tanık olduğumuz insan haklarının sadece devletlerin vatandaşlarına uygulanabilen bir hak haline gelmesi, ulusal politikalar ve gündelik siyasette artan zenofobi ve öteki algısıyla birleşince insan olarak tanımlanan varlığın de facto mülteciler olarak algılanmasının uzakta olduğu söylenebilir.⁴ Mültecilere tek bir kategori olarak davranılması insan çeşitliliğinin olmadığı ve heterojenitenin yoksunluğu savunusuna götürebilir. Balibar ve Wallerstein'in de belirttiği gibi birçok sorunun ana kaynağı olarak mülteciler gösterilmektedir:

“Göçmenleri tek ve aynı “sorunun”, tek ve aynı “krizin” görünümüleri olarak düşünmeye iten şey onların bir dizi sorunun hepsinden sorumlu ve bunlara bulaşmış sayılmalarıdır. Burada, ırkçılığın esas ayırt edici özelliklerinden birinin kendini günümüzde yeniden üretişinin somut biçimine varılmaktadır.”⁵

¹ Jürgen Habermas, **Legitimation Crisis**, Boston, Beacon Press, 1975.

² Malte Frøslee Ibsen, “The Populist Conjunction: Legitimation Crisis in the age of Globalized Capitalism”, **Political Studies**, C. 67, S. 3, 2019, s.809.

³ Mülteci krizi terminolojisi Avrupa Komisyonu'nun kabul ettiği bir ifadedir.

⁴ Öykü Gürpınar, “Mülteciler İnsanlığın Neresinde”, **Mülteciler, Teorik Bakış**, S. 10, Mart 2018, s. 92.

⁵ Etienne Balibar, Immanuel Wallerstein, **İrk, Ulus, Sınıf: Belirsiz Kimlikler**, Çev. Nazlı Ökten, İstanbul, Metis Yayınları, 2007, s. 585.

Aşırılık söylemi, krizler süreciyle beraber artan işsizlik, göç ve mülteci olgusuyla her gün daha fazla destek toplamaktadır. Arka planda kalan sürecin kaybedenleri tehdit altında oldukları sanısıyla popülist ve güvenlikleştirmeci, aynı zamanda Avrupa şüphecisi ve zenofobik tavrı beraberinde kullanmaktadır. Güvenlik en temel insani ihtiyaçlardandır. Ancak içinde bulunduğumuz dönemde yaşanan güvensizlik algısının yaşanma hali ve üretilen çözümler, insani ihtiyaç meselesi üzerinden değil politik bir algıyla üretilmektedir.⁶ Küreseleşmeden kaynaklanan eşitsizliklerin yarattığı fark daha fazla destek toplamadan olumlu etkileri artırılarak yola devam edilmesi daha doğru bir çözüm olacaktır. Bu bağlamda problemin doğuşu bazı partilerin aşırı söylemleri çok destek ile oy almaları ve bu söylemlerin geniş spektrumda karşılık bulmasıdır. Merkezdeki partilerin yapısal sorunları gidermek yerine, ‘öteki’ni işaret etmeye başladıkları görülebilmektedir.⁷ Politik ve toplumsal değişimlerin yaşandığı, siyasi konsesüs ilkelerinden bazılarına meydan okunduğu dönemlerde taleplerin tatmin edilememiş olmasının istikrarsızlık yarattığı kriz evresi için Gramsci *interregnum* terimini kullanırken, Mouffe tam da bu an için popülist an (*populist moment*) terimini kullanmaktadır ve günümüz zeitgeist’inin (zamanın ruhu) da bu an içinde olduğunu iddiasını eşitlik ve halk egemenliği kavramlarının anlamlarını yitirdiği post demokratik bağlamla açıklamaktadır.⁸

Küresel ölçekli, toplumların büyük kısmını doğrudan veya dolaylı olarak mülteci krizinin yarattığı dalga etkisiyle birincil ve ikincil düzeyde yayılma alanında bulunan ülkelerde ekonomik, sosyal ve siyasal tepkimeler ortaya çıkarmıştır. Bu tepkimelerin etüt edilmesi, toplumsal-siyasal olay ve olgular arasında kurulabilecek bir nedensellik ile incelenmesiyle anlam kazanabilir. Siyasal söylemin araçsallaştırıldığı dönemlerde büyük ölçekli siyasal alan daralmasına tanıklık edilmektedir. İçinde bulunduğumuz dönem aşırı sağ söylemin güçlenmesi ve mültecilerin bu siyasal söylemde yer bulmasıyla öne çıkmıştır. Aşırı sağ esasen on yıllardır yavaş yavaş güçlenmeye başlamıştır fakat son

⁶ Evren Balta Paker, “Güvenlik Endüstrisi ve Güven(siz)liğin İnşası”, **Toplum ve Bilim**, S. 115, 2009, a. 222.

⁷ Ayhan Kaya, Bianca Kaiser, “Küresel Finansal Kriz, Mülteci Krizi ve İslamofobizm Bağlamında Türkiye-AB İlişkileri”, **Hukuki, Siyasi ve İktisadi Yönleriyle Avrupa Bütünleşmesinde Son Gelişmeler ve Türkiye-AB İlişkileri ATAUM 30. Yıl Armağanı**, 2018, s. 429.

⁸ Chantal Mouffe, **Sol Popülizm**, Çev. Aybars Yanık, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019, s. 23-24.

dönemlerde siyasal irade bağlamında güçlenmesi ve söylemin halkta karşılık bulması ile mültecileri ve yabancıları işaret eden söylemler öne çıkmıştır.

Küresel kapitalizmin dönüşümünün insan hareketliliği açısından sonuçları karma göç hareketinin görünürleşmesi; göç hareketlerinin düzensizleşmesi ve sürecin kazanımlarının sorgulanmaya başlanmasını beraberinde getirmiştir. Ayrıca bu çıkarımlar küreselleşmenin kaybedenleri olarak adlandırılan kesimin de argümanlarıyla bağlantılı bir şekilde paraleldir hem ekonomik kaygılar hem de gelenek ve göreneklerin zarar göreceği düşüncesi reaksiyon olarak doğurmaya başladığı ulusal söylem başatlığı da konuyla ilgili söylenebilecek başlıklardır. Müller'e göre bu kesim, özellikle Avrupa'da daha az kazanan ve daha eğitimsiz olan kesimdir, popülist sağ partilere oy verenler.⁹ Bir suçlu aranmaktadır ve ötekinin varlığına da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da savunmasız ve korunaksız mülteciye yansımaktadır. Küreselleşmenin kaybedenlerinin, ekonomik krizin yenilgiye uğramışlarının, kimliklerini bulamayanların ve temsiliyet sorunu yaşayan toplumların ortaklaşmasının temsili niteliğinde olan söylem aracıyla, sistemin mağdur çoğunluğuna seslenirken, halkın zarar gördüğü, çok kültürlülüğün ülkenin halkına zarar verdiği, bu sebeple tekleşme gerekliliği, 'biz' vurgusu pekiştirilerek kullanılmıştır. Popülist partilerin ortaya çıkışı, yeni bir seçmen kitlesi olarak küreselleşmenin kaybedenlerinin yükselişi ile sınıf dönüşümü ve göç kalıplarıyla ilişkilendirilmiştir.¹⁰ Bu anlamda kimlik tanımlanırken, içerlediği kadar dışarda da bırakan bir sınır çizilmekte ve resmi mitoloji farklı ülkelerde farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır.

Politik alanı sarmalayan ve neo-liberal politikalar ve ekonomik krizler sonrası mülteci krizi ile beraber sistemin kaybedenleri adına, saklandığı yerden çıkmak için fırsat kollayan *popülizmin hayaleti*¹¹ dünyayı yeniden sarmalına almaya başlamıştır. Söz konusu krizlerin finansal nedenleri, sosyal sonuçları ve güvensizlik ile bunlara verilen

⁹ Jan-Werner Müller, **Popülizm Nedir?**, İstanbul, İletişim Yayınları, s. 29.

¹⁰ Werner Wirth (vd)., "The Appeal of Populist Ideas, Strategies and Styles: A Theoretical Model and Research Design for Analyzing Populist Political Communication", **Working Paper**, No. 88, (basılmamış metin), University of Zurich, 2016, s. 19.

¹¹ Ghita Ionescu ve Ernest Gellner, Giriş içinde Ionescu ve Gellner (der.), **Populism: Its Meaning and National Character**, London, 1969, s. 1-5; J. Derrida, **Marx'ın Hayaletleri: Borç Durumu, Yas Çalışması ve Yeni Enternasyonal**, Çev. Alp Tümerterkin, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 27.

siyasi tepki aşırılığın yükselişi düzeyinde oldukça önemlidir. Popülizm ulusların elinden ulusallığı aldığı gerekçesiyle çokkültürlülüğü de suçlamaktadır.¹² Bu bağlamda mülteciler çokkültürlülüğün bir ögesi olarak dışlanan özne olmaktadır. Dışlanan özne olurken yaratılan, kurgulanan ve gerçektışı hayali mülteci algısı üzerinden dışlanmışlardır. Üretilen ve hayali olarak beliren bir algı olarak konumlanmışlardır.

Belirli kriterleri olan, keskin bir popülizm teorisine sahip olmamakla birlikte, iktidar ortakları ve ortak olmaya çalışanların da muğlaklık içerisinde her ideolojiye eklemlenerek ‘bir’ olmayı semptomatikleştirilmesi gözlemlenir.¹³ Ayrıca bu muğlaklık yeni güvenlik anlayışında da kendisini göstererek, düşmanın kolayca tespit edilemediği, tehdidin nereden ve kimden geldiğinin/geleceğinin belli olmadığı bir döneme denk gelmektedir.¹⁴ Avrupa’daki mültecilerin entegrasyon sorunları ve farklı ülkelerin farklı entegrasyon politikaları arasındaki uyumsuzluk ve bir siyasi arayışın yeniden inşa edilmesine ve liderlerin katkıda bulunduğu muğlaklık mitosuna dönüşmüştür. Antagonistik kutuplar yaratma hali, eklektik bir olgu olarak bu çağın yeni ortaklıklar ve aidiyet arayışıyla, kitlelere anlam vermek ve ulaşmak için kendisini yeniden tanımlamaya çalışmaktadır. İçinde bulunulan muğlak durum ve sayısal verilere göre halkların nezdinde hâlâ en güvenilir kurum ve kimlik olan ulus kimliğini ve bu kimlikle beraber milliyetçiliği yeniden canlandırmıştır. Bu durum kendisini popülizm, ötekileştirme, dışlama, Avrupa şüpheciliği, yabancı düşmanlığı (zenofobi), İslam düşmanlığı (İslamofobi) olarak sergilemektedir. Siyasal, ekonomik ve sosyal olanın kültürelleştirilmesi süreci, neoliberal çağın bireylerin kendi başlarının çaresine bakmasını öğütlemesiyle, mevcut serbest piyasa koşullarında bireyler çeşitli etnik ve dini topluluklara sığınmaktadırlar; bu durum da medeniyetleri karşı karşıya getiren söylemi meşru kılan politikacıları güçlendirmektedir.¹⁵ Hemen her sorunun kültür ile ilintili çözülmeye çalışıldığı ve suçlunun öteki ile birleşmesini oluşturan kapsamlı bir yaratım süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Öteki

¹² Ayhan Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, **COHERE**, Çalışma Paketi 2, Kritik Analiz Aracı 2, 2017, s. 7.

¹³ Müller, **a.g.e.**, s. 14-19.

¹⁴ Paker, **a.g.e.**, s. 206.

¹⁵ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 5.

yaratılan ve hayal edilen bir kavram olmakla beraber korkunun üzerinden yaratıldığı da bir kavramdır; bu olgu üzerinde kurgulanan ‘hayali mülteciler’ algısı ile Avrupa’yı bertaraf etmeye gelen bir grup olarak konumlandırılmışlardır; hayal edilmişlerdir. Ayrıca ekonomi istikrarsızlığı, işsizlik, suç ile de ilişkilendirilmektedirler.

Mülteciler söz konusu olduğunda siyasal söylemin ana eksenini güvenlik katmanları ile beraber çizilmektedir. Güvenlik söylemi için uygun şartlar oluştuğunda söylemlerde ve sonrası politikalarda yerini alarak siyasi partilerin radikal retorikleri üstlenmesine de tanıklık edilmektedir. Güvenlik tehdidi olarak ortaya çıkarılan mesele sonrasında ikinci safhaya geçmekte; çözülmesi gereken bir konu olarak ortada durmaktadır. Konuyu güvenlikleştiren özne bu tehdidi bertaraf etmek için geniş çapta tedbirler kullanmak istemektedir.¹⁶ Güvenlikleştirmenin üç ana ayağı vardır: Halihazır tehdit(ler), ivedi (acil) tedbir ve olağan kuralların yıkılmasının ilişkilere tesir etmesi.¹⁷ Görüldüğü gibi bir konu sadece söz-edimle bir tehdit haline gelemmez ve güvenlikleştirme tamamlanmış olmaz.¹⁸ Hedef kitlenin meseleyi güvenlik sorunu olarak kabul etmesi gerekir. Açıkça ortada olduğu gibi güvenlikleştirme bir süreçtir. Son yıllarda özellikle son beş yıla bakıldığında mülteci krizi sonrası korumacı ve savunma düzeyinde politikaları hem küreselleşme karşısı hem de Avrupa şüpheli söylemle harmanlandığı gözlemlenmektedir. Güvenlikleştirmenin sonucu olarak karşımıza çıkan ise daha fazla güvenlikten ziyade sürekli düşman ihtimali ile paranoyaklaşan ve ulus devleti de bu paranoyanın içine sürüklemesiyle gündelik hayatlara ve gündelik siyasete hakim olan ve meşru bir şekilde özgürlükleri sınırlayan güvensizlik kültürü olacaktır.¹⁹ Özellikle gelişmiş ülkelerde bu artış dikkat çekmektedir. Mülteci krizi söz konusu olduğunda popülizmin, güvenlikleştirmenin, yabancı düşmanlığının, ötekileştirmenin ve araçsallaştırmanın üç ülkede ne bağlamda ve nasıl tezahür ettiğini bulmak ve bu toplumlarda ne oranda bu

¹⁶ Ciaran O'Reilly, "Pritime Patriotism: News Media and the Securitization of Iraq", **Journal of Politics and Law**, C. 1, S. 3, s. 69.

¹⁷ Başar Baysal, Çağla Lüleci, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Yıl. 11, Sayı: 22, Ekim 2015, s. 76.

¹⁸ Barry Buzan, Ole Weaver ve Javk De Wilde, **Security: A New Framework for Analysis**, Lynne Rienner Publications, Boulder, 1998, s. 25.

¹⁹ Paker, s. 223.

fikirlerin karşılık bulduğunu araştırarak güncel karşılaştırma yapmak bu tezin literatüre yapacağı katkılardan biridir. Çalışmanın ana gündemi, oluşturulan ‘göç/mülteci/göçmen algısının’ yeni bir şey mi olduğu yoksa eskiden beri varolan bir kategori mi olduğunun da sorgulanmasıdır. Bu sebeple sorunun altında yatan asli özne göçe karşı oluşturulan algının sabit mi, döngüsel mi yoksa değişken mi olduğudur.

Bu çalışmanın amacı, 2010’lu yıllardan itibaren dünya gündeminde ilk sıralarda yer alan mülteci krizi ile birlikte yükselen ilişkili siyasal söylemin Avrupa’nın çevresinde olan üç farklı ülkede nasıl ve ne bağlamda ortaya çıktığını incelemektir. Bu tez çalışmasında Avrupa’nın periferisinde olan üç ülke, İtalya, Macaristan ve Türkiye mülteci krizi öncesi ve devamında siyasal söylemleri bağlamında karşılaştırılmıştır. Sorulan sorular vaka seçimi ile paralel olarak neden farklı sayıda farklı zamansal döngülerde mülteci/göçmen kabul eden ülkelerin siyasi partileri siyasal alanda benzer reaksiyonlar verdiler; girdiler farklı olmasına rağmen çıktılar neden aynılaştı? Bu ülkelerde, bu partilerde bütün farklılıkları ortadan kaldırıp hepsini ortak paydada (siyasal tepkiler) eşitleyen ‘X çarpanı’ ne idi? Farklı perspektiften bakıldığında, birçok ülkesel ve siyasal olarak aynı tepkisel özelliğe rağmen örneklem ülkeler ve siyasi partiler neden mülteci krizi sırasında ve sonrasında farklı tepkiler verdiler? Bu ülkelerde, seçilen bu partilerde bütün aynılıkları ortadan kaldırıp hepsini farklı paydada (siyasal tepkiye) iten ‘X toplamı’ ne idi? Bu anlamda açıklanacak fenomen olan Y, mülteci konseptinde iken bunu gerçekleştiren dört tip siyasal söylemi gerçekleştirme tarzı ortaya çıkmıştır: Popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüphecililiği ve zenofobi/İslamofobi. Bu açıdan bakıldığında mülteci söylemi, aşırılaşmış siyasal söylemde hak temelli söylemden uzak bir yerde durmaktadır ve radikal siyasal söyleminin yükselmesinde ve sahiplenilmesinde enstrümantalize edilen önemli bir olgu olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda siyasal söylemin mülteci/göçmen üzerindeki algısının değişimine bakılmıştır.

Bu bağlamda vaka çalışmaları için İtalya sürekli ve yüksek sayıda göç alan ülke olarak; Macaristan eskiden beri göç alandan ziyade göç veren bir ülke ve çok az sayıda göç alan bir ülke olarak; Türkiye ise bir anda ve yüksek sayıda göç alan ülke olarak anlamlı şekilde üç farklı örnek olarak karşılaştırılmışlardır. Bu üç ülkenin seçiminde

Avrupa'nın coğrafi olarak da çevre ülkeleri olmaları ile siyasi olarak İtalya'nın Batı Avrupa, Macaristan'ın eski sosyalist ülke olması ile Türkiye'nin Batı ittifakı içinde olması ama AB üyesi olmaması gibi farklı karakteristikleri önemli rol oynamıştır. Bu üç ülkenin seçilme nedenleri vaka seçimi başlığında ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır. Akdeniz çevresindeki ülkeler sadece bu kriz zamanında değil genel anlamda mültecilerle süregelen bir süreç yaşadıklarından daha nasyonel bir tavır alırken, eski sosyalist, Katolik, Müslümanlar ve mültecilerle çok yüzyüze gelmemiş hatta kendileri çoğunlukla mülteci olmuş ülkeler bu kriz ortamında daha hem zenofobik, hem Avrupa şüpheli tavrı yükseltmişler, hem de aşırı sağın yükselişine katkıda bulunacak olan radikal öteki reaksiyonunu vermişlerdir. Bu araştırma, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanında benzerlikler ve farklılıklar formülasyonundan yola çıkarak ortaya çıkan incelemeyi gösteren karma metotlu bir doktora tez çalışmasıdır.

İçerik analizi yapılmak üzere seçim manifestoları seçilmiştir. Bu bağlamda her ülke için belirlenen süre içerisinde yapılan seçimler incelenmiştir. Zamansal göç/mülteci algısını karşılaştırmak adına, mülteci krizinden önce iki ve sonra iki seçim olacak şekilde dizayn edilen bu tasarımda 2008 ekonomik krizini de içerisine alan bir değerlendirme yapılmasına izin verecek genişlikte zamansal şekil verilmiştir. Bu paralelde Macaristan için 2006, 2010, 2014, 2018 seçimleri manifestoları; İtalya için 2006, 2008, 2013, 2018 seçimleri manifestoları; Türkiye için 2007, 2011, 2015 Haziran, 2015 Kasım, 2018 seçim manifestoları alınmıştır. İtalya için M5S, LN, FI (PdL), FDI, UDC, PD, LeU, SEL SC, +E, Unione, CDL; Macaristan için FIDESZ-KDNP, MSZP, Jobbik, DK, LMP, MOMENTUM, EGYÜTT, MSZDP, MDF, SZDSZ, PM incelenmek üzere alınan siyasi parti ve siyasi oluşumlardır. Türkiye için ise AK PARTİ, MHP, CHP, HDP, SAADET, İYİ Parti, BDP, DTP partileri incelenmiştir. Bu partiler seçilirken parlamentoya girebilen partiler olarak seçilmesine özen gösterilmiştir; parlamento karar verici özelliğine sahip olmasından ötürü ülkeleri temsil etme özelliği göz önüne alınmıştır. Bu sayede halkta karşılık bulabilen söylem irdelenmiştir. Meclise giremeyen partilerden de birkaç örneklem alınmış karşılaştırma adına kullanılmıştır. İtalya, Macaristan ve Türkiye'den yirmi ikişer

örneklem, toplamda altmış altı seçim manifestosu analiz edilmiştir. 2006-2018 yılları arası on üç ulusal seçim kampanyası kullanılmıştır.

Bu araştırma, Suriye iç savaşı ve mülteci krizi sonrasında Avrupa’da yükselen reaksiyoner söylem ve hareketlerin mülteci algısı ile ilgili söylemlerin örnek ülkelerde toplumsal karşılık bulmasının kategorileri ve farklılıkları/benzerlikleri ile yaratılan algının siyasal söylemde ne bağlamda karşılık bulduğu üzerine karşılaştırmalı bir içerik analizi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Normatif güç AB içerisinde mülteci krizi ve sonrası oluşan göç akımında yapılan anlaşmalar ve politikalar sonrası Avrupa’nın savunduğu normlar konusunda ortaklaşa bir fikir birliği söz konusu değildir. Bu konuda da eskiden sosyalizmin egemenliği altında kendine has tarihi ve politik kültürü olan bölgeden Macaristan; demokrasi ile uzun erimli imtihanıyla, AB üye ülkesi olmayan ve yine kendine has siyasi kültürüyle Türkiye; bir Batı Avrupa ülkesi olan ve geçmişte insanlık tarihine damga vurmuş faşizm tecrübesi yaşayan İtalya’nın elbette farklı söylem ve reaksiyonları olacaktır. Bu bağlamda örneklem seçiminin bölgesel farklılıkları ve siyasi kültür farklılıklarını yansıttığını düşünülmektedir; İtalya, Türkiye, Macaristan vakaları karşılaştırmalı ülkeler olarak seçilmiştir. Belirtilen üç ülke içinde geniş spektrumda farklı siyasal temsillerden partiler seçilmiş ve bu partilerin de benzerlik ve farklılıkları aktarılmıştır. Partilerin genel anlamda duruşları ve mülteci krizi ile göçmenlik olgusuna bakışları incelenmiştir. Bütün örneklem manifestolar ayrı ayrı incelenmiştir. Bu çözümlemede öncelikle mülteci tanımlanmış, AB ve Türkiye adına yasal düzenlemeler verilmiştir; sonrasında metodoloji açıklanmıştır, vaka seçim sebepleri ve içerik analizi anlatısı yapılmıştır. İkinci bölümde siyasal söylemin mülteci ile tezahürü olan popülizm, güvenlikleştirme, zenofobi/İslamofobi ve Avrupa şüpheciliği bağlamları açıklanarak üçüncü, dördüncü ve beşinci kısımda karşılaştırmalı olarak ülkeler ve bulgular açığa çıkarılmış ve sonuç bölümü olarak analiz edilmiştir. Araştırmada siyasi partilerin kendi dillerindeki kısaltmaları kullanılmaya özen gösterilmiştir.

Tezin birinci bölümünde öncelikle bir hak olarak mültecilik ve tanımı açıklanmıştır; göçmen açıklanarak iki grubunda kapsamaları ve AB’nin göç politikaları ve birliğin mülteci krizi reaksiyonları değerlendirilmiştir. Seçilmiş olan iki AB üyesi ülke ile

bu ülkelerin AB'nin göç politikalarına karşı tutumu ve mülteci krizi süreci anlatılmıştır. AB'nin yasal düzenlemeleri ortaya konulmuştur. Türkiye bir AB üye ülkesi olmaması sebebiyle ayrıca ele alınmış, ülkeye özel düzenlemeler ile AB ile ortak düzenlemeler de açıklanmıştır. Mülteci/göçmen/sığınmacı terimi bu çalışma içerisinde hukuki ya da ekonomik bir bağlamda kullanılmamıştır; mülteci/göçmen/sığınmacı sosyolojik bir terim olarak nitelendirilmiştir. Sonrasında vaka seçimlerinin Macaristan, İtalya ve Türkiye üzerinden yapılmasının rasyonel sebepleri anlatılmaktadır. Vaka seçiminde en benzer ve en farklı sistemler tasarımı kullanılmıştır. Analiz birimi parti manifestoları olmasından mütevellit söylem konusu irdelenmiştir. Bu araştırmanın esas metodu olan kodlama metodu ile içerik analizi yöntemi ve yöntemin operasyonu ile işlenmesi aktarılmıştır. Bu tez çalışması iki farklı yaklaşımla ele alınmıştır; öncelikle “R” programının kelime frekansları için çalıştırılması ile “MAXQDA” programının kesişimler için çalıştırılması; ikicisi ise ayrı ayrı bütün manifestoların nitel bağlamda karşılaştırmasıdır. Ana kategori olarak göç kategorisi oluşturulmuş ve ilgili alt kodlamaları yapılmıştır. Ana kategori ile kesişimlerinden faydalanılacak olan tam ve yan kategoriler kodlanmıştır. Tam ve yan kategoriler ana kategoriyi tanımlamak adına var olmuşlardır. Bu kategoriler tam ve yan kategoriler sıra ile Avrupa, İslam, popülizm; kültür, güvenlik ekonomidir. Çalışmada RStudio programı manifesto içi istatistiği oluşturmada kullanılırken, MAXQDA sözcüklerin ilişkiselliklerini analiz etmede kullanılan ikinci program olmuştur. RStudio ile kodlama yapılmış, istatistik ve kelime fekansları ortaya çıkarılmış ve MAXQDA ile sözcükler arası ilişkisellikleri üç farklı ülkede altmışaltı manifesto bağlamında aktarılmıştır. R programı daha çok sağlama yapılan program olarak işlev görmüştür. Çalışmadaki grafiklerin çizimi için çoğunlukla MAXQDA ve Microsoft Excel kullanılmıştır. Aksi belirtilmedikçe MAXQDA ve Microsoft Excel kullanılarak çizilen bütün grafikler ve tablolar yazarın hesaplamaları ile yazarın kendisi tarafından oluşturularak çizilmiştir (kullanılan Dünya Bankası vb. verilerle çizilen grafikler hariç). Bu analiz yapılırken ağ grafikleri, karşılaştırma tablolarından ve çeşitli istatistiki metotlardan yararlanılmıştır. Sonrasında göç alt kategorileri ile ilişkilerini görmek adına

anahtar sözcükler karşılaştırma bağlamlarında ele alınmıştır. Tezin kısıtları ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde, bu araştırmanın iddia edilen siyasal söylemde göç konusunun tezahürleri incelenmiştir. Bu tezahürler popülizm, güvenlikleştirme, zenofobi/İslamofobi ve Avrupa şüpheciliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Popülizm çok boyutluluğuyla incelenmiş, farklı tanımlamalar ve perspektifler teorisinin işleyişiyle güncel örnekler üzerinden anlatılmıştır; fakat bu çalışma için zayıf ideoloji perspektifi ele alınmıştır. Demokrasi, egemenlik, halk perspektifi ve anti-elitizm kavramları ayrıntısıyla incelenmiş, sağ-sol popülizm detayları değerlendirilmiştir. Ayrıca, göç ve güvenlik ana başlıkları altında göç olgusu mülteci krizinin perspektifinden aktararak, güvenlik teorileri ve tanımlamalarına yer verilmiştir. Güvenlikleştirme konusu tezin argümanlarından biri olduğu için daha detaylı incelenmiş mülteci krizi ile bağlantıları güncel örneklerle aktarılmıştır. Avrupa şüpheciliği ve zenofobi ile İslamofobi kavramları, örneklem ülkeler içerisinde ötekileştirmenin yükselişiyle beraber okunması elzem olan konular olduğundan hem güncel tartışmalara hem tanımlamalara yer verilmiştir. Popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, İslamofobi ve zenofobi göç ve mültecilik ilişkiselliği üzerinden seçim manifestoları ile değerlendirilmiştir.

Tezin üçüncü, dördüncü ve beşinci bölümlerinde, ülkelerin siyasi parti tanıtları ve örneklem alınan seçim durumları ve her ülke adına örneklem olarak alınan partiler tanıtları, seçilen örneklem seçimler yıllara ayrılarak yıllar bağlamında analiz edilmiştir. Çalışmanın operasyonlize edilmesi bu üç bölümde aktarılmıştır. Metodoloji safhasında anlatılan iki katmanlı metodun operasyonu ve elde edilen sonuçlar değerlendirilerek bağlanmıştır. Karma manifesto değerlendirmeleri ve göç olgusu incelemesi bu bölümlerde yapılmıştır. Ülkelerin ve partilerin göç-mülteci hatlarıyla değerlendirilmesi sunulmuştur. Bu karşılaştırmalar üzerinden sonuçlar tartışılmıştır. Her bölümün sonunda bölüm sonuçları kısmında ülkelerin değerlendirmeleri yapılmıştır.

Bu tez çalışması AB üye ülkeleri ile AB üye aday ülkesi olan Türkiye'yi göç ve mülteci olguları üzerinden karma metodlarla karşılaştırması bakımından hem vaka seçimi

hem de karşılaştırmalar yapılırken çeşitli yöntemler kullanılmasından; göç- mülteci paradigması bağlamında popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi, İslamofobi olgularını eklektik teoriler olarak işlemesi; Mülteci krizi bağlamında çeşitli teorileri sosyal bilimlerde kullanılan farklı yazılım programlarını (RStudio ve MAXQDA) operasyonalize etmesi; örneklem üç ülke içerisinde seçilen farklı kategorilerdeki partileri hem zamansal hem coğrafi açıdan karşılaştırması bakımından önemlidir ve literatüre katkıda bulunacaktır. Bu çalışma sosyal bilimlerin post-pozitivist konularına pozitivist metotların uygulanabileceğinin denemesi niteliği de taşımaktadır. Bu açıdan farklı bir perspektif olduğu unutulmamalıdır. Pozitivist metotlar Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında nispeten daha az kullanılmaktadır ve bu çalışma pozitivist yöntemlerle sosyal bilim alanında yapılan çalışmalara katkı mahiyetinde olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR ve METODOLOJİ

1.1. Temel Kavramlar

1.1.1. Tanımlar ve Kapsamları

İnsanlar yer değiştirirler. Milyonlarca insan da tarihin bilenen dönemlerinden beri yer değiştirmektedir, yer değişimi yeni bir olgu değildir. Değişen şey küreselleşmenin yer değiştirme hızı ve etkisi üzerinde gözlemlenebilir etkisidir. Her ne sebeple olursa olsun (ekonomik, siyasi, sosyal, savaş durumu) göç hareketleri içinde bulunulan dönemde bir önceki dönemlere kıyasla hızını artırmıştır. Demografik dönüşüm bu bağlamda hazırlıklı olunması gereken bir yapı değişikliğidir. Kitlesel göç hareketleri sadece çevre ülkeleri değil, bölgeleri ve dünyayı etkileyebilmekte ve ciddi sorunlar yaratabilmektedirler. Suriye iç savaşıyla beraber tanıklık edilen kitlesel göç hareketi süresince yaşanmakta olan da budur. Bölge ve Avrupa'ya kadar olan coğrafya, yukarıda belirtilen her anlamda bu durumdan etkilenmiştir. Göçün farklı sonuçları gibi kendisi de çok farklı anlamlarda ve şekillerde kategorize edilebilir; mültecilik, koruma statüsü, süreli/süresiz göç, ekonomik-siyasi göç, kayıtlı/kayıtsız göç, düzenli/düzensiz göç gibi. Gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde mülteci sayıları artmaya devam etmektedir; yerinden edilmiş insanların sayısı gönüllü göç edenlere kıyasla çok hızlı bir şekilde artmaya devam etmektedir.²⁰

Uluslararası hukukta terminolojik olarak göçmen (*immigrant*), sığınmacı (*asylum seeker*), mülteci (*refugee*) kelimeleri kullanılmaktadır. Bu tez çalışmasında hukuki durumdan bahsedilmediği veya özel ya da yasal statüye atıf yapılmadığı müddetçe mülteci ve/veya göçmen terimi tercih edilecektir, mülteci/göçmen/sığınmacı sosyolojik olarak referans verilen durumundadır. Sığınmacı ve mülteci, uluslararası koruma arayan ve aynı

²⁰ UN, Department Of Economic And Social Affairs, Population Facts, No: 2019/4, September 2019, çevrimiçi https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/populationfacts/docs/MigrationStock2019_PopFacts_2019-04.pdf , 13.10.2019.

zamanda beklemede olan yani resmi olarak tanınırlığı henüz hükümetler ya da Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (BMMYK), tarafından tanımlanmamış kişiler için kullanılmaktadır.²¹ Mültecilik hak kapsamında yasalarla belirlenmiş olmasına karşılık, göç eden göçmen genelde daha iyi koşullarda yaşamak için yaşadığı yeri terk edip yeni bir yere yerleşene denmektedir.

Sığınma hakkını düzenleyen belgelerin başında, Mültecilerin Hukuki Durumuna ilişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Sözleşmeye ek protokol gelmektedir.²² 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme, madde 1A(2)'ye göre bir mülteci aşağıdaki şartları sağlayan kişidir:

“1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen.”²³

Bu maddede belirtildiği üzere bir mültecilik statüsü 1951 Sözleşmesi'ne göre ancak politik zulüm (*political persecution*) nedeniyle bir ülkeden başka bir ülkeye gelmek zorunda kalan insanlar için geçerlidir. Yani, aşırı yoksulluk gibi ekonomik nedenlerle veya kendi ülkesinde yerinden edilmiş insanlar için bu statü uygulanmamaktadır.²⁴

1951 Sözleşmesi, madde 1B(1)'e göre devletlere coğrafi sınırlama hakkı verilmiştir. Buna göre devletler; “1 Ocak 1951'den önce”; (a) “Avrupa'da meydana gelen olaylar” veya (b) “Avrupa'da veya başka bir yerde meydana gelen olaylar” seçeneklerinden birisini kabul edip mülteci belirlemesi yapabilecektir. 1967 Protokolü ile

²¹ Yaprak Gülcan, Sedef Akgüngör, Yeşim Kuştepeli, “Giriş”, **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, dp. 1, s. 25.

²² Gözde Kaya, “AB’de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru: Dublin Sisteminin Reformu”, **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 95.

²³ BMMYK Türkiye Tesilciliği, **Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme**, <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2020/01/Multecilerin-Hukuki-Durumuna-Iliskin-Sozlesme.pdf>, s. 2.

²⁴ Jan Klabbbers, **International Law**, Cambridge University Press., Cambridge, 2013, s. 129

tarih ve coğrafya sınırlandırılması kaldırılmıştır.²⁵ Yine de protokol ile coğrafya sınırlandırılmasının kaldırılmasına ilişkin devletlere şerh imkânı tanınmıştır.²⁶ Türkiye, Kongo ve Monako 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne taraf olmakla birlikte coğrafi sınırlandırmayı hâlen yürürlükte tutmaktadır.²⁷ 1951 Sözleşmesi, madde 33'te mültecileri sınır dışı etme yasağı ortaya koyulur:

“Hiçbir Taraf Devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tâbiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği 12 olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade (“refouler”) etmeyecektir.”²⁸

Sınır dışı etme yasağı uluslararası teamül hukukunun bir parçasıdır; yani bir devletin 1951 Sözleşmesi'ne taraf olup olmaması önemli değildir. Ayrıca bu yasağın *jus cogens*²⁹ olduğunu ileri süren yorumlar da vardır.³⁰

1951 Cenevre Sözleşmesi ile göç hukukunun göze çarpan iki ana unsuru garanti altına alınmıştır: Temel hak ve özgürlüklerin korunması ile geri göndermeme ilkesi.³¹ Cenevre Sözleşmesi ile uyumlu olduğu takdirde AB hukuku ve uluslararası hukuk güvenli üçüncü ülkelere yerleştirilme durumunu sağlamaktadır.³²

Mültecilerin korunmasına ilişkin olarak 1950 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kurulan BMMYK, (*iş birliğine yanaşan/cooperative*) devletlerin, Mülteciler Sözleşmesi'ne taraf olsun veya olmasın, mültecileri korumasını zorunlu kılmaktadır. İlgili devletler iş birliğine yanaşmasalar bile BMMYK, bu devletlerin ülke sınırları içindeki

²⁵ M. Islam-M. Bhuiyan, (eds.), **An Introduction to International Refugee Law**, Brill | Nijhoff, Leiden.

²⁶ James C. Hathaway, **The Rights of Refugees under International Law**, Cambridge University Press., Cambridge, 2005, s. 97.

²⁷ BM, **States Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol**, (Çevrimiçi), <https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b73b0d63.pdf>, 12 Nisan 2020.

²⁸ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği, **Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme**, 1951, madde 33., s.11-12.

²⁹ *Jus cogens*, uluslararası hukukta ihlal edilmesine izin olmayan kurallardır. Bkz: John P. Grant and J. Craig Barker (ed.), **Encyclopaedic Dictionary of International Law**, Oxford University Press, 2009.

³⁰ Alice Farmer, “Non-Refoulement and *Jus Cogens*: Limiting Anti-Terror Measures That Threaten Refugee Protection”, **Georgetown Immigration Law Journal**, 2008, C. 23, S. 1.

³¹ Ahmet Ceran, “Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısına İnsan Hakları Düzleminden Alternatif Bir Bakış: Türkiye ‘Güvenli Ülke’ midir?”, **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 72.

³² Ceran, **a.g.e.**, s. 74.

mülteciler ile ilgilenmeye yetkilidir; mülteciler adına ilgili devlete diplomatik teşebbüs (*demarche*) yapabilir ve mültecilerin içinde bulunduğu zorlukları kamuya duyurabilir.³³

Gözde Kaya, AB'ye ilişkin sığınma sistemi ve hakkını şu şekilde sıralamıştır:³⁴ 1995 yılında AB Konseyi üye devletlerin sığınma düzenlemelerini uyumlulaştırma adına Sığınma Prosedürleri için Asgari Teminatlar Hakkında Kararı kabul etmiştir; 1996 senesinde Mülteci Tanımının Uyumlulaştırılmış Bir Şekilde Uygulanması Hakkında Ortak Tutumu kabul etmiştir; 1999 yılında Tampere Zirvesinde sığınmaya ilişkin ele alınmıştır; 2001/55 sayılı Geçici Koruma Yönergesinde kitle akını kavramına yer verilmiş ve geçici koruma sağlanması tanımlanmıştır; 2009 yılında Lizbon Antlaşması ile yapılan değişiklikle AB'nin İşleyişine Dair Antlaşma'da korunma talebi hüküm altına alınmıştır; ayrıca AB Temel Şartı'nın sığınma hakkını tek olarak ele alan ilk uluslararası belge olduğunu belirtmiştir. AB'nin ikincil hukuk kaynakları arasında bu bağlamda en kapsamlı düzenlemeyi yapan belge ise daha önce de bahsedildiği üzere Dublin Sözleşmesi'dir (604/2013 AP ve Konsey Tüzüğü).

19 Eylül 2016 tarihinde BM Genel Kurulu toplanmış ve takiben Mülteciler ve Göçmenler için New York Deklarasyonu kabul edilmiştir; göç alanında ilk uluslararası mutabakat olan Küresel Göç Mutabakatı BM nezdinde 152 ülkenin desteği ile 10 Aralık 2018 tarihinde Marakeş'te imzalanmış, 17 Aralık 2018 tarihinde BM Genel Kurulunda onaylanmıştır.³⁵ Odaklanılan beş ana konu ise 'düzenli göç, güvenli göç, sistemli/nizami göç, devletlerarası işbirliğine dayalı göç yönetişimi, egemenlik haklarını dikkate alan göç yönetişimi' şeklindedir.³⁶ Göçe ve ilticaya dair konular kişi haklarının korunması ve ülkelerin işbirliği üzerine bina edilmiştir. Uluslararası göç ve ulus devletin eriyip erimediği tartışmaları devam ederken, ulus devlet hâlâ sınırlarını koruduğunu ve otorite alanına müdahale ettirmeyeceğini açıkça göstermiştir. ABD'nin mutabakattan çekilişini

³³ Anthony Aust, **Handbook of International Law**, Cambridge University Press., Cambridge, 2010, s. 171.

³⁴ Kaya, "AB'de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru:...", s. 96-100.

³⁵ Mehmet Gökay Özerim, Deniz Eroğlu, Pınar Yazgan, "Editörden: Çatışma ve Kriz Sürecinde Yoğun Kitleli Akışlara Uluslararası Toplumun Bir Cevabı Olarak Küresel Göç ve Mülteci Mutabakatları", **Göç Dergisi**, C. 6, S. 1, 1-10 Mayıs 2019, s. 4.

³⁶ Özerim, Eroğlu, Yazgan, **a.g.e.**, s. 4.

Doğu Avrupa ülkeleri onu izlemiştir; Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Slovakya ve ardından İsrail ile İsviçre.³⁷

Mülteci tanımı yukarıda detaylı anlatıldığı üzere hak temelli bir kavram olmasına rağmen radikal söylemde araçsallaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Mülteci retoriği siyasal söylemde Avrupa şüphecilığının, İslamofobinin, güvenlikleştirmenin ve popülizmin birer retoriği olarak kullanılmıştır ve konvansiyonun hak temelli tanım ve kapsamından uzak bir yerdedir. Araştırmada esas sorulara kaynaklık eden bağlam ise budur, bu kadar hak temelli bir kavram siyasal söylemde neden bu kadar hak temellilikten uzak şekilde tezahür etmektedir ve farklı ülkelerdeki bağlamları nelerdir? Daha sonraki bölümlerde detaylı bir şekilde anlatılıp örneklendirilecek olan bu siyasal söylem çeşitlerinin en fazla kullanıldığı yer popülizmin kendi bağlamıdır. Çünkü popülizmin içerisindeki zıtlık ile yarattığı antagonizm bu siyasal söylem çeşitlerini kapsamaya müsaittir.

1.1.1.1. Yasal Düzenlemeler

Her ne kadar ülkelerin kendi içlerinde göç ve mülteci düzenlemeleri ve aynı zamanda kendi yasaları olsa da İtalya ve Macaristan birer Avrupa Birliği ülkesi olması dolayısıyla bu başlık altında en genel anlamda Avrupa Birliği tanımları, düzenlemeleri, yasaları ile birlikte ele alınacaklardır.

AB göç politikaları güvenlik çerçevesinde şekillenmiştir: *Fortress of Europe* oluşumunda ikinci jenerasyon bilgi sistemi, Euroda, vize bilgi sistemi, Eurosur, Frontex AB'nin dış sınırlarının yönetimi için uygulamadadır; sınırlar AB için göçü yönettikleri yerler olmuş ve bu bağlamda doğal olarak araçsallaşmışlardır.³⁸ Avrupa Birliği için Akdeniz'de yaşanan facianın aciliyeti Nisan 2015'te İtalya'nın Lampedusa civarında

³⁷ Özerim, Eroğlu, Yazgan, **a.g.e.**, s. 7.

³⁸ Monika Trojanowska-Strzeboszewska, "The Impact Of The Migration Crisis On The Process Of Shaping Goals And Instruments Of The EU Immigration Policy", **On-line Journal Modelling the New Europe**, C. 26, 2018, s. 176-177.

göçmenleri taşıyan gemide yüzlerce insanın ölmesi sonrası yaşanan insanlık ayıbından sonra olmuştur. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve diğer aktörlerin mülteci ve sığınmacılara yönelik politika oluşumunda takındıkları tavır yapılan katkı, yardım ve hizmetin ancak sınırlı kalmasına sebep olup bu konuda yükü daha ağır olan ülkeleri zor durumda bırakmışlardır.³⁹ İtalya'nın eski başbakanı Matteo Renzi, göçmen kaçakçılığının “yeni bir köle ticareti” olduğunu söylemiştir.⁴⁰ Lüksemburg'ta toplanan Dışişleri Bakanları Konseyinde İtalya, insan kaçakçılarına karşı mücadeleyi sertleştirmeyi önerecek diyen Renzi, bu fenomeni Avrupa kıtasını ve Akdeniz'i etkileyen büyük bir veba olarak nitelendirmiştir.⁴¹ Avrupa bu dönemde hem Suriye'deki iç savaştan kaçanlar hem de Afrika'dan çeşitli sebeplerle (kıtlık, etnik savaşlar vb.) gelenler bir anda AB'nin gündem maddesi olmuştur; yani mülteciler.⁴² Bu insanlık dramı, en nihayetinde norm ve değerleri yücelten AB için bir sınav niteliği taşımaktadır.

2015'te Avrupa Göç Gündemi Düzensiz göçü teşvik eden unsurların azaltılmasına; sınır yönetimi; yaşamların kurtarılması ve dış sınırların güvence altına alınmasına; Avrupa'nın koruma görevi dâhilinde güçlü bir ortak sığınma politikasının sağlanmasına; yasal göçe ilişkin yeni bir politika oluşumu gündem olup üye devletler arasında sorumluluk paylaşımını sağlamak üzere geliştirilen yeniden yerleştirme (*relocation*) ve yerleştirme (*resettlement*) temel konular olmuştur.⁴³ Sığınma talebinde bulunanların sayısındaki orantısız artış Avrupa Ortak Sığınma Sistemi'nin (CEAS) fonksiyonelliğini yitirdiğini göstermekteydi. Ayrıca European Agenda on Migration 2015 senesinde değerlendirmeye alınmıştır. Göç Gündemi'nde alınan kararlar ilk aşamada *ad hoc* acil uygulamaların yürürlüğe girmesi, ikinci aşamada gelişmeye dayalı uzun dönem

³⁹ Gülcan, Akgüngör, Kuştepe, **a.g.e.**, s. 30.

⁴⁰ **BBC News**, “Italian PM Matteo Renzi condemns ‘new slave trade’ in Mediterranean”, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-32374027/italian-pm-matteo-renzi-condemns-new-slave-trade-in-mediterranean>, 29 Nisan 2018.

⁴¹ **Noticias**, “Naufraga un pesquero con 700 inmigrantes a bordo cerca de la costa de Libia”, (Çevrimiçi) https://www.antenaa3.com/noticias/mundo/naufraga-barco-700-inmigrantes-190-kilometros-lampedusa_20150419571dee426584a8abb5822ab3.html, 29 Nisan 2018.

⁴² Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 170.

⁴³ Beken Saatçioğlu, “AB'nin Mülteci Krizi: Normlar-Çıkarlar Dikotomisi Üzerinden AB'yi Yeniden Değerlendirmek”, **Türkiye AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 212-234.

yönetim politikalarıdır.⁴⁴ Yeniden yerleştirme önerisi, Lizbon Antlaşması, göç yönetimine ilişkin geçici tedbirlerin alınmasına ilişkin hükmün ilk defa işlerlik kazanması⁴⁵, cephe üye ülkelerden İtalya ve Yunanistan’dan diğer üye ülkelere iki yıl boyunca geçici ve istisnai bir yer değiştirme mekanizması oluşturmaktadır.⁴⁶

2011 senesinden başlayarak Türkiye-AB ilişkilerinin siyasi krizler, gündeme bağlı değişimler ve Türkiye’nin müzakere süreçleri ile mülteci krizinin birleşmesi sonucu hem yavaş hem de inişli çıkışlı olduğu söylenebilir.⁴⁷ Suriye krizi sonrası atılan adımlar adına Avrupa ortak sığınma sisteminin yeniden düzenlenmesi Dublin Düzenlemeleri, Eurodac Tüzüğü ve İltica Prosedürleri Yönergesini doğrudan referans dâhiline almaktadır; bu düzenlemeler dâhilinde Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı da İltica Prosedürleri Yönergesine dayanmakta ve Türkiye’yi güvenli üçüncü ülke tayin etmektedir.⁴⁸

2016 senesi içerisinde Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı ile Ortak Eylem Planının gerçekleşmesi Ege-Yunanistan-Doğu Balkanlar yolu üzerindeki düzensiz mülteci akınını durdurmak konusunda önemli bir hamle olmuştur ancak AB tarafının Türkiye kısa süreli vize serbestisi maddesini, henüz gerçekleştirilmemiş olması Türkiye tarafının beklentilerini karşılayamamıştır.⁴⁹ Yetmiş iki yasal düzenlemenin beş tanesi gerçekleştirilememiş ve vizesiz seyahat konusu henüz bir karşılık bulamamıştır.⁵⁰ Türkiye’nin Terörle Mücadele Kanunu’nu sebep göstermeleri ve AB’nin 15 Temmuz darbe girişimi sonrası çekimsere yakın tavır takınması bu hayal kırıklığını güçlendirmiş ve ilişkilerin gerilmesine sebep

⁴⁴ Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 181.

⁴⁵ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 221.

⁴⁶ Council of the European Union, “Justice and Home Affairs Council, 22 September 2015: Main results”, (Adalet ve İçişleri Konseyi’nin 22 Eylül 2015’ta Brüksel’deki mülteci kriziyle ilgili önemli noktaları), (Çevrimiçi) <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/09/22/>, 11 Mayıs 2018.

⁴⁷ Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 26.

⁴⁸ Ceran, **a.g.e.**, s. 75-76. Ceran Güvenli üçüncü ülke kriterlerini şu şekilde sıralamaktadır: a) Irk, din, millet sosyal zümreye üyelik veya siyasi görüşler sebebiyle yaşamı ve özgürlükleri tahlikeye atacak bir ortamın bulunmaması; b) 2011/95/EU sayılı Yönergeye ciddi bir ayrılık riski olmaması; c) Cenevre Sözleşmesi’nde öne sürüldüğü şekliyle geri göndermeme ilkesine uyulması; d) Uluslararası hukukun çekirdek, emredici nitelikteki (jus cogens) hükümlerinden olan işkence, insanlık dışı muamele veya küçük düşürücü muamele ve cezaların yasaklandığının garanti altına alınması; e) Mülteci statüsüne başvurulabilmesi ve mülteci statüsünün verilmesi halinde Cenevre Sözleşmesi’nin öne sürdüğü korunmanın sağlanması.

⁴⁹ Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 26.

⁵⁰ Ayhan Kaya, “Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler”, **Teorik Bakış**, S. 10, Mart 2018, s. 46.

olmuştur.⁵¹ Avrupa Birliği bu konuda Türkiye’den farklı düşünerek ifade özgürlüğü tanımına Türkiye’den daha kapsamlı yer vermektedir. Yaşanan insanlık dramına müdahale etmek açısından AB-Türkiye Mülteci Mutabakatı en az istenen ölçüde başarıya ulaşmıştır. Türkiye’den Yunanistan adalarına geçen mülteci sayısındaki ani düşüş⁵² AB açısından önemli bir gösterge olmuştur.⁵³

Almanya’nın 80.00 mülteciyi kabul edeceğini duyurmasından sonra Macaristan’ın Avusturya sınırına akın eden mülteciler karşısında Almanya sınır kontrollerini devreye sokmuş; AB değerlerine bağlı kalmaya çalışan Almanya, Fransa, İsveç ve Avusturya gibi ülkeler de sınır kontrolleri başlatıp Schengen sistemini de facto beklemeye almışlardır.⁵⁴

Avrupa Birliği ülkeleri milyonu aşan mülteci akınından sonra ortak bir göç politikasını oluşturup politik aktif, yürürlüğe sokup kurumsal aktif olamamış ve geçmişte de olduğu gibi krize müdahale etmek konusunda konusunda geç kalmış ve bu insanlık krizinden kendisini uzak tutabildiği kadar tutmaya çalışmıştır.⁵⁵ Avrupa’nın normlar üzerine kurulu güç olduğu iddiası insanlık krizine verilen kümülatif cevapla kendisini çürütmüştür. Göç krizine verdikleri cevapların birbirinden farklılaşması AB seviyesinde karşıtlıkların yaşanmasına sebep olmuştur. Söylem ve göç politikaları bu sebeple birbirinden farklılaşmıştır.

AB duruma daha fazla kayıtsız kalamayacağını ve bu krizin AB’ye etkisinin çok daha büyük olacağını fark etmiştir. AB ülkeleri arasında koordinasyon ve ortak göç ve iltica politikalarının gerekliliğinin ihtiyacı duyulmuştur.⁵⁶ Frontex ve Avrupa İltica Destek

⁵¹ Yonca Özer, “Mülteci Sorununun Türkiye-AB İlişkilerine Yansımaları”, **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 49.

⁵² Deutsche Welle, “Türkiye’den Yunanistan’a geçen sığınmacı sayısı azaldı”, <https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyeden-yunanistana-ge%C3%A7en-s%C4%B1%C4%9F%C4%B1nmac%C4%B1-say%C4%B1s%C4%B1-azald%C4%B1/a-19171788>, 20 Ekim 2017.

⁵³ Ayhan Kaya, Bianca Kaiser, “Küresel Finansal Kriz, Mülteci Krizi ve İslamofobizm Bağlamında Türkiye-AB İlişkileri”, **Hukuki, Siyasi ve İktisadi Yönleriyle Avrupa Bütünleşmesinde Son Gelişmeler ve Türkiye-AB İlişkileri ATAUM 30. Yıl Armağanı**, 2018, s. 424. s. 407-434.

⁵⁴ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 226.

⁵⁵ Gülcan, Akgüngör, Kuştepelı, **a.g.e.**, s. 27.

⁵⁶ Özer, **a.g.e.**, s. 43.

Ajansı gibi kurumlar krizi yönetmek konusunda yeterince başarılı olamamışlardır.⁵⁷ Bunun bir sebebi de ülkelerin ortak bir politika yerine ulusal bir politika tercih etme yönelimleri olduğu söylenebilir. AB'nin Doğu-Batı Avrupa ayrılımı bu kriz yönetim süreci boyunca gözler önüne serilmiştir. 22 Eylül 2015, AB Adalet ve İçişleri Bakanları zirvesinde, kota sisteminin⁵⁸ kabulünün mülteci karşıtı eğilimlerin yoğun olduğu Macaristan, Slovakya, Çek Cumhuriyeti ve Romanya'nın vetolarına rağmen geçtiğini vurgulamak gerekir.⁵⁹ Karar, çoğunluk oyu ile alınmıştır; Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Romanya ve Slovakya aleyhte oy kullandı ve Finlandiya çekimser kaldı; Macaristan tehcir planına karşı oy kullandığı için 54.000 sığınmacı, şimdilik taşınmayacak ve bunun yerine İtalya ve Yunanistan'dan taşınabilecekti.⁶⁰ Slovakya ve Macaristan 2015'in sonunda Avrupa Adalet Divanı'nda, mültecilere yönelik kota sistemi kararının iptali için fikir ve kanaat özgürlüklerinin kısıtlandığı ve dikenli tel örme haklarının olduğunu gerekçeleriyle dava açtılar.⁶¹ Siyasal sürecin dışına çıkılması durumunu içeren güvenlikleştirme teorisinde tartışıldığı gibi sürecin daha dar bir noktada gerçekleşmesi ortaya çıkmaktadır.⁶² Böylece kamusal alanın da dışına çıkmış olunmaktadır. Tehditler normal siyasi sürecin dışındadır; alınacak tedbirler de bu sürecin dışında alınmıştır ama meşrulaştırılmıştır.⁶³

Bunun ardından Macaristan kotaya da karşı olduğunu dile getirip Sırp sınırına tel çekmiştir. Bulgaristan, Türkiye sınırını kuvvetlendirmiştir. Slovenya, Avusturya, Sırbistan, Makedonya gibi ülkeler de sınır kontrollerini artırmış, sınır güvenliği paralelinde hareket etmişlerdir. Önce Macaristan ve Avusturya yeniden yerleştirme prosedürüne karşı çıkıp mültecileri yeniden yerleştirmeye almamıştır ve bunları Çek

⁵⁷ Özer, **a.g.e.**, s. 43.

⁵⁸ Belirli kotalar belirlenerek mültecilerin AB içinde yeniden yerleştirilmesi.

⁵⁹ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 222-223.

⁶⁰ **BBC News**, "Migrant crisis: EU ministers approve disputed quota plan", (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/news/world-europe-34329825>, 23 Mayıs 2018.

⁶¹ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 223-224.

⁶² Michaels Williams, "Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics", **International Studies Quarterly**, C. 47, S. 4, Aralık 2003, s. 513.

⁶³ Barry Buzan, Ole Weaver, Javk De Wilde, **Security: A New Framework for Analysis**, Lynne Rienner Publications, Boulder, 1998, s. 249.

Cumhuriyeti ve Slovakya da izlemiştir.⁶⁴ Başbakan Fico, Slovakya'nın göçmenleri elinde tutma gücü olmadığını savunmuştur; Slovak siyasi partileri ve Slovak toplumu ise hükümetlerin AB kotaları konusundaki pozisyonuna katılmaktadırlar.⁶⁵

Avrupa'nın ortak göç politikası beraberce başarılı bir şekilde uygulanmıştır demek bu noktada epey zordur. Ulusal motivasyonları ve ulusal dış politikaları ile hareket eden ülkeler çıkar temelli motivasyonlarla ilerleme kararı almışlardır. Popülist anlayışla hareket eden bazı Avrupa ülkeleri göçü güvenlikleştirip dışsallaştırarak sorumluluk paylaşımı ve dayanışma ile işbirliğine uzak durmuşlardır. O zaman peki güvensizlik nedir? Bu noktada da Ole Weaver'a başvurursak kısaca güvensizlik: Bir tehlike ya da tehdide karşı gerekli tedbirlerin alınmadığı bir durumdur.⁶⁶ Bu tanım Weaver'ın da belirttiği gibi verilmeyen cevaplar içerir. Mülteci krizinde de liderler: Mülteciler geldiğinde olacakları tahmin edememe, bunlara karşılık verememe, bunlardan ziyade kötü sonuçlara işaret etmektedirler. Böyle bir durumda başvurulacak yol, güvenlikleştirme değil “güvenlik-dışlaştırma”dır. Bahsi geçen konu acil tehdit konumundan çıkarılacaktır.⁶⁷ Weaver'ın meseleleri aciliyet noktasından çıkarıp güvenlik-dışlaştırma metodu, mülteci krizinde olduğu gibi neredeyse hiç kullanılmamaktadır. Konu aksine sıcak tutularak “popüler hale getirilerek” gündemde tutulmaktadır. Bu doğrultuda mülteci konusu siyasi parti ve liderleri için bulunmaz bir araçtır. Ötekiyle tehdit oluşturulmaktadır. Bunun sonucu sorunun çözümünün önerisi olarak mülteci krizinin güvenli üçüncü ülkelere ötelenmesi Avrupa tarafından makul bulunmuştur. AB'nin güvenli üçüncü ülke anlaşmaları ya da politikalarının motivasyonu aşırı sağın yükselişini dizginlemek adına mültecilerin dışarda kalmasını sağlamak olabilir. Bunu Avrupa'nın birlik ve huzuru için

⁶⁴ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 227.

⁶⁵ Lubomír Zvada, “Securitization of the Migrant Crisis and Islamophobic Rhetoric: The 2016 Slovak Parliamentary Election”, **Journal of Nationalism, Memory & Language Politics**, C. 12, S. 2, 2018, s. 225.

⁶⁶ Ole Weaver, “Securitization and Desecuritization”, Ronnie D. Lipschutz (ed.), **On Security**, Colombia University Press, New York, 1995, s. 7.

⁶⁷ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 1.

krizin dışsallaştırıldığı ve bu sayede AB'ye birlik içinde olan güven artmasının hedeflendiği şeklinde ele alan çalışmalar mevcuttur.⁶⁸

Aynı zamanda bu bireysel hareket eden ülkelerde radikal sağın güçlenmesine, milliyetçi söylemin yükselmesine de sebebiyet vermiştir. Macaristan'dan sonra epey Avrupa ülkesi sınır kontrollerini başlatmış ve bu da ortak dolaşım politikasının sınındığı bir durum yaratmıştır.⁶⁹ Bunun AB açısından tehlikeli bir sonucu, ortak politikalarının zarar görmesine doğru gidilen yol olabilir. Ayrıca yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve göçmen karşıtlığı da bu ve bunun gibi milliyetçi nüanslarda daha da güçlenmektedir.

Dublin düzenlemelerinin insanlık krizine karşı adil ve sürdürülemez oluşu, AB ülkeleri arasındaki çok yönlülüğü gözler önüne sermiştir.⁷⁰ Dublin sistemi bu büyük dalga ve AB üye devletlerinin sorumlulukları bağlamında bu sorunla başa çıkma konusunda hem geç kalmış hem de bir çıkmaza girmiştir. Dublin Sistemi zaten AB içi üye devletlerin adil ve eşit külfet paylaşımı yapmaları üzerine de dizayn edilmemiştir.⁷¹ Başvuranların birden fazla AB ülkesine sığınma talebini engelleyen, disfonksiyonel bir düzenleme durumunda kalmıştır. Almanya Dublin Regulasyonundan ilk uzaklaşan ülke olmuş ve diğerleri onu izlemiştir. Zorunlu paylaşım kararları ve ilk ayakbastı ülkelerin üzerinden yük alma konusunda işletilmeye çalışılmış olsa da süreç sorumluluk paylaşımı konusunda da bir krize sürüklenmiştir. Özellikle İtalya ve Yunanistan bu durumda en çok yükün bindiği ve uluslararası korumaya ihtiyacı olan insanların en çok giriş yaptığı ülkelerdir.⁷² Bu bağlamda en çok başvuru alan kriter olan ilk ayak basılan ülke kriteri ve sorumluluk paylaşımı birbiriyle örtüşmemekteydi. Dublin sisteminin başka bir problemi ise ülkelerin ulusal düzenlemelerini üye devletler nezdinde asgari düzeyde birleştirebiliyor olmasından kaynaklanıyordu. Bu da uygulamada ikincil hareketi arttıran bir mevzu olup sığınmacıyı üye devletler arası farklılıklar olduğu doğrultusunda hareket ettirmekte ve bir kısmına

⁶⁸ Sergio Carrera, Steven Blockmans, Daniel Gros, Elspeth Guild, "The EU's Response to the Refugee Crisis Taking Stock and Setting Policy Priorities", **CEPS Essay**, No. 20, 16 December 2015.

⁶⁹ Özer, **a.g.e.**, s. 44.

⁷⁰ Gülcan, Akgüngör, Kuştepe, **a.g.e.**, s. 27.

⁷¹ Kaya, "AB'de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru:...", s. 109.

⁷² Kaya, "AB'de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru:...", s. 93.

birden fazla ÷lkeye üye devlete sığınma talebinde başvuru yapmaya yöneltmektedir. Bunun dışında ilk girilen ÷lkeden ziyade varış ÷lkesi olarak tahayyül ettikleri ÷lkeler sığınma talebinin yoğunlaştığı ÷lkeler olmuşlardır. Yine de ilk girilen ÷lkelerin üzerinde sayı anlamında başvuru olarak fazla sorumluluk da doğmuştur.

Dublin IV tasarısı açısından, bu insanların zaten hukuka aykırı yollarla gelmesiyle, aslında ilk ayak basılan ÷lke kriterinin elimine edildiğini söylemek epey güç olmaktadır.⁷³ Bu da ÷lkelere kaldıramayacaklarından fazla yük yüklemekte, transit ÷lkeler üzerinde bile ulusal söyleminin sesinin yükselmesini ve aşırı ve radikal sağın kendisini daha merkezde duyurabildiği durumlara yol açmaktadır. Bu sebeple yeni ortak bir göç politikası yöntemine ya da daha doğru söylenecek olursa krizle başatme stratejisine ihtiyaç duyulmuştur.

İki adet göç rotası mevcuttur; Doğu Avrupa (Balkan), ve Merkez Avrupa rotası eşit dağılım olmadığından ve kriz yönetimi başarısız olduğundan zor dönemler geçirilmiştir.⁷⁴ Göç yolu AB adına üç evre ile ele alınabilir: İlk ayak basılan ÷lkeler, transit ÷lkeler ve yolculuğun bitirildiği ÷lkeler.⁷⁵ İtalya ve Yunanistan gibi sınır ve ilk ayakbastı ÷lkeleri olması dolayısıyla göç dalgasıyla ilk burun buruna gelen ÷lkeler olmuşlardır; Macaristan, Sırbistan ve Hırvatistan ile olan sınırına bir transit ÷lke olmasına rağmen, sorumluluklarından kaçarak tel örgüler çekerek geçişi önlemeye çalıştığı yöntemler izlemiştir.⁷⁶ Göç yolunda genel anlamıyla esas hedef ÷lkeler Almanya, Fransa, İsveç gibi Avrupa ÷lkeleri olurken, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Polonya gibi ÷lkeler mülteci kabul etmek istemeyen ÷lke sınıfındadır. Almanya, İsveç gibi ÷lkelerin hedef ÷lke seçilmesinin arkasındaki sebeplerden birisi de burada mültecilere daha iyi imkânlar sağlanıyor olmasıdır.⁷⁷

⁷³ Kaya, “AB’de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru:...”, s. 128.

⁷⁴ Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 178.

⁷⁵ Gülcan, Akgüngör, Kuştepelı, **a.g.e.**, s. 27.

⁷⁶ Selcen Öner, “Avrupa’da Mülteci Krizi ve Aşırı Sağın Yükselişi: Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Almanya için Alternatif (AfD) Partisi ve PEGIDA Hareketi Örnekleri”, **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 190.

⁷⁷ Kaya, Bianca, **a.g.e.**, s. 418.

Radikal sağ yükselişi ve Avrupa şüpheciliği beraber yükselirken Euro krizi, mülteci krizi bu sürece katkı sağlayıp Türkiye'nin üyelik süreci konusunda da olumsuz bir etkisi olmuştur.⁷⁸ Avrupa'nın aşırı sağ partilerinin bu mevzu ile bağlantılı olarak Türkiye üzerine kullandıkları argümanlar da ötekileştirici söylemi pekiştirir türdendir. Aşırı sağ partilerin temel ortaklıkları mülteci karşıtı söylem ve Avrupa şüphecilikleridir; bu da yabancı düşmanlığı, İslamofobi ile çoğu zaman birleşmektedir.

Ünalp AB üyesi ülkelerin pazarlık güçlerini kullanmakta olduğunu, rasyonel ve ekonomik çıkarlara öncelik verdiğini öne sürmüştür.⁷⁹ AB ülkelerinin karar mekanizmaları ülkelerin kendi dış politika pazarlığına dayandırılmaktadır ve çıkar üzerine pazarlığa devam edilmektedir; unutulmuş şey ise bu durumun bir insani kriz olduğudur. Suriye krizinin AB nezdinde nasıl yönetildiğine bakılacak olursa bu argümanın kolay yanlışlanamayacağı ortadadır. AB adına 2011'de başlayan süreçle beraber birbirini tamamlayıcı çözüm adımları değil, kriz uzaklaştırma politikaları izlenmiştir. Buradaki en büyük sıkıntı AB ülkelerinin ortak hareket edememesi ve karar alma mekanizmalarının tıkanması olmuştur denilebilir. Her ülkenin kendi ulusal politikalarını uygulamaya koymak istemesi ile asgari noktada bile birleşmek zorluk çıkarmıştır. Özellikle Doğu Avrupa ülkeleri ve Balkan ülkelerinin mültecilerin sayısının çoğalmasıyla sınırlarını kapatıp Yunanistan gibi sınır ülkelerinin ihtiyacı olduğu zamanlarda dayanışma göstermemişlerdir.⁸⁰ Macaristan gibi ülkeler özellikle ortak sığınma/göç politikasında geri adımlar atmışlar ve peşinden diğer ülkeleri de sürüklemişlerdir, bunu ayrıca Avrupa şüpheciliği söylemleri ve birlikten ayrılma söylemleriyle de desteklemektedirler. AB, Türkiye'ye göre hayli ileri düzeye sahip insan hakları konsepti ve finansal kaynakları olmasına karşın bu insani krizde Türkiye ile kıyaslanamayacak şekilde hem krize müdahalede hem de Suriyeli göçmenler konusunda geri kalmıştır.⁸¹ Normatif bir güç iddiasında olan AB Suriye krizine verdiği yanıtlarda (çözüm önerileri değil yanıtlar) hem

⁷⁸ Gülcan, Akgüngör, Kuştepel, **a.g.e.**, s. 29.

⁷⁹ Zühal Ünalp-Çepel, "Mülteci Krizinde AB'nin Normatif Gücünü Yeniden Düşünmek", **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 171-177.

⁸⁰ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 233.

⁸¹ Ünalp-Çepel, **a.g.e.**, s. 178.

de vize serbestliği anlaşmanın koşulunun sığınmacıların AB topraklarından çıkarılması şartıyla gerçekleşeceği bu iddia ile büyük bir çelişki içerisinde dir.⁸²

Buna karşılık Saatçioğlu çalışmasında üç ideal topluluk türü arasında, problem çözücü çıkar temelli oluşum olarak AB; ortak kültür ve değ er temelli olarak AB; haklar temelli ulus sonrası AB tanımlarının iç inden AB'yi mülteci krizi yönetimi üzerinden çıkar- temelli problem çözücü olarak tanımlamanın daha doğru olduğu çünkü diğ er ikisine normatif ve haklar düzleminde gö lge dü ştüğ ünü iddia etmektedir.⁸³ Birlik mülteci krizinde aldığı tavrı ile daha çıkar temelli bir oluşuma evrildiğ ine dair ibareler göstermiştir.⁸⁴ Değ er temelli topluluk anlayış ının etik ve kimliksel kültürel AB odaklı dayanış ma ve sorumluluk paylaşımı; hak bazlı AB'nin haklar ve ilkeler ahlaki rasyonalizasyon; problem çözücü AB'nin ise faydacı ulus çıkarlarını düş ünen AB olduğu tanımlarını yapmaktadır.⁸⁵ Problem çözücü AB modelinde yapılan kavramsallaştırmada üye ö lkelerin dış tehdide karşı iş birliği maliyetli olacağından sorunun çözölmesi için dışsallaştırma yoluna gidilip Türkiye ile antlaş ma yapılmıştır.⁸⁶ Dış tehdidin bu konuda gö ç olarak kavramsallaştırılması bile normlar ve insan hakları bağ lamında AB'nin durduğu konumu bizlere göstermektedir.

Yukarıda bahsi geçen insani yardımlar aş aması ancak uzun müzakerelerden sonra devreye girebilmiş ama esas amaç krizin uzak tutulması ve dışsallatırılması olmuştur. Bunun sonucu olarak Türkiye ile Geri Kabul Anlaş ması imzalanmıştır. Türkiye'nin güvenli üçüncü ö lke varsayımına dayalı bu uzlaş ı, tarafların üzerlerine düş mesini yapmasının beklentisinin epey arttığı noktadır.

AB'nin kendi değ erler bütününe sahip olma ve normatif bir güç olma iddiası ile güncel olan olaylara bu anlayış la dâhil olacağı görüşü vardır.⁸⁷ Mülteci krizine verdiği tepkiler normlar hiyerarş isinin en üzerinde olan insan haklarının korunması konusunda

⁸² Ünalp-Çepel, **a.g.e.**, s. 180

⁸³ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 212- 234.

⁸⁴ Gülcan, Akgü ngör, Kuş tepeli, **a.g.e.**, s. 33.

⁸⁵ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 218.

⁸⁶ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 234

⁸⁷ Gülcan, Akgü ngör, Kuş tepeli, **a.g.e.**, s. 31.

bunu şüpheye sokmuştur.⁸⁸ Mülteci krizi ve popülizm arasındaki ilişki Avrupa bağlamında paralellik gösterdiği noktalardan birisi de budur. Mülteci karşıtı söylem, siyasi seçim kampanyaları, yabancı düşmanlığı hep bu bağlam üzerinden örülmekte ve sosyal, siyasi, ekonomik düzlem öne çıkarılarak destek sağlanılmaya çalışılmaktadır. Avrupa içerisinde siyasi ve sosyal düzlemde bu kaybolmuşluğun yerini artan aşırı cılığın temsili olan yeni normların almasının önüne geçilerek senelerce savaşlardan, sömürüden sonra elde edilen insan hakları ve normların zedelenmeden garanti altındaki statüsü korunmalıdır.

AB, Türkiye ve Afrika ülkeleri (African Union) ile yaptığı anlaşmalar sorunu dışa yönlendirmek, dışarda çözümü sağlamaya çalışmak (externalization) amaçlı hem siyasi hem de sosyal açıdan birliğı probleminden uzak tutmaya çalışma amacı güden bir politika benimsemiştir. 2015 Valetta zirvesi, AB'nin Afrika ülkelerinin krize yardımcı olması karşılığında Afrika'daki gelişmeyi desteklemek için bir Acil Güven Fonu kurmasıyla sonuçlanmıştır.⁸⁹ Bu adımlar sorunu çözme amacı gütseler dahi, AB'nin kapasitesi ve nüfuzunun altında olduğı su götürmez bir gerçektir. AB'nin kapısını açtığı toplam mülteci sayısının azlığı, mülteci krizine verdikleri farklılaşmış birlik dışı ulusal tutumlar, sığınma taleplerinin kabul oranları, sığınma talebi yapılmanın süreçlerinin zorlaşması ve uzaması bu sürecin AB açısından örnekleri olmuştur.⁹⁰

Bazı akademik çalışmalar demokratik ülkelerin göç politikalarının hedeflediğı ile çıktıları arasında yapısal bir boşluk bulunduğunu belirtmektedir; buna göre İtalya adına göç politikaları 2007 ve 2017 yılları arasında krizler çerçevesinde şekillenmiştir (2008-2011-2015 krizleri).⁹¹ İtalya göç ile yeni tanışmış bir ülke değildir, uzun yıllardır özellikle Afrika'dan göç eden süreklilik sahibi bir durum mevcuttur. Bazı çalışmalar İtalya'nın göç

⁸⁸ Gülcan, Akgüngör, Kuştepelı, **a.g.e.**, s. 32.

⁸⁹ **Times Malta**, "Migration summit: "We are in a race against time to save Schengen"-Tusk", (Çevrimiçi) <https://timesofmalta.com/articles/view/watch-valletta-summit-concluding-press-conference.591885>, 12. Nisan 2018.

⁹⁰ İrem Aşkar-Karakır, "Suriye İç Savaşının AB'ye Yansımaları: Mülteci Sorunu ve Uluslararası Terörizm", **Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliğı**, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 140-141.

⁹¹ Tiziana Caponio, Teresa M. Cappiali, "Italian Migration Policies in Times of Crisis: The policy Gap Reconsidered", **South European Society And Politics**, C. 23, S. 1, 2018, s. 115-132.

politika yapımı ile ilgili ekonomik, liberal normların ve siyasi kurumsal alanların birbirleriyle çelişkide olduklarını iddia etmektedir; İtalya'nın ve AB'nin kısıtlayıcı göç politikaları ve bunu de facto yok sayan göç akınları buna bir örnektir.⁹² Ancak 2011 senesindeki insani kriz ile beraber göçmen işçilerin yerini sığınma talebinde olan insanlar almış ve ülke büyük akınlarla başetmek zorunda kalmıştır.⁹³ Bossi-Fini yasası olarak bilinen kısıtlayıcı yasadan sonra 2008 krizi aslında pek de değişim yönlendirmesi yapmamış fakat asıl Berlusconi hükümeti (2008-2001) döneminde gelmiştir: *Pacchetto Sicurezza* (Güvenlik Paketi), bu dönemde kayıtsız göçmenlerin kriminalize edilmesi ve seçmece aftar.⁹⁴ Bu bağlamda politikalar da sınır kontrolleri de arttırılmıştır. Akabinde 2017'de *Centres of Permanence and Repatriation- Centri di Permanenza e Rimpatrio* gibi daha da ağır iç siyasi kontrol yasaları yürürlüğe girmiştir; bu anlamda sığınma için başvuranların işlerini zorlaştıracak mahkeme kuralları ve göçmen kabul sistemi üzerinde bir sürü zorluklar çıkarılmıştır.⁹⁵

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi arasında varılan anlaşma 2020 bütçesinden yapılan aktarma ile birlikte Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex), 101.4 milyon euro ek bütçe ayrılmasını mümkün kılmıştır.⁹⁶ 2027 yılına kadar ajansın güvenlik güvenlik görevlisi sayısının 10 bin kişiye yani bugünkü sayısının iki katından fazlasına çıkarılması hedeflenmektedir. Konsey yaptığı açıklamada güvenlik ve göç alanında AB bütçesi üzerinden üye ülkelere destek verilmeye devam edileceğini söylemiştir. Ajansın iade süreçleri konusunda da üçüncü ülkeler ile doğrudan iletişim ve işbirliği içerisinde olması sağlanacaktır.

Mesele aslında AB'nin kriz karşısında eli kolu bağlı oturma stratejisi ve krizleri dışışallaştırmaya yönelik eğilimi ile geç kalma hali olduğu söylenebilir. Dışışallaştırma adına elinde büyük bir koz olarak kullandığı vize ve yaptırım söylemi, bu konuda da yerini

⁹² Caponio, Cappiali, **a.g.e.**, s. 116.

⁹³ Caponio, Cappiali, **a.g.e.**, s. 127.

⁹⁴ Caponio, Cappiali, **a.g.e.**, s. 117.

⁹⁵ Caponio, Cappiali, **a.g.e.**, s. 119.

⁹⁶ Sertaç Aktan, "AB, Sınır Güvenlik Ajansı'nın personel sayısını 2027'ye kadar iki katına çıkaracak", **Euronews**, (Çevrimiçi) <https://tr.euronews.com/2019/09/04/ab-sinir-guvenlik-ajansinin-personel-sayisini-2027-ye-kadar-iki-katina-cikaracak>, 10 Ekim 2019.

bulmuştur. İşbirliği yapmayanlara kısıtlayıcı önlem uygulanacağı ve işbirliği yapan ülkelerin vize ücretleri azaltılabileceği, çoklu giriş vizelerinin geçerlilik süresi uzatılabileceği, başvuru sürelerinin kısaltılabileceği şeklinde belirtilmiştir. AB, düzensiz göçmenlerin geri kabulünde iş birliği yapmayı reddeden ülkeleri *vize kısıtlamasıyla* cezalandırarak üçüncü ülkelerin geri kabulü konusunda iş birliğinin geliştirilmesini hedefleyip AB Komisyonu’nun görüşü ve önerileri doğrultusunda, kısıtlayıcı önlemlerin konsey tarafından alınabileceği konusunda görüşler belirtmiştir.⁹⁷

AB üyesi 14 ülke Akdeniz’i geçmeye çalışırken bulunan olan göçmenlerin Avrupa Birliği ülkeleri arasında paylaştırılmasını öngören *Dayanışma Mekanizması 2019* üzerinde Paris Zirvesi’nde uzlaşma sağlanmıştır. Fransa, Almanya, Finlandiya, Portekiz, Lüksemburg, Litvanya, Hırvatistan, İrlanda bunu kabul eden ülkeler arasında oldular.⁹⁸ AB aradığı sorumluluk ve külfet paylaşımı konusundaki cevapları bu dayanışma mekanizmasını devreye sokarak bulmaya çalışmaktadır. Burada sorunlu olan ise, ülkelerin hâlâ ulusal söylem ile politikadan ayrılamamış, bütün Avrupa ülkelerinin bu mekanizmanın arkasında yüzde yüz durmuyor oluşu ve yine kendi aralarında ayrışıyor oluşlarıdır. Bu dayanışma mekanizmasının konuşulduğu AB Bakanlarının toplantısına, göçmen karşıtı girişimleriyle eleştirilen İtalya’nın eski İçişleri Bakanı Matteo Salvini katılmayarak tavrını belirtmiştir. 2019 yılı başlarında İtalya İçişleri Bakanı aşırı sağ parti Lega’nın lideri Matteo Salvini Akdeniz’de kurtarılan ve İtalya limanlarına getirilen göçmenler için bir güvenlik ve göç karnamesini olarak sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini durdurmayı amaçlayarak para cezasına çarptırmak istemekteydi.⁹⁹ Söz-edim yoluyla öne çıkarılan konu, meşrulaştırma sağlamansı yoluyla “gerekenleri” yapmayı talep eder. Tehdit karşısında önlem alacak aktör; meselenin doğrudan referans öznesine

⁹⁷ Bahtiyar Küçük, “AB’den göçmen konusunda iş birliği yapmayan ülkelere vize cezası”, **Euronews**, <https://tr.euronews.com/2019/06/11/ab-den-gocmen-konusunda-is-birligi-yapmayan-ukelere-vize-cezasi>, 09 Kasım 2019.

⁹⁸ Sertaç Aktan, “14 AB ülkesi Akdeniz’de kurtarılan göçmenleri paylaşacak”, **Euronews**, <https://tr.euronews.com/2019/07/23/14-avrupa-birligi-ulkesi-akdeniz-de-kurtarilan-gocmenleri-paylasacak>, 09 Kasım 2019.

⁹⁹ Hüseyin Koyuncu, “Salvini, Akdeniz’de göçmen kurtarıp İtalya’ya getirilenlere para cezası istiyor”, **Euronews**, (Çevrimiçi) <https://tr.euronews.com/2019/05/13/salvini-akdeniz-de-gocmen-kurtarip-italya-ya-getirilenlere-para-cezasi-istiyor>, 20 Ağustos 2019.

bir tehdit olduğunu belirtir ve buna yönelik acil önlemler alınması gerektiği bir söylemle tehdidi ortaya koyar.¹⁰⁰ Bu güvenlikleştirme sürecidir. Başka bir deyişle, vatandaşın güvende hissetmemesi gerekmektedir çünkü güvenliği sağlaması için üst bir otorite gereksinim olmalıdır.¹⁰¹ Bu paranoya gündelik siyaseti de politika yapım sürecini de kontrol altında tutar ve güvenlikleştirme süreci devamlılığını sağlar. İtalya'nın yukarıda bahsi geçen tavrı da bunun örneklerindedir.

Son olarak AB için güvenli sınırlar politikası izlemiştir denebilir. Kısıtlayıcı ve sınırlayıcı sınır tedbirlerinin yanısıra sınırların restorasyonu devreye girmiştir, bunun yönetimi için hukuki, kurumsal ve finansal araçlar sınır politikasına entegre olmuştur; sınırın fonksiyonu sadece insanların bir kısmını korumak olan siyasi güvenlikleştirmeye maruz kalan söz edimine sıkıştırılmıştır.¹⁰²

Ekonomik kriz, göç krizi, mülteci krizi, güvenlik krizi, terör nedeniyle AB ciddi sorunlarla mücadele etmekte ve üyeler arası ekonomik ve demokratik farklılıklar hem karar alma süreçlerinde hem de uygulama süreçlerinde farklılıklar ve zorluklar yaratmaktadır. AB kendi güvenlik algısıyla beraber krizi önleyici tedbirler (preemptive) almakta geç kalmış, bireysel ve ulusal güvenlikler açısından karmaşa yaratan ulus güvenlik algısı etrafında şekillenen kriz yönetim süreci izlenmiştir. Hem otoriterleşen hükümetler hem de dışlayıcı söylemler gelecekte AB'nin uğraşmak zorunda kalacağı konular olacak gibi gözükmektedir.

Türkiye, Suriye'de iç savaşın başlamasından ve mülteci akını ile yüzleştiğinden beri Suriyeli sığınmacı/mültecilere açık kapı politikasını devreye sokmuştur. Bu dönemde mültecilerin en büyük kısmı Türkiye, Ürdün, Lübnan ve kısmen de Irak'a yönelmişlerdir. Türkiye'nin öne çıkan farklılığı ise 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne coğrafi kısıtla da olsa taraf olmasıdır.¹⁰³ Bu Türkiye adına sadece Avrupa'dan gelenlere mülteci statüsünün verilmesi manasına gelmektedir. Avrupa harici ülkelerden Türkiye'ye gelen insanlar

¹⁰⁰ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 24.

¹⁰¹ Evren Balta Pakar, "Güvenlik Endüstrisi ve Güven(siz)liğin İnşası", **Toplum ve Bilim**, S. 115, 2009, s. 215.

¹⁰² Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 184-185.

¹⁰³ Ünalp-Çepel, **a.g.e.**, s. 177.

yalnızca geçicilik konseptinde Türkiye’de kalabilmektedir. Bunun kriteri de güvenli üçüncü ülkeye yerleştirilene kadar olmasıdır. En son verilere göre, Türkiye 3.6 milyon kayıtlı Suriyeli mülteciye ve yaklaşık 330.000 kayıtlı mülteci ve diğer milletlerden sığınmacılara ev sahipliği yapmaktadır.¹⁰⁴

Türkiye için 14/06/1934 tarihli 2510 sayılı İskan Kanunu; 23/05/1928 tarihli ve 28/05/1928 tarihli ve 1312 sayılı Vatandaşlık Kanunu ilk genel düzenleyici belgelerdir.¹⁰⁵ Yabancı olup Türkiye’ye gelenler için ise, 15/07/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu ve aynı tarihli 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun mevcuttur; fakat son dönem yaşanan insanlık faciasında göçün etkin yönetimi adına ise 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çıkarılıp bu kanun uyarınca Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.¹⁰⁶ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kısaca yabancıların ve uluslararası koruma talep edenlerin Türkiye’ye giriş, kalış ve çıkışları ile alakalı işleri gerçekleştirmektedir ve koordinatörlüğe bağlı Bölgesel Karar Merkezleri mevcuttur.¹⁰⁷ Bu merkezlerin desteklenmesi içinde bulunan kriz bağlamında Türkiye’nin üzerindeki ağır mali ve toplumsal yükümlülükler göz önünde bulundurulunca göç yönetimi açısından epey faydalı olacaktır.

Türkiye’de yaklaşık 4 milyon kayıtlı mülteci bulunmaktadır. Türkiye büyük fedakârlıklarla bu kadar insana kapılarını açmakta ve destek olmaktadır; nitekim bu durumun sonuçları Türkiye’ye ağır siyasi, sosyal ve ekonomik yükümlülükler getirmektedir; bu maliyetin büyük kısmını Türk vergi mükellefleri, sosyal güvenlik sistemi ve biraz da istihdam piyasası ödemektedir.¹⁰⁸ Buna bir örnek olarak Türkiye hükümeti Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların istihdama kayıtlı geçişini

¹⁰⁴ UNHCR, “Turkey Stats”, (Çevrimiçi) <https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats>, 10 Ağustos 2020.

¹⁰⁵ Hakan Bostan, “Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Uyum, Vatandaşlık ve İskan Sorunu”, **The Journal of Migration Studies**, C. 4, S. 2, 2018, s. 49.

¹⁰⁶ Bostan, **a.g.e.**, s. 49-50.

¹⁰⁷ Talip Menekşe, “Türk Uluslararası Koruma Sisteminde Karar Merkezleri”, **The Journal of Migration Studies**, C. 4, S. 2, 2018, s. 199-221.

¹⁰⁸ Özge Bozkaya, Ali Kıncal, “Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye’nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi”, **The Journal of Migration Studies**, C. 4, S. 2, 2018, s. 121.

sağlayan mevzuatı 2016 yılı başında kabul etmiştir¹⁰⁹. Zorunlu göçe bağlı artan insan kaynağıyla ile beraber ekonomi ve kamu maliyesinin üzerine ağır yükler binmektedir.¹¹⁰

Nasıl AB için Suriye Krizi bir süreç yönetimi olduysa Türkiye için de aynısı geçerlidir. Tek fark Türkiye'nin tek başına Suriyeli göçmenlere en büyük desteği veren ve insani yardımı yapan ülke olmasıdır.¹¹¹ Fakat Türkiye için yaptırımlar ya da aşılması gereken hedeflerden değil, insan hakları bağlamında bahsetmek daha doğru olacaktır. Mülteci Krizi şeklinde nitelendirilen bu olgunun dünyanın son dönemde gördüğü en büyük olaylardan biri ve değişimler zinciri olduğu aşikârdır. Bu sebeple uluslararası destek talebi beklentisi doğal ihtiyaçlardan şekillenmiştir.

Türkiye Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlama sebebiyle Suriye'den gelen insanlar 2014 senesinden beri Türkiye'de *geçici koruma* statüsündedir.¹¹² Ülkelerinden iç savaş dolayısıyla gelerek acil koruma arayan insanlara geçici koruma statüsü verilmekte ve bu da uluslararası koruma statüsünün bir türü olarak kabul görmektedir.¹¹³ Türkiye 2011'de başlayıp 2013'ten itibaren yoğunlaşan yoğun göç dalgasıyla ilgili hem kendi hem de göç edenin durumu düzenlemesiyle alakalı bir dizi düzenleme yapılmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Kuruluşu, Geçici Koruma Yönetmeliği, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunun dair yapılan birçok düzenleme Türkiye'nin konuyu ne kadar önemseydiği ve uluslararası hukukun gereklerini ciddi ölçüde yerine getirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda güvenli üçüncü ülke statüsünü tartışan Ceran, güvenli ülke kriterlerinin yerine getirilip ülkelere bu statünün verilmesinden ziyade, hedef ülke konumundaki ülkelerin transit/geçiş güzergâhındaki ülkeleri bu statüye uygun belirlediklerine dikkat çekmiştir.¹¹⁴ Türkiye'de yapılan ulusal düzenlemeler AİHS 3. maddesi göz önünde bulundurularak yapılan iyileştirmelerdir; dolayısıyla Türkiye'nin

¹⁰⁹ Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 25.

¹¹⁰ Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 34.

¹¹¹ UNCHR, "Refugees and Asylum Seekers in Turkey", (Çevimiçi) <https://www.unhcr.org/tr/en/refugees-and-asylum-seekers-in-turkey>, 2 Şubat 2021.

¹¹² Öner, **a.g.e.**, s. 190.

¹¹³ Talip Menekşe, **a.g.e.**, s. 200.

¹¹⁴ Ceran, **a.g.e.**, s. 76.

coğrafi kısıtlama koyması ile güvenli üçüncü ülke olamayacağı arasında paralellik bu bağlamda söylenemez.¹¹⁵ Türkiye'ye hem güvenli üçüncü ülke statüsü tayin edilip hem de vize serbestisi verilemeyecek kadar güvensiz görülmesi üzerine tartışılması gereken bir husustur. Avrupa'nın aşırı sağ partilerinin bu mevzu ile bağlantılı olarak Türkiye üzerine kullandıkları argümanlar da ötekileştirici ve güvenlikleştirici söylemi pekiştirir türdendir. Eğer bir sorun güvenlikleştirilmişse politik alana geri dönülmesinde problemler çıkabilir; hatta gündemde uzun süre kalmaya devam edebilir.¹¹⁶ Tabii bu durum ülkeden ülkeye, konjonktürden konjonktüre değişiklik gösterebilir. Bu çalışmanın ana teması olan mülteci krizi örneğinde olduğu gibi bazı ülkeler bu sorunu birincil güvenlik meselesi yaparken, onlardan daha fazla mülteciyi barındıran ülkeler için ise durum böyle olmayabilmektedir. Örneğin Türkiye en çok mülteciye ev sahipliği yaparken konuyu asla Avrupa'da olduğu gibi güvenlik perspektifine sokmamıştır. Türkiye'deki esas sıkıntı bu insanların yıllardır misafir/gidici söylemiyle algının oluşturulması ve tanım ile statü sıkıntısı yaşamaları olmuştur.

AB'de göç yönetiminden sorumlu kurumları güçlendirmek adına atılan adımlar, Dublin Düzenlemeleri, Eurodac Tüzüğü ve İltica Prosedürleri Yönergesini doğrudan etkisi altına alma durumuna sokmuştur.¹¹⁷ Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı da İltica Prosedürleri Yönergesi'ne dayanmakta ve Türkiye'yi güvenli üçüncü ülke tayin etmektedir. 18 Mart Türkiye-AB Zirvesinin sonuçları olarak AB, Türkiye'ye vize serbestliği ve Suriyeli sığınmacılar için 3 milyar euro fon sağlamayı da taahhüt etmiştir.¹¹⁸

AB ülkelerine gelen mülteci sayısı bir anda milyonun üzerine çıkması ve çoğunun Doğu Akdeniz göç yolu üzerinden gelmesi de AB'yi Türkiye ile işbirliği yapmaya yönlendirmiştir.¹¹⁹ Türkiye'nin bu konuda yaşadığı sorunlarla beraber AB'nin işbirliği yolunu seçmesi Türkiye açısından da durumun kolaylaştırıcı etmenlerinden birisi olması

¹¹⁵ Ceran, **a.g.e.**, s. 83.

¹¹⁶ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 27, 39.

¹¹⁷ Ceran, **a.g.e.**, s. 75.

¹¹⁸ TC. Dış İşleri Bakanlığı, "Türkiye-AB Arasında 18 Mart'ta Varılan Mutabakata İlişkin Soru-Cevaplar", (Çevrimiçi) <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-arasinda-18-mart-ta-varilan-mutabakata-iliskin-soru-cevaplar.tr.mfa>, 02 Şubat 2020.

¹¹⁹ Özer, **a.g.e.**, s. 45.

beklenmiştir. Göç diyalogu AB-Türkiye ilişkilerinin ana maddesini oluşturmaktadır ve AB Suriyeli sığınmacıların durumunun insani boyutuna sürekli vurgu yaparken, Birlik çıkarını ön plana alan bir politikayla sınır güvenliği politikaları yürürlüğe sokması pek insan odaklı değil, açıkça realist ve güvenlik temelli hareket ettiğini göstermektedir demek yanlış olmayacaktır.¹²⁰

Bazı argümanlar Geri Kabul Anlaşması'nı Türkiye'nin vize serbestliği maddesini olumlu değerlendirmemekte ve bunu 1963 Ankara Anlaşması'nın kazanımlarını Türkiye açısından hiçe sayıldığını ifade etmektedirler.¹²¹

AB ülkeleri mülteci krizine verilen reaksiyonlar konusunda birbirlerinden farklılaşmışlardır. Bu konuda ortak göç politikaları/uygulamaları dayanışmadan uzak kalmıştır; birçok AB ülkesinin mülteci kabülü konusunda kayıtsız kalması özellikle Almanya özelinde Türkiye'nin bir Stratejik partner olarak görülmesini sağlamıştır; bu sebeple önce 2015 Ortak Eylem Planı sonrasında 2016 Mülteci Uzlaşısı kabul edilmiştir.¹²²

AB içerisinde radikal sağın yükselişinin mülteci krizi ile beraber ilerlemesi ve yükselen İslam karşıtlığı ile yabancı düşmanlığı ilişkileri zedelemektedir.¹²³ Radikal sağ partilerin ortak söylemleri arasında Avrupa şüpheciliği, çok kültürlülük karşıtlığı, milliyetçilik, Hristiyan değerleri savunusu ve İslamofobi bulunur; Türkiye'nin üyeliğine karşıtlık da bir diğer orta nokta olarak söylenebilir.¹²⁴

Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni, ilk imzalayan ülkelere olup ancak 1961 yılında ülkelere tanınan coğrafi kısıt hakkını kullanıp bunu 1967 Protokolü'nde de korumuştur.¹²⁵ Yine de 2013 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve izleyen düzenlemeler Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı uygulamada özellikle Türkiye adına problemler doğurmuştur. Üyelik durumunun ve sürecinin güçlenmesinden ziyade mülteci

¹²⁰ Bozkaya, Kıncal, **a.g.e.**, s. 120.

¹²¹ Ünalp-Çepel, **a.g.e.**, s. 180.

¹²² Öner, **a.g.e.**, s. 185.

¹²³ Gülcan, Akgüngör, Kuştepe, **a.g.e.**, s. 28.

¹²⁴ Öner, **a.g.e.**, s. 206.

¹²⁵ Menekşe, **a.g.e.**, s. 196.

krizi tarafların birincil çözmesi gereken mesele haline gelmiştir.¹²⁶ Bu o ana kadar alınmış en kapsamlı ve sorunun çözümüne yönelik hareket olarak değerlendirilebilir. Uzlaşının hemen ardından oluşan rakamlara bakıldığında ne denli büyük bir hamle olduğu görülebilir. En yoğun olarak kullanılan Doğu Akdeniz yolunun kontrolünün somut sonuçları doğru yolda olunduğunun işaretiydi.

Bununla beraber Vize Serbestliği Yol Haritası Komisyon raporları Türkiye'nin yapması gereken birkaç kriter kaldığını belirtmiştir.¹²⁷ Sonrasında AB tarafına düşen yükümlülükleri yerine getirmeye çekince koymakta ve Türkiye adına süreci ağırdan almaktadır. Buradan anlaşılabilir ki Türkiye ve AB arasındaki ilişkiyi çoğunlukla araçsal ve kültürelist kapsamlar belirlemeye devam etmektedir.¹²⁸

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması, vize serbestliği diyalogu 2013 senesinde imzalanmıştır.¹²⁹ Başka bir çözüm şekli olarak Türkiye'de sınıra yakın alanlarda 22 mülteci kampı bulunmaktadır.¹³⁰ Kamplarda yaşayan mülteci sayısı 2018 başında 228 bin 251 kişi gözükmektedir¹³¹, bu da toplam mülteci sayısının yüzde onundan az bir kişi sayısını ifade etmektedir. Fakat bunun bir sebebi de iç savaşın süreci uzadıkça gelen insan miktarının sürekli bir artışta oluşudur; dinamik bir süreç hâlâ devam etmektedir. Bu Yunanistan-Türkiye mutabakatı ülkelerin egemenlik hakları bağlantısı ile insan odaklı değil, ulusal çıkar temelli bir çözümdür.¹³² Bu konuda AB tarafından pek aşama kaydedildiği söylenememektedir fakat Türkiye istikrarlı bir şekilde eksiklerini gidermiştir. Bununla beraber Türkiye vize serbestisi olmayan tek aday ülke konumunda olmanın dışsallığını hissetmektedir. AB-Türkiye mutabakatı AB'nin Türkiye'yi bir

¹²⁶ Özer, **a.g.e.**, s. 38.

¹²⁷ Özer, **a.g.e.**, s. 42.

¹²⁸ Kaya, Kaiser, **a.g.e.**, s. 430.

¹²⁹ Özer, **a.g.e.**, s. 41.

¹³⁰ Kaya, "Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler", s. 45.

¹³¹ Mülteciler Derneği, Türkiye'deki Suriyeli Sayısı, Ocak 2021, çevrimiçi

[https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/#:~:text=Bu%20say%C4%B1%20ge%C3%A7en%20ay%20\(31.%20C6's%C4%B1%20kamplarda%20ya%C5%9F%C4%B1yor.&text=13%20Ocak%202021%20tarihi%20itibar%C4%B1yla%20%C5%9Fehirlerde%20ya%C5%9Fayan%20Suriyeli%20say%C4%B1s%C4%B1%203,bin%2017%20ki%C5%9Fi%20olarak%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1.,01.02.2021.](https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/#:~:text=Bu%20say%C4%B1%20ge%C3%A7en%20ay%20(31.%20C6's%C4%B1%20kamplarda%20ya%C5%9F%C4%B1yor.&text=13%20Ocak%202021%20tarihi%20itibar%C4%B1yla%20%C5%9Fehirlerde%20ya%C5%9Fayan%20Suriyeli%20say%C4%B1s%C4%B1%203,bin%2017%20ki%C5%9Fi%20olarak%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1.,01.02.2021.)

¹³² Bozkaya, Kınca, **a.g.e.**, s. 120.

güvenlik ortağı olarak gördüğünün kanıtı olmuştur demek mümkündür; her türlü yardımı sınırlı kalarak ayrıca bu yardımları da birbirinden farklı ve zor şartlara bağlamıştır.¹³³ Türkiye çoğu zaman üzerindeki sorumluluğun ağırlığının paylaşılmadığını hissetmekte ve içinde bulunduğu çıkmaza karşı uluslararası toplumdan ve AB'den reaksiyon beklemektedir. Tsourapas çalışmasında mültecilerin çoğunu bünyesinde bulunduran ev sahibi devletin mülteci nüfusunu uluslararası ilişkilerinde kullanma mekanizmaları ve dinamiklerini araştırmıştır; Türkiye, Ürdün ve Lübnan gibi ülkelerin jeopolitik önemde olup mülteci akınıyla en çok yüzleşen ülkeler olduğunu; bu kadar büyük bir yüke yardımcı kuvvet gelmeyince bu ülkeler tehdit yoluna gidip ancak içinde oldukları durumu aktarabildiklerini dile getirmiştir.¹³⁴ Bunun mültecilerin bulundukları ülkelerde ekonomik ve siyasi tehdit ve sopa unsuru olarak kullanılabilme riski olduğuna dikkat çekmiştir.

Türkiye, Suriyeli sığınmacılar açısından hem ev sahibi hem de transit ülke olma konseptindedir; ikisine verilen destek ve karşılıkları da farklı olduğundan Türkiye hem kendi adına hem de Suriyeli sığınmacıların insan hakları bağlamında uluslararası toplumun desteğini beklemektedir.¹³⁵ Hangi çözüm şekli olursa olsun, ötekiyle daha eşitlikçi bir pencereden bakmaya çalışmalı ve ötekinin varlığının siyasi, hukuki, etik garantisıyla oluşmalıdır.¹³⁶ Sığınmacılar için durumun bir statüye sahip olunmaması ile aslında varlıklarının statü dışı olması paralel anlamına gelmekte ve durumun sıkıntılı oluşu meydana çıkmaktadır; bu belirsiz durum misafirlik, geçicilik üzerinden adlandırılrsa da yavaş bir uyum süreci içinde olduğu politik hamleler ve vatandaşlık söylemleri ile desteklenmektedir.

Gerek Suriye'nin güncel durumu gerek içinde bulunan kriz ortamı sebebiyle Türkiye'de geçici koruma altında olan Suriyeli sığınmacıların bir süre daha Türkiye'de kalacaklarını tahmin etmek yanlış olmayacaktır. Avrupa'ya kıyasla Türkiye'de Suriyeli sığınmacılara veya diğer milletlerden mültecilere karşı kurumsal tutum ya da söylem

¹³³ Bozkaya, Kınal, **a.g.e.**, s. 121.

¹³⁴ Gerasimos Tsourapas, "The Syrian Refugee Crisis and Foreign Policy Decision-Making in Jordan, Lebanon, and Turkey", **Journal of Global Security Studies**, C. 4, S. 4, 2019, s. 464-481.

¹³⁵ Ünalp-Çepel, **a.g.e.**, s. 179.

¹³⁶ Kaya, "Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler", s. 60-61.

milyonlarca mülteciye rağmen henüz düşmanlık doğurucu, insanlık onurunu incitici, insanlıktan dışlayıcı duruma yaklaşmamıştır. Bu ekonomik krizle ve Türkiye'nin sınırlarının hemen ötesinde olan iç savaşıla ilgili ama en çok mültecilerin sayılarının fazlalığı nedeniyle gruplar halinde yaşayıp kendi habituslarını yarattıkları gözlemlenmiştir. Mahalle içi bakkallar ya da çeşitli birincil basamak ihtiyaçlarını karşılamak adına bu tip örnekler ülke geneline yayılmıştır. Bu durum yavaş yavaş da olsa kamunun dikkatini çekmektedir, henüz İslamofobi ya da zenofobi veya insanlık onurunu incitici bir davranışla karşılaşılmaş olması bu durumların ihtimalini sıfıra da indirmemektedir. Nüfusa oranla Türkiye'de yaşayan mülteci oranının yüksek olması yabancı düşmanlığı riskini artırmaktadır. Ayrıca Suriye kökenli Türkiye vatandaşlarının sayısının ilerde artacağını öngörüsünde bulunulduğunda bütün toplumu kapsayacak iyi ve bütüncül planlama yapılması, toplumun hazırlanması ve bilgilendirilmesi elzemdir.¹³⁷ Bunlar dışında Türkiye adına coğrafi sınırlamanın sürdürülmesi mültecilere/sığınmacılara bu statünün verilmediği anlamına gelmektedir. Bu Türkiye için ilerde sorun yaratacak başka bir konudur. Mülteci entegrasyonunun en temel koşullarından birisi statüsünün güvenli olmasıdır; Suriyeli sığınmacıların geçici koruma altında olması entegrasyon süreçlerini olumlu yönde etkilememektedir.¹³⁸

1.2. Metodoloji

Bu tez çalışmasında siyasal söylemde mültecilerin/göçmenlerin ve mülteci krizinin araçsallaştırılması üzerine çalışılmış, parti manifestoları özelinde mülteci krizi öncesi ve sonrası vaka karşılaştırmaları yapılmıştır. Mültecilerin ve mülteci krizinin parti manifestolarında popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi ve İslamofobi iddiasıyla nasıl konumlandırıldıkları ortaya çıkarılmıştır. Parti manifestolarında sözlük metoduna dayanan, içerik analizi kullanılmıştır ve ayrıca manifestolar nitel olarak da analiz edilmiştir. Yine popülizm, güvenlikleştirme, İslamofobi ve Avrupa şüpheciliği

¹³⁷ Hakan Bostan, **a.g.e.**, s. 74-75.

¹³⁸ Doğu Şimşek, "Integration of Syrian Refugees in Turkey: Challenges and Opportunities", **Journal of Research in Economics, Politics&Finance**, 2019, C. 4, S. 2, s. 179-180.

konuları da mültecilerin araçsallaştırıldığı konular olarak karşımıza çıkmıştır. Güvenikleştirme, Avrupa şüpheciliği Macaristan ve İtalya için öne çıkan konular olmuşken, ötekileştirme ve ekonomik olarak bağdaştırma her üçünde öne çıkmıştır. Nitel analizde ise İslamofobi, popülizm, güvenikleştirme, ekonomik bağdaştırma ile göç ilişkisi öne çıkmıştır. Bu bağlamda önce bu üç ülke vakalarının nasıl seçildiği sonra ise içerik ve vaka analizinin nasıl yapıldığı metodolojik anlamda bu bölümde açıklanmıştır.

1.2.1.1. Vaka Seçimi

Çalışmada en benzer ve en farklı sistem tasarımı ve operasyonelleştirilmesi amacıyla vaka çalışması metodolojisi kullanılmıştır. Bu kullanılan yöntem hem farklılıkları hem de ortaklıkları keşfetmek için seçilebilecek en doğru yöntemlerden biridir. Bu yöntem bir taraftan bağımlı değişkenin varlığını / yokluğunu açıklayan bağımsız değişkenleri bulmayı kolaylaştıracak varsayımıyla, yalnızca bağımlı değişkende farklılık gösteren çok benzer durumları; aynı zamanda tam tersi olan çok farklı durumların karşılaştırılmasını içerir, ancak hepsinin ortak noktası aynı bağımlı değişkeni vardır, böylece tüm durumlarda mevcut olan diğer herhangi bir durum bağımsız değişken olarak kabul edilebilir.¹³⁹ Oluşturulan sözlüğe bağlı, içerik analizine dayanan ve vaka analizi kapsamında mültecilerin farklı sayılarda yer aldığı ve siyasi kültürleri, sosyal, politik ve Avrupa'nın çevresindeki ülkeler olarak coğrafi olarak farklı konumlandırıldıkları için Macaristan, İtalya ve Türkiye seçilmiştir.

Karşılaştırma Metodu olarak Anlaşma-Farklılık Metodu¹⁴⁰ vakaları seçebilmek adına bir alt metot olarak kullanılmış olup gerek vaka seçimi gerek sonucu yorumlamak için kullanılmıştır.

¹³⁹ Carsten Anckar, "On the Applicability of the Most Similar Systems Design and the Most Different Systems Design in Comparative Research", **International Journal of Social Research Methodology**, C. 11, S. 5, 2008, s. 389-401.

¹⁴⁰ Bu yöntem Mill'in en farklı/en benzer sistemler tasarımı uyarlanmış olsa da; bu tez çalışması için esinlenilen kaynak Skocpol'un Devletler ve Toplumsal Devrimler kitabında incelemesini yaparken kullandığı analiz şekli olmuştur. Theda Skocpol, **Devletler ve Toplumsal Devrimler, Fransa, Rusya ve Çin'in Karşılaştırmalı Bir Çözümlemesi**, İmge Kitabevi, İstanbul, 1979.

Tablo 1 : Anlaşma Metodu

Vaka 1	Vaka 2	Vaka 3	
A	D	G	Bütündeki farklılıklar
B	E	H	
C	F	I	
X	X	X	Canalıcı benzerlik
Y	Y	Y	

X = Nedensel değişken Y = Açıklanacak fenomen

Aşağıda neden bu tezin vakalarının seçildiği yukarıdaki tabloda aktarılan yöntem ile anlatılmıştır. Anlaşma metodu kısaca, birbirinden farklı ve bağımsız örnekler karşılaştırılmak istendiğinde aynı olan sonuçların, aynılışma nedenini sorgular. Yani, hangi girdi bu formülasyona dahil oldu ve sonuçları aynılaştırdı sorusunun formüle olmuş hali şeklinde düşünülebilir. X girdisi formüle dahil olduğunda bütün vakalar Y çıktısını veriyorsa X ve Y'nin açıklanmasını öngören yöntemdir.

Tablo 2 : Farklılık Metodu

Olumlu Vakalar	Olumsuz Vakalar	
A	A	Canalıcı benzerlik
B	B	
C	C	
X	X olmayan	Bütündeki farklılıklar
Y	Y olmayan	

X = Nedensel değişken Y = Açıklanacak fenomen

Farklılık metodu ise kısaca, birbirine benzer, aynılaşıp ve bağımsız örnekler karşılaştırılmak istendiğinde farklı olan sonuçların, farklılaşma nedenini sorgular. Yani, hangi girdi bu formülasyona dahil oldu ve sonuçları farklılaştırdı sorusunun formüle olmuş hali şeklinde düşünülebilir. X'in yokluğunda Y olmayan çıktısı veren formülün X varlığında Y çıktısını verdiği durumda X ve Y'nin açıklanmasını öngören yöntemdir.

Soru sorulurken anlaşıma metodu kullanılmıştır. Kontrol altında tutulabilen ya da tutulamayan değişkenler farklılıklara bakıldığı için hesaplanmamıştır. Çünkü soru, neden bu kadar farklılık varken aynı sonuç doğdu olmuştur. İtalya, Macaristan ve Türkiye coğrafi, kültürel, ekonomik, tarihsel yapıları birbirinden farklı ülkeler olarak aynı zamanda birbirinden farklı sayıda mülteci almışlardır. Buna ek olarak İtalya sürekli göç ülkesi, Macaristan tarihsel olarak göç veren ülke, Türkiye biranda dünyanın en büyük kitlesel yer değişim akımına maruz kalmış ülkesidir. Yani her üç ülke de birbirinden farklıdır. Aynı olan ise üç ülkede de mültecilere karşı artan popülizm, güvenlik söylemi, yabancı korkusudur. Bu çalışma ise bu farklılıkların aynılaşımasının nasıl olduğunu karşılaştıran ve göç ve diğer kategorilerle ilişkilerini araştıran bir çalışmadır.

Aşağıdaki tablolar, örneklem amacıyla bazı Avrupa ülkeleri nüfus, mülteci sayısı, mülteci sayısının nüfusa oranları esas alınarak oluşturulmuştur. Dünya bankasının data bankasından alınan bu sayısal analizlerde, mülteci sayısı 100.000'in üzerinde ise yüksek sayıda mülteci almış kabul edilmiştir. Aynı zamanda farklı açıdan analize tabi tutmak maksadıyla oranlar göz önüne alınıp yüzdesi 0,45'in üzerinde olanlar nüfuslarına göre yüksek oranda mülteci almış kabul edilmektedirler. Oran yüzdesi 0,45 altında olanlar ise düşük ve/veya orta oranlı sayıda mülteci almış kabul edileceklerdir.

Buna bilgiler çerçevesinde bakıldığında örnek ülkelerin karşılaştırmalı tabloları çeşitli oranlarıyla mevcuttur. Avrupa Birliği ve Türkiye Menşei Bölge Veya Ülkeye İlişkin Mülteci Sayıları / AB Ülkeleri ve Türkiye 2018 Yılı İtibariyle Resmi Mülteci Kabul Sayıları / Örnek Ülkelerin Yıllara Göre Total Popülasyonları / Örnek Ülkelerin Yıllara Göre Popülasyon, Mülteci Sayısı ve Yoğunluklarını Gösteren Logaritmik Grafiği / Örnek Ülkelerin Yıllara Göre Toplam Mülteci Sayısı aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Örneklem

Ülkelerin seçimi baēlamında sayısal deēerler ve ülkelerin coērafi konumları kriter nitelik taşımaktadır. Ancak rneklemler ülkeler seçildikten sonra 2018 seçimleri öncesi siyasal parti söylemleri ve 2018 seçimleri iktidar ortaēı ve/veya parlamenter oy oranları kıyaslanarak ve içerik analizi ile nihai karşılaştırmaya verisine sahip olunmuştur.

Buna göre eski sosyalist ülkeler olan Polonya, Macaristan, ek Cumhuriyeti en az sayı ve oranda mülteci kabul etmiştir olmasına raēmen, mülteci karşıtı pozisyonda yüksek sesle güvenlikleştirme söyleminde bulunan ve ne çıkan üç ülke olmuştur. Macaristan’da yapılacak seçimlerde çoēunluēun oylarını alan Orban’ın FIDESZ Partisi ve radikal saē Jobbik Partisi’nin koalisyon ortaklıēı öngörülmektedir. ek Cumhuriyeti’nde 2015 yılında ve lideri Tomio Okamura olan AB ve göçmen karşıtı özgürlük ve Doērudan Demokrasi Partisi (SPD) seçimlerde yüzde 10,6 oy olarak sürpriz bir başarı elde etmiştir. Polonya’da hükümeti kuran Hukuk ve Adalet Partisi de diēerlerinden farklı bir tablo izmemektedir. Polonya’nın baēımsızlıēının 99. yıl kutlamalarında halkın “Arı kan”, “Müslüman holokostu için dua edin”, “Beyaz Avrupa” söylemleri dikkat çekmiştir.¹⁴¹

Nüfusuna oranla Avrupa’da en fazla mülteci kabulünü yapmış olan İsveç, 2018 sonbaharında sandıēa gitmiş, anketlerde hızla yükselen propaganda söylemlerinde yabancı ve mülteci dřmanlıēının kullanıldıēı bir diēer Avrupa lkesidir. Kuzey Avrupa’daki ülkelerden biri olduēundan sadece örnek olarak yer verilmiştir. Tezin bir vaka ülkesi deēildir.

Bir orta Avrupa lkesi olarak Avusturya iki radikal saē partinin koalisyonda olduēu ve İslamofobik söylemle mülteci karşıtlıēının altını çizerek seildiēi bir diēer ülkedir. (Avusturya Halk Partisi (VP)- Kurz, Avusturya zgrlk Partisi (FP)- Strache) Avusturya diēer  orta Avrupa ülkesinden farklı bir şekilde eski sosyalist bir cumhuriyet deēildir fakat bir orta Avrupa lkesidir. Sayı olarak az, nüfusu bazında yüksek

¹⁴¹ Poland insists far-right marchers calling for 'Islamic holocaust' just sideshow to 'great celebration of Poles' <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/poland-far-right-demonstrations-great-celebration-warsaw-neo-nazis-white-supremacists-a8053516.html>

oranda mülteci almıştır. İslamofobik söylem güçlüdür ve yabancı/mülteci karşıtlığı siyasi söylemlerde yer bulmaktadır. Avusturya, bir vaka ülkesi olarak seçilmemiştir.

Fransa ve İtalya Batı Avrupa ülkeleri olarak denklemde yerini alan, yüksek sayıda mülteci kabulü almış, nüfuslarına oranla Fransa'nın yüksek, İtalya'nın düşük olduğu ülkelerdir. Fransa'da radikal sağın merkez sağlaşmasını sağlayan ve toplumdan bir hayli destek gören Front National ve Le Pen; İtalya'da yapılan seçimden sonra parlamentoda koalisyonu gitmesi beklenen İtalyan merkez sağ ve radikal sağın söylem ve tutumlarının yüksek oranda yabancı düşmanlığı içerdiği ve mülteci karşıtlığının yabancı düşmanlığı üzerinden yapıldığı saptanmıştır. İtalya vaka ülkesi olarak seçilmiştir.

Almanya 2017 seçim sonuçları ve radikal sağ (AFD) söylemleri ve bulduğu toplumsal karşılık için değerlendirme yapıldığı takdirde ilginç bir sonuçla karşılaşmaktadır. AFD eski Doğu Almanya'da oyların yüzde 21,5'ini, eski Batı Almanya'da ise yüzde 11'ini almıştır. ZDF televizyon kanalının sandık çıkış anketi de eski Doğu Almanya'da erkek seçmenlerin yüzde 27'sinin AFD'ye oy verdiğini gösteriyor.¹⁴² Bu da eski Doğu Almanya ile eski Batı Almanya arasında hâlâ yapısal ve kültürel farklılıklar olabilme ihtimalini ortaya koymaktadır. Batı Almanya'da seçim sonuçlarının ardından çeşitli protestolar düzenlenmiştir (AFD karşıtı); Almanya'da mülteci karşıtlığı üzerinden yabancı düşmanı söylemin radikal sağ tarafından meşrulaştırıldığı gözlemlenmiştir. Almanya bir vaka ülkesi değildir.

İsviçre'de tabloda görüldüğü şekildedir; fakat doğrudan demokrasi ile yönetilmesi, AB çatı politikalarına dahil olmayışı ve girdilerinin diğer ülkelerden farklı olması sebebiyle bir vaka olarak seçilmeyecek, analize dahil edilmeyecektir.

Bu tezin vaka çalışmaları olarak seçilen ülkeler şu şekildedir: Türkiye, İtalya ve Macaristan. Üç farklı analiz düzeyi altında: Bir analiz düzeyi Avrupa Birliği üyesi olmayan Türkiye olmak üzere, diğer düzeyi Batı Avrupa ülkesi olan İtalya ve birliğin doğu periferisindeki Macaristan'dır.

¹⁴² Almanya'da Merkel 4. kez genel seçimi kazandı, AfD yüzde 13 oyla Meclis'e girdi", **BBC News**, (Çevrimiçi), <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41380859>, 10 Ocak 2018.

Türkiye ve Macaristan birçok uzman ve gözlemci tarafından ‘liberal olmayan demokrasi’ olarak adlandırılmaktadır, bu liberal olmayan demokratik olan yönetimlerine atıftır; Müller terimin sadece popülistin elini güçlendireceğini ve bir popülistin zaten liberal olmaya ihtiyacının olmadığını belirtmektedir ve bu demokrasiye zarar vermektedir.¹⁴³ Ancak burada önemli unsur Türkiye ve Macaristan’ın benzer yönetim şekillerine sahip olup aynı klasmanda değerlendirilebilecekleri bir hususun daha olmasıdır.

Popülizmin zaman içerisinde aynı kalmasının beklenmesi uygun değildir; ideolojik olarak da popülist iletişim tarzı olarak da bir değişim ve devinim içerisinde. Özellikle siyasal sistem değişiklikleri, dış politika dengesizlikleri, uluslararası ortaklık sıkıntıları gibi anlarda daha çok görülmekte ve yükselişe geçmektedir.¹⁴⁴ Mülteci krizi dönemi de bu tanıma benzer bir dönem olmaktadır. Tanıma eklemlenen güvenlik sorunları, sosyal sınırlar ve ötekileştirme de kendisini tanımın içerisinde bulabilmektedir. Yer yer iki ülke benzer özellikler sergilerken üçüncü ülke kıyas ülkesi olmakla beraber yer yer üç ülke de açıklanması gereken farklılıklar gösterebilmektedir. Mesela AB üyesi olan ve mülteci anlaşmaları ve/veya protokolleri üzerinden değerlendirilebilecek İtalya ve Macaristan varken onlarla kıyaslanabilecek Türkiye karşılaştırılmak adına seçilmiştir. Örneğin güvenlik anlayışları bakımından ise üç farklı ülke olarak açıklanması gereken ayrışmalar vardır. Bunlar karşılaştırmanın ayrıca çalışmaya farklı perspektifler kazandırmasını sağlamıştır.

Macaristan, İtalya ve Türkiye örneklemeleri mülteci krizi ve sığınmacı/mülteci sayıları ile kategorilendirilmiş olsa da hem popülizm, hem güvenlikleştirme, hem siyasal sistem, zenofobi ve İslamofobi, hem de Avrupa açısından birbirleriyle kıyaslanabilir ülkeler olmakla beraber karşılaştırmanın anlamlı sonuçlar doğuracağı ülkelerdir. Burada

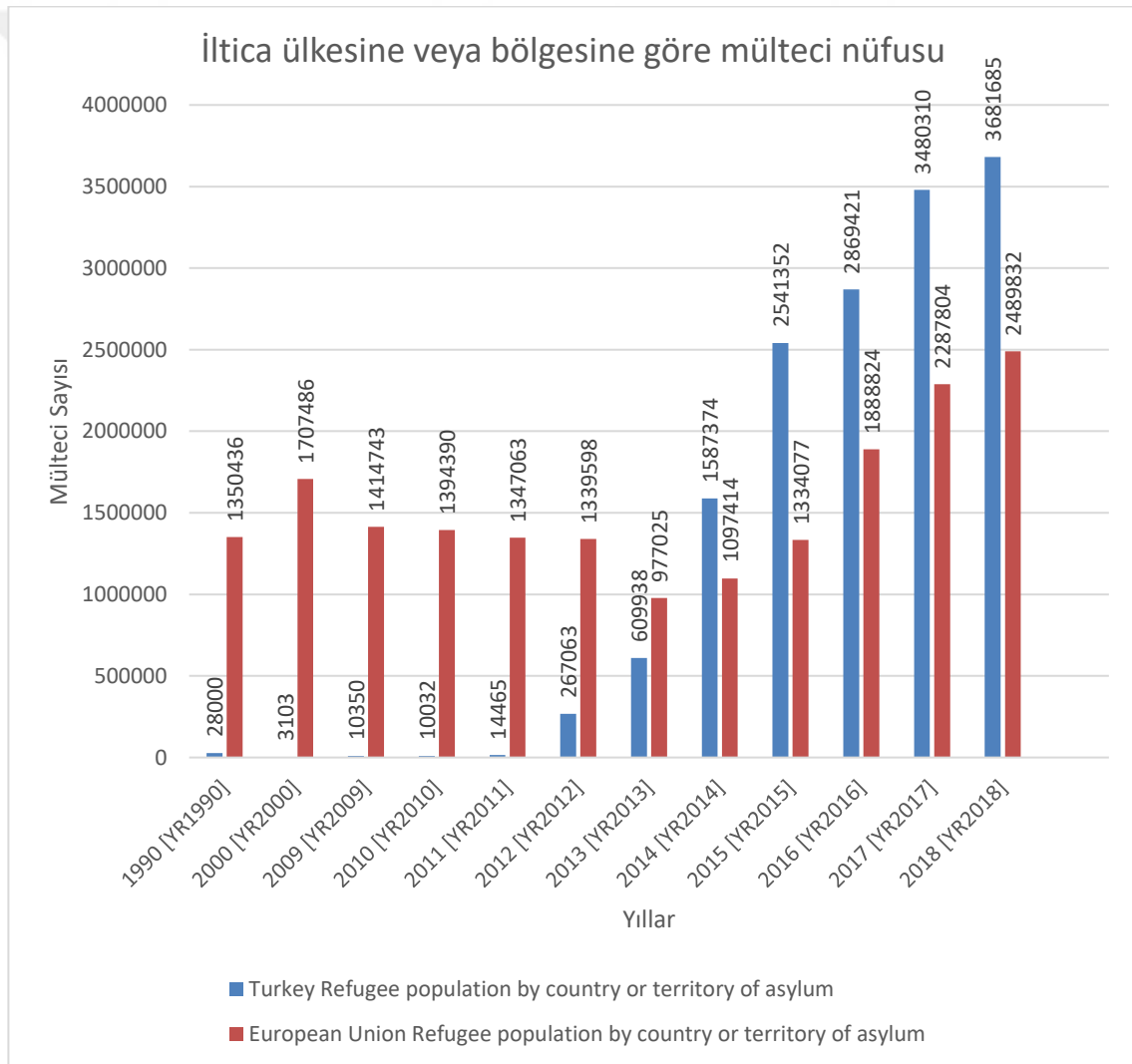
¹⁴³ Jan-Werner Müller, **Popülizm Nedir?**, Çev. O. Yıldız, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s. 68.

¹⁴⁴ Caramani 2004, aktaran Werner Wirth (vd.), “The Appeal of Populist Ideas, Strategies and Styles: A Theoretical Model and Research Design for Analyzing Populist Political Communication”, **Working Paper**, No, 88, unpublished paper, University of Zurich, 2016, s. 44-45.

kullanılan yöntem en farklı ve en benzer sistemler dizaynı olup yapısal ve yapısal olmayan etkenler bakımından karşılaştırma potasında değerlendirilmişlerdir.

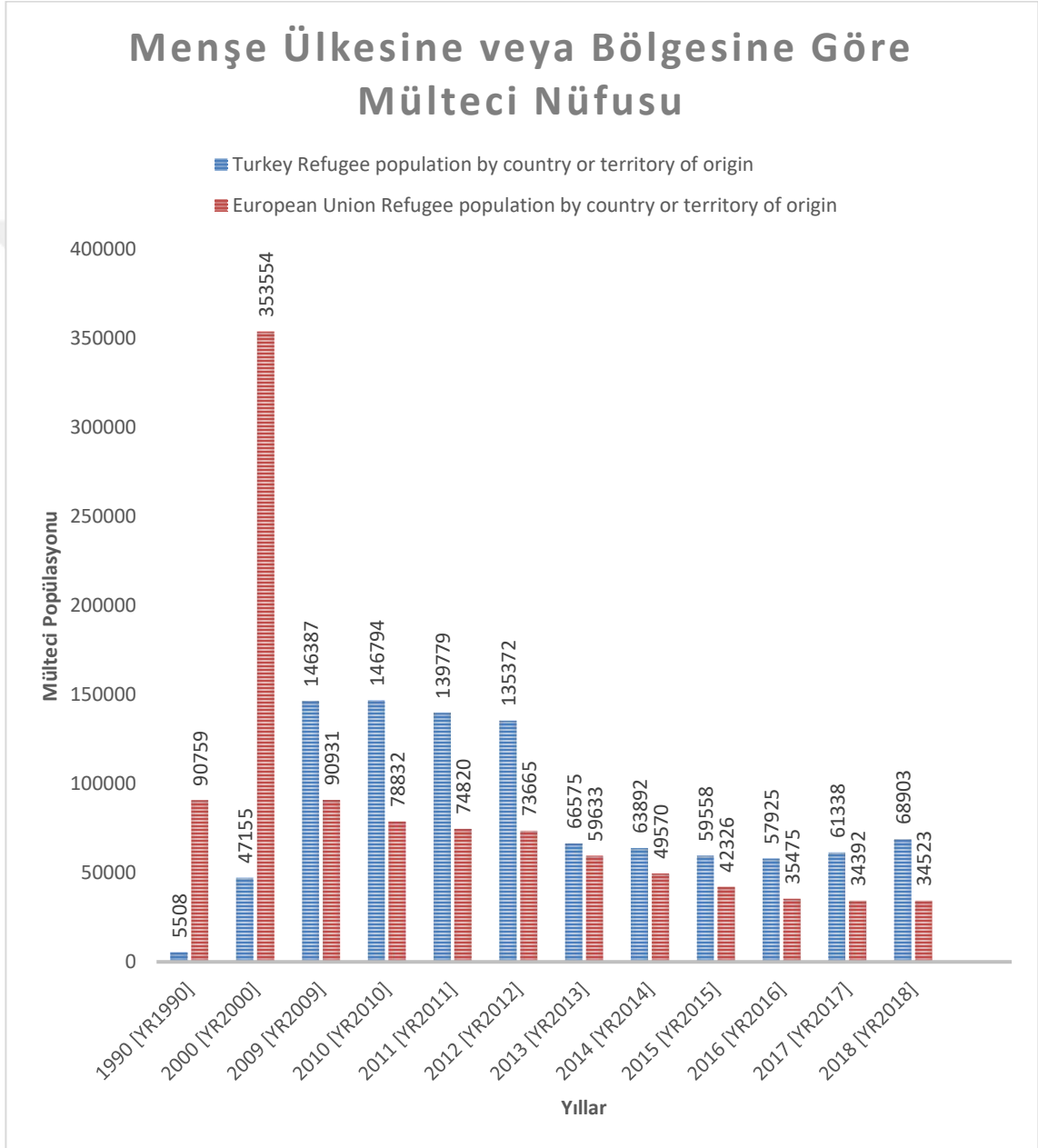
Aşağıdaki grafikler neden üç ülkenin iyi örneklem olduklarını görsel olarak da açıklamaktadır. Üç kategori altında seçim yapıldığında anlamlı karşılaştırmalar olarak sonuç vermişlerdir.

Grafik 1 : Avrupa Birliği ve Türkiye Mülteci Sayıları ve Oranları

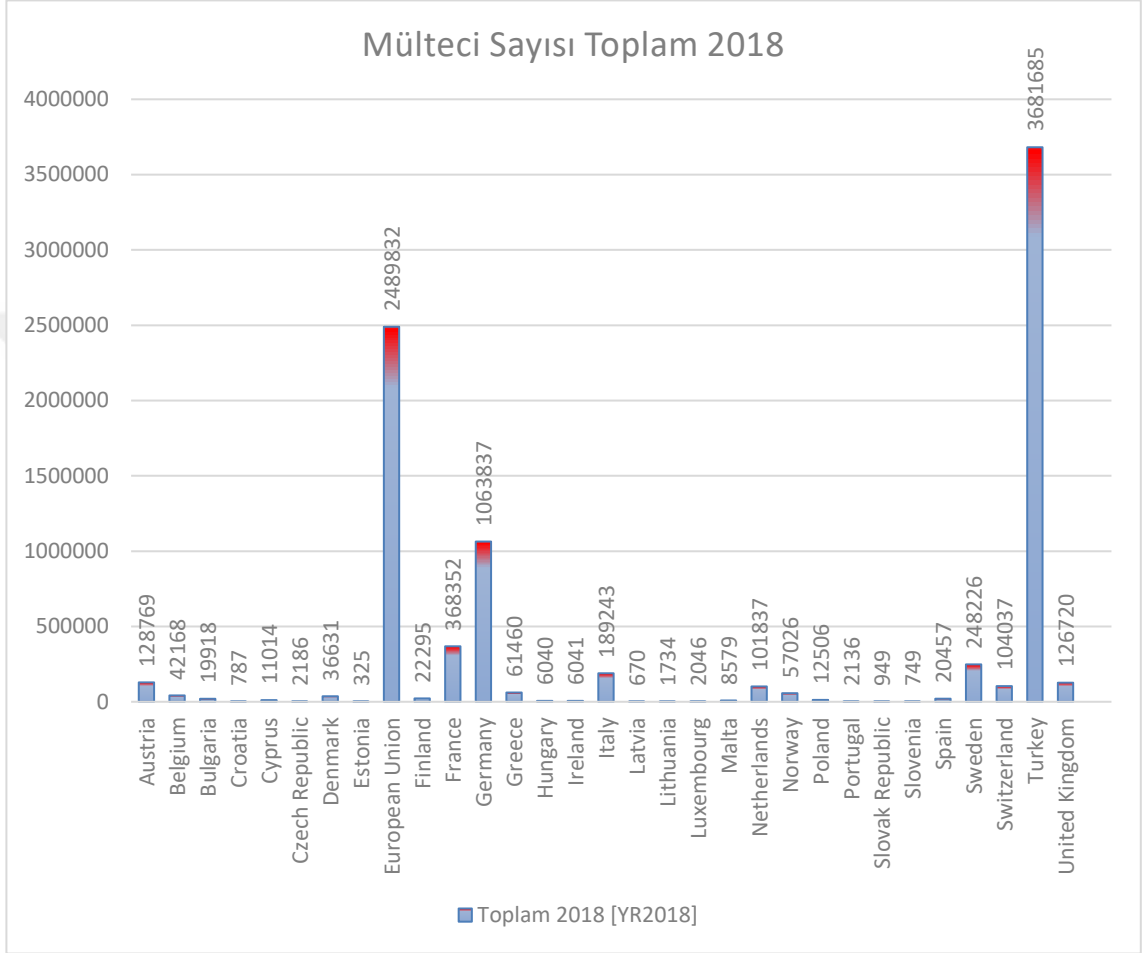
Kaynak: **World Bank**, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Dünya Bankası verileri üzerinden Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Grafik 2 : Menşei Bölge veya Ülkeye İlişkin Mülteci Popülasyonu

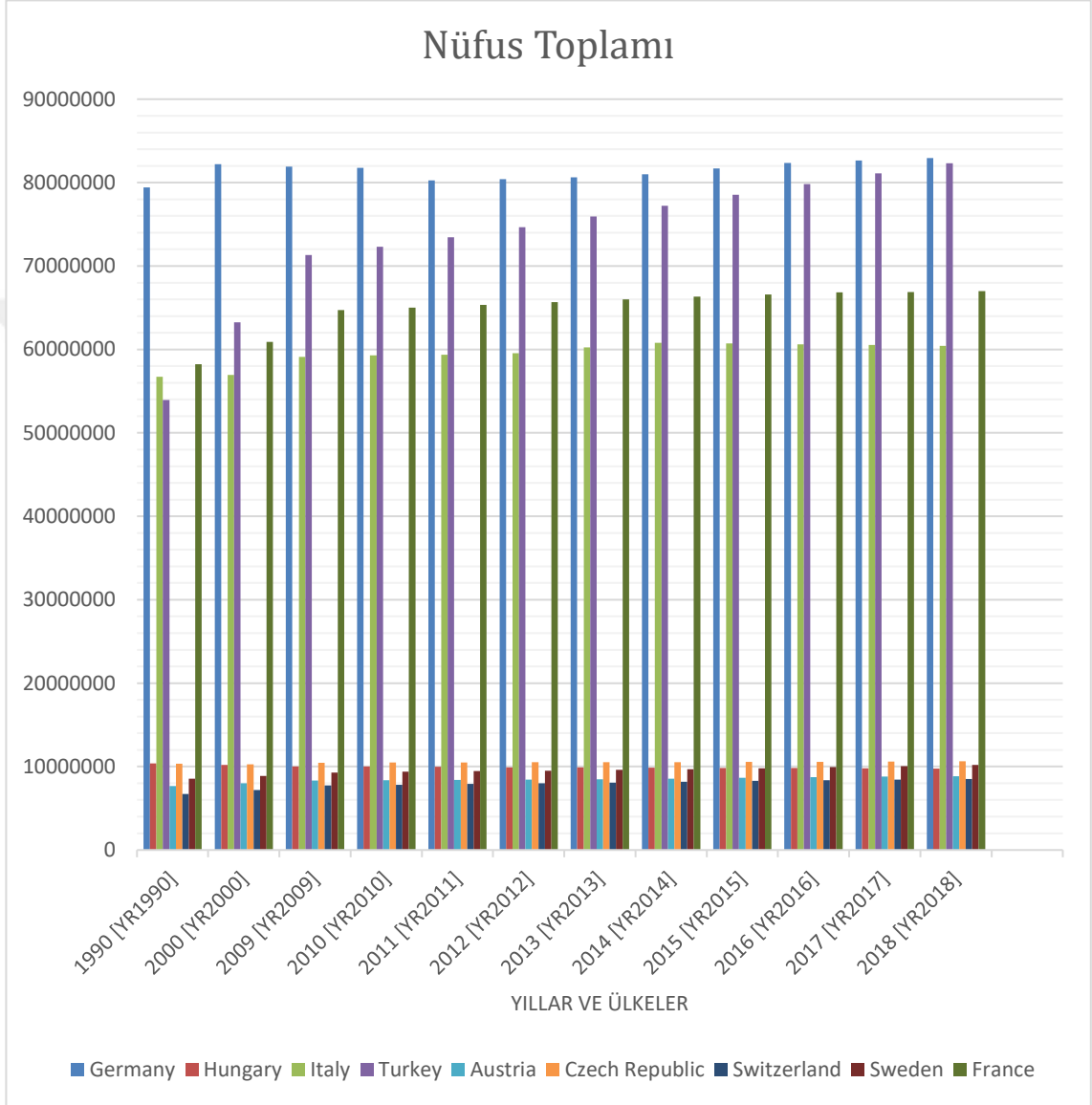
Kaynak: World Bank, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Dünya Bankası verileri üzerinden Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Grafik 3 : AB Ülkeleri ve Türkiye 2018 Yılı İtibariyle Resmi Mülteci Kabul Sayıları

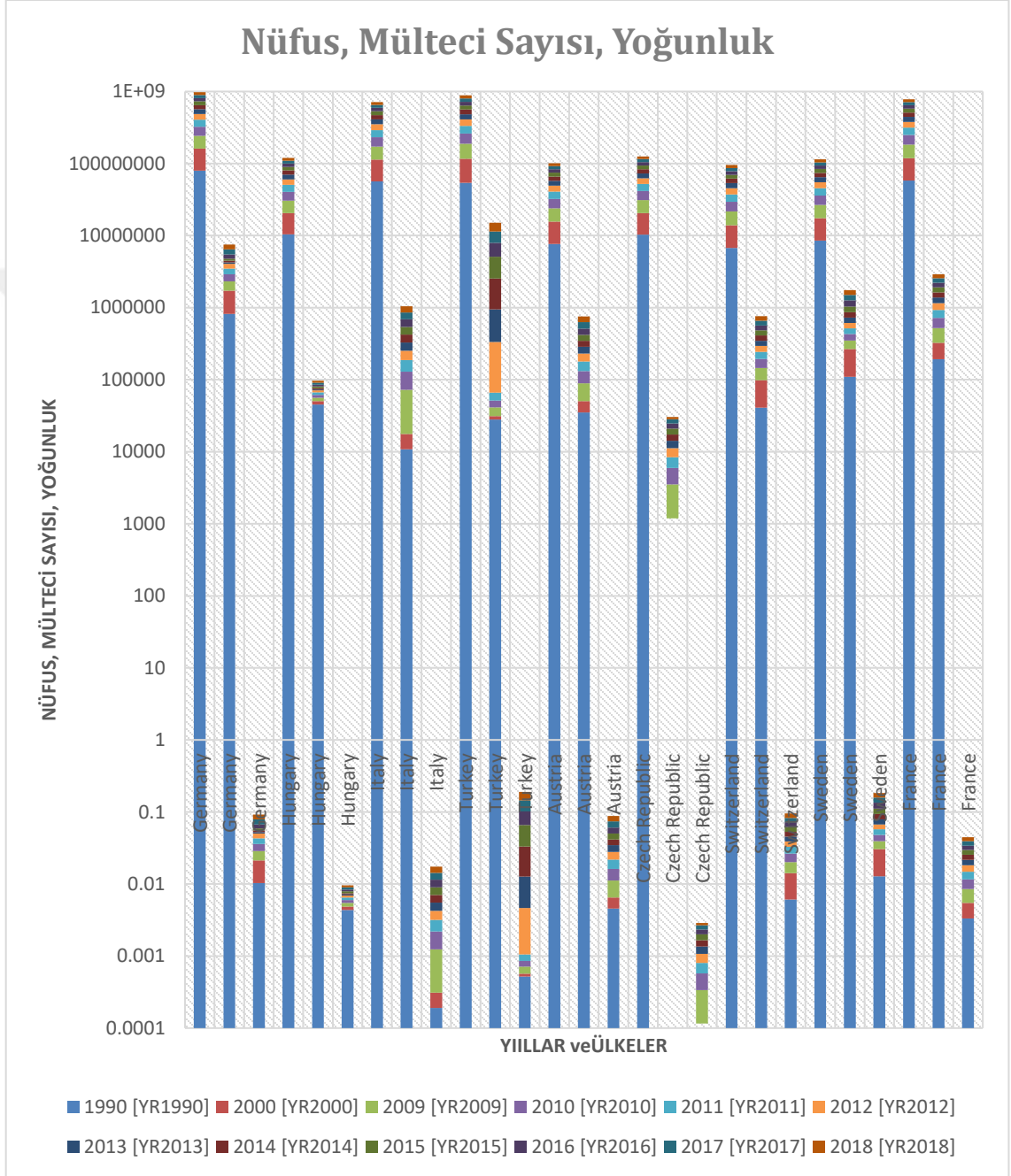
Kaynak: World Bank, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Dünya Bankası verileri Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Grafik 4 : Örnek Ülkelerin Yıllara Göre Total Popülasyonları

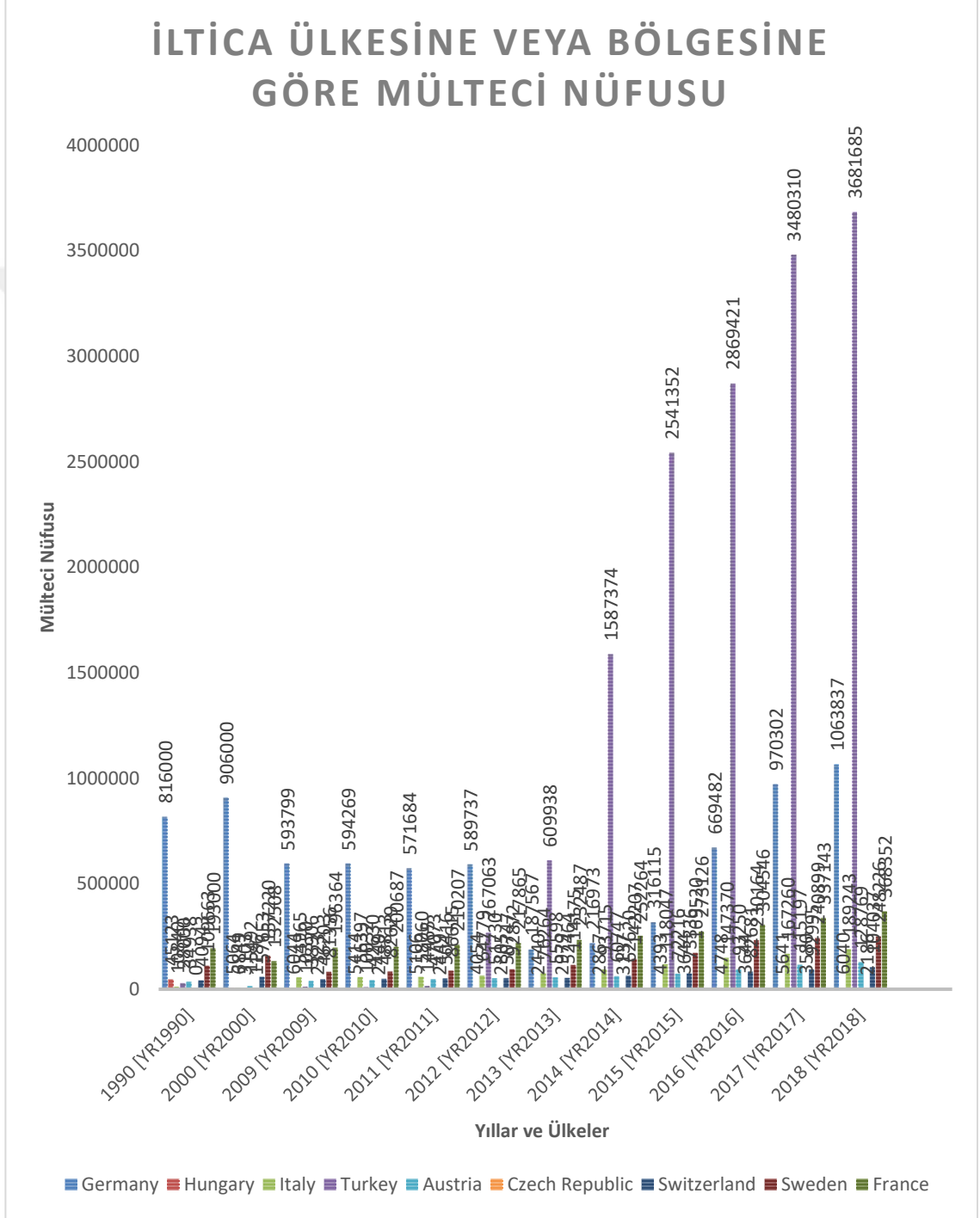
Kaynak: World Bank, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>,
Dünya Bankası verileri üzerinden Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Grafik 5 : Yıllara Göre Popülasyon, Mülteci Sayısı ve Yoğunluklarını Gösteren Logaritmik Grafik

Kaynak: World Bank, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>, Dünya Bankası verileri üzerinden Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Grafik 6 : Örnek Ülkelerin Yıllara Göre Toplam Mülteci Sayısı

Kaynak: World Bank, (Çevrimiçi) <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>,
Dünya Bankası verileri üzerinden Yazarın Hesaplamalarına dayanan grafik

Toplamda altmışaltı manifesto incelenmiştir.

Üç ülke manifestoları için $n=22+22+22=66$ 'dır.

Türkiye için $n=6(2018)+4(2015 \text{ Kasım})+4(2015 \text{ Haziran})+4(2011)+4(2007)=22$

Macaristan için $n=8(2018)+6(2014)+4(2010)+4(2010)=22$

İtalya için $n=8(2018)+8(2013)+4(2008)+2(2006)=22$

Tablo 3 : İtalya, Seçim ve Partiler

Ülke: İTALYA	Seçim 1	Seçim 2	Seçim 3	Seçim 4
Parti	2006	2008	2013	2018
LN		X	X	X
FDI			X	X
FI			X	X
M5S			X	X
PD		X	X	X
LeU				X
LE			X	
UDC		X	X	X
SC			X	
PDL		X		
+E				X
CDL	X			
L'Unione	X			

Tablo 4 : Macaristan, Seçim ve Partiler

Ülke: MACARİSTAN	Seçim 1	Seçim 2	Seçim 3	Seçim 4
Parti	2006	2010	2014	2018
FIDESZ-KDNP	X	X	X	X
MSZP	X	X	X	X
JOBBIK		X	X	X
LMP		X	X	X
DK			X	X
MOMENTUM				X
EGYÜTT			X	X
PM			X	X
MDF	X			
SZDSZ	X			

Tablo 5: Türkiye, Seçim ve Partiler

Ülke: TÜRKİYE	Seçim 1	Seçim 2	Seçim 3	Seçim 4	Seçim 5
Parti	2007	2011	2015	2015	2018
AK PARTİ	X	X	X	X	X
CHP	X	X	X	X	X
MHP	X	X	X	X	X
HDP			X	X	X
İYİ Parti					X
DTP	X				
BDP		X			
SAADET					X

Partilerin örneklem olarak seçilme sebeplerinin altında yatan rasyonalite, seçimlere girmede devamlılığı ve meclise girebilmiş olmalarıdır. Her seçimde devamlılığı olan partiler seçilmeye çalışılmıştır; Merkez, sağ ve sol sprektrumu geniş tutulmaya özen gösterilmiştir. Fakat İtalya’da partiler ve siyasi gruplar birkaçı haricinde çok dağınık ve devamlılığı genelde olmayan partilerdir. Bu göz önüne alınarak, olabildiğince eşit bir sistem dizayn edilmeye çalışılmıştır. En merkezden, en sağ ve en sola kadar örneklem geniş tutulmaya çalışılmıştır. Meclise girebilmelerine özen gösterilmesinin sebebi ise parlamentoların karar verici olmaları ve ülkeyi temsil etmeleridir, buradan hareketle halkı temsil edecek yolu alabilmiş yani halkta karşılığı olan söylemi yapan partiler örneklem olarak seçilmişlerdir. Seçim manifestolarının çoğunluğu *manifesto project* veri tabanından alınmıştır.¹⁴⁵ Diğer istisna manifestolar ise siyasi partilerin resmi sitelerinden alınmıştır. Seçim manifestoları kamuya açık kaynaklardır, her platformdan erişilebilir.

1.2.2. İçerik Analizi ve Vaka Analizi

Çalışmada kalitatif (nitel) ve kantitatif (nicel) yöntemlerinin bir arada kullanılması sayesinde, bir metinde kelimelerin, ifadelerin ve kalıpların kullanım sıklığı ve kullanımının analizi yoluyla metni anlamlandırmak adına çeşitli çıkarımlar yapmak mümkün hale gelmiştir. İçerik analizi kantitatif, söylem analizi ise kalitattır. Bu sebeple bu iki yöntemin birleşimi olan karma yöntem kullanılmıştır denilebilir. Nicel içerik çözümlemesi belli nitelik ya da kategorilerin ortaya çıkma sıklığını ve sayısal değer atanmasını kategorize eden ve belirlemeyi amaçlayan bir metot türüdür. Bir metot olarak, belirli bir sistem içerisinde ve kantitatif kategoriselleştirme tekniğidir. Bu bağlamda daha makro imajlar, mesajlar üzerine toplumsal anlamlar çıkarım yapılmaya çalışılmaktadır.¹⁴⁶ Söylemleri ve belgeleri gerçekliğin bir yansıması ve analizin ana malzemesi olarak olarak kullanmak içerik ve söylem analizinde öne çıkan yöndür.

¹⁴⁵ <https://manifesto-project.wzb.eu/>

¹⁴⁶ Şükrü Balcı, Onur Bekiroğlu, “İçerik Anlama Giden Bir Tünel Olarak İçerik Çözümlemesi: 2011 Genel Seçimlerinde AK Parti TV Reklamları Üzerine Bir Tartışma”, **Görsel Metin Çözümleme**, (ed.) Özlem Güllüoğlu, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2012, s. 272.

Bu tezin ampirik kısmı, 2006-2018 yılları arasında gerçekleşen 13 ulusal seçim kampanyası kapsamında toplanan seçim bildirgelerinin niceliksel bir içerik analizine dayanmaktadır. Üç ülke adına parlamentoda yer alan seçilmiş partiler bu analize dahi edilmiştir.

Bu çalışmada temsili demokrasi konseptindeki en güçlü siyasi aktörlerin, siyasi partilerin söylemleri olan parti manifestolarına odaklanılmaktadır. Siyasal iletişim oldukça tartışmalı bir terim olması sebebiyle nasıl ölçümleneceği ve işleneceği zor olmakla beraber sonunda kesin bir yargıya varmak çeşitli kısıtlardan dolayı pek mümkün olamamaktadır. Analiz partileri resmi alanda temsil edebilecek partilerin üzerinden yapılan resmi açıklamalara (parti seçim manifestoları) odaklanmaktadır. Bu bağlamda bir siyasi parti araştırmaktan ziyade siyasal söylem araştırma kategorisine girmektedir.

İtalya için 2006, 2008, 2013, 2018 seçim manifestoları alınmıştır. İtalya için analize alınan partiler M5S, LN, FI (PdL), FDI, UDC, PD, LeU, SEL SC, +E, Unione, CDL olmuştur.

Macaristan için 2006, 2010, 2014, 2018 seçim manifestoları alınmıştır. Macaristan için seçilen partiler FIDESZ-KDNP, MSZP, Jobbik, DK, LMP, MOMENTUM, EGYÜTT, PM, MDF, SZDSZ olmuştur.

Türkiye için 2007, 2011, 2015 Haziran, 2015 Kasım, 2018 seçim manifestoları alınmıştır. Türkiye için analize dahil edilen partiler AK PARTİ, MHP, CHP, HDP, İYİ Parti, SAADET, BDP, DTP olmuştur. Halkların Demokratik Partisi'nin öncülleri Barış ve Demokrasi Partisi ile Demokratik Toplum Partisi olmasından ötürü bir bütün olarak analiz edilmişlerdir.

Bu çalışmada kullanılan manifestolar, resmi yazılar, akademik makale alıntıları, gazete haberleri ve siyasal söylemler tezi yazan tarafından çevrilmiştir. Macarca, İtalyanca, İngilizce metinlerin çevirilerinde ilgili dili konuşanlardan ve yazarlardan yardım alınsa da çevirilerin sorumluluğunun tamamı tezi yazana, yani bana aittir.

Veri toplama ve çözümleme teknikleri ise nitel alan verisi bağlamında betimleyici analiz yapmak olmuştur. Karşılaştırmalı istatistiki veriden faydanılıp zamansal ve mekânsal karşılaştırma yapılmıştır. Neuman'ın kategorizasyonuna göre 'deney, tarama ve tepkisiz' olarak ayırdığı nicel yöntemlerden içerik çözümleme ve var olan istatistiklerden yararlanma olarak belirlenmiştir.¹⁴⁷

Verilerin içerisinde yer alan bölümleri kategorize etmeye başlamanın ilk aşamasıdır; Kavram ile oluşturulan ilişki kategoriye ardından getirir.¹⁴⁸ Strauss ve Corbin'in bahsettiği üç çeşit kodlama türünden olan daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama ve genel bir çerçeve içerisinde yapılan kodlama çalışmada hazırlanmış olan kodlamada kullanılmış olan yöntemlerdir.¹⁴⁹ Ayrıca bu kategorilerin kuruluş biçimlerini sadece iki çeşit olarak ölçümleyen görüş de vardır: Belirmiş (emergent) kodlama yani verilerin bir hazırlık aşamasından sonra kategori oluşumu; bir de önsel (a priori) kodlama veri toplanmadan önce teorik veya kavramsal kökenli kategori oluşumu.¹⁵⁰ Önemli nokta tema veya kategorilerin birbirlerini kapsamayacak bir şekilde biçimlendirilmesidir.¹⁵¹ Ölçüm sisteminin kurulması adımı sayısal, mesafeli ve oranlı ölçeklerin düzenlenmesi bir sonraki adıma tekabül etmektedir; analiz birimi olarak birimlerin bir içerik kategorisinde değerlendirilmesine kodlama ismi verilir.¹⁵² Akabinde bir veri setinin örnek alınarak kodlamanın onun üzerinde denenmesi; kodlamadan çıkan sonuçlar ile daha önceden belirlenmiş tema ve kategorilerin bir daha kontrol edilmesi; gözden geçirilmiş tema ve kategorilerde başka bir örnek veri setinin kodlanması; tüm verinin kodlanması ve en sonunda sayısal yüzde hesaplanması gibi işlemlerle araştırma geçerliliğini sağlama işleminden geçmektedir.¹⁵³ Sonrasında ise çözümlemeye uygun

¹⁴⁷ W. Lawrence Neuman, **Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1**, Yayın Odası, Ankara, 2006, s. 64-70.

¹⁴⁸ Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 227-228.

¹⁴⁹ Yıldırım, Şimşek, **a.g.e.**, s. 229-232.

¹⁵⁰ Balcı, Bekiroğlu, **a.ge.**, s. 277-278.

¹⁵¹ Yıldırım, Şimşek, **a.g.e.**, s. 246.

¹⁵² Balcı, Bekiroğlu, **a.ge.**, s. 278.

¹⁵³ Yıldırım, Şimşek, **a.g.e.**, s. 247-249.

istatistiki (betimeleyen veya çıkarımsal- eğer hipotez testi söz konusu ise) veriler kullanılması önerilmektedir.

Sınıflandırma sistemi ise kodlanan kategorilerin ne anlam ifade ettiğini anlatmak için vardır; aynı zamanda var olan bu kategorileri ve kategorik değişkenleri karşılaştırılabilir hale getirmektedir.¹⁵⁴ İçerik çözümlemesi açık içerik ve örtük içerik şeklinde iki şekilde yapılabilir; kantitatif çözümleme genelde açık içerik yöntemini kullanırken kalitatif çözümleme örtük içerik yöntemini kullanır.¹⁵⁵

İçerik çözümlemeleri parti politikaları çözümleri sistemli bir şekilde analiz etmede kullanılan tekniklerden biridir. Amaç olarak içerik çözümlemesi ise, bir metin içerisinde geçen kategorilerin ve karakteristik özelliklerin hangi sıklıkla tekrara düştüğü, nasıl sunuma sokulduğu ve verilen mesajların nasıl şekillendiği ile ilgilenir.¹⁵⁶ İçerik analizleri en genel anlamıyla kamuya yöneltileni deşifre etmek amacıyla kullanılır.

Bir kavramı tanımlamak esasen onun sınırları çizmek anlamına gelir ve bu sınırlar içindeki evreni belirler; bilimsel araştırmada hangi toplumsal olguya bakılacağı ise yine bu kavramın tanımının içerisinde yer alır.¹⁵⁷

“Ölçüm sürecinde bir dizi, birbirini mantıken ve sistemli olarak izleyen işlem yapılarak dolaylı gözlem için gerekli ölçüm araçları geliştirilir. Bu sürece kavramın operasyonel hale gelmesi veya kısaca işlemselleştirilmesi (operationalization) adı verilir. İşlemselleştirme ölçüm sırasında yapılan tüm işlemlerin tanımlanması ve betimlenmesi ile oluşur.”¹⁵⁸ “Bir yöntem kullanarak güvenilirlik saptamak için ölçeklerin farklı ölçümlerinin benzerlik veya farklılıklarının saptanması yoluna gidilerek toplumbilimlerinde kullanılan yöntemlerin de güvenilirliği saptanır.”¹⁵⁹

Kuramlar ve hipotezler soyut kavramlar arasındaki ilişkilerle ilgilidir ve bu kavramların açıklanmasında kullanılan değişkenler, kavramlarımızı ölçmek için

¹⁵⁴ Balcı, Bekiroğlu, **a.g.e.**, s.279.

¹⁵⁵ Tuğrul Çomu, İslam Halaiqa, “Web içeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi”, **Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri**, (ed.) Mutlu Binark, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014, s. 48.

¹⁵⁶ Çomu, Halaiqa, **a.g.e.**, s. 42-43.

¹⁵⁷ Ersin Kalaycıoğlu, “Siyaset Biliminde Bilimsel Kavramlaştırma ve Ölçüm”, (ed.) Ali Çarkoğlu, **Uluslararası İlişkilerde Araştırma Yöntemleri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013, s. 5.

¹⁵⁸ Kalaycıoğlu, **a.g.e.**, s. 13.

¹⁵⁹ Kalaycıoğlu, **a.g.e.**, s. 18

geliştirdiğimiz göstergelerdir; siyaset biliminde mevcut uygulamalar her zaman bu ayrımı dikkate almamaktadır. Ancak teorilere ve hipotezlere atıfta bulunurken kavramlardan bahsetmek ve değişkenler terimini göstergelerin veya önlemlerin tartışılması için ayırmak yararlı olabilir: Kavramlara değişkenler ve sabitler atanır, böylece onlar resmi matematiksel ifadelerde kullanabilir; Y genellikle bir kişinin açıklamak istediği bir kavramı temsil etmek için kullanılır ve X genellikle Y'nin farklı değerler almasına neden olan bir kavramı temsil etmek için kullanılır.¹⁶⁰ Bu tez çalışmasında mülteci söylemi Y olarak açıklanması istenen konsept; X olarak açıklama yapan değişkenler ise popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi/İslamofobi olmuştur.

İçerik analizinin ana hedefi toplanmış olan verileri açıklayıp anlamlandırabilecek kavram ve ilişkiler ağına ulaşmaktır.¹⁶¹ Betimsel analizde gözden kaçan bazı makro temalar içerik analizinin doğası gereği keşfedilebilir; tanımlamalar ve betimlemeler bizi temalara götürür ve kategorize edilmiş bilgi böylece anamlanabilir.¹⁶² Özellikle seçim öncesi dönemde adaylar söylemlerinde seçmenin oyu için söylem üretmektedirler. Bunu yaparken de önce neden adayın kendisi ve partisine oy verilmesi gerektiğinin anlatılması, akabinde ise diğer aday ve partilerin neden tercih sebebi olmaması gerektiğinin aktarılması gerekmektedir.¹⁶³ Bu da seçim manifestoları, seçim kampanyaları, lider söylemleri, parti basın açıklamaları gibi örnek siyasal iletişim yolları ile yapılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı parti manifestolarında, çözümleme yöntemi kullanarak üç ülke üzerine karşılaştırma yaparak inceleme, tanımlama ve açıklama yapmaktır. Bu tez çalışması, Neumann'ın kategorizasyonu ile 'temel bir araştırma olup', toplumsal dünyanın

¹⁶⁰ Will H. Moore, David A. Siegel, **A Mathematics Course for Political and Social Research**, Princeton University Press, United States of America, 2013, s. 3-4.

¹⁶¹ Yıldırım, Şimşek, **a.g.e.**, s. 227.

¹⁶² Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.227.

¹⁶³ Şükrü Balcı, Onur Bekiroğlu, 'İçerik Anlama Giden Bir Tünel Olarak İçerik Çözümlemesi: 2011 Genel Seçimlerinde AK Parti TV Reklamları Üzerine Bir Tartışma', **Görsel Metin Çözümleme**, ed. Özlem Güllüoğlu, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2012, s.269.

işleyiş şekilleri, olayların sebep-sonuç ilişkileri ve toplumların neden değiştiklerini anlamaya çalışan bir araştırmadır.’¹⁶⁴

Araştırmanın zaman boyutu ise mülteci krizi öncesi ve sonrası olarak alınmıştır. Analiz birimi ülkelerin seçim manifestoları olmuştur; 2018 senesi üç ülke için de seçim yılı olması sebebiyle seçim manifestoları için alınan örneklemelerin zamansal aralıktaki son verilerini oluşturmuştur. Bu bağlamda İtalya için 2018, 2013, 2008 ve 2006 yılları genel seçimleri; Macaristan için 2018, 2014, 2010 ve 2006 yılları genel seçimleri; Türkiye için ise 2018, 2015 Kasım, 2015 Haziran, 2011 ve 2007 seçimleri oluşturmuştur. Tez çalışmasının amacı her ülke adına mülteci krizi öncesi ve sonrası ikişer genel seçim seçerek değişimleri ortaya koymaktır; buna Macaristan (n=4) ve İtalya (n=4) örneklemelerinde ulaştım fakat Türkiye için 2015 yılında yapılan seçimler ile fazla örneklem sayısına ulaşıldı (n=5). Bu durum ortalama, yıllar ve partiler üzerinden değişimi okuma çabasında olan bu araştırmanın hipotez ve sonuçlarını etkilememiştir. Bu sebeple orta erimli bir araştırma olmasına karşın örneklem karşılaştırması yapılmıştır denebilir.

Üç aşamalı metodoloji kısmı ise araştırma tasarımı bölümünde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Bu araştırmanın vakaları üzerine ‘2011 yılı öncesi ve sonrası İtalya, Macaristan, Türkiye Seçimleri’ üzerine olan karşılaştırmalı analizin yapılabilmesini sağlayacak metot ölçekli içerik analizidir. Ölçüm geçerliliği açısından, çıkan sonuç hem nitel hem nicel olarak incelenmiştir. Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren dünyanın merkezine oturan bu insanlık krizini popülizm bağlamında analiz etmek adına 2011 yılından önceki iki seçim ve 2011 yılından sonraki iki seçim üç ülke noktasında analiz yapılmıştır. Bu sayede karşılaştırmaları ancak ölçümleyebilecek materyal ve dataya sahip olunabilmiştir. Bu dataya sahip olunurken içinde mülteci, sığınmacı, korunma statüsündekiler üzerinden yapılan popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi, İslamofobi olarak aktarıldığı durumları da ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda:

¹⁶⁴ Neuman, W. Lawrence, Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1, Yayın Odası, Ankara, 2006, s. 37.

İtalya için 2006, 2008, 2013, 2018 seçimleri araştırma kapsamında iken; Macaristan için 2006, 2010, 2014, 2018 seçimleri araştırma kapsamındadır. Türkiye için 2007, 2011, 2015(x2), 2018 seçimleri araştırma kapsamına alınmıştır. Türkiye adına 2015 yılı seçimleri arasında herhangi bir tercih yapma gereği duymadan ikisi de analize dahil edilip örneklem sayısına yansıtılmıştır. Her manifesto için mülteci/göç kategorileri ile kodlanmış kelimelerin kullanımları ve ürettiği içerikler karşılaştırılmıştır.

Bu tez çalışmasının veri analizi bölümünde, ülkelere dair mülteci/mülteci krizi ile ilişkilendirilen kodlar (kavramsallaştırılmış kelimeler) araştırılmıştır. Bölümler derinlemesi araştırma yapılarak kodlanmıştır.¹⁶⁵ Göç kategorisi adına en yaygın kullanılan söylem kültür, popülizm, güvenlik, Avrupa şüphecilik, zenofobi ve İslamofobidir.

Bu çalışma için bir gözlem yöntemi değil, bir çözümleme yöntemi karşılaştırma metodolojisi olarak seçilmiştir. İçerik analizi metodu Macaristan, Türkiye ve İtalya ülkeleri için tezin belirlediği zamansal çizgide üç ülkede de yapılan seçimleri öncesi iktidar ortağı olan ve/veya olmaya çalışan parti lider/adaylarının yaptıkları söylemlerin (seçim manifestoları) belirli kategorilerde toplanması ve mülteci/mülteci krizi retoriği ile ilgili sıklıkları, kategorileri, ilişkileri ve değerlendirmeleri analizi bağlamında seçilen kelimeler ve anlatım öbekleri ile durumları değerlendirilmiş ve ülkelerin ve partilerin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır.

Çalışma, siyasi söylemin mültecilere/göçmenlere resmi yaklaşımlarını nasıl oluşturdukları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma sorusuna odaklanmaktadır. Bu tez siyasal söylemin parti manifestolarına nasıl işlediğini, ne bağlamda katkıda bulunduğunu mülteci krizi üzerinden araştırmayı amaçlayan karşılaştırmalı bir vaka çalışmasıdır. Ülkeler arası, zaman aralıklı metodu olan bir bilimsel çerçevede operasyonalize edilmiştir. Boylamsal bakış açısıyla yasamanın bu süre içerisinde geçiş dönemlerindeki siyasal retorikleri analize dahil edilmiştir.

¹⁶⁵ Kodlama için bkz.: “1.2.3.1. Kodlama” Bölümü

Çalışmadaki grafiklerin çizimi için çoğunlukla MAXQDA ve Microsoft Excel kullanılmıştır. Aksi belirtilmedikçe MAXQDA ve Microsoft Excel kullanılarak çizilen bütün grafikler ve tablolar yazarın hesaplamaları ile yazarın kendisi tarafından oluşturularak çizilmiştir (kullanılan Dünya Bankası vb. verilerle çizilen grafikler hariç). Araştırmanın yapılabilmesi için birden çok biçim ve boyutta analiz yapılması gerekmiştir. Bu bağlamda tezin metodolojisinin karşılaştırma determinantlarının seçilme sebebi araştırma tasarımı bölümünde anlatılmıştır.

1.2.3. Araştırma Tasarımı

Araştırma tasarımının hazırlanması Neuman'ın kategorizasyonuna uygundur.¹⁶⁶ Analiz biriminin seçim manifestolarının seçilmesinin sebepleri şu şekilde sıralanabilir: İlk olarak, bir seçim manifestosu, bir partinin fikirlerini belirli bir zamanda net bir şekilde gözden geçiren yetkili bir belge olarak görülebilir.¹⁶⁷ İkincisi, seçim bildirgeleri karşılaştırmalı içerik analizi için uygun belgelerdir, çünkü bunlar ülkeler arasında ve zaman içinde makul ölçüde karşılaştırılabilir.¹⁶⁸ Üçüncüsü, bir seçim manifestosunun, bir partinin belirli bir zamanda neyi temsil ettiğinin en net genel görünümünü veren belge olarak görülebilmesidir; çoğu durumda, politikacılar bir seçim bildirgesinde belirtilen politika vaatlerine bağlıdırlar.¹⁶⁹ Dördüncü olarak seçim kampanyaları döneminde insanların hem günlük siyasete hem de genel anlamda siyasete ilgisi artmaktadır. Bu bireylerden ve maruz kalınan enformasyon çokluğundan da kaynaklanabilmektedir.

Araştırma siyasal söylem seçim manifestoları ile ilgili seneler üzerinde sınırlandırılmıştır. Uygun yerlerde parti liderlerinin/temsilcilerinin konuşmaları da örneklendirme olarak kullanılmıştır. Kümeler ve sınırlamalara rağmen üç aşamalı ölçümleme yapılması hem eşitlik açısından hem de kategorizasyon açısından titiz bir

¹⁶⁶ Neuman, **a.g.e.**, s. 258.

¹⁶⁷ Matthijs Rooduijn, **A Populist Zeitgeist?-The Impact of Populism on Parties, Media and the Public in Western Europe**, 2013, s. 83.

¹⁶⁸ Rooduijn, s. 56-57.

¹⁶⁹ Rooduijn, s. 56.

çalışma gerektirmektedir. Ayrıca siyasal söylemi tanımlanmaktan ziyade elementlerini kategorize ederek daha verimli dataya ulaşılmıştır. Toplanan veriler kavramsallaştırılarak birer birim düzeyine getirilmiştir. Birim kodlarının yorumlanması ise sonraki aşamayı oluşturmuştur. En son bu birimlerin karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırmanın ilk katmanı olarak kategorilerin ölçümlemesi yapılmıştır. Bilgisayar programları çeşitli kelime kodlarıyla grup halinde metinde geçen sözcük ve söz öbeklerini yakalayabilmektedir. “R” ise bu programlardan bir tanesidir. Bu ölçümlemenin yapılabilmesi için RStudio programı kullanılarak frekanslar her parti manifestosu için belirlenmiştir. Kategoriler altındaki kodların tamamı için kelime madenciliği yöntemi kullanılmıştır. Bu yönetimin sağlaması adına hesaplama MAXQDA programında da tekrarlanmıştır.

Popülizm de farklı perspektiflerden tanımlanmaktadır. Bir ideoloji, bir söylem tarzı ve bir siyasi strateji şekli olarak popülizmler karşımıza çıkmaktadır. Ölçümleme popülizmin bu zayıf ideoloji tanımından ileri gelmektedir; anti-elitizm, halk merkezcilik. Popülizm için oluşturulmuş ve kodlanabilen sözlükler kullanılmıştır. Kelime madenciliği ile frekanslar ortaya çıkarılabilmektedir. Bu çalışmada Roodujin’in oluşturduğu popülizm sözlüğü kullanılmıştır.¹⁷⁰ Bu sebeple sadece anti-elit varyans (*core*) kullanılmıştır.¹⁷¹ Türkiye’de de elit seviyesinde popülizm ölçen çalışmalar vardır.¹⁷² Bu çalışma da onlardan biridir. Sözlüğe her dilde konu ile alakalı (*context*) kelimeler eklenmiştir, bunlar ‘irade’ ve ‘egemenlik’ kelimeleridir. Bir ideoloji olarak popülizm, toplumu nihayetinde iki homojen ve birbirine karşıt gruba, saf insanları ve yozlaşmış elitlere ayırdığını düşünen ve politikanın halkın genel irade ifadesi olması gerektiğini

¹⁷⁰ Roodujin’in kodlaması için bkz. Roodujin, **a.g.e.**, s.173-175.

¹⁷¹ Bkz. Roodujin, **a.g.e.**, s.62. “İnsanlara yalnızca bir atıfta bulunulmasının, ille de halkın homojen bir aktör olarak tasarlandığı anlamına gelmediği kabul edilmelidir. Yine de analizin sonuçlarına yakından bakıldığında, halka yapılan bir atıf anti-elitist bir iddiayla örtüştüğünde, manifesto yazarlarının neredeyse her zaman halkın seçkinler tarafından ihanete uğradığını iddia ettiklerini gösteriyor. Bu, insanların en azından seçkinlerle ilişkileri açısından birleşik bir aktör olarak görülmesi anlamına gelir.”

¹⁷² Tuğçe Erçetin, Emre Erdoğan, “How Turkey’s repetitive elections affected the populist tone in the discourses of the Justice and Development Party Leaders”, **Philosophy and Social Criticism**, 2018, Vol. 44(4) 382–398, s. 385.

savunan bir zayıf ideolojidir.¹⁷³ Bu popülizmi en minimal tanımlayan perspektiftir. Popülizmin özü farklı fakat birbiriyle ilişkili kavramdan oluşmaktadır, iki homojen analiz biriminin varlığı (insanlar ve elitler), insanlar ve elitler arasındaki düşmanca ilişki, halkın olumlu değerlendirilmesi ve elitin gözden düşürülmesi, halkın egemenliği fikrinin sık kullanımı.¹⁷⁴ İnsanları halk egemenliğinden, değerlerinden, refahından, kimliğinden mahrum eden olarak tasvir edilen elitlere ve tehlikeli diğerlerine karşı erdemli ve homojen bir insanları çağıran bir ideoloji olarak da tanımlanmıştır.¹⁷⁵ Bu sebeple aslında farkedilebilir kriterlere sahiptir ve popülist bir argüman ya da popülist bir parti söylemi kolayca deşifre edilebilir. Seçim manifestoları her bir manifesto için zayıf ideoloji bağlamında popülizm ölçümlemesi yapılmak üzere içerip içermediğini belirleyen kelimelerle kodlanarak analiz edilmiştir. Kodlamaya göre, insanların erdemlerini vurguluyorsa, insanların başarılarını vurguluyorsa, insanlara yakınlık gösteriyorsa, yekpare bir halk öne sürüyorsa insan merkezli retorik kullanmaktadırlar; anti-elitizm ise seçkinleri kınayan, seçkinleri suçlayan, elitleri halktan dışlayan stratejileri içerir; halkın egemenliğini talep eden, elitlerin egemenliğini reddeden halk egemenliğini yakalamak için kullanılan iki gösterge bunlardır.¹⁷⁶

Araştırmada sonraki aşamada ana kategoriler ve alt kategoriler belirlenerek karma yöntemin operasyonalize edilebileceği “MAXQDA” programı kullanılmıştır. Bu program içerisinde daha önceden manifesto metinleri okunduktan sonra belirlenen kategorilerin kodları ve alt kodları ilişkisellik açısından değerlendirilmek üzere program çalıştırılmıştır. Ağ grafikleri ilişkilendirme ve çakışmalar gösterilerek çizilmiştir. Kodların nasıl belirlendiği içerik analizi ve vaka analizi bölümünde anlatılmıştı; belirmiş ve önsel kodlama yöntemleri. Bu bölümle alakalı kodlama için 1.2.3.1. Kodlama bölümüne bakınız. Kategoriler kodlanırken verinin iyi hazırlanması gerekmektedir. Bu

¹⁷³ Cas Mudde, “A Populist Zeitgeist”, **Government and Opposition**, Vol. 39, S. 4, 2004 , s. 543.

¹⁷⁴ B. Stanley, “The Thin Ideology of Populism”, **Journal of Political Ideologies**, C. 13, S. 1, 2008, s. 102.

¹⁷⁵ Daniele Albertazzi, Duncan McDonnell, “Introduction: The Sceptre and the Spectre”, **Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy**, (ed.) Daniele Albertazzi, Duncan McDonnell, Palgrave Macmillan, 2008, s. 3.

¹⁷⁶ Laurent Bernhar, Hanspeter Kriesi, “Populism in election times: a comparative analysis of 11 countries in Western Europe”, **West European Politics**, C: 42, S. 6, 2019, s., 1196, 1201-1203.

bölümde sözlük tabanlı analiz kullanılmıştır ve sözlük çalışmanın sahibi tarafından oluşturulmuştur. Bunun sebebi, ancak ve ancak manifestolar okunduktan sonra doğru kodun bulunabilmesi ile alakalı olup manifestolar okunmadan kullanılacak sözlüğün yanlış sonuç yaratma ihtimalinden kaçınmak ve doğru sonuca ulaşmak adınadır. Seçilen kod kelimelerin tamamının nokta atışı ile sadece ve sadece kodlanan anlama gelmesi ve yan anlamları vurgulamaması önem taşımaktadır. Farklı anlama gelen kodlanmış kelime analizin datasını yanlış yorumlamaya sebep olabileceği gibi kategorilerin birbirleriyle ilişkileri anlamında da çarpıtılmış sonuçlar verecektir. Bu sebeple her kod ve her kategori, başka bir örnek veri setinin kodlanması ile geçerliliğini sağlama işleminden geçmiştir. Kodlar ve kategoriler altmışaltı manifesto için ayrı ayrı operasyonlize edilmiş ve sadece geçerlilik skalasını geçenler kodlamaya dahil edilmiştir. Bu anlamda güvenlik kategorisini oluştururken dikkat edilen en önemli şey güvenlik ile ilgili olabileceği düşünülen her terimin güvenlik kategorisinde yer alıp alamayacağı idi. Mesela ‘savaş’ terimi güvenlik kategorisinin alt kodu olamazdı çünkü savaş her zaman güvenlik terimi değildir, yeri geldiğinde ekonomik (savaş satın alımları/ eş anlamlı kullanım...vb) yeri geldiğinde kültürel mana içerebilmektedir. Bu sebeple güvenlik kategorisinin alt kodları güvenlik, tehdit, terör üçlüsünden oluşmuştur. Kültür kategorisinin alt kodlarında ise aynı düşünce tarzı ile hareket edilmelidir; kültür, değerler, gelenek, medeniyet, kimlik kodları ön plana çıkmıştır. Kelimelerin kesinlikle başka anlam içermemelerine dikkat edilmelidir; aynı zamanda göç kategorisi ile birebir ilişkili olma yüzdeleri yüksek olmalıdır. Kültür kategorisi ile ilgili açıklanması gereken konu neden Türkiye için kültür ile İslam başlığının ayrı tutulduğu ile alakalı olmalıdır; çünkü Hristiyanlık alt kodu AB üyesi ülkelerin manifestoları için kültür alt başlığında ölçümlenmiştir. İslam ve Müslüman kelimelerinin Avrupa’da en genel haliyle pejoratif mana içermesinden kaynaklı ayrı kategoride ilişkilendirildikleri terimler bulunmaya çalışılmıştır. İslamın ötekileştirilmesi yakalanmaya çalışılmıştır. Analizi ya da değerlendirmeyi etkileyecek bir sonuç çıkmadığı gibi Türkiye vakalarında İslam kültür kategorisiyle çok yüksek düzeyde korelasyon içerisinde çıkmıştır. Yani kültür kategorisinin içinde ya da dışında olması analizi Türkiye için etkileyen herhangi bir sonuç doğurmamıştır. Ayrıca analizde kültürel

öğeler ile güvenlik öğelerini birbirinden ayıran bir kodlama şeması belirlenmiştir. Değerler, kültür, medeniyet, kimlik, gelenek alt kodları bu kategoride öne çıkmıştır. Bunun sebebi ise bu tez çalışmasında kullanılan bütün teorilerle kimlik ve kültür siyasetinin iç içe olmasıdır. Ekonomi kategorisinin önemi, göç kategorisinin ne kadar ekonomi ve maliyet ile ilişkilendirildiğini bulmakta yatmaktadır. Birbirine yakın geçen göç ve ekonomi alt kodları mülteci konusunun ne kadar ekonomik olarak maliyet ya da yük olduğunun altını çizildiği konusunda ölçümleme yapmıştır. Bu kategorideki alt kodlar, ekonomik, maliyet, lira, avro, dolar, TL, Forint (her ülkenin kullandığı para birimi değişiklik göstermektedir) olmuştur. Avrupa kategorisinin kodlanmasının sebebi ise özellikle Macaristan ve İtalya’da mülteci krizinin Avrupa için sonuçları mevcut partilerin çoğu tarafından Avrupa eleştirisi ile sonuçlanmış, hatta yer yer Avrupa şüpheciliğini öne çıkaran söylemlere eşlik etmiştir. Bu kategorideki alt kodlar, Avrupa, Avrupa Birliği, AB, Brüksel olmuştur. Siyasi aktörler, seçim sırasında ve seçim öncesi konuyu güvenlikleştirirler. Özellikle 2015 yılı sonrası neredeyse bütün seçimler öncesi ve seçim kampanya dönemi sırasında Müslümanlık ve göçmen karşıtı fenomen Avrupa’da hakim olmuşken; Türkiye için göçmen karşıtı ve Suriye’den gelen insan karşıtlığı hakim konu olmasa da sıklıkla gündeme gelmiştir. Neredeyse bütün ülkelerde ana gündemi oluşturan iç gündemden ziyade dış politika sorunları olmuştur. Güvenlikleştirme yapılırken ana gündem konusu yine mülteci-göç krizi olmuştur. Güvenlikleştirmenin alt kategorilerinde en çok kullanılan kodlar ise terör, güvenlik, kültür ve Avrupa olmuştur.

Araştırmanın ikinci katmanında karşılaştırmalı ve ölçekli bir nitel bir analiz yapabilmek adına bütün manifestolar için ‘GÖÇ’ ile alakalı kodlanmış metinlerin tamamı çekilmiştir. İçerisinde göç, göçmen, mülteci, sığınmacı, iltica, geçici koruma, insan ticareti, insan kaçakçılığı, uluslararası koruma, Suriyeli kelimelerinin geçtiği her cümle manifestolardan ayıklanarak karşılaştırmalı okuma yapılmıştır. Bunun yanında aynı süreç İslam ve ayrımcılık söylemleri; Avrupa söylemleri; güvenlik söylemleri ve popülist retorikler kullanılan söylemler de göç kategorisinde olduğu şekliyle tekrarlanmıştır. 66 manifesto için yıllar ve seçimler göz önünde bulundurularak karşılaştırmalı ve örneklem üzerinden okunarak bilgi elde edilmiştir. Suriyeli terimi Türkiye için terimsel anlam ifade

etse de diğer ülkeler için de mültecileri nitelendirilmiş bir kelime olarak kullanıldığından anlamlı sonuç vermiştir. Suriyeli teriminin mülteci krizinden sonra ortaya çıkması araştırmanın datasını oluştururken herhangi bir manipölasyona sebep olmamıştır, bunun sebebi kategorilerin birbiriyle çakışmasının anlamlılığına bakılmasıdır. Kodlama ve kategorizasyon yapılırken içerden gelen göç ve dışardan gelen göç birbirinden ayrılmamıştır; özellikle Türkiye gibi ülkelerde iç göç de günlük siyasetin, güvenliğin ve popölizmin parçası haline gelebilmektedir. Bunun yanında iç göç Avrupa ülkelerinde ekseriyetle ekonomi ve popölizmin ayrıca Avrupa'nın da konusu olmuştur. Kelime frekanslarının anlamlılığına bakılsa idi, Suriyeli teriminin mülteci krizi sonrası daha fazla geçişi manipölasyona sebep olabilirdi. Göç konusunda alt grup anlamında yabancı, vatandaş olmayanlar, göçmenler, mülteciler, yerli olmayanlara bakılmıştır. Suriye, göç kategorisinin kodlarına eklenmemiştir. Bunun sebebi ülkelerin siyasi tabanda değerlendirilmesi gerektiğidir, bütün ülkelerin alınması ve kodlanması gerekirdi; eğer Suriye gibi ülkelerin hepsi buraya yazılmasaydı tek başına Suriye'yi yazmak veriyi manipöle etmek olcaktı. 'Kayıt dışı' terimi de kodlanmaya alınmamıştır çünkü kayıt dışı sadece göçmen/mülteci ifade etmek için değil aynı zamanda ekonomik terimler içinde kullanılmaktadır. Alınsa idi veri manipöle olacaktı.

Ağ grafiklerinde ağlar aynı renklerde gösterilmiştir. Örneğin mavi ile sembolize ediliyorsa kategoriler, onlar aynı ağda olarak belirtilmektedir. Ağlar arası ve ağlar içi çizgiler ile kategorilerin ve kodların yakınlığı kalın-ince çizgiler ile simgelenmiştir. Kategorilerin yanlarında frekans sayıları yazmakta iken, ağları ve ağ içlerini birleştiren çizgilerde çakışma (ilişkisellik) sayıları yazmaktadır. Kalın olan çizgiler yüksek ilişkili, ince olan çizgiler ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca çizgiler ne kadar kısa ise o kadar bağdaştırılmış olduğu manasına gelmektedir.

İstatistik sadece olumlu-olumsuz, ilişkisel-değil üzerinden okunmamalıdır. Bu çalışmada kodların ya da kategorilerin frekanslarının sayılarına bakılmamıştır (hepsinin hesaplamaları Ekler bölümündedir). Frekansların ve çakışmaların birbiriyle ilişkiselliği ölçümlenmiştir. Genel anlamda nicel analiz çıktıları nitel analizi desteklemiştir.

1.2.3.1. Kodlama

Araştırmada sözlük tabanlı kodlama yöntemi kullanılmıştır. Her farklı seçim için ana akım (merkez sağ, merkez sol, sol, sağ, radikal sağ, radikal sol) ve ulusal parlamentoda yer alan partilerin büyük çoğunluğunun seçim öncesi manifestoları analiz edilmiştir (n=66). Türkçe ve İngilizce metinler için iki dile de hakim olunması sebebiyle ötürü herhangi kısıt yaşanmamıştır. Kodlama her dile hakim farklı siyaset bilimciler tarafından tekrar tekrar yapılmıştır. İtalyancayı anadili olarak konuşan siyaset bilimcilerden yardım alarak dilde kodlanan kelimelerin kontrolü sağlanmıştır. Macarca en çok zorluk yaşanan dil olsada bu dilde de yardımcı olabilecek kaynaklar ve bu dili konuşabilen siyaset bilimciler kelimelerin kodlanması, çevirisi konusunda yardımcı olmuştur.

Popülist olarak nitelendirilmiş kelimeler ve söz öbeklerinin ortak özellikleri Wodak’a göre şu şekildedir:¹⁷⁷ Göç, göçmen, sığınmacı / Kültürel ve ailesel değerlerimiz / Millet, vatan Şanlı geçmiş / Güvenlik, terör / Anadil / Küresel tehdit, küreselleşme / İslam pejoratif anlamda, öteki / Batı ve doğu karşılaştırması / Hırsızlık, suç / Vatandaşlık, halk, aidiyet / Güvenlik, hukuk, düzen / Ab ve ab skeptikliği / Pazar ekonomisi / Demokrasi ve halk / Elitlik, yozlaşmışlık olarak sıralamıştır. Wodak’ın belirttiği söz öbekleri farklı kategorilerde incelenmeye çalışılmıştır. Önceden oluşturulan değil, metin okunduktan sonra oluşturulan kodlarla incelenmiştir ve karşılaştırılmıştır (*emergent*). Wodak’ın da belirttiği gibi güvenlik, kültür, göç, popülizm, ekonomi, Avrupa şüphecilik kategorilerin birbiriyle ilişkili oldukları bu tezde de savunulmuştur. Bu savı kanıtlamak adına sözlük oluşturulup kodlanmıştır. Bu konular partilerin manifestolarında sınıflandırılmıştır. Aşağıda sözlük oluşturularak kodlama yöntemiyle kelime madenciliği yapılmış kategoriler ve alt kategorilerindeki sözcükler bulunmaktadır.

Çalışmaya başlandığında kodlama alanı ve kod kelimeleri bir hayli fazla olarak başlanmıştır. Akla gelen her kelime anahtar kelimelerden olabilir, kategoriyle ilişkili

¹⁷⁷ Ruth Wodak, **Politics of Fear- What Right-Wing Populist Discourses Mean**, SAGE, 2015, s. 49.

olabilir. Fakat her kelime ilgili kategorinin kodu olamaz. Kategoriler arası ilişkilendirilebilir, her seferinde aynı anlama gelen, başka mana içermeyen ve sadece o kategoriye hizmet edecek kodlar seçilmelidir. Çalışma devam ettikçe okuma sonrası kodlama yapılmaya başlanmıştır; burada çıkan sonuçlarla kodların yarısından çoğunun yanlış olduğunu farkedilmiştir. Kodlama yeniden ve yeniden yapılmıştır, doğru sonuçlar başka örnek veri setlerinde de ulaşılan kadar bu süreç devam etmiştir. Kodlama en doğru seviyesine ulaştıktan sonra sadece istenen yere nokta atışı yapan kodlar seçilmiştir. Çoğu zaman metin okunduktan sonra yapılan kodlamalar daha tutarlıdır. Aşağıda verilen kodların eksik olduğu düşünülebilir fakat bu kodlar hem isabetli kodlardır hem de üç dilde de aynı amaca hizmet etmektedir; eş anlamları ve başka manaları bulunmamaktadır. Aşağıda verilen kodlamada okuma sonrası kodlama yöntemini seçerek bir ya da bir çok ilişkinin varlığı aktarılmaya ve hesaplamaya çalışılmıştır.

Kategoriler tam ve yarım kategoriler olarak çalışmanın sahibi tarafından belirlenmiştir. Tam kategoriler neredeyse kategoriye ilişkin bütün sözcüklerin kodlanabildiği spesifik olarak küçük alan kaplayan mikro kategorilerdir. Buna örnek olarak göç etmek ile alakalı terimleri saptamak kolaydır çünkü tanımlanabilmesi için spesifik yapıya sahiptir; İslam kategorisi için de paralel yorumsama yapılabilir. Popülizm sözlüğü ise literatürde hali hazırda var olan bir anti-elit popülizm sözlüğüdür, yani tam kategori olarak sayılabilir. Yarım kategoriler ise makro kategorilerdir; tamamının kodlanması mümkün değildir ancak ilişkisellik yakalanabilir. Buna örnek olarak güvenlik, ekonomi, kültür kategorileri verilebilir. Avrupa ile ilgili kodlar da çoğunlukla aynı şekildedir, Avrupa Birliği, Avrupa ya da Brüksel sözcüklerinin geçtiği yerlerde bilinir ki Avrupa'dan bahsedilmektedir fakat hepsi tam olarak yakalanamaz. Bu dört kategori doğası gereği çok geniştir ve sadece ilişkilendirilmelerinin saptanması mümkündür. Tam kategoriler olarak göç kategorisi, İslam kategorisi, Avrupa kategorisi ve anti-elit popülist sözlük vardır. Diğer kategoriler seçilmiş kodlamalardan göç ile ilişkili olduğu düşünülen konseptlerden türemiştir. Güvenlik, Avrupa, Ekonomi, İslam, Kültür asla sadece ve sadece aşağıda belirtilen kodlardan ibaret değildir. Dillerdeki farklı koşullara dikkat edilmiştir. Eş anlamlı farklı anlamlı ayırımına

gidilmiştir. Kodlar göç ile ilişkili oldukları için kod olabilmışlardır. Fakat göç başlı başına bir kategoridir. Özellikle bu kodlar aranmışlardır. Spesifik kodlama için Ekler bölümüne bakınız.

1.2.3.2. Kısıtlar

Türkçe anadil olmasından ötürü sıkıntı yaşanmazken, Türkçe ve Macarca gibi diller yapılarından ötürü Batı Avrupa dilleri gibi kolay analiz edilememektedir. Manifestolarda resmi dil kullanıldığı için, ölçümlemelerde bazı gerçeği yansıtmayan sonuçlara ulaşılabilmektedir. A partisinin daha popülist olması beklenirken B partisinin daha popülist çıkması buna bir örnektir. Popülizmin her boyutuyla nicel ölçümlenememesi, sadece anti-elit ölçüm çabası başlı başına bir kısıttır.

Sadece seçim manifestolarından ölçümleme yapmak o ülkedeki ya da ölçümlenen partideki anlamlı karşılaştırmayı verememektedir. Eş zamanlı hem medyada hem basın açıklamalarında, hem meclis grup toplantılarında, hem söylemlerde farklı oranlarda popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi, İslamofobi aynı parti tarafından yapılıyor olabilir. Özellikle siyasal iletişim ve propaganda ile seçim kampanyaları çalışan ve analizini yapan çalışmalar adına medya göz ardı edilemeyecek bir olgudur. Bu sebeple yapılacak ölçümlemeler genelleme yapıldığında doğru çıkmayabilir. Seçilen evren sınırları içerisinde bakılmalıdır.

Seçim manifestolarına ulaşılması zorlu bir süreç olmuştur. Macaristan Başbakanı Viktor Orban ve FIDESZ 2014 ve 2018 seçimlerinde kendisine öyle güvenmektedir ki seçim manifestosuna ihtiyaç duymadan yollarına devam edeceklerini dile getirmiştir. Orban ve FIDESZ seçim manifestosu olmadan son iki seçimi kazanmıştır. Bu sebeple analizde aynı manifestonun üç defa kullanılması tercih edilmemiştir. Bu iki seçimde manifesto yerine kullanılan analiz birimi, kendi parti kongrelerinde (FIDESZ) Orban'ın yapmış olduğu seçim konuşmaları olmuştur. İtalya için de benzer problemler söz konusu olmuştur. 2006 seçimine partiler koalisyon halinde girmeye karar verip sadece iki adet

manifesto yayınlamışlardır. Bu kısıtı gidermek adına, çıkan sonuç o sene koalisyonun içindeki her partiye eşit dağıtılmıştır.

Sosyal bilimlerde herhangi bir konu ölçümlenirken de içerik analizi yapılırken de gözden kaçabilecek çok fazla parametre mevcuttur. Hem birbirinden farklı tanımlar hem de farklı kategorizasyonlar sebebiyle gerek ham metin okumasında gerek sözlük yönteminde yakalama sıkıntısı çekilebilir. Popülizmin sadece anti-elit söylemi yakalanmaya çalışıldığı için kısıtlıdır ve tam anlamıyla manasını yakalayamamaktadır. Popülizm, güvenlikleştirme, Avrupa şüpheciliği, zenofobi/İslamofobi üzerine varolandan daha belirleyici faktörler bulunmadığı sürece kısıtları olan araştırmalar yapılmaya devam edilecektir. Bu tez hem ülkeler arası hem de yıllar arası bir çalışma olmasına rağmen sadece 3 ülkeyi karşılaştırmıştır, daha büyük genellemelerin yapılması için daha büyük çapta örneklemeler seçilmeli ve çeşitlendirilmelidir. Tüm karşılaştırmalar görsel materyal, reklam çalışmaları ve diğer parti materyalleri de eklenmediği için bu anlamda kısıtlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

Toplumlar ve bireyler için göç olgusu, hangi nedenle olursa olsun önemli zorluklar barındırmakta, göç eden topluluklar ve bireyler kültürleşme kapsamında toplumsallaşma aracılığı ile değişime uğrayabilmektedirler. Bu göçler sırasında çeşitli unsurlar da taşınmakta ve farklı kültürlerden insanlar karşılıklı olarak birbirlerinin hayatlarını etkilemektedir. Bu etkileşim bir bağlamda da inşa edilen söylemle gerçekleşmektedir.

Söylem en genel tanımıyla dilin kullanımı ve dille yapılan iletişim manasına gelmektedir.¹⁷⁸ İşaret ettiği toplumsal ağ bütünü'nün temel özelliği ağlarla kurulu işaret sistemini işleme sokmaktır.¹⁷⁹ Söylem bir iletişim aracı olarak tanımlansa da başlangıç noktası ve temel taşı dildir; dilin ne ifade ettiğini çözümlemek noktasındaki bileşenler her zaman sabit olmayabilir, içine doğulan kültür, kültürel kodlar, coğrafi kodlar, işaretler ona farklı iletişim durumu yükleyebilir. Düz anlam, aynı içerik çözümlemesinde açık içerikte yansıtıldığı gibi çoğunlukla doğrudan anlam kategorisine girerken; yan anlam, örtük içerikte olduğu gibi içerisinde ifade edilenden fazlasının olduğu ideolojik kategorizasyona sokulabilen anlam türüdür.¹⁸⁰ Aynı zamanda duygu, düşünce ve çeşitli kodların iletişim devresine katılabildiği türdür. Söylem var olan her şeyi yeniden inşa etme ve yeniden tanımlama gücüne sahiptir.

Foucault'a göre söylemler iktidar ilişkilerinden bağımsız düşünülemez çünkü insanlar arasında oluşan iktidar ve bilgi ilişkileri söylemlerin ana taşıını oluşturur.¹⁸¹ Bu sebeple söylem iktidarın kendisidir.¹⁸² Kopenhag Okuluna göre söylem güvenliğinin gelişen ve derinleşen boyutuyla dil, diğer aktörlerle ilişkilendirilmesi durumu da ortaya çıkmıştır. Örneğin dilden bağımsız bir güvenlik anlayışı olmadığını iddia edilir. Böylece güvenlik

¹⁷⁸ Tuğrul Çomu, İslam Halaiqa, "Web içeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi", **Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri**, (ed.) Mutlu Binark, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014, s. 48.

¹⁷⁹ Çomu, Halaiqa, **a.g.e.**, s. 48.

¹⁸⁰ Çomu, Halaiqa, **a.g.e.**, s. 49.

¹⁸¹ Çomu, Halaiqa, **a.g.e.**, s. 50.

¹⁸² Çomu, Halaiqa, **a.g.e.**, s. 50.

doğrudan söylem ile bağlantılı olmaktadır. Bu düşünce doğal olarak siyasi partiler, lider, söylem ve güvenlik arasındaki bağın varlığının sorgulanmasının gereğini ortaya çıkarır. Kamuoyunun yönlendirilmesi, kitleleri harekete geçirmek için seçili konuların güvenlikleştirilmesi tam da bu noktada karşımıza çıkmaktadır.¹⁸³ Kopenhag Okulu'nun söylem bağlamında güvenlik kavramıyla ilgili genel görüşünü de bakmak yerinde olacaktır. Okul, devlet temelli bir güvenlik; kişileri tehdit eden her şeyi kapsamaz görüşüyle son yıllarda ortaya çıkan göç, iç savaşlar, mülteci krizi gibi tehditleri de güvenliğin kapsamı içerisine dâhil etmektedir. Böylece bir anlamda bu anlayış Ken Booth'un insani güvenlik¹⁸⁴ kavramıyla da kesişmektedir. Geleneksel güvenlik anlayışına eleştirilerinden biri de devletin güvenlik politikaları oluşturulmasında tek aktör olarak görülmesidir. Ancak aşağıda da görüleceği gibi güvenlikleştirmeyi sadece devlet yapmaz; başka siyasi ve sosyal gruplar da buna çaba harcayabilir, bir konuyu ön sıraya koyabilir.¹⁸⁵ Bir konu, geleneksel güvenlik anlayışında alçak/ikincil politika (*low politics*) iken devletin yüksek/birincil gündeminde olan bir yüksek politika (*high politics*) haline getirilebilir. Tabii artık mülteci krizi bir alçak politika meselesi olarak görülmediği gibi yüksek politika konusu olarak da eleştirilmektedir.¹⁸⁶ Bu konumda mülteci meselesi ikisi arasında kalmış güvenlikleştirilmiş bir konu olarak gerçekliğini sürdürmektedir.

Güvenlikleştirme, geleneksel güvenlik teorileri olan ve devleti merkeze alan gerçeklik başta olmak üzere var olan diğer teorilere bir eleştiri niteliğindedir. Bu eleştirel yaklaşımlar “inşacı” bir niteliğe sahiptir. “Güvenlikleştirme” de şu şekilde tanımlanabilir: Belli bir konunun kamuoyu nezdinde tehdit olarak algılatılması ve bunun akabinde söylem yoluyla devletin birincil derecede gündemine getirilmesi. Bu minvalde göç krizinin bazı devletlerin gündemine güvenlik krizi olarak girmesi bu şekilde düşünülebilir.

Güvenlikleştirme bir süreçtir; güvenlikleştirici aktörün söylemiyle başlar, hedef kitlenin etkilenmesi ve meşrulaştırma sağlanana kadar devam eder. İlk olarak Weaver'ın

¹⁸³ Weaver, “Securitization and Desecuritization”, s. 1.

¹⁸⁴ Ken Booth, **Theory of World Security**, Cambridge University Press, 2008.

¹⁸⁵ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 27-39.

¹⁸⁶ Antohny M. Messina, “Securitizing Immigration in the Age of Terror”, **World Politics**, C. 66, S. 3, Temmuz 2014, s. 531.

“bir şeyi güvenlik meselesi yapan nedir?” sorusuyla başlamak süreci temelindeki felsefeyi anlamak için gereklidir.¹⁸⁷ Weaver bunu yaparken tam olarak da söz-edim konusuna değinmektedir. Kopenhag okuluna göre bir konu veya durum söz-edimle yani güvenlikleştirilerek güvenlik meselesi haline gelebilir, daha doğrusu getirilebilir. Zaten temeldeki konu budur: Bir konuyu güvenlik meselesi haline getirip vatandaşları mobilize etmek ya da seçimleri kazanmak. Bu durum popülist söylemi de beraberinde getirerek meselenin genişlemesine sebep olmaktadır. Güvenlikleştirme temel olarak üç öge arasında var olan etkileşim ile oluşturulur. Referans nesnesi, tehdiye maruz kalan öge; güvenlikleştirici aktör, bir meseleyi güvenlik konusu haline getiren öge; işlevsel aktörler, sektörü etkileyen diğer öğelerdir.¹⁸⁸ Tehdidin hedef aldığı söylenen, iddia edilen nesne referans nesnesidir.¹⁸⁹ Güvenlikleştirici aktörler bürokratlar, siyasi gruplar, lobilerdir, tabii hükümetler de bu aktörler arasındadır; bu aktörler söz-edimi hayata geçiren ve süreci inşa edenlerdir. Güvenlikleştirici aktör kendini referans nesneleri arasında gösterebilir. Mesela devlet hem güvenlikleştirmeyi yapan özne hem de zaten referans düzeyleri arasındadır. Mülteci krizinin güvenlikleştirilmesi sürecinde de devlet tehdit altında gösterilirken, güvenlikleştiren öge de yine devletin içindeki aktörler olmuşlardır.

Krause ve Williams “güvenliğin nesnel olmayan bir durum olduğu; tehditlerin yalnızca materyal güçlerle ilgili olmadığı ve güvenliğin sabit değil, değişen bir kavram ve durum olduğu” görüşlerini belirtmektedir.¹⁹⁰ Anlaşıldığı üzere güvenlikleştirme sürecinde bir kavram günlük politikada ya da yeni gelişen olaylara bağlı olarak gündemi değişen/değiştirilen bir alandır. Avrupa’nın sağ siyasetinin yükselmesi, popülizmin artması kendi kimlik ve güvenlikleri için güncel konuların güvenlikleştirilmesi durumunda da ortaya çıkmıştır.

¹⁸⁷ Weaver, “Securitization and Desecuritization”, s. 54.

¹⁸⁸ Thierry Balzacq, “The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context”, **European Journal of International Relations**, C. 11, S. 2, 2005, s. 178.

¹⁸⁹ Buzan, Ole, Wilde, **a.g.e.**, s. 36.

¹⁹⁰ Keith Krause, Micheal Williams, “Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods”, **Mershon International Studies Review**, C. 40, S. 2, s. 242.

Temelde kitlelerin, bütününün problemi olmayan bir konunun örneğin mültecilik ve göçün bir güvenlik meselesi ve hatta bunun ötesinde doğrudan bir tehdit olarak sunulması durumu görülebilmektedir. Bir konu işte bu örnekte olduğu gibi söz-edim yoluyla gerçekten saptırılabilir. Söylem sahipleri bu süreci kültürel, politik, ekonomik birliği tehdit eden bir güvenlik mücadelesi olarak göstermekte ve inşa etmektedirler. İçinde bulunduğumuz dönemde ise mülteciler/sığınmacılar veya göçmenler bu şekilde araçsallaştırılan bir retoriğin parçası olmuş durumdadırlar.

Foucault geleneksel kategoriler üzerinden değil, felsefî düşüncenin oluşumunu mümkün kılan ekonomik, tarihsel, toplumsal, kültürel dinamikler üzerinden irdeler; verili olanı kabul etmez, her şeyi muğlaklık içinde ele alır ve tarihselliklerini sorgular.¹⁹¹ Foucault inşa eder, çünkü öznenin üzerindeki baskının kalkmasına yardımcı olur. Buna paralel olarak, Foucault iktidar için egemenlik üzerinden sadece kısıtlayan ve baskı kuran bir şey değil, aynı zamanda oluşturan ve inşa eden bir şey olarak görülmesi gerektiğini söyler. İktidarın uyguladığı taktikler ve güç ilişkileri değiştikçe, bu iktidarın yapısı da değişir çünkü iktidarın ilişkilerden bağımsız bir doğası yoktur.¹⁹² İnşa edilme ve söylem ile edim anlatısı Foucault'da ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Liberalizm, iktidar kuran bir yönetim sanatı, neo-liberalizm ise liberalizmin global düzeydeki iktidar ilişkilerine göre yeniden konumlanması ise bu yönetim sanatının farklı coğrafyalarda farklı şekillerde icra edileceğini göz önünde bulundurmak gereklidir. Bu anlamda bir soy kütüğü çıkarılır, genellemeye başvurmadan tekillığe yapılan vurgu, iktidarlara, egemenlere, özneleri, oluşturan ilişkiler, bu ilişkileri oluşturan mekanizmalara yönelir.¹⁹³ Söylemlerin bir hükmetme yöntemi olması onların doğruluğu ya da yanlışlığını göstermez, onun amacına bakılmasını gerektiğinin göstergesidir. Üretilen hakikat inşa edilmeye çalışılan bilgiler tamamıyla iktidar olmayı yaratır. Mültecileri kapsayan söylemler de bu bağlamda siyasal olarak inşa edilmiştir denilebilir.

¹⁹¹ İmge Oranlı, “Biyo-Politikanın Doğuşu ve Foucaultcu Eleştirisi”, **Cogito**, S. 70-71, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 41.

¹⁹² Oranlı, **a.g.e.**, s. 43.

¹⁹³ Oranlı, **a.g.e.**, s. 43.

Liberalizm tehlike ile bireylerin özgürlüğü ve güvenliği arasında kalan bir nosyondur, çünkü Foucault'ya göre tehlike olmadan liberalizm olmaz. Tehlike, korku, tehdit kültürleri bir yönetme taktiğidir, neo-liberalizm olgusunda yönetimsellik günümüzde bunu terör üzerinden kurmaktadır.¹⁹⁴ Medya bu anlamda en önemli araçlardan biridir, medya aracıyla terör, devletlerin değil, bireylerin ve grupların eylemlerini tanımlayarak inşa edilir ve devlet böylece yaptığı eylemlerinden meşruiyet alır, devlet şiddetinden ayrıştırarak da bu korkuyu akıllara yerleştirmiş olur.¹⁹⁵ Benzer şekilde güvenlikleştirme de meşruiyet sağlanması gelecekteki tedbirlerin meşrulaştırılması için kullanılmaktadır çünkü hedef kitle; güvenlikleştirici aktörü seçimler, gazeteler, sosyal medya gibi araçlarla etkileyebilirler ve eleştirebilirler. Buradan anlaşılmaktadır ki güvenlikleştirici elit çok önceden yapılacak olana karar verebilir. Bunu da meşrulaştırmak için güvenlikleştirmeyi kullanabilir. Dijital ötekileştirme ve dijital popülizm aktif olarak varlığını devam ettirebilir.

İktidar her yerdedir, her şeyi kapsadığından değil, her yerden geldiğinden dolayı her yerdedir. Devleti ya da devletin tahakkümünü aşan iktidar pratiklerinin her yerde her bünyede nasıl işlediğini irdeler. Bu anlamda söylem hem iktidarın aracı hem de sonucu olabilir; bu bağlamda “özne yalnızca bastırma mekanizmaları arasında sıkışıp kalmaz aynı zamanda onlar tarafından üretilir.”¹⁹⁶ Vatandaşlar sürekli tehdit altında tutuldukça iktidara olan dışsallığı doğal bir bağmış gibi yansıtmaktadır. Güvenlik için yaşatmaya dayalı siyaset ölüm makinesine dönüşür. Modern siyaset iyi yaşam ilişkisi, yaşamı yüceltirken yaşama karşı bir siyasete dönüşür. Biyo-iktidar bu bağlamda ne nesnel ne evrenseldir, kendisini tehlike kültürü üzerinden kurar; üretir ve canlı tutar. Tehlike verili ya da nesnel değil, kime ve neye karşı tehdit oluşturduğu ile alakalıdır, güvenlik buna bağlı bir tehlike kültürüne referansla kendini yeniden kuran bir söylem haline gelir; bazen toprak bütünlüğü, bazen ulusal güvenlik.¹⁹⁷ Yaşam kendi içinde bir norm olarak icat edilir, özgürlüğün üretimi ve sınırlamalarıyla, yönetimsellik normlarına uymayan yaşam risk

¹⁹⁴ Oranlı, **a.g.e.**, s. 47.

¹⁹⁵ Oranlı, **a.g.e.**, s. 48.

¹⁹⁶ Özmakas, **a.g.e.**, s. 58.

¹⁹⁷ Özmakas, **a.g.e.**, s. 68.

faktörü olur, güvenliğin tehlikeye atılmaması için yaşam hakkı elden alınır. Güvenlik sorunu kolektif çıkarın bireysel çıkara karşı korunmasıdır fakat bireysel çıkarlar ise kolektif çıkara karşı görülebilecek her şeye karşı korunmalıdır. Yönetimsellik sorusunu sorabilme nedeni toplumdur. Bu aşamada toplumu oluşturan ilişkiler ağında toplumun hangi yapısal tabanda hangi işlevsel özelliklerinin dilsel iletişimle öne çıkarıldığı ve bunun nasıl algılandığını aktarmaya çalışılmıştır. Söylem içerikleri bu bağlamda bu çalışmanın ana eksenini olmasından ötürü yukarıda bahsi geçen tanımlamalar kategorizasyon açısından öncellenmiştir. Mülteci/göçmen güvenlik algısı yaratılan tehlike cismi olarak ele alınmıştır. Yönetimin gerçekleştirilebilmesi adına en öteki bu dönem için ‘mülteci/göçmen/sığınmacı’ ayrıca ‘Müslüman olan’ olmuştur. Göç eden öznesinin/mültecinin ne bağlamlarda hangi söz edimi ile tesis edildiği takip eden bölümlerde irdelenecektir.

2.1. Popülizm

Bu bölümde öncelikle siyasal söylem arenasında popülizmin mülteci kriziyle doğru orantılı olarak arttığı savlandığından, popülizm kavramı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Hem akademik yazın hem de kurumsal yazında popülizmin mülteci krizi araçsallaştırılarak arttığı savunmaktadır, bu araştırma da bu çizgide ilerlemektedir. Bu sebeple popülizmin doğasının farklı görüşlerle beraber ne olduğu, hangi şekillerde ortaya çıktığı ve kavramın kendisine has karmaşası ele alınan diğer bir konu olmuştur. Bahsedilen savı test etmek adına 4, 5 ve 6. bölümlerde parti manifestoları incelenmiş, bunun doğru olup olmadığına bakılmıştır.

Küreselleşmenin sonuçlarının bir reaksiyon biçimi olarak nasyonal popülizm ve kimlik bunalımlarına sebep olduğunu söylemek yanlış değildir. Küreselleşmenin henüz bütünüyle net bir tanımla yapılamasa da çağımızın en çok konuşulan ve tartışılan konularından birisi olmuştur. Heywood’a göre kaygan ve kavranılması zor bir fenomeni ve hayatlarımızın uzaklardan verilen kararlar ve aktifleşen eylemlerle şekillendiği bir

kompleks karşılıklı bağımlılık sürecini ifade eder.¹⁹⁸ Sermaye ve mal ticareti ile yaygınlaşan ve kurumsallığını sağlamlaştıran süreç siyasetin özünü de etkilemiştir. Ekonomik küreselleşmenin hızına yetişemeyen siyasal küreselleşme ve ekonomik faaliyetler ulusların sınırlarını daha az önemli kılarken siyasetin bu ulusal sınırlar içerisinde var olması, çeşitli sorunlar yaratmaktadır.¹⁹⁹ Bu anlamda kazananlar ve kaybedenlerle küreselleşme toplumların refahını artırdığı kadar eşitsizlikleri de arttırmaktadır. Ortaya çıkan eşitsizlik kaygısı popülist söylemlerde ve politika yapıcılarının ellerinde ‘tekleşme’ şeklinde ve otoriteryanizme kayan politikalarında kendisini göstererek tezahür etmektedir. Ekonomik kazananlarla kaybedenler arası uçurumun büyüklüğü büyüme ve kalkınma temelli politikalarda da kendini gösterirken ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre de farklılık göstermektedir.²⁰⁰ Huzursuzlukların maddi sebep kaynaklı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Üstelik kazanan- kaybeden ortamında Avrupalı yaratma düşüncesinin kaybedenler adına ortak kimlik yaratamadığı söylenebilir. Ayrıca ulus devletin milliyetçi ideolojileri Avrupalı veya Avrupalı kimliği yaratmaktan ziyade siyasal söylemin yönlendirmesi ile ‘Avrupalı’ ve ‘diğerleri’ yaratmış ve bunlar arasında çok keskin sınırlar çizmiştir.²⁰¹ Tek bir Avrupalı yerine krizlerden geçen Avrupalılar mevcut ve bu Avrupalılar siyasal söylemde milliyetçi retoriğin hâkimiyetiyle anayasal ortak kimlikten uzaklaşarak ‘manichean’ bir ortak kimliğe doğru yol almaktadırlar. Bu krizler silsilesi Habermas’ın ‘anayasal vatanseverlik’ kavramından Avrupalılığı uzaklaştırmakta ve ütopikleştirmektedir.²⁰² Kurucu unsur Avrupalı kimliği ve Avrupa vatandaşlarının ortaklıkları ile demokratik koşullara bağlı kamu alanının güçlü olduğu bir tezahürken bugün Avrupa’da hakim olan manichean söylem tipi ile Avrupalı ve ötekiler inşası Habermas’ın önerdiğinden çok daha farklı bir çizgide ilerlemiştir.²⁰³

¹⁹⁸ Andrew Heywood, **Siyaset**, Adres Yayınları, 2007, s. 199-226.

¹⁹⁹ Heywood, **a.g.e.**, s. 207.

²⁰⁰ Selvi Eren, **Küreselleşme tartışmaları Ekseninde AB Şüphesizliği ve Popülizmin Avrupa Bütünleşmesine Etkileri**, İktisadi Kalkınma Vakfı, Ağustos 2017, s. 8.

²⁰¹ Ruth Wodak, Salomi Boukala, “European identities and the revival of nationalism in the European Union, A discourse historical approach”, **Journal of Language and Politics**, C. 14, S. 1, 2015, s. 105-106.

²⁰² Wodak, Boukala, **a.g.e.**, s. 91-92. Anayasal vatanseverlik (constitutional patriotism) kavramı için Jürgen Habermas, “Why Europe needs a Constitution”, **New Left Review**, C. 11, 2001, s. 5-26.

²⁰³ Wodak, Boukala, **a.g.e.**, s. 105-106.

Buradan doğan dışlanmışlık, bireyselden ulusal bir endişeye dönüşüp düşmanlık doğurabilecek ve tehdit edecek seviyeye gelmeye yakındır. Beck'in 'risk toplumu'²⁰⁴ diye adlandırdığı toplumun içinde tehditlerin/risklerin de küreselleştiği; hakikat sonrası (post-truth) ve demokrasi sonrası/ demokratikleşme (post-democracy/democratisation) devrindeki yansımaları için mülteci krizi ile beraber içinden geçilen süreç iyi bir örnek teşkil etmektedir. Mouffe ise post-demokrasiyi liberal demokrasinin özünden çıkan neo-liberalizmin farklı bir yansıması olarak tanımlamaktadır.²⁰⁵ Yani neoliberal hezeyanların bir yansıması; sahiplenici bireyciliğin (piyasa özgürlüklerini ve tüketim toplumunu yücelten bireycilik) tüm toplumu ele geçirmesiyle ortaya çıkan hegemonik oluşum olarak tanımlamaktadır ve siyasi liberalizmin kazanımları yerini ekonomik liberalizme teslim etmiştir.²⁰⁶ Kimliğin kaybı bireyde ve toplumda hegemonik yansımalar ortaya çıkarmıştır.

Batı'nın radikal sağ partileri özelinde bakılırsa bu partilerin eleştiriden öteye geçememeleri, gitgide aşırılışmaları, buna rağmen seçmenden aldıkları desteğin yükselmesi, seçmen nezdinde de bir çare ve cevap arayışı olarak okunabilir. Krizlerin üstüste geldiği AB, aşırılıklara karşı ciddi bir sınav vermektedir. Toplumsal düzeni bozan mülteciler algısı ve sistemdeki her yanlışlığın çözümünün ulusallaşmakta aranıp suçlunun mülteciler olarak görülmesi, bu aşırılıkların ortak noktası olmuştur. Çokkültürlülük ulusu kaybetmenin suçlusu konumunda iken o grubun parçası olmayanların suçun sahibi olması manasına da gelebilir.

Popülizm artık dünyada görmezden gelinebilecek ya da ikincil denilebilecek bir olgu değildir. Özellikle Batı dünyasında domino etkisiyle yayılan bu fenomen Avrupa'nın hemen her ülkesinde varlığını az ya da çok hissettirmektedir. İçinde bulunulan mülteci krizi fenomeni ise popülistlerin en çok kullandıkları dışlayıcı popülizm argümanı olmuştur. Bu konuda Avrupa'nın fenomeni haline gelen Macaristan Başbakanı ve FIDESZ lideri Viktor Orban özellikle 2018 seçim kampanyaları boyunca kullandığı görsel

²⁰⁴ Ulrich Beck, *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru*, Çev. Kazım Özdoğan, İstanbul, İthaki Yayınları, 2011.

²⁰⁵ Chantal Mouffe, *Sol Popülizm*, Çev. Aybars Yanık, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019, s. 26.

²⁰⁶ Mouffe, *Sol Popülizm*, s. 24-30.

tasarımlar ve söylemler ile toplumu karşıt ve homojen grup olarak ikiye bölüp düşman yaratarak korku salma konusunda en başta gelen isimlerdendir. Başka bir popülist örnek de Lig'in lideri Salvini ve düzensiz göçmenlerin toplanacağını ve müttefiklerinin iktidara gelmesi halinde "15 dakika içinde" eve gönderileceğini söylemesidir.²⁰⁷ Kavramı anlamak için bütün boyutlarıyla irdelemek gereklidir.

Popülizmin tanımlaması oldukça zor ve bu hâlâ üzerinde uzlaşıya varılamamış bir konsepttir.²⁰⁸ Bu durum popülizmin tanımlanması noktasında karşımıza çıkabilecek sorunların da habercisidir. Çok uzun bir geçmişinin olmasının yanında son yıllarda özellikle 2000'li yılların başından itibaren siyaset alanında pejoratif kullanımı ivme kazanmıştır. Latin Amerika'dan Avrupa ve Asya'ya kadar birçok popülist liderin içinde bulunduğumuz yüzyılın ikinci çeyreğinde iktidara gelmesi de popülizm kavramının tartışılmaya başlamasına sebep olmuştur. Demokrasiye yönelik popülizm tehlikesinin demokratik dünyanın merkezinden ve demokrasinin yüceltildiği ortamdan gelmesi kayda değerdir.²⁰⁹ Meselenin diğer boyutunu ya da popülizm kavramının bu kadar tartışılmasının bir sebebinin de popülist partilerin özellikle yaşadığımız yüzyılda sağ ya da sol fark etmeksizin güçlenmesi olduğudur. Bu bağlamda özellikle Avrupa eksenli çalışmanın konusu olmasından dolayı ayrıca önem taşımaktadır. Partilerin popülist söylemler yapıyor olması ya da popülist konular üzerine beyan yapıyor olmaları o partilere her zaman popülist denebileceği anlamına gelmemektedir, bu özellikler popülizmi tanımlamak yerine popülizmin elementlerinin var olmasını sağlar.²¹⁰ Bu sebeple partilerin analiz edilen materyalleri içerisinde aranan popülizm kategorisindeki söylemler seçici veriyi oluşturmuştur.

Popülizm, kendine özgü karakteristik özellikleri, pratik yansımaları ve farklı coğrafyalarda dönem dönem kendini gösteren canlı dönüşümü itibariyle sürekli,

²⁰⁷ Steve Scherer, "Italian right's election promise to deport migrants will be hard to keep", **The Reuters**, (Çevrimiçi) <https://www.reuters.com/article/us-italy-election-migrants-deportations/italian-rights-election-promise-to-deport-migrants-will-be-hard-to-keep-idUSKBN1FQ2EN>, 9 Temmuz 2018.

²⁰⁸ Karin Priester, "Definitionen und Typologien des Populismus", **Soziale Welt**, C. 62, 2011, s. 185-198.

²⁰⁹ J. W. Müller, **Popülizm Nedir?**, Çev. O. Yıldız, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s. 16.

²¹⁰ Cas Mudde, "A Populist Zeitgeist", **Government and Opposition**, Vol. 39, S. 4, 2004, s. 545.

tanımlanma, analiz edilme ve anlamlandırılmaya ihtiyaç duyan bir görünüm sergilemektedir. Dahası değişen dünya koşulları, artan belirsizlikler ve popülizmin hareket halindeki formları, kavramın ve olgunun anlaşılması ve kullanılması sürecinde bir bulanıklaşma meydana getirir. Sürekli tanımlama ve özelliklerini ortaya koyma çabaları, teorisyen ve yazarların literatüre katkı sağlama amacının yanında, bu bulanıklığı devamlı bir derece de olsa netleştirme ihtiyacına cevap verme güdüsünden kaynaklanmaktadır. Yeni popülizmler demekten ziyade popülizmin çeşitlilikleri demek daha doğrudur.²¹¹ Popülizm, en genel haliyle bir ideoloji, bir söylem şekli ve siyasi mobilizasyonun şekillerinden biri olarak tanımlanabilir. Frankfurt Okulu geleneğinden beri siyaset biliminin en kapsamlı şekilde açıklanmaya çalışılan formlarından biri olan popülizm üzerinde halen kesin bir teorik çerçeve ile uzlaşmamıştır.

Popülizmin hem uzun soluklu serüveni hem de tanımlanması hususundaki zorluklar dikkate alındığında kavramın bu tarihsel gelişimi ve bahsi geçen süreçte kazandığı farklı anlamları takip etmek kavramı bugünün siyasetinde konumlandırabilmek açısından işlevsel olmaktadır. Bu bağlamda Canovan'ın popülizmi ele aldığı²¹² popülizmden başlayarak Mudde ve Kaltwasser'in²¹³ günümüzde özellikle Batı demokrasileri bağlamında anlamlandırmaya çalıştıkları bir ideoloji olarak algılanan popülizm tanımına/açıklamasına kadar olan kavramlar ve süreç incelenmiştir. Mudde ve Kaltwasser, Latin Amerika ve Avrupa popülizmi ayrımı yaparken; birincisinin kapsayıcı, ikincisinin ise dışlayıcı olduğunu belirtmektedirler.²¹⁴ Filc'e göre de Avrupa popülizmi dışlayıcı, Latin Amerika popülizmi kapsayıcıdır; farkın sebebi ise sömüren ve sömürülen

²¹¹ Batı toplumundaki uzun süreli sosyo-kültürel dönüşüme dayalı bir neo-popülizm tartışması için bakınız.: R. F. Inglehart, P. Norris, "Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash," **Faculty Research Working Paper Series**, Harvard University, Ağustos 2016. Bu çalışmanın amacı popülizmin ekonomik dengelerde yaşanan kırılmanın bir sonucu mu, yoksa kültürel ve siyasal olarak geçirilen dönüşümlere karşı verilen bir reaksiyon mu olduğu ve özellikle kozmopolit ve çok kültürcü yaklaşımlara karşı gelişen bir cevap olup olmadığının açıklığa kavuşturulmasıdır. Bu kapsamda popülizmin kozmopolitan liberal politikalara karşı kültürel bir tepki olduğunu savlamışlardır. Manuel Anselmi, **Populism: An Introduction**, Routledge, New York, 2018.

²¹² Margaret Canovan, **Populism**, Harcourt Brace Jovanich, New York, 1981.

²¹³ Cas Mudde, C. R. Kaltwasser, **Populism: A Very Short Introduction**, Oxford University Press, Oxford-New York, 2017.

²¹⁴ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**

tarafıta olma gerçeğine dayandırılmaktadır.²¹⁵ Çalışmamızın takip eden ana bölümlerinde de özellikle Avrupa’da mülteci krizlerinden sonra incelediğimiz ülkelerde yabancı düşmanlığını aşan bir duruma gidildiğini de görebiliriz. ‘Manichean’ dünya görüşü açık bir şekilde mülteciler/ göçmenler/ sığınmacılar üzerinden yaratılmaktadır. Bu suçlularla mağdurları karşı karşıya bırakan, insanlığı dualist yapıya bölen söylem tarzı sömürgecilik söyleminin kalıntısıdır.²¹⁶

Müller popülizme dair henüz kapsamlı bir teorimizin olmadığını söylerken, aktörlerin ne zaman popülist olarak adlandırılabilirler konusunda da net bir bilginiz olmadığını dile getirmektedir.²¹⁷ Bu, çoğu anlamda doğru olsa da popülizme belirli bir teorik çerçeve atfetmek onun eklettik yapısını göz ardı etmek ve onu kapsamlı bir ideoloji olarak tanımlamaya daha yakın durmaktadır. Bu çalışmada kabul edilen önermeler popülizmlerin birbirinden farklı olduğu ve zayıf bir ideoloji çerçevesinde örgütlenmesini tamamladığı olmuştur. Popülizmin zayıf bir ideoloji olduğu kavramsallaştırması Mudde tarafından incelenmiştir. Çoğu siyaset bilimcinin üzerinde fikir birliği oluşturduğu, seçkin karşıtlığı üzerine bina edilen popülizm etmenidir. Müller’in iddiası gibi anti-elit söylem tek başına popülizmi tanımlamak için yeterli olamamaktadır, eğer öyle olsaydı; haklı seçkin eleştirilerinin hepsini aynı kefeye koymak gibi bir hataya düşülebilirdi.²¹⁸ Popülist olarak nitelendirilen partiler ya da hareketler fırsatçı siyasi, ekonomik elitleri halkla karşıya karşıya getiren söylemin ürünüdür; popülist siyasetçiler aracı kurumlara güvenmezler ve halkı en iyi ifade edenin kendileri olduğu konusunda kararlılırlar.²¹⁹ Laclau popülizmi, paralel şekilde toplumu iki kampa bölen sınır inşası ve “iktidar sahipleri” ile ezilenler arasındaki söylem olarak tanımlamaktadır.²²⁰ Popülist düşünce sistemi, kendisini desteklemeyen seçmenin, bir bütün ve ahlaki değeri yüksek olarak

²¹⁵ Ayhan Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, **COHERE, Çalışma Paketi 2**, Kritik Analiz Aracı 2, 2017, s. 16.

²¹⁶ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak,” s. 17-18.

²¹⁷ Müller, **a.g.e.**, s. 14.

²¹⁸ Müller, **a.g.e.**, s. 14-15.

²¹⁹ Heywood, **a.g.e.**, s. 502.

²²⁰ Ernesto Laclau, **On Populist Reason**, aktaran Chantal Mouffe, **Sol Popülizm**, Çev. Aybars Yanık, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019, s. 23.

tanımlanmış olan halkın bir parçası olamayacağını vurgular.²²¹ Bir bütün olarak algılanan halk, bölünemez ve tek parçadan oluşmuş gibi aksedilir; buna popülizmin halk merkezci bağlamı denir. Popülist parti ve liderler meşruiyetlerini sağlamak konusunda önemli bir noktayı daha kullanırlar: Meşruiyetin kendisi. Kendilerinin gerçek ve saf halkı temsil ettiklerini savunur, buna inanır ve halkı inandırmak için çaba gösterirler.²²² Liderler hedef kitlenin acılarının tekrar tekrar gündeme getirilmesi/getirirken bir yandan da hedef kitleye çağrı olurken ve yaparken bir yandan da yeniden ortaya çıkarılmaktadır.²²³ Wodak sağ popülizmin korku politikası ürettiğini, bu sayede halkı daha çok güvenliğe ikna ettiğinden bahsetmektedir.²²⁴

Popülizm ilişkisel ağı ile var olabilen bir konsept olup halk egemenliği, halk, elit, popülist ve ötekiler olarak bağlantısal bir ilişki ile çevresine oturtulmaktadır.²²⁵ Tanımlama girişimlerinin en güncelinden başlanacak olursa popülizmin, toplumu saf, masum halk ve yozlaşmış elitler şeklinde iki homojen ve antagonistik kategoriye bölen ve siyasetin genel iradenin bir ifadesi olması gerektiğini savlayan zayıf-merkezli (*thin-centred*) bir ideoloji olduğu ifade edilebilir.²²⁶ Kategorileştirme bir noktada popülist siyasi parti liderlerinin lehine bir durum yaratmaktadır. Onlar bu kategorileri kullanarak daha rahat bir şekilde muhalefeti halkın karşısında olmakla suçlayabilmektedirler. Diğer taraftan bahsedildiği gibi Mudde ve Kaltwasser'in görüşlerinin desteklediği üzere kurulu düzenin elitlerinin, saf halkın karşısında olduğunu iddia etmek ve bunu sıkça söyleme dökmek de yine popülist liderlerin araçları arasındadır. Popülist zayıf ideoloji toplumu iki homojen karşıt gruba bölen Manichean misali, saf temiz halk ile yozlaşmış elit ve bu iyi insanlara sağlanması kısıtlanmamış egemenlik manasına gelirken kısıtlanmamış

²²¹ Müller, **a.g.e.**, s. 15.

²²² Murat Belge, “Siz isterseniz...” **Popülizm Üzerine Yazılar**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2018.

²²³ Francisco Panizza, “Introduction”, **Populism and the Mirror of Democracy**, Verso, London, 2005, s. 213; Dani Filc, “Post-Populism: Explaining Neo-Liberal Populism Through th Habitus”, **Journal of Political Ideologies**, C. 16, S. 2, 2011, s. 227; Yannis Stavrakakis, “Populism in Power Syrzia’s Challenge to Europe”, **Juncture**, C. 21, S. 4, 2015, s. 275-276.

²²⁴ Ruth Wodak, **Politics of Fear-What Right-Wing Populist Discourses Mean**, SAGE, 2015, s. 1.

²²⁵ Werner Wirth (vd.), “The Appeal of Populist Ideas, Strategies and Styles: A Theoretical Model and Research Design for Analyzing Populist Political Communication”, **Working Paper**, No. 88, (bailmamış metin), University of Zurich, 2016, s. 8.

²²⁶ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 28.

egemenlik burada kuvvetler ayrılığı gibi, azınlık hakları elementlerini, gereksiz kılan bir irade, güç temsili anlamına gelmektedir.²²⁷ Kısaca, halka karşı pozitif tutumun, elitlere karşı negatif tutumun birleştiği noktada gerçekleşmektedir. Bu üçlü tasniften herhangi öge bir popülist aktör oluşması için yeterli değildir. Popülist aktörler duygu ağırlıklı, skandalizasyon kullanmaya meyilli, durumu dramatize eden yöntemler kullanırlar ve siyah-beyaz retorik ise yine popülistler tarafından sıkça kullanılır; hem zıtlık yaratmak adına hem de mutlakiyetçilik popülist iletişim tarzlarında genelde var olmaktadır.²²⁸ Bu çalışmada popülizmin literatüründeki yeri tartışmasına yer verilmiş olsa da popülizm, Mudde'nin tanımladığı bir zayıf ideoloji konsepti altında ele alınmıştır.²²⁹ Mudde'ye göre zayıf ideolojiler dünya görüşlerine dair çok kısıtlı bir fikirler bütünü halindedir.²³⁰ Popülizmi zayıf bir ideoloji olarak anlayanın avantajı, sol veya sağ kanat olmasından ziyade farklı popülist hareketleri neyin belirlediğini belirlemektir.²³¹ Zayıf ideoloji herhangi bir ideoloji ile birleştirildiğinde kendisini sağlam hale getirebilmektedir; bu da gruba kimin dahil olup kimin olamayacağına karar verilen aşamadır. Mudde'nin konu üzerine yaptığı erken çalışmalarındaki ideal tiplerinde popülizm siyasi, ekonomik ve tarım toplumu popülizmi olarak ayrılır ve siyasi popülizmde halk bölünmez bir entite ve saf iyi halkın karşısında yozlaşmış elit olarak ikiye ayrılan toplumun altı çizilir.²³² Tam ideolojiler zayıf ideolojiler gibi değildir; tam ideolojiler hayatın bütün alanlarını etkilerken, zayıf ideolojiler yaşamlarına karışmazlar. Müller'e göre popülist iktidarların de facto göze çarpan birkaç özelliği mevcuttur, "devlet aygıtını ele geçiriler", "yolsuzluk ve kayırmacılık yaparlar" ve "sivil toplumu bastırmak" için ellerinden geleni yaparlar.²³³ Macaristan ve Polonya bunun Avrupa adına en belirgin örnekleridir; Orban ilk defa iktidara geldiğinde devlet memurları yasasını değiştirmiş ve parti devlet anlayışına yönelerek kendi partililerini devlet memuriyetlerine getirmiş, ardından hem Orban ve

²²⁷ Wirth (vd), **a.g.e.**, s. 40.

²²⁸ Wirth, **a.g.e.**, s. 42.

²²⁹ Cas Mudde, "The Populist Zeitgeist," **Government and Opposition**, C. 39, S. 4, 2004, s. 542-563.

²³⁰ Mudde, "The Populist Zeitgeist," s. 542-563.

²³¹ Wirth, **a.g.e.**, s. 9.

²³² Cas Mudde, "In the Name of Peasantry, the Proletariat, and the People: Populisms in Eastern Europe", **East European Politics&Societies**, C. 15, S. 1, 2000, s. 33-53.

²³³ Müller, **a.g.e.**, s. 16.

FİDESZ hem de Polonya Hukuk ve Adalet Partisi (PİS) yargı bağımsızlığına karşı işlemler başlatmışlardır.²³⁴ Macaristan 2012 Anayasasında hükümetle uyumlu olmayan yargıçların ve anayasa mahkemesinin yetkileri, yeniden mevcut hükümet lehine düzenlenmiştir.²³⁵ Popülistleri/popülist iktidarları diğer iktidar tiplerinden ayıran özellik ise bunu, politikaların tamamını temsil ettiklerini düşündükleri halk/millet adına yapıyor olmalarıdır. Batı Avrupa’da deneyimlenen popülist neoliberal hegemonyayla beraber gelen kriz ortamının yarattığı post demokratik durum Mouffe’a göre bu olguyla açıklanabilmektedir.²³⁶

Bu inceleme, Panizza²³⁷ tarafından tespit edilen ve popülizmin tanımlanmasına dair literatür üzerine temel üç izlek olan ampirik genellemeler, tarihselci değerlendirmeler ve semptomatik okumalar biçimindeki kategorilere (semptomatik okumalar popülizmi anti statikocu söylemler olarak belirler ve halk ile halkın karşısında konumlanan “öteki” özne konumlarına odaklanır²³⁸) denk düşecek kuramcılar çerçevesinde tartışmayı takip ederek günümüz Batı demokrasisi bağlamında kavramın özgüllüğünü kavrayabilmenin önünü açmaktadır. Halkı merkeze koymak popülist siyasi parti ve liderlerinin, popülist söylemin temel göstergelerinden biridir, bu göstergeler aynı zamanda popülizmin ulaştığı seviyeyi ölçümlemenin en kritik önemde metotlarından birisidir. Görüldüğü gibi halk iradesi olarak kullanılan kavram tam olarak meselenin ortasında yer almaktadır. Mudde de konuya bu açıdan bakarak halkı merkeze konumlandırarak, ahlaksal olarak varolan bir halk idaresi ve elit karşıtlığını popülizmin temeline oturtuyor.²³⁹ Bu noktada bir ekleme yaparak elitlere düşmanlığın esasında daha sonra popülist yapının kendi organik elitlerini oluşturarak ya da onlara yol açarak sisteme dahil ettiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Popülist ilişkiler ağında halk ve elit arasındaki zıt ilişki kurulmak zorundadır, halkı halk için temsil ettiğini iddia eden popülistin iletişim şeması içerisinde elit karşıtlığı yaratmak önemli bir noktadır. Onlar sadece ve sadece kendilerinin halkı temsil ettiklerine

²³⁴ Müller, **a.g.e.**, s. 63.

²³⁵ Müller, **a.g.e.**, s. 83.

²³⁶ Mouffe, **Sol Popülizm**, s. 89-90.

²³⁷ Panizza, **a.g.e.**, s. 4.

²³⁸ Panizza, **a.g.e.**, s. 1-4.

²³⁹ Mudde, “The populist zeitgeist”, **a.g.e.**, s. 541-563.

inanırlar.²⁴⁰ Hatta popülist söylemin ana hatlarından birini de elit karşıtlığı oluşturmaktadır. Bağlamlarına ve fırsat durumuna bağlı olarak, farklı elit türleri ele alınabilir, bu da başlangıçta oldukça dağınık ve homojen olmayan bir grup olarak görünmelerini neden olur.

Bir başka tanımlamada, popülizmin demokratik işleyişi düzenleyen kurumsal dolayımamlara, bu nedenle elitlere karşıt bir hareket olarak konumlandırıldığı ve halk egemenliğinin dolaysız usuller ile ifade edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁴¹ Ancak Müller bu noktada halk kavramını bir illüzyon olarak tanımlamakta; halkın tamamının anlaşılmasının mümkün olmadığını ve temsil edilemeyeceğinin altını çizmektedir.²⁴² Popülizmi demokrasinin gölgesi olarak görmeyi teklif ederek, demokratik sistemin derin mekanizmalarına gönderme yapan yaklaşımlar da mevcuttur.²⁴³ Margaret Canovan hâlihazırda var olan yedi farklı tanım sunar ve bu farklı tanımlamalar üzerinden ikili bir sınıflamaya gitmeye çalışmaktadır. Bu tanımlamalar köylü ve tarım kesimlerinin ideolojilerinden başlayarak daha sonra Canovan'ın siyasal popülizm olarak sınıflayacağı elitler ve halk karşıtlığına dayanan algılamalara doğru uzanır.²⁴⁴

Canovan farklı popülizm türleri arasındaki karşılıklı bağlantıları belirsiz bir halk tanımlamasının yüceltilmesi, anti-elitizm ve ona bağlı olarak gelişen politikacılara ve kurumlara karşı güvensizlik, komplo teorilerine bağımlılık, ezilenler retoriği olarak tespit etmektedir.²⁴⁵ Seçkinlerce unutulmuş bir “sessiz çoğunluk”, seçilmişlere karşı öne çıktığında ortaya çıkacak sonuç siyaseten tehlikeli olmakla birlikte demokratikleşmekten de epey uzaktır.²⁴⁶ Fakat popülist demokrasi ise ideoloji olarak tanımlanmaya en çok yaklaşan kategori olarak ifade edilir.²⁴⁷ Buna göre popülizmin en önemli özelliği ideoloji

²⁴⁰ Müller, **a.g.e.**, s. 36.

²⁴¹ Edward Shills, **The Torment of Secrecy: The Background and Consequences of American Security Policies**, Ivan R. Dee, Chicago, 1990, s. 98; Anselmi, **a.g.e.**, s. 6-7.

²⁴² Müller, **a.g.e.**, s. 45.

²⁴³ Margaret Canovan, “Trust the people! Populism and the two faces of democracy”, **Political Studies**, 1999, s. 2-16.

²⁴⁴ Canovan, **Populism**, Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1981, s. 4.

²⁴⁵ Canovan, **Populism**, s. 289-298.

²⁴⁶ Müller, **a.g.e.**, s. 25.

²⁴⁷ Canovan, **Populism**, s. 289-299.

ya da spesifik bir öneriler bütünü olması değil de siyasete demokratik katılım tecrübesi olmasıdır.²⁴⁸

Bunlara ek olarak Canovan'ın çalışmanın ana gövdesine etki edecek bir başka önemli bulgusu da popülist siyasetin halihazırda varolan yapıya, düşünce, aktör ve kurumlara karşı bir siyaset oluşturmastır.²⁴⁹ Bu, neoliberalizm ve küreselleşmeden beklenenin gerçekleşmemesinde dünyada kendini çok daha fazla göstermektedir. Canovan'ın temel iddiası da demokrasinin bu iki uzlaşmaz boyuttan (bahsedilen boyutlardan birini pragmatik diğerini ise kurtarıcı (*redemptive*) boyut olarak adlandırır²⁵⁰) kaynaklı çelişki nedeniyle popülizmin etkilerine sürekli açık kaldığıdır ve bundan kaçışın mümkün olmadığıdır. Buradan hareketle de popülizmin demokrasinin gölgesi olduğu ifade edilir.²⁵¹

Latin Amerika'da yükselen sol popülizmden etkilenecek geliştirilen ve popülizmi olumlayan perspektifin yaratıcısı olarak Laclau, popülizmi belirli bir toplumsal kimliğe bağlanan ve bazen çelişkili olan çok sayıda unsuru halk olarak adlandırılan tek bir varlıkta birleştirebilen bir “boş gösteren” olarak halk egemenliğinin aracısız sosyal ifadesi olarak tanımlar.²⁵² Mouffe'a göre sol popülizm demokrasiyi derinleştirirken kolektif bilinci (göçmen, mülteci, işçiler gibi güvencesizleri de içerecek biçimde) oligarşinin karşısında inşa edilecek hegemonyayı yaratmaktır.²⁵³ Sol popülizm güvenli, aktif, eğitilmiş ve ilerici bir halk tahayyülü yaparken, mültecilerin, elitlerin, kurumlar ve yabancıların böldüğü ve zor durumda bıraktığı vatansever, çalışkan halkı tahayyül ederken ötekileştirdiği ve kutuplaştırdığı diğer kesimi bütüne dahil etmez.²⁵⁴ Pappas'ın da belirttiği üzere popülizm; ideoloji, söylem, strateji, siyaset yapma stili olarak da kullanılmıştır.²⁵⁵

²⁴⁸ Canovan, **Populism**, s. 50-51.

²⁴⁹ Canovan, “Trust the people! Populism and the two faces of democracy”, s. 2-16.

²⁵⁰ Canovan, “Trust the people! Populism and the two faces of democracy”, s. 8-9.

²⁵¹ Canovan, “Trust the people! Populism and the two faces of democracy”, s. 9-16.

²⁵² Ernesto Laclau, **On Populist Reason**.

²⁵³ Mouffe, **Sol Popülizm**, s. 35-36.

²⁵⁴ Kaya, “Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 5.

²⁵⁵ Takis S. Pappas, “Modern Populism: Research Advances, Conceptual and Methodological Pitfalls, and the Minimal Definition”, **Politics: Oxford Research Encyclopedias**, s. 13-15.

Reyes ise popülizmin tanımlanmasında literatürde üç farklı girişim olduğuna işaret eder. İlk olarak bir popülizm taksonomisi yaratılmaya çalışıldığı ve halk tanımlamasının farklı varyantlarının sınıflandırılmaya çalışıldığını ifade eder. İkinci strateji olarak popülizm halktan koparılarak ona farklı bir zemin sunulmaya çalışıldığını ifade eder. Bu yaklaşım kabul edildiğinde popülizmin özgüllükleri kaybolur ve bir tür milliyetçiliğin içerisine gömülür.

Üçüncü bir yol ise Reyes'in de takip edecek olduğu popülizmin özgüllüklerine teorik düzeyde odaklanmaktır. Bu yaklaşıma göre halka gönderme yapmak bir vazgeçilmezken tek başına yeterli değildir ve antagonistik bir ilişki kurulması da zorunludur. Laclau bu yaklaşımın temsilcisi olarak iki tür popülizm çalışma şekli tespit eder. Antagonizmanın kurucu olduğunda ısrar eden ve dolayısıyla bunu ihmal edilemez olarak gören yaklaşım ve popülizmin öznel ve tartışmaya kapalı yeni politik özneler yaratan bir girişim olduğunun tanınması şeklindeki yaklaşımdır.²⁵⁶ Reyes'e göre popülizm siyasalın halkı yaratan ve halka anlamını veren boyutudur.²⁵⁷ Reyes 1997-2001 arasındaki İngiliz Muhafazakar Partisi örneği üzerinden popülizmin siyasalın halkı yaratan ve ona anlamını veren boyutu olduğunu iddia eder.²⁵⁸

Popülizm, popülist liderin kitlelerin tutkularını hararetlendirmesi, kurumsal işleyiş ve hukukun üstünlüğü gibi ilkeleri göz ardı edişi nedeniyle demokrasiye karşı bir tehdit olarak yorumlanmaktadır. Canovan, popülizmin demokrasi ilişkisinde onun olumsuz konumlandırılması noktasında çekimser davranır ve bazı durumlarda demokrasinin düşmanı olmaktan ziyade onun radikal bir formu olduğunu kabul etmek gerektiğini ifade eder.²⁵⁹ Gerçek halkın zaferi söylemleri bu bağlamda karşılık bulur. Bunu siyasi ilüzyon

²⁵⁶ Oscar Reyes, "Skinhead Conservatism: A Filled Populist Project", (ed.) Francisco Panizza, **Populism and the Mirror of Democracy**, Verso, New York, 2005, s. 104-105; Laclau, **Politics and Ideology in Marxist Theory**, London 1977, s. 176.

²⁵⁷ Reyes, **a.g.e.**, s. 106.

²⁵⁸ Reyes, **a.g.e.**, s. 99-117.

²⁵⁹ Canovan, **Populism**, s. 172.

olarak adlandıran Müller, hiç kimsenin halkı bir bütün olarak temsil edemeyeceğini ve bütün olarak anlaşılamayacağını ileri sürmektedir.²⁶⁰

Bu çerçevede Müller'in de demokrasi ve popülizm ilişkisine dair görüşlerine yer vererek meselenin çoğulculuk üzerine de bir boyutunun olduğunu göstermek yerinde olacaktır. Müller elitlere karşı tavır ve ahlaklı bir halk yanında üçüncü bir meseleyi de katar. O da çoğulculuğun kabul edilmemesi, karşıtlığıdır; popülizmin bu anlamda temel iddiası 'ahlakleştirilmiş bir çoğulculuk karşıtlığı' olmasıdır.²⁶¹ Halkın sadece bir kısmı gerçek halktır. Özellikle Avrupa popülizmi ve yükselen sağın; Fransa, İtalya ve Macaristan'da yükselen sağ ve mülteci düşmanlığını bununla açıklamak gayet tutarlıdır.

Buradan sonraki bir başka aşama belki de özellikle otoriterlik ve popülizm arasındaki ilişkinin var olduğunu da belirtmek olacaktır. Norris ve Inglehart özellikle son yılları konu alan çalışmalarında popülizm ve otoriterlik ilişkisini kurmaya çalışmaktadır.²⁶² Böylece demokrasi ve popülizm tartışması yeni popülist liderlerin varlığıyla daha faydalı hale geldiği gibi gereklilik de arz etmektedir.

Popülizmin bir kavram ve incelenabilir bir olgu olarak, demokrasinin krizi tartışmalarının tam ortasındaki konumu, onun farklı tanımları ve çok-boyutlu tarihsel gözlemlerinden bağımsız olmayacak şekilde, bizi popülizmi demokrasi, modernizm, post-modernizm ve küreselleşme olguları ekseninde yeniden üretilen bir düşünsel ortama götürmektedir. Bu noktada Mackert popülizmi sosyal toplumsal kapanımın siyasi stratejisi olarak yorumlamaktadır.²⁶³ Mackert popülizmi demokratik süreçlerin öncülü gibi yorumlar ve liberal demokrasinin doğuşu esnasında bir ara geçiş formu olarak görülmektedir.²⁶⁴ Avrupa sol popülist olarak etiketlenen örnekler popülizmin

²⁶⁰ Müller, **a.g.e.**, s. 45.

²⁶¹ Müller, **a.g.e.**, s. 15-37.

²⁶² Ronald F. Inglehart, Pippa Norris, **Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash**, Faculty Research Working Papers Series, Harvard Kennedy School, Ağustos 2016.

²⁶³ Jürgen Mackert, "“We the people”: Liberal and organic populism, and the politics of social closure", (ed.) Gregor Fitz, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 100-101.

²⁶⁴ Mackert, "“We the people”: Liberal and organic populism, and the politics of social closure", **a.g.e.**, s. 106.

dışlayıcılığını göstermezler, dolayısıyla yanlış bir adlandırmadır (*Syriza, Podemos*). Bir gerekçesi olarak popülizm (neo)faşizmin isminin örtülmesi için kullanılmaktadır. Bunun yerine (AFD, FPÖ) gibi partiler ve hareketler neo-faşist olarak isimlendirilebilir.²⁶⁵

Mackert'e göre günümüz popülizmi, neo-liberalizmin, Batı'nın normatif değerlerinin ve demokratik kurumlarının aşınmasına neden olması ile ortaya çıkmıştır. Polanyi'nin tezlerine dayanarak serbest pazar deneyimi her toplum ve kıta için yıkıcı sonuçlar getirdiğini ve neo-liberalizmin ile birlikte rekabetin temel düstur haline gelmesi ile birlikte bu yıkıcılığın tüm sosyal davranışların bireysel egoizmi ve maksimizasyonu aşamaz hale gelerek demokratik katılım, sosyal sorumluluk, sosyal uyumun önünü kapatan unsur haline geldiğini iddia eder.²⁶⁶ Bu iddia aynı zamanda neoliberalizm krizini de gündeme getirmektedir. Ekonomik lokomotif finansal krizlerle raydan çıkmaya başlayınca ilk olarak göze batan yabancılar olmuşlardır: Popülist partiler, liderler tarafından hedef alınanlar ve popülistlerin tanımladığı halkın dışında kalan yabancılar. Bazen oy karşılığında taraftarlarını ödüllendiren popülist kendine oy vermeyeni de gerçek halktan saymaz, milli birlik ve bütünlüğün dışında tanımlar, çünkü sadece bir kısmı ancak gerçek halktır ve sahibi olunan devlet tarafından desteklenmelidirler ve ödüllendirilmelidirler.²⁶⁷

Colliot-Thélène'de ise bir popülizm kavramının yaratımı için iki tip strateji gözlenebilir. Bunlar popülizmi zorlukları ve modern demokrasinin çıkmazlarını ortaya çıkaran bir şey olarak kabul etmek ya da bir ideal tip yaratmaktır.²⁶⁸ Colliot-Thélène'e göre popülizm netleştirilmesini bekleyen bir kavram olmaktan ziyade ifade ettiği fenomenin nedenlerinin önyargısız bir analizinin yapabilmesinin/yapılabilmesinin önünde engeldir. Bu durum genel geçer nedenler ortaya konulmasıyla ilişkilidir. Fakat bu genel geçer sebeplerin bir kısmı Avrupa için olduğu kadar ABD için de geçerlidir. Bunlardan ilki popülizmin mevcut ekonomik durumun bir sonucu olduğudur. İkinci neden birincisi

²⁶⁵ Mackert, "Introduction: Is there such a thing as populism?", s. 7-9.

²⁶⁶ Mackert, "Introduction: Is there such a thing as populism?", s. 6-7.

²⁶⁷ Müller, **a.g.e.**, s. 64.

²⁶⁸ Colliot-Thélène, "Populism as a conceptual problem", (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 19.

ile ilişkili olarak küreselleşmenin beraberinde getirdiği korumacı önlemlerin ortadan kalkışı ve bu durumun ulusal hükümetlerin kendi pazar ve ekonomileri üzerindeki hakimiyetlerini kaybetmelerine karşı gerçekleşen tepkidir (*Brexit ve America First*). Bu iki genel nedene bir üçüncüsü eklenir ve bu göçün getirdiği baskılardır.²⁶⁹

Colliot, Laclau ve Mouffe'un halkı bir boş gösteren olarak kabul etmesine itiraz eder ve onu rastgele eklemlenebilecek bir şeyden ziyade halkları ve kültürleri birbirinden ayırt eden bir tarihsellikte dolu olduklarını ifade eder. Ayrıca sol popülizmi inşa edenler halkın etnik bir bağlantı teşkil etmesine müsaade etmezler. Zira bu durum onları sağ popülizmden ayıran bir unsurdur. Fakat neoliberal bir çağda bu pek de mümkün değildir. Halk egemenliğinden ulusal egemenliğe kaymak çok kolaydır.²⁷⁰ Mouffe sol popülizmin amaçları arasında asla popülist rejim tesisi olmadığını altını çizer, kolektif özneyi oluşturmak maksadıyla demokrasinin gelişimi ve derinleşimi asıl amaçtır ve Bernie Sanders ABD adına iyi bir örnektir.²⁷¹

Laclau'ya göre popülizm bir boş gösterendir ve dolayısıyla olumlu ya da olumsuz bir içerime sahip değildir ve genellikle olumsuz olarak nitelendirilmesi bu nitelemenin neo-liberal bir çerçeveden yapılmasından kaynaklanmaktadır.²⁷² Laclau sosyal talebi popülizmin başlangıcı olarak görür.²⁷³ Laclau, popülizmi tanımlamaya girişmeden önce politik ajanın ya da politik grubun sosyal eklemlenmelerin bir sonucu olduğu tezini ortaya koyar. Böylece nihai temelleri yok etmiş olur ve olumsuzluğa kapı aralayarak politik alanın demokratik karakterini bu öncül üzerinden temellendirir. Sosyal eklemlenmenin politik ajana öncel olması siyasal hareketin popülist olarak nitelendirilmesine engel oluşturur, çünkü siyasal hareketin politikasında ya da ideolojisinde bu hareket mevcut içeriği popülist olarak nitelenebilir olarak sunar. Fakat bu hareketin popülist olduğu anlamına gelmez. Bu hareket yalnızca özel bir eklemlenme mantığına işaret eder ancak bir öze ve

²⁶⁹ Colliot-Thélène, **a.g.e.**, s. 19-20, 22.

²⁷⁰ Colliot-Thélène, **a.g.e.**, s. 24-25.

²⁷¹ Mouffe, **Sol Popülizm**, s. 90-91.

²⁷² Anselmi, **a.g.e.**, s. 31-32.

²⁷³ Anselmi, **a.g.e.**, s. 33-34.

esasa işaret etmez.²⁷⁴ Popülizmi analiz etmeye, kapatılmış toplumun imkânsızlığı üzerinden başlar. Ona göre toplum yekpare olarak düşünülebilecek bir yapı değildir ve asla da olamayacaktır.²⁷⁵ Bu noktada talebin bireyci görüşlerde kişisel bir şey olduğu öne sürülür. Laclau tam aksini iddia ederek bir talebin (ulaşım hattının hizmete sokulması örneği) toplumsal, sosyal eklemlemeye sebep olacağını iddia eder. Dolayısıyla popülizm bir tür politik eklemleme sürecidir. Böylece kimlikler birbirleri ile ilişki geliştirirler ve bu ilişki de kimliklerin açık karakteri dolayısıyla onların sonsuza dek dönüşümünü garanti eder.²⁷⁶ İnsanların birçok kimliğe sahip oldukları aşikâr olmakla birlikte politikacılar bu kimlikleri yeniden tanımlayarak istedikleri yönde hem tehdit algısı, hem milliyetçi, hem öteki, hem de iç ve dış grup yaratabilmektedirler.

Halk Laclau'nun teorisinde kullandığı kimlik oluşum süreçleri ile yaratılan bir kimlik olarak asla tamamlanmaz ve kurucu bir ötekine gereksinir. Bu kimliğin yaratımı taleplerin eklemlemesi ve politik sistemin işleyişi açısından Laclau tarafından işlevsel bulunur. Bu kapsamda popülist kimliklerin çözülmesi sosyal kimliklerin atomize olmasına ve temsil ilişkilerinin çökmesine yol açacaktır.²⁷⁷ Popülizm her ne kadar bir tür aldatma ve manipülasyonun ürünü olarak yorumlana gelse de o zamana kadar hiç kamusal alana çıkma fırsatı yakalayamamış görüşleri de bu alana taşıyarak bir politizasyon sürecine de ön ayak olur. Ayrıca özel ve kamu arasındaki sınırı bulanıklaştırır. Feminist siyasetin özel olan politiktir söylemi bu konunun keskin bir örneğidir. Kısaca popülizm gündelik hayat pratiklerinin politize edilmesi yönünde bir etkiye de sahiptir. Bucaram'ın seçimlerdeki başarısı bu politizasyon süreçleri ile açıklanmıştır.²⁷⁸ Popülizmin belirsiz bir kavram olmasının sebebi popülizm çok geniş bir skalaya yayıldığından ancak 'belirsiz bir kavram' olarak tanımlanabilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu noktada Brubaker'ın söylemsel ve stilistik bir repertuar olarak popülizmi yorumlama girişimi bahsi geçen zorluklar arasında bir yol önerir ve koyu (*thick*) formdaki popülizmlerin belirsiz değil

²⁷⁴ Ernesto Laclau, "Populism: What's in a Name?", (ed.) Francisco Panizza, **Populism and the Mirror of the Democracy**, ed. Francisco Panizza, Verso, London, 2005, s. 33.

²⁷⁵ Laclau, "Populism: What's in a Name?", s. 34-35.

²⁷⁶ Laclau, "Populism: What's in a Name?", s. 36-37.

²⁷⁷ Panizza, **a.g.e.**, s. 37.

²⁷⁸ Panizza, "**a.g.e.**", s. 24.

fakat zayıf (*thin*) olduğunu; dolayısıyla belirsiz olduğunu ortaya koyar.²⁷⁹ Brubaker krizleri popülizmin kaynağı olarak okumaktan ziyade popülizm tarafından kullanılan ve yararlanılan araçlar olarak yorumlar. Bu noktada popülizmin içerisinde yer aldığı atmosferi betimleyebilmek için “*perfect storm*” olarak adlandırdığı kavramla ekonomik krizin, mülteci sorununun ve hakikat sonrası (post-truth) olarak adlandırılan yalan haberlerin dönüştürdüğü bir medyanın birleşiminden oluşan bir atmosfere gönderme yapar. Böylece fazla detaydan sakınılmış ama popülizm hakkında konuşabilecek kadar da malzemeye erişilmiştir.²⁸⁰

Fitzi ise popülizmin analitik bir kavramsallaştırmasını yapmaya girişir ve bunu sosyolojik teori bakış açısından yola çıkarak yapar. Popülizmin toplumsal fenomenin tipolojik bir tanımını verir.²⁸¹ Fitzi’ye göre popülizm temsil krizinin olduğu yerlerde ortaya çıkar. Bu temsil krizinin olduğu yerde popülist politika yapıcılar yoz elitler ve edepli halk ayrımını kurarlar ve “halk” kavramını yeniden içeriklendirmeye başlarlar. Bu popülizm için iki ideal tipik bileşeni ifade eder.²⁸² Buna karşılık Mudde popülizmin bir anomali olmadığını, sadece normalden farklı bir şey olduğunu, batı demokrasilerinin siyasetinde ana akım haline gelmediğini söylemektedir.²⁸³

Taggart ise popülizmi ‘siyaset dışı’ olmakla itham eder ve Mudde’nin tanımlamasındaki yozlaşmış elitlerin siyasete içkin olmalarından ötürü yozlaşmış olduklarını ifade eder.²⁸⁴ Taggart popülizmin üç temel özelliğini elitlere karşı antipati, insan merkezlilik ve siyaset dışı (*unpolitics*) olma olarak sıralar. *Unpolitics*, Taggart’ın popülizm hususunda geliştirdiği bir kavramdır ve “unpolitics”ten kastı da siyaseti çatışma çözümleme süreçleri olarak görmemek anlamına gelmektedir.²⁸⁵ Taggart bir anlamda

²⁷⁹ Rogers Brubaker, “Why Populism?”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 36.

²⁸⁰ Brubaker, **a.g.e.**, s. 37-38.

²⁸¹ Gregor Fitzi, “An ideal-typical assessment”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 47-61.

²⁸² Fitzi, **a.g.e.**, s. 52-53.

²⁸³ Mudde, “The Populist Zeitgeist,” s. 542.

²⁸⁴ Paul Taggart, “Populism and “Unpolitics”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Routledge, London-New York, 2019, s. 80.

²⁸⁵ Taggart, **a.g.e.**, s. 80-81.

siyaseti liberalizm ve temsili demokrasiye indirgediği için popülizmi *unpolitics* olarak görür. Popülizmi savaş, inanç ve komplo teorilerine eğilimli olarak tanımlar.²⁸⁶ Taggart bu eleştiriyi liberal ve temsili demokratik usullerin yaygınlığını ve popülizmin de yalnızca bu tarz politik sistemler içerisinde hayat bulabilmesi yoluyla savuşturur.²⁸⁷ Popülist mantaliteye zemin hazırlayan iki temel unsur vardır. Birincisi politikanın yok sayılmasıdır (Taggart'ın bahsettiği *unpolitical* olma durumu). İkincisi de ilki ile ilişkili olarak anti-parti anlayışı vardır. Popülistler tarafından siyasal partilerin (ya da genel olarak siyasal kurumların) halkın iradesinin önüne geçen bir yapısının olduğu düşünülmektedir.²⁸⁸ Macaristan'da 2012 yılında yürürlüğe giren 'Temel Anayasa' bu yapılandırmaya iyi bir örnektir ve Orban'ın sözleri hem halk iradesinin temsili hem de Avrupa şüphecisi tavra iyi bir örnektir.

“Halk...Macar Parlamentosu'na iyi bir tavsiye, iyi bir emir verdi ve parlamento bunu yerine getirdi. Bu anlamda eğer Macar Anayasası eleştirildiğinde, ... Macar Hükümeti değil Macar halkı eleştirilmektedir. Avrupa Birliği'nin, her ne kadar bizi farklı şeylere inandırmak istedilerse de hükümetle bir sorunu yoktur. Avrupa Birliği Macaristan'a saldırmaktadır”²⁸⁹

Mastropaolo temelde çok farklı popülist partileri nasıl bir etiketle tasvir etmek gerektiğini bulmaya ve bu partilerin başarısına teorik bir açıklama getirmeye çalışmaktadır. Geçen yarım yüzyıllık süreçte Batı demokrasilerinde değişen üç şey göze çarpmaktadır: Birincisi seçime katılımların düşmesi, ikincisi, kitle partisi teknolojisindeki gelişim ve üçüncüsü hizmetleri sağlamada devletin azalan rolü.²⁹⁰ Partilerin kimlikleri zayıflarken tamamen kaybolmamıştır. Her parti neo-liberal hegemonya altında politika üretmesine rağmen bu neo-liberal hegemonyayı yorumlama biçimleri farklılık göstermiş ve politika şekillenmeye başlamıştır.²⁹¹ Siyasi popülizm medya popülizminin başarılı

²⁸⁶ Taggart, **a.g.e.**, s. 82-85.

²⁸⁷ Taggart, **a.g.e.**, s. 85.

²⁸⁸ Gianfranco Pasquino, “Twenty-First Century Populism”, **Populism and Democracy**, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 20-21.

²⁸⁹ Müller, **a.g.e.**, s. 82.

²⁹⁰ Alfio Mastropaolo, “Popitics against Democracy: Party Withdrawal and Populist Breakthrough”, (ed.) Dainele Albertazzi, Duncan McDonnell, **Twenty-First Century Populism**, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 38.

²⁹¹ Mastropaolo, **a.g.e.**, s. 42.

olduğu yerde kendine zemin bulmaktadır.²⁹² Bu süreçte mülteci ve göç/göçmen karşıtlığı oluşmasının en büyük sebeplerinden biri medyanın aldığı tavidir, denilebilir. Medya her gündem maddesi üzerinde, mültecilere olan yaklaşımın olması gerektiği rotayı belirlemektedir; ekonomik kriz döneminde ekonomik yük ve suç ile ilişkilendirilen göçmenler kriz sonrası mülteci algısı tehdit, güvenlik ve kültür yozlaşması üzerinden kurgulanmıştır.

Kaltwasser ise burada Mudde'nin yaklaşımını destekler.²⁹³ Kaltwasser'e göre popülizmin tartışmalı bir kavram olarak kalmasında iki neden vardır. Birincisi popülizmi anlamak yerine onun hakkında normatif kanaatlerden hareket etme neticesinde tartışmanın popülizmin iyi mi, yoksa kötü mü olduğu meselesine dönüşmesi ve diğeri de akademik dar görüşlülüktür (iş birliğinin olmaması ve kendi yaklaşımının en iyisi olduğu düşüncesi).²⁹⁴ Kaltwasser, Mudde'nin yaklaşımını haklı görür ve popülizmin hem talep hem de arz yönünü ele almaya müsait olması dolayısıyla Mudde'nin yaklaşımı Weyland'ın yaklaşımından daha avantajlıdır. İkinci olarak Mudde belirgin kavramsal sınırlar çizmektedir. Örneğin popülizmin iki karşıtı olarak elitizmi ve çoğulculuğu örnek verir ve böylece kavramlar arası sınırlar netlik kazanır. Üçüncüsü popülizmin esnekliği ve genişletilebilirliğini kavramamıza fırsat tanımasıdır. Elit ve halk tanımlamalarının yeniden içeriklendirmelere açık olduğunun kabul edilmesi ile birlikte farklı popülist hareketleri anlamlandırabilme şansımız olmaktadır.²⁹⁵

Mudde ve Kaltwasser ayrıca popülizm kavramının sınırlarını netleştirme girişiminde bulunurlar ve kavramı liberal demokrasi çerçevesinde tartışırlar.²⁹⁶ Avrupa'nın yabancı düşmanı popülizmi spesifik bir ulus kavramından türer; bu kavramı

²⁹² Gianpeitro Mazzoleni, "Populism and the Media", (ed.) Dainele Albertazzi, Duncan McDonnell, **Twenty-First Century Populism**, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 54.

²⁹³ Kaltwasser, "How to define populism? Reflections on a contested concept and its (mis)use in the social sciences", (ed.) Fitzi Gregor, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, **Populism and the Crisis of Democracy**, Vol. 1, Routledge, London- New York, 2019, s. 62.

²⁹⁴ Kaltwasser, "How to define populism? Reflections on a contested concept and its (mis)use in the social sciences," s. 62-63.

²⁹⁵ Kaltwasser, "How to define populism ? Reflections on a contested concept and its (mis)use in the social sciences," s. 65-67.

²⁹⁶ Kaltwasser, "How to define populism ? Reflections on a contested concept and its (mis)use in the social sciences," s. 62-78; Anselmi, **a.g.e.**

halkın şovenistik ve etnik bir tanımlamasına dayanır. Bu popülizm, otoriteryanizm ve ‘*nativism*’in bugünün Avrupa’sında bir tür karışım meydana getirmesine kaynaklık etmektedir.²⁹⁷ Sağ kanat popülizm, Avrupa açısından merkezilik teşkil etse de Büyük Resesyon, sol kanat popülizme hız kazandırılmasına aracılık etmiştir (örneğin, Yunanistan’da Syriza). Aynı zamanda sol popülizm de Avrupa şüpheli bir tavrı sosyalist gerekçelere dayanarak sürdürmektedir.²⁹⁸

Mudde ve Kaltwasser’e göre üç temel popülist mobilizasyon türü: kişisel liderlik, sosyal hareket, siyasi partilerdir.²⁹⁹ Popülist sosyal hareketin gücü toplumun geneline hakim olan şikayet ve öfkeyi yorumlayarak çözüm önerisinin halk arasında bulunmasında ve yattığına göre kalabalıkları ikna edebilmesinde yatmaktadır.³⁰⁰ Popülist kavramların savunucuları da edinilmiş korkuyu, bu öfke ve kızgınlık duygularına yönlendirerek hareket eden seçmendir.³⁰¹ Popülist partilerin ortak özelliği güçlü bir organizasyona sahip olmadan siyaset sahnesine adım atmalarıdır ve bu durum dikkat çekicidir. Bunun yanında birçoğu popülist olmayan siyasal hareketlerden türemişlerdir.³⁰² Mudde ve Kaltwasser’in aktardığı tanımda Taggart’a göre popülizm, sıradan profiller inşa eden sıradışı liderler tarafından yine sıradan insanlar için yapılan politika olarak ifade edilir.³⁰³ Bu değerlendirmeye göre popülizm halkın iradesini iktidara taşıma iddiası, taşırken çekirdek hakları ve dolayısıyla çoğulculuğu koruyacak olan kurumsal düzenlemelere ve kısıtlamalara karşı çıkar.³⁰⁴ Böyle düşünüldüğünde popülist liderin kendini sürekli diğerlerinden farklı olarak lanse edip elitlere karşı halk ile birlikte mücadele eden bir figür olarak sunduğu belirtilmiştir.

Avrupa’da da popülizmler çeşitlilik göstermekte, kullandıkları argümanlardan krizi yönlendirdikleri konular ülkelerin öznel konumlarına göre farklılaşmaktadır. Doğu

²⁹⁷ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 55.

²⁹⁸ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 58.

²⁹⁹ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 63.

³⁰⁰ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 68.

³⁰¹ Müller, **a.g.e.**, s. 27.

³⁰² Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 76.

³⁰³ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. s. 99.

³⁰⁴ Mudde, Kaltwasser, **a.g.e.**, s. 103.

Avrupa’da halkı birarada tutan daha etno-kültürel temelli olurken, Batı Avrupa’da daha nasyonel bir şekil almıştır. Bir çalışmaya göre Kuzey Avrupa’da göç üzerine söylem üreten popülizm buna dayanmakta, Güney Avrupa’da ise ekonomik konular öne çıkmaktadır.³⁰⁵ Tasarruf karşıtı partiler olarak solda ekonomik olarak AB gereklilikleri, global iktisadi önlemler karşıtlığında ön plana çıkarken (*Podemos, Syriza*); sağda yerel, homojen ögeleri öne çıkardılar (*UKIP, FN*).³⁰⁶ Özellikle 2008 krizi sonrası popülist partilerin sağ/sol kanadının ikisinde de yükseliş gözlemlenmektedir; bu bağlamdan başlayarak farklılaştığını söylemek mümkün gözükmemektedir.³⁰⁷ Bunu Avrupa şüpheciliğinin de izlediği söylemler bulunabilir. Çoğunlukla egemenlik, bağımsızlık meşrulaştırması bu söylemi izlemektedir. Sol popülizm daha çok sosyo-ekonomik konulara atıf yaparken, sağ popülizmin genelde etnisite-millet temelli atıf yapmaktadır.³⁰⁸ Son dönemlerde Kaya’ya göre Avrupa’da bulunan popülist sağ partiler İtalya’da *Lega* ve *Casa Pound*, Macaristan’da *FIDESZ*, *Jobbik*; Hollanda *Özgürlük Partisi*, İsveç’te *İsveç Demokratları*, Danimarka *Halk Partisi*, *Front National* ve *Bloc Identitaire Vlaams Belang* Fransa’da, Avusturya’da *Özgürlük Partisi*, Almanya’da *Alternatif (AFD)*, Finlandiya’da *Finler*, İngiltere’de *UKIP*, Britanya Ulusal Partisi, *İngiliz Savunma Ligi* ve Yunanistan’da *Altın Şafak* olmak üzere başlıcalarıdır.³⁰⁹ Kaya kategorizasyonunda İtalya’da Beş Yıldız Hareketi’ni sağ popülist parti olarak adlandırırsa da *M5S*, İtalya’da sağ ya da sola yakınlık belirtmeyen fakat yine de sağ ya da sol seçilmesi gerekirse ibrenin sola doğru daha yakın çıkacağı popülist bir partidir. Gerek ekonomi tabanlı söylemi gerekse de Avrupa’nın diğer popülist sağ partilerinin kullandığı düşmanca ve ötekileştirici argümanları kullanmaması sebebiyle *M5S*’i popülist olmasına rağmen dışlayıcı popülist retorik ile birlikte kategorize edilmemektedir.

³⁰⁵ Malte Frøslee Ibsen, “The Populist Conjuncture: Legitimation Crisis in the age of Globalized Capitalism”, *Political Studies*, Vol. 67, S. 3, 2019, s.807-808.

³⁰⁶ Lorenzo Mosca, Filippo Tronconi “Beyond left and right: the eclectic populism of the Five Star Movement,” *West European Politics*, C. 42, S. 6, s. 1260.

³⁰⁷ Caiani, *a.g.e.*, s. 238.

³⁰⁸ Caiani, *a.g.*, s. 238.

³⁰⁹ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 3.

Mudde ayrıca geleneksel politik, sosyo-ekonomik (sınıfsal) ve kültürel türleri olarak egemenliği tanımlayan çalışmaların dışına çıkarak; içeren ve dışlayan popülizm olmak üzere bağlamsal olarak ikiye ayrılan popülizm türünün olduğunu ileri sürmüştür.³¹⁰ Bununla beraber içeren ve dışlayan popülizmi tanımlarken ekonomik (materyal), kültürel-politik ve sembolik dinamiklerin olduğuna; ekonomi genel anlamda devlet kaynaklarının dağıtımına, kültürel olan siyasi katılım ve saydamlığa, üçüncüsü ise ülkenin kendisi ve kimin ülkenin parçası sayıldığını belirtmektedir.³¹¹ İçeren ve dışlayan popülist partiler istedikleri içerme miktarına göre farklılık göstermektedir.³¹² Dışlayan sosyo-kültürel tarafın altını çizerken, içeren daha kamu kaynakların altını çizmektedir.³¹³ Popülizm bir ideoloji olarak düzen karşıtlığı söylemi, temsili demokrasi ve aktörleri eleştirisi, halkın iradesini ve karakterlerini ortak söylemde yeniden bir araya getirmektedir.³¹⁴ Post materyal başlıklar daha çok dışlayıcı popülizme örnek olurken, materyal söylemler içerleyici popülizmin örneklerini oluşturmaktadır.³¹⁵ Ekonomik kriz zamanlarında devletin dışlayıcı tavrı daha belirgin hale gelmektedir; popülist söylem ise ‘yerlilik’ (*nativizm*) durumunu desteklemektedir.³¹⁶ Avrupa nativizmi kendisine Avrupa zenofobisi ya da Avrupa ırkçılığı dememek adına kendisini bölgesel ve yerlilik üzerinden yeniden üretmektedir. Macaristan 2012 ‘Temel Anayasa’sı bu dışlayıcı tavra bir örnektir. Etnik unsurlara referans vererek hazırlanan bu anayasa, kalan azınlıkları içermek yerine dışlayıcı olan ‘milli irade’ anayasası tipindedir. Giriş bölümünde ‘Milli İnanç’ kısmı bulunan anayasada “*Macar halkı düşman bir dünya içinde ayakta kalma şiarına inanmıştır, iyi birer Hristyandırlar ve onlarla beraber yaşayan azınlıklardan net bir şekilde ayırt edilebilir bir etnik grupturlar*” tanımlamasında kesin bir şekilde görülmektedir.

³¹⁰ Mudde, Kaltwasser, “Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America”, **Government and Opposition**, C. 48, S. 2, 2013, s. 147-174.

³¹¹ Mosca, Filippo **a.g.e.**, s. 1261.

³¹² Caiani, **a.g.e.**, s. 238.

³¹³ Mosca, Filippo **a.g.e.**, s. 1262.

³¹⁴ Mosca, Filippo **a.g.e.**, s. 1262.

³¹⁵ Mosca, Filippo **a.g.e.**, s. 1262.

³¹⁶ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 16.

Bazı düşünürler popülizmi bir retorik, bazıları bir organizasyon tipi, bazıları bir ideoloji şeklinde sınıflandırırken bazıları da bir iletişim tarzı olarak değerlendirir; ortak noktaları ise halk/millet nosyonunun ortak nokta olduğu konusunda birleşmeleridir.³¹⁷ Halkın ne veya kim olduğu ise popülistin yaklaşımına göre değişmektedir, çünkü farklı durumlar farklı yorumlar gerektirir. Popülistler bir ortak özellik olarak da seçim galibiyetinden sonra bile mağduru oynamaya devam etmeleri ile bilinirler,³¹⁸ böylece o mağduriyet halkın tamamının mağduriyeti olabilir. Bir yandan devleti kendine bağlayan iktidar diğer yandan da halkın bütünü temsil ettiği ve ahlaki temsiliyle ilgili ana iddialarda bulunmaktadır. Bazı güncel ülke örnekleri bu bakış açısına uymaktadır. Küreselleşme ile birlikte kırılğanlaşan ve zayıflayan ulus devletin, popülizmin ortaya çıkardığı kurumsal mekanizmaları zayıflatma ve atlatma süreçlerine uygun zeminin doğmasına ortam sağladığını iddia edilmektedir.³¹⁹ Genel anlamıyla milli bir topluluk olarak halkın bu duruma verdiği milli temelin bozulmaması ve tehlikede olduğu algısıyla hareket eder.³²⁰

Manuel Anselmi popülizmi krize giren demokrasiye karşı bir tavır ya da bu dönüşüme karşı gelişen bir refleks olarak yorumlamaktan ziyade daha karmaşık bir kavram olduğunu kabul eder. Bu kapsamda bu konu üzerine gelişen yazında önemli izlekleri tanıtmak ve bu karmaşıklığı bir düzenliliğe oturtma girişiminde bulunur. Popülizm artık geçmişte olduğu gibi aşırılıkçı bir tez, bir aldatma, yanıltma, bir anomali ya da sapma değil aksine bugün yalnızca sosyal hareketler düzeyinde değil aynı zamanda kurumsal düzeyde de demokrasi için muhtemel bir seçenek haline gelmiştir.³²¹ Anselmi popülizmi halk egemenliğinin dolaysız usuller ile ifade edilmesi yolu³²² olarak

³¹⁷ Caiani, **a.g.e.**, s. 237-238.

³¹⁸ Müller, **a.g.e.**, s. 60.

³¹⁹ Anselmi, **a.g.e.**, s. 35-36. Çoğulculuk ve popülizm meselesini çağdaş çerçevede ele alan isimle için bkz.: De La Torre: **The Promise and Perils of Populism: Global Perspectives**, Lexington, The University Press of Kentucky; B. Moffitt, **The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation**, Stanford, California: Stanford University Press, 2016. Popülizme sosyo-linguistik bir yaklaşım için bkz.: T. van Dijk, **Discourse and Knowledge: A Sociocognitive Approach**, Cambridge University Press, Cambridge, 2014. Onlar ve biz kategorilerini linguistik bir perspektifte tanımlar ve bu kategorilerin popülizm açısından karşılığı ise halk ve elitler olur.

³²⁰ Mosca, Tronconi, **a.g.e.**, s. 1261.

³²¹ Mény ve Surel anayasacılığı ve popülizmi halk hakimiyetinin iki karşıt biçimi olarak sunarlar. Anselmi, **a.g.e.**, s. 1, 6.

³²² Anselmi, **a.g.e.**, s. 6-7.

tanımlarken, Shills kamuoyu yaratımı, kamusalılık, komplo teorileri ve Soğuk Savaş dönemi Amerikan politikasından yola çıkarak popülist literatüre katkı sunar.³²³

Panizza popülizmi demokrasi için bir fırsat ya da tehdit olarak görenlerin ötesine geçer ve popülizmin demokrasinin aynası olduğunu iddia eder. Eğer iyi bir görüntü çıkmıyorsa aynadan bu demokrasiye içkin olan bir durumdan kaynaklıdır. Antik Yunan'da bu demagogların manipülasyonu ile açıklanmıştır. Demokratik rejim halkın iradesi temelinde demokrasi ile bağdaşır bir parça ile onu sınırlayan ve elit bürokratik aygıtın eline iktidarı emanet eden bir başka parçanın birleşiminden oluşmuştur.³²⁴ Her popülizm sosyal bölünmeyi varsayar, her popülizmde belirsiz bir “demos” buluruz ve bunun içinde bir yanda toplumun içindeki bir parça olarak ezilen kesim ve diğer tarafta kendini tüm toplum olarak antagonistik bir yolla tanıtan fail vardır.³²⁵

Liberal yaklaşımın demokrasinin meydan okumalara açık antagonistik yapısını ihmal etmesi ile birlikte mutlak uzlaşının gerçekleştiğine dair kanaat politikasının sonu anlamına gelmişti. Fakat mutlak uzlaş toplumsalın ve siyasalın antagonistik karakterinden kaynaklı olarak imkânsız olduğundan liberal demokrasi tökezledi. Bu politikasızlık halinde de insanlar popülist sağ ve sol hareketlere destek vermek durumunda kaldılar. Çünkü bunlar alternatif gibi gözükmekteydi.³²⁶ Orban'ın kendisini devleti koruyan çok uluslulaşmaktan uzak tutan lider olarak tezahür ettirmesi de iktidarını kuvvetlendiren ve bu politikasızlık halinde en uzlaşmış olan gibi göstermesidir.³²⁷

Popülist partilerin mevcut neo-liberal hegemonik düzende yakaladıkları çıkışta kimlik yaratımının kolektif biçimlerini yaratabilmiş olmaları yatmaktadır. Çünkü siyaset

³²³ Anselmi, **a.g.e.**, s. 15. Soğuk Savaş sürecinde bir erken dönem analizinde Shills, göre Amerikan toplumunu özel olarak popülist olarak tanımlıyor çünkü bireyci bir toplum olduğunu ve kurumsal kimlik anlayışı zayıf olduğunu ve kamusal boyutlar merkezi ve güçlü olduğunu savunuyor. Bu durum üç temel sosyal davranışın üretilmesine ortam hazırlıyor: gizlilikten korkma, sırlar hakkında takıntılar ve kamusalılığı olan bağımlılık. Manuel Anselmi, **a.g.e.**, s. 16: Yorum: Bu durum dolayısıyla kurumsal kimlikte zayıflamalara ve erklerin birbirleri ile ilişkilerini düzenleyen kurumsal düzenlemeler popülizm tarafından sürekli olarak aşındırılır. Çünkü bu kurumsal düzenlemeler halkın iradesini sınırlayan unsurlar olarak görülür.

³²⁴ Panizza, **a.g.e.**, s. 30-31.

³²⁵ Laclau, “Populism: What’s in a Name?”, s. 48.

³²⁶ Mouffe, “The “End of Politics” and the Challenge of Right-wing Populism”, s. 53.

³²⁷ Müller, **a.g.e.**, s. 77.

her zaman biz ve ötekinin yaratımını içerir ve bu da kolektif bir kimlik yaratımına göndermede bulunur.³²⁸ Mouffe'un bu anlamda temel iddiası siyasalın özgüllüğünün anlaşılmasına engel olan rasyonalist teorilerin kullanımı mevcut popülist sağ hareketlerin tam olarak anlaşılmasına engel olmaktadır. Ekonomik ya da ahlaki bir çerçeve ile sınırlandırılmış bu tür teorik yaklaşımlar antagonizmanın ve kolektif politik kimlikler açısından merkezi rollere sahip olan tutkuların ihmaline yol açmaktadır. Bu ihmal liberal yaklaşımların her zaman için eksikliği olmuştur ve politik hasımlık üzerine kurulu politikanın çalışmasına engel hale gelmiştir. Çünkü tüm partilerin merkeze kayarak sol ve sağ arasındaki sınırı muğlaklaştırdığı bir konjonktürde politikanın kurucu unsuru olan biz ve onlar arasındaki ayrışmanın geleneksel demokratik partiler bağlamında gerçekleşebilmesi atık mümkün değildir. Bu durumun yarattığı boşluğu popülist sağ partiler halkı bir takım korkular etrafında, elitler ve kurumların halkı şimdiye kadar dışarda bıraktığı tezi üzerinden birleştirerek yeni bir “biz” yaratması ile doldurmuştur. Bu noktada liberal demokratik geleneğin demokratik yanını canlandırarak halk egemenliği kavramını yeniden aktif hale getirmek gerekmektedir. Çünkü popülist sağ, biz imgesini yabancı düşmanı bir karakter ile kurmaktadır. Alternatifsizlik popülist sağı besliyorsa ve bu alternatifsizlik de neo-liberal hegemonya ile bağımlıysa; oluşan hegemonyayı reddetmediğimiz takdirde popülist sağ büyüyeceği benzetilmektedir.³²⁹

Mouffe popülist sağ partilerin yalnız muhalefetteyken etkili olduklarını iktidara geldiklerinde ise zayıfladıklarını tespit etmektedir. Ona göre bu durum onların yapısal sınırlılıklarını göstermektedir ve aynı zamanda popülizmin faşizme yol açan genel iradenin yüzeysel bir yansıması olduğu yönündeki pejoratif değerlendirmesinin tek başına doğru kabul edilemeyeceğini ortaya koymaktadır.³³⁰ Bu popülist siyaset alternatif bir küreselleşme siyaseti ortaya koymak adına vaatkar gözükmektedir. Yalnızca orta sınıfın refahını göz önüne alan küreselleşme yerine şimdiye kadar politika sahnesinden dışlanan grupların çıkarlarının da oyuna dahil edildiği ve eşitsizliklerin ciddi şekilde azaltıldığı bir

³²⁸ Chantal Mouffe, “The “End of Politics” and the Challenge of Right-wing Populism”, s. 55.

³²⁹ Mouffe, “The “End of Politics” and the Challenge of Right-wing Populism”, s. 68-70.

³³⁰ Mouffe, “The “End of Politics” and the Challenge of Right-wing Populism”, s. 70.

globalleşme popülist sağ harekete karşı iyi bir çözüm olacaktır.³³¹ Macaristan ve Türkiye örnekleri bu durumu bir anlamda yanıtlamaktadır; iki ülkede de popülist liderlerin iktidara geldikten sonra da güçlenmeye devam ettikleri gözlemlenmektedir. Ayrıca muhalefete yer vermeyen, karar alma süreçlerine dahil etmeyen ve muhalefetin sesini kısyan bir tavır mevcuttur.

Arditi'ye göre popülizmin, sarhoş bir akşam yemeği davetlisine benzeyen paradoksal bir durumu bulunmakadır. Demokrasi ile ilişkisinde gözlemlenen bu çelişki popülizmin halkın iradesini temsil etmeye aday olmasında herhangi bir kısıt olmamasını temin eden temsili liberal demokratik sistemin iç geriliminden kaynaklanmaktadır.³³² Peki liberal demokrasi gerçekten krizde midir? Temsil edilmediğini düşünenler olduğu gibi kendi ülkesinde son yıllarda yaşanan küreselleşme, ekonomik darlık, geçişkenlik ve mülteci krizi gibi nedenlerle oluşan durumdan rahatsız olanlar da vardır. Gelenlerle ve kendini ev sahibi olarak düşünenler arasındaki bu gerilim doğrudan temsil meselesine yansıdığı gibi liderler tarafından da çokça kullanılmaktadır.

Uzun vadede özellikle Avrupa tipi dışlayıcı popülizmlerde demokrasinin daha da kötüye gitme ihtimali ortaya çıkmaktadır. Mülteci krizinden, işsizliğe kadar birçok sorunun faturası, sağ popülist parti ve liderler tarafından sonradan gelenlere kesilmektedir. Tabii biraz yukarıda tartıştığımız bu sorunlarda liberal demokrasinin iç gerilimlerinin payının da olduğu açıktır. Sağ popülizm kendisini halk egemenliği ve demokrasinin gerçek temsilcisi olarak lanse ederken ulusal egemenliğin ülkenin esas sahiplerine verilmesinin altını çizer; eşitlik onların pek de umrunda değildir, halkın yücelmesi/yüceltilmesi kalıbı üzerinde dururlar; ulusun en büyük tehdidi olarak toplumsal olarak öteki olan/olanların ve göçmenlerin içerilmediği bir halk tahayyül edilmesini sağlarlar.³³³ Sağ popülizm neoliberalizmi reddeden bir duruşta değildir; hatta demokrasiyi kurtarmak adına sınırladıkları siyasi liberalizmle birlikte otoriter neoliberalizm

³³¹ Chantal Mouffe, "The "End of Politics" and the Challenge of Right-wing Populism", s. 70-71.

³³² Benjamin Arditi, "Populism as an Internal of Democratic Politics", (ed.) Francisco Panizza, **Populism and the Mirror of the Democracy**, ed. Francisco Panizza, Verso, London, 2005, s. 91.

³³³ Mouffe, **Sol Popülizm**, s. 35.

biçimine işaret eder.³³⁴ Akkerman'a göre sağ ve sol popülizm siyasi elitlerin yozlaşmışlıklarından şikâyet ederken; sol daha çok büyük kurumların hakim ekonomi içinde yarattıkları durumu dile döker; sağ ise etnik ve yeni azınlıklar göçmenlerin yani kültürel tehdidi dile getirir.³³⁵

Bu noktada sorulabilecek önemli sorulardan biri ortaya çıkmaktadır. Popülizm neden yükselir ya da son zamanlarda neden giderek artmaktadır? Açık bir gerçektir ki Panizza ve Arditi'nin de üzerinde hemen hemen anlaştığı gibi popülizm siyaset sahnesinde fail olamayan ya da sesi çıkmayanları temsil hakkını verebilme vaadini de içermektedir.³³⁶

2.2. Güvenlikleştirme

Güvenlikleştirme bir süreçtir. Bunu sürecin bölümlendirilip incelenmesi daha doğru olacaktır. Nasıl, neden ve kim tarafından bir konu güvenlik meselesi haline gelir? Konuların önceliğini kim belirler? Bunun zamanı, hangi aktör tarafından tayin edilir? Baldwin'ın güvenlik meselesini incelerken sorduğu iki soru mihenk taşıdır: “Kimin için” ve “hangi değerler için” güvenlik?³³⁷ Bu iki soru çalışmanın bütünü düşünüldüğünde konuyla doğrudan ilişkisi tespit edilmiştir.

Bu sorulara cevap vermeden önce bu başlık altında güvenlik meselesinin değişimi, güvenlikleştirme, mülteci krizinin ilişkilendirilmesi ve güvenlikleştirilmeyle (*securitizing*) ve damgalanma (*stigmatizing*) ile nasıl bir güvenlik sorunu haline getirilmeye çalışıldığı gösterilecektir.

Genel bir güvenlik tanımı yapılarak konunun dışına çıkılmamaya çalışılmıştır. Zira güvenliğin esas konu olmadığı için bu çalışmanın sınırlarını açacaktır. Güvenliği

³³⁴ Mouffe, **Sol Popülizm**, s. 35.

³³⁵ T. Akkerman, “Populism and Democracy: Challenge or Pathology?”, **Acta Politica**, C. 38, 2003, s. 147-159.

³³⁶ B. Arditi, **Liberalizmin Kıyılarında Siyaset**, Çev. E. Ayhan, Metis Yayınları, İstanbul, 2010, s. 88; Panizzi, **a.g.e.**, s. 11.

³³⁷ David A. Baldwin, “The Concept of Security”, **Review of International Studies**, C. 23, 1997, s. 13.

temel değerlere karşı tehdidin yokluğu olarak tanımlanabilir.³³⁸ Fakat Barry Buzan'ın da belirttiği üzere güvenlik de özgürlük, güç gibi tartışılmaya açık ve muğlaktır.³³⁹ Ayrıca bölüm kapsamında sadece güvenlikleştirme tartışılmayacak bunun çalışmanın ana konusuyla olan ilişkisi örnekler verilerek bağlantılandırılarak bir ön çalışma oluşturulmaktadır.

Bu bölümde 1995 yılında Ole Waever tarafından dile getirilen ve sonra da Kopenhag Okulu olarak adlandırılacak yazarlarca geliştirilecek bir teori olan “güvenlikleştirme” (*securitization*) ve mülteci krizi arasındaki ilişki incelenmektedir. Bu düşünürler başta güvenlikleştirme ve güvenlik-dışılaştırma olmak üzere, sektörel güvenlik ve bölgesel güvenlik kompleks teorisiyle güvenlik anlayışının gelişmesine ve derinleşmesine katkı yapmaktadırlar. Teori, post-yapısalcı çalışmacılardan Derida gibi dil üzerine çalışan isimlerin çalışmalarından da etkilenmiştir. Austin'in dil felsefesinde de yararlanan okul, dilin sadece betimleme özelliği değil, bunun yanında iletişim gücü olan, harekete geçiren bir yönü olduğunu da belirtir.³⁴⁰ Okul da dilin bu gücünün üzerinde durur; dil, harekete geçirir ve inşa eder. Sosyal inşacılık sosyal gerçekliğin inşa edildiği ve inşa edilenin günlük pratiklere ve edimlerle yeniden üretildiğini ve sosyal gerçeklikten bağımsız olarak var olamayacaklarını iddia eder.³⁴¹ Güvenlikleştirme bir noktada söylemle harekete geçirmektedir. Tabii bu söylemin karşı tarafı olan gruplar da diğer bir öznedir. Bu iki özne ve sürecin üzerine çalışmak da aynı zamanda güvenlikleştirme üzerine çalışmaktır. Ancak unutulmamalıdır ki amaç tehdidin gerçekliğini sorgulamak değil; nasıl tehdit haline geldiği süreci incelemektir. AB bağlamında mülteciler üzerinden yapılan siyasi tartışmalarda da krizi ve mültecileri anlatırken kullanılan dil gerçekliği ifade etmezken, yeni gerçekliği yaratmaktaydı, bu sebeple mülteci ve göçün tanımı AB karar

³³⁸ John Baylis, Steve Smith, Patricia Owens, **The Globalization of World Politics**, Oxford University Press, 2008, s. 229.

³³⁹ Barry Buzan, **People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era**, Boulder: Lynne Rienner Publications, 1991, s. 7.

³⁴⁰ Paul Ricoeur, **Söz Edimleri Kuramı ve Etik**, Çev. Atakan Altınörs, Asa Kitabevi, Bursa, 2000, s. 15.

³⁴¹ Trojanowska- Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 172.

vericilerince siyasi olarak siyasi kimlik ve güvenlik çerçevesinde yeniden inşa edilmişti.³⁴²

Küreselleşme tanımlarını en iyi yapan McLuhan'ın küresel köy (*global village*), Burton'un dünya toplumu (*World society*) tanımları tek boyutluluktan çıkılmaya yardımcı olmuştur. Kimlikler genişlemiş ve belirsizleşmiştir. Belirsizleşen kimlik aidiyet olgusunun tanımını da değiştirmiş, tek kimliğin doğduğu ülkeye karşı tanımlanan vatandaş kimliği olmadığı bir döneme girilmiştir. Bu belirsizlik güvenlik tanımının da kapsamının da genişlemesine katkıda bulunmuştur. Küreselleşme ile güvenliğin kapsamı da hem yatay hem de dikey genişlemiştir. Bağlamı daha önceden başladığı tanımsal ve kapsamsal evrimleşmesini bu dönemde daha çok hissettirmiştir. Küresel dönemde askeri güvenlik tanımı üzerinde yapılan genişletilmiş, ekonomik, sosyal, teknolojik, çevre ve toplumsal güvenlik konuları etkinliğini artırmıştır. Çok boyutlu güvenlik algısı çok boyutlu tehdit algısını da beraberinde getirmiştir. Devletler, kurumlar, insanlar güvenliği attettikleri varlık ya da olay oranında tehdidi de tayin edebilir duruma gelinmiştir.

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme yanında “bölgesel güvenlik kompleksi” (regional security complex) ve “sektörel güvenlik” (security sector) temelinde yaptığı çalışmalarla “klasik güvenlik” anlayışının çıkmaktadır. Fakat bölümün sonunda açıklamaya çalışacağı gibi devlet merkezli anlayışı devam ettirdiği yönünde eleştiriler de almaktadır.

Kısaca tanımlamak gerekirse güvenlikleştirme; klasik anlayışın dışında ‘inşaacı’ (*constructivist*) bir anlayışa sahip olan teorik meseleleri ‘söz-edim’ (*speech-act*) yöntemiyle güvenlik konusu haline getirmektir. Daha doğrusu güvenlik meseleleri, söz-edimler aracılığıyla inşaa edilmektedirler. Özellikle son yıllarda AB ülkelerinde bir liderin, halkını; mültecileri ve göç konusunu kullanarak söz-edim aracılığıyla harekete geçirmesi yani bu konuları bir güvenlik hatta “tehdit düzeyine” çıkarması güvenlikleştirmenin açık örnekleri olarak incelenebilir. Çalışma kapsamında incelenen ülkelerin liderlerin de bu yöntemi kullandıkları iddia edilerek yapılacak içerik analiziyle

³⁴² Trojanowska- Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 172-175.

bu doğrulanmaya çalışılmaktadır. Van Dijk'e göre eleştirel söylem analizi, öncelikle sosyal gücün kötüye kullanımı, egemenlik ve eşitsizliğin yürürlüğe girme şeklini inceleyen, sosyal ve politik bağlamda metin ve konuşmaya direnen bir tür söylem analitik araştırmasıdır; açık bir pozisyon alır böylece toplumsal eşitsizliği anlamak, ortaya çıkarmak ve sonuçta ona direnmek ister.³⁴³ Güvenlikleştirme bu süreçte yapılan araçsal eylemdir.

Buzan “güvenlik özneler arasında var olur” açıklamasıyla söz-edim ve güvenlikleştirmeyi de açıklamaktadır. Konumu açısından bakacak olursak siyasi söylemi gerçekleştiren lider ve karşısında da söylemin muhatabı olan vatandaşlar arasında göç ve mülteci krizi konular bir güvenlik meselesi haline getirilmektedir. Geleneksel güvenlik anlayışından farklı olarak somut bir taraf olmadan oluşan bir güvenlik durumu ortaya çıkıyor. Bunun için de yöntemler kullanılmaktadır. Söz-edim de bunların en önemlisidir.

Güvenlikleştirme teorisinin merkezinde yer almasıyla söz-edim okul tarafından da çokça üzerinde durulmuştur. Kopenhag Okulu'nun teorisyenleri söz-edim ve güvenlikleştirmeyi bir anlamda, eş tutmaktadır. Güvenlikleştirme özellikle siyasi bir toplulukta değerli özneye karşı bir tehdidin oluştuğu, buna karşı acil ve tabii ki olağanüstü önlemler alınmasının gerektiği özneler arası inşayı sağlayan söz-edimle yapılır. Bu bağlamda söz-edim inşanın temelidir.

Kopenhag Okulu güvenlikleştirmeyi belli bir konunun politika üstü bir konu haline getirilmesi ve olağan durumun dışına çıkılması olarak da tanımlamaktadır.³⁴⁴ Politika üstü, olağanüstü ve özel bir durum olmasa da söz-edim yoluyla bu duruma getirilmektedir. Gerçekten olağanüstü bir durum arz etmeyecek durumların az da olsa kötü etkileri tamamen bir tehdit olarak vurgulanması gibi durum da ortaya çıkabilir. AB'de

³⁴³ T. A. Van Dijk, “Critical discourse analysis”, (ed.) D. Tannen, D. Schiffrin, H. Hamilton, **Handbook of discourse analysis**, Oxford: Blackwell, 2001, s. 352, aktaran Paul Baker, “Acceptable bias? Using corpus linguistics methods critical discourse analysis”, **Critical Discourse Studies**, C. 9, S. 3, Ağustos 2012, s. 247.

³⁴⁴ Buzan, Ole, Wilde, **a.g.e.**, s. 23.

bazı ülkeler çok az mülteci alsa da (gerçekten çok az) bu durumları çok önemli bir güvenlik meselesi haline getirmektedirler.

Güvenlikleştirme yöntemi kullanan aktör uygulamak istediği politika ve yaptırımları bu şekilde meşrulaştırma yoluna gidebileceği gibi olağanüstü tedbirler de alabilecek imkâna sahip olur. Esasında bu yapılan toplum algısının yönetilmesidir. Mülteciler ve göç krizinin bir tehdit olarak yapılandırılması; meselenin güvenlik tedbiri alınacak boyutta olmasına inandırmak, tehdit gerçekten olmasa da “güvenlikleştirme” yoluyla popülize edilmesidir. Gerçekten bir tehdit olabilir ama söylendiği ve iddia edildiği gibi tehdidin boyutu yüksek düzeyde olmayabilir.

Söz-edim yöntemini kullanan aktörün yanında sürecin tamamlanması için konunun kabul ettirilmesi gereken ikinci bir öznenin “dinleyiciler” ya da “hedef kitle” olarak tanımlanan bir grup da gereklidir. Güvenlikleştirmenin tamamlanabilmesi için bu hedef kitlenin ikna edilmesi gerekmektedir.³⁴⁵

Burada önemli bir soru sorulabilir: Hedef kitle gerçekten güvenlikleştirme toerisinde yeteri kadar inceleniyor mu? Kopenhag Okulu’nun eleştirildiği noktalardan biri de budur. Teori daha çok söz-edimi uygulayan aktör üzerinde durmaktadır. Okul, devlet merkezli güvenlik anlayışı ve post-yapısalcı olarak konumlandırılmakta³⁴⁶; bu da konunun eksik kalmasına sebep olmaktadır. Bu çalışmada incelenen konuda olduğu gibi güvenlikleştirme mülteci krizi ve göçü ana konu olarak ele almakta, liderlerin söyledikleri incelenirken hedef pek dikkate alınmamaktadır. Bu çalışmada da güvenlikleştirmeyi uygulayan incelenmektedir.

Güvenlikleştirme, terörizm ve mülteci krizi arasındaki ilişkiyi ele alırken iki temel soru sorulabilir. İlk olarak göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde elitler bunu “bilerek” ve “sistemli” bir şekilde mi yapıyor? İkinci sorumuz ise elitleri bunu yapmaya iten motivasyonlar nelerdir? Cevapları sonuca bırakarak güvenlik konusu altında

³⁴⁵ Başar Baysal, Çağla Lüleci, “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi”, **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Yıl: 11, S. 22, Ekim 2015, s. 61.

³⁴⁶ Baysal, Lüleci, **a.g.e.**, s. 65.

güvenlikleştirmeye ağırlık vererek mülteci krizi arasındaki ilişki değerlendirilerek bölüme devam edilmektedir.

Bu çalışmanın ana konusu olarak daha ayrıntılı tartışılan mülteci krizi ile güvenlik arasındaki ilişkiye değinilmesi gerekmektedir. Özellikle 11 Eylül'den sonra Avrupa çapında yaşanan terör olayları ve ekonomik kriz göçün güvenlikleştirilmesi kavramını ön plana çıkarmıştır. Aşırı sağ ve popülist partiler ile gruplar ekonomik kriz ortamını da kullanarak mültecileri, işsizliği, maaş sıkıntıları vb. konularda suçlu ilan etmişlerdir.³⁴⁷ Bu anlamda iş gücü açısından dışardan gelecek işçiye ihtiyacı olan ülkeler ile zaten hali hazırda işsizlik sorunu olan ülkeler arasında mültecileri konumlandırma açısından farklılıklar mevcuttur; birisi mültecilerin ekonomiye yapacağı katkıyı beklerken diğeri bunu bir ekonomik tehdit olarak algılayabilmektedir. Ulusal düzeyde ekonomik sorunların kaynağı olarak da mülteciler gösterilmektedir. Aşırı sağ partilerin mülteci karşıtı söylemleri göçmenlerin işgücünün birey istihdamına, ekonomik alanına ve sosyal ortamına tehdit yarattığı üzerinedir.³⁴⁸

Avrupa'da iç güvenlik teması ve terör olayları giderek özgürlük-güvenlik dengesini güvenlik yönünde öne çıkarmaktadır.³⁴⁹ Suriye iç savaşı ve uluslararası güvenlik arasındaki ilişki genelde terör örgütleri ile bağlantı iddiasıyla sebebiyle ilişkilendirilmektedir. 2011'den beri süregelen iç savaş boyunca radikal birçok grup Suriye'de baş göstermiş ve bu gruplar terör örgütü olarak tanımlanan grupların içerisine girerek hatta bazen ana hattını oluşturarak gerek Türkiye gerek Avrupa'da yapılan terör saldırılarını üstlenmişlerdir. Bu saldırılarda yüzlerce insan hayatını kaybetmiştir

Buna ek olarak Arap Baharı sonrasında AB sınırları içerisinde yaşanan terör olayları terörizm ve mülteci krizinin hızlı bir şekilde gündeme girmesine ve tartışılmasına sebep olmuştur. Çalışmanın ana konusu ve örneklem ülkeleri Türkiye yanında AB ülkeleri içinden olduğundan bu ülkeler daha yakından değerlendirilmiştir.

³⁴⁷ Öner, **a.g.e.**, s. 187.

³⁴⁸ Öner, **a.g.e.**, s. 186.

³⁴⁹ Öner, **a.g.e.**, s. 186-187.

Lazaridis, “göçün güvenlikleştirilmesini” (securitization of immigration) “siyasi, sosyal ve güvenlik elitlerinin göçü devletin ve toplumun temel değerlerini tehdit etmesi” olarak tanımlar.³⁵⁰ Bu durumda kriz dönemlerindeki öteki olarak hedef bellidir; mülteciler. Güvenlikleştirme sürecinin tamamlanması; referans nesnesinin güvenlikleştirici aktör tarafından söz-edim ile sunduğu tehdidin kabul edilip alınacak önlemler için çalışmaya başlamasıdır. Süreç ancak böyle tamamlanır. Güvenlikleştirmeyi eleştirenlerden bazılarının yanlışla düştüğü gibi güvenlikleştirme sadece söz-edimden ibaret değildir.

Güvenlikleştirme süreci görsel temsillerle daha etkili hale getirilmektedir, görsel temsiller halkın kafasında oluşan algıyı tamamlamaya yardımcı olmaktadır. Son seçim döneminde Macaristan’da bu anlamda yoğun görsel kullanımı mevcuttur.

Resim 1 : Budapeşte, Macaristan - 4 Nisan 2018: Macar hükümeti Göçmenlik karşıtı kampanya ilan panosu, 'mültecilerin göçünü DURDURUN' posterleri.

Zoltan Galantai, (Çevrimiçi) <https://www.alamy.com/budapest-hungary-april-4-2018-hungarian-government-billboard-anti-immigration-campaign-say-stop-the-refugees-immigration-image178821888.html>, 13 Mart 2020

Bu açıklamalardan sonra şu noktaya gelinmektedir; göç ve terör konusunda ilişki ne zamandan beri daha sıkı bir şekilde kurulmaya başlamıştır? Göç konusundaki literatüre

³⁵⁰ Gabriella Lazaridis, “Introduction”, **Security, Insecurity and Migration in Europe**, (ed.) Gabriella Lazaridis, Farnham Surrey, Ashgate, UK, 2011, s. 2.

bakıldığında büyük çoğunluğu, ortak düşüncesi göçün isteyerek ya da istenmeyerek 11 Eylül'den sonra Avrupa ve ABD'de de bir problemleştirme ve güvenlikleştirmesinin üzerinedir. 11 Eylül gerçekten teröre bakışta bir dönüm noktası olmuştur.³⁵¹ Bunu izleyen 11 Mart 2004 Madrid saldırıları terörle Avrupa'nın yüzleştiği bir yıl olmuştur. Suriye savaşına bağlı olarak uzun bir süre aktif şekilde artış sergileyen mülteci sayısı; siyasi, kültürel, ekonomik sonuçlarının yanında güvenlik konusunda riskler meydana getirmiştir.³⁵² 2015 *Charlie Hebdo*, State de France, 2016 Brüksel ve Bastille günü Nice'de, terör saldırıları ve aynı zamanda DAESH/İŞİD de bu süreçte örnek olarak gösterilerek mülteciler üzerinden ötekileştirilip birer tehdit olarak görüldüğü bir süreç devam etmektedir.³⁵³

Peki terörizm nedir? Birleşmiş Milletlere göre terörizm:

“Genel halkta veya bir grup insanda veya belirli bir kişide terör durumunu kışkırtmak amacıyla sivillere karşı, ölüm veya ciddi bedensel yaralanmaya veya rehin alma niyetine bağlı suçlar ya da bir hükümeti ya da uluslararası bir kuruluşu terörizmle ilgili uluslararası sözleşmeler ve protokoller kapsamında ve kapsamında tanımlanan suçları teşkil eden herhangi bir eylemde bulunmaya ya da eylemde bulunmaktan kaçınmaya zorlamak hiçbir koşulda politik, felsefi, ideolojik, ırksal, etnik, dini ya da benzer nitelikte düşüncelerle haklı gösterilemez.”³⁵⁴

Avrupa Birliği ise terörizmi şu şekilde nitelendirmiştir:

“Terörizm eylemleri, Birliğin üzerine kurulu olduğu evrensel insan onuru, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ve insan haklarından ve temel özgürlüklerden yararlanma değerlerinin en ciddi ihlallerinden birini oluşturmaktadır. Ayrıca, Üye Devletlerde ortak olan ve Birliğin dayandığı ilkeler olan demokrasi ve hukukun üstünlüğüne yönelik en ciddi saldırılardan birini temsil ederler.”³⁵⁵

NATO'ya göre terörizm tanımı ise aşağıdaki gibi yapılmıştır:

“Siyasi, dini veya ideolojik hedeflere ulaşmak için hükümetleri veya toplumları zorlamak veya korkutmak ya da bir nüfusu kontrol altına almak amacıyla bireylere veya mülklere karşı yasadışı kullanım veya tehdit veya güç kullanımı, korku ve terör aşılacak.”³⁵⁶

³⁵¹ Göç ve terör arasındaki literatür hakkındaki tartışmalar için bkz.: Messina, **a.g.e.**

³⁵² Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 31.

³⁵³ Gülcan, Akgüngör, Kuştepeli, **a.g.e.**, s. 31.

³⁵⁴ Birleşmiş Milletler, United Nations Security Council Resolution 1566, “Threats to international peace and security caused by terrorist acts”, 2004.

³⁵⁵ EU, Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision 2005/671/JHA, madde 2.

³⁵⁶ NATO, **AAP-06 Glossary of Terms and Definitions**, Edition 2019. , s. 128.

En genel anlamıyla terörizm; korku, dehşet ve yılgınlık yaratmak amacıyla yapılan faaliyetler olarak değerdendirilebilir.³⁵⁷ Ancak güvenlikleştirme konusuyla doğrudan ilgili olarak terörizmin farklı tanınımları da yapılabilmektedir. Söz-edim bu süreçte devreye girmekte ve algı yaratılmaktadır. Bu arada devletlerin farklı terörist tanımları olabilir. Bu bile algı yönetimi noktasındaki durumu göstermektedir. Terör ve terörizm arasında kavramsal olarak fark vardır. Terörizm yapılan faaliyeti, fiilin niteliği tanımlamak için kullanılır; dehşeti, korkuyu, şiddeti belirtir. Fakat terörizm bir faaliyettir, yapılan fiildir; korku, şiddet ve dehşetin yayılması çabasıdır.³⁵⁸ Terörizmin amacının Richardson'ın belirttiği gibi dikkatleri bir şeyin üzerine toplamak, onun izlenmesini sağlamak olarak da belirtilebilir.³⁵⁹ Bu durum güvenlikleştirmeye insanları etkilemek noktasında benzeşir. Daha doğrusu terör olayları güvenlikleştirme sürecinde kullanılır.

Ötekinin suçlanmasının farklı sebepleri vardır. Bunlardan bir kısmı da temel ihtiyaçların tehdit edilmesidir. Objektif olarak iş, barınma ve refah gibi konularda ve subjektif olarak da kültürel homojenite, toplumsal değerdler ya da ulusal kimlik noktasında mülteciler ve mültecileri kabul eden ülkelerin politika üreticileri ile o ülkenin vatandaşları arasında anlaşmazlıklar çıkmaktadır.³⁶⁰ Bu anlaşmazlıkların mültecileri teröre yöneltir gibi bir iddiası doğru olmamakla birlikte özellikle sağ partiler bu durumlarda sert söylemlere başvurabilmektedirler. Sadece ülkeler özelinde değil Avrupa'nın topyekûn kültürel yozlaşmaya uğrayacağı, Avrupa'nın Müslümanların kültürel tehdidi altında olduğu ve çok kültürlülüğün engellenmesinin gerekliliği savunmaktadırlar.³⁶¹ Ayrıca bunun bir güvenlik meselesi olduğunu belirten Berlusconi 2018 seçimleri öncesi göçü,

³⁵⁷ Cindy C. Combos, **Terrorism in the Twenty-First Century**, Longman, 2011, s. 19.

³⁵⁸ David Crystal, **The Cambridge Ancylopedia**, Cambridge University Press, Cambridge, 1990, s. 1197.

³⁵⁹ Lousie Richardson, **What Terrorists Want, Understanding the Enemy, Containing the Threat**, Random House Trade Paperbacks, New York, 2006, s. 141.

³⁶⁰ Mikhail Alexseev, **Immigration Phobia and the Security Dilemma: Russia, Europe and the United States**, Cambridge University Press, New York, 2005; Didier Bigo, "Migration and Security", **Controlling a New Migration World**, (ed.) Virginie Guiraudon, Christian Joppke, Routledge, Londra, 2001.

³⁶¹ Öner, **a.g.e.**, s. 188.

“İtalya’da patlamaya hazır bir sosyal bomba” olarak tanımlamış ve bunun bir güvenlik sorunu oluşturduğunu söylemiştir.³⁶²

Avrupa’da yükselen mülteci karşıtı söylem, göçmenleri, sığınmacıları, mültecileri terörle bağlantılandırmaktadır. Bunun reel anlamda doğru olduğunu kanıtlayacak bir bulgudan ziyade terör eylemlerini gerçekleştirenlerin Avrupa doğumlu ya da Avrupa’da yetişmiş insanlar olduğunu destekleyen bulgu daha fazladır ve saldırıların suçlusu olarak sınır güvenliği zayıflıkları ve hatalı mülteci politikaları seçilmiştir.³⁶³ AB’nin mülteci krizine verdiği tepki güvenliği baz alarak sınır güvenliği üzerine bina edilmiş kısıtlı bir tepki ile sınırlı kalmış ve hem kısa hem uzun dönemli hareketlerinde yetersiz ve bölük pörçük kalmıştır.³⁶⁴ Göçün güvenlikleştirildiği dönemlerde, göçmenler kültürel bir tehdit, suçlu ve terörist tehditlerin aktörleri olarak görülmesinin yanında ekonomik durgunluk ve kriz dönemlerinde istikarara bir tehdit olarak algılanmaktadır.³⁶⁵ Toğral da elitlerin “teröre karşı savaşı”nda terörizmin sadece göçle bir bağlantı olmadığını aynı zamanda kültürel kimliğe de bir tehdit olduğuyla da ilgilidir, demektedir.³⁶⁶

Mülteciliğin ve göçün güvenlikleştirme sürecinde elitler tarafından “bir devlet meselesi” haline getirildiğini belirtmiştik. Faist de elitlerin bu konuyu bir “meta konu” yaparak “dış” (*external*) ve “iç” (*internal*) güvenlik ayrımının birleştirildiğini yani ortadaki çizginin silikleştirildiğini belirtir.³⁶⁷ Siyasi elitler, 11 Eylül’den sonra

³⁶² Angela Giuffrida, “Berlusconi pledges to deport 600,000 illegal immigrants from Italy”, **The Guardian**, (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/05/berlusconi-pledges-to-deport-600000-illegal-immigrants-italy-election>, 25 Nisan 2018.

³⁶³ Aşkar-Karakır, **a.g.e.**, s. 157-158.

³⁶⁴ Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 169-190.

³⁶⁵ Annie Phizacklea, “Concluding Remarks: State Security versus the Security of Migrants: The Unbalanced Contest”, (ed.) Gabiralle Lazadiris, **Security, Insecurity and Migration in Europe**, Farnham, Ashgate, UK, 2011, s. 7.

³⁶⁶ Burcu Toğral, “Convergence of Securitization of Migration and ‘New Racism’ in Europe: Rise of Culturalism and Disappearance of Politics”, ed. Gabiralle Lazadiris, **Security, Insecurity and Migration in Europe**, Farnham, Ashgate, UK, 2011, s. 219.

³⁶⁷ Thomas Faist, “‘Extension du domaine de la lutte’: International Migration and Security before and after September 11, 2001”, **International Migration Review**, C. 36, S. 1, Bahar, 2002, s. 7-14 aktaran Messina, **a.g.e.**, s. 535.

Avrupa'daki terör diğer terörist saldırıları da görünce göçmenlerle olan söylemleri daha kışkırtıcı olmaya başlamıştır. Suçlu öteki üzerinden tarif edilmeye başlanmıştır.³⁶⁸

Yankelovich ve Bourbeau 11 Eylül etkisinin göçmenlik, terörizm ve güvenlik ilişkisinde pek etkili olmadığını kamuoyunda böyle bir etkinin oluşması için yıllara ihtiyaç olduğunu belirtmektedirler.³⁶⁹ Bu kısmen doğru olmakla beraber 11 Eylül'den sonra Orta Doğu'da yaşananlar, İŞİD terörü, ekonomik durgunluk, Avrupa'ya göçlerin artması, Batı'da güçlenen sağ kanat partiler göç ve terörizm arasındaki bağı kurmak noktasında siyasi elitlere ve bağlantılı medyaya da imkân vermektedir. Sığınmacılar/ mülteciler/ göçmenler Avrupa'da terör saldırıları ile anılmaya başlanmışlardır. Hem medya hem de siyasiler göçü sadece güvenlik üzerinden aktarmakta ve göçün hedef ülke için ekonomi ve kültürün güvenliğini tehdit ettiğini savunmaktadırlar. Halkın gözünde göçün her şeyin anti-güvenliğini yarattığı bir dünya tahayyülü oluşmaktadır. Macaristan Başbakanı Orban yaptığı konuşmalardan birinde “*Elbette kabul edilmiyor ama gerçek şu ki, tüm teröristler temelde göçmenler.*” demiştir.³⁷⁰

Mülteci krizi güvenlikleştirmesini terörizmle birlikte değerlendirildiğinde bazı boşluklar ortaya çıkmaktadır. Bu boşlukları doldurmak için Avrupa'daki terör olaylarını incelerken Avrupa'daki ekonomik ve siyasal konjonktür de dikkate alınmalıdır. Örneğin İtalyan medyasını incelyen Tirandafyllidou, medyanın İtalya ve göçmenler arasındaki farklılığı vurgulayan, ulusal kimliği ön plana çıkaran yayınlar yaptığını belirtmiştir.³⁷¹ Medyanın güvenlikleştirme sürecindeki etkisinin dikkate alınması gereklidir.

Avrupa'nın merkezlerinde Londra, Madrid ve Paris gibi şehirlerde yaşanan terör saldırıları Batı'nın yoğun bir şekilde terör saldırılarıyla yüz yüze kalmasını gösteren

³⁶⁸ Ayrıntılı bir değerlendirme için bkz.: Ariane Chebel d'Appollonia, **Frontiers of Fear: Immigration and Insecurity in the United States and Europe**, Ithaca, Cornell University Press, New York, 2012; Toğral, **a.g.e.**

³⁶⁹ Daniel Yankelovich, “Reading and Misreading Opinion Polls: Seven Stages of Public Understanding”, (Çevrimiçi) <http://engagedkc.wikisapces.com/file/view/sevenstages.pdf>, 7 Şubat 2020.

³⁷⁰ Matthew Kaminski, ‘All the terrorists are migrants’ (Çevrimiçi) <https://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/>, 23 Kasım 2017.

³⁷¹ Anna Triandafyllidou, “Nation and Immigration: A Study of Italian Press Discourse,” **Social Identities**, C. 5, S. 1, Mart 1999, s. 67.

örneklerdir. Bu durum da terör ve popülizm arasındaki bağlantının etkili, daha hızlı ve yoğun olarak kurulmasını sağlamıştır. Bu durumlarda hedef ülkenin ilk ötekileri olarak görülen mülteciler olmuşlardır. Frontex'in kurulması sınır, terör ve mülteciler arasında kurulan bağın somut göstergesidir.

Güvenlikleştirmeyle birlikte güvenlik konusuna dair yeni meseleler de tartışılmaya başlamıştır. Tehditte hedefin kim olduğu, bunun nasıl ve kimler tarafından oluşturulduğu, nasıl önlemler alınacağına dair birçok konu daha çok tartışılır olmuştur. Belki de en önemlisi tehditlere karşı alınacak olağanüstü yöntemleri kimin kullanacağıdır ki bu güvenlikleştirme için merkezi bir konudur. Tehdidin ne olduğunu bilinmez ise ona karşı alınacak önlemlerin de ne olduğunu bilmek epey zorlaşır. Tehdidin gerçek güvenlik konusu olmadığı durumlarda ise muğlak söylemler ve eylemler devreye girer. Bu bağlamda tehdit unsuru olarak dillendirilen sosyal grupların olumsuz temsili, hangi bağlamda olursa olsun sorunludur ancak güçlü veya etkili metin üreticileri tarafından yapılan veya güçlü insanlar tarafından alınan ve çok sayıda insana ulaşan bazı bağlamlar, anında ve zararlı sonuçlara yol açabilir.³⁷²

Bir konunun gerçekten bir güvenlik meselesi olup olmadığından ziyade bunun nasıl güvenlikleştirildiği önemlidir. Güvenlikleştirme gerçekten nesnel durumlar, şartlar sonucunda mı oluşur yoksa öznel şartlar neticesinde mi? Williams da bu noktada öznel şartların dikkate alınması yönünde tutum takınır.³⁷³ Yani öznel şartlar sonucu oluşan bir durum vardır ki bu da zaten geleneksel yaklaşıma eleştiri noktasıdır. Görüldüğü gibi özneler arasında oluşan etkileşim canlı bir durumdur. Özellikle Avrupa özelinde değerlendirildiğinde halkın dilinde göçmen retoriğinden farkı olmayan mülteci retoriği ağır bir güvenlikleştirmeye maruz kalmış ve tehdit meselesi olarak görülmüşlerdir. Esasen güvenlik daha fazla özgürlük sağlanması için ve temel insan haklarının korunması için alınması gereken bir önlemdir.³⁷⁴

³⁷² Baker, **a.g.e.**, s. 255.

³⁷³ Micheals Williams, "Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics", **International Studies Quarterly**, C. 47, S. 4, Aralık 2003, s. 513.

³⁷⁴ Trojanowska-Strzeboszewska, **a.g.e.**, s. 186.

Kopenhag Okulu'na göre bir olaya güvenlik bakış açısıyla yönelmek problem doğurur. Okul daha az güvenlik ve daha çok siyaset düsturunu benimsemektedir. Son yıllarda popülizmle daha çok ortaya çıkan güvenlikleştirme siyasetle doğrudan ve derin bağlara sahiptir, siyasetin bir sürecidir. Kopenhag Okulu'nun bakış açısıyla bir konu eğer siyasallaşıyorsa; o zaman güvenlikleştirilebilir. Bu da söz-edim ile başlayan bir süreçle yapılabilir.

Güvenlikleştirici aktörler, bir meseleyi doğrudan siyasi araç olarak kullanabilirler. Pasha'ya göre siyasal entegrasyon ve ideolojik seçimler de aktörler tarafından bilinçli ve isteyerek uygulanabilir.³⁷⁵ Çalışmanın ana temasıyla doğrudan alakalı olarak mülteciler konusunda ülkesinde entegrasyon sorunu yaşanacağını düşünen ve onları bir tehdit olarak algıyan ya da algılanmasını sağlayan aktörler olacaktır.

Weaver'a göre ise elitler tarafından dile getirilen bir konu o andan itibaren bir güvenlik meselesi olmuştur. Elitler bunu söylemlerle, bir raporla ya da yasayla yapabilirler. Çalışmanın diğer bölümlerinde bunlara doğrudan değinilerek güvenlikleştirme süreci gösterilmeye çalışılmıştır. Mesela Berlusconi'nin Macerata'da göçmenlere yapılan saldırıdan sonra "Hükümetteyken güvenliğe birçok kaynak yatırıyoruz" diyerek, "Polisin mevcudiyetini artıracakız ve 'Güvenli Sokaklar' girişimini yeniden başlatacağız... Askerlerimiz polislerin yanında sokaklarda devriye gezecek" açıklamasında bulunmuştur.³⁷⁶ Bu aslında tersine bir güvenlik meselesi haline gelmiş ve tehdiye maruz kalanın İtalya'da göçmen olarak yaşayan insanlar olduğu olgusundan uzaklaşmıştır. Berlusconi, göçü "patlamaya hazır gerçek bir sosyal bomba olarak" nitelendirmiş, "İtalya'da çok sayıda düzensiz göçmenin varlığından kaynaklanan çok yaygın bir sosyal kaygı var" diye eklemiştir. Berlusconi ayrıca "en az 630.000 düzensiz göçmeni sürgün etme planını" dile getirmiştir. İtalyanların ırkçı olmadığını, sadece barış içinde yaşamak ve çalışmak istediğini" de sözlerine eklemiştir.³⁷⁷ Berlusconi bu yorumları, aşırı sağ

³⁷⁵ Mustapha Kamal Pasha, "Security as Hegemony", *Alternatives*, C. 21, S. 3, s. 283-302.

³⁷⁶ Giuffrida, a.g.e.

³⁷⁷ **Deutsche Welle**, "Silvio Berlusconi warns of migrant 'social bomb' in Italy", (Çevrimiçi) <https://www.dw.com/en/silvio-berlusconi-warns-of-migrant-social-bomb-in-italy/a-42461101>, 10 Ağustos 2018.

tarafındaki bir destekçinin, merkezdeki Macerata kasabasında altı göçmeni vurmasının ve yaralamasının ardından yapmıştır. Kuzey Ligi lideri ve Berlusconi'nin müttefiki Matteo Salvini, “göçmenlerin istilası”nın “toplumsal çatışma” için suçlanacağını söylemiştir.³⁷⁸

Messina, açıkça bir tehdit olmayan göç gibi bir konunun güvenlikleştirme sürecinde söz-edim yoluyla güvenlik konusu haline geldiğini iddia eder.³⁷⁹ Göç ve göçmenlik gerçekten de bir güvenlik meselesi midir? Bu çalışma sonuç bölümünde buna dair çıkarımları bulmakla birlikte diyebiliriz ki “göç” ve “mültecilik” güvenlikleştirme yoluyla oldukça fazla kullanılmıştır. Hâlbuki ne terör vakalarının ya da terörün kendisi ne güvenlik sorunları göç olgusu ile doğrudan alakalı değildir. Yukarıda verilen örnekler ve bu çalışmanın genel çerçevesinde görüldüğü gibi bir konu politik alanın dışında (*non-politicized*) olabilir, oradan politik alana (*politicized*), tabii politik alandan güvenlik (*securitized*) alanına geçirilebilir.

Alman Marshall Fonu'nun 2008'de ABD ve altı Avrupa ülkesinde yaptığı araştırmada katılımcıların sadece %30'u ve ABD'dekilerin de %40'ı göçmenler ile terörizmi bağlantılandırmışlardır.³⁸⁰ Bunun gibi aksi iddialar olsa da özellikle Avrupa'daki siyasi elitler 11 Eylül'den sonra Batı'da göç, kültürel, ekonomik ve fiziksel güvenlikle ilgili birçok konuyla ilişkilendirilmiş ve bu durum göçü kısıtlayan tedbirler alınmasına sebep olmuştur.³⁸¹ Özellikle yükselen sağ partiler ve popülizm göçün güvenlikleştirilmesinin önünü açmaktadır ve göç politikalarının güvenlik bağlamında şekillenmesini beraberinde getirmektedir. Hem radikal sağ partiler hem de merkez sağ partilerin aynı söylemi sahipleniyor oluşu bu durumun başka bir sebebini oluşturmaktadır.

Radikal sağın ana argümanı olan “bizim kültürümüz ve ötekilerin işgalindeki” söylemdeki öteki elitler, göçmen, mülteci, İslam grubu tarafından oluşturulmakta ve

³⁷⁸ DW, “Silvio Berlusconi warns of migrant 'social bomb' in Italy” (Çevrimiçi) <https://www.infomigrants.net/en/post/7394/silvio-berlusconi-warns-of-migrant-social-bomb-in-italy>, 10 Ağustos 2018.

³⁷⁹ Messina, *a.g.e.*, 530.

³⁸⁰ German Marshall Fund, *Transatlantic Trends: Immigration*, Washington D.C., (Çevrimiçi) http://trends.gmfus.org/files/archived/immigration/doc/TTI_2008_Final.pdf, 7 Şubat 2020.

³⁸¹ Messina, *a.g.e.*, s. 531.

Avrupa'nın ötekisi Müslüman göçmen olarak tahayyül edilmektedir.³⁸² Ayrıca radikal söylem merkeze kaymakta ve normalleşme sürecine girmektedir.

2011'de başlayıp 2015 yılında zirve noktasına ulaşan Avrupa'ya giriş yapan mülteci sayısı bir anda dikkatlerin mülteci krizi konusuna çevrilmesi ve durumun güvenlikleştirmeye yol açacak katmanlarının oluşması sebebiyle siyasi ortamı iyiden iyiye domine etmeye başlamıştır. Paralel olarak gelişen sığınmacı sayısındaki artış ve Paris ve diğer Avrupa kentlerindeki terör saldırıları sonrası Avrupa ülkeleri bağlamında güvenlikleştirmenin en çok kullanılan retoriğini oluşturmuştur ve sınır kontrolü konusunda kaydedilen aşamalar acil olarak sorgulanmaya başlanarak ciddi endişelere sebep olmuştur.³⁸³ Sınırların kontrol mekanizmalarının sıklaştırılması ve yasal iltica döneminde yaşadıkları zorluklar aynı zamanda insan kaçakçılarının da elini güçlendirmektedir.³⁸⁴ Bu anlamda AB Akdeniz'deki insan kaçakçılığı ile mücadele yöntemi olarak EUNAVFOR'u benimsemiştir; operasyonun ikinci adımı olan *Sophia* da kaçakçı gemilerle uğraşmış ve yakalananları çıkış ülkelerine teslim etmiştir.³⁸⁵ 2015 Avrupa Komisyonu beyanlarında "AB'nin Akdeniz'de sınır kontrolünü sağlamak üzere geliştirdiği operasyonların (Triton, Poseidon) finansman ve kapasitesinin artırılması, FRONTEX ve EUROPOL gibi kuruluşlar arasında kaçakçıların tespiti ve izlenmesi konularında sıkı işbirliği sağlanması eylem planı önlemlerinde öne çıkmıştır."³⁸⁶ Sınır kontrolü ve güvenlik meselesi üzerinde anlaşılan göç krizi AB Komisyonunun en dahili kararlarına bile yansımıştır. Eski İtalyan başbakanı Silvio Berlusconi, "*İtalya'ya yasadışı yollardan gelen 600.000 göçmenin suç işlemeye hazır olduğunu ileri sürerek yapılacak seçimde merkez sağ partisini hükümete iterse bu kişilerin kendi ülkelerine geri gönderileceğine*" söz vermiştir.³⁸⁷ Berlusconi yaptığı açıklamada, "*Bunlar 600.000 kişi,*

³⁸² Öner, **a.g.e.**, s. 186.

³⁸³ Aşkar-Karakır, **a.g.e.**, s. 141-142.

³⁸⁴ Aşkar-Karakır, **a.g.e.**, s. 143.

³⁸⁵ Aşkar-Karakır, **a.g.e.**, s. 142.

³⁸⁶ Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 219- 220.

³⁸⁷ Frances D'emilio, "Italy's Berlusconi: 600,000 migrants 'ready' to commit crime", **The Times of Israel**, (Çevrimiçi) <https://www.timesofisrael.com/italys-berlusconi-600000-migrants-ready-to-commit-crime/>, 4 Nisan 2018.

*onları polis, kolluk kuvvetleri ve ordu kullanarak toplayacağız... Herkes onları işaret ederek onları tanımlamaya yardımcı olabilir ve alınacaklar” demiş ve eklemiştir “O zaman devlet gemilerini ve uçaklarını göçmenleri menşe ülkelerine geri götürmek için kullanacağız”.*³⁸⁸

Basında ve politikacıların söylemlerinde konunun sadece AB güvenliği olarak algılanması sağlanılmış ve büyüyen güvenlik algısına paralel bir biçimde yabancı düşmanlığı ama bunun içinde İslamofobinin de sürekli arttığı bir grafik izlemiştir.

Bu retoriği neredeyse parti manifestosu haline getiren aşırı sağ Avrupa’sı oylarını azımsanmayacak şekilde artırmıştır. Front National, Lega, AFD, İngiliz Bağımsızlık Partisi, Jobbik, wilders, Avusturya FPÖ, UKIP, Yunanistan’ın Altın Şafak Partisi birkaç örnek olarak gözükse de bu söylemin merkezileşmesi esas korku arz etmesi gereken noktadır. Bu partiler yeni değildir ya da Avrupa’da aşırı sağın varlığı da yeni değildir fakat ciddi endişe yaratan nokta aşırı sağın normalleşerek merkeze de söylemini kabul ettirmesine paralel oy oranlarındaki ciddi artıştır.

2.3. Zenofobi ve İslamofobi

Ekonomik kriz ile beraber büyümenin sağlanamaması, bunun yarattığı işsizlik ve mali sıkıntı ve bunların müsebbibinin mülteciler olduğu algısı populist söylemlerle beraber toplumda gün be gün daha çok yankı uyandırmaktadır. Avrupa’da 2008 krizi sonrası yükselen popülizmin sonuçları olarak zenofobi, İslamofobi, yoksulluk ve sosyal dışlanma, ırkçılık, nefret söylemi artmıştır. Esasen mültecilerin gelmeye başlamasıyla başlayan bir süreç değil, ortamın 2008’den beri hazır olduğu bir Avrupa ile karşı karşıya kalınmış bulunmaktadır. Mülteciler/sığınmacılar günah keçisi olmakta ve bu konu siyasetin gündeminde kalmaktadır. Bunu bir Avrupa medeniyetine ve kültürüne tehdit, Avrupalı kimliğine saldırı olarak algılayan görüş de yükseliştir. Böylelikle meşrulaşan

³⁸⁸ Steve Scherer, “Italian right’s election promise to deport migrants will be hard to keep”, Reuters, <https://www.reuters.com/article/us-italy-election-migrants-deportations/italian-rights-election-promise-to-deport-migrants-will-be-hard-to-keep-idUSKBN1FQ2EN>, 9 Temmuz 2018.

ötekileştirme aşırı sağ partilerin oy oranlarını da günden güne artırmaktadır. Özellikle islam karşıtlığı ve göç genelde bu partilerin seçim dönemlerinde çoğunlukla kullandıkları argümanlar olmaktadır. Aşırı sağ partilerin seçim kazanmalarından ziyade gündem belirleyici söylemleri daha tehlikeli olup merkez söylemi belirlemeye katkı sunmaktadır. Kaya, ırkçılığı devletin ulus-devlete yönelik tehditleri savmak adına yönetsel bir araç olarak inşa edilmiş sürecini çeşitli çatışmalar yaratılarak işletildiğini anlatmaktadır.³⁸⁹ Artık sadece üst düzey politika olan devlet ve askeri konular değil Buzan ve Hansen'in de belirttiği çevre, iklim, ekonomi, özellikle kimlik konuları da güvenlik ekseninde değerlendirilmeye başlanmıştır.³⁹⁰ Görüldüğü üzere kimlik de tehdit altında görülen bir güvenlik meselesi haline gelmiştir. Böylece mülteci, göçün doğrudan hedef ülkesinde bir tehdit unsuru olduğu kamuoyunun zihninde inşa edilebilmekte; siyasi aktörler tarafından güvenlikleştirme ve ötekileştirme sürecinde kullanılabilmektedir.

Tezin bu bölümünü içerik analizinin nesnesinin oluştuğu ve ortaya atılan sorunun araçları olan zenofobi ve İslamofobinin tanımlandığı bölümdür. Zenofobi ana başlığı oluştururken İslamofobi onun bir alt başlığıdır ve bu bölümün temel sorusu siyasal söylemde mülteci krizi ve mülteci konusu neden toplumlarda kendisini zenofobi/İslamofobi olarak göstermiştir olacaktır ve arasındaki ilişkisellik nasıldır; neden bazı ülkelerde zenofobik söylem popülizmin aracı olurken bazı ülkelerde İslamofobik söylem retoriklerde kullanılmıştır sorularına yanıt aranmıştır. Ana arter konu Mülteciler ve mülteci krizi olduğunda zenofobi ve İslamofobinin boyutları ülkeden ülkeye bazı farklılıklar göstermektedir. Kendisi de daha önce Batı ülkelerine işçi ya da başka bir tip göçmen göndermiş eski sosyalist ülkelerde zenofobik söylem içerisinde tek yabancı, Müslümanlarmışçasına güvenlikleştirme, popülist söylem ve eylem kaygısı güdülmüştür. Kendileri açısından da Avrupalı kimliğinin yeni kazanılmış olması, yapılan ötekileştirmenin bu kimliğin herhangi bir ögesi üzerinden değil, dışardan ve etkileşim imkânı epey az olan bir kimlik üzerinden kurulmuş olması Batı Avrupa ülkelerinin

³⁸⁹ Ayhan Kaya, "Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak", **COHERE, Çalışma Paketi 2, Kritik Analiz Aracı 2**, 2017, s. 19.

³⁹⁰ Barry Buzan, Lene Hansen (ed.), **International Security**, Sage Publications, 2007, s. xxxiii.

yabancı düşmanı söylemlerinden farklılaşmaktadır. Batı Avrupa için işbu ülkelerin yabancıları olmak, kendi ‘vatandaşlık kültürünün’ dışında olanları ile özdeşleşmektedir, çoğu zaman; yabancı düşmanı popülist söylemlerde genelde bu terminolojinin izleri görülmektedir. Bu bağlamda İslamofobinin ve yabancı düşmanlığının nasıl tezahür ettiğini ortaya koymak esas amaçtır. Fakat yine de bu çalışmanın ana odak noktası İslamofobidir. İslamofobi bir çeşit kültürel ırkçılık olarak değerlendirilmiştir.

Modernleşme aşamalarında bilimsel araştırmalarla bulunan yeni kanıtlar yeni bir teknolojinin yaratılmasında kullanılmış, teknik ile bilim yakınlaştırılmaya çalışılmıştır. Bu sürecin doğuşundan önce pek fazla yeri olmayan bilim teknikle bağ kurmaya çalışmış, tekniğin bilimden bağımsız gelişme süreci sona ermiştir. Günümüzde teknoloji ulaştığı boyut ile beraber insanların arasında kullanımının yaygınlaşması ile insanlık olarak hepimizi yatay bir çizgide kesen bir eksene sahiptir. Mekânsal ve algısal sınırlar aşılmış, kimliklerin de üzerine çıkılmıştır; vatandaşlık korkuyu aşmak adına yetersiz kalmaktadır.³⁹¹ Kimliklerin üzerine çıkılması durumunun yarattığı post modern muğlaklık ve belirsizlik ortamı güvensizliği de beraberinde getirmiştir. Muğlaklık, esneklik, açık uçluluk sınır çizilmesinin önüne geçerken bazı yerlerde sınırları yükseltmekteydi. Her sınır içerdiği kadar dışarıda da bırakmaktadır. Avrupa sınırları yakın zamanda büyük faciaya bu vesile ile tanıklık etti. İnsan olmanın ortaklığı, farklılıklarla bir arada varolmayı seçmek varken korkuyla beraber bize benzeyenlerle farklı olanları dışarıda bırakacak şekilde, ötekiyi işaretlemeyi seçen bir süreçten insanlık olarak geçiyoruz.³⁹² Korkuyu merkezileştiren siyasi strateji, ekonomik olarak kendisini güvende hissetmeyen, merkezdeki siyasete yabancılaşmış, içinde bulunduğu dünyayı anlamlandırmakta zorlanan kesimin oylarını almakta güçlük çekmemekte ve bu korku stratejisini mülteciler üzerinden nesneleştirmektedir. Macaristan’da olduğu gibi aşırı söylemin ve otoriter yönetimlerin Avrupa içinde diğer ülkelerde de bu denli yayılması Avrupa’nın liberal duruşu ve değerleri adına çeşitli olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

³⁹¹ Pınar Uyan Semerci, Emre Erdoğan, “Türkiye’deki Suriyelileri Düşünürken Sınırları Zorlamak”, Mülteciler, **Teorik Bakış**, sayı 10, Mart 2018, s. 92.

³⁹² Semerci, Erdoğan, **a.g.e.**, s. 92-93.

Aşırı sağ partilerin mülteci karşıtlığının yanında Avrupa şüphecilikleri ve Türkiye'ye karşıt bir duruş sergilemeleri de ortak noktalarıdır.³⁹³ Radikal sağ partiler ulusal güvenlik ve göç/mülteci karşıtlığını birleştirmekte ve normalize etmektedirler.³⁹⁴ Ama şunu belirtmekte fayda var, ülkelerin gündemlerine, toplumsal ve ekonomik durumlarına göre değişen, söylemde farklılaşan bir Avrupa şüpheciliği mevcuttur. Tek bir AB şüpheciliği vardır demek doğru olmayacaktır. Lakin Brexit'in gerçekleşmesi diğer AB ülkelerinde AB şüpheciliğinin artmasında ve bu yöndeki söylemlere katkı sağlamıştır. Bazı çalışmalar, mülteci akınından ziyade AB ülkeleri vatandaşı olan göçmenin kamu hizmetleri üzerinde bindirdiği yükler ve kamu maliyesi açısından İngiltere 'nin AB vatandaşı göçmenden sakındığını söylemektedir.³⁹⁵

İslamofobi bir kültürel ırkçılık formu olarak Avrupa'da görünür konuma ulaşmaktadır.³⁹⁶ Hatta Avrupa entegrasyonunu da kötü etkileyebilme kapasitesine sahiptir. Yabancıları dışlayan söylem bütün ötekilere karşı bir düşmanlık besleme ihtimalini içinde barındırmaktadır. Avrupa entegrasyonunun fayda sağladığı grup AB'ye şüpheyile yaklaşmazken, diğer grup şüpheyile yaklaşmaktadır.³⁹⁷ İtalyan medyası, İtalya'da göçmenlere yönelik silahlı saldırıyı saldıran suçlunun (Traini), saldırıyı gerçekleştirdikten sonra, arabadan çıktığı, omuzlarına sarılmış üç renkli bir İtalyan bayrağı ile faşist bir selam yaptığını, "çok yaşa İtalya" (*viva Italia*) ve "İtalyanlar için İtalya" diye bağırıldığını iddia etmiştir.³⁹⁸

Mülteci krizini güvenlikleştirmek son yıllara damgasını vurmuş olsa da mülteciyi ya da göç edeni suç, tehlike, siyasi sıkıntılar ve işsizlik aynı zamanda kültürel yozlaşma ile ilişkilendirmek epey eskiye dayanan bir retoriktir ve bunlar birer milli tehdit olarak

³⁹³ Öner, a.g.e., s. 187.

³⁹⁴ Öner, a.g.e., s. 187.

³⁹⁵ M. Freeden, "After Brexit Referendum: revisiting populism as an ideology", **Journal of Political Ideologies**, C. 22, S. 1, 2017, s. 1-11.

³⁹⁶ Kaya, "Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak", s. 9.

³⁹⁷ Selvi Eren, **Küreselleşme tartışmaları Ekseninde AB Şüpheciliği ve Popülizmin Avrupa Bütünleşmesine Etkileri**, İktisadi Kalkınma Vakfı, Ağustos 2017, s. 23.

³⁹⁸ Angela Giuffrida, "Berlusconi pledges to deport 600,000 illegal immigrants from Italy", **The Guardian**, (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/05/berlusconi-pledges-to-deport-600000-illegal-immigrants-italy-election>, 25 Nisan 2018.

algılanılmaktadır. Ekonomik sıkıntıların kaynağı, piyasanın iş yetisine tehdit ve sosyal güvenlik sistemi üzerinde birer yük olarak görülmektedirler.³⁹⁹

Hem zenofobi hem İslamofobinin yabancıya ve özellikle Müslümanlara ilişkin olumsuz ve önyargılı tavır oluşturmada bazı akademik tezlerin siyaset camiası ve sıradan halk tarafından içselleştirildiği görülmektedir. Burada verilebilecek en büyük örnek Huntington'un *medeniyetler çatışması* tezidir demek yanlış olmaz. Yeni dünyadaki kavga'nın ekonomik ya da ideolojik değil kültürel olacağını dile getirerek, Batılı ve Batı dışı medeniyetlerin etkileşiminin milletlerarası siyasete damga vuracağını üzerinde durmuştur.⁴⁰⁰ Yani, yeni oluşacak düzenin bir toplumsal uzlaşıdan çok, bir çatışma üzerine olacağını öngörmüş ve çok kutuplu ve çok kültürlü dünyada hangi medeniyetin üstün geleceğini tartışmaktadır. Medeniyetin kişinin kendisini tanımladığı en geniş kimlik olduğunu söyleyerek medeniyetleri birbirinden ayıran fay kırıkları olduğunu ifade etmiştir.⁴⁰¹ Aşırılıklara yön verecek olan düşünsel akım budur. Fay kırıklarının çok derin olduğu, dünyada etkileşimin arttığı ve ulus devletlerin zayıflamasıyla fundamentalist akımların güçlendiği ve Batı uygarlığının yükselişi ile değişmeyen kültürel değerler üzerinden kurduğu argüman Batı dünyasında epey yankı uyandırmış, aşırı sağ ve popülist söylemlere düşünsel temel kazandırmıştır. Bazı bölünük ülkeler haricinde, Batı ve geri kalanların karşı karşıya olacağı, Batılı olmayanların Batı'ya karşı birleşeceğini savunmuştur, bu düşünce Batı'yı hep Batılı olmayanın tehdidi altında hissetme pozisyonuna götürmüştür denilebilir. Göçmenler, mülteciler/sığınmacılar, Müslümanlar yani en genel anlamıyla ötekiler, Avrupa'da varlıklarıyla karşıtlık ve düşmanlık uyandırırken Huntington'ın tezleri gibi dünyada epey popüler olmuş yazınlar bu düşünce ve davranış biçiminin şekillenmesinde etkili olmaktadır. Belki de hatırlanması gereken bir önceki düşünsel yenilik var olmadan bir sonrakinin kendisini üretemeyeceği; yani devrim sürekli modern olmak üzerine kurulduğudur. Bir önceki toplum bilincinin var

³⁹⁹ Nazif Mandacı, Gökay Özerim, "Uluslararası göçlerin bir güvenlik konusuna dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi", **Uluslararası İlişkiler**, C. 10, S. 9, 2013, s. 116.

⁴⁰⁰ Samuel P. Huntington, "Medeniyetler Çatışması mı?", (der.) Murat Yılmaz, **Medeniyetler Çatışması**, Vadi Yayınları, 1995, s. 23-24.

⁴⁰¹ Huntington, **a.g.e.**, s. 25-26.

olmadan bir sonraki fikri temellerin atılamayacağı gibi, medeniyetleri çatıştırmak yerine medeniyetlerin hepsinin bir bütününün oluşumunda katkısı olduğunu, sadece farklı yansımalarını ifade ettiğini söylemek daha doğru, ayırtıcılıktan uzak ve yapıcı bir söylem olacaktır.

Müller ise İslam düşmanlığının bir korku yaratarak gündemin siyasal gerçeklerinden uzaklaştırıp iki kutuplu dünya gibi safların net olduğu zıtlıkları hayal edip rakip bulmak adına yapıldığını fakat liberalizmin gerçek rakibi olamayacağını da söylemektedir.⁴⁰² Baker'ın eleştirel söylem analizi ile gazetelerde Müslüman ve İslam ile ilişkilendirilen kelimeler üzerine yaptığı çalışmasında radikal, fanatik, fundamentalist, ayrılıkçı ve ekstrem ile ilişkilendirilmesinde kategorizasyona bakmıştır.⁴⁰³ Negatif önyargı yaratan bu ilişkilendirme kültürel tehdit olarak yansıyan Müslüman retoriğin kaynaklarından birini oluşturmaktadır.

İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) İslamofobi hakkındaki 2019 yılı bulguları aşağıdaki gibidir:

“Yabancı düşmanı milliyetçilik, İslamofobinin çeşitli biçimlerinde ifade edilmeye devam ediyor ve sıklıkla İslam'ı birçok üye devletin ulusal kültürüne ve kimliğine yabancı bir din olarak tasvir ediyor. Bu tür retorik, genellikle insan haklarının evrenselliğiyle keskin bir tezat oluşturan Müslümanlara karşı dışlama ve ayrımcılığa yönelik ilk adımdır. Ayrıca Müslümanların dinlerinin gözle görülür işaretlerini taşımasına, özellikle hoşgörüsüzlüğe, nefret söylemine ve hatta nefret saikli şiddete karşı savunmasız hale gelmesine katkıda bulunur.”⁴⁰⁴

İslamofobi, özellikle jeopolitik bir güç veya terör kaynağı olarak görülüp, genellikle İslam dinine veya Müslümanlara karşı korku, nefret veya önyargıdır. İslamofobi literatüre bakıldığında akademik tartışmalarda farklı farklı değerlendirmeler altında yer almaktadır. Terimin anlamı hâlâ tartışılmaktadır ve bu anlamda sorunlu olarak görülebilir. Literatürde bir kısım İslamofobiye bir yabancı düşmanlığı olarak görürken, bir kısım da buna ırkçılık biçimi diyecek kadar ileri gidebilmektedir. Frost, ırk veya dine

⁴⁰² J. W. Müller, **Popülizm Nedir?**, Çev. O. Yıldız, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s. 18.

⁴⁰³ Baker, **a.g.e.**, s. 247-256.

⁴⁰⁴ ECRI, **Annual Report on ECRI's Activities, covering the period from 1 January to 31 December 2019**, Strasbourg, March 2020, s. 11.

dayalı Müslüman karşıtı duygu ve şiddet olarak İslamofobiği tanımlamaktadır.⁴⁰⁵ Ayhan Kaya, İslamofobiği yönetimsellik olarak tanımlamakta, İslamofobinin Avrupa’da göç ve göçmenleri güvenlik altına alma ve damgalama süreci ile birlikte ortaya çıkmış bir tür kültürel ırkçılık olduğunu iddia etmektedir.⁴⁰⁶ Hatta Kaya, İslamofobi terimi yerine İslamofobizm teriminin kullanılmasının gerekliliğini söyleyip kavramsallaştırırken, bunun bir ideoloji olduğunu altını çizmiştir.⁴⁰⁷ Maranci, İslamofobinin çokkültürlülüğe karşı türemiş bir fobi olduğunu ve İslam’ın Avrupa ve Batı’da kültürler arası süreçlerle sahip olabileceği etkiden bahsetmektedir.⁴⁰⁸ Fico, Slovakya için “*çokkültürlülük bir kurgu. Göçmenlerin içeri girmesine izin verdiğinizde sorunlarla karşılaşabilirsiniz,*” demiştir.⁴⁰⁹ Temel amacı, milliyetçi ve aşırılık yanlısı üç parti meclise girdiği, mülteci krizinin merkez söylem olduğu ortamda göç krizinin Slovak siyasi elitleri tarafından nasıl kötüye kullanıldığını, Müslüman karşıtı ve İslam karşıtı söylemi gösteren siyasi aktörlerin konuşmalarını açıklamak olan bir çalışmada, bütün partilerin göç krizi korkusu yaydıkları, konuşma eyleminde varolan tehditler hakkında konuştukları ve Slovakların bu söylemi kabul ettikleri bulgusuna varılmıştır.⁴¹⁰ Bu korku yayılmaya çalışılırken göçün güvenliği için kullanılan, üç ana karakteristik olarak şunlar tespit edilmiştir: Müslümanlar suç ve terörü artıracak; uyumsuz değer sistemlerine sahip medeniyetler çatışması; İslam şımarık bir dindir ve Hristiyanlık için bir tehdit oluşturur.⁴¹¹ Bu makale, özellikle göç krizini bir güvenlik ikilemi, Slovak toplumu ve kimliği için varolan bir tehdit olarak sunan siyasi

⁴⁰⁵ Diane Frost, “Islamophobia: Examining causal links between the media and ‘race hate’ from below”, **International Journal of Sociology and Social Policy**, C. 28, S. 11/12, 2008, s. 564-578.

⁴⁰⁶ Ayhan Kaya, “Islamophobia”, **The Oxford Handbook of European Islam**, (ed.) Cesari, Jocelyne Cesari, 2014.

⁴⁰⁷ Ayhan Kaya, “‘Islamophobia’ as an Ideology in the West: Scapegoating Migrants of Muslim Origin”, **An Anthology of Migration and Social Transformation**, . (ed.) Amelina A., Horvath K., Meeus B., IMISCOE Research Series. Springer, 2016.

⁴⁰⁸ Gabriele Marranci, “Multiculturalism, Islam and the clash of civilisations theory: rethinking Islamophobia”, **Culture and Religion: An Interdisciplinary Journal**, C. 5, S. 1, 2004, s. 116. s. 105–117.

⁴⁰⁹ Ishaan Tharoor, “Slovakia’s leader said Islam has ‘no place’ in his country. Now he’s taking a leadership role in the E.U”, **The Washington Post**, (Çevrimiçi) <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/06/21/the-next-e-u-president-says-islam-has-no-place-in-his-country/>, 7 Şubat 2017.

⁴¹⁰ Lubomir Zvada, “Securitization of the Migrant Crisis and Islamophobic Rhetoric: The 2016 Slovak Parliamentary Election”, **Journal of Nationalism, Memory & Language Politics**, C. 12, S. 2, 2018, s. 221.

⁴¹¹ Zvada, **a.g.e.**, s. 231.

partilere yönelik yaklaşımı yansıtmaktadır.⁴¹² Avrupa’da siyasi partiler, genel anlamda mülteci krizini paralel bir medeniyetler çatışması olarak görmekteydiler.

Malta ve İtalya’da artan göçmen/ mülteci karşıtlığı SOS Mediterranee’nin arama kurtarma gemilerine izin vermemeye başlamaya kadar gitmiştir.⁴¹³ Hatta bu girişimin sonucunda Avrupa’da insanlar boğulmaya mahkûm edilirken Aquarius çalışmalarını bırakmak zorunda kalmıştır.

1990, iki kutuplu dünyanın bitişi ve ötekinin, Sovyetler olduğu dönemin kapanışı olmuştur. Eski ötekinin yerini kimin dolduracağı yavaş yavaş belli olacaktı. 1990’lı yılların başındaki Bosna-Hersek’te başlayan ve ardından Kosova’ya sıçrayan çatışmalar, uygarlıklar çatışması tezini doğrularcasına, adeta Hristiyan ile Müslüman farklıdır işaret ederken⁴¹⁴; peşi sıra gelen 11 Eylül (2001) ve ardından Irak’ın işgali (2003) ile çok kültürlülük, birarada yaşama sorgulanmaya başlamıştı. Ekonomik kriz, Arap Baharı, Suriye iç savaşı, Avrupa’da ve Türkiye’de ardı ardına gelen terör saldırıları ve daha önce görülmemiş bir mülteci krizi sonrası iyice tırmanan ötekileştirme ve yabancı düşmanlığı özellikle Batı’da kendisini çoğunlukla İslamofobi olarak göstermekte ve gitgide yükselen bir grafik izlemektedir. Buna atıf yaparcasına politikacılar, mülteci krizinden bahsederken akın, istila, baskın ve ihlal kelimeleri kullanmışlardır.

Avrupa özelinde baktıldığında iki kutuplu dünyanın bitişi ile birlikte Doğu Avrupa ülkelerinde halkın nezdinde “koparıldığımız Avrupa kimliğine yeniden geri dönüyoruz” düşüncesi oluşturulmuştu.⁴¹⁵ Avrupa kimliği daha sivil daha siyasi ve daha dünyevi değerler ile inşa edildiğinden Avrupalı olmak Doğu Avrupa’da Hristiyanlık çağrışımı yapmış olabilmekle beraber; Hristiyan olmayana karşı ırkçı ya da yabancı düşmanı inşa

⁴¹² Zvada, **a.g.e.**, s. 226.

⁴¹³ Pınar Övgü, “Malta ve İtalya, 300’den fazla göçmeni taşıyan yardım gemisine liman açmıyor”, **BBC News**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46659219>, 5 Mayıs 2019.

⁴¹⁴ Ayhan Kaya, “Euro-Türkler, Kuşaklararası Farklılıklar, İslam ve Entegrasyon Tartışmaları”, **The Journal of Migration Studies**, 2015, C. 1, S. 1, 2015, s. 48.

⁴¹⁵ Kaya, “Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler”, s. 49.

süreci başlatılmış olabilir.⁴¹⁶ Mülteciler ile birlikte bu inşa edilen kimlik öteki algısını daha görünür hâle getirmiştir.

Terörle mücadele adı altında başlatılan çok yönlü propaganda ve deyim yerindeyse savaş, mültecilere ve Müslümanlara karşı açılmış gibi gözükmetedir. Fico, 2016 yılı Mayıs ayında gazetecilere verdiği demeçte, “İslam”ın Slovakya’da yeri yok” diyerek göçmenlerin Slovakya’yı değiştirdiğini belirtmişti.⁴¹⁷ Slovak yetkililer, “biz sadece Hristiyan mülteci alırız” söylemini yapmış ve Viktor Orban benzer şekilde “biz Avrupa’nın Hristiyan sınırlarını koruyoruz” demiştir.⁴¹⁸ Güvenlikleştirme bölümünde incelendiği gibi Weaver, söylemin kendisinin bir eylem olduğunu, bir konunun bir devlet görevlisi tarafından özel alana sokularak onun meşrulaştırıldığını ve gerekli önlemleri almak için bir hak doğduğunu belirtir.⁴¹⁹ Bu bağlamda, incelendiği gibi parti liderleri mültecilik kavramını kullanarak sınır güvenliği için daha somut önlemler almanın yanında seçimlerde kazınım elde etmektedirler. Buzan’ın oluşturduğu spekturuma göre bir konu politize edilen ve güvenlikleştirilen olarak ayrılmaktadır. Güvenlikleştirilen konu artık bir tehdittir ve tedbir alınması gerekir, hem de acil ve olağanüstü tedbirler için de meşru zemin sağlanmıştır.⁴²⁰ Tabii böyle aciliyeti olan bir konu artık diğer devlet meselelerinden önceliklidir. Tartışılmaz ve aksine bir iddia da söylemek gerçekten çok zordur, itiraz edildiği de pek görülmemiştir. Aksine o konu etrafında bir konsensüs sağlanmış havası vardır. Güvenlik yaşam ve bekâ ile sıkı bir şekilde bağlantılı olduğu için meşrudur. Bu meşruiyet, otorite sağlayacağı gibi güç kullanma iddiasını da doğurmaktadır.⁴²¹

⁴¹⁶ Kaya, Kaiser, **a.g.e.**, s. 418.

⁴¹⁷ Ishaan Tharoor, “Slovakia’s leader said Islam has ‘no place’ in his country. Now he’s taking a leadership role in the E.U”, **The Washington Post**, (Çevrimiçi) <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/06/21/the-next-e-u-president-says-islam-has-no-place-in-his-country/>, 7 Şubat 2017.

⁴¹⁸ Kaya, Kaiser, **a.g.e.**, s. 418.

⁴¹⁹ Ole Weaver, “Securitization and Desecuritization”, Ronnie D. Lipschutz (ed.), **On Security**, Colombia University Press, New York, 1995.

⁴²⁰ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 24.

⁴²¹ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 21.

Ayrıca Orban, Brüksel’de gazetecilere verdiği demeçte, “Bence ülkemizde çok Müslüman insan istemediğimize karar verme hakkımız var” demiştir.⁴²² Popülist liderler işsizlik, suç oranı, şiddet, kaçakçılık gibi toplumda var olan sorunlar adına göç ve göçle alakalı her şeyi suçlamaktadırlar.⁴²³ Açıkça görüldüğü gibi güvenlikleştirilen konu acildir, olağanüstü bir durum gerektirir ve itiraz kabul etmez.⁴²⁴ Bunun yanında da yapılacakları meşru kılar; konu var oluşsal bir tehdit olarak görülür, sunulur. Yine eleştirel güvenlik okullarından biri olan Aberystwyth’den Ken Booth’un da belirttiği üzere eğer bir sorun devlet gündemine yerleşirse ona öncelik verme gerekliliği ortaya çıkar.⁴²⁵

BM’nin mülteciler yüksek komiserliğine göre Polonya, 2016-2020 yılları arasında sadece 100 Suriyeli mülteciyi kabul etme sözü vermesine rağmen üst düzey bir Polonya Sivil Platform siyasetçisi, “İnsanlar mülteci istemiyorlar; onları anlamıyorlar, onlardan hoşlanmıyorlar ve bakımlarının çok pahalı olduğuna inanıyorlar,” demiştir.⁴²⁶

BM Genel Sekreteri, New York’taki örgüt merkezinde gazetecilere verdiği demeçte, “*Irkçılık, yabancı düşmanlığı, anti-Semitizm veya İslamofobi toplumlarımızı zehirliyor; hepimizin her yerde ve her zaman buna karşı durması kesinlikle şart*” demiştir.⁴²⁷

Son zamanlarda Avrupa’da İslam’a karşı işlenmiş nefret ve terör suçları ile İslam’ın sorumlu tutulduğu terör suçları artmaktadır. Şüphesiz bu algının oluşmasında bazı terörist grupların sözde İslam adına yaptıkları saldırılar etkili olmaktadır fakat terör eylemlerinin ardından medyanın bunun İslami terörizm olarak duyurması İslamofobizmin

⁴²² **Al Jazeera**, “Hungarian PM: We don’t want more Muslims”, (Çevrimiçi) <https://www.aljazeera.com/news/2015/09/refugees-hungary-train-station-150903064140564.html>, 8 Şubat 2017.

⁴²³ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 6.

⁴²⁴ Weaver, “Securitisation: Taking stock of a research programme in Security Studies”.

⁴²⁵ Ken Booth, “Security and Self: Reflections of a Fallen Realist”, Keith Krause and Michael C. Williams (ed.), **Critical Security Studies: Concepts and Cases**, University of Minnesota Press, Minneapolis, s. 111.

⁴²⁶ Adam Leszczyński, “Poles don’t want immigrants. They don’t understand them, don’t like them”, **The Guardian**, (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2015/jul/02/poles-dont-want-immigrants-they-dont-understand-them-dont-like-them>, 7 Nisan 2017.

⁴²⁷ General António Guterres, “Racism, xenophobia, anti-Semitism or Islamophobia are poisoning our societies”, **UN News**, (Çevrimiçi) <https://news.un.org/en/story/2017/08/563412-racism-xenophobia-anti-semitism-or-islamophobia-are-poisoning-our-societies-un>, 5 Ocak 2018.

boyutunun yatay ve dikey olarak artmasına sebep olmaktadır. Bu, 11 Eylül'den bu yana, Avrupa'daki terör saldırıları sonrası İslami terör denilmesi dine karşı önyargının artmasına yol açan çeşitli terörist saldırılarla ilgili medya raporlarıyla gösterilmiştir.⁴²⁸

26 Eylül 2018'de Avrupa Parlamentosu, AB genelinde büyüyen İslamofobiyle mücadele etmek ve ulusal hükümetlere ve diğer politika yapıcılara, sivil topluma ve medyaya dağıtılmak amacıyla “Karşı-İslamofobi Kitini” (*Counter-Islamophobia Toolkit*) harekete geçirmiştir.⁴²⁹ CIK'i destekleyen araştırma, sekiz AB üye ülkesinde (Belçika, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, Portekiz ve Birleşik Krallık) İslamofobinin normatif kalıplarını ve İslamofobiye karşı etkili anlatıları incelemektedir.⁴³⁰

Özellikle Avrupa'da terörden kaçıp sığınmacı/mülteci konumuna düşmüş olan insanlar İslamofobik medya tezahürü ve siyasetçilerin İslamofobi ve zenofobik seviyeyi yükselten açıklamaları ile terör şüphelisi konumuna düşmektedirler. İtalya'da yasalaştırılmaya çalışılan Anti-Cami kanununa en büyük desteği Lega ve lideri Matteo Salvini vermişti.⁴³¹ Bu anlayış, daha önce de belirtildiği gibi radikal çizgiden kayıp aşırı sağ söylemden daha merkeze yerleşmektedir. Güvenlikleştirme süreci tamamlanırsa yani ikna edilecek kitle konuyu kabul etmişse artık normal siyasal süreç işlemeyebilir.⁴³² Böyle bir durum çalışmada incelendiği üzere sağ partilerin popülerlik kazanmasına zemin hazırlayacağı gibi onların da bu durumdan yararlanarak meseleyi daha rahat güvenlikleştirmelerini de sağlayabilir. Kitleler geniş çapta olursa onları bir “biz” üzerinden ortak bir tehdide inandırmak ve harekete geçirmek gerçekten zordur.⁴³³ O yüzden güvenlikleştirmenin en iyi uygulandığı birim olarak orta düzeydeki bizi daha çabuk harekete geçiren millet düzeyi olduğunu belirtirsek yanlış olmaz.

⁴²⁸ SETA, **European Islamophobia Report**, 2019, s. 19-21.

⁴²⁹ University of Leeds, CIK Toolkit Launch – European Parliament, Brussels, (Çevrimiçi) <https://cik.leeds.ac.uk/events/cik-toolkit-launch-european-parliament-brussels/>, 2 Şubat 2019.

⁴³⁰ EQUINET, “Counter Islamophobia KIT”, (Çevrimiçi) <https://equineteurope.org/2018/counter-islamophobia-kit/>, 2 Şubat 2019.

⁴³¹ The Local, “Northern Italian region approves ‘anti-mosque’ laws”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20160928/anti-mosque-proposals--in-northern-italy-liguria>, 9 Nisan 2017.

⁴³² Nebi Miş, “Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, C. 6, S. 2, s. 350.

⁴³³ Buzan, Weaver, De Wilde, **a.g.e.**, s. 36.

Avrupa ülkelerinin merkez partileri daha geniş kesime de hitap ettiklerinden ve merkezin ortada duran pozisyonlarını kaydırmalarından ötürü gündelik hayatın içine yerleşmiş ve İslamofobinin normal karşılandığı düzleme doğru gidilmektedir. Benzer sebeplerdendir ki Kaya, İslamofobi yerine aynı anti-semitizm gibi ideolojik arka planının olduğu savunduğu İslamofobizmi kullanmayı tercih etmektedir.⁴³⁴ Kaya'ya göre “İslamofobi İslam korkusunu doğal ve olması gerektiği gibi varsayarken; İslamofobizm bu korkunun, böylesi bir korku veya fobi durumunun üretilmesi ve çoğaltılması konusunda yerleşik çıkarları olan tarafından imal edildiğini varsayar.”⁴³⁵ Geleneksel medyanın yanısıra sosyal medya kullanımında da nefret suçu ve İslamofobinin varlığını tasdik edilmekte ve bu seviyenin artışında şüphesiz katkısının olduğu savunulmaktadır.⁴³⁶ Geleneksel medya ve sosyal medya kullanımı ile neden sonuç ilişkileri ve etkileri bu çalışmanın araştırma kapsamında olmadığından bu konuda ayrıntılı bilgi çalışmanın içeriğine bulunmamaktadır ve değinilen konular veri kullanımından öteye geçmemektedir.

Mülteciler/sığınmacılar meselesi hem AB tarafında hem de Türkiye tarafında insanlık değerleri üzerinden değil, ideolojik korkular üzerinden tartışılmaktadır: “AB’de korku kitlesel Suriyeli sığınmacı akını olarak gelişirken, Türkiye’de Suriyeli sığınmacılar kalıcı ve toplumsal barışa tehdit” argümanları üzerinden hem medyada hem de siyasetçilerin söylemlerinde yer almaktadır.⁴³⁷

2.4. Avrupa Şüpheliği

Avrupa şüpheliği genelde popülist partilerde olmak üzere hem sol hem de sağ partilerin söylemlerinde sıkça görülmektedir. Avrupalı popülistlerde Avrupa’nın birliği söylemini desteklememe, hatta karşıt söylem üretme durumu söz konusudur. Burada toplumsal şikâyetlerini bildiren toplulukların bu haklı söylemlerinin popülist hareketler

⁴³⁴ Kaya, “Islamophobia as an Ideology in the West: Scapegoating Muslim-Origin Migrants”.

⁴³⁵ Kaya, “Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, s. 9.

⁴³⁶ SETA, **European Islamophobia Report**, 2019, s. 19-21.

⁴³⁷ Kaya, “Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler”, s. 43-44.

tarafından ele geçirilip manipüle edilmesidir. AB'yi aynı nedenlerden ötürü eleştirmelerine rağmen, sol popülistler daha çok ekonomik meselelerde Avrupa şüpheciliğine (Avrupa borç krizi ve TTIP gibi) odaklanmaktadır.⁴³⁸ Avrupa şüphecisi sağcı popülistler daha çok milliyetçilik ve göç (Avrupa göçmen krizi gibi) konularına odaklanmaktadır. Avrupa şüpheciliği 2008 krizinden sonra popülizmin elinde epey güçlenmiştir. Kriesi ve Pappas kriz öncesi ve sonrası için yaptıkları karşılaştırmada popülizmin kriz sonrasında 4.1 oranında arttığını bulgulamışlardır.⁴³⁹

Macaristan için FIDESZ ve Jobbik Avrupa şüphecisi partilerdir. FIDESZ Jobbik'e göre daha yumuşak Avrupa şüphecisi görüntü çizmekle beraber; Jobbik radikal, yabancı düşmanı ve aşırı sağcı bir partidir. Macaristan için Avrupa şüpheciliği yıllara göre gitgide daha da artmıştır.

Bugünün Avrupa'sına dair sıklıkla kullanılan kavramlardan biri olan Avrupa şüpheciliği (*euroscepticism*) sıklıkla farklı temalara referans ile kullanılmaktadır. Bu temalar bir yandan (insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi) Avrupa kıtasındaki ülkelerin sahiplendiği normatif temeldeki eleştiriler olabileceği gibi diğer yandan Avrupa entegrasyonunun gelebileceği olası noktaya veya bir kuruma (örneğin AB'ye) yönelik de ortaya çıkabilmektedir. Burada dikkat çekici husus ise Avrupa entegrasyonunun gelebileceği olası nokta ya da bir başka ifade ile Avrupa entegrasyonunun potansiyelidir. Avrupa şüpheciliği kavramının kökenleri çok daha eski tarihlere uzanabilse de bugünkü anlamının kökenlerini bu potansiyelde aramak yanlış olmayacaktır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan Avrupa entegrasyonu çabalarının temelinde iki fikir arasındaki çatışmanın ürünü olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durum daha net anlaşılmaktadır. Bu iki fikir uluslarüstücülük (*supranationalism*) ile hükümetlerarasıcılıktır (*intergovernmentalism*). Uluslarüstü bir Avrupa fikrini savunan düşünürleri ise temelinde iki grupta toplamak mümkündür. Bir tarafta Spinelli gibi büyük

⁴³⁸ Andrea LP Pirro, Paul Taggart, Stijn van Kessel, "The populist politics of Euroscepticism in times of crisis: Comparative conclusions", **Politics**, 38, C. 3, 2018, s. 378–390.

⁴³⁹ Kaya, "Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak", s. 11.

bir patlama (*big bang*) ile federal⁴⁴⁰ bir Avrupa Birleşik devletlerini savunanlar bulunurken, diğer tarafta⁴⁴¹ ise AB'nin kurucu babası olarak kabul edilen Jean Monnet'nin⁴⁴² de uygulamaya çalıştığı ve bir sektörde başlayan entegrasyonun tedricen diğer sektörlerle de yayılarak nihayetinde Avrupa siyasi birliğinin oluşturulmasını düşünenler vardır.

Avrupa şüpheciliğinin temelinde ise başını Birleşik Krallığın çektiği hükümetlerarasıcılık görüşünü sahiplenene kanat bulunmaktadır. Avrupa şüpheciliğinin kökeni entegrasyon çabalarının başlarına, yani İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasına götürüldüğünde dahi Birleşik Krallığın federal bir Avrupa Birleşik Devletleri'nin yaratılma ihtimaline karşı şüphe duyduğu görülmektedir. Winston Churchill'in meşhur "Avrupa ile olmalıyız, fakat Avrupa'nın değiliz... Avrupa'ya bağlıyız ama birleşik değiliz," cümlesi Birleşik Krallığın Avrupa bütünleşme sürecine dair genel tutumunu yansıttığı ileri sürülebilir.⁴⁴³ İkinci Dünya Savaşı sonrasında, benzer yıkımlarının tekrar yaşanmaması için Fransa, Almanya, İtalya ve Benelux ülkeleri egemenliklerinin bir kısmını devrederek Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kurduğunda, bugünkü AB'nin temeli atılmış oldu. Ancak İngiltere bu yetki devrinin savaştan galip çıkan Birleşik Krallık ile ilgili olmadığını, savaşın kaybedeni kıta Avrupalıları arasında olması gerektiğini savunmuştur.⁴⁴⁴ Bu söylemin Birleşik Krallık tarafından savaş sonrasında da hâlen imparatorluk reflekslerini devam ettirmesiyle ilgili olduğu iddia edilebilir.

⁴⁴⁰ Federal Avrupa fikri için bkz.: Altiero Spinelli, Altiero, "The Growth of the European Movement Since the Second World War", **European Integration: Selected Reading**, (ed.) Micheal Hodges, Harmondsworth, Penguin, 1972.

⁴⁴¹ Bu konu hakkında iki önemli Avrupa entegrasyon teorisi bulunmaktadır. Bunlardan biri AB Komisyonu'nu (o zamanki adıyla Yüksek Otorite'yi) inceleyen Ernst Haas, Yeni-İşlevselciliği (*neo-functionalism*) ortaya atmıştır. Yeni-İşlevselci teori için bkz.: Ernst Haas, **Europe: Political, Social and Economic Forces: 1950-1957**, Stanford University Press, Stanford, 1958.

⁴⁴² Bu konudaki diğer Avrupa entegrasyon teorisi Haas'ın öncülü olan ve Monnet'nin de uygulamaya çalıştığı düşünülen İşlevselciliktir (*functionalism*). İşlevselcilik için bkz.: David Mitrany, **A Working Peace System**, Quadrangle, Chicago, 1966.

⁴⁴³ Gwyn Prins, "We should be with Europe but not of it... linked but not combined", **Dailymail**, (Çevrimiçi) <http://www.dailymail.co.uk/debate/article-2049586/EU-referendum-UK-Europe-it.html>, 03 Ocak 2018.

⁴⁴⁴ D. Dinan, **Avrupa Birliği Tarihi**, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2013, s. 45.

Ancak bugünün dünyasında Avrupa şüpheciliği için imparatorluk geçmişine sahip olmaya ya da güçlü bir devlet olmaya ihtiyaç yoktur. Bugün Avrupa şüpheciliği farklı temalarda ve/veya Avrupa entegrasyonuna ihtiyacı olsun ya da olmasın (Avrupa içinden ya da dışından) birçok ülke tarafından sürekli olarak yeniden inşa edilmektedir. Böylece Avrupa şüpheciliği kavramı içerisinde çok fazla farklılığı barındırmakta, bu durum neticesinde de söz konusu kavram geçmişe nazaran daha muğlak bir hal almaktadır. Esasında burada bir kısır döngünün olduğu iddia edilebilir. Bir taraftan Avrupa şüpheciliğinin net bir tanımının olmaması halihazırda farklı temalar üzerine var olabilmesini sağlarken, bu durum neticesinde temaların sayısındaki artış kavramın net bir tanımının yapılmasını daha da zorlaştırmaktadır. Avrupa şüpheciliğinin bu artışı ise kriz dönemleri ile ilgilidir. Örneğin 2005 yılında Anayasal Antlaşma'nın reddedilmesiyle içine düştüğü kurumsal krize ek olarak (ki bu krizin Lizbon Antlaşması ile kısmen giderildiği iddia edilse dahi) 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz yaşanmıştır. Bu krizin şoku atlatılmadan Arap Baharı sürecinin getirdiği göçmen akını ile yaşanan kimlik ve kültürel krizler Avrupa içinde ve dışında Avrupa şüpheciliğini çok daha fazla görünür kılmış, bu görünürlük Avrupa şüpheciliği teması altında farklı seslerin daha yüksek çıkmasını sağlamış, nihayetinde de söz konusu kavramın tanımının yapılmasını daha da zorlaştırmıştır.

Tüm bu zorluğa rağmen Avrupa şüpheciliği kavramının tanımına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Burada kavramın sözlük anlamına ve literatürdeki yerine bakmak gerekmektedir. Kavram bugünkü anlamıyla ilk kez Margeret Thatcher'ın Avrupa Topluluğu'na yönelik olumsuz yaklaşımı için kullanılmıştır.⁴⁴⁵ Bu nedenle Birleşik Krallık'taki iki önemli sözlük olan Cambridge ve Oxford üniversitelerinin sözlüklerine bakmak gerekmektedir. Cambridge Üniversitesi'nin sözlüğü Avrupa şüphecisi (*eurosceptic*) kavramını “Britanya ve AB arasındaki yakın ilişkilere karşı çıkan bir kişi, özellikle bir politikacı”⁴⁴⁶ şeklinde tanımlamaktadır. Burada Cambridge'in söz konusu

⁴⁴⁵ Deniz Servantie, Emre Ataç, “Britanya Referandumu Sonrası Avrupa’da Yükselen AB Şüpheciliği”, **İKV Yayınları**, S.192, İstanbul, Aralık 2016, s. 3.

⁴⁴⁶ **Cambridge Dictionary**, “Eurosceptic”, (Çevrimiçi) <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/eurosceptic>, 3 Şubat 2019.

kavramı doğrudan AB-Birleşik Krallık ilişkileri özelinde tanımladığı görülmektedir. Oxford'un sözlüğü ise kavramı, AB-Birleşik Krallık ilişkilerinden daha geniş açıdan ele alarak “(bir politikacının veya inançlarının ve fikirlerinin) AB ile kurulacak daha yakın ilişkilere karşı olması”⁴⁴⁷ şeklinde tanımlamaktadır.

Sözlüklerin tanımlamalarında iki önemli husus dikkatleri çekmektedir. Bunlardan ilki Avrupa şüpheciliği kavramının AB ile doğrudan ilişkilendirilerek AB şüpheciliğinin (*EUrosceptism*) tanımlanmasıdır. Bu durum günümüzde Avrupa şüpheciliği (*eurosceptism*) ile AB şüpheciliğinin (*EUrosceptism*) ne denli iç içe geçtiğini göstermektedir. Böylece Avrupa şüpheciliği üzerine çalışmalarda dahi aslında AB'nin ne denli başarılı bir proje olduğunun bir anlamda görüldüğü, bir başka ifade ile bugünün Avrupa'sı için Avrupa ile AB'nin iç içe geçtiği iddia edilebilir. Mesela Lig'in ekonomi sözcüsü Claudio Borghi, İtalyan televizyonuna “Lig iktidara geldikten bir saniye sonra parasal egemenliğimize ulaşmak için tüm olası hazırlıklara başlayacak. Bu bir ulusal güvenlik sorunu” olarak demeç vermiştir.⁴⁴⁸ Hem euro ile Avrupa şüpheciliği, hem ulusal güvenlik söylemi ile güvenlikleştirme, parasal egemenlik söylemi ile de popülist bir söylem olarak hepsini bir araya getiren bir söylemdir.

Diğer bir dikkat çeken husus ise söz konusu kavramın özellikle siyasetçiler ile ilişkilendirilmesidir. Ancak oksidentalizm (*occidentalism*) ve oryantalizm (*orientalism*) gibi Avrupa şüpheciliği (*eurosceptism*) de özellikle siyasetçiler tarafından üretiliyor olmakla beraber tek tek bireylerin yeniden üretimine katkı verdikleri bir kavram halini almıştır. Buna rağmen bu çalışmada siyasetçilerin ve siyasi partilerin Avrupa şüpheciliği ile ilişkileri ele alınacağı için Avrupa şüpheciliği kavramının bireyler tarafından yeniden üretimine değinilmemiştir.

⁴⁴⁷ Oxford Dictionary, “Euroskeptic”, (Çevrimiçi) https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/eurosceptic_1?q=Eurosceptic, 3 Şubat 2019.

⁴⁴⁸ The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

Sözlük tanımının yanı sıra siyaset bilimi literatürü açısından kavram ilk kez Paul Taggart tarafından 1998 yılında kullanılmıştır.⁴⁴⁹ Esasen Taggart daha önceki çalışmalarında Avrupa şüpheciliği kavramını incelemişse de söz konusu çalışmasında örnekler vererek karşılaştırmalı siyaset araçlarını kullanmış olması, 1998 yılındaki çalışmasını hem önceki yazınlarından hem de öncülü olan akademisyenlerden⁴⁵⁰ ayırmasını sağlamıştır. Taggart bu çalışmasında Avrupa şüpheciliği kavramının Batı Avrupa'daki ülkelerin parti sistemlerinde meydana gelen dönüşümlerin gözlemlenmesi ve bu dönüşümlerin tanımlanması açısından önemli olduğunu belirtmiştir.⁴⁵¹ Taggart bu açıdan son derece önemli olan Avrupa şüpheciliği kavramını, kurumsal seviyede devam eden Avrupa entegrasyonunu dikkatle incelediğinin altını çizerek söz konusu terimi kapsayıcı bir şekilde ele aldığını vurgulamış, Avrupa şüpheciliğinin Avrupa entegrasyonuna yalnızca niteliksiz ve koşulsuz muhalefet yapmak olmadığını, bu şekilde siyasi düşüncelere ek olarak nitelikli ve şarta bağlı muhalefet fikri olduğunu belirtmiştir.⁴⁵²

Taggart'ın Avrupa şüpheciliği ile Batı Avrupa ülkelerindeki parti sistemlerinin dönüşümü arasındaki ilişki üzerine yaptığı vurgu bu çalışma için de son derece önemlidir. Zira yukarıda da belirtildiği üzere Avrupa şüpheciliğini kriz dönemlerinden bağımsız bir şekilde düşünmek zor gözükmektedir. 21. yüzyıl Avrupa'sı şüpheciliğinin en önemli başlıklarından biri göç ve göçmenlerdir. Avrupa şüpheciliği için göçün somut olarak var olması gerektiği söylenemez. AB'ye yeni üye olan bir devletten⁴⁵³ ya da üyelik yolu açık

⁴⁴⁹ Paul Taggart, "A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System", **European Journal of Political Research**, C. 33, S. 3, Nisan 1998, s. 363-388.

⁴⁵⁰ Bazı örnekler için bkz.: John Gafney, **Political Parties and the European Union**, Routledge, London, 1996; Bernard Benoit, **Social-Nationalism: An Anatomy of French Euroscepticism**, Ashgate, Brookfield, 1998.

⁴⁵¹ Taggart, "A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System", s. 364.

⁴⁵² Taggart, "A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System", s. 366.

⁴⁵³ Özellikle 2004 genişlemesi ile birlikte AB'ye yeni devletler katıldığında xenofobik söylem kendini yeniden üretmektedir. Örneğin 2004 yılında üye olan Polonya için "Polonyalı muslukçular" benzetmesi yapılmış, devamında Bulgaristan ve Romanya için de benzer söylemler kullanılmıştır. Irena Maryniak, "The Polish plumber and the image game", **Eurozine**, (Çevrimiçi), <https://www.eurozine.com/the-polish-plumber-and-the-image-game/>, 2 Şubat 2018.

olan Türkiye ve Batı Balkan ülkelerinden (Sırbistan, Karadağ, Kosova, Bosna-Hersek, Kuzey Makedonya, Arnavutluk) AB içine göç olacağı iddiası dahi Avrupa şüphecisi söylemin güç kazanmasını sağlamaktadır.⁴⁵⁴ Böylece AB üyesi devletlerde (kültürel, ekonomik, sosyal vb.) çeşitli faktörlere göre zenofobik ve/veya İslamofobik söylem oluşmaktadır. Bu doğrultudaki söylemler Avrupa şüpheciliğinin nüfuzunu arttırmasına sebep olmaktadır. Çalışmanın ilerleyen önceki bölümlerinde bu husus detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

Taggart erken dönem çalışması olarak nitelendirilebilecek bu çalışmasında siyasi partileri Avrupa şüpheciliğine göre gruplara ayırarak bir tipoloji ortaya koymuştur. Erken dönem olarak nitelendirilmesinin sebebi ise Taggart'ın ilerleyen yıllarda bu tipolojiyi geliştirecek olmasıdır. Taggart çalışmasında partileri dört gruba ayırmıştır.⁴⁵⁵ Birinci gruba “tek konulu Avrupa şüphecisi partileri” (*single issue Eurosceptical parties*) yerleştiren Taggart, bu partilerin varlık nedeninin AB karşıtlığı olduğunu vurgulamaktadır. İkinci grupta genellikle siyasal işleyişe karşıt bir tutum sergileyen ve adında geçen protestonun çok geniş ideolojik yelpazeden geldiği “Avrupa şüpheciliği ile ilgili protesto temelindeki partiler” (*protest based parties with euroscepticism*) bulunmaktadır. Üçüncü grupta kurulduğu dönemde Avrupa şüpheciliğini benimseyen “Avrupa şüpheciliği ile kurulan partiler” (*established party with eurosceptical position*) yer almaktadır. Dördüncü grupta ise bir partinin genel olarak Avrupa entegrasyonuna destek vermesine rağmen, parti içerisindeki önemli bir hizibin entegrasyona karşıtlığı ifade ettiği “Avrupa şüphecisi fraksiyonlar” (*eurosceptical fractions*) bulunmaktadır. Son grupta Taggart'ın tipolojisinde parti içi hizipleri de analizine dâhil ettiği görülmekte ve bu durum tipolojinin erken dönemde dâhi ne derece kapsamlı olduğunun güzel bir örneğini teşkil etmektedir.

⁴⁵⁴ Örneğin Brexit sürecinde Türkiye'nin üye olacağı söylemi üzerine fazlasıyla propaganda yapılmıştır. Philip Stephens, “The Brexiters’ ugly campaign to vilify Turks”, **Financial Times**, (Çevrimiçi), <https://www.ft.com/content/f264be32-2cc6-11e6-bf8d-26294ad519fc>, 5 Şubat 2018.

⁴⁵⁵ Taggart, “A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System”, s. 368-369.

Taggart bu tipolojisini ilerleyen yıllarda Szczerbiak ile birlikte geliştirmiştir.⁴⁵⁶ Bu çalışmada bugün de sıklıkla kullanılan ılımlı (*soft*) ve sert (*hard*)⁴⁵⁷ Avrupa şüpheciliği ayrımı ortaya konulmuştur⁴⁵⁸. Taggart ve Szczerbiak'ın ılımlı Avrupa şüpheciliğinden kastettiği Avrupa entegrasyon sürecine dair geliştirilen koşullu muhalefettir.⁴⁵⁹ Soren Riishoj ılımlı Avrupa şüpheciliğinin söylemdeki karşılığını kısaca “evet, ama...” şeklinde tanımlamaktadır.⁴⁶⁰ Sert Avrupa şüpheciliği ise pratikte uygulaması zor bir kavramdır. Sert Avrupa şüphecisi partiler, Avrupa entegrasyon sürecini tümünden reddeden, ülkesinin AB'ye katılmasına veya AB'de kalmasına karşı bir tutum sergilemektedirler.⁴⁶¹

Tablo 6 : Avrupa Şüpheciliği⁴⁶²

Ülke	Sert Avrupa Şüpheciliği	İlmlı Avrupa Şüpheciliği
İtalya	Lega Nord Fratelli d'Italia Movimento Cinque Stelle	Forza Italia
Macaristan	Jobbik	Fidesz

⁴⁵⁶ Paul Taggart, Aleks Szczerbiak, “Opposing Europe: Party Systems and Opposition to the Union, the Euro and Europeanisation”, **SEI Working Paper**, No: 36, Sussex European Institute, Brighton, Ekim 2000.

⁴⁵⁷ Bu ayrımın Brexit tartışmalarına (*hard* ve *soft Brexit*) da sirayet ettiği ileri sürülebilir.

⁴⁵⁸ Çalışmanın temelini Szczerbiak'ın bir çalışması oluşturmaktadır. Szczerbiak Polonya'yı analiz ettiği çalışmasında “Soft pro-Europeans” - “hard core of Polish euroenthusiasts” ayrımına gitmiştir. Bu ayrım Taggart ile birlikte yaptıkları çalışmada Polonya özelinde olmaktan çıkarak tüm AB ülkelerinin analiz edildiği bir zemine kavuşturulmuştur. Söz konusu çalışma için bkz.: Aleks Szczerbiak, “Public Opinion and Eastward Enlargement: Explaining Declining Support for EU Membership in Poland”, **SEI Working Paper**, No: 34, Sussex European Institute, Brighton, Mayıs 2000.

⁴⁵⁹ Taggart, Szczerbiak, **a.g.e.**, s. 10.

⁴⁶⁰ Soren Riishoj, “Europeanization and Euroscepticism: Experiences from Poland and the Czech Republic”, **Political Science Publications**, No: 25, 2010, s. 13.

⁴⁶¹ Taggart, Szczerbiak, **a.g.e.**, s. 10.

⁴⁶² Paul Taggart-Aleks Szczerbiak, “The Party Politics of Euroscepticism in EU Members and Candidate States”, **SEI Working Paper**, No: 51, Sussex European Institute, Brighton, Nisan 2002. Taggart ve Szczerbiak tipolojilerini ilerleyen yıllarda da geliştirmeye devam etmişlerdir. Yazınlarında yayım tarihinde AB üyesi ülkelerdeki partileri “parti temelli Avrupa şüpheciliği” başlığı altında analiz etmektedir. Ancak tabloya sadece bu çalışma ile ilgili olan ve Taggart ile Szczerbiak'ın eserinde yer verdiği ülkelere yer verilmiştir. Macaristan ise bu eserin yayım tarihinde aday ülke konumunda olsa da yazarlar Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini de analize dahil etmişlerdir.

Yukarıdaki tabloda Taggart ve Szczerbiak'ın çalışmasında yer verdiği ülkeler arasında bu çalışma ile ilgili olan partilere yer verilmiştir. Ancak Avrupa şüpheciliğinin ve onun 21. yüzyılın hemen başında ne kadar yaygın olduğunun daha net anlaşılabilmesi adına Taggart ve Szczerbiak'ın çalışmasından çeşitli örnekler verilmesi daha doğru olacaktır.⁴⁶³ İtalya gibi kurucu altı ülke içerisinde olan Almanya'da AFD (*Almanya için Alternatif*), Bürger in Wut (*Öfkeli Vatandaşlar*), Die Republikaner (*Cumhuriyetçiler*), DVU (*Alman Halk Birliği*), NPD (*Almanya Ulusal Demokratik Partisi*) katı AB şüpheciliğini benimserken, CSU (*Hristiyan Sosyal Birliği*) ve Die Linke (*Sol Parti*) ılımlı AB şüpheciliği sergilemektedir. AB'nin ilk genişlemesi içerisinde bulunan ve Avrupa şüpheciliğinin ortaya çıkmasında başat rol üstlenen Britanya'da ise UKIP (*Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi*) katı, Conservative Party (*Muhafazakâr Parti*) ise ılımlı AB şüphecisi olarak nitelendirilmektedir. Akdeniz genişlemesinin başladığı ülke olan Yunanistan'da ise ANTARSYA (*İktidarın Devrilmesi Yolunda Antikapitalist Sol İşbirliği*), Chrysi Avgi (*Altın Şafak*), DIKKI (*Demokratik Sosyal Hareketi*), KKE (*Yunanistan Komünist Partisi*), LAE (*Halkçı Birlik Partisi*), LAOS (*Halkçı Ortodoks Hareketi*), Kinima den Plirono (*Ödemiyorum Hareketi*) katı, Synapismos To Kinima (*Sol Hareketler ve Ekoloji Koalisyonu*) ise ılımlı AB şüphecisidir.⁴⁶⁴ Euro bölgesinin yaşadığı finansal kriz öncesinde krizin kilit ülkelerinden biri olan Yunanistan'da AB şüpheciliğinin bu kadar yaygın olması ayrıca düşündürücüdür.

AB tarihinin en sorunsuz genişlemesi olan tarafsız ülkelere yönelik genişlemenin önemli ülkelerinden olan İsveç'te ise VP (*Sol Parti*) ve MP (*Yeşiller*) katı, SAP (*İsveç Sosyal Demokrat Partisi*) ise ılımlı AB şüphecisidir. Orta ve Doğu Avrupa genişleme sürecinin en parlak performanslarından birini sergileyen Polonya'da ise üyeliğin hemen öncesinde Samoobrona (*Polonya Meşru Müdafaa Partisi*), LPR (*Polonya Aileleri Ligi*) ve Nowa Prawica (*Yeni Sağ Kongresi*) katı AB şüphecisi söyleme sahipken, PIS (*Hukuk*

⁴⁶³ Verilen örnekler AB'nin genişleme süreçlerine göre seçilmiştir.

⁴⁶⁴ Paul Taggart, Aleks Szczerbiak, "The Party Politics of Euroscepticism in EU Members and Candidate States", **SEI Working Paper** No: 51, Sussex European Institute, Brighton, Nisan 2002.

ve *Adalet Partisi*) ve *Solidarna Polska (Birlik olan Polonya)* ılımlı AB şüphecisi söylem kullanmıştır.⁴⁶⁵

AB üyelik sürecinde ötekileştirmeye en fazla maruz kalan ülkelerden olan Romanya ve Bulgaristan'da da AB şüpheciliğinin zemin kazandığı gözükmemektedir. Bulgaristan'da Ataka (*Hücum Partisi*), BBT (*Sansürsüz Bulgaristan Hareketi*) ve VMRO (*Bulgar Ulusal Hareketi*) katı, NFSB (*Bulgaristan'ın Kurtuluşu için Ulusal Cephe*) ve SKB (*Bulgaristan Komünistler Birliği*) ile Romanya'daki PRM (*Büyük Romanya Partisi*) ve Noua Republica (*Yeni Cumhuriyet*) ılımlı AB şüphecileridir. Birliğin son genişmesi olan Hırvatistan'da ise Taggart A-HSP (*Hırvat Otokton Halklar Partisi*), HCSP (*Hırvat Saf Haklar Partisi*), HDS (*Hırvat Hristiyan Demokratlar Partisi*), HSP (*Hırvat Haklar Partisi*), Jedino Hırvatska'yı (*Sadece Hırvatistan-Hırvatistan için Hareket*) katı, Zivi zid'i ılımlı AB şüphecisi olarak kategorize etmektedir.⁴⁶⁶

Taggart ve Szczerbiak'ın çalışmasında yer verilen örnekler arttırılabilir. Görüldüğü üzere AB şüpheciliği 21. yüzyılın erken bir dönemde dahi zeminini güçlendirmiştir. Bu güçlü düşünce Anayasal Antlaşma'nın reddedilmesi, finansal kriz ve Avrupa'ya yönelik göçler ile daha da güçlenerek kendini yeniden üretmiştir.

Avrupa şüpheciliğine dair tek tipoloji Taggart ve Szczerbiak'ın tipolojisi değildir. Ancak Taggart ve Szczerbiak analizlerinde tüm AB ülkelerini ele alırken diğer tipolojiler bir bölgeden yola çıktıkları için çalışmanın kapsamı dışında bırakılmışlardır.⁴⁶⁷ Ancak hangi tipoloji içerisinde değerlendirilirse değerlendirilsin Avrupa şüphecileri Avrupa'nın (bugün özellikle AB'nin) karşı karşıya olduğu krizlere göre pozisyon almakta ve krizlerin boyutuna göre Avrupa şüpheciliğinin oranı yükselmektedir. Bugün de Avrupa şüpheciliğini göç olgusundan bağımsız ele almak zor gözükmemektedir.⁴⁶⁸ Salvini, "(Alman Şansölyesi Angela) Merkel veya (Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel) Macron'dan bir

⁴⁶⁵ Taggart, Szczerbiak, "The Party Politics of Euroscepticism in EU Members and Candidate States".

⁴⁶⁶ Taggart, Szczerbiak, "The Party Politics of Euroscepticism in EU Members and Candidate States".

⁴⁶⁷ Örneğin Kopecky ve Mudde tipolojisi için bkz.: Petr Kopecky, Cas Mudde, "Two Sides of Euroscepticism Party Positions on European Integration in East Central Europe", **European Union Politics**, Vol: 3, No: 3, Eylül 2002, s. 297, 326.

⁴⁶⁸ AB'nin ve üye ülkelerin göçe yönelik yaklaşımlarındaki kırılma için bkz. Saatçioğlu, **a.g.e.**, s. 212-237.

telefon görüşmesi beklemeden yönetebileceğiniz özgür bir ülkede yaşamak istiyorum,” demesi bu bağlamda iyi bir örnektir.⁴⁶⁹ Ayrıca Berlusconi, İtalya’ya gelen göçmenlerin yükünü paylaşmaması nedeniyle AB’ye yönelik saldırgan söylemi iyi bir örnektir: “Bugün, İtalya Brüksel’de ve dünyada hiç önemli değil. Tekrar önemli hale getireceğiz.”⁴⁷⁰

Benzer şekilde, farklı tipolojiler altında incelenebilse de Avrupa şüphecileri Avrupa’yı etkileyen ya da etkilemesi muhtemel olayları ortak temalar (özellikle militarist kelimeler) kullanarak, karşılaşılan ya da karşılaşılmaması muhtemel bu olayları “kriz” (örneğin göç krizi) gibi acilen atlatılması gereken güç dönemler olarak nitelendirmektedirler. Buzan, Waever ve Wilde, “X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden özelliklerini kaybetmektedir. X topluluğu eskisi gibi var olamayacaktır, çünkü nüfusu Y halkı oluşturacaktır. X kimliği, nüfusun yapısındaki değişim nedeniyle farklılaşmaktadır,”⁴⁷¹ benzetmesi ile göçün nasıl güvenlikleştirildiğini özetlemektedir.

Görüldüğü üzere farklı siyasal kültüre sahip ülkelerde farklı biçimlerde ortaya çıkan Avrupa şüpheciliğinin ortak bir tanımının yapılması zor gözükse de literatürdeki çeşitli tipolojiler (özellikle Taggart ve Szczerbiak tipolojisi) Avrupa şüpheciliğini analiz etmeyi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca meydana gelen olaylar karşısında Avrupa şüphecileri Buzan, Waever ve Wilde’nin yerinde tespiti ile benzer nitelemeler kullanmaktadır. Bu çalışmada da aşırı sağ partilerin söylemlerinin merkeze ne şekilde yerleştiği analiz edilmektedir. Bu açıdan Glyn Morgan milliyetçilik ve Avrupa şüpheciliği arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Morgan milliyetçiliği muhafazakâr milliyetçilik ve sosyal demokrat milliyetçilik olarak bir ayrım ile incelemektedir. Muhafazakâr milliyetçiler gelenekleri, tarihi hatıraları ve dolayısıyla ulusal kimliği tehdit ettiği için;

⁴⁶⁹ The Local It, “Salvini seeks to unite Italian right with Rome rally”, The Local, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20191020/salvini-seeks-to-unite-italian-right-with-rome-rally>, 4 Mart 2020.

⁴⁷⁰ Alex Green, “Former Italian PM Berlusconi calls immigration a ‘social bomb ready to explode in Italy’ as he pledges to deport 600,000 illegal migrants if he’s re-elected”, **Dailymail**, (Çevrimiçi) <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5353441/Berlusconi-deport-600K-illegal-migrants-elected.html>, 5 Mart 2019.

⁴⁷¹ Buzan, Waever, de Wilde, **a.g.e.**, s. 121.

sosyal demokrat milliyetçiler “Brüksel yönetiminin” Avrupa’daki ulus devletlerinin İkinci Dünya Savaşı sonrasında elde ettikleri sosyal refah düzeyini koruyamayacağını savunarak Avrupa şüpheci söylem geliştirmektedirler.⁴⁷²

Bu çalışmada da analize tabii olan ülkelerdeki farklı siyasi partilerin Avrupa’ya yönelik göçler karşısında kullandıkları söylemler incelenerek, siyasi partilerin zenofobi ve İslamofobi temelindeki Avrupa şüpheci göç karşıtı söylemlerinin merkeze yerleşme süreçleri incelenmiştir. Ulusal egemenlik ve bağımsız karar alma ya da ulusal politika oluşturma özgürlüklerinin birlik tarafından ortak politikaya dönüştürülmeye çalışıldığı ve hür irade ile devletlerin karar alamadığı argümanları bu bağlamda Avrupa şüpheci söylemler tarafından araçsallaştırılmaktadır. Paralel olarak Avrupa eleştirileri en çok ortak göç politikası oluşturulamaması, sığınmacı/mültecilerin paylaşımı ve ülkelerin kendi göç politikalarına bağlılık konularında Avrupa’ya karşı çıkışları bu tezin öne çıkardığı konular olmuştur.

⁴⁷² Glyn Morgan, **The Idea of a European Superstate: Public Justification and European Integration**, Princeton University Press, New Jersey, 2005, s. 57.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İTALYA'DA SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

Bu tez siyasi partileri inceleyen bir tez olmaktan ziyade siyasi parti seçim manifestolarını incelemektedir. Bu sebeple analiz edilen siyasi partiler hakkındaki genel bilgiler, ilgili ülkenin başlığının altında bulunmaktadır. Aynı yöntemle paralel olarak analiz edilen seçimler geçmişten günümüze doğru kronolojik olarak sıralanmıştır. Böylece ülke ve partilerdeki değişim de zamansal sıra ile gözlemlenebilmekte ve karşılaştırma yapılabilmektedir.

İtalya, iki meclisli parlamentoya sahiptir ve seçimler de buna yönelik yapılmaktadır. Temsilciler Meclisi (*Camera dei Deputati*) 5 yıl görev yapmaktadır. 630 üyeden oluşan bir meclisleri vardır ve Senato'nun 315 seçilmiş üyesi bulunmaktadır. 617 sandalye için 26 çok üyeli bölge, Valle d'Aosta'da 1 üyeli bölge, 12 tane de coğrafi bölgelerden alınan koltuklar mevcuttur. Seçmen olma koşulları 18 yaş ve İtalyan vatandaşlığıdır; ayrıca oy kullanma zorunlu değildir.⁴⁷³

İtalya, göç konusunun geçmişte gündeme gelmesine pek de rastlanmayan konulardan birisi olmakla beraber göç almaya alışkın bir ülkedir.⁴⁷⁴ İşgücü ihtiyacını (özellikle gelişmiş endüstrisi ile küçük ve orta ölçekli işletmelerinde) göçle aldığı işçi nüfusu üzerinden karşılayan bir ülke konumundadır.⁴⁷⁵ Daha doğrusu İtalya son yıllarda olduğu kadar göç konusunun olumsuz anlamda olduğu bir ülke değildi.

Eurobarometer'dan alınan bilgiler doğrultusunda yapılan bir yayında İtalyan seçmen için göç/göçmen, işsizlik, ekonomik büyüme 2013 yılında sırasıyla % 4, % 58, % 42 olarak geçerken, yani göç/göçmen konusu en önemli endişeler arasında bile değil iken

⁴⁷³ Italy - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parliamentary_elections.html, 11 Kasım 2019.

⁴⁷⁴ Giorel Curran, "Mainstreaming populist discourse: the race-conscious legacy of neo-populist parties in Australia and Italy", *Patterns of Prejudice*, Vol. 38, No.1, 2004, s. 53.

⁴⁷⁵ Curran, *a.g.e.*, s. 53.

2017 yılında bakıldığında göç/göçmen konusu % 33 olmuştur.⁴⁷⁶ Mülteci krizi ve sığınmacı meselesi İtalyan siyasetçiler Matteo Salvini ve Silvio Berlusconi'nin ötekileştirici söylemleri ile 2018 seçiminin ana konusu haline gelmiştir. İtalya'da merkez dışı partilerin oy oranlarını artırdığından bahsedilmişti, bununla beraber oy oranlarını artıran partilerin İtalya'nın en popülist düzen karşıtı partileridir (LN, M5S).

İtalyan seçmenin siyasi partilere güveninin azaldığı ve yeni arayışlarda olduğu ortaya çıkmaktadır.⁴⁷⁷ Ekonomik kriz ve göç krizi siyasal sistemde yaşanan krizleri derinleştirirken popülizmi kuvvetlendirmektedir. Ancak bu durum İtalya'ya özel değil; herhangi bir ülke için de geçerli olabilmektedir.

Lega Nord (LN) adını Lega olarak değiştirmiş, siyasetini kuzey-güney polemiginden uzaklaştırıp kendisini milliyetçi, düzen karşıtı ve Avrupa şüpheli olarak konumlandırmaktadır; Bu sırada Movimento Cinque Stelle (M5S) Akdeniz'de STK karşıtlığı üzerinden söylem oluşturmuştur.⁴⁷⁸ Anti-elitist tavırlarının altını çizmek isteyen partiler genelde düzen karşıtı ve siyaset karşıtı bir dil kullanmaktadır. M5S, buna iyi bir örnektir.

Literatürde Forza Italia/ Il Popolo della Libertà (FI/PDL), hem seçmen hem kurumsal bağlamda merkez sağ olarak görülmektedir.⁴⁷⁹ Merkez sağ parti olarak nitelendirilen kuruculuğunu Berlusconi'nin yaptığı, resmi olarak 2009 yılında Forza Italia, Alleanza Nazionale, Nuovo Partito Socialista Italiano, Partito Repubblicano Italiano, Democrazia Cristiana per le Autonomie, Popolari Liberali, Riformatori Liberali, Azione Sociale and Partito Pensionati'nin birleşmesiyle kurulmuştur ve ayrıca parti başlangıçta, 2008 genel seçimlerinde Lega Nord ve l'Autonomia başında Movimento ile ittifak halinde

⁴⁷⁶ Diego Garzia, "The Italian election of 2018 and the first populist government of Western Europe", **West European Politics**, C. 42, S. 3, 2019, s. 674.

⁴⁷⁷ Garzia, **a.g.e.**, s. 676.

⁴⁷⁸ Tiziana Caponio, Teresa M. Cappiali, "Italian Migration Policies in Times of Crisis: The policy Gap Reconsidered", **South European Society and Politics**, 2018, C 23, S 1, 2018, s. 127-128.

⁴⁷⁹ Lorenzo Mosca, Filippo Tronconi, "Beyond left and right: the eclectic populism of the Five Star Movement", **West European Politics**, C. 42, S. 6, 2019, s. 1263.

olan bir seçim koalisyonu olarak ortaya çıkmıştır.⁴⁸⁰ Başlangıçta kurulduğu komisyonundan çok daha liberaldir çünkü alt partiler kendilerince başka organizasyonlar kurmuşlardır.

1994-95, 2001-2006, 2008-2011 yılları arasında İtalya başbakanı olma görevini üstlenen Berlusconi basında “Bumerang” olarak nitelendirilmektedir.⁴⁸¹ Bunun sebebi, belki yaşına rağmen sürekli geri gelmesinde belki de koalisyon kurma başarısından. Berlusconi’nin partisi bir medya dehası olarak işletme sahipleri ve zenginler için düşük vergi oranlarını desteklemesi neo-liberal değerlere bağlı bir parti olması açısından sürpriz yaratmamaktadır.⁴⁸² Partinin kendi anayasası, “liberal demokratik, liberal Katolik, laik ve reformist Avrupa geleneklerinin ideallerine” dayandığını söylemektedir.⁴⁸³

Bölgesel bir parti olarak 1991 yılında kurulmuştur, 1996’da tam adının Bağımsız Padanya Cumhuriyeti (*l'Indipendenza della Padania* başına *Lega Nord*) olduğunu ilan etmiştir; genel anlamda federalizmi ve kaynakların kontrolünün bölgesel yönetimlere aktarılmasını savunurken göçe şiddetle karşı çıkmaktadır.⁴⁸⁴ Bir araştırmaya göre, M5S zenofobik olarak sınıflandırılmazken zıt olarak LN radikal, milliyetçi kanatta sınıflandırılmaktadır.⁴⁸⁵ LN hem seçmen hem kurumsal bağlamda radikal sağ parti olarak nitelendirilmektedir.⁴⁸⁶ Politika tercihleri ve söylemleri siyasi ortamla adapte olabilecek kapasitede olduğunu büyüyen anti-göç/göçmen söylemini büyütürken Lega Nord’un Nord’unu atması ve bölgeselden daha çok ulusal söylemde bulunabileceği ortamı yakalayıp fırsatı değerlendirmesinden de anlaşılabilir. Bunun yanında krizlere ithafen seçmenini ekonomik küreselleşmenin kaybedenleri, merkez partiler tarafından çok

⁴⁸⁰ Italy - Political parties, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parties.html, 22 Kasım 2020.

⁴⁸¹ Who’s who in Italy’s 2018 election?”, **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election>, 25 Mayıs 2019.

⁴⁸² Catherine Edwards, “Political cheat sheet: Understanding Silvio Berlusconi’s Forza Italia party”, **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180215/italian-election-2018-silvio-berlusconi-forza-italia>, 24 Mayıs 2019.

⁴⁸³ Edwards, “Political cheat sheet: Understanding Silvio Berlusconi’s Forza Italia party”.

⁴⁸⁴ Italy - Political parties, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parties.html, 22 Kasım 2020.

⁴⁸⁵ Mosca, Tronconi **a.g.e.**, s. 1277.

⁴⁸⁶ Mosca, Tronconi **a.g.e.**, s. 1263.

umursanmayan ve göçmenler tarafından milli kimlikleri tehdit altında hissedenler üzerinden kurgulamaktadır.⁴⁸⁷ Salvini, göçmen karşıtı, İslam karşıtı söylem, popülizm ve doğrudan yabancı düşmanlığının egemen olduğu bir kampanyanın tonunu belirlemiştir; Salvini kendisini kuzeyle tanımlamaktan öteye götürüp İtalya ile tanımlamayı başarmıştır.⁴⁸⁸

Lega Nord (LN)'un geçmişinden bugününe bakıldığında daha çok siyasi konjonktüre adapte olan bir parti izlenimi vermektedir. 2000'li yılların başında dahi sağ kanatta güçlü rakipleri olmasına karşın (Berlusconi vs.) seçmenini iyi okuyabilmiştir.⁴⁸⁹ Lig, İtalya'nın bölgeleri, özellikle de kuzey bölgeleri için daha fazla güç istemiş ve mali federalizm hedeflemiştir; mevcut lider Matteo Salvini yönetimindeki parti, kuzey bağımsızlığına daha az öncelik verirken suç ve göç arasında ilişki kurarken, göç üzerinde sıkı kontroller gibi konuları da gittikçe daha fazla söylemlerinde dile getirmektedir.⁴⁹⁰ Lega Nord eski ismiyle, kuzey vs. güney karşıtlığını sembolize etmekteydi ve esas söylemi göç/göçmen karşıtı olmaktan ziyade bölgesel otonomi kaynaklıydı.⁴⁹¹ Bossi'den başlayan dönemde bu söylem Salvini ile en yüksek noktasını yaşamıştır. Bossi döneminde Kuzeyi çalışan, üretim yapan, vergi mahkûmu ve tüm İtalya ekonomisini ayakta tutan kesim olarak tanımlarken hem iç hem de dış göçe karşı bir tutum içerisinde tavır sergilemekle başlayıp daha fazla oy kaygısı ile söylemini daha fazla anti-göç argümanına dayamıştır.⁴⁹²

İtalya'da sağcı bir siyasi parti olan Lega Nord, neredeyse kuruluşundan beri giderek İslam karşıtı söylemle ilişkilendirilmektedir.⁴⁹³ LN için hem kültürel zıtlık yaratan krizlere yönelmesi hem Avrupalı ve İtalyan kimliği üretmesi ve aynı zamanda bu

⁴⁸⁷ Manuela Caiani, "The populist parties and their electoral success: different causes behind different populisms? The case of the Five-star Movement and the League", **Contemporary Italian Politics**, C. 1, S. 3, 2019, s. 247.

⁴⁸⁸ Who's who in Italy's 2018 election?", **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election>, 25 Mayıs 2019.

⁴⁸⁹ Curran, **a.g.e.**, s.49-50.

⁴⁹⁰ Edwards, "Political cheat sheet: Understanding Silvio Berlusconi's Forza Italia party".

⁴⁹¹ Curran, **a.g.e.**, s. 48.

⁴⁹² Curran, **a.g.e.**, s. 48.

⁴⁹³ Hans-Georg Betz, Susi Meret, "Revisiting Lepanto: the political mobilization against Islam in contemporary Western Europe", **Patterns of Prejudice**, C. 43, S. 3, 2009, s. 313-334.

konuların hemen hepsini göç/göçmen konusuna bağlaması ile dışlayan popülist parti demek doğru bir argüman olacaktır.⁴⁹⁴

Partito Democratico (PD), 2007'nin sonlarında çeşitli merkez sol partilerin birleşmesi (eski Komünistler ve eski Hristiyan Demokratlar dahil olmak üzere-*La Margherita, the daisy, Democrats of the Left and the Democracy is Freedom*) ile kurulmuştur; İtalya'nın diğer büyük partileri gibi PD'nin yakın zamanda kurulmasının nedeni, 1990'ların başında rüşvet olaylarını açığa çıkararak İtalyan siyasetini sarsan *Mani Pulite* (Temiz Eller) olarak bilinen büyük bir yolsuzluk skandalından kaynaklanmaktadır.⁴⁹⁵ L'Unione oluşturan partiler demek doğru olacaktır. Seçim kampanyalarında daha çok asgari ücret ve ekonomik konulara eğilmiştir. Merkez sol Avrupa konusunda da şüpheci tavır takınmaktan çok daha Avrupa yanlısı tavır sergilemektedir.

Unione di Centro (UDC), Hristiyan ve Merkez Demokratlar Birliği, bölgesel gruplarla 2008 genel seçimleri için kurulmuştur.⁴⁹⁶ Partinin tam adı, Hristiyan Birliği ve Merkez Demokratlar, merkezci fakat sağa daha yakın ve Hristiyan demokrasisine dayanan ideolojisine bir bakış açısı kazandırır. Kürtaj, eşcinsel hakları ve ötenazi gibi konularda parti son derece muhafazakârdır. Göçmenler konusunda ise farklı bakış açıları olmakla beraber en çok ideolojisini dayandırdığı unsurlar kültür, tarih, aile ve merkezdir.

Fratelli d'Italia (FDI), partinin tam adı "Fratelli d'Italia"dir. Kurucu üyeleri İtalya'nın Faşist partisinin halefi olan National Alliance'a aittir. Görüşleri milli muhafazakârdır ve "İtalya Kardeşleri" (FDI) İtalya'nın milli marşının ilk mısrasına atıftır; parti, Fransız seçimlerinde Marine Le Pen ile birlikte euro karşısında bir tutum

⁴⁹⁴ Manuela Caiani, "The populist parties and their electoral success: different causes behind different populisms? .the case of the Five-star Movement and the League", **Contemporary Italian Politics**, C. 11, S. 3, 2019, s. 247, s. 236-250.

⁴⁹⁵ Edwards, "Political cheat sheet: Understanding Silvio Berlusconi's Forza Italia party".

⁴⁹⁶ Italy - Political parties, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parties.html, 22 Kasım 2020.

izlemiştir.⁴⁹⁷ Parti kendisini muhafazakâr, milliyetçi ve Avrupa şüphesi olarak konumlandırmaktadır.

2012’de ortaya çıkışı Mario Monti’ye karşı çıkmak içindi ve sağdaki desteği artırmak için seçimlerde Silvio Berlusconi ile ittifaka girmişlerdi.⁴⁹⁸ Akademik araştırmalarda radikal sağın bir başka fraksiyonu olarak konumlandırılmaktadır.⁴⁹⁹ Sağ ittifakın en “ucunda” duran İtalya’nın Kardeşleri, ittifakın küçük ortaklarından olsa da seçim kampanyasındaki sert söylemleriyle en çok dikkat çeken partilerden oldu. Partinin başındaki Giorgia Meloni, gençliğinde Mussolini’nin faşist partisinin devamı olarak görülen hareketlerde yer almış, 2008’de Berlusconi hükümetinde bakanlık yapmıştır. Parti, Faşist Partinin eski destekçileri tarafından kurulan grupların toplanmasıyla oluşmuştur.

Movimento Cinque Stelle (M5S), Beppe Grillo’nun bloğunda⁵⁰⁰ 2013-2014-2016 yılları üzerine yapılan bu araştırmada söylemlerinin düzen karşıtlığı, ekonomi, göç üzerine söylem analizi yapıldığında düzen karşıtlığının açık ara önde olduğu, bunun yanında ekonomi söyleminin de azımsanamayacak seviyede olduğunu görülmektedir.⁵⁰¹ M5S doğrudan demokrasi iddiasının bir parçası olarak adaylara ve oluşturulmaya çalışılan parti programları ve oy vermek için Rousseau adını verdikleri bir program kullanmaktadır.

M5S, komedyen Beppe Grillo tarafından 2009 yılında kurulmuştur ve sosyal medya üzerinden başlayan bu hareket, sosyal ağın büyüklüğüyle doğru orantılı olarak destek bulmuştur. Özü popülist olan bu fikrin çıkışı zaten halkı harekete geçirmek olduğundan ve interneti ve sosyal medyayı bu bağlamda kullandığından çıkışı popülisttir demek yanlış olmayacaktır. Grillo’nun yoğun takipçi ağı ile de güçlenen bu internet oluşumu zamanla İtalyanların siyasal huzursuzluklarını belirttikleri bir platform halini

⁴⁹⁷ Catherine Edwards, “An introduction to Italy’s small political parties”, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20170911/an-introduction-to-italys-small-political-parties>, 26 Mayıs 2019.

⁴⁹⁸ Edwards, “An introduction to Italy’s small political parties”.

⁴⁹⁹ Diego Garzia, “The Italian election of 2018 and the first populist government of Western Europe”, **West European Politics**, C. 42, S. 3, 2019, s. 673.

⁵⁰⁰ Beppe Grillo’nun bloğu için bkz.: www.ilblogdellestelle.it.

⁵⁰¹ Lorenzo Mosca, Filippo Tronconi, “Beyond left and right: the eclectic populism of the Five Star Movement”, **West European Politics**, C. 42, S. 6, s. 1265.

almıştır. Genelde ekonomik sıkıntılar ve yolsuzluklar halkın hoşnutsuz olduğu konuları oluşturmaktaydı.⁵⁰²

2013 seçimi manifestosu ve kampanyaları boyunca biz ve adına konuştukları olarak tanımladığı kesim yine ekonomik olarak sıkıntı çeken kesim olmakla beraber siyasal temsiliyet krizinden dem vuran bir M5S mevcuttur. Adına konuştuğu kesim işsizler, yoksul kesim, göçmenler, emekliler, yerel üreticiler olurken; karşısına aldığı kesim ise tekeller, bankalar ve elitler olmuştur.⁵⁰³

Herhangi bir koalisyona dahil olmayan M5S, hareketi tek başına temsil etmektedir. Bir koalisyona veya ittifaka katılmayı reddetmesi nedeniyle, henüz yeni olan parti 2013'te iktidara gelememişti. M5S eklektik popülizm denilebilecek bir yerde durmaktadır; zıtlık içeren birçok konuyu düzen karşıtlığı ile birleştirerek geleneksel karşısında durmaktadır ve aynı zamanda hem sağın hem de solun kullandığı retoriklerini kullanmaktadır, aynı zamanda seçmeni ortalama ve aşırıya kaçmayan radikal olmayan seçmen profiline sahiptir.⁵⁰⁴ Ne sol ne de sağ olduklarını iddia eden ve tanımlayıcı özellikleri anti-düzen yani düzen karşıtı bir kategorizasyondur.⁵⁰⁵ M5S'in biz retoriğini hepsini yakala taktiği (*catch all*) ile siyasal sistem krizlerini kullanmaktadır.⁵⁰⁶ Bir araştırmaya göre M5S kendisini FI ve PD arasında bir yerde LN'e oldukça uzak bir konumda ortalama bir İtalyan seçmen aksisinde değerlendirmektedir.⁵⁰⁷

Sinistra Ecologia Libertà (SEL), demokratik bir sosyalist siyasi partiydi. *Sinistra Ecologia Libertà*, yani Sol Ekoloji Özgürlüğü sol ve yeşil kökenli bir parti olarak gösterilebilirdi.

Scelta Civica (SC), 2011 yılında mali kriz sonrasında İtalya'ya yardım etmek üzere atanan bir teknokrat hükümeti yöneten eski ekonomist Mario Monti tarafından

⁵⁰² Edwards, "Political cheat sheet: Understanding Italy's Five Star Movement".

⁵⁰³ Caiani, **a.g.e.**, s. 241.

⁵⁰⁴ Mosca, Tronconi **a.g.e.**, s. 1277.

⁵⁰⁵ Edwards, "Political cheat sheet: Understanding Italy's Five Star Movement"; Caiani, **a.g.e.**, s. 238.

⁵⁰⁶ Caiani, **a.g.e.**, s. 241.

⁵⁰⁷ Mosca, Tronconi **a.g.e.**, s. 1276.

kurulmuştur; partinin 2018 seçimlerinden önce yedi milletvekili mevcuttu ve başkanı Mariano Rabino idi.⁵⁰⁸

Liberi e Uguali (LeU) birçok çalışmada sol kanat küçük bir parti olarak tanımlanmıştır.⁵⁰⁹ PD lideri Matteo Renzi ile anlaşmazlıklardan dolayı PD'den ayrılmıştır. İtalyan Sol, Demokratik ve İlerleme Hareketinden toplanan parti küçük bir sol kanattan oluşmaktadır ve parti 2015 yılında kurulmuştur.⁵¹⁰ Partinin lideri Pietro Grasso, devlet üniversitelerinin eğitim ücretlerinin kaldırılmasını önermiştir, İtalya'nın en yoksulları için bir şeyler yapmaya çalışmıştır ve cinsiyetler arasındaki ücret farkını azaltmayı gündeme taşımıştır, aynı zamanda yeşil enerjiyi teşvik etmek ve eşcinsel evliliği ve evlat edinmeyi yasallaştırmak istemektedir.⁵¹¹

Più Europa (+E), İtalya'da merkez sol koalisyonundaki liberal, Avrupalı yanlısı federalist bir siyasi partidir. Liberalizm ve Avrupa federalizmi gündem unsurlarıdır. +E veya *Insieme* gibi açıkça federalist grupların parlamentodaki varlığı, potansiyel olarak diğer ılımlı güçleri ikilemlerinden sarsmaktadır; aşırılık yanlılarını veya Avrupa Birleşik Devletleri'nden birini seçmek gerekli bir siyasi koşul olmaktadır.⁵¹²

3.1. 2006 Seçimi

Siyasi partilerin iki büyük koalisyonu seçimin başını çekmiştir. En sol ve sağ kanadın çeşitli fraksiyonlardan temsilcileri barındıran bu ittifaklarda: Başbakan Silvio Berlusconi liderliğindeki merkez sağ CDL (*Casa delle Libertà*) ve eski Başbakan ve Avrupa Komisyonu Başkanı Romano Prodi liderliğindeki merkez sol, Birlik (*L'Unione*) temsil edilmektedir; *Casa delle Libertà*'daki başlıca partiler arasında *Forza Italia*

⁵⁰⁸ Edwards, "An introduction to Italy's small political parties".

⁵⁰⁹ Diego Garzia, "The Italian election of 2018 and the first populist government of Western Europe", **West European Politics**, C. 42, S. 3, 2019, s. 670-680.

⁵¹⁰ Edward, "An introduction to Italy's small political parties".

⁵¹¹ The Local It, "These are the promises Italy's political parties have made to voters", **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

⁵¹² Eric Jozsef, "The "More Europe" party", (Çevrimiçi) <https://voxeurop.eu/en/the-more-europe-party/>, 07 Ağustos 2018.

(Başbakan Partisi), *Allianza Nazionale*, *Unione di Centro* ve *Lega Nord*'un yanı sıra 13 küçük parti bulunmaktadır; L'Unione'nin önde gelen partileri arasında 14 küçük partinin katıldığı *Democratici di Sinistra*, *La Margherita*, *Rifondazione Comunista*, *Comunisti Italiani* ve *Federazione dei Verdi* vardır.⁵¹³ Ekonomi ve İtalyan askerlerinin Ortadoğu'daki (özellikle Irak) varlığı, kampanyaların ana gündemi olmuştur. Her iki lider de İtalya'nın askerlerini Irak'tan 2006 yılı sonuna kadar geri çekme sözü vermiştir ve ekonominin düzeleceğine dair vaatleri vardır. Bunların yanında iktidara yöneltilen yolsuzluk iddiaları da mevcuttur. Irak ve çevre bölgelerden gelen mülteciler/göçmenler de bu dönemin konusu olmuştur.

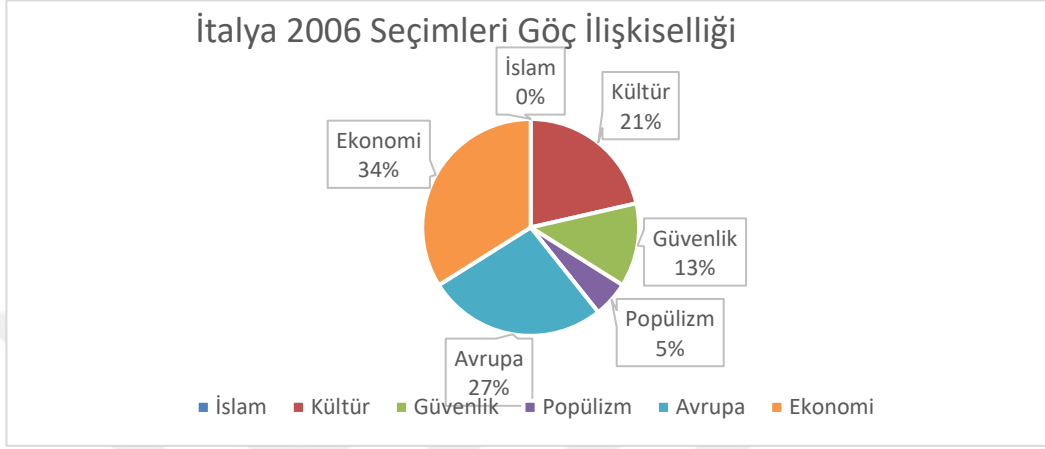
Unione'nin belgeleri göçmenlik, hukuk ve düzen, çalışma ve ekonomik reformlar gibi konuları vurgulayan önemli bir belge iken *Casa delle Liberta*, ekonomi, istihdam yaratma ve göç gibi konuları vurgulayan daha kısa bir belge yayınlamıştır. Aile ve Hristiyan değerleri, özellikle aynı cinsiyetten çiftler için hemcins birliktelikleri konusundaki farklılıklar da kampanyada büyük ilgi görmüştür ve göçmenlik haricinde, azınlık sorunları kampanyada önemli bir rol oynamamıştır.⁵¹⁴ AB'nin iyice genişlemesiyle, Birlik içi göç ve dışardan göç de artmaktadır. Bu duruma farklı bakışlar manifestolarda dile getirilmiştir.

Aşağıda İtalya 2006 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre İtalya 2006 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile ekonomi, Avrupa, kültür, güvenlik ve popülizm ile ilişkilendirilmiştir.

⁵¹³ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, İtalya 9-10 Nisan 2006 Parlamenter Seçimleri, 9 Haziran 2006, Warsaw, s. 12.

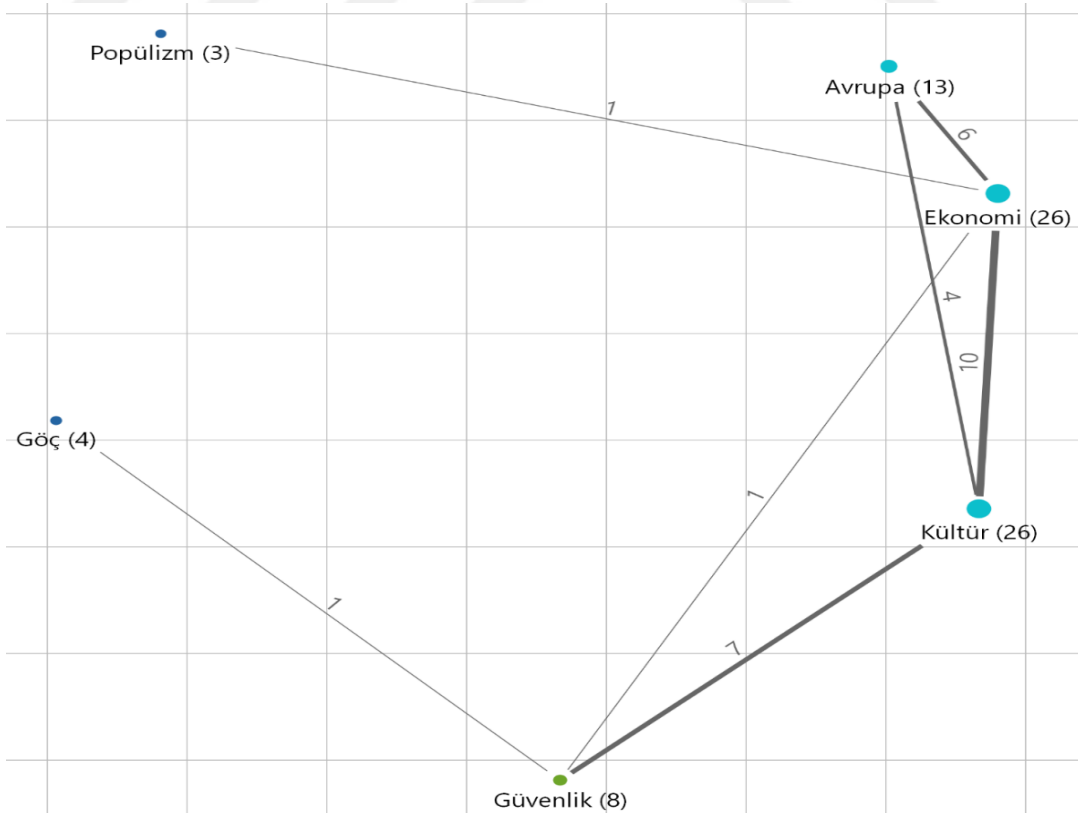
⁵¹⁴ OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 13-14.

Grafik 7 : İtalya 2006 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

3.1.1. CDL

Grafik 8 : Casa delle Libertà, 2006 Manifestosu

2006 yılında seçime girilen koalisyonun adı Özgürlükler Evi'dir. Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç, güvenlik ve popülizm ayrı ağlardır. Popülist retorikler ekonomi için kullanılmıştır. Kültür, göç ve ekonomi bir güvenlik meselesidir. Kültür kategorisi güvenlik, ekonomi ve Avrupa ile yakından ilişkilidir. Merkez kültürden dağılmaktadır. Bu manifestonun ana konularından birisinin de kültür olmasından ötürü en kuvvetli ağda da kültür gözlemlenmektedir. Göç, manifestoda güvenlik başlığı altında incelenmiştir. Göçmenlik mevzuatı reformu istemişlerdir. Yasadışı göçle mücadele edileceğini beyan etmişler ve anlaşmalı ülkelerle işbirliği yapacaklarını belirtmişlerdir. Manifestoda değerler krizinden bahsedilmekte ve özgürlük meselesinin altı çizilmektedir; medeniyetler çatışmasına atıf yapılmaktadır. Kimliğin korunması gerektiğinin altı çizilmektedir. AB'yi eleştirmektedir; bu sebeple ekonomi kategorisi ile çakışmaktadır. Özellikle euro geçişi bu manifestoda üzerinde konulardandır. Güvenlik ise özgürlükler ve kimlik üzerinden okunmuştur. Avrupa'nın Yahudi- Hristiyan kökenlerine referansla 'biz' tanımı yapılmıştır. Aşağıda, Casa delle Liberta 2006 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

"Yasadışı göçle mücadelenin güçlendirilmesi ve işçilerin kota ile belirlenen sınırlar dahilinde ülkeye girişinin ve hakların karşılıklılığını garanti eden ülkelere öncelik verilmesi."⁵¹⁵

"Terörizm, farklı medeniyetlerin bir arada varoluşunun altını oyuyor."⁵¹⁶

"Avrupa'da, avro şüphesiz avantajlar getirdi, ancak aynı zamanda bazı bariz aksilikler de getirdi. Düzen yolunda ülkemiz çok yüksek bedeller ödemiştir."⁵¹⁷

"Bu nedenle ve haklı olarak, tüm Avrupa Parlamentosu, İtalya'nın önerisine kıyasla büyük bir gecikmeyle, 1 avroluk banknotun basılmasını talep etti: "Birçok Avrupa vatandaşının avroya yönelik tedirginliği dikkate alındığında"."⁵¹⁸

"Güvenlik: jandarma ve mahalle polisleri, terörle mücadele, suçla mücadele, uyuşturucu kanunu ve meşru savunma kanunu".⁵¹⁹

"2000 yılında CDL özgürlükten, özgürlükten ve özgürlükten doğdu. Adının nedeni de budur. Hükümetin uluslararası politikası, tam olarak özgürlüğün değerinden ve barış ile

⁵¹⁵ CDL, **2006 Seçim Manifestosu**, 2006, s. 21.

⁵¹⁶ CDL, **a.g.e.**, s. 3.

⁵¹⁷ CDL, **a.g.e.**, s. 3.

⁵¹⁸ CDL, **a.g.e.**, s. 3.

⁵¹⁹ CDL, **a.g.e.**, s. 6.

özgürlük arasındaki temel ilişkiden hareket etti. Savunduğumuz ve desteklediğimiz ve tüm halkların özlemlerinin ve olanaklarının bir parçası olduğuna inandığımız bir değerdir. Terörizme meydan okuyan ve medeniyetler çatışması riskinin geçtiği bir dünyada, uluslararası politikamızın temel görevi olarak halklar arası barış ve diyalog inşasını yerleştiriyoruz. İttifaklarımız ve ilişkilerimiz, yurtdışındaki misyonlarımız ve daha genel olarak ülkemizin dünya sahnesindeki davranış çizgisi bu göreve bağlıdır.”⁵²⁰

“Tam da bu nedenle geleneklerimizi, kimliğimizi, özgürlüğümüzü birlikte güçlendirerek kendimizden vazgeçmeden yeniye açılmalıyız. Çünkü değerler krizinin ötesinde değerler korunarak kimlik korunur ve özgürlük yaşanır.”⁵²¹

“Avrupa’nın Yahudi Hristiyan köklerinin savunulmasında ve tüm köktencililiğin karşı bir rolü vardır. Bu, programımızın kalbidir. Bu, hem İtalya’da hem de Avrupa’da hem siyasi hem de ekonomik taraftaki planımızın stratejik merkezidir: dini değerlerin ve ahlaki ilkelerin savunulması, ailenin ve köklerimizin savunulması, girenler tarafından medeniyetimize saygı duyma taahhüdü, fabrikalarımızın savunulması, çalışmalarımız ve çevremizin iyileştirilmesi.”⁵²²

“2006’da özgürlüğe, özgürlüğü tamamlayan başka bir değer eklenmelidir: kimliğimizin güvenliği.”⁵²³

⁵²⁰ CDL, a.g.e., s. 8.

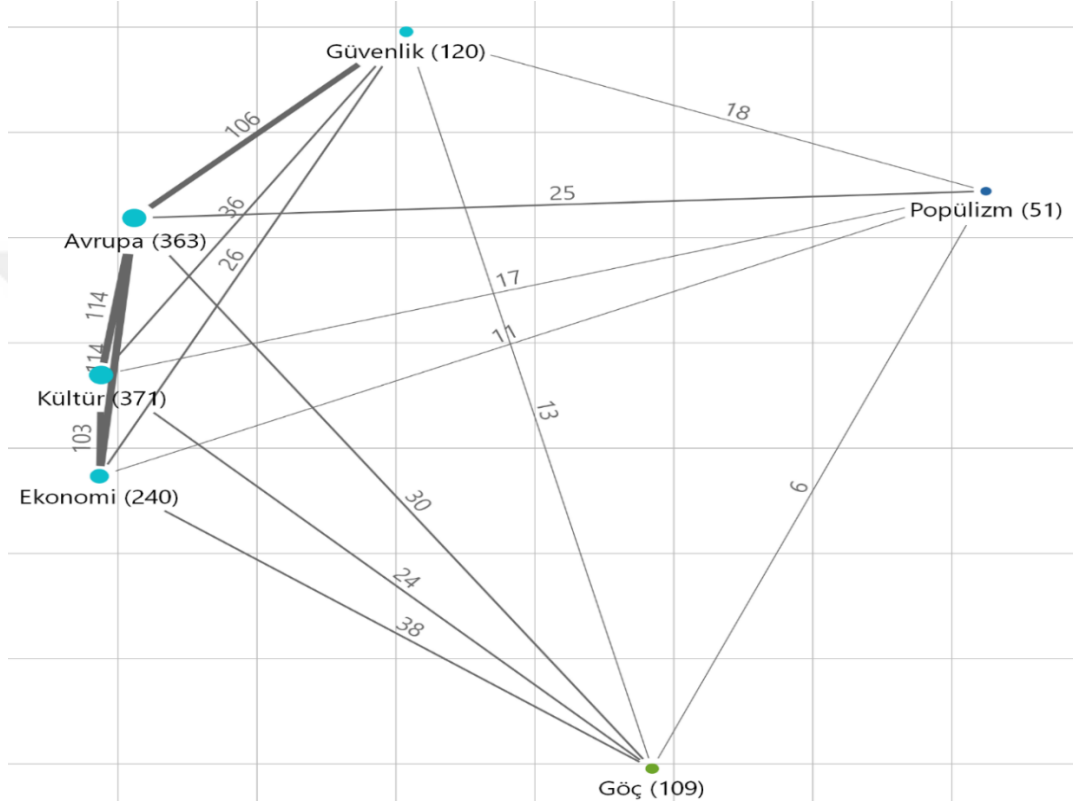
⁵²¹ CDL, a.g.e., s. 9.

⁵²² CDL, a.g.e., s. 9.

⁵²³ CDL, a.g.e., s. 8.

3.1.2. L'Unione

Grafik 9 : L'Unione, 2006 Manifestosu Kodlama Haritası

2006 yılında seçime girilen koalisyonun adı Birlik'tir. Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, güvenlik ve Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç ve popülizm ayrı ağlardadır. Popülist retorikler her kategori için kullanılmıştır. Grafik Avrupa ve kültür kategorileri merkezli dağılmaktadır. Göç, ekonomi, Avrupa, kültür güvenlik meselesi yapılmıştır ve popülist retorikle de desteklenmiştir. Terörizmle mücadelenin stratejisi olarak birlik beraberlik ve dini kullanmama öğüdü vermiştir. Din ile ilgisi olmayan aşırılıklar olarak nitelendirmiştir. Göç süreci ve göçmenliğin insani ve hukuka uygun şekilde yönetilmesi gerektiğini savunmuştur. Bossi-Fini yasasının yürürlükten kaldırılmasını dile getirmesinin yanında beraber yaşamayı öğrenmeliyiz, demiştir. Göçmenlere iş, fırsat eşitliğinin yanında toplumun zayıf kesiminde kaldıklarının da farkında olarak korunma ihtiyacına da karşılık vermiştir. Avrupa yanlısıdır ve Avrupalılığa göçmenler konusunda hak temelli yaklaşım için çağrı yapmaktadır. Avrupalı

ve İtalyan değerlere vurgu olduğu kadar insan haklarına da vurgu yapılmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesi olarak göç ve güvenlik kategorileri kesişmemiş, fakat göçmenin güvenliği bağlamında kesişmiştir. Göçmen haklarına tam saygının altını çizerek uluslararası yürürlükteki göçmen, çocuk hakları gibi insani hakların uygulanmasını talep etmiş ve vaadinde bulunmuştur. Ekonomik göçmenle sığınmacı arasındaki farkın belirtilmesi gerektiğini söylemiştir. Yasal yollarla göçmenlik sürecinin nasıl olması gerektiğini aktarmıştır. Göçmen araştırmacılar, göçmen işçiler, oturma izinleri göçmen üniversite öğrencileri ve küçük öğrencilere kadar hakların verilip durumlarının iyileştirileceğine dair vaadlerde bulunulmuştur. Kültürlerarasıcılık ve dinlerarasıcılığın atı çizilerek önemi belirtilmiştir. Manifestoda herhangi bir zenofobik ya da islamofobik element bulunmamakla birlikte bilakis yapıcı, entegrasyon süreçlerini içeren dini ayrı bir kategoride değerlendiren bir yaklaşım vardır. Popülist retorikler ise sağ kanat siyasetçilere ve elitlere yöneltilmiştir. Aşağıda, Unione 2006 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Eski ve yeni riskler ve tehlikeler karşısında toplumun artan güvenlik talebi, yasallığa saygıyı ve suçla mücadeleyi güçlendiren bir yeniden yapılanma, koordinasyon ve modernizasyon, terörist tehditlerin önlenmesi programının uygulanmasını gerektirmektedir.”⁵²⁴

“2003 yılında Avrupa Konseyi’ne sunulan Solana belgesinde bulunan Avrupa güvenlik stratejisini (daha iyi bir dünyada güvenli bir Avrupa), başlamak için önemli bir temel olarak görüyoruz. Küresel bir tehdit olarak terörizme karşı mücadelede ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı’nın güçlendirilmesi için ortak eylem, yoksulluğa, silahsızlanmaya ve kitle imha silahlarının çoğalmasına karşı mücadelede yenilenmiş bir taahhülle desteklenmelidir.”⁵²⁵

“Aynı zamanda, entegrasyonu teşvik etmek ve kökten nefret, köktencilik ve terörizm tohumlarını kesmek için pozitif uluslararası işbirliği ve kültürlerarası diyalog eylemlerinin gerekli olduğuna inanıyoruz.”⁵²⁶

“Çağdaş dünyanın tüm toplumlarını tehdit eden uluslararası terörizme karşı mücadelede güçlü ve yenilenmiş bir bağlılığa ihtiyaç vardır. Terör fenomeni bugün, her şeyden önce, dini değerlerle hiçbir ilgisi olmayan sapkın bir siyasi tasarımı örtmek için dini bayrağı sallayan vahşi bir köktendincilik tarafından yönlendiriliyor. Terörle mücadele soruşturmalarında daha fazla koordinasyona ihtiyaç var terörle mücadelenin siyasi,

⁵²⁴ L’Unione, **2006 Seçim Manifestosu**, 2006, s. 77.

⁵²⁵ L’Unione, **a.g.e.**, s. 90.

⁵²⁶ L’Unione, **a.g.e.**, s. 91.

istihbarat ve terörle mücadele araçlarıyla yürütülmesi gerektiğine kesinlikle inanıyoruz.”⁵²⁷

“Irak’taki savaşı ve işgali büyük bir hata olarak görüyoruz. Çözülmedi, hatta güvenlik sorununu karmaşıktırdı. Terörizm, Irak’ta yeni bir temel ve Irak sınırları içinde ve dışında terör eylemleri için yeni bahaneler buldu. Uluslararası hukuka aykırı olarak başlatılan savaş, BM’yi zayıflatma ve dünyanın çok taraflı yönetim ilkesini baltalayan bir etkiye sahipti.”⁵²⁸

“Ülkemiz tarafından özgürce imzalanan İtalyan Anayasası ve uluslararası anlaşmalar, mültecilere ve sığınmacılara korumayı garanti etmektedir. Bununla birlikte, bu kurallar açıkça ihlal edilmediğinde hâlâ büyük ölçüde uygulanamaz. Her demokratik ve sivil ulusun, savaşlardan, etnik temizlikten, zulümden dini, siyasi, cinsiyet veya cinsel yönelim nedenleriyle kaçanları karşılama görevi vardır. İtalya’da sığınma hakkı, yeterli bir yasal çerçevenin bulunmaması nedeniyle zayıflamaktadır ve Avrupa tarafından bize haklı eleştiriler çeken ve itibarımızı yitiren yasadışı uygulamalara (mevcut hükümet tarafından uygulanan toplu reddetmeler gibi) başvurulmasına yer bırakmaktadır. Mültecilere gerçek korumaya izin veren ve sığınmacıların haklarına tam olarak saygı duyan Anayasa’nın 10. maddesini uygulayan organik bir yasayı daha fazla gecikmeden onaylayacağız.”⁵²⁹

“Bossi-Fini yasası, yabancı vatandaşların entegrasyon sürecini zorlaştırdı ve göçmenlik meselesini kamu düzenine dahil etti.”⁵³⁰

“Zayıf gruplar için (çocuklar, yaşlılar, kronik hastalar, engelliler, akıl sağlığı, bağımlılıklar, ceza infaz kurumları, göçmenler) sorumluluk alma ve bakımın devamlılığı için olağanüstü plan.”⁵³¹

“Kültürlerarası ve dinler arası diyalogu eğitim sisteminin temel hedefi olarak yerleştireceğiz.”⁵³²

“İmtiyaz sahibi olan AB vatandaşları ve bunların sorgulanmasına katkıda bulunan göçmenler arasında hiçbir çatışma olmadığı fikrini teyit etmeliyiz, ancak hak ve görevleri tanımlamak ve korumak için siyasi-kültürel savaşımızın ortak olması gerekir. Yabancılar, uzun süreli şartlı tahliye edilen misafir değil, bizimle aynı yerlerde yaşayan ve bizden yalnızca kendi uyruklarına göre ayrılmış aynı yerel toplulukları canlandıran hakları ve görevleri olan yeni vatandaşlardır. Yeni bir Avrupa toplumu inşa etmek ve kendi demokrasimizi geliştirmek için, oluşum sürecinde bir kimlik fikrini kabul etmeliyiz.”⁵³³

⁵²⁷ L’Unione, **a.g.e.**, s. 101.

⁵²⁸ L’Unione, **a.g.e.**, s. 102.

⁵²⁹ L’Unione, **a.g.e.**, s. 256-257.

⁵³⁰ L’Unione, **a.g.e.**, s. 254.

⁵³¹ L’Unione, **a.g.e.**, s. 186.

⁵³² L’Unione, **a.g.e.**, s. 228.

⁵³³ L’Unione, **a.g.e.**, s. 250.

3.2. 2008 Seçimi

Zamanının başbakanı Prodi'nin güvenoyu alamamasından ötürü erken seçime gidilmiştir.⁵³⁴ 2008 seçimlerinde iki ana seçim seçeneği etrafında kümelenmiştir; merkez sol ve merkez sağ. Merkez sol ittifak IDV ve PD olmuştur. Merkez sağ LN ve PDL çevresinde oluşmuştur. Merkez solda, 2007'de kurulan PD, IDV ile koalisyonadadır. Giden Başbakan Romano Prodi PD'yi desteklemiştir. Merkez sağda PDL, kuzeyde LN ile ve İtalya'nın güneyinde *Movimento Per l'Autonomia Alleanza per il Sud* (MPA Sud) ile koalisyon kurmuştur.⁵³⁵ Berlusconi'nin koalisyonunun zaferi % 46,8 (neredeyse % 10 daha fazla) alarak merkez sol ittifakı geride bırakmıştı. Berlusconi'nin seçimi kazanması için çok önemli görülen faktörler arasında parti yapılanmasındaki değişiklikler, seçmenlerin önceki Prodi hükümetine ilişkin algıları ve seçim sisteminin oyları sandalyelere çevirmedeki etkisi sayılabilir.⁵³⁶⁵³⁷

Partiler, bölgesel meselelere çok az ilgi göstererek çoğunlukla ulusal konulara odaklanılmıştır. Alitalia'nın olası ele geçirilmesi, yabancı işçilerin göçü, genel ekonomik durum, vergiler ve sosyal sistemin reformu dahil olmak üzere birkaç ana konu kamuoyunun dikkatini çekmiştir.⁵³⁸

Aşağıda İtalya 2008 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre İtalya 2008 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile güvenlik, Avrupa, kültür, ekonomi ve İslam ile ilişkilendirilmiştir.

⁵³⁴ Stephen Brown, Robin Pomeroy, "Italy's Prodi resigns after losing Senate vote", The Reuters, (Çevrimiçi) <https://www.reuters.com/article/us-italy-government-resignation/italys-pm-prodi-resigns-after-losing-senate-vote-idUSRAT00352920080124>, 26 Ekim 2018.

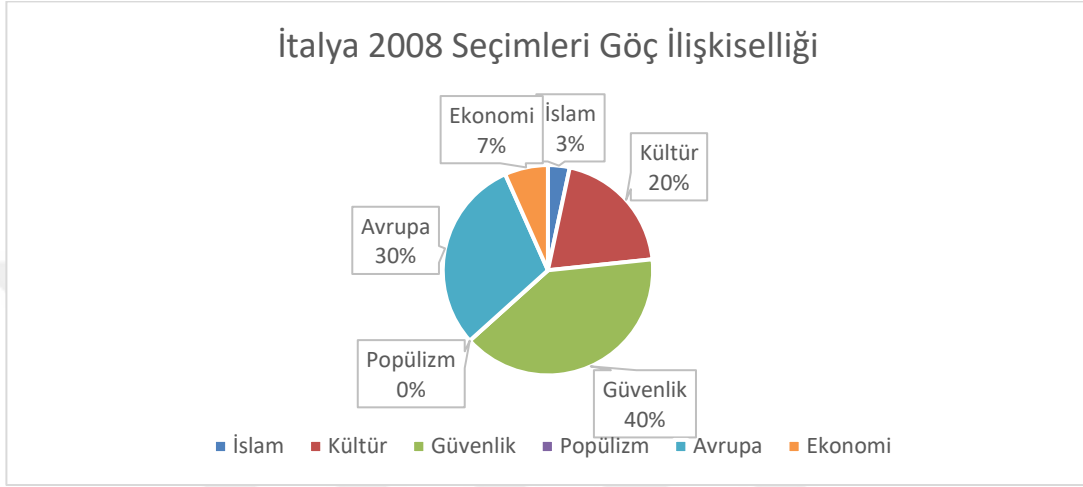
⁵³⁵ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, İtalya 13-14 Nisan 2008 Parlamenter Seçimleri, 5 Eylül 2008, Warsaw, s. 3.

⁵³⁶ Italy - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parliamentary_elections.html, 22 Ekim 2019.

⁵³⁷ **Dataset: Italy: Parliamentary Election 2008**, (Çevrimiçi) http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FStudy%2FITPA2013&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FStudy%2FITPA2013_C1&top=yes, 22 Ekim 2019.

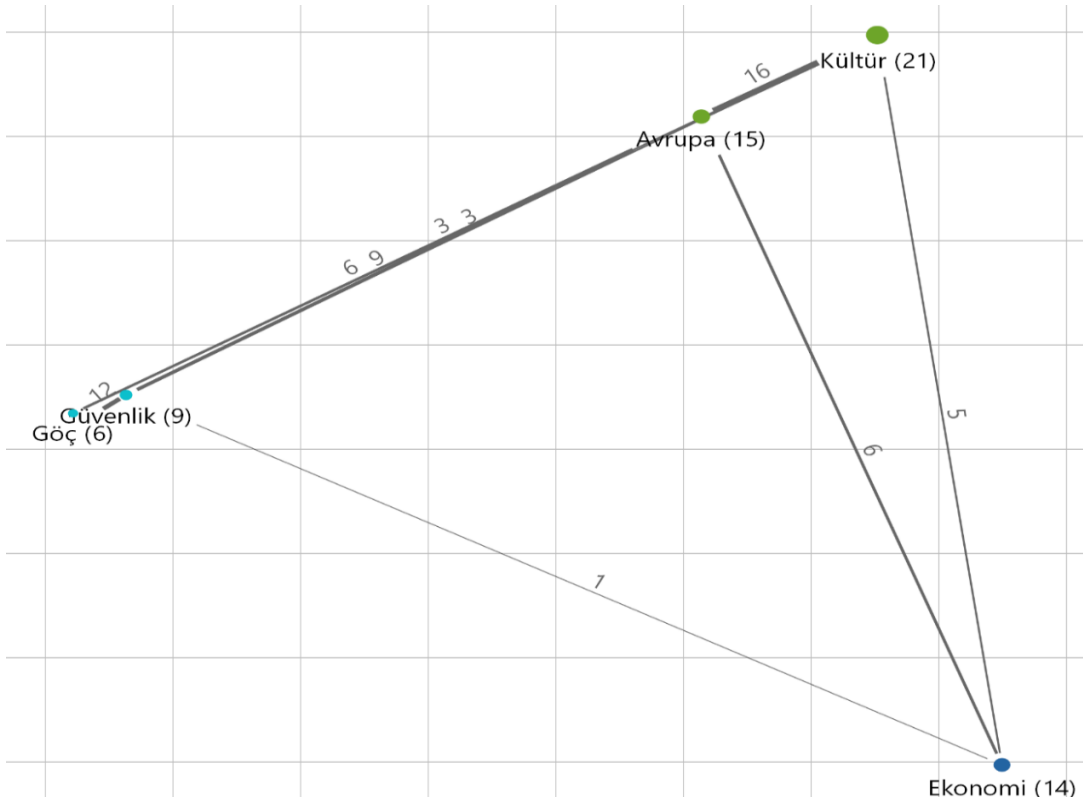
⁵³⁸ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, İtalya 2008 Seçimleri, 5 Eylül 2008, s. 17.

Grafik 10 : İtalya 2008 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

3.2.1. PDL

Grafik 11 : PDL, 2008 Manifesto Kodlama Haritası

Yedi ana başlık etrafında toplanan bir manifesto hazırlanmıştır, gelişmeyi yeniden başlatmak; aileyi desteklemek; daha fazla güvenlik daha fazla adalet; vatandaşlara hizmetler; Güney; kamu maliyesi planı. Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç ve güvenlik güçlü bir ağ oluştururken kültür ve Avrupa ayrı ağ oluşturmuşlardır. Göç güvenlik meselesi olarak ele alınmıştır. Popülist (anti-elit) retorikler kullanılmamıştır. Kültür, Avrupa göç ve ekonomi bir güvenlik meselesidir. Kültür daha çok Avrupa ile ilişkilendirilmiştir. Ekonomi Avrupa ve kültür ile ilişkilidir. Göç güvenlik başlığı altında ele alınmıştır. Kültür entegrasyon adına öne çıkarılmıştır, kültür ve geleneğin savunulması üzerinde durulmuştur. Ekonomik liberalizasyon betimlenerek, İtalya'nın AB ekonomik regülasyonları içerisinde daha özgür olması savunulmuştur. Terörizm ile göç, beraber birbiri ardına ele alınmıştır. Aşağıda, PDL 2008 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Yabancıların entegrasyonunu teşvik etmek için dil mirasımızın, geleneklerimizin ve kültürlerimizin savunulması.”⁵³⁹

“Aynı zamanda köktendinci vaazlarla bağlantılı merkezlerin sıkı denetimi yoluyla iç ve uluslararası terörizme karşı mücadele; kamu düzeninin çeşitli itaatsizliğin yasallığına yönelik saldırılardan korunması ve polise karşı şiddet suçları için cezaların artırılması; Avrupa hükümetleri arasında ve göçmenlerin menşe ülkeleri ve geçiş ülkeleri ile işbirliği yoluyla yasadışı göçle mücadele etmek; göçebelerin yasadışı yerleşimi ve yasal destek ve düzenli ikametgâhı olmayan herkesin geri gönderilmesi; Karşılıklı haklar sağlayan, yasadışı göçmenlerin kendi topraklarından ayrılmasını önleyen ve aynı ülkelerde ortak mesleki eğitim programlarını kabul eden ülkelerden gelen işçilere düzenli göç önceliği; Bossi-Fini Yasasında ikamet izni ile iş sözleşmesi ve göçmen emeğinin yasadışı sömürüsüne karşı mücadele arasında kurulan bağın teyidi; Göçmenlerin İtalyan dili, kültürü ve yasalarını öğrenmeleri için derneklere, okullara ve İtalyanca konuşanlara teşvikler; aynı zamanda köktendinci vaazlarla bağlantılı merkezlerin sıkı denetimi yoluyla iç ve uluslararası terörizme karşı mücadele; kamu düzeninin çeşitli itaatsizliğin yasallığına yönelik saldırılardan korunması ve polise karşı şiddet suçları için cezaların artırılması.”⁵⁴⁰

“Asya'dan gelen asimetrik rekabete karşı AB düzenlemesini azaltmak, üretimimizi savunmak için Avrupa Birliği'ne müdahaleler; “*Made in Italy*” zorunlu sertifikasının test edilmesi.”⁵⁴¹

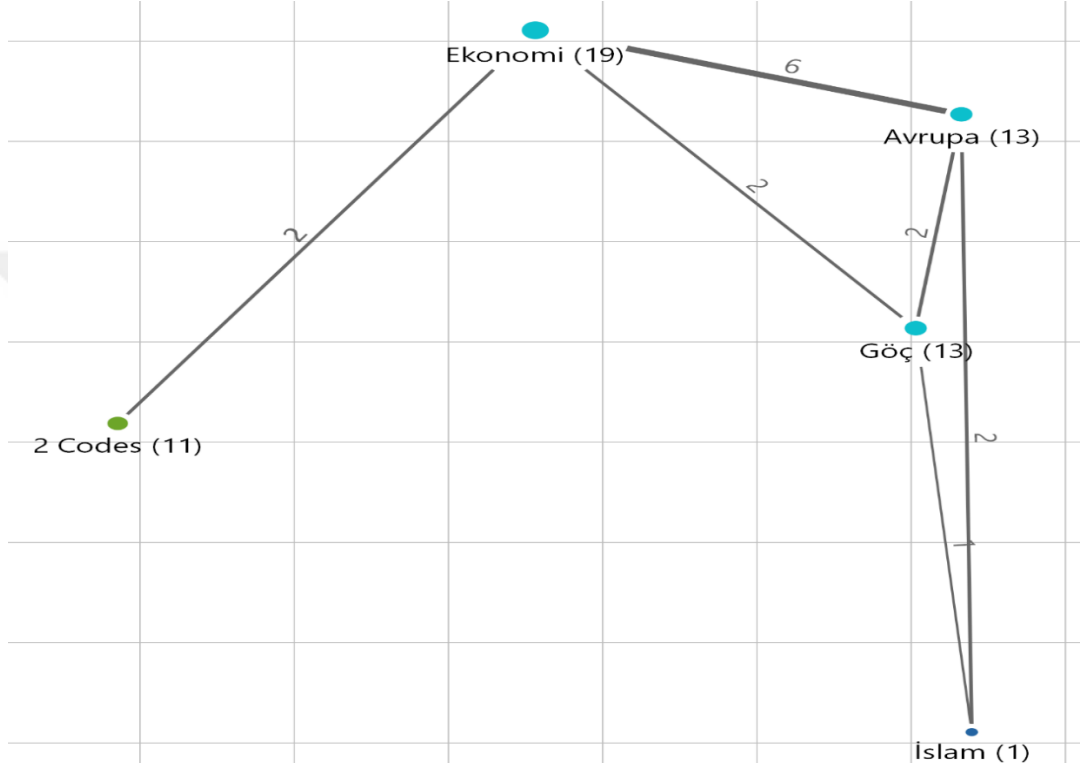
⁵³⁹ PDL, 2008 Seçim Manifestosu, 2008, başlık 4.

⁵⁴⁰ PDL, a.g.e., başlık 3.

⁵⁴¹ PDL, a.g.e., başlık 1.

3.2.2. LN

Grafik 12 : LN, 2008 Manifesto Kodlama Haritası

Yukarıdaki iki kod güvenlik ve kültürdür. İkişer cümle radiusuna bakılmıştır (programın manifestoyu okumasından kaynaklı sıkıntı nedeniyle). Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç, ekonomi ve Avrupa güçlü bir ağ oluştururken kültür, güvenlik ve İslam ayrı ağlardalardır. Popülist retorikler kesişme göstermemektedir. Kültür ve ekonomi bir güvenlik meselesidir. İslam kategorisi göç ile beraber ele alınmıştır ve Avrupa'nın konusudur. Ekonomi ve Avrupa ile yakından ilişkilidir. Göç bir ekonomik konusu olarak da değerlendirilmiştir. Manifestoda bir resim betimlenerek göç eden insanların bulunduğu bir gemi görseli ile göçün durdurulması ve yabancıların sınır dışı edilmesini talep etmiştir. Göç karşıtıdır. Göçmenlere/mültecilere yapılan harcamaları boş maliyetler olarak değerlendirmiştir. 2008 krizinin etkileri hem ekonomik söyleme yansımıştır hem de yeni düşman bulmak için sebep oluşturmuştur. Aşırı sağ olan LN partisi göçü ve göçmenleri düşmanlaştırmıştır. Göçmenlere bizim ülkemizde değil

evlerinde yardım edelim demektedir. Aşağıda, LN 2008 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Kontrolsüz ve gizli göçü durduralım. Tehlikeli yabancılar için derhal sınır dışı edilmesi.”⁵⁴²

“Yabancılar bir işi ve asgari gelirleri olduğunu kanıtlamalıdır.”⁵⁴³

“Caritas-Migrantes Göçmenlik İstatistik Dosyasına göre, İtalya’da göçmen nüfusun % 17,6’sı olan yarım milyon yabancı küçük var. Ancak Kuzey bölgeleri, Veneto’da % 22 ve Emilia-Romagna’da neredeyse % 20’lik zirveler ile daha yüksek insidansa sahiptir. Yabancıların doğurganlık oranı kadın başına % 2,4, İtalyanlar için ise % 1,2’dir. Müslüman göçmenler kadın başına % 4.”⁵⁴⁴

“Göçmenlik: Vahşi ve gizli göçe karşı mücadelede belediye başkanlarına daha fazla güç kullanımı, giriş koşullarında daha fazla titizlik. Girişlerde Moratorium ve yeni camilerin inşası. Güvenlik ve Yasallık: Yerel polisi eyalet polisi ve jandarmalarla eşitleyin. Yasadışı göçmenleri belediye başkanlarına sınır dışı etme yetkisi. Yabancılar bir işi ve asgari geliri olduğunu kanıtlamalıdır.”⁵⁴⁵

“Ülkedeki yabancıların sayısı katlanarak artıyor. İstat’a göre, normal olanlar şu anda 3 milyon (10 yılda dört katına çıktı) ve bunların % 88’i Merkez-Kuzey’de yaşıyor. Prodi hükümetinin Bossi-Fini göçmenlik yasasına (yabancıların varlığını çalışma olasılığına bağlayan) saldırısı bu nedenle her şeyden önce sorunumuzdur. Amato-Ferrero tasarısı kabul edilirse, yasadışı göçmenler ortadan kaybolacaktı, çünkü artık yasadışı göçmenler değil işsizler olarak adlandırılacaklardı.”⁵⁴⁶

“Kontrol dışı bir işgücü piyasasında yabancı rekabetin başka ciddi etkileri vardır. Bir Eurispes araştırması, İtalya’yı, yılda 22.053 euro ile ortalama brüt maaş tutarında 15 ile Avrupa’da dördüncü sıraya yerleştiriyor. Arkamızda sadece İspanya, Yunanistan ve Portekiz var.”⁵⁴⁷

“Doğal olarak, göçmenlerin aile birleşimi açısından İtalya’da ilk sırada yer alan bir kuzey eyaleti olan Pordenone’dir. Dört yabancidan üçü orada kalıcı ve bir aile kurma eğiliminde. Ulusal Ekonomi ve Çalışma Konseyi’nin göçmenlerin entegrasyonu hakkındaki beşinci raporundan, bu alanda işgücü ihtiyacının %34,6’sının yabancılara yönelik olduğu, ancak dörtte birinin kalıcı olarak işe alındığı ortaya çıkıyor.”⁵⁴⁸

“Hâlâ Avrupa kurallarının ılımlılaştırılmasını ve indirilmesini isteyen ilk bizdik.”⁵⁴⁹

⁵⁴² LN, **2008 Seçim Manifestosu**. LN seçim manifestosunun sayfalandırma veya bölümlendirmesi olmaması ve dört sayfa uzunluğunda olması sebebiyle, sayfa ya da bölüm numarası belirtilmemiştir.

⁵⁴³ LN, **a.g.e.**

⁵⁴⁴ LN, **a.g.e.**

⁵⁴⁵ LN, **a.g.e.**

⁵⁴⁶ LN, **a.g.e.**

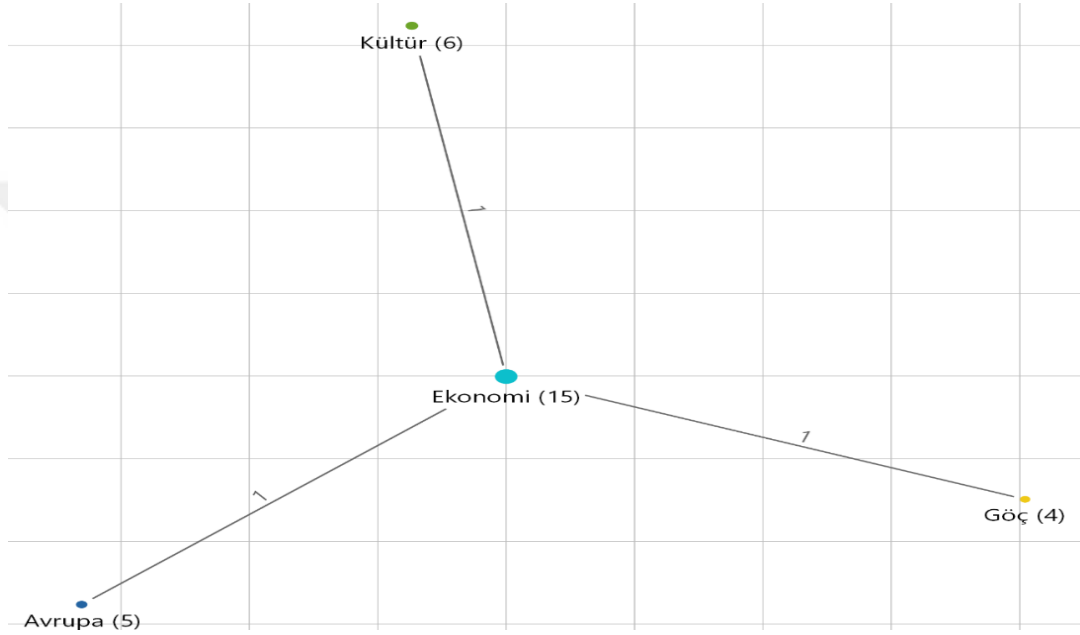
⁵⁴⁷ LN, **a.g.e.**

⁵⁴⁸ LN, **a.g.e.**

⁵⁴⁹ LN, **a.g.e.**

3.2.3. PD

Grafik 13 : PD, 2008 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, göç ve Avrupa ayrı ağlardalardır. Zayıf bir ilişkilendirme mevcuttur. Ekonomi kategorisi, göç, kültür ve Avrupa ile kesişmektedir. Göç ekonomik bir mesele olarak gözükse de göçmen karşıtı bir söylemi olmayan hatta göçmenlerin şartlarının ve haklarının iyileştirilmesi için söylem yapan bir partidir. İtalya'nın dört sorunu ekonomik verimsizlik, eşitsizlik, kişinin yaşam planını takip etmede çok az özgürlük, düşük demokrasi kalitesi olarak belirtilmiştir.⁵⁵⁰ Değişen dünyada İtalya'nın Batı kanadında AB ile beraber tanımlanmasının altını çizmişlerdir. Parti, Avrupa yanlısıdır. Aşağıda, PD 2008 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Bossi-Fini Yasası düzensiz göç üretir. Garantili ve sertifikalı sponsorlarla giriş yolunu değiştiriyoruz. İdari seçimlerde göçmenlere oy verin. Demokrat Parti Hükümeti: Düzenli olmayı desteklemeye kararlı. Saklanmaya karşı şiddetli. Suça karşı sert.”⁵⁵¹

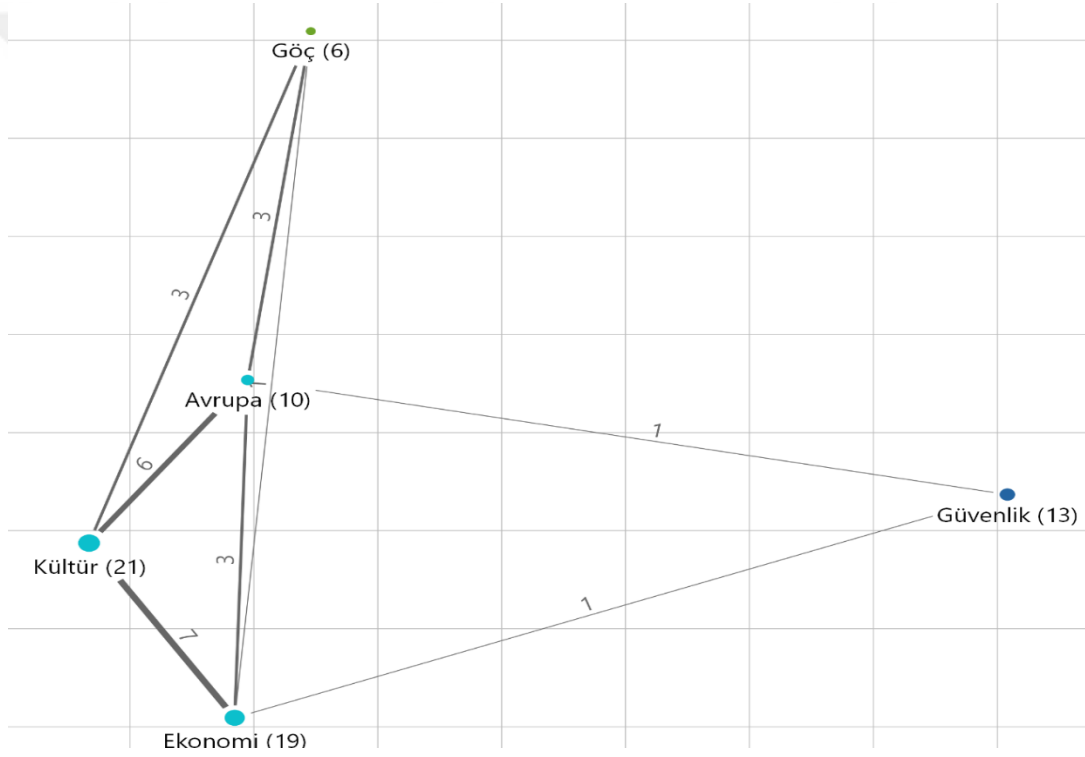
⁵⁵⁰ PD, 2008 Seçim Manifestosu. Manifestoda sayfalandırma yapılmamıştır. Sadece bazı bölümler başlıklandırılmıştır.

⁵⁵¹ PD, a.g.e., başlık 6.

“PD İtalya çok taraflılığı seçer: uluslararası barışı koruma misyonları için, konvansiyonel ve nükleer yeniden silahlanmaya karşı; insan hakları için, küresel ısınmaya karşı; Mümkün olan maksimum Avrupa için, vazgeçilmez minimum olanı değil; Akdeniz için, bir dünya siyasi ve ekonomik merkezi; Birleşik Devletler ile dostluğun güçlendirilmesi için. Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri birlikte her şeyi daha kolay ve mümkün kılıyor.”⁵⁵²

3.2.4. UDC

Grafik 14 : UDC, 2008 Manifestosu Kodlanma Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç ve güvenlik ayrı ağlardardır. İslam ve popülizm ilişkilendirilmemiştir. Avrupa ve kültür ortak değerlendirilmiştir. Avrupa ve ekonomi birer güvenlik meselesidir. Göç ise bir kültür, ekonomi ve Avrupa'nın meselesidir. Göç ve terör kategorileri güvenlik ve terör başlıkları altında işlenmiştir. Güvenlik ve terörle mücadele esaslarını vermiştir. Avrupa entegrasyonu için görüş bildirilmiştir; sadece hukuki değil kültürle de paralel değerlendirme yapılması gerektiği talep edilmiştir.

⁵⁵² PD, a.g.e.

Ekonomi ile güvenliğin ilişkisi ya çalışma ile ilgili ya da iş sağlığı ve güvenliği düzenlenmesi olmasından ötürüdür. Avrupa taraftarıdır. Avrupa'nın köklerini Yahudi-Hristiyan olarak ayrıca beyan etmişlerdir. Kültür, din, siyaset birleşmiş olarak verilmiştir. Aşağıda, UDC 2008 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Terör yöntemlerini açık ve kesin olarak reddetmeyen örgütlere taviz vermeden teröre karşı katı ve uzlaşmaz mücadele. Menşe yasadışı göçmen kaçakçılığını durdurmak için göç akımlarının menşe ülkeleriyle müzakere ve işbirliği politikasının sürdürülmesi ve yoğunlaştırılması.”⁵⁵³

“Vatandaşların hayatını daha güvenli kılmak görevimizdir. Öncelikler şunlardır: kolluk kuvvetlerinin kullanabileceği araçları geliştirmek, göçmenlik kontrollerini artırmak ve kimliğimizi güçlü bir şekilde savunarak entegrasyonu teşvik etmek. AB dışı göçmenlik, iş, barınma ve vergi düzenlemelerinin mevcudiyeti ile kontrol edilir ve şartlandırılır. Yalnızca yasalarımıza değil, kültür ve geleneklerimize de uygun kabul ve entegrasyon.”⁵⁵⁴

“Avrupa entegrasyon sürecini, hem parasal kısıtlamalar göz önünde bulundurularak hem de gerçek bir ‘Avrupa federalizmi’ perspektifinde, kurucu babaların çalışmaları doğrultusunda, güç ve inançla canlandırmak. Kişinin kendi tarihsel kimliğinin ve ortak Yahudi-Hristiyan köklerinin farkında olarak, artan göç akışları ve küreselleşmenin (politik ve ekonomik) rekabetçi dinamikleriyle yüzleşmek.”⁵⁵⁵

“Atlantik ve Avrupa ikili yolunu yeniden teyit etmek: Bir yanda Amerika Birleşik Devletleri ile tarihi dostluk, diğer yanda Avrupa Birliği içindeki konum.”⁵⁵⁶

3.3. 2013 Seçimi

Kampanya ekonomik sorunlara ciddi yer ayırmıştı; bütçe, vergilendirme, mali reform, işsizlik ve yolsuzluk konuları gündem oluşturmuştu. PD önderliğindeki ve SEL partisi ile bir merkez-sol koalisyonu da dahil olmak üzere bir dizi seçim ittifakları şu şekildedir, PdL ve LN liderliğindeki bir merkez-sağ koalisyon; giden Başbakan Bay Monti SC ile UdC; ek olarak, komedyen Beppe Grillo'nun Beş Yıldızlı Hareketi (M5S).⁵⁵⁷

⁵⁵³ UDC, **2008 Seçim Manifestosu**, 2008, s. 28.

⁵⁵⁴ UDC, **a.g.e.**, s. 12.

⁵⁵⁵ UDC, **a.g.e.**, s. 27.

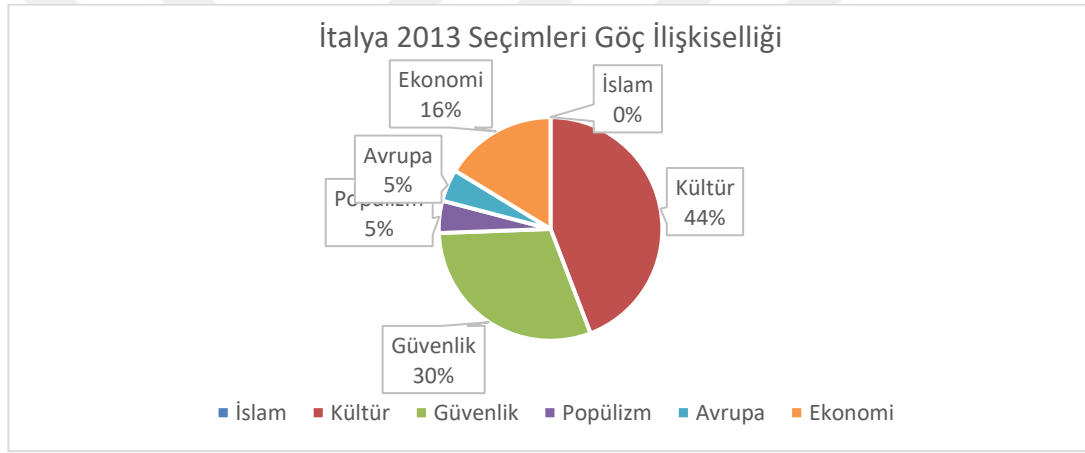
⁵⁵⁶ UDC, **a.g.e.**, s. 27.

⁵⁵⁷ OSCE/ODIHR, **Needs Assessment Mission Report**, İtalya 24-25 Şubat 2013 Erken Parlamenter Seçimleri, 22 Ocak 2013, Warsaw, s. 3.

Merkez sağ, merkez sol ve M5S meclisin çoğunluğunu oluşturacak şekilde oy almışlardı. Koalisyonlardan ayrı partilere tek tek bakıldığında M5S en çok oyu almış olan partiydi.

Aşağıda İtalya 2013 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre İtalya 2013 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile kültür, güvenlik, ekonomi, Avrupa ve popülizm ile ilişkilendirilmiştir.

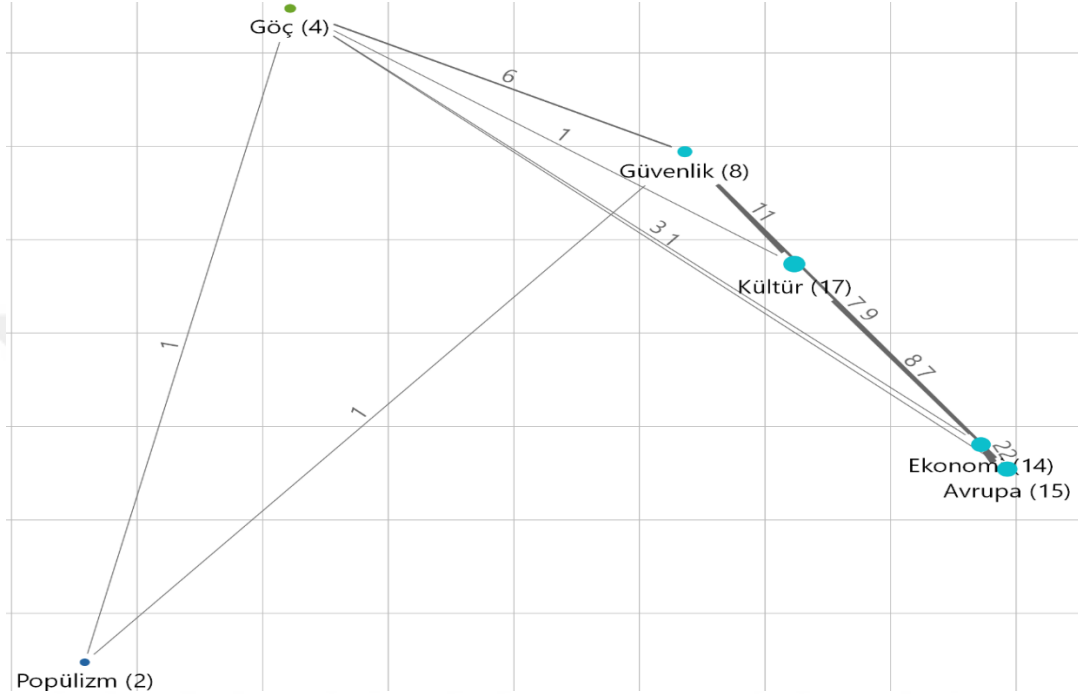
Grafik 15 : İtalya 2013 Seçimleri Göç İlişkiselliği

3.3.1. PDL

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa ve güvenlik güçlü bir ağ oluştururken göç ve popülizm ayrı ağlardardır. Göç kategorisi İslam haricindeki kategorilerin hepsiyle kesişmektedir. Fakat göç yoğun olarak bir güvenlik ve bir ekonomi meselesi olarak ele alınmıştır. Avrupa ve ekonomi kategorileri neredeyse bağdaşmıştır. Kültür, Avrupa ve ekonomi de ağırlıklı olarak bir güvenlik meselesi yapılmıştır. Göç konusuna, manifestoda güvenlik başlığı altında yer verilmiştir ve yasa dışı yollarla göçmüş insanlar için hapis cezası önerilmiştir. Manifestoda Avrupa şüpheli bir tavır gözlemlenmemiştir fakat İtalya'nın öne çıkarılmasını vurgulamıştır.

Grafik 16 : PDL, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, PDL 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Yasadışı göçmenler için etkili geri dönüş politikalarının uygulanması için devletler arasındaki ikili anlaşmaların güçlendirilmesi ve menşe ülkelerinde hapis cezasına çarptırılacak ikili anlaşmaların tanımlanması.”⁵⁵⁸

“Yasallık için mücadelenin artması, yasadışı göç fenomeni ile mücadele, yağmacı suç; Kolluk kuvvetlerinin güçlendirilmesi, maksimum ekonomik ve lojistik desteğin sağlanması ve güvenlik operatörleri için özgüllüğün uygulanması.”⁵⁵⁹

“Tüm sektörlerde reformlar başlattık: okul, üniversite, iş, emeklilik, vergilendirme, turizm, göçmenlik, kamu yönetimi, büyük işler, dış politika güvenliği.”⁵⁶⁰

“Avrupa siyasetinde, Atlantik İttifakında, Avrupa-Akdeniz diyalogunda, Doğu ile ilişkilerde İtalya’nın merkeziliği; Özgürlük, demokrasi, insan hakları ve dini özgürlüklerin savunmasında Avrupa’da ve dünyada İtalya.”⁵⁶¹

⁵⁵⁸ PDL, 2013 Seçim Manifestosu, 2013 s. 32.

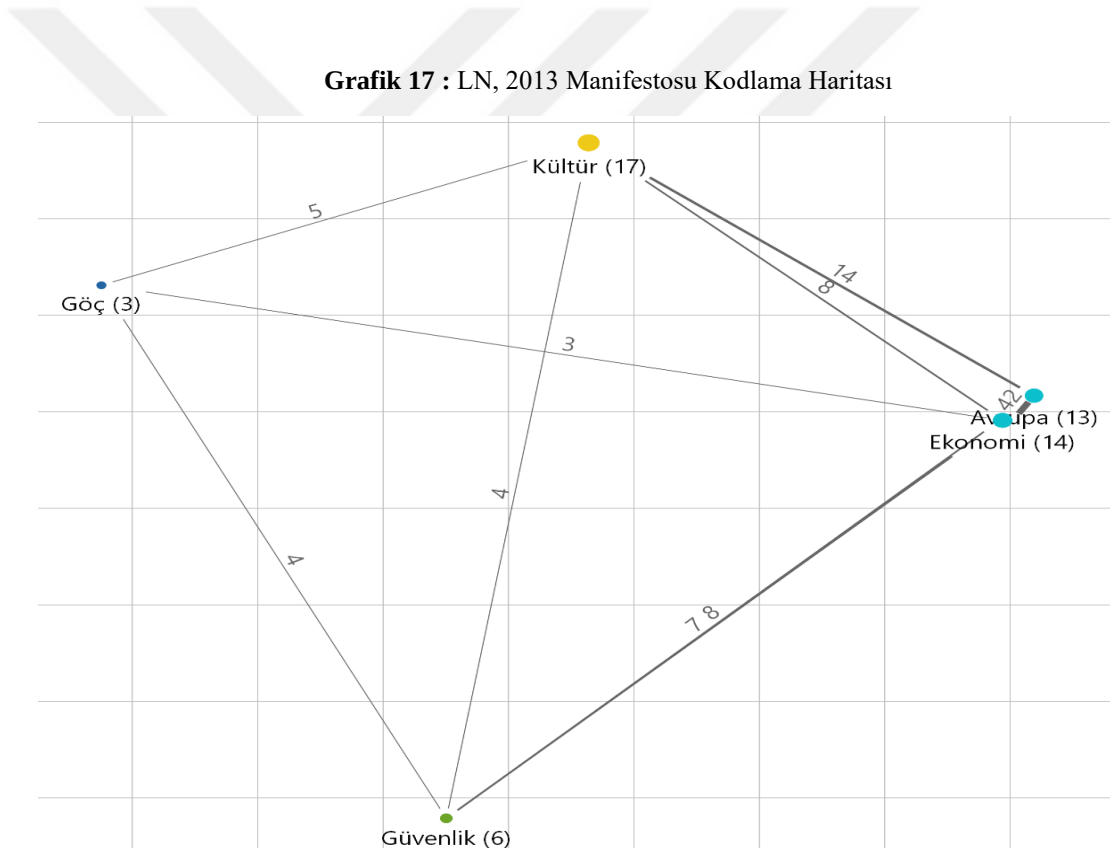
⁵⁵⁹ PDL, a.g.e., s. 31.

⁵⁶⁰ PDL, a.g.e., önsöz.

⁵⁶¹ PDL, a.g.e., s. 9.

3.3.2. LN

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi ve Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç, kültür ve güvenlik ayrı ağlardadır. Berlusconi ile ittifaktan ötürü manifestoda birebir aynılığın olduğu bölümler vardır. Manifestoda göç, güvenlik başlığı altında ele alınmıştır. Göçün en çok çakışması kültür ile görünse de en çok güvenlik kategorisi ile iç içedir.

Aşağıda, LN 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Berlusconi hükümetinin organize suçla toplam mücadeledeki çalışmalarının sürdürülmesi ve el konulan varlıklar için Ajansın tam ve eksiksiz uygulanması; Yasallık için mücadelenin artması, yasadışı göç fenomeni ve yağmacı suç ile mücadele; Polisin güçlendirilmesi, maksimum ekonomik ve lojistik desteğin sağlanması ve güvenlik

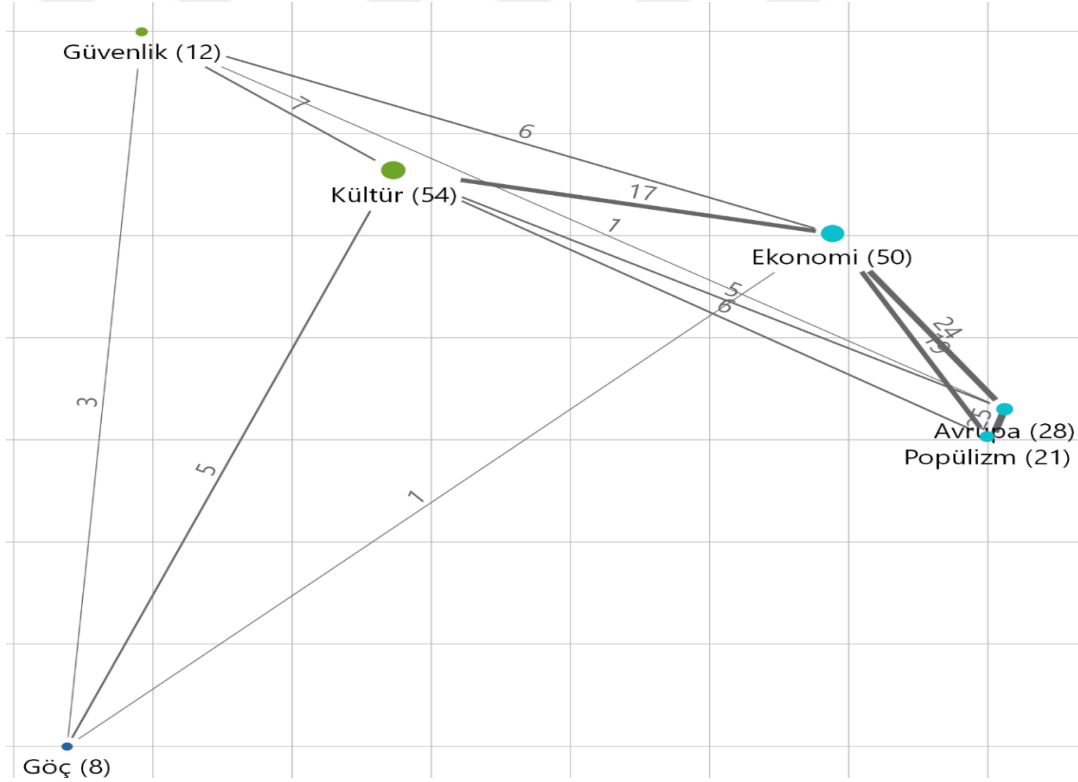
operatörleri için özgüllüğün uygulanması; Güvenlik için bölgesel paktlarda bölgelerin ve yerel makamların katılımı yoluyla bölgenin etkili bir denetiminin uygulanması.”⁵⁶²

“Yasadışı göçmenlerin etkili bir şekilde geri dönüşüne yönelik politikaların uygulanmasına yönelik devletler arasındaki ikili anlaşmaların güçlendirilmesi ve menşe ülkelerde hapis cezasına çarptırılacak ikili anlaşmaların tanımlanması.”⁵⁶³

“İtalya’nın Avrupa siyasetinde, Atlantik İttifakında, Avrupa-Akdeniz diyalogunda, Doğu ile ilişkilerde merkeziliği; Özgürlük, demokrasi, insan hakları ve dini özgürlüklerin savunmasında Avrupa’da ve dünyada İtalya.”⁵⁶⁴

3.3.3. FDI

Grafik 18 : FDI, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken güvenlik ile kültür ve göç iki ayrı ağlardadır. Göç kategorisi bir kültür, ekonomi ve güvenlik meselesidir. Popülist retorikler kültür, Avrupa ve ekonomi için kullanılmıştır. Kültür, göç, Avrupa ve ekonomi bir güvenlik meselesidir. Kültür kategorisi

⁵⁶² LN, 2013 Seçim Manifestosu, 2013, s. 10.

⁵⁶³ LN, a.g.e., s. 10.

⁵⁶⁴ LN, a.g.e., s. 3.

güvenlik, ekonomi ve Avrupa ile yakından ilişkilidir. Suç ve kültürel yönetim, kontrol mekanizması öne çıkarılmıştır. Suç ile ilişkilendirilen bu dalgalar siyasi söylem hazinesinde önemli zıtlık yaratan söylemlerdir. Göç karşıtıdır, göçmen karşıtıdır; milliyetçi sağ bir partidir. Göç ile suç ve güvenlik sürekli ilişkilendirilmiştir. Toplumsal çatışmalar, kültürel ayrışmalar göç üzerinden aktarılmıştır. İtalyan dini, dili ve kültürüne saygılı olanların ülkesi olması adına, tam entegrasyon bir zorunluluktur. AB şüphelidir; kendisini Avrupalı olarak tanımlasa da nüansların çoğu olduğu şüpheli yönündedir. Aşağıda, FDI 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Hiçbir ulus, barındırabileceğinden ve yardımcı olabileceğinden daha fazla insanı ağırlayamaz. Sınırları ayırma gözetmeksizin açmakta ve ardından İtalya’ya girenleri marjinalleşme ve yoksulluk içinde bir hayata atamakta ‘insani’ hiçbir şey yok. Sömürge mevsiminin sonuçları nedeniyle, Fransa veya İngiltere gibi çok ırklı bir meslek olarak nitelendirilen ülkelerde bile deneyim, entegrasyon yollarının uzun ve asla öngörülemez olduğunu öğretir. Ve çoğu zaman, ayırma gözetmeksizin kabul edilen çaresizlik ceplerinin, en büyük sıkıntıların yerel dokularına sokulması, toplumsal çatışmalar, suç fenomeni ve köleleştirme olaylarının organize suça yayılmasıyla sonuçlanır. Göç/suç denklemiyle kültürel olarak savaşılmalıdır, ancak devlet, vatandaşlarda güvenlik algısını bile azaltan fenomenlere karşı asla tetikte olmamalıdır, ki bu her zaman herhangi bir özgürlüğün gerçekleştirilmesinin ilk garantisi olarak anlaşılmalıdır. Akışları yönetmek, sınırları kontrol etmek, yasallığa saygıyı empoze etmek, karşılama, entegrasyon ve dayanışmayı garanti etmenin yoludur. Merkez sağ hükümetin uyguladığı etkili bir politika, yalnızca Libya’daki savaş ve yeni bir mülteci dalgası yaratan “Arap Baharı” tarafından zayıflatıldı. Gizliliğe karşı uzlaşmaz mücadele ile birlikte, yeni vatandaşların tam entegrasyonuna giden yol el ele gitmelidir. İtalya’nın onu seven, bilen, Anayasasına, kültürel ve dini geleneklerine saygı duyanların ülkesi olması için.”⁵⁶⁵

“İnandığımız ortak yuva olan Avrupa, aynı meşruiyet krizini yaşıyor. Ulus devletler egemenlik parçalarını bıraktılar, ancak Avrupa halklarının egemenliğinin gelişile telafi edilmediler. Bürokratik ve oligarşik bir Avrupa’nın gücü bize etki eder ve genellikle ‘ortak yarar’dan uzak çıkarlara ayrıcalık tanıyan, kurucu babalarının uykusunu canlandıran siyasi ve demokratik Avrupa ile hiçbir ilgisi yoktur.”⁵⁶⁶

“Biz İtalya’ya aidiz ve Avrupa yanlısıyız çünkü halkların Avrupa’sına inanıyoruz ama finans ve oligarşilerinkine değil.”⁵⁶⁷

“Mevcut sosyal ihtiyaçlara cevap verebilen ve geleceği tahmin edebilen orta-uzun vadeli sosyal planlama. Acil durumda düşünmeyi azaltmak, bugünün ve temel sosyal sorunların

⁵⁶⁵ FDI, 2013 Seçim Manifestosu, 2013, başlık 15.

⁵⁶⁶ FDI, a.g.e., önsöz.

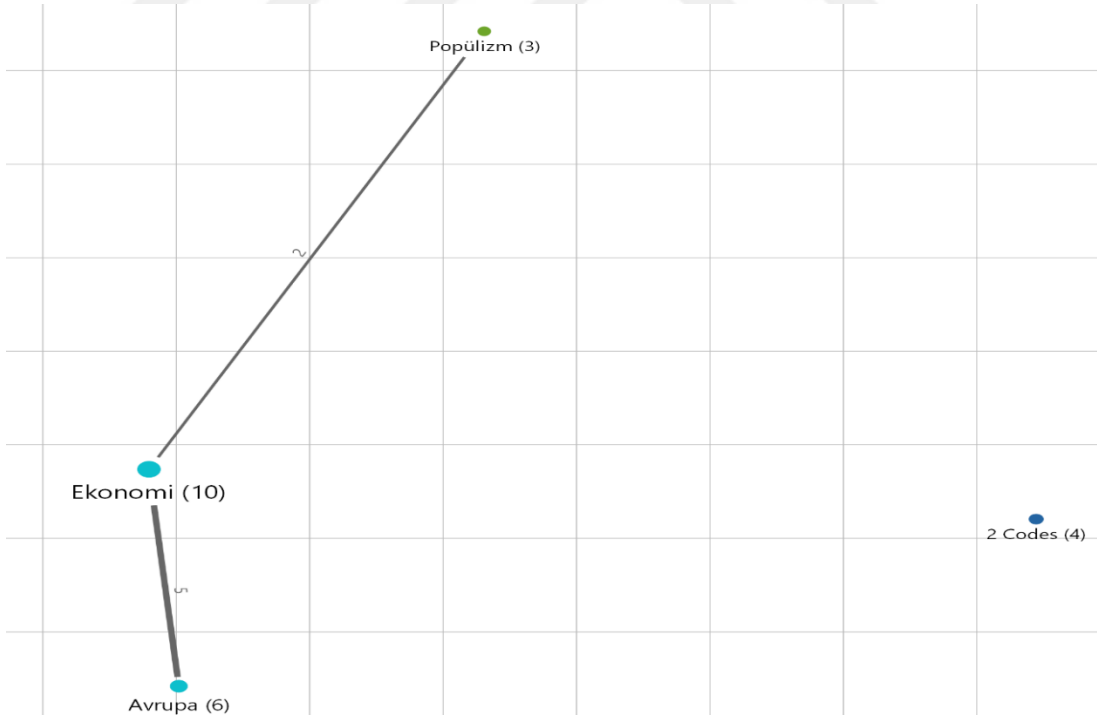
⁵⁶⁷ FDI, a.g.e., başlık 1.

çatıştığı kauçuk duvarı inşa etti: demografik yaşlanma, artan göç akışları, yeni yoksulluk biçimleri.”⁵⁶⁸

“*Yabancıların menşe devletleriyle ikili anlaşmalar mekanizmasının güçlendirilmesi, geri dönüş politikalarının uygulanması, güvenlik koordinasyonu, Orta Doğu satranç tahtasında diplomatik eylem. *Yeni insan tacirlerine karşı baskı, kaçak işçiliğin yaygınlaşması, yasadışı işe alma ve sömürü. *İtalyan dili, kültürü ve Anayasasını öğrenmek için teşvik mekanizmalarının tanıtılması. *Talep üzerine ve demagojik otomatizmalar olmaksızın, ulusal topraklarımızda bir doğmak gibi basit bir şeyle değil, zorunlu eğitimin tüm döngüsünü tamamlayanlar ve tam gösteriler ilkesine göre, “ikinci nesiller” için İtalyan vatandaşlığı hakkının tanıtılması entegrasyon ve vatandaşlık elde etme iradesine sahip olma hakkı şansı verilebilir.”⁵⁶⁹

3.3.4. M5S

Grafik 19 : M5S, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi ve Avrupa bir ağ oluştururken popülizm ayrı ağıdır. İslam ve güvenlik analiz dışı kalmıştır; iki kod ise

⁵⁶⁸ FDI, a.g.e., başlık 9.

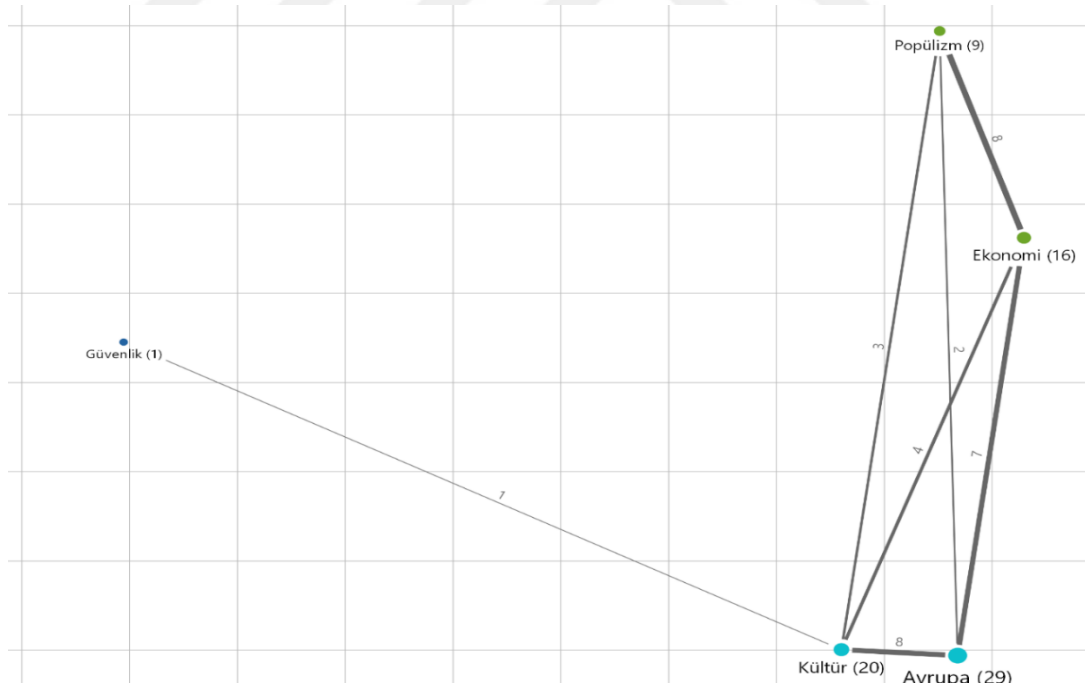
⁵⁶⁹ FDI, a.g.e., başlık 15.

göç ve kültürdür. Popülist retorikler ekonomi için kullanılmıştır. Kültür ve göç birbiriyle birer defa kesişmişlerdir. Manifesto en genel haliyle ülkenin tamamına ithafen yazılmış, ekonomik problemler ve gündelik problemler ile bunlara nasıl çözümler üretileceğinin cevabıdır. Bunun yanında çok fazla spesifikleştirilmiş bir retoriğe rastlanmamıştır. Parti, Avrupa şüpheli bir parti söylemleri kullanmamaktadır fakat M5S muğlak tanımları sayesinde kendisine rahat hareket alanı çizebilmektedir. Aşağıda, M5S 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Yabancılar için ücretsiz İtalyanca öğretimi (vatandaşlık başvurusu durumunda zorunludur).”⁵⁷⁰

3.3.5. PD

Grafik 20 : PD, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası.

PD hem seçmen hem kurumsal bağlamda merkez sağ olarak görülmektedir.⁵⁷¹ PD 2013 yılında iktidara da gelmiş olan merkez-sol partidir.⁵⁷² 39 yaşında 2014’te İtalya’nın

⁵⁷⁰ M5S, 2013 Seçim Manifestosu, 2013, s.15.

⁵⁷¹ Mosca, Filippo, a.g.e. s. 1263.

⁵⁷² Garzia, a.g.e., s. 670-680.

en genç başbakanı olan Renzi bir kez daha şansını denemeye çalışsa da, kötüye çıkmış adını (il Rottamatore-demolition man) temizlemesi zor gözükmekteydi. Seçmenler anayasa reformu önerilerini reddettikten sonra 2016 sonunda istifa etmiştir; iş hukukundan vergi kanunlarına ve kamu idaresine kadar reformlarda ısrar etmekteydi ancak İtalya'nın seçim yasasını yenileme girişimleri seçmene fazla gelmiştir.⁵⁷³ Sağdakiler Renzi'yi göçmenlerin sürekli gelişine yönelik politikaları bağlamında suçlarken, soldaki birçok kişi onun merkeze gereğinden fazla yakın durduğunu ve PD'yi ve geleneksel müttefiklerini bölme riskini olduğunu düşünmekteydi.⁵⁷⁴

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi ve popülizm güçlü bir ağ oluştururken kültür ve Avrupa ayrı ağlardadır. İslam ve göç analiz dışı kalmıştır. Kültür ve güvenlik kesişmiştir. Popülist retorikler ekonomi, Avrupa ve kültür için kullanılmıştır. Kültür ve Avrupa oldukça ilişkilidir. Göç yanlısı ve göçmen dostu söylemler yapılmıştır; ikinci jenerasyon göçmene vatandaşlık verileceğini vaatlemiştir. Yabancı düşmanlığının karşısında durmuştur. Parti, kuzey-güney ayrımının da karşısında durmakta ve beraber kalkınmayı önermektedir. Avrupa yanlısı bir partidir; söylemlerini de bu yönde yapmaktadır. Aşağıda, PD 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Vatandaşlık hakları açısından, İtalya çok uzun süredir basit ama vazgeçilmez bir yasayı bekliyor: İtalya’da doğup büyüyen göçmenlerin oğlu bir İtalyan vatandaşı. Bu kuralın onaylanması sembolik olarak bir sonraki yasama meclisinde gerçekleştirmeyi planladığımız ilk eylem olacaktır.”⁵⁷⁵

“Bizim için popülizm, gerçek anlamda popüler siyasetin ana muhalifi. Son yıllarda, daha az varlıklı sınıfları düzenlenmemiş bir piyasanın insafına bırakan bir finansal liberalizm tarafından beslendi. Popülist sağ, kültürel, teritoryal ve bazen yabancı düşmanı engelleri yükselterek finansal liberalizmin etkilerinden aldatıcı koruma sözü verdi. Popülizme verilecek tek gerçek cevap demokratik katılımdır. Demokrasi krizi ‘daha az’ değil, ‘daha fazla’ demokrasi ile mücadele edilir. Kurallara daha fazla saygı, açık bir kuvvetler ayrılığı,

⁵⁷³ Who’s who in Italy’s 2018 election?”, **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election>, 25 Mayıs 2019.

⁵⁷⁴ Who’s who in Italy’s 2018 election?”, **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election>, 25 Mayıs 2019.

⁵⁷⁵ PD, **2013 Seçim Manifestosu**. PD seçim manifestosunun sayfalandırma veya bölümlendirmesi olmaması ve dört sayfa uzunluğunda olması sebebiyle, sayfa ya da bölüm numarası belirtilmemiştir.

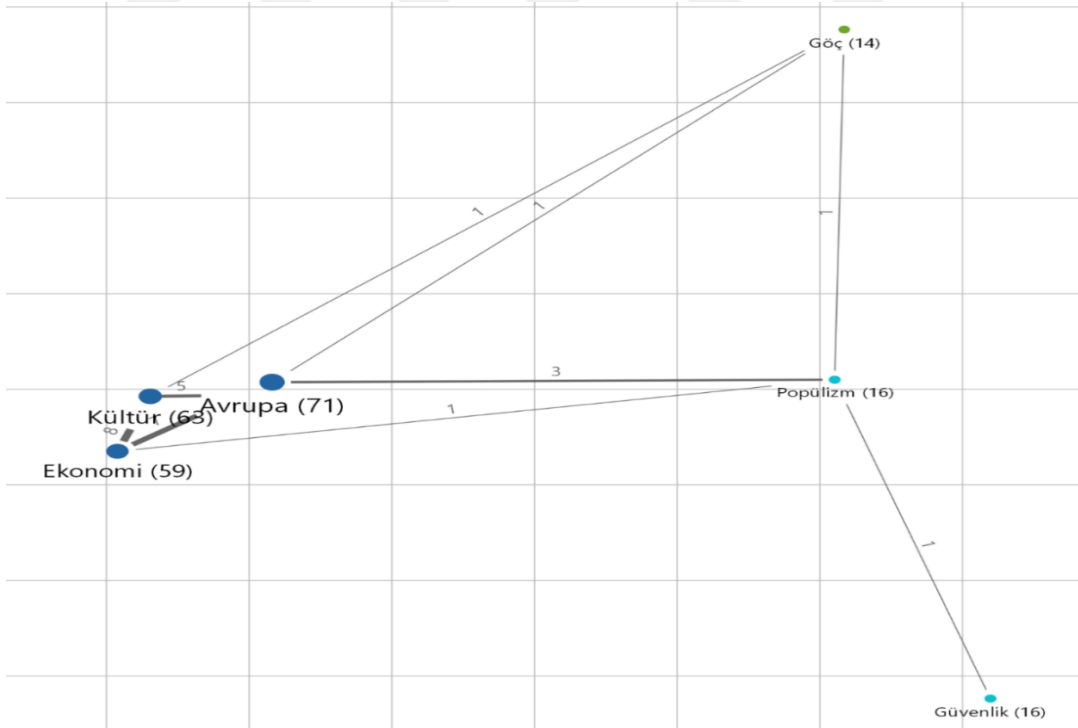
gerçek bir eşit demokrasi ve dünyanın en güzel ve en gelişmişleri arasında kalan bu Anayasanın doğru ve eksiksiz uygulanması.”⁵⁷⁶

“Dünyayı sarsan kriz, Avrupa’yı ve medeniyet kazanımlarını riske atıyor. Ama İtalya’yı kurtarmanın tek olasılığının oradan gelmesi anlamında biz Avrupalıyız: siyasi entegrasyonun kaderi büyük ölçüde kaderimizle çıkışıyor. Avrupa projesinin iyileştirilmesi ve yeniden başlatılması dışında İtalya için bir gelecek yok. Bir sonraki çoğunluğun bu pusulayı çok net tutması gerekecek: Avrupa olmadan hiçbir şey.”⁵⁷⁷

“Güney yeniden gündemin merkezine alınmazsa eşitlik üzerine hiçbir söylem kalmaz. İtalya, Güney ve Kuzey birlikte ilerlemeyi seçtiğinde büyüdü. Tersine, boşluk genişlediğinde, tüm İtalya kendisini Avrupa’dan uzaklaştırdı. Sağ kanadın yıllardır yaptığı gibi, Kuzeyin bunu kendi başına yapabileceğini iddia etmek, Güney ile Kuzeyi birlikte yoksullaştıran büyük bir hata oldu.”⁵⁷⁸

3.3.6. SEL

Grafik 21 : LE, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası

⁵⁷⁶ PD, a.g.e.

⁵⁷⁷ PD, a.g.e.

⁵⁷⁸ PD, a.g.e.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik ve popülizm bir ağ oluştururken kültür, Avrupa ve ekonomi ayrı ağlardalardır. Göç ise bir kültür, Avrupa meselesidir ve popülist retorik kullanımı mevcuttur. Popülist retorikler göç, güvenlik, Avrupa ve ekonomi için kullanılmıştır. Güvenlik kodları popülist retorikle kesişmiştir. Göçmene saygılı, haklarını talep eden bir partidir; hem şartlarının iyileştirilmesini hem de yasal olarak düzenlemeler yapılması gerekliliğinin altını çizilmiştir. Hapishanelerdeki düzenlemelere de değinmiştir, hapishanelerin göçmenlerle doldurulmamasını dile getirmiştir. Güvenliğin bir güvenlik kültürü yaratmaması gerektiğinin altını çizmiştir. Manifesto genel anlamıyla yeşil, doğanın korunması üzerine yoğunlaşsa da insan hakları, hak temelli yaklaşımlar da ön planda olmuştur. Parti kendisini demokratik sosyalist olarak tanımlamaktadır. Aşağıda, SEL 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“İlk önerimiz, korkunç Bossi-Fini yasasının ve göçmenlerin durumunu giderek daha da kötüleştiren, örtülülük suçunu başlatan yasa gibi temel insan haklarını ihlal eden sonraki yasaların kaldırılmasını içeriyor. CIE’leri ve Libya ile yapılan utanç verici anlaşmaları iptal etmek istiyoruz; sığınma hakları yasasının yazılmasını ve böylece Anayasa’nın 10. maddesinin uygulanmasını istiyoruz. İtalya’da doğan göçmen çocukların İtalyan vatandaşı olmalarını ve vatandaşlık alma süresinin daha kısa olmasını istiyoruz. İdari seçimlerde tam oylama ile başlayarak, iş aramak için oturma izninin getirilmesini ve oturma izni olan göçmenlerin haklarının garanti altına alınmasını istiyoruz. Roman ve Sinti halklarının kültürünü ve haklarını tanıyan bir yasa istiyoruz. Çünkü İtalya’nın büyümesi için yabancı düşmanı kültürün yenilmesi gerekiyor. Ülkemizde mahkumların durumu sürdürülemez hale geldi: aşırı kalabalık, yeterli sağlık güvencelerinin eksikliği, kendine zarar verme eylemlerinin artması, kişisel özgürlükten mahrum bırakmanın anayasal ilkelere geri getirilmesini gerekli kılıyor. Ceza, yeniden eğitimi ve topluma yeniden entegrasyonu hedeflemelidir. Tüm yargı sistemi, çoğunlukla yoksul ve göçmenler olmak üzere yargılanmayı bekleyen mahpusların, genellikle yeterli savunmayı garanti edecek araçlardan yoksun, tüm makullüğün ötesine geçmesini önlemelidir. Yeni hapishaneler değil, cezai eylemlerin etkisini azaltmak için alternatif ve etkili tedbirler istiyoruz. Bir ülkenin medeniyeti, öncelikle cezaevlerinin medeniyet düzeyiyle ölçülür.”⁵⁷⁹

“Yeter demek istiyoruz, güçlüler için cezasızlık noktasına kadar hoşgörülü bir adalet, göçmenler için ve ötekileştirilmişler için acımasız.”⁵⁸⁰

“Sivil işbirliğini herhangi bir askeri faaliyetten ayıracağız, entegrasyon için fonları göçmenler için vatandaşlık haklarını teşvik etmeyi amaçlayan girişimlere yönlendireceğiz, insan haklarını koruyacak, göçmenlerin kendi planlamalarını ve

⁵⁷⁹ SEL, **2013 Seçim Manifestosu**, 2013, s. 27-28.

⁵⁸⁰ SEL, **a.g.e.**, s. 36.

“Sağcı hükümet, Bossi-Fini ve Giovanardi yasası gibi bazı yasalarla, ayrımcı bir adalet modeli dayattı: Güçlü, ayrıcalıklı, acımasız ve yabancılara ve marjinalleştirilmiş insanlara karşı cezasızlık noktasına hoşgörü ve ırkçı. İtalyan hapishanelerinin korkunç durumu, göçmenlerin sınır dışı merkezlerinde hapsedilmesi ve uyuşturucu bağımlılarına zulüm ile sığınmacıların ölümüne yol açan bu sınıf ve güvenlik politikasının sonucudur.”⁵⁸²

3.3.7. UDC

Diagram illustrating the relationships between six concepts (Nodes) and their associated values (Weights):

- Avrupa (21)** (Cyan dot)
- Ekonomi (16)** (Cyan dot)
- Güvenlik (10)** (Blue dot)
- Kültür (63)** (Cyan dot)
- Popülizm (17)** (Cyan dot)
- Göç (3)** (Green dot)

Connections and Weights:

- Avrupa (21) to Ekonomi (16): 3
- Avrupa (21) to Kültür (63): 13
- Ekonomi (16) to Kültür (63): 4
- Güvenlik (10) to Kültür (63): 2
- Güvenlik (10) to Popülizm (17): 2
- Güvenlik (10) to Göç (3): 1
- Kültür (63) to Popülizm (17): 9
- Kültür (63) to Göç (3): 6

⁵⁸³ SEL, a.g.e., s. 27.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç ve güvenlik ayrı ağlarda kalmışlardır. Popülist retorikler kültür, güvenlik ve ekonomi için kullanılmıştır. Göç kültür ile yakından ilişkilendirilmiştir. Kültür ve Avrupa bir güvenlik meselesidir. Güvenlik kategorisinde popülist retorikler kullanılmıştır. Kültür ile Avrupa çok yakından ilişkilendirilmiştir. Göçün kültürle entegrasyonu yapıldığı sürece göçmenlerle birlikte yaşanması problem yaratacak bir durum değildir. Göç ile kültürel entegrasyon, dini değerler çok bağdaştırıldığı gibi yabancı düşmanlığı da birden fazla kınanmıştır. Din ön plana çıkarılmıştır; Avrupa'nın ve Batı'nın değerleri olarak, Yahudi-Hıristiyan değerleri nitelendirilmiştir. Partiye göre Avrupa'nın ve İtalya'nın yüce hoşgörü kültürünün bir eseri olmalıdır; beraber yaşamak. İsrail'i Orta Doğu'daki tek liberal demokrasi kabul ederek, lider olması gerektiğini söylemiştir. Entegrasyon en sık bahsedilen konulardan biri olmakla beraber manifesto genel anlamıyla ekonomi, güvenlik konularına da yer vermiştir. Avrupa yanlısı bir partidir; Avrupalılık ve İtalyan olmak beraber ele alınmaktadır. Aşağıda, UDC 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Bizimki bir misafirperverlik, dayanışma, insan onurunun evrensel korunma kültürüdür. Bu nedenle, herhangi bir yabancı düşmanı güvensizliğe şiddetle karşı çıkıyoruz. Aynı zamanda, İtalya ve Avrupa'nın kendi kimliklerine, kendi tarihlerine ve kamu ahlakına, dinimize, son on yıllarda kaybolmuş gibi görünen her şeye olan sevgisini geliştirmeye geri dönmelerini istiyoruz.”⁵⁸⁴

“Büyük göç fenomeni karşısında bile, gelecek için bir umut olarak toprağımızı arayanlara karşı cömertlik şarttır. Ancak kültürümüze, dinimize, geleneklerimize, yasalarımıza saygı duymak da aynı derecede gereklidir. Bu, dayanışma içinde diyalog ve bir arada yaşamayı sağlamanın tek yoludur.”⁵⁸⁵

“Son yıllarda, işin organizasyonunda ve kurallarında köklü değişiklikler meydana geldi. Beyan edilmemiş çalışma genellikle yasadışı göç ile iç içe geçmiştir; esneklik, güvencesizlik ve istikrar arasındaki ilişki daha karmaşık hale geldi; göçmenlerin varlığı işyerlerini giderek daha çok kültürlü, çok dinli ve çok etnikli hale getirdi.”⁵⁸⁶

⁵⁸⁴ UDC, **2013 Seçim Manifestosu**, 2013, s. 24.

⁵⁸⁵ UDC, **a.g.e.**, s. 24.

⁵⁸⁶ UDC, **a.g.e.**, s. 32.

“Hristiyan ve liberal kimliğimizde, çocuklarımıza aktarmak istediğimiz babalarımızın değerlerinde güçlü, her zaman ve her durumda İtalyanların ortak iyiliğine hizmet etme yeminimizde güçlü.”⁵⁸⁷

“Yirminci yüzyılın Avrupası inanılmaz bir şekilde kendini öldürmeye çalıştı, Nazizm ve komünizmin canavarlarına beden verdi ve kişinin merkezietine dayanan kültürleri yok etmeye yönelik en büyük girişimin onaylanmasına izin verdi: Hristiyanlık, liberalizm, ‘Yahudilik. 21. yüzyıl gerçekten 20. yüzyılın dehşetiyle sonlandırmak istiyorsa, kendisini her diktatörlüğün düşmanı ilan etmesi yeterli değildir. Kimliğinin güçlü ve pozitif değerleri olarak, totalitarizmin yok etmeyi amaçladığı felsefeleri, en başta Hristiyanlığı ve liberalizmi tekrar yükseltmesi gerekir. Bunlar Batı’nın güçlü değerleri, bunlar Avrupa’nın güçlü değerleri, bunlar bizim güçlü değerlerimiz.”⁵⁸⁸

“Avrupa Birliği’nin birleşik bir siyasi varlık, dünya sahnesinde bir kahraman olmasını sağlamak için çalışıyoruz. Batı ile Doğu arasında tek para birimi ve siyasi yeniden birleşme hedefine ulaştıktan sonra, Kurucu Babaların rüyası daha da yakınlaştırılabilir: İslam dünyasında ilerlemek isteyen ülkeler için güvenilir bir diyalog bankası olarak görülen birleşik bir kıta demokrasi yolu ve Orta Doğu bölgesinde mevcut olan tek liberal demokrasinin güvenilir bir ortağı olarak: İsrail. Ve daha genel olarak, tüm Akdeniz bölgesinin yeni bir işbirliğinin kahramanı olarak.”⁵⁸⁹

“BM, devletler arasındaki diyalog için en önemli forumdur, ancak yakın geçmişte her zaman anlaşmazlıkların çözümünde olumlu bir rol oynayamamıştır. Her halükârda, küreselleşmenin yeni zorlukları, finansmanın rolü, ekosistemin yönetişimi, terörle mücadele ve güvenlik politikaları, insan haklarının korunması, biyoteknolojilerin sınırları ve gelişmeleri, yoksulluk alarmı gerektirmektedir.”⁵⁹⁰

“Bu nedenle toplumda meydana gelen köklü değişiklikler bir ‘çifte hareket’ gerektiriyor: Şehirlerimizde ve banliyölerimizde güvenliği savunmak için en sağlam kararlılık ve yabancı işçilerin ve ailelerinin yeni entegrasyon biçimlerini garanti altına almak için eşit derecede kararlı bir çaba. Şimdiye kadar, sol ve sağın kurlsız kolay karşılama ile yabancı düşmanlığını sınırlayan ideolojik sertlik arasındaki salınımı, sadece sorunu çözmekle kalmadı, aynı zamanda irrasyonel duygularla suçlayarak sorunu daha da kötüleştirdi. Bu konuda da ‘denge partisi’ tek kazanan oluyor.”⁵⁹¹

⁵⁸⁷ UDC, a.g.e., s. 36.

⁵⁸⁸ UDC, a.g.e., s. 11.

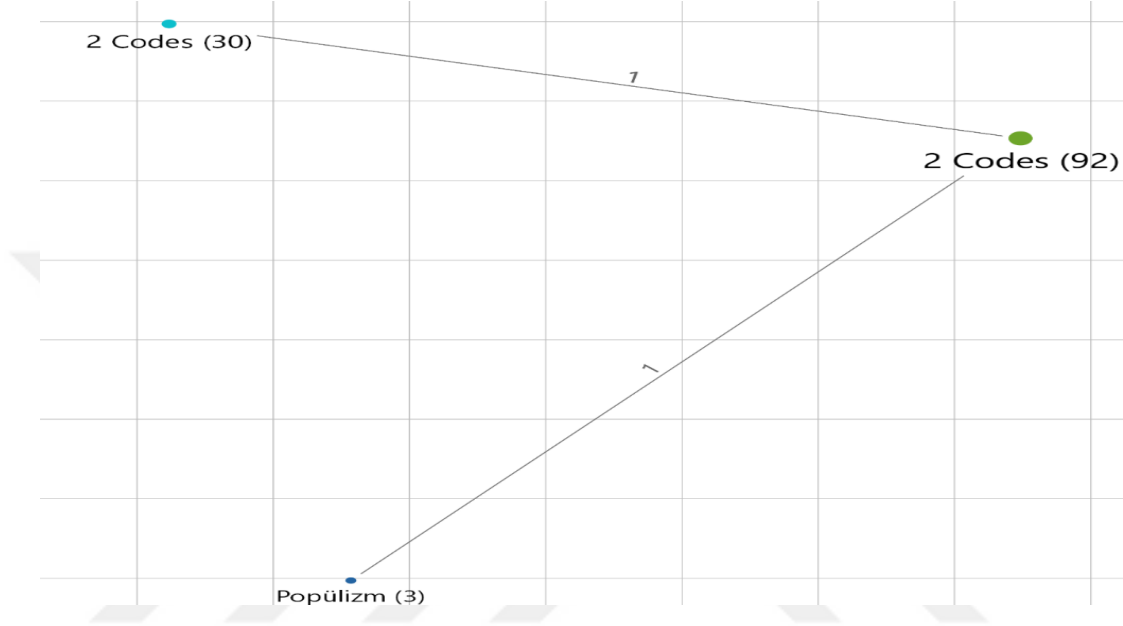
⁵⁸⁹ UDC, a.g.e., s. 21-22.

⁵⁹⁰ UDC, a.g.e., s. 23.

⁵⁹¹ UDC, a.g.e., s. 24.

3.3.8. SC

Grafik 23 : SC, 2013 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm Avrupa ve ekonomi kategorileri ile birer kez kesişmektedir. Mavi nokta kültür ve güvenlik; yeşil ise Avrupa ve ekonomi olarak kodlanmıştır. Grafikte İslam ve göç ilişkili değildir. Avrupa ve ekonomi ise kültür ve güvenlik ile birer kez kesişmiştir. Güvenlik sosyal güvenlik ve ekonomik güvenlik olarak ele alınmıştır. Göç ile alakalı fikir beyanında pek bulunmamıştır. Avrupa bütünlüğünü ve birliği savunmaktadır. Eski Başbakan Monti'nin kurduğu Monti ile İtalya (*Con Monti per l'Italia*) ittifakındadır (UDC ve FLI ile birlikte). Aşağıda, SC 2013 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Diplomatik bir mükemmellik aracına, dünyanın dört bir yanındaki barış operasyonlarında, uluslararası terörizme karşı mücadelede ve korsanlıkla mücadelede İtalyan silahlı kuvvetlerinin varlığına, İtalyan kültürünün dünyaya yayılmasına dayanan bir eylem. Bu yolda İtalya, paha biçilemez potansiyele sahip bir ağ olan dünyadaki İtalyan ağını güçlendirmelidir.”⁵⁹²

⁵⁹² SC, 2013 Seçim Manifestosu, 2013, s. 3.

3.4. 2018 Seçimi

Merkez sağda NCI-UDC, FI, FDI, Lega; merkez solda PD, +E gibi partiler; ve M5S ile LeU ayrı ayrı olarak kanat belirtmeden bulunmaktaydılar. İtalya'nın seçim kampanyasında yapılan söylemlerde öne çıkan en önemli konu göç/göçmen konusu olarak göze çarpmıştır. Özellikle Matteo Salvini ve Berlusconi bu konuyu seçim kampanyasında öne çıkarmışlardır.

“Buradaki tüm işçiler dört Mart'ta yapılacak seçim ve bu kampa ve göçmenlere ne olacağı konusunda endişeli. İtalya'daki atmosfer şu anda çok ağır. Politikacılar seçilmek için nefret ve korku uyandırıyorlar.”⁵⁹³

İtalya Senatosu'nda Forza Italia'yı temsil eden Lucio Malan, göçmenlerin büyük çoğunluğunun mülteci olmadığını ve İtalyan halkının taleplerinden bıktığını söyleyerek; “Yemek, konut, TV, Wi-Fi istiyorlar. İtalyanlar için ana yemek olan makarnadan hoşlanmıyorlar” dedi. Kendini ılımlı olarak tanımlayan Malan, her göçmenin İtalya'ya günde 60 dolara mal olduğunu söyledi. Koalisyonu, oldukça pahalı olabilmesine rağmen, 600.000 kişiyi ülkesine iade etme sözü verdi ve Malan “Ödeyebiliriz, elbette yapabiliriz, elbette yapabiliriz. Çünkü onları burada tutamayacağız,” demişti.⁵⁹⁴

Merkez sağın rakipleri, gelenleri kabul etmenin kesinlikle bir Hristiyan görevi olduğunu söylemektedir; ülkedeki en popüler anti-düzen partisi olan M5S Milletvekili Manlio Di Stefano, göç akının yönetilebilir olduğunu savunurken, merkez sağın gerçek acil duruma odaklanması gerektiğini de sözlerine ekledi: “Finansal krizden bu yana iki katına çıkan İtalyan işsizliği. Ancak anketler göçün daha büyük bir endişe olduğunu ileri sürmektedir.”⁵⁹⁵ Bunun sebebi olarak siyasal partilerin göç karşıtı ve toplumu sürekli iki karşıt kutba ayıran ayrımcı siyasal söylemleri etkili olmaktadır denebilir.

PD ve FI gibi merkez partiler açısından 2018 seçiminin pek de iyi geçmediği söylenebilir. Geleneksel partilere karşı tavır seçmen tarafından bu şekilde yansıtılmıştır

⁵⁹³ Stephen Beard, “Immigration issue dominates Italian elections,” (Çevrimiçi) <https://www.marketplace.org/2018/03/01/immigration-issue-dominates-italian-elections/>, 28 Ekim 2019.

⁵⁹⁴ Beard, a.g.e.

⁵⁹⁵ Beard, a.g.e.

ve LN kendi radyanında rakibi olan FI'dan ilk defa bu kadar fazla popüler olmuştur.⁵⁹⁶ İtalya siyaseti açısından merkez ve düzen partilerinin tercih sebebi olmaması ve düzen karşıtı partilerinin bu kadar yüksek olması büyük bir değişim yaratmıştır.⁵⁹⁷ Bunlara ekleyerek “Kampanya genel olarak barışçıl olsa da, aşırı sağcı bir aktivistin göçmenlere ateş açması ve altısının yaralanmasıyla sonuçlanması da dahil olmak üzere bazı şiddet olayları gölgelendi.”⁵⁹⁸ Bu zenofobik ve ırkçı davranış seçim dönemi yükselen politik kargaşanın ve bu yönde siyasal söylemin sonucunda meydana gelmiştir, denilebilir.

“Kampanyanın tonu, zaman zaman özellikle sosyal medya aracılığıyla yayılan olumsuz mesajlar yoluyla göçmenleri hedef alan ayrımcı basmakalıpların ve hoşgörüsüz retoriklerin kullanılmasıyla karakterize, düşmanca ve çatışmacıydı; seçim kampanyaları arasındaki ayrım çizgileri, yelpazenin geleneksel bölünmesinden siyasi sola ve siyasi sağdan Avrupa Birliği ile ilişkilerde farklı pozisyonlara ve göçmenlere ve sığınmacılara yönelik tutuma kadar uzanıyordu.”⁵⁹⁹

Seçim sonucunda en büyük yenilgiyi Demokratik Parti aldı. M5S Hareketi ise en büyük başarıyı aldı ancak tek başına iktidar olamadı.

Aşağıda İtalya 2018 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre İtalya 2018 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile Avrupa, ekonomi, güvenlik, kültür, popülizm ve İslam ile ilişkilendirilmiştir.

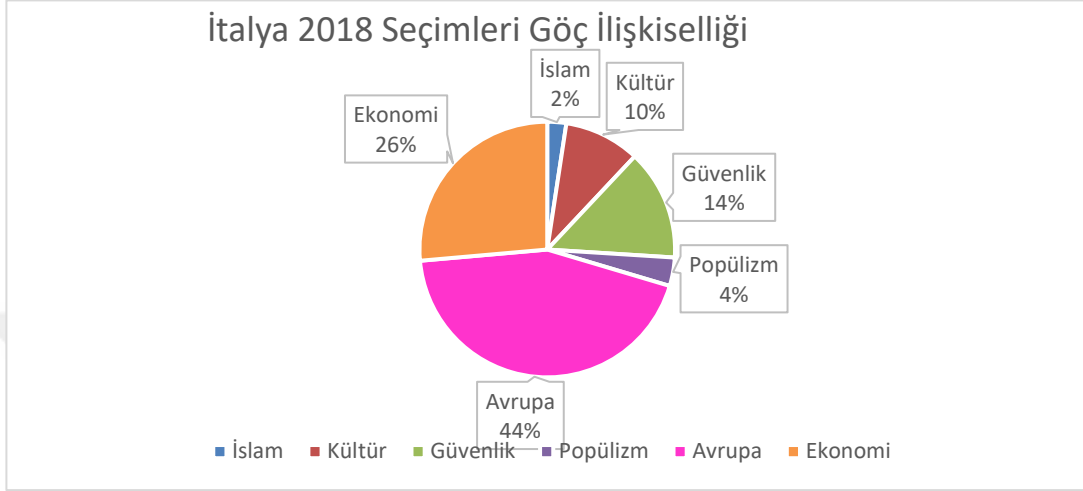
⁵⁹⁶ Diego Garzia, “The Italian election of 2018 and the first populist government of Western Europe”, **West European Politics**, C. 42, S. 3, 2019, s. 677.

⁵⁹⁷ Manuela Caiani, “The populist parties and their electoral success: different causes behind different populisms? the case of the Five-star Movement and the LEague”, **Contemporary Italian Politics**, C. 11, S. 3, 2019, s. 236.

⁵⁹⁸ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Final Report**, İtalya 4 Mart 2018 Parlamenter Seçimleri, 6 Haziran 2018, Warsaw, s. 2.

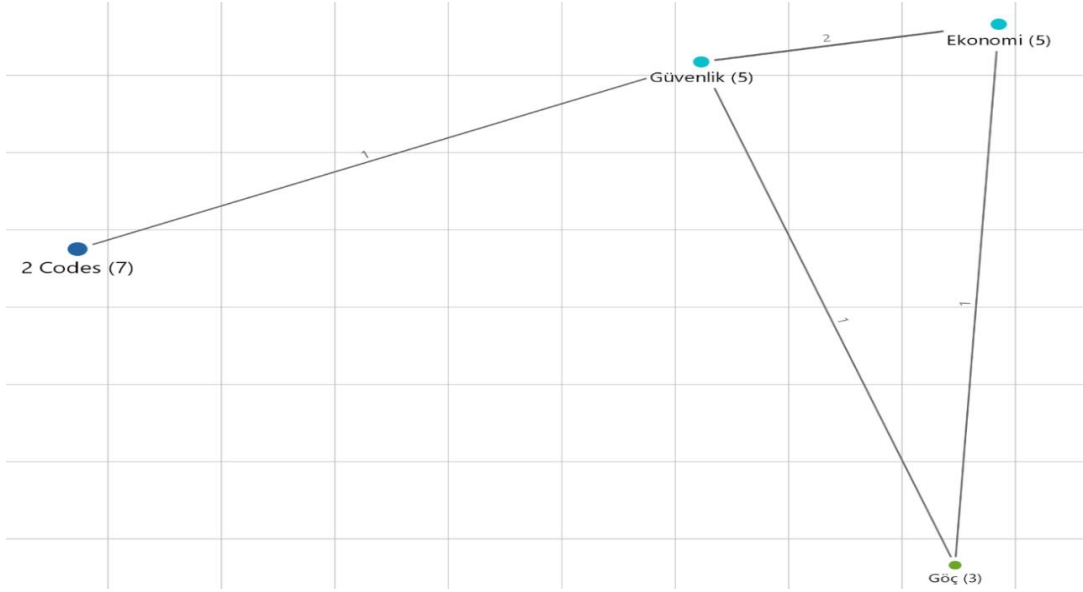
⁵⁹⁹ OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 11.

Grafik 24 : İtalya 2018 Seçimleri Göç İlişkiselliği

3.4.1. FI

Grafik 25 : FI, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası.

2018 koalisyonundaki diğer partiler FI'dan daha fazla Avrupa şüphesi ve daha net çizgilerde göçmen/mülteci karşıtıdır denilebilir ama Forza Italia da mülteci karşıtı söylemi gerçekleştiren ana aktörlerden birisidir. Seçim manifestosunun sloganı ise, İtalya için bir

program, büyüme, güvenlik, aileler ve tam istihdam için. Güvenlik önemli bir başlıktır, aşağıda değinilmiştir; genel anlamda slogandaki konulara değinilmiştir.

Berlusconi'nin Forza Italia'sı, Kuzey Ligi ve İtalya Kardeşler arasındaki üçlü muhafazakâr ittifakın en büyük partisi ve en merkeze yakın partisi konumundadır; aşırı oyları LN ve FDI toplarken merkez sağa yakınlar Fİ'ya oy vermesi beklenmektedir. Berlusconi sabit vergi sözünü verirken, İtalyan anayasası, Berlusconi ve koalisyon ortaklarının Kuzey Ligi ve İtalya Kardeşleri tarafından ortaya konan plan kapsamında AB mevzuatını gölgede bırakacağına kanaat getirmiştir.⁶⁰⁰ Seçim yasağı bulunmasından ötürü başbakan adayını AP başkanı Antonio Tajani olarak göstermiştir. Parti 600.000 seçmeni sınır dışı etme vaadinde bulunmuştur. Berlusconi hâlâ siyasi sahnede çünkü sağa yaslanan bir ülkede merkez sağın karizmatik lideri ve M5S ve sağcı göçmen karşıtı politikacılar gibi kuruluş karşıtı aktivistlerin egemen olduğu seçimlerde bilinen bir aktör olarak halka tanındık; hâlâ sahnede olmasını kendisi kampanya sırasında şu şekilde değerlendirdi: Kullanılmış otomobil reklamlarında gördüğünüz “kullanılmış ama iyi durumda (*usato sicuro*)”.⁶⁰¹

Forza İtalya merkez sağın en önemli temsilcisi olan partidir ve kısa bir manifesto yayınlamıştır. Yukarıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere güvenlik ve ekonomi beraber kümelenmiş iken, göç kodu onlara yakın kümelenmiştir ve göç kodları altında başlıklarla ilişkilendirilmiştir. İki kategori olarak görüntülenenler Avrupa ve popülizmdir. FI için göç, bir ekonomi ve güvenlik meselesi olarak görünmektedir. Popülizm ve Avrupa ise güvenlikle ilişkilendirilmiştir. Herkes için daha fazla güvenlik sloganıyla, terörizm, göç ve sınır kontrolleri güvenlik başlığı altında işlenmiştir. Fakat bu tezin ana argümanı olan göç kategorisinin, güvenliğin ve ekonominin konusu olması dikkat çekmektedir.

⁶⁰⁰ The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

⁶⁰¹ Rachel Donadio, “Why Is Silvio Berlusconi Back (Again)?”, **The Atlantic**, (Çevrimiçi) <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/02/silvio-berlusconi-italian-elections/554447/>, 25 Kasım 2019.

Avrupa'dan daha az kısıtlama olması gerektiğini manifestoya eklenmiştir. Aşağıda, FI2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Sınır kontrolünün yeniden başlaması.”⁶⁰²

“Destekli retler ile girişlerin engellenmesi (*Blocco degli sbarchi con respingimenti assistiti*) ve ekonomik göçmenlerin menşe ülkeleriyle antlaşma ve anlaşmaların şart koşulması.”⁶⁰³

“Tüm yasadışı göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmesi.”⁶⁰⁴

“Yalnızca mülteci statüsünü ve her türlü ikincil korumayı sürdürürken, kendine özgü insani korumanın ayırım gözetmeksizin verilmesine ilişkin İtalyanlara özgü anomalinin kaldırılması.”⁶⁰⁵

“Avrupa antlaşmalarının revizyonu; Avrupa’da daha fazla siyaset, daha az bürokrasi.”⁶⁰⁶

3.4.2. L

Matteo Salvini, Avrupa çapında ön plana çıkan yeni nesil aşırı sağcı liderlerden sadece birisi ve Leganın konumu için aşırı sağ, AB karşıtı, göç karşıtı, popülist bir parti demek yanlış olmayacaktır. Parti kurulduğundan beri partinin kültürel değerlere atıf yapması da bunu destekler niteliktedir; ‘Padano’ (kuzey nitelemesi) ile başlayan söylem 2012’den itibaren İtalyanlar halini almıştır.⁶⁰⁷ Gerektiği noktada sosyo-ekonomik temellerle tanımlanan halk gerektiğinde kültürel temellere referans verilerek tanımlanmaktadır; Avrupalılar vs. Müslümanlar, Türkler gibi.⁶⁰⁸ Bununla beraber İtalyanlar, İtalya, ülkemiz, milletimiz, halkımız referansları da görülmektedir. Çok kültürlülük, içinde olunan bir durumdan ziyade bir tehlike hal olarak tanımlanmaktadır; LN’e göre biz ve onlar kıyası genel anlamda kültürel çizgi üzerinden yapılmaktadır.⁶⁰⁹

⁶⁰² FI, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 6.

⁶⁰³ FI, a.g.e., s. 6.

⁶⁰⁴ FI, a.g.e., s. 6.

⁶⁰⁵ FI, a.g.e., s. 6.

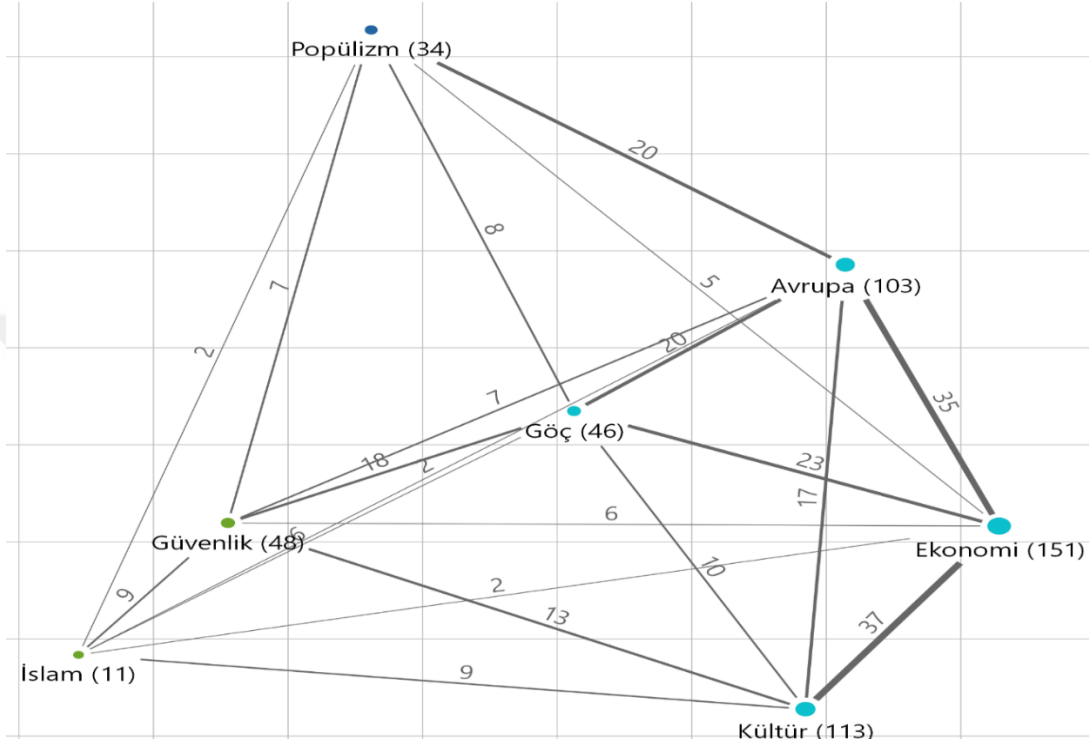
⁶⁰⁶ FI, a.g.e., s. 4.

⁶⁰⁷ Caiani, a.g.e., s. 244.

⁶⁰⁸ Caiani, a.g.e., s. 244

⁶⁰⁹ Caiani, a.g.e., s. 245.

Grafik 26 : L, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Sosyo-ekonomik konulara yer verse de bunu da göç/göçmen karşıtlığı ve sebep-sonuç ilişkisi üzerinden yapılmaktadır; değerlerimizin krizi, idealarımızın krizi şeklinde 2008 krizini değerlendirilmiştir. Sosyo-ekonomik farklılıkları artıran, toplumdaki en zengin en fakir arası farkın açılması ve toplumsal eşitsizliklerin artması şeklinde değil; değerler krizi şeklinde değerlendirilmiştir. Avrupa seçimleri üzerinde yapılan bir çalışmada da yine LN'in kültürel kriz ve Avrupa şüpheciliği üzerinde ne bağlamda durduğu aktarılmaktadır.⁶¹⁰ Anti-elit söylemine gelindiğinde yine hem teknokratik elitler, anti-demokratik, egemenliğe karşı tehlike ve yereli yok etmeye çalışan Avrupa olarak tanımlanmaktadır.⁶¹¹ Hatta Avrupa Parlamentosu'nun Avrupa karşıtı bir üyesi olarak hizmet etmiştir ve bu karşıtlığı ana akım haline getirmeyi amaçlayan aşırı sağcı bir hareketi yürütmektedir. AB İtalya'yı bazı finansal kurallarından muaf tutmayı kabul etmezse, Salvini, İtalya'yı AB tehditleri ve Avrupa şüpheciliğini gündeme getirirken hep

⁶¹⁰ Caiani, a.g.e., s. 245.

⁶¹¹ Caiani, a.g.e., s. 245.

bir retorik olarak kullanmaktadır.⁶¹² Salvini, yalnızca Kuzey’de değil İtalya genelinde güç sahibi olabilmek için partide kilit değişiklikler yapmıştır. Genel seçimlere hazırlanırken partinin adındaki Kuzey sözcüğünü atarak seçimlere yalnızca ‘Lig’ adı altında girmeye karar vermiştir. Eskiden Güney ve Kuzey’in ayrılığını savunurken, bugünün Lig partisi artık göçmenlere yönelmektedir. Hatta bu uğurda, partinin Kuzey İtalya’yı güneyden koparma ideasından vazgeçerek, güney İtalyanları kabullenmiş ve bunun yerine şiddetini ve seçim kampanyasını Brüksel’e, euroya ve İtalya’nın güney kıyılarına gelen göçmenlere yöneltmiştir. Salvini, seçmenin en mühim sorunlar arasında gördüğü ‘göç sorununu’, marjinal bir ayrılıkçı partiden ulusal bir partiye dönüşme çabasında birleştirici unsur olarak kullanıyor. Lega isminden kuzeyi çıkarıp parti sembolünden de atmıştır.⁶¹³ Daha bölgesel ve Kuzey İtalya söyleminden uzaklaşarak yeni söylem ve yeni öteki olan anti-göç/anti-göçmen ve Avrupa şüpheciliğine yönelmiştir. Bu seçim (2018) süresince LN manifestosunu ve temel söylemini de güvenlik ve göç/göçmen üzerinden yapmıştır.⁶¹⁴ Salvini, iktidara geldiğinde bir yıl içinde 100.000 belgesiz göçmeni sınır dışı etmeye söz vermiştir; bunu da göçmenlerin gözaltı merkezlerinde tutulabilecekleri sürenin sınırlarını uzatmak ve böylece onların menşe ülkelerine geri gönderilmelerini kolaylaştırmak üzerine kurgulamıştır.⁶¹⁵ LN için iletişim kültür ve göç/göçmen tonları üzerinden yapılmaktadır; hatta Trump’ın ‘Önce Amerika’ söylemi ile benzer şekilde ‘Önce İtalyanlar’ söylemini kullanmıştır ve bunu yaparken güvenlik ve suç ilişkisini göç ile ilişkilendirmişlerdir.⁶¹⁶ Göçmenlerin korkusundan yararlanan Matteo Salvini bu konuyu sıklıkla kullanmıştır.⁶¹⁷ Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç, kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken güvenlik ve İslam ikinci ağı oluşturmuşlardır. Popülist retorikler kültür haricinde bütün kategoriler için kullanılmıştır. Bütün kategoriler birbirleriyle en az bir kez

⁶¹² The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

⁶¹³ Garzia, **a.g.e.**, s. 672.

⁶¹⁴ Garzia, **a.g.e.**, s. 677.

⁶¹⁵ The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

⁶¹⁶ Caiani, **a.g.e.**, s. 246.

⁶¹⁷ Donadio, **a.g.e.**

kesişmektedir. Göç güvenlik, Avrupa ve ekonomi ile yakından ve de güvenlik en çok göç ve İslam ile ilişkilendirilmiştir. Popülizm daha çok Avrupa için kullanılmıştır. Göç, Lega için bir ekonomik mesele olduğu kadar bir güvenlik meselesidir de ve bunu yaparken Avrupa üzerinden de tanımlamaktadır. Kontrolsüz göçmeni ulusal güvenlik için bir tehdit olarak nitelendirmiştir. Lega için toplumun ötekisi net bir şekilde göçmenler ve Müslümanlar olmuştur. Manifestoya İslam ile ilişki bölümü konulmuştur. Müslümanların İtalyan vatandaşlarının uyduğu kurallara uymaları direktifi manifestoda verilmiştir ve yalnızca Müslümanları hedef alan ve yalnızca korumayı amaçlayan partilerin kurulması yasağı vaatler arasındadır. İslam'ın adını terörle beraber anmaktadır (*terrorismo islamico*). Terörist bir eylemi dine yaftalama ve dini ötekileştirme İslami terörizm söylemi pekiştirilmektedir. İslami kültür merkezleri faaliyetleri ise belediye iznine tabi olması yasaya dayandırılarak tekrarlanmıştır. Manifestonun merkezinde göç ve İslam öğeleri yer alırken, bu anlamdaki hemen her kod güvenlikleştirilmiştir. Lega, Avrupa şüpheli bir partidir, İtalya ve kültür hep ön plandadır fakat içerleyici öğelerden çok bahsetmek mümkün değildir. Dışlayıcı unsurlar yoğunlukla kullanılmıştır. Aşağıda, Lega 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“İtalyan devletinde kişinin dinini açıklama özgürlüğünün diğer tüm anayasal ilkelere tam uygun olarak kullanılması gerektiğini yeniden teyit ederek radikalleşme ile mücadele edilmektedir. İtalyan hukuku, din özgürlüğü veya demokrasi kavramını kötüye kullanarak göz ardı edilemez: İkincisi, her şeyden önce herkes için aynı olması gereken kanunlara uymaya dayanır. Bu nedenle, İtalyan vatandaşları için de yasak olmasına ve bu nedenle: çok eşliliğin yasaklanmasına rağmen, yasaya sıkı sıkıya uyulmalı ve Müslümanlara uygulanmalıdır. Belirli zorunlu derslere katılmayı reddeden veya kadın amirlere gereken saygıyı reddeden öğrencilerin reddi; Namaz kılmak için kamu arazisinin işgal edilmesi yasağı, yasadışı kültür çevrelerinin kapatılması, hastaneler, kamu idareleri, kantinler vb. kamu hizmetlerinde dini kurallar nedeniyle farklı muamelelerin yapılmasının yasaklanması; Ülkeninkiler dışındaki mali veya mali kuralların yasaklanması: bu nedenle, Coreis (İtalyan İslami Dini Topluluğu) ile İtalya'daki İslami ticareti teşvik etmek için kamu fonlarının tahsis edilmesini sağlayan Ulusal Mikrokredi Kurumu arasındaki anlaşmanın iptali ve göçmenlerin bir ev satın almalarına yardımcı olun (her işletme için 10.000 ila 25.000 eurodan bahsediyoruz). Katar, Suudi Arabistan gibi bazı ülkelerden gelen yatırımlarda şeffaflık yükümlülüğü. Sadece Müslümanları hedef alan ve sadece bu kategorideki konuları korumakla nitelendirilen partilerin kurulmasının anayasaya ve İtalyan hukukuna aykırı olarak yasaklanması. Özetle, yalnızca İtalyan yasalarına sıkı bir

şekilde uyulması ve İtalyan vatandaşlarıyla eşit bir ilişki ile uygulanabilecek gerçek entegrasyon.”⁶¹⁸

“Mevcut 91/1992 sayılı Kanunun sürdürülmesi, ancak vatandaşlık amacıyla, sadece 10 yıllık ikamet değil, aynı zamanda İtalyan dili, kültürü ve gelenekleri hakkındaki bilgilerin incelenmesi amacıyla vatandaşlık amacıyla entegrasyon değerlendirmesi genel olarak ve bir sosyal güvenlik aracı olarak İslami terörizmden sorumlu olanlar için İtalyan vatandaşlığının iptalini veya İslami terörizme katıldığı için özür.”⁶¹⁹

“İkinci temel ulusal çıkar, özellikle terörizm, İslami aşırılık, kontrolsüz göç akışları gibi tehditlerden gelen güvenlidir ve aynı zamanda, yakın geçmişte (Libya’da olduğu gibi) İtalyan konumunu zayıflatmak için kasıtlı olarak çalışan bazı bölgesel aktörlerin (müttefiklerin de dahil olduğu) aşırı girişimci politikalarının istikrarsızlaştırıcı etkileri vardır.”⁶²⁰

“Aksine, bir Merkez-Sağ İtalyan hükümeti, pek çok Avrupalı ortak şüpheyi baksa da Trump yönetimiyle ayrıcalıklı ve özel bir ilişki riskine girmelidir; Mevcut Amerikan yönetiminin sayısız politikası (İslami aşırılığa karşı savunma ve saldırgan Çin siyasi-ticari nüfuzu gibi) Lig programıyla ve İtalyan ulusal çıkarlarıyla tam uyum içindedir.”⁶²¹

“Akdeniz’de daha fazla istikrarsızlık faktörleri toplanıyor: İslami aşırılık, kitlesel göç akışları, devlet başarısızlıkları, bölgesel güçler arasındaki gerilimler. Dahası, bölge artık ABD’nin dikkatinin merkezinde değil ve bu, (Akdeniz’de merkezi bir konuma sahip olan) İtalya’yı daha büyük sorumluluklar almaya zorlayacak. Bölgede İtalya, İslami aşırılığa karşı mücadelede en çok kararlı olan İsrail ve Mısır gibi ülkelerle işbirliğini yoğunlaştırmalıdır. Cihatçı tehdidin kontrol altına alınması, rejim değişiklikleri ve demokrasinin ihracatı açısından öncelikli bir hedef olarak görülmelidir.”⁶²²

“Düzenli olarak ibadet faaliyetlerinin yapıldığı kültür merkezlerinin camilerle aynı şehir planlama kurallarını uygulama zorunluluğu ile eşleştirilerek, belediyeler tarafından dini ibadete yönelik yerlerin haritalanması: Önceden var olan İslami kültür merkezleri için ibadet faaliyetleri, ancak Belediye’ye bildirilmişse, Pgt’ye (Bölge Hükümet Planı) bir varyantı sunması ve dini teçhizat planına eklenmesi durumunda gerçekleştirilebilir (bkz. bölge kanunu no. 2, 3 Şubat 2015).”⁶²³

“İstat’a göre yaklaşık 8 milyon olan, 1 milyonu ve 600.000’i mutlak yoksulluk içinde olan İtalyanları yoksulluk içinde desteklemeye yönelik politikalara göre yabancıların kabulü için daha fazla katkı sağlamak da mümkün olmayacak.”⁶²⁴

“Devletin, bir mülteci için bir İtalyan vatandaşı için %100 engellilik emekli aylığı amaçlananlardan daha fazla kaynak sağlayamayacağı bir bütçe kısıtlaması sağlayın.”⁶²⁵

⁶¹⁸ L, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 8.

⁶¹⁹ L, a.g.e., s. 8.

⁶²⁰ L, a.g.e., s. 22.

⁶²¹ L, a.g.e., s. 22.

⁶²² L, a.g.e., s. 22.

⁶²³ L, a.g.e., s. 18.

⁶²⁴ L, a.g.e., s. 7.

⁶²⁵ L, a.g.e., s. 7.

“Eski Bakan Alfano’nun göçmenlere kimlik kartı çıkarma hakkını veren ve onlara bireysel Belediyelerin yardımına erişim hakkı veren kararını iptal edin.”⁶²⁶

“Basit öz beyannameler yoluyla AB üyesi olmayan göçmenler için sosyal yardımlardan yararlanma olasılığını yasaklayın ve mevzuatı İtalyan vatandaşları için yürürlükte olanla uyumlu hale getirin.”⁶²⁷

“Ordumuzu çok sayıda yere dağıtmak sürdürülemez bir politikadır, çünkü çok maliyetli ve ekonomik genişleme ve göçmenlik veya terörle mücadele açısından çok az sonuçlar üretiyor.”⁶²⁸

“Mevcut kitlesel ve kontrolsüz göç akışı, ülkemizi sosyal açıdan istikrarsızlaştırmakta ve terörist sızıntılar ve aşırılık propagandası için fırsatlar sunmaktadır.”⁶²⁹

“Dış sınırların gözetlenmesi, insan ticaretinin bastırılması ve yasadışı göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmesi girişimleri (ikincisi, diğerlerini göç etme seçiminden caydırmak için iyi duyurulmuştur); Göçmenliğin azaldığı bir çağ için tasarlanan iltica politikaları, kısıtlayıcı bir anlayışla yeniden düşünülmeli ve (son G7’nin nihai bildirgesine uygun olarak) sınırları üzerinde tam egemenliği devlete bırakmalıdır; *Göç politikaları, kültürel olarak daha benzer ülkelerden girişi desteklemeli ve daha çok aranan mesleki niteliklere sahip bireyleri seçmelidir; Vatandaşlığın kazanılması, sosyo-ekonomik entegrasyon ve kültürel asimilasyondan oluşan etkin vatandaşlığa geçme karşısında gerçekleşmelidir.”⁶³⁰

3.4.3. FDI

İtalya’nın Kardeşleri’nin milletvekili adayları arasında Mussolini’nin torunu Rachele Mussolini de yer almaktadır. Sağ koalisyonun en küçüğü olan bu parti, eşcinsel evlilik ya da evlat edinmeye karşı çıkarken insanları çocuk sahibi olmaya teşvik etme programı ile “geleneksel aileyi savunma” sözü verdi; ayrıca Giorgia Meloni de Matteo Salvini gibi yerli İtalyanların yabancı sakinler üzerindeki sosyal hizmetlere erişimine öncelik vererek ve sınıf başına İtalyan olmayan çocukların sayısını sınırlandırarak ‘önce İtalyanları’ koymaya söz vermiştir.⁶³¹ İslam karşıtı mesajlara da öncelik vermiştir. İtalya’nın Kardeşleri tam olarak neo-faşisttir demek doğru olmayacaktır, ancak şimdiye

⁶²⁶ L, a.g.e., s. 7.

⁶²⁷ L, a.g.e., s. 8.

⁶²⁸ L, a.g.e., s. 23.

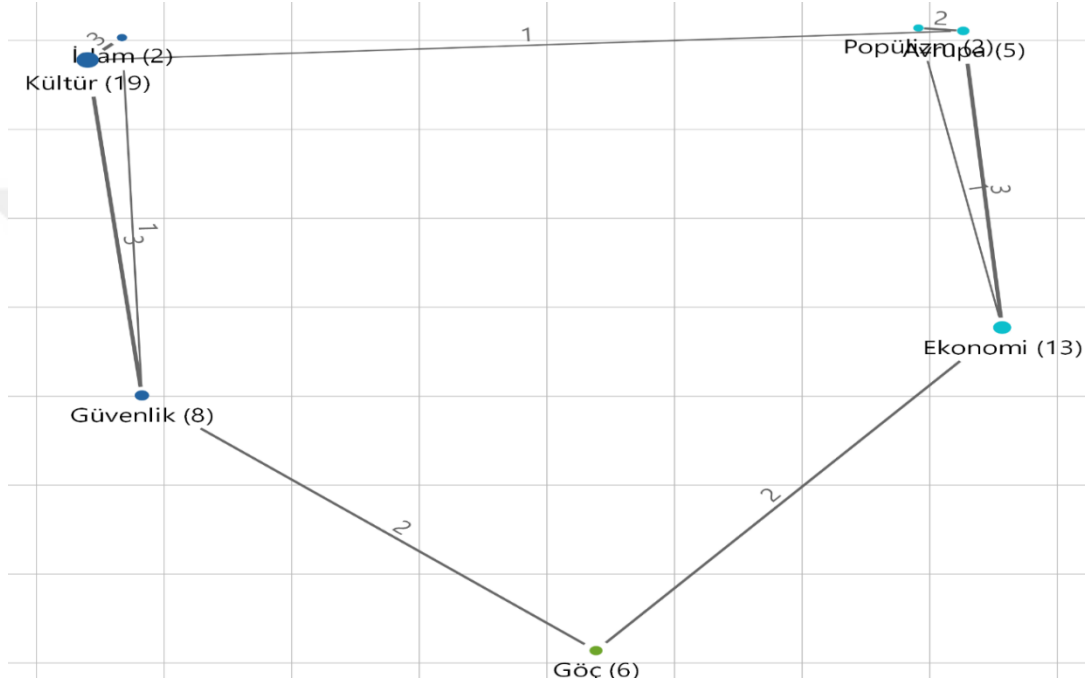
⁶²⁹ L, a.g.e., s. 23.

⁶³⁰ L, a.g.e., s. 23.

⁶³¹ The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

kadar AB, euro ve göçe karşı çıkan ve yasa, düzen ve “geleneksel aile değerlerini” savunan siyasi ana akımın sağında önemli bir parti olarak kalmıştır.⁶³²

Grafik 27 : FDI, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, ekonomi, Avrupa bir ağ oluştururken göç ayrı bir ağ, güvenlik, kültür ve İslam ayrı ağ oluşturmuşlardır. Popülist retorikler ekonomi ve Avrupa için kullanılmıştır. Kültür, göç ve İslam bir güvenlik meselesidir. Göç ise bir güvenlik meselesi olmasının yanında ekonomik de bir meseledir. Kültür kategorisi güvenlik, İslam ve Avrupa ile yakından ilişkilidir. Düzensiz göçe net bir şekilde hayır ve *jus soli*'ye⁶³³ hayır denmiştir. Manifestoda 'kimliğimizin İslamizasyon sürecine karşı korunması' başlığı mevcuttur, tehlikede olan kimlik algısının yaratılması ile girilen güvenlikleştirme süreci gözlemlenmektedir. İslami, köktendincilikle suçlarken Hristiyanlara destek istenmiştir. Dinin çok ciddi anlamda tehlikede olduğunu dile

⁶³² Who's who in Italy's 2018 election?", **The Local It**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election>, 25 Mayıs 2019.

⁶³³ Jus soli, bir devletin topraklarında doğan herkesin vatandaşlık hakkıdır.

getirilmiştir. Aşağıda, FDI 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Kökten dinci devletlerin ibadethanelerinin finansmanının yasaklanması. İslami köktencilik tanıtıcı ve terörizm suçunu besleyen bütüncül din propagandasının aksine. İmamların tescilinin ve İtalyanca vaazların zorunluluğu. Hristiyan geleneğimizin sembollerini ortadan kaldırmak, doğum sahnesini yasaklamak veya halka açık yerlerden haçlarımızı çıkarmak isteyenlere boyun eğmek yok. Sınıf başına azami yabancı öğrenci sayısına ve Paris banliyöleri modeline göre getto mahallelerinin oluşturulmasına yol açmayan entegrasyon politikalarına çatı. Dünyada ayrımcılığa uğrayan ve zulüm gören Hristiyan topluluklara ilgi ve destek.”⁶³⁴

“Kuzey Afrika eyaletleriyle yapılan anlaşmaların ardından derhal geri dönüş ile sınır kontrolü ve deniz ablukası. Yasadışı göçmenlerin sınır dışı edilmesi ve ağırlama işinin durdurulması. Yalnızca savaştan gerçekten kaçan kadınlara, çocuklara ve ailelere kendine özgü insani koruma ve sığınma hakkı verilmesinin ayrım gözetmeksizin tek İtalyan anomalisinin kaldırılması. Kanun hükmünde kararname yoluyla düzenli göç kotaları, yalnızca entegre olduğu ve güvenlik sorunları yaratmadığı kanıtlanmış vatandaşlar için geçerlidir. İlk olarak sosyal hizmetlere ve toplu konutlara erişimde İtalyanlar. Vatandaşlık elde etmede *jus soli*'ye ve her türlü otomatizme hayır. Afrika'da açlıkla ve yoksullukla mücadele etmek ve göç için baskıyı sınırlamak için uluslararası bir yatırım planının teşvik edilmesi.”⁶³⁵

3.4.4. PD

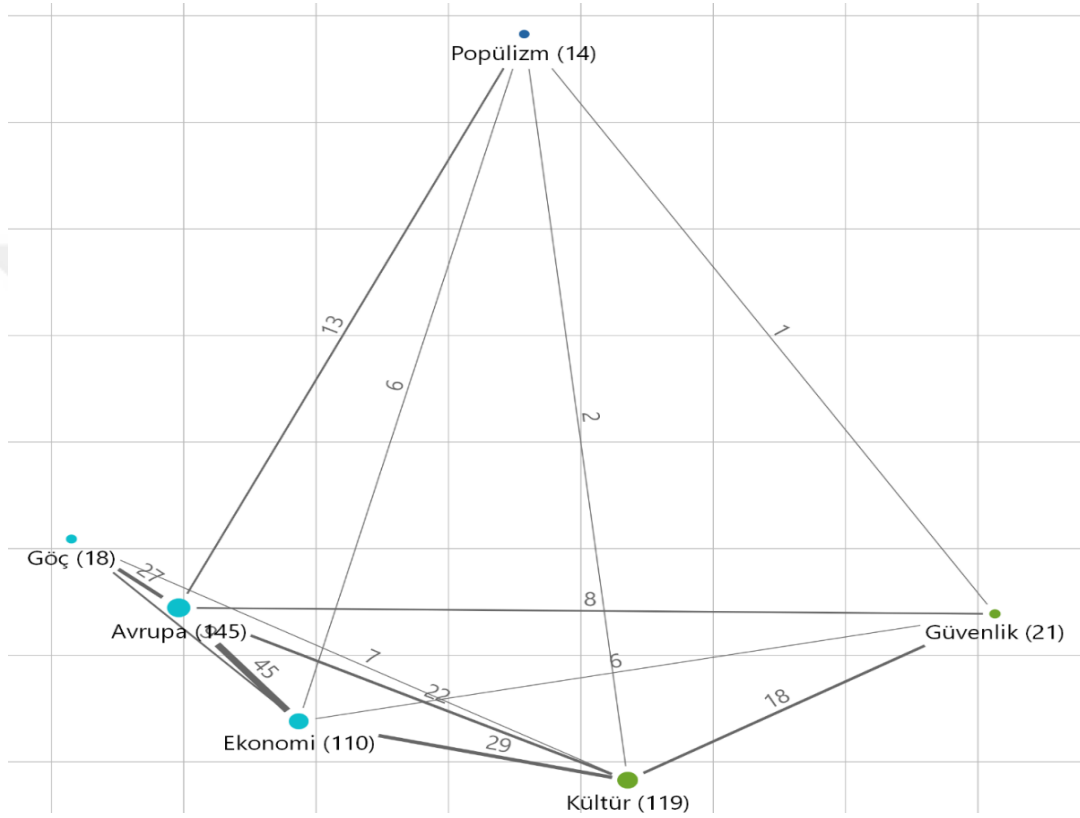
PD Avrupa yanlısı ve geleneksel olarak göç için liberal bir tutum sergilemektedir. Göçmen çocukları için daha erken bir vatandaşlık yolu oluşturmayı planlamaktadır. Merkez sol blok göçmenlerin AB ülkeleri arasında dağıtılmasını istemektedir. Bu bağlamda güvenliğe değil, kültürel alana yatırım yapılması gerektiğini savunmaktadır. Parti, göçmenlerin geldiği ülkelerde başvuru yapmaya zorlayan ve İtalya'yı sayı olarak da zorlayan AB kurallarını değiştirmeye zorlayacağını belirterek, göçmenleri almayı reddeden üye devletlerin AB fonlarından da yararlanmaması gerektiğini savunmuştur.⁶³⁶

⁶³⁴ FDI, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, madde 5.

⁶³⁵ FDI, **a.g.e.**, madde 4.

⁶³⁶ The Local It, “These are the promises Italy's political parties have made to voters”, **The Local**, (Çevrimiçi) <https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia>, 25 Ekim 2018.

Grafik 28 : PD, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

İtalya göçün Avrupa kanadında ilk ayak basılan ülkelerinden olması sebebiyle göç dalgası şiddetlenen ülkelere biridir ve bu da göç konusunda daha korumacı bir tavır içerisine girmek zorunda kalmasının sebebi olmuştur. Demokrat Parti ideolojisi en genel anlamıyla sosyal demokrasiden esinlenilmiştir, denilebilir.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken kültür ve güvenlik başka bir ağ ve popülizm ayrı ağ oluşturmuşlardır. Popülist retorikler genel anlamda Avrupa ve ekonomi için kullanılmıştır. Göç bir kültür, Avrupa ve ekonomi konusu olarak verilmiştir; güvenlik ile kesişimi yoktur. Avrupa'nın bu duruma seyirci kalmaması ve yasaların düzenlenmesini istemiştir; Avrupalı devletleri göç konusunda yasalara uymaya davet etmiştir ve AB'ye bu devletler konusunda uyarı yapılmıştır. Dayanışma göstermekten uzak diğer Avrupa ülkeleri eleştirilmiştir. Yapıcı ve

demokratik söylemin gerektirdiği gibi mülteci yanlısı tavır devam ettirilmiştir; yasaların iyileştirilmesi gerektiğini belirtilmiştir. Fakat ayakbastı ülkesi olmak İtalya'ya ağır gelmektedir. Göçe karşı değil insan kaçakçılığına karşı mücadele sloganını benimsemiştir. Ekonomik göçmen konusunda kota uygulamasından bahsetmiştir. Göç olgusuna karşı insani ve hak temelli bir yaklaşım benimsenmiştir. İnsan hayatıyla ilgilenildiği politikalarla da dile getirilmiştir. Terörden bahsederken ne İslam/Müslüman, ne de dil ve cinsiyet, ne de göçmenlik gibi herhangi bir olguyu işaret edilmemiş sadece uluslararası terörizm ile mücadelenin gerekliliğinin altını çizilmiştir. Aşağıda, PD 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Hukukun üstünlüğü ve temel haklar, Avrupa kimliğinin özüdür. Temel haklara saygı göstermeyen ve sığınma ve göç alanında dayanışma yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere Avrupa fonları vermeye devam etmek kabul edilemez. Yapısal fonlara geçme konusunda bazı ülkelerin Avrupa yanlısı, haklar ve dayanışma söz konusu olduğunda milliyetçiler olması kabul edilemez. Bu nedenle, AB fonlarının ödenmesinin, sığınmacıların yer değiştirmesi durumunda olduğu gibi hukukun üstünlüğü, temel haklar ve dayanışma yükümlülüklerine uyulmasına bağlı olmasını istiyoruz.”⁶³⁷

“Avrupa göç olgusuyla uğraşmalı. Sınır kontrolü, sınır yönetimi için birlikte çalışarak Avrupa düzeyinde yapılırsa anlam kazanır. Değerlerini ve tarihini göz önünde bulunduran Avrupa'nın siyasi mültecileri karşılama görevi vardır. Avrupa'da herhangi bir istisna bulmaması gereken uluslararası bir hukuktur. Birliğin tam olarak devreye girdiği yer burasıdır: Dublin anlaşmalarının ötesine geçelim -ne yazık ki Berlusconi hükümeti tarafından onaylanmıştır- bu, sığınmacıların ilk iniş ülkesinin sorunu olduğu ilkesidir. Ayrıca, ekonomik göçmenler için kabul edilecek yıllık Avrupa kotalarının getirilmesinden başlayarak ekonomik göç için ortak politikalar oluşturuyoruz.”⁶³⁸

“Bu nedenle İtalyan hükümeti, PD'nin ısrarlı teşvikiyle 2016 yılında Göç Sözleşmesi'ni sundu ve bu önerilerin birçoğu, menşe ve transit ülkelerle yapılan anlaşmalar sayesinde, Akdeniz rotası boyunca ölümlerin azaltılmasıyla gerçekleştiriliyor. Güçlü bir insani etkiye sahip bu projelere ilk katkıda bulunanlar arasındayız ve bunları AB-Afrika bonoları gibi olası yenilikçi araçlarla da finanse etmeyi istiyoruz.”⁶³⁹

“Akdeniz'in ötesindeki hükümetlerle diyalog, demokrasi, insan haklarına saygı ve kalkınma ilkelerine dayanmalıdır. PD için tüm göçmenlik yönetimi, kabul ve entegrasyon politikaları projesinin kalbini temsil eden ilkeler.”⁶⁴⁰

“Aynı zamanda, entegrasyon sürecinin öneminde ısrar etmek esastır: Değerlerin ve sorumlulukların teşvik edilmesi ve aynı zamanda bu ülkede doğup büyüyen yabancıların çocukları için tam vatandaşlık gibi hakların kesinliği. Aynı zamanda, daha önce de

⁶³⁷ PD, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 24.

⁶³⁸ PD, a.g.e., s. 26.

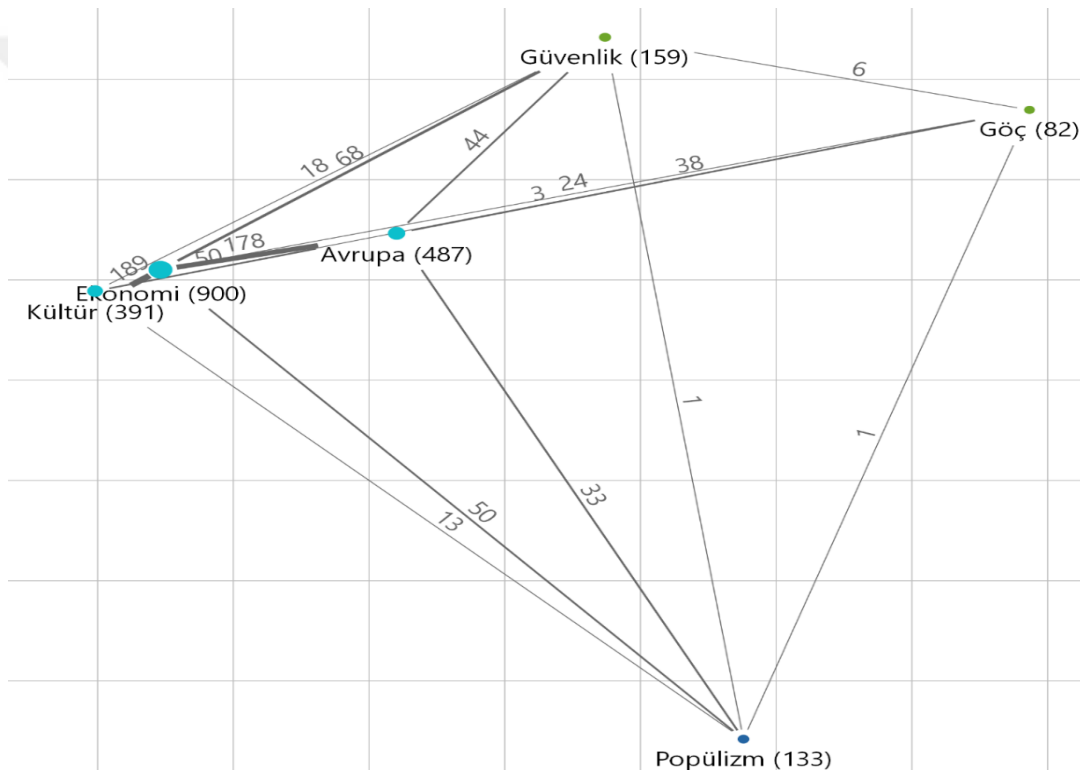
⁶³⁹ PD, a.g.e., s. 26.

⁶⁴⁰ PD, a.g.e., s. 39.

söylediğimiz gibi, Dublin Antlaşması’nın revizyonu yoluyla Avrupa Birliği ile göç politikaları konusunda yapıcı bir çatışma da gerçekleştirilmelidir. Ayrıca Bossi-Fini yasasının artık anakronik yaklaşımının üstesinden gelmenin gerekli olduğuna inanıyoruz.”⁶⁴¹

3.4.5. M5S

Grafik 29 : M5S, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

M5S genelde vatandaşlığı etnik anlam yüklemekten hukuki terminoloji ile tanımlasa da manifestoda göç konusuna dikkat çekmeye çalışsa da bu konuda kesin bir fikir birliği olduğu konusunda şüpheler mevcuttur. Bununla beraber göç mevzusunun tam anlamıyla üstesinden gelinememesinin sebebini de yine siyasal krizle açıklayıp suçu siyasal elitlerin ya da kurumların beceriksizliğine vermesi de çerçeveyi göç konusunda netlikten uzaklaştırmaktadır.⁶⁴² Bu da aslında seçmenin profiline uymakta; bir taraftan dışlayıcı olurken bir taraftan içerleyici olabilmektedir. Göç konusunda ortada bir tavır

⁶⁴¹ PD, **a.g.e.**, s. 40.

⁶⁴² Caiani, **a.g.e.**, s. 243.

sergilemektedir. 2018 manifestosunun girişı ‘Sıfır göçmen, İtalya Avrupa’nın mülteci kampı değildir’ diye başlarken sonra insani yaklaşım (*humanitarian approach*) ile devam etmektedir.⁶⁴³ Mülteci krizi adına hareketin İtalya için çözüm önerisi belgelenmemiş göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmesi için menşe ülkelerle ikili anlaşmalar imzalamak olmuştur. Seçmenin göçmenler ve mülteciler konusunda PD ve FI seçmeninin arasında bir yerde konumlanmakta ve aşırı uçlarda gezinmemektedir.⁶⁴⁴

Harekete gelen eleştirilerin başında ise net politikalarının olmaması; bir sonraki hareketlerini öngörmenin güç olması; hareketin eurodan ayrılmak ve göç konusundaki mesajları hareketin karakterini de nitelemekteydi.⁶⁴⁵ M5S bu süreçte temel söylemini işsizlik ve yolsuzluk temeline dayandırmıştır.⁶⁴⁶ Bunu yaparken ekonomi eleştirisinden fazlaca düzen karşıtlığını öne çıkarmıştır. Bunun yanında M5S’in Avrupa şüpheciliği de ekonomik temeller üzerine ve Avrupa’nın yeterince sosyal politika bazlı hareket etmediği ile siyasi meşruiyetini tabandan alamadığı üzerine olmuştur.⁶⁴⁷

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç ve güvenlik ikinci ağı ve popülizm üçüncü ağı oluşturmuştur. Popülist retorikler her kategori için kullanılmıştır, hepsi ile çakışma mevcuttur (İslam harici). Göç kategorisi ise kültür, Avrupa, ekonomi ve bir güvenlik meselesidir. Popülist retorik kullanılmıştır. ‘Biz’ söylemine bakıldığında ise halk, İtalya/İtalyanlar, vatandaşlar, ulus gibi söylemler göze çarpmaktadır. Sığınmacıların yeniden yerleştirilmesi üzerinde durulmuştur; İtalya’nın ayakbastı ülkesi olmasıyla ilgili doğrudan ve dolaylı olarak Dublin yönetmeliğine karşı çıkışları mevcuttur. Bu bağlamda Avrupa şüpheli bir tavır sergilemektedir ve AB’yi sorgulamaktadır. Sorumluluk paylaşımı ilkesi üzerinde yeniden düzenleme iması gözlemlenmektedir. Aşağıda, M5S 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

⁶⁴³ Mosca, Filippo, **a.g.e.**, s. 1274.

⁶⁴⁴ Mosca, Filippo, **a.g.e.**, s. 1275.

⁶⁴⁵ Övgü Pınar, “İtalya seçimlerinde kim, kimdir?” **BBC News**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43259116>, 22 Ekim 2018.

⁶⁴⁶ Garzia **a.g.e.**, s. 677.

⁶⁴⁷ Caiani, **a.g.e.**, s.241.

“Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ve mültecilerdeki olağanüstü artış, büyük ölçüde, kaynakların yaygın ve sistematik tahsisi politikalarının ateşlediği çatışmalardan kaynaklanmaktadır. Savaş sonrası dönemden bugüne, dünyadaki 111 çatışmanın kökleri arasında çevresel nedenler var: 79’u hâlâ devam ediyor ve bunlardan 19’u maksimum yoğunlukta kabul ediliyor.”⁶⁴⁸

“Yaşanmaz koşullardan kaçan nüfusları ekonomik göçmenler olarak görmek bahane ve miyoptur, ancak Avrupa Komisyonu’nun, iki göçmen kategorisini belirleyen sözde sıcak nokta yaklaşımı ile tam olarak yaptığı şey: Uluslararası koruma talep etme hakkı verilen savaş mülteciler ve ülkelere geri gönderilecek ekonomik göçmenler -dolayısıyla sığınma hakkını ihlal etmektedir.”⁶⁴⁹

“İtalya, binlerce insanı menşe ülkelerinden ayrılmaya zorlayan nedenleri ortadan kaldırmak için çalışmalıdır. Bu nedenle iç savaştaki ülkelere silah satışına, üçüncü ülkelerin sömürüsüne son vermeye, gerçek bir uluslararası işbirliğine ve menşe ülkelerin kalkınmasına yönelik bir ambargoya ihtiyacımız var. Avrupa Birliği’ne yasal ve güvenli erişim yolları, deniz geçişlerini, dış sınırlardaki akış baskısını azaltacak ve insan kaçakçılığını önleyecektir. İtalya’ya gelen sığınmacıların zorunlu ve otomatik olarak yer değiştirmelerini ve sığınma başvurularının incelenmesi ve kabul tedbirleriyle ilgili en büyük yükleri Avrupa Birliği’ne giriş yapan ilk ülkeye veren Dublin III Yönetmeliği’nin revizyonunu istiyoruz.”⁶⁵⁰

“Göç felaketinden siyasi olarak partiler sorumludur. Demokrat Parti, yalnızca İtalyan limanlarının tüm gemilere açılmasını sağlayan Triton operasyonunu istedi. Forza Italia ve Lega, hükümetteyken, İtalya’ya gelen sığınmacıları diğer Avrupa ülkelerine gitmek isteseler bile orada kalmaya zorlayan Dublin Yönetmeliğini imzaladılar. Politikalarının sonuçları tüm İtalyanlar için açıktır. Hata yapanlar eve gitmelidir. Göç yönetilmeli ve yasalara saygı gösterilmelidir. Kaçakçıların işini çözme ve Akdeniz’deki karaya inme ve ölümleri ortadan kaldırma tarihi hedefine ulaşmak için, Avrupa’ya ulaşmak için yasal ve güvenli erişim araçlarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bugün tartıştığımız soruda, Avrupa ajanslarının desteğiyle menşe veya transit ülkelerdeki büyükelçilik ve konsolosluklarda veya Avrupa Birliği delegasyonlarında üçüncü ülkelere yapılan uluslararası koruma başvurularının kabul edilebilirlik değerlendirmesini istiyoruz. Bu öneri ile Avrupa, akışların yönetimine ve çoğu zaman belirsiz çıkarların gizlendiği kabul merkezlerinin azaltılmasına dahil olacak. Dahası, koruma hakkı tanındığında, savaşlardan ve zulümlerden güvenli ve yasal bir kaçış yolu olan mülteciler de bundan faydalanacaktır.”⁶⁵¹

“İltica, zulümden veya ciddi tehlikelerden kaçınmak için ülkelerinden kaçanlara ve bu nedenle uluslararası korumaya ihtiyaç duyanlara tanınan temel bir haktır. Mülteci statüsünün tanınmasına yönelik prosedürlerde kesinlik ve hız olmalıdır. Başvuruları doğrulayan bölgesel komisyonların en iyi şekilde çalışması için etkinleştirilmesi gerekir. Geri dönüşler mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilmelidir: Üçüncü ülkelerle imzalanan ikili anlaşmalar ve ikili anlaşmaların henüz imzalanmadığı ülkelere gelen

⁶⁴⁸ M5S, , 2018 Seçim Manifestosu içinde MoVimento 5 stelle-Programma Ambiente, s. 142.

⁶⁴⁹ M5S, a.g.e., içinde MoVimento 5 stelle-Programma Ambiente, s. 142.

⁶⁵⁰ M5S, a.g.e., içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 2.

⁶⁵¹ M5S, a.g.e., içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 3.

göçmenler için yardımcı gönüllü geri dönüş programlarının güçlendirilmesine ihtiyaç vardır.”⁶⁵²

“İtalya’da, uluslararası korumanın tanınması için bir prosedür ortalama 18 ay sürmektedir. Avrupa’nın geri kalanında 6 ay. Tek bir sığınmacının 18 ay kalması yaklaşık 19.000 avrodur. ‘Ünlü’ günde 35 avro sığınmacıya değil, mal ve hizmetlerin temini için kabul merkezlerini yöneten kooperatiflere ve derneklere gidiyor. Öte yandan, sığınmacılar günlük yaklaşık 2,50 avro cep harçlığı alıyorlar. Kabul sistemi ile ilgili önemli para akışları, *Mafia Capitale* davasında gösterildiği gibi, ancak sadece değil, akışların yönetimini kârlı bir iş olarak tanımlayan organize suç için bir çekim unsurudur.”⁶⁵³

“1967’de Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen sınırlar içinde Filistin Devleti’nin tam olarak tanınması ve Filistinlilerin haklarına ve sosyal ayrıcalıklarına saygı; -tüm etnik, kültürel ve dini azınlıkların hakları ve sosyal ayrıcalıkları için diplomatik destek.”⁶⁵⁴

“Irak, Libya ve Suriye yalnızca terörizmi, istikrarı bozmayı ve kontrolsüz göçü destekleyen bir stratejinin en son başarısızlıklarıdır. Son yıllarda yaşanan felaketlerin miras alınması elbette kolay olmayacak. Bugün Batı’daki en sorumlu hareket özür dilemek olacaktır.”⁶⁵⁵

“Ayrıca planlı ve iyi yönetilen göç politikalarını uygulamaya yönelik girişimleri, insan hakları evrensel beyannamesi ile sağlanan hareketlilik ve göç özgürlüğüne dayalı sürdürülebilir göçleri ve dolayısıyla her türlü zorunlu göçle mücadele etmek ve önlemek için girişimleri değerlendirmek gerekecektir. İklim mültecilerinin statüsünün tanınması.”⁶⁵⁶

“Kabul sistemine tahsis edilen fonların yönetiminin kesinlikle şeffaf olması ve ayrıca yapının mevcut olduğu belediyenin ‘pretory’ sicilinde ilgili kooperatiflerin analitik bakiyelerinin olası yayınlanmasını sağlaması esastır. Artık *Mafia Capitale* ve göçmenleri karşılayan yapılar tarafından organize suçlar yok.”⁶⁵⁷

“İtalya, Avrupa’nın mülteci kampı değil. Ülkemiz, Avrupa’nın dört bir yanına dağılmış akrabalarına ulaşmaya çalışan tüm göçmenler için bir tuzak haline geldi: İtalya’ya iniyorlar ve ülkemizde kalıyorlar. Taraflar artık inanılır değil ve Avrupa’nın tepkisi bizi cezalandırıyor: Bencillik, dayanışma eksikliği, yükselmeyen yer değiştirmeler. Saygı beklemeliyiz! Bir kez daha bu Avrupa, kararlarını uygulamada başarısız olduğu için zayıf olduğunu kanıtıyor ve bir kez daha İtalyan hükümeti, Avrupa’da kendini gösteremediği için tutarsız olduğunu kanıtıyor. 5 Yıldız Hareketi her zaman Lega-Berlusconi hükümeti tarafından imzalanan Dublin yönetmeliğinin aşılmasını önerdi, bu da ilk iniş ülkesine resepsiyonla ilgili sorumluluklar yüklememek anlamına geliyor. Bir göçmenin Avusturya veya Almanya’da akrabaları varsa ve orada yaşamaya başlamak istiyorsa neden İtalya’da mahsur kalsın? Ayrıca, göçmenlerin yeniden dağıtım mekanizması zorunlu ve kalıcı olmalıdır. Büyük göç akımlarının olduğu durumlarda da eşit sorumluluk olmalıdır. Akış yönetimi, kabul, sorumluluklar ve yükler, nüfus, GSYİH ve işsizlik oranı gibi nesnel ve

⁶⁵² M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 2.

⁶⁵³ M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 5.

⁶⁵⁴ M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Esteri_Parziale, s. 6.

⁶⁵⁵ M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Esteri_Parziale, s. 5.

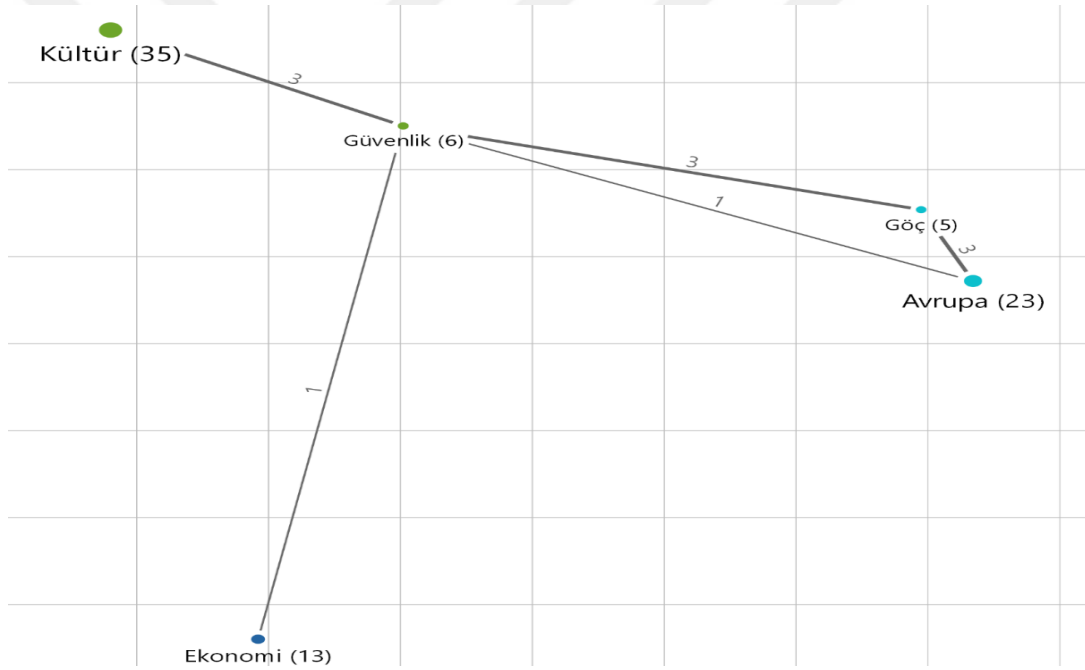
⁶⁵⁶ M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 4.

⁶⁵⁷ M5S, **a.g.e.**, içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 2.

ölçülebilir parametreler temelinde tüm Üye Devletler arasında eşit olarak paylaşılmalıdır. Mekanizma ayrıca farklı Avrupa devletleri arasında ikincil hareketlerden kaçınmak için ihtiyaçları, aile durumunu, sığınmacıların becerilerini ve sosyal içermeyi kolaylaştıran tüm unsurları hesaba katmalıdır. 5 Yıldız Hareketi, sığınmacıların tüm Üye Devletler arasında dağıtımı için otomatik ve zorunlu bir mekanizma getirmekten yana olup olmadığını soruyor. Bu mekanizma, anlaşmalara uymayan ülkeler için yaptırımlar sağlamalıdır.”⁶⁵⁸

3.4.6. LeU

Grafik 30 : LeU, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç ve Avrupa bir ağ oluştururken güvenlik ve kültür ayrı ağ oluşturmuşlardır; ekonomi de farklı ağda kalmıştır. Ekonominin güvenliğinden bahsedilmiştir. Avrupa göç ve güvenlikle ilişkilendirilmiştir. Göç de benzer şekilde güvenlik ve Avrupa ile ilişkilidir. Kültür bir güvenlik meselesi olarak gözlemlenmektedir. Kültür, göç, ekonomi ve Avrupa güvenlikle kesişmiştir. Göçe hak temelli olarak bakılmaktadır. Yeşil bir partidir, iklim değişikliği gündemindedir ve Avrupa yanlısıdır, Avrupa şüpheli söylemi gözlemlenmemiştir. Fakat sığınma ve göç

⁶⁵⁸ M5S, a.g.e., içinde MoVimento 5 stelle-Programma Immigrazione_Parziale, s. 4.

konusunda Avrupa'ya sorumluluk yüklenmektedir ve Avrupa sığınma sisteminin düzenlenmesini önerilmektedir. Savaşın reddi ve insanlık temelli söylemler yapmıştır, yasaların ve sığınma sisteminin düzenlenmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Aşağıda, LeU 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Yaygın üçüncü dünya savaşı denen şey karşısında, uluslararası terörizmin yayılması, harap olmuş ülkelerden kaçan mülteciler, savaşın anayasal reddi ilkesi tamamen teyit edilmelidir. Şimdi gerçek verilerin bilgisinden başlayarak koordinatları değiştirme ve aktif barış ve silahsızlanma politikaları oluşturma zamanı.”⁶⁵⁹

“Avrupa genelinde kabul politikalarında bir hata var. İnsan haklarının garanti edilmediği ülkelerle yapılan anlaşmaları reddetmeli, menşe ülkelerde gerçek kalkınma fırsatlarını teşvik etmeli ve onların yağmalamaya devam etmelerine izin vermemeliyiz. Göçü rasyonel bir şekilde yönetmeli, Bossi-Fini'yi kaldırmalı, bir iş arama izni ve düzenli giriş mekanizmaları getirmeli, ilk erişim ülkesinin kriterini aşan ve insani kurtarma görevleri ve insani yardımları içeren tek bir Avrupa sığınma sisteminin doğmasını teşvik etmeliyiz.”⁶⁶⁰

“Savaşın reddedilmesi ve çok taraflılığın ve uluslararası işbirliğinin yeniden başlatılması, çatışmalar, terörizm ve büyük göç fenomeni ile dramatik bir şekilde işaretlenmiş bir çerçeve içinde, İtalya ve Avrupa için küresel dünyada yeni bir rolün pusulası olmalıdır. Bizimki açıkça Avrupa yanlısı bir seçimdir, ancak Avrupa'nın tek bir Avrupa halkının vizyonunu yeniden canlandırarak aldığı teknokratik sürüklenmeyle mücadele etmek istiyoruz. Daha adil, daha demokratik ve destekleyici bir Avrupa istiyoruz. Görevleri dikte eden ve hakları garanti etmeyen hükümetler arası boyutu, sert kemer sıkma politikaları ile aşmak gerekiyor. Avrupa vatandaşlarından oluşan gerçek bir hükümeti seçen Avrupa Parlamentosu'na daha büyük bir rol vermek istiyoruz, böylece evlerinde yaşamaya dönebilirler.”⁶⁶¹

“Bölgelerin, binaların, altyapıların bulunduğu suçluluk kırılganlığının yanı sıra savaşların, şiddetin, kıtlığın, göçün temelini oluşturması nedeniyle de sürekli tehdit haline gelen iklim değişikliğinden oluşan büyük bir geçişle ve yeni eşitsizliklerle karşı karşıyayız. İtalya'yı yeniden dönüşümleri önceden görebilen ve hızlandıran bir yer haline getirmeliyiz.”⁶⁶²

3.4.7. NCI-UDC

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç, güvenlik ve Avrupa güçlü bir ağ oluştururken ekonomi ve güvenlik ayrı bir ağ ve popülizm ayrı ağ oluşturmuştur. Popülist retorik Avrupa için kullanılmıştır. Avrupa, göç ve ekonomi bir güvenlik

⁶⁵⁹ LeU, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 16-17.

⁶⁶⁰ LeU, a.g.e., s. 12.

⁶⁶¹ LeU, a.g.e., s. 2.

⁶⁶² LeU, a.g.e., s. 6.

“Avrupa, Afrika ve Orta Doğu ülkelerinin, İtalya da Akdeniz’in lideri olarak ekonomik refah ve barış koşullarını güçlendirmek ve göçmenlik sorununu ele almak için ayrıcalıklı muhatabıdır.”⁶⁶⁴

“Avrupa Antlaşmalarının, özellikle ekonomik ve bankacılık konuları, emek ve kalkınma, göçmenlik, güvenlik ve ortak savunma ile ilgili olan revizyonu.”⁶⁶⁵

3.4.8. +E

Grafik 32 : +E, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken göç ve güvenlik ayrı bir ağ ve popülizm ayrı ağ oluşturmuşlardır. Popülist retorikler Avrupa ve ekonomi için kullanılmıştır. Göç bir kültür, ekonomi, Avrupa ve güvenlik meselesidir. Göç, Avrupa ve ekonomi için güvenlik retorikleri kullanılmıştır. Avrupa Birleşik Devletleri olma adına yola çıkmış bir partidir; Avrupa yanlısıdır. Manifesto genel anlamıyla bu düşünce temelinde ekonomi, güvenlik, sosyal ve siyasi durumları değerlendirmektedir. Göçe hak temelli bakmaktadır. Bossi-Fini gibi yasalara

⁶⁶⁴ NCI-UDC, a.g.e., s. 10.

⁶⁶⁵ NCI-UDC, a.g.e., s. 10.

ve ayrımcılığa karşı çıkmıştır ve Avrupa'nın bu anlamda birlik olmasını temenni etmektedir. Göçmenlerin entegrasyonuna dair konulara değinilmiştir. İşgücü piyasalarının özellikle entegrasyon sürecine dahil edilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Sadece burada doğanlara değil, okuyan veya başka sebeplerle entegre olmuşlara da vatandaşlık yolunun açılmasını savunulmuştur. Avrupa bütünleşmesini savunulmaktadır fakat Avrupa bir dini tarihsel bütün olarak aktarılmamıştır; hak temelli bir bütünleşme ve sorumluluk paylaşımı ile ele almıştır. Aşağıda, +E 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Bunun yerine, Avrupa kamu mallarının üretimi için Birliğin daha güçlü bir ortak mali kapasitesine ihtiyaç vardır; bunların arasında, güvenlik ve savunma harcamalarına, ortak göç politikalarına, eğitim ve çokuluslu çalışma yollarının oluşturulmasına, araştırma ve yeni teknolojilere yönelik harcamalar daha fazla ağırlıklı olmalıdır.”⁶⁶⁶

“Sivil haklar, özgürlük ve göç söz konusu olduğunda hayır diyoruz. Yüzbinlerce insanı yasadışı yaşamaya ve çalışmaya zorlayan iflas kanunlarına hayır. Korkuya ve cehalete hayır. Yasağın yararsızlığına hayır. Mafyalara hayır. Hepsi, en şüphesiz olanlar bile. Nefrete, ayrımcılığa ve marjinalleşmeye yol açan bir karşılama modeline hayır. Aileden söz eden ama sevginin ne olduğunu bilmeyenlere hayır. Hayatı empoze etmek isteyen ama ona saygı duyamayanlara hayır. Çünkü tüm bunlara sadece hayır diyerek gerçekten insan olduğumuzu söyleyebiliriz.”⁶⁶⁷

“İnsanların, sermayenin ve malların dolaşım özgürlüğünün ekonomik olduğu kadar sosyal ve kültürel kalkınmanın da ana itici gücü olarak kabul edildiği çoğul ve açık bir toplum fikrini şiddetle destekliyoruz. Bu nedenle, göçle ilgili mevcut İtalyan mevzuatının kökten değiştirilmesi gerektiğine inanıyoruz çünkü yabancıların topluma ve işgücü piyasasına entegrasyonunu engelliyor, usulsüzlükler, yasadışı çalışma, sosyal dışlanma ve herkes için güvensizlik yaratıyor. İtalya, diğer Avrupa ülkelerinin sınırlarının kapatılmasıyla transit bir ülke olmaktan çıkıp varış ülkesine dönüştü. Yabancıları işgücü piyasasına sokabilecek etkili bir entegrasyon sistemi elde etmek için, Bossi-Fini yasasının aşılmasının ulusal düzeyde temel olduğuna inanıyoruz.”⁶⁶⁸

“Avrupa düzeyinde, yeniden yerleşim programlarının uygulanması ve korunmaya muhtaç insanlar için insani koridorların oluşturulması için vasıfsız işçiler de dahil olmak üzere işe yasal ve güvenli giriş kanallarının oluşturulması gereklidir. Sonunda Dublin Düzenlemesini değiştirerek, Avrupa topraklarına gelen ve koruma talep edenlere iç hareketliliği garanti etmek gerekir: İltica başvurusundan sorumlu Üye Devlet, iltica ile ilgili tüm aile veya insani ihtiyaçlar dikkate alınarak belirlenmelidir. Arayıcı, adil bir yeniden dağıtım sistemi bağlamında.”⁶⁶⁹

⁶⁶⁶ +E, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, s. 5.

⁶⁶⁷ +E, **a.g.e.**, s.12.

⁶⁶⁸ +E, **a.g.e.**, s.13.

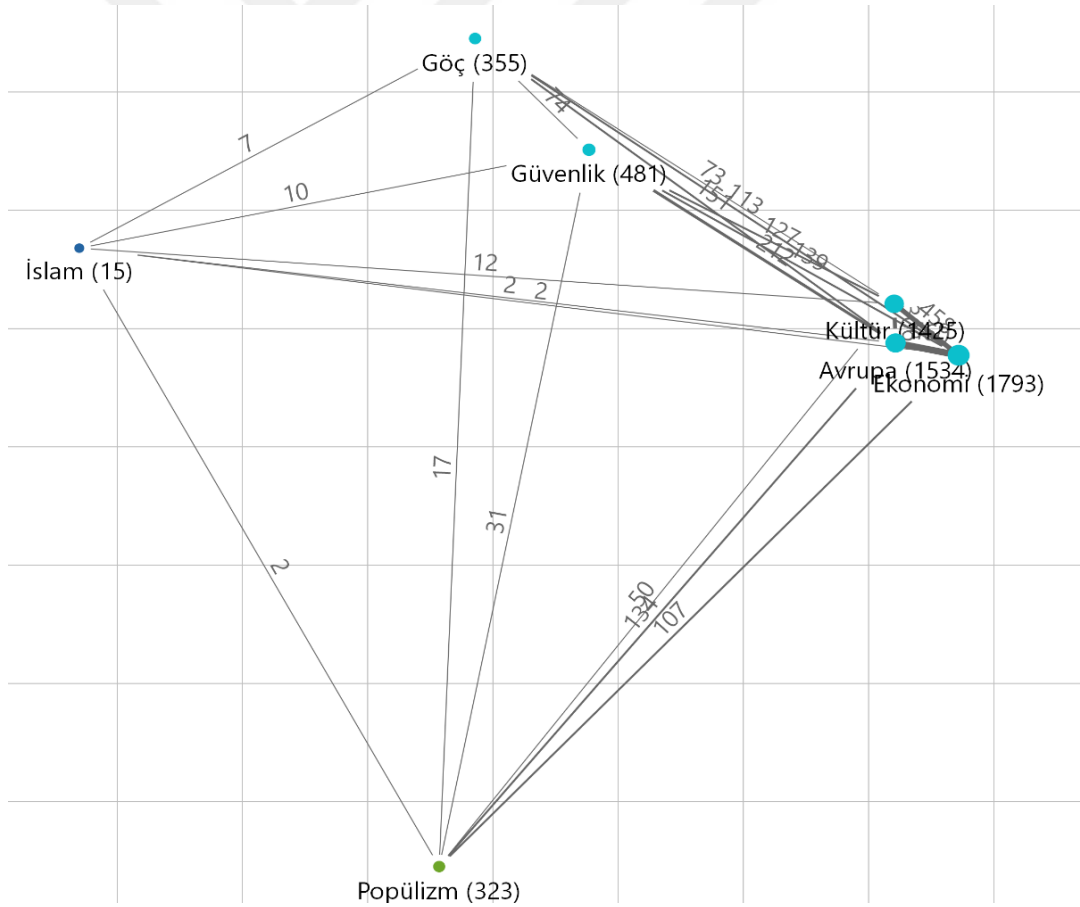
⁶⁶⁹ +E, **a.g.e.**, s.13.

“*Ius culturae*’yi⁶⁷⁰ yurttaşlık yasasının reform modeli olarak görüyoruz ve bir sonraki yasama meclisinin başından itibaren tüm gençlere laik, demokratik ve dünya çapında bir ülkede yaşama fırsatlarını sunmak için onu desteklemeye kararlıyız.”⁶⁷¹

“Daha da güçlü olmak için tek bir federasyon. Herkesin yararına konuşan tek bir ses. Bize en yakın milletleri halihazırda sert bir şekilde vuran artan nefretten bizi güvende hissettiren bir Avrupa ordusu. Ulusal bütçeyi hafifleten bir görev dağılımı. Ve İtalyan ihracatını destekleyen uluslararası bir ticaret. Bu bir rüya değil. Bütün bunların bir adı var: Avrupa Birleşik Devletleri.”⁶⁷²

3.5. Bölüm Sonucu

Grafik 33 : İtalya Genel Ağ Grafiği (2006-2018)

⁶⁷⁰ Ius Culturae, vatandaş olabilmek için belirli bir kültür düzeyine sahip olduğunuzu kanıtlamanız gereken sistemdir.

⁶⁷¹ +E, a.g.e., s. 12.

⁶⁷² +E, a.g.e., s. 2.

Yukarıdaki kodlama haritasında İtalya 2006, 2008, 2013, 2018 genel seçimlerinin toplamının ağ grafiği verilmiştir. Buna göre bütün seçimler değerlendirildiğinde İtalya’da göç, kültür, Avrupa, ekonomi, güvenlik bir ağ oluşturmuştur. Bunun yanında popülizm başka bir ağ ve İslam başka bir ağ oluşturmuştur. Göç kategorisinin İtalya için her zaman gündemde olduğu kümелendiği kategorilerle gözlemlenebilir. Göç ağıdaki ana kümede konumlanmaktadır. Bunun sebebi göçün İtalya’nın göç ülkesi olması sebebiyle sürekli gündem olmuş olmasındandır ve ağ içerisinde ilişkili roldedir. İslamın ise diğer kategorilerle ile kesişim sayısından çıkarılabileceği üzere İtalya’da çok az gündem olmuştur ama olduğunda da 15 defa geçiyor olmasına rağmen ana kategorilerle 35 defa keşismıştır. Yani bir çok kategori aynı anda işlevselleştirilmiştir.

Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmadan önce analizde kullanılan verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıklarını tespit etmek için ‘Jarque-Bera Normallik Testi’ uygulanmıştır (normallik Eviews 11 programı kullanılarak analiz edilmiştir). Test sonuçlarına göre %95 güven aralığında değişkenlerinin normal dağılıma uygun olmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisi parametrik varsayımların sağlanmadığı normal olmayan veriler için kullanılan ‘Spearman’s Sıra Korelasyon Testi’ uygulanarak analiz edilmiştir. Aşağıdaki tabloda, İtalya’ya ait korelasyon testi analizi sonuçları gösterilmektedir.

Aşağıdaki tabloda İtalya’da bütün seçimler için (2006-2018) Göç kategorisine bakılacak olursa: göç ile İslam arasında herhangi bir korelasyon bulunamamıştır (>0.05); İslam değişkeni ile diğer değişkenler arasında (kültür, göç, güvenlik, popülizm, Avrupa, ekonomi) %95 güven aralığında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır. Göç kategorisi ile Avrupa kategorisi arasında ($0.812, p=0.0000<0.05$) yüksek düzeyde korelasyon tespit edilmiştir. Göç kategorisi ile, diğer değişkenler arasında orta düzeyde ilişki bulunmuştur: göç ile kültür ($0.471, p=0.0134<0.05$); göç ile güvenlik ($0.406, p=0.0305<0.05$); göç ile popülizm ($0.559, p=0.0034<0.05$); göç ile ekonomi ($0.661, p=0.0004<0.05$). Göç İtalya için en yüksek düzeyde Avrupa ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir. Anti-elit popülizm kategorisine bakıldığında ise, diğer kategorilerle orta düzeyde korelasyon ($0.30 < r < 0.70$) bulunmuştur. Ayrıca diğer göstergeler şu şekilde

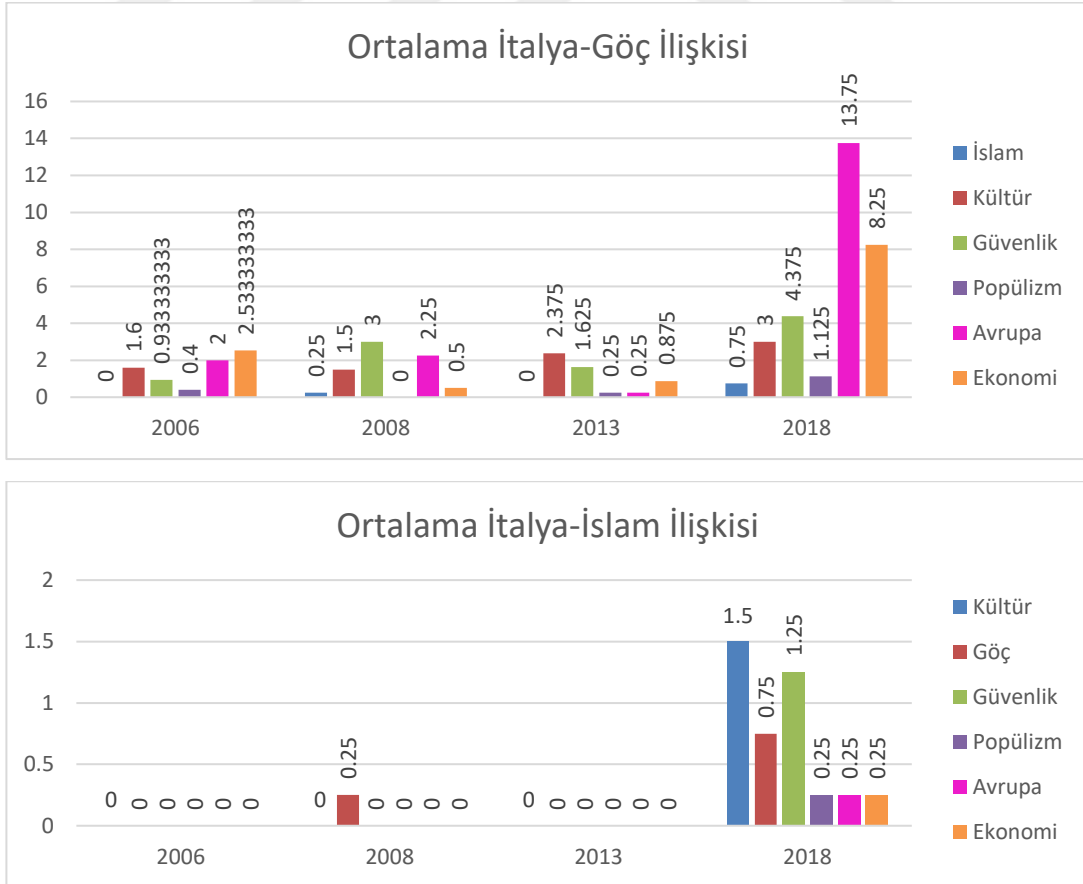
okunmalıdır: Avrupa-göç kesişimleri ile ekonomi-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır (0.623, $p=0.0010<0.05$), bu da İtalya için göçün Avrupa ile ilişkilendirilmesi arttıkça, ekonomi ile ilişkilendirilmesinin beraber arttığı anlamına gelmektedir. Ek olarak kültür-göç ile popülizm-göç, kültür-göç ile Avrupa-göç, kültür-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, güvenlik-göç ile popülizm-göç, güvenlik-göç ile Avrupa-göç, güvenlik-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, popülizm-göç ile Avrupa-göç ve popülizm-göç ile ekonomi-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır. Buradaki ilişkisellik İtalya için göç konusunda öne çıkan başlıkları da düzeyleri ile beraber göstermektedir.

Tablo 7 : Yıllara göre göç frekansları ile güvenlik, İslam, Avrupa, ekonomi, kültür ve popülizm kesişim seviyeleri korelasyon analizi: İtalya

Kategori	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
İslam		0.096 ($p=0.3348$) N=22	0.353 ($p=0.0534$) N=22	0.123 ($p=0.2923$) N=22	0.292 ($p=0.0938$) N=22	0.243 ($p=0.1384$) N=22	0.289 ($p=0.0962$) N=22
Kültür	0.096 ($p=0.3348$) N=22		0.471 ($p=0.0134$) N=22	0.341 ($p=0.0599$) N=22	0.423 ($p=0.0248$) N=22	0.446 ($p=0.0189$) N=22	0.495 ($p=0.0096$) N=22
Göç	0.353 ($p=0.0534$) N=22	0.471 ($p=0.0134$) N=22		0.406 ($p=0.0305$) N=22	0.559 ($p=0.0034$) N=22	0.812 ($p=0.0000$) N=22	0.661 ($p=0.0004$) N=22
Güvenlik	0.123 ($p=0.2923$) N=22	0.341 ($p=0.0599$) N=22	0.406 ($p=0.0305$) N=22		0.521 ($p=0.0065$) N=22	0.467 ($p=0.0143$) N=22	0.512 ($p=0.0074$) N=22
Popülizm	0.292 ($p=0.0938$) N=22	0.423 ($p=0.0248$) N=22	0.559 ($p=0.0034$) N=22	0.521 ($p=0.0065$) N=22		0.513 ($p=0.0074$) N=22	0.494 ($p=0.0097$) N=22
Avrupa	0.243 ($p=0.1384$) N=22	0.446 ($p=0.0189$) N=22	0.812 ($p=0.0000$) N=22	0.467 ($p=0.0143$) N=22	0.513 ($p=0.0074$) N=22		0.623 ($p=0.0010$) N=22
Ekonomi	0.289 ($p=0.0962$) N=22	0.495 ($p=0.0096$) N=22	0.661 ($p=0.0004$) N=22	0.512 ($p=0.0074$) N=22	0.494 ($p=0.0097$) N=22	0.623 ($p=0.0010$) N=22	

Göç kategorisi ile diğer kategorilerin ilişkiselliklerinin arttığı yıllar, farklı ülkelerde artış ve azalış yıllarındaki determinantları göstereceğinden, en fazla ilişkiselliğin olduğu seçim yılında hangi kategorinin hangi ülke için arttığı ekstremist retorikte hangi bağlamın kullanıldığını göstermiştir. Yıllara göre hem ülke içi hem ülkeler arası göç ve determinantları seviyesinde artma ve azalmalar gözlemlenip kıyaslaması yapılmıştır. Göç determinantlarının nitel/nicel karşılaştırma ve açıklamaları örnekleri her ülkeye ait seçim yılları başlıklarının altında değerlendirilmiştir. Zamansal grafik üzerinden anlatım yapılmıştır. Vakalar zaman çizgisi üzerinden ölçümlenmiştir. İtalya için yedi farklı kategoride toplamda 22 seçim manifestosu incelenmiştir. Aşağıdaki grafiklerde İtalya'ya ait seçim yıllarına dayanan göç ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme oranları ile İslam ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme oranları verilmiştir.

Grafik 34 : Ortalama İtalya-Göç ve İtalya- İslam İlişkisi

İtalya için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2018 yılı seçimleri olarak gözlemlenmiştir. Bu artışın sebebi mülteci akınına yönelik yapılmış olan söylemlerdir. 2018 seçimlerine bakıldığında bütün ilişkiselliklerde artış gözlemlenebilmektedir. İtalya sürekli göç alan ülke olmasına rağmen bu bağlamda göçe en fazla reaksiyonunu 2018 yılında vermiştir. Nitel analiz ile karşılaştırıldığında bu bulguya paralel bir şekilde en ötekileştirici reaksiyon 2018 yılında verilmiştir; bu bağlamda kültür-göç, popülizm-göç, güvenlik-göç, ekonomi-göç, Avrupa-göç, İslam-göç ilişkileri kullanılmıştır.

AB karşıtı söylem en çok göç politikaları ve ulusun kendi adına karar verme ve politika yapma yetisini elinden almak vesilesiyle kullanılmıştır. Bu sebeple İtalya'daki dışlayıcı söylem adına Avrupa, güvenlik ve ekonomi ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. Yani İtalya'da dışlayıcı söylemi yaptıran retorik en çok Avrupa ve ekonomi ile göçü ilişkilendirmekten geçmiştir. İslam ise ilk defa 2008 yılında gündem olmuştur ve daha çok göç ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ve Avrupa şüpheli söylemler ile Avrupa ilişkilendirilmesi en çok FI, LN, FDI tarafından yapılmıştır. Zaman zaman kültürel korumacılık söylemlerine M5S ve UDC de katılsa da aşırılık retoriklerini diğer partiler kadar üstlenmemiştir. M5S yer yer mülteci karşıtı söylemler yapsa da muğlak tavırları bu konuda da devam etmiştir; genel anlamda Dublin sözleşmesi ve AB göç politikalarına karşı çıkmaktadır. M5S'in son seçimlerde kazandığı başarı ise popülizmin temelindeki halk-merkezlik ilkesinin programlanmış bir şekilde pratiğe geçirilmesi ile yakından ilgilidir. Bütün ajandalar hakkında kesin görüşlü olmamakla beraber, halkın kendi fikirlerini dile getirebileceği platform üzerinden parti programı/seçim manifestolarının belirlenmesi halk-merkezci retorik ile paralellik göstermiştir. İtalya'nın en popülist partisi M5S olsa da en ötekileştirici ve dışlayıcı retorik üstlenen parti FI, LN ve FDI olmuştur. LN ve FDI tarihlerinde aldıkları en çok oyu 2018 seçimlerinde en çok ötekileştirdikleri, marjinalize ettikleri grupları gündeme getirerek almışlardır. Aşırılık retoriklerini sıklıkla kullanmışlardır. Genel anlamda bu ötekileştirici retorik mülteci karşıtı, İslamofobik ve ayrımcı bir söylem politikasını yıllardır kullanmaktadır. Aşırı sağ milliyetçi partilerle ilişkilendirilen göç ve entegrasyon konusunda aşırılığın, merkeze yayıldığı ötekileştirici

söylemler halkın kutuplaşmasında etkili olmuştur. Sadece genel seçimlerinde kazanılan koltuk sayısına bakmak bile aşırı milliyetçi ve yabancı düşmanı siyasetin Avrupa'daki artan etkisini yeterince yansıtabilmektedir. Mülteciler korkulması gereken, Avrupa'nın kültürüne ve İtalya'nın kültürüne ve ekonomisine zarar vereceği söylenen nesneler haline gelmişlerdir. Bu durumun suçlusu AB olarak resmedilmiştir. Güvenlik genel anlamda hemen her zaman terör üzerinden kurgulanmaktadır; terör ile göç arasında kurulan ilişki ise göçün güvenliği boyutunu taşımaktadır. Göç ile gelenler güvensizlik sebebi olarak resmedilmiş ve altı çizilmiştir. Hristiyanlığın korunması gerekliliği ve İtalya'nın korunması gerektiği bu partiler tarafından özellikler altı çizilen noktalardır. İslam'ın diğer kategorilerle ilişkilendirilmesinde ise en çok kültür, sonra güvenlik gelmektedir. İslam daha çok göç ile gelen bir olgu olarak tanımlanmıştır. Popülist retorik İslam ile beraber Avrupa şüpheciliğinde diğer kategorilerde olduğu gibi kullanılmıştır. İslam kategorisindeki söylemlere bakıldığında ise, en ağır söylem İtalyan Lega partisi tarafından yapılmıştır ve 'İslami terörizm' retoriği kullanılmıştır; FDI partisi ise Hristiyan dininin tehlikede olduğunu ileri sürerek, korunması gerektiğini ve 'İslami köktendincilik/İslami ekstremizm' diye tanımladığı süreci din üzerinden yürüterek, aşırı olanın insanlar değil, din olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. İtalyan partileri Avrupa parti kategorizasyonu ile paralellik göstermektedir. Aşırı sağ ile merkez sağ beraber hareket etmektedir ve radikalize olmuş söylemler merkeze doğru kaymıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MACARİSTAN'DA SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

Parlamente sistemin olduğu Macaristan'da hükümet yapısı devlet başkanı ve başbakan şeklinde örgütlenmiştir. Macaristan'ın 199 sandalyeli tek kamaralı bir Ulusal Meclisi (*Országgyűlés*) vardır (1990 ile 2014 arasında 386 sandalyeli⁶⁷³). Seçim sisteminde ise Ulusal Meclis'te tek üyeli seçim bölgelerinde 4 yıl görev yapmak üzere 106 üye seçilmekte ve kalan 93 üye ise 4 yıllık dönemler için ulusal listeli orantılı temsil sistemi ile seçilmektedir.⁶⁷⁴ % 5'e tekabül eden seçim barajı mevcuttur (veya bu oran ortak parti listeleri durumunda % 10 ve ikiden fazla partili listeler için % 15'tir). Macaristan, Avrupa Birliğine 2004 yılı genişlemesinde dahil olmuştur, ancak genel anlamda Macar kimliği Avrupalı kimliğinden daha öndedir.

Demokratik mekanizmaları etkileyecek kararların başlangıcı 2010 yılında Viktor Orban'ın Macar Anayasası'nda yaptığı değişiklikler ile başlamıştır, denebilir. Macaristan, AB değerlerinden uzak, daha otoriter daha anti-demokratik davranışlar sergilemeye başladığı gözlenen ve yozlaşmış bir yönetim ile kayırmacılığın hüküm sürdüğü, özgür medyanın sesinin kısıldığı, muhalefetin öteki ilan edildiği, hükümetin özellikle ülkeyi yöneten kişinin her alanda söz sahibi olduğu bir AB üyesi ülkesine dönüşmektedir. Bu özellikleri ile Türkiye ile kıyaslanabilir bir ülke konumundadır. Bu anlamda Macaristan'ın AB'yi bir ortak değerler mekanizması gibi görmek yerine ortak pazar olarak nitelendirdiği ve bu bağlamda politikalar izlediğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Mülteciler konusunda AB'nin gündemini de epey bir süre meşgul eden bir referandum kararının varlığı ile Macar meclisini işlevsizleştirmiştir. Ayrıca bu referandum meclisi bir karar verme mekanizması olmaktan çıkaran geçersiz referandum yapılmıştır. Fakat Orban'ın oyların 2/3'sinin alıp büyük çoğunluğu sağlanması 2018

⁶⁷³ Hungary - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html, 22 Kasım 2019.

⁶⁷⁴ Election for Hungarian National Assembly 2018, (Çevrimiçi), <http://www.electionguide.org/elections/id/3050/>, 18 Kasım 2020.

seçimi sonrası ona bu referandumda yapamadıklarını yapabilecek gücü veren bir durum ortaya çıkarmıştır.

Bu özellikler, yönetim ve seçim sistemi ve 2006-2018 arasındaki seçim sonuçları etrafında dahilinde incelenen Macaristan göç/mülteci krizine karşı keskin bir tavır almıştır. Göç/mülteci krizine karşı Macaristan'ın tutumu ve politika yapım süreci hem Avrupa şüpheci hem de güvenlik temalı gerçekleşmiştir. Macaristan'ın resmi tutumu ise mülteci krizini güvenlikleştirmekle popülist retoriğe dahil etmesi olmuştur. “Mültecileri durdurun!...”, “Avrupa işgal altında...” (*Stop Migrants!..., Europe is under invasion...*)⁶⁷⁵ sloganları yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Macaristan, yaşanan bu insanlık krizini daha çok bir güvenlik ve kültür meselesi olarak algılamış ve AB'nin de aynı tavrı almasını beklemiştir.

George Soros, Macaristan'ı Almanya işgali sırasında/sonrasında Macaristan'dan İngiltere'ye kaçan (1947), Macar Yahudi kökenli bir multimilyonerdir. Yahudilik, Macar sağının Hristiyan argümanlarıyla pek de paralellik göstermemektedir. Soros dünya çapında yardım kuruluşlarında yüksek miktarlarda bağış yapmaktadır; buna kendi ülkesinin (Macaristan) kalkınmasına dair bağışlar da dahildir. Zamanında Soros Fonunun verdiği bursla Pembroke College, Oxford'a okuyan Başbakan Viktor Orban'ın, Soros'a borcunu ödemeye hazır olduğu bile dile getirilmiştir.⁶⁷⁶ Orban, ülkesinde kendisinden farklı bir güç odağı olduğunu düşündüğü Soros ile çatışmaya girmiştir. Soros, ülkenin gündeminde kalmayı sürdüren bir isim olmuş; hatta son 2018 seçimleri öncesi mülteci komplolarıyla ilişkilendirilmiştir. İddiaya göre Soros Planı Avrupa'ya her yıl bir limit koymadan bir milyon mültecinin girişini sağlamak üzere dizayn edilmiştir.⁶⁷⁷ Bu süreçte gelen mülteciler ise Macarlara kötülük yapmayı şiar edinmiş, işsizliğin kaynağı olacak

⁶⁷⁵ Shaun Walker, “Hungarian leader says Europe is now 'under invasion' by migrants”, **The Guardian**, (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/15/hungarian-leader-says-europe-is-now-under-invasion-by-migrants>, 15 Mayıs 2018.

⁶⁷⁶ Christian Keszthelyi, “Lázár: Orbán Would Repay Scholarship In Snub Of Soros”, **Budapest Business Journal**, (Çevrimiçi) <https://bbj.hu/budapest/culture/history/lazar-orban-would-repay-scholarship-in-snob-of-soros>, 15 Mayıs, 2018.

⁶⁷⁷ Milena Horvath, “Time Is Running out for Hungarian Democracy”, **Heinrich-Böll-Stiftung**, (Çevrimiçi) <https://eu.boell.org/en/2018/04/12/time-running-out-hungarian-democracy>, 16 Haziran 2018.

kadar Macar halkının elinden işlerini çalacak olan hem ekonomik seviyede hem sosyal seviyede bir tehdit olarak resmedilmişlerdir. Mültecilerin Müslüman oluşu Macarların 150 yıllık Osmanlı yönetimi altındaki hafızalarını canlandırıdığını düşünen görüşler de mevcuttur.⁶⁷⁸ Yasadışı göçü desteklemeyi veya teşvik etmeyi yasaklayan “Soros’u Durdur” yasası, göçmenlere insani yardım sağlamayı potansiyel olarak suç sayacak kadar belirsiz bir şekilde tanımlanmış ve mültecilerle irtibata geçerek yardım sağlamak da yasayla engellenmiştir.⁶⁷⁹ Bu yasa kapsamında yeni yasa bu kapsamdaki mevcut eski yasaları değiştirmekte ve ‘yasadışı göçü kolaylaştırmayı’ suç haline getirmektedir; bu anlamda devletin desteklemediği STK’lar ile mülteciler üzerine çalışmak suç kapsamına girmektedir. Buna göre, göçmenlerin iltica talebinde bulunmalarına yardımcı olan sivil toplum kuruluşlarına yardım etmek de dahil olmak üzere yasadışı göçü kolaylaştırdığı tespit edilen herkes bir yıla kadar hapisle suçlanacaktır.⁶⁸⁰ Bununla ilgili başka bir gelişmede de ‘yabancı nüfusların Macaristan’a yerleştirilemeyeceğini’ ilan edilmiştir.⁶⁸¹ Bu karar aslında ilk ayak basılan ülkeden diğer Avrupa ülkelerine dağılacak olan mültecileri almayacaklarına dair karardır. Orban popülist retoriklerinde sıkça kullandığı ve hedef gösterdiği Soros’u siyasi elit ve kötü elit olarak kategorize etmiştir. Hem ülkesinin güvenliğinin Soros ile tehlikeye girdiğini öne sürmüş, hem de topluma iki antagonistik gruba ayırmak için kullandığı bir figür olmuştur. Hatta bazen Avrupa’yı da Soros ile ilişkilendirmiş; Soros’un mülteci planının bütün Avrupa’yı ele geçireceğini ileri sürmüştür. Bunun yanında Orban’ın gündemi CEU’u da etkilemiştir; Soros ile ilişkilendirmiş ve hedefi kapsamına almıştır.

Macaristan son yıllarda AB değerleri ile otokratik, anti-demokratik davranışlar arasında eğilim gösterdiği bir dönem yaşamaktadır. Hükümetin medyayı kontrolü ve

⁶⁷⁸ Hovarth, **a.g.e.**

⁶⁷⁹ Hungary passes ‘Stop Soros’ law banning help for migrants”, **BBC News**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/news/world-europe-44546030>, 10 Aralık 2018.

⁶⁸⁰ Judith Mischke, “Open Society takes Hungary to court over ‘Stop Soros’ law”, **POLITICO**, (Çevrimiçi) <https://www.politico.eu/article/open-society-takes-hungary-to-court-over-stop-george-soros-law-asylum-seekers-ecj/>, 2 Şubat 2019.

⁶⁸¹ Hungary passes ‘Stop Soros’ law banning help for migrants”, **BBC News**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/news/world-europe-44546030>, 10 Aralık 2018.

sürekli yaratılan bir tehdit algısının varlığı ile mültecilerin bu tehdit sarmalı içinde Soros'un askerleri olarak görev yapması ve işsizliğin sebebi olmaları gibi gerçeklikten uzak ama otorite sağlamlaştırmak adına yapılmış birçok eylem süregelmektedir. Soros'u Durdur yasası, aynı zamanda bazı mülteci ve göçmenlere yardım eden kurum ve kuruluşlarını da İç İşleri Bakanlığı kontrolüne bağlayan ve aynı bakanlığın onaylamadıklarını kapatabilen, ayrıca dışardan bütçesine katkı sağlandığı anlaşılan organizasyonları ise vergiye bağlayabilen bir yasadır.

Orban sığınmacı karşıtı politikalar izlemekte ve aynı zamanda sığınmacıları istila etmek isteyenler olarak tanımlayarak bu yönde propaganda yürütmektedir. Bir konuşmasında “Tel örgü inşa ederek, hukuki ve fiziki sınır korumasıyla, Güney sınırlarımızı korumayı başardık. İslam dünyasının Güney’den bizi istila etmesini engelledik. Bu bölgeden Latin yani Batı Hristiyanlığının son ülkesiyiz,”⁶⁸² demiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, FIDESZ liderliğindeki Macar hükümetini, Macaristan’daki merkezlerde ikamet eden sığınmacılara yiyecek sağlamadığı için kınamıştır; Macaristan bu politikalarıyla AB’nin de dikkatini çekmekte fakat yine de taviz vermemektedir.⁶⁸³

Macaristan, nüfusunun çoğu iş kaybetme korkusuyla göçmen/mülteci karşıtlığı durumunda olduklarını belirten ve en çok göçmen/mülteci kabullenmeme oranıyla, yani % 48 ile en yüksek oranlı Doğu Avrupa ülkelerindedir.⁶⁸⁴ Belirtilmelidir ki Macarların zaman aralığı fark etmeden bütün manifestolarda bahsettikleri başka bir göç tipi olan sağlık çalışanlarının yurtdışına göçü analiz kapsamında nitel kısımda yer almamıştır.

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (Fidesz), kendisini merkez sağda, muhafazakâr olarak görmektedir. Parti, 1988 yılında bir pazar ekonomisinin ve Avrupa

⁶⁸² Viktor Orban, “İslam dünyasının bizi istila etmesini engelledik”, **Euro News**, (Çevrimiçi), <https://tr.euronews.com/2018/02/19/viktor-orban-islam-dunyas-n-n-bizi-istila-etmesini-engelledik>, 22 Mart 2018.

⁶⁸³ European rights court says Hungary must feed asylum seekers on border”, (Çevrimiçi) <https://www.thestar.com.my/news/world/2018/08/23/european-rights-court-says-hungary-must-feed-asylum-seekers-on-border/>, 15 Kasım 2019.

⁶⁸⁴ Tarık Demirkan, “Grafiklerle: Avrupa’da göçmen karşıtlığının en yüksek olduğu ülkeler”, **BBC News**, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43392262>, 16 Nisan 2018.

entegrasyonunun gelişmesini teşvik eden antikomünist bir parti olarak kurulmuştur.⁶⁸⁵ Son yıllarda ulusal meclisteki en büyük parti olmuştur.⁶⁸⁶ 2014 seçimlerine gelindiğinde hem üyeleri hem de meclisin 2/3'sine sahip olması bağlamında Macaristan'ın en büyük siyasi partisi haline gelmiştir. Avrupa'da dağınık yerleşimde olan Macarların, Hristiyanların ve muhafazakârların sesi olma amacıyla güçlenmiştir.⁶⁸⁷ 2006-2010 yılları arasında muhalefette kalmasına rağmen 2010 yılından günümüze kadar ülkeyi ezici çoklukla yöneten partidir. Yıllar içinde otoriter yönetime yöneldiği için eleştirilen FIDESZ, milliyetçi muhafazakâr olarak da nitelendirilebilecek bir partidir. Başbakan Orban, birçok kez, Hristiyan değerlerini korumanın hükümetinin merkezi olduğunu vurgulamıştır.⁶⁸⁸ FIDESZ'in son seçimlerdeki en büyük gündemi mülteciler ve onların ötekileştirilmesi olmuştur. Gerek dini gerek etnik boyutuyla öteki olan mülteciler, Macaristan'da propagandanın korku yaratması adına en çok kullanılan özneler olmuşlardır. Kültürel yozlaşma, dini Hristiyan değerlerin korunmasının gerekliliği, Macarların kendi kendini koruması gerektiği, göç ile terörizm ilişkisi, AB'nin göç konusunda yanlış kararlar aldığı bu retoriklerin parçası olmuştur.

Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Hristiyan Demokrat Halk Partisi, FIDESZ ile birlikte ittifak halinde seçimlere girmektedir; ittifakın ortağı FIDESZ, daha küçük ortağı ise KDNP'dir. Sağ ve göçmen karşıtı bir partidir. FIDESZ ile beraber girdiği seçimlerde 2010 seçimlerinden başlayarak büyük çoğunluğu kazanarak meclise girmiştir. KDNP, 1989'da kurulmuştur ve 1998'den beri FIDESZ ile yakın ittifak ortağıdır.⁶⁸⁹

Magyar Gárda (Jobbik), Ağustos 2007'de partinin de lideri olan Gabor Vona tarafından kurulmuştur; fiziksel, ruhsal ve entelektüel olarak savunmasız bir Macaristan'ı

⁶⁸⁵ Hungary - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html, 22 Kasım 2019.

⁶⁸⁶ Hungary - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html, 22 Kasım 2019.

⁶⁸⁷ Hungary - Parliamentary Elections, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html, 22 Kasım 2019.

⁶⁸⁸ Aleksandra Wróbel, "Orbán pledges to keep Hungary safe and Christian", **Politico**, (Çevrimiçi) <https://www.politico.eu/article/orban-christian-migrants-pledges-to-keep-hungary-safe/>, 23 Ekim 2019.

⁶⁸⁹ Hungary - Political Parties", **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hungary-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

savunmayı amaçlamaktadır. 2008’de insan haklarının korunması ihlalleri gerekçesiyle bir mahkeme kararıyla feshedilmiştir ve 2009’da “Yeni Macar Muhafızları” (*Új Magyar Gárda*) olarak yeniden kurulmuştur.⁶⁹⁰ Jobbik söylemleri ve politika üretimiyle muhafazakâr, sağ ve en önemlisi Macar milliyetçisi olarak adlandırılabilir bir partidir. Avrupa merkezli bakıldığında aşırı sağ olarak tabir edilen kanatta yer almaktadır fakat ülkede sağ partilerin ezici üstünlüğü göz önüne alındığında merkeze doğru kayan da bir duruşu olduğu söylenebilir. Parti 2003 yıllarında kurulmuştur ve en çok Macaristan’daki etnik ve dini azınlıklarla ilgili sıklıkla şok edici eylemleri ve radikal görüşleriyle tanınmaktadır.⁶⁹¹ Göçmen karşıtlığıyla bilinmektedir. 2018 seçimlerinde kampanya dönemi boyunca açık bir şekilde dile getirmiştir. Daha önceki manifestolarında ise Roman karşıtlığı gözlemlenmektedir. Ötekileştirerek ve hedef göstererek var olan bir partidir.

Magyar Szocialista Párt (MSZP), Macar Sosyalist Partisi, 1989 yılında kurulmuş olmasına rağmen, kökenleri, Macar Sosyal Demokrat Partisi’nin ilk olarak Macar İşçi Partisi olarak adlandırılan ve daha sonra 1956’da komünist hükümete karşı yapılan devrim girişiminin ardından birleştiği 1948 yılına dayanmaktadır; 2002 yılında MSZP ve müttefikleri SZDSZ yasama meclisinde dar bir çoğunluk kazanmış ve bir koalisyon hükümeti kurmuştur, koalisyon 2006’da yeniden seçilmiştir.⁶⁹² Parti 2010 yılından beri muhalefettedir. 2018 yılına kadar muhalefetin en büyük ortağıyken, 2018 seçimlerinde bu unvanı Jobbik’e kaptırmıştır.

Lehet Más a Politika (LMP), Avrupa Yeşil Partisi’nin üyesidir ve kendisini liberal, merkez olarak konumlandıran bir partidir. 2009’de kurulmuştur ve 2010 yılından beri mecliste varlığını sürdürmektedir. LMP, 2010 seçimlerinden sonra parlamentoya girmiştir ve parlamentoda üçte iki çoğunluğa sahip muhafazakâr FIDESZ hükümetinin

⁶⁹⁰ OSCE/ODIHR **Election Assessment Mission Report**, Macaristan 2010 Seçimleri, s. 14; Hungary - Political parties, (Çevrimçi) https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parties.html, 14 Kasım 2019.

⁶⁹¹ Hungary - Political parties, (Çevrimçi) https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parties.html, 14 Kasım 2019.

⁶⁹² Hungary-Political parties, (Çevrimçi) https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parties.html, 14 Kasım 2019.

politikalarına karşı sürekli muhalefet etmektedir.⁶⁹³ Yeşiller (*Greens*) olarak partinin gündemde tuttuğu ve siyaseten öne çıkardığı temel konular ise çevrenin korunması, sürdürülebilir kalkınma ve mevcut siyasi seçkinlerde yolsuzluk ile mücadeledir. LMP, yeşili savunan, çevre ve doğayı öne çıkaran bir partidir. Parti ana konuları, kadınların siyasete katılımını güçlü bir şekilde desteklemek; partinin programı temelde ulusal ve etnik azınlıklar için eşit fırsatları teşvik etmekten; ekonomik, politik ve sosyal politika oluşturma süreçlerinde mali şeffaflığın sağlanmasına; doğal kaynakları (su, toprak, vb.) korurken kırsal alanlarda sürdürülebilir bir tarım programı oluşturmaya; gıda güvenliği mekanizmalarının iyileştirilmesine; Avrupa ile demokratik ve sürdürülebilir bir şekilde işbirliği oluşturmaya uzanmaktadır.⁶⁹⁴ LMP aynı zamanda müzakereci demokrasinin büyük bir savunucusudur çünkü bu, siyasi elit ile vatandaşlar arasındaki mesafeyi azaltır; bu sebeple LMP, Avrupa Yeşiller Partisi'ne katılmıştır.⁶⁹⁵ EGYÜTT ile yapılan ittifaktan çekilmiştir. Bu çekişmenin sonucu olarak PM (*Dialogue for Hungary*) kurulmuştur.

Párbeszéd Magyarorszáért (PM), Diyalog Partisi, yeşil, merkez ve liberal bir partidir. PM, planlanan seçimlerde iktidar partisini mağlup etmek için diğer muhalefet partileriyle bir seçim ittifakı kurup kuramayacağı sorusu üzerine 2013 yılında LMP'den ayrılan bir partidir. LMP ittifak fikrine sıcak bakmamaktadır. PM, 2013 yılında LMP partisinden ayrılan sekiz milletvekili tarafından kurulan küçük bir Macar siyasi partisidir.⁶⁹⁶ Macaristan için Diyalog EGYÜTT-2014 ile bir seçim ittifakı oluşturmuştur; iki parti TOGETHER-PM adı altında beraber kampanya yürütmüştür.⁶⁹⁷ Ayrıcalıklar ve yolsuzluk eleştirisini siyasi elitler üzerinden yapmaktadır. Sağlık hizmetleri ve çevre

⁶⁹³ Party of the Month-LMP, (Çevrimiçi), <https://europeangreens.eu/content/party-month-lmp>, 23 Ekim 2019.

⁶⁹⁴ Hungary-Political Parties", **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

⁶⁹⁵ Party of the Month-LMP, (Çevrimiçi), <https://europeangreens.eu/content/party-month-lmp>, 23 Ekim 2019.

⁶⁹⁶ Dialogue for Hungary (Párbeszéd Magyarorszáért), **Daily News Hungary**, (Çevrimiçi) <https://dailynewshungary.com/tag/dialogue-for-hungary/>, 25 Ekim 2019.

⁶⁹⁷ Hungary-Political Parties", **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

korunması gündem konularındandır. Parti adını sonradan sadece Párbeszéd olarak değiştirmiştir.

Együtt – A Korszakváltók Pártja (EGYÜTT), parti daha solda ve daha liberal bir görünümüdür. Macaristan için Diyalog EGYÜTT-2014 ile bir seçim ittifakı kurmuştur; iki parti EGYÜTT-PM (eski adı Együtt 2014) adı altında beraber kampanya yürütmüştür.⁶⁹⁸ 2018 seçimlerine tek başına girmiştir. EGYÜTT, 2018 seçimlerindeki başarısız sonuçtan sonra siyasi parti olarak siyasi aktivitesini bitirmiştir. Göç yanlısı, ayrımcılık karşıtı, siyasi elit eleştirisi ile yolsuzluğa da karşı çıkan bir partidir.

Demokratikus Koalíció (DK), *Demokratik Koalisyon*, Merkez sol bir partidir. Parti, Ferenc Gyurcsany tarafından, 2010 yılında MSZP'den ayrılan on kişilik bir ekip tarafından kurulmuştur.⁶⁹⁹ Göçmen yanlısı, ayrımcılık karşıtı bir partidir. FIDESZ, DK'yı Macaristan'ı göçmen kabul etmeye zorlama amacı olduğundan dolayı suçlamıştır.⁷⁰⁰

Momentum Partisi, kendisini merkezde tanımlamaktadır. Oyların % 3.06'sını alan parti, Macaristan'da var olan % 5 seçim barajını ilk seçiminde geçememiştir, Országgyűlés'te (Macar Parlamentosu) şu an için koltuğa sahip değildir fakat destekçileri hızla büyümeye devam etmektedir. Meclis dışında kalan en çok oy almış partidir. Müteakip senedeki 2019 Avrupa Parlamentosu seçiminde % 9,93 oy alarak Macaristan Avrupa Parlamentosu seçimindeki üçüncü büyük parti olmuştur.⁷⁰¹ Parti eşcinsel hakları, mülteci/göçmen haklarını savunmaktadır; AB yanlısıdır ve Rus etkisi karşıtıdır.

Szabad Demokraták Szövetsége-a Magyar Liberális Párt (SZDSZ), merkez sol bir partidir. 1988'de kurulmuş olan parti, 2002'den önce iktidarın küçük ortağı olmuştur,

⁶⁹⁸ Hungary-Political Parties", **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hungary-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

⁶⁹⁹ Hungary-Political Parties", **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hungary-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

⁷⁰⁰ Opposition Democratic Coalition to stay with European Socialists and Democrats", **Daily News Hungary**, (Çevrimiçi), <https://dailynewshungary.com/opposition-democratic-coalition-to-stay-with-european-socialists-and-democrats/>, 25 Ekim 2019.

⁷⁰¹ 2019 European election results-Hungary, (Çevrimiçi) <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/national-results/hungary/2019-2024/>, 5 Ocak 2020.

2002’de, 2006’da olduğu gibi, SZDSZ, parlamentoda sandalye elde etmek için gereken % 5 barajını çok az bir farkla aşmıştır; geleneksel olarak, SZDSZ’nin oy potansiyeli şehirli ve Budapeşte merkezlidir.⁷⁰² Siyasi parti olarak artık aktif değildir. 2006 seçimlerinde de MSZP ile ittifak yapmıştır. Göç yanlısı, ayrımcılık karşıtı bir partidir.

Magyar Demokrata Fórum (MDF), Macar Demokratik Forumu, Macaristan’da merkez sağ, Macar milliyetçisi, milli muhafazakâr, Hristiyan demokratik bir ideolojiye sahip bir partidir ve 2011 yılında siyasi aktivitelerini bitirmiştir. Sosyalist düzenin çöküşü sonrası yeniden yapılanma sürecinde öne çıkan ve rol oynayan bir parti olmuştur. 1990’lardan başlayıp 2006’ya kadar FIDESZ ile ittifak halindedir.⁷⁰³ 2006 seçimlerine de FIDESZ-KDNP ile beraber girmiştir. MDF, kültürel çeşitliliği ve yaşam tarzları ile kimlikler arasındaki serbest rekabeti olumlu olarak gördüğünü söylese de FIDESZ ile ittifakı bu konuda kafa karıştırıcıdır. Göçe bakışı çok net olmamakla beraber, Macar sınırlarının korunması gerektiği ve görüşündedir.

4.1. 2006 Seçimi

Macaristan’ın Mayıs 2004’te AB’ye katılımından bu yana ilk parlamento seçimleri 9 ve 23 Nisan 2006’da yapılmıştır. 2006 seçimleri, sosyalist MSZP-SZDSZ koalisyonu ile FIDESZ ve Hristiyan Demokrat Parti’den (KDNP) oluşan muhafazakâr seçim koalisyonu arasında bir yarışa sahne olmuştur.

2006 seçimlerindeki temel mesele, avronun ulusal para birimi olarak kabul edilmesine izin verecek ekonomik reformlara nasıl devam edileceğiydi ve ülke % 4’lük bir büyüme oranına sahip olmasına rağmen, GSYİH’nın % 8’inden fazla açığı AB için endişe kaynağıydı. Başbakan Ferenc Gyurcsány, kamu ve özel sektör arasındaki ortaklıkları artırarak serbest pazarı destekleme ve ülkeye daha fazla yabancı yatırım getirme sözü verirken muhalefet lideri Orbán, ulusal endüstriyi koruma ihtiyacında ısrar

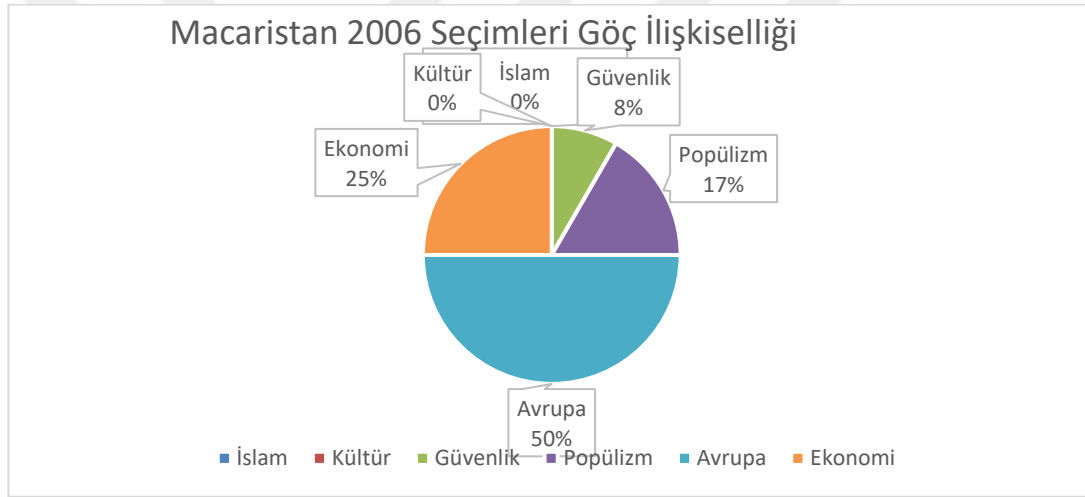
⁷⁰² Hungary-Political Parties”, **Global Security**, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hungary-political-parties.htm>, 22 Ekim 2019.

⁷⁰³ Hungarian Democratic Forum, **CEEIdentity**, (Çevrimiçi) <http://www.ceeidentity.eu/database/manifestoesoun/hungarian>, 28 Ekim 2019.

etmektedir; her iki taraf da devletin ekonomik reformlarda merkezi bir rol oynaması gerektiğini savunmaktaydı.⁷⁰⁴

Aşağıda Macaristan 2006 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Macaristan 2006 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile Avrupa, ekonomi, popülizm ve güvenlik ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 35 : Macaristan 2006 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

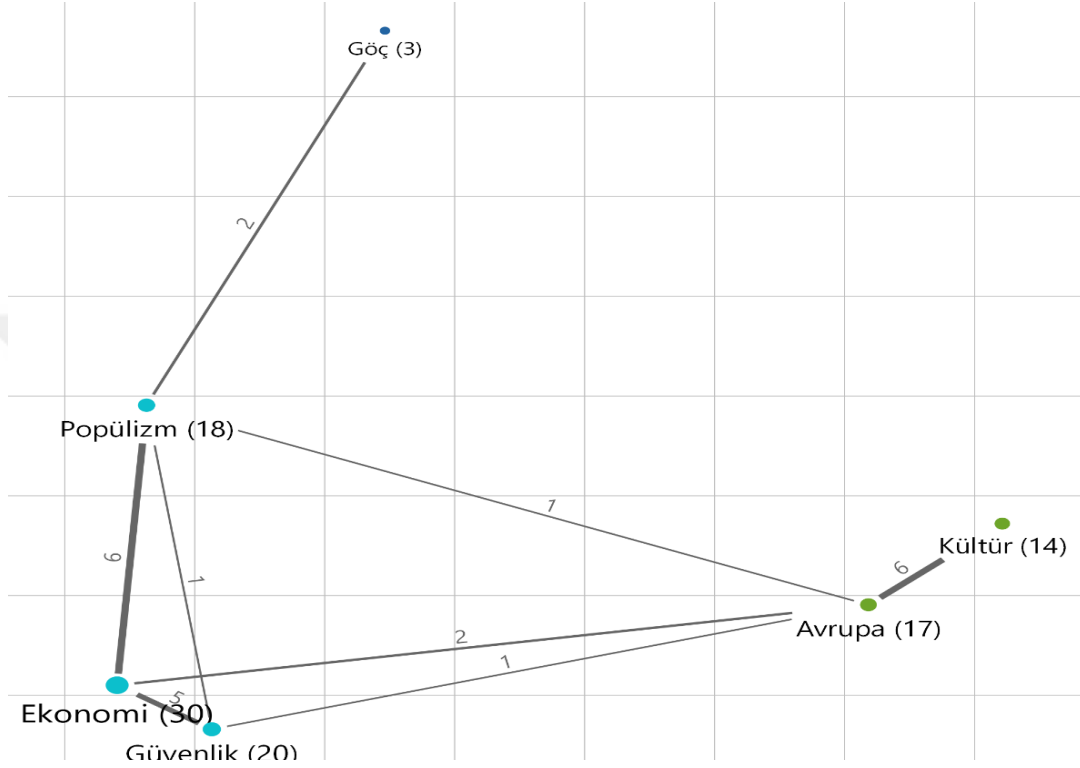

4.1.1. FIDESZ-KDNP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, ekonomi, güvenlik güçlü bir ağ oluştururken, Avrupa ve kültür ayrı ağda ve göç ayrı ağlardalardır. Göç ve ekonomi kategorileri popülist retoriklerle kullanılmıştır. Ekonomi bir güvenlik, Avrupa ve kültür meselesi olarak kodlanmıştır. Güvenlik, Avrupa ile kesişmektedir fakat ekonomi ve güvenlik ilişkilendirilmesi daha kuvvetlidir.

⁷⁰⁴ Hungary Országgyűlés (National Assembly) Elections in 2006, (Çevrimiçi) http://archive.ipu.org/parline-e/reports/arc/2141_06.htm, 22 Mart 2020.

Grafik 36 : FIDESZ, 2006 Manifestosu Kodlama Haritası

Üniversitelere araştırma merkezleri ve yerel fırsatlar vadetmiştir. Eğitimi AB'nin standartlarına çıkaracaklarını ileri sürmüştür; aynı FIDESZ son seçimlerden önce Central European University'nin büyük kısmının Viyana'ya taşınmasını sağlamıştı. Ayrıca manifestoda sağlık ve araştırmacıların göçünün önüne geçilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Ülkeye giren AB yatırımlarıyla tamamlanması gereken projelerden bahsedilmiştir. Son yıllarda Avrupa şüpheli tavrıyla öne çıkan FIDESZ'in 2000'lerde Avrupa şüpheli tavrına pek rastlanmamıştır. Macarlar, Macar halkı retorikleri ulusal anlamda kullanılmıştır. Aşağıda, FIDESZ-KDNP 2006 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Yüksek eğitim: özgürlük ve sağduyu. Macaristan, üniversitelerin ve kolejlerin özgürlüğünü kısıtlayarak, eğitim ve diplomaları bir araya getiren ve birleştiren AB Bologna sürecine katı bir şekilde uyum sağlamaya başladı. Hataları düzelteceğiz.”⁷⁰⁵

⁷⁰⁵ Fidesz-KDNP, 2006 Seçim Manifestosu, 2006, s. 30.

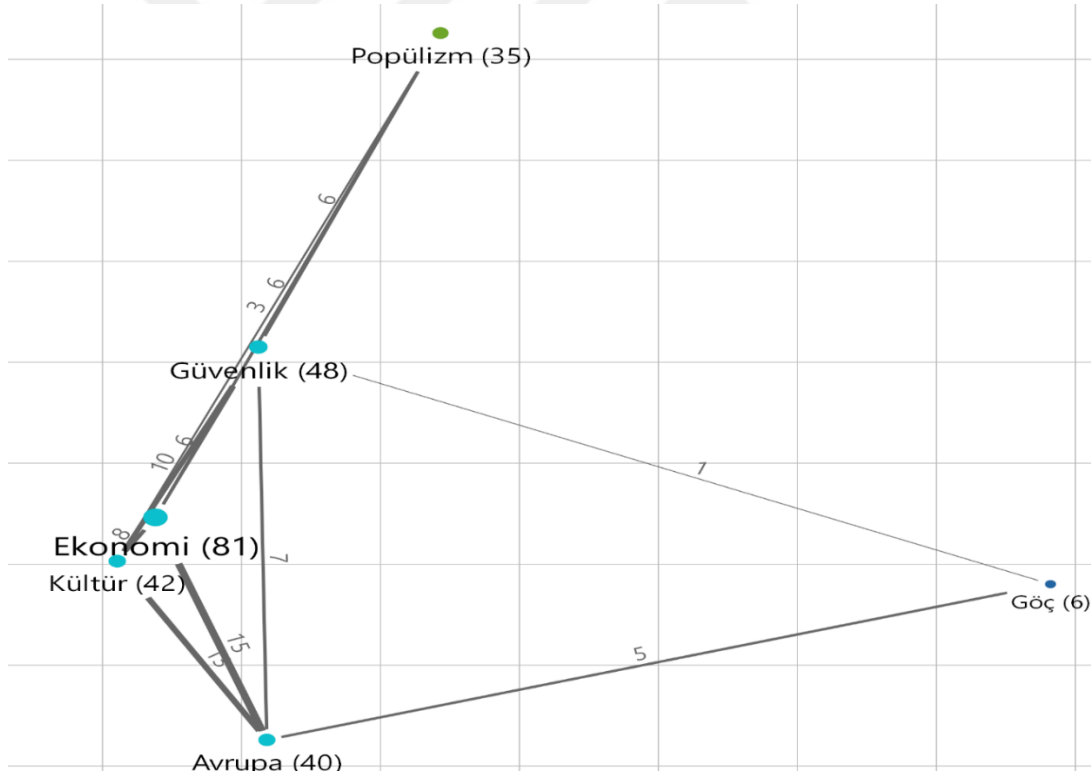
“Öngörülebilir sağlık kariyerleri ve maaş artışları. Bir sağlık kariyer modeli geliştirerek ve tıp camiası, hemşireler ve profesyoneller için maaşları artırarak, istikrarlı ve öngörülebilir bir refah yaratacağız ve doktorların batıya göç etmesini durduracağız.”⁷⁰⁶

“Bugün, en yetenekli araştırmacılardan bazıları Macaristan’dan göç ediyor. Dar ve sefil fırsatlar arasında, fedakârlık pahasına kalan kişi kalır. Üniversitelerle bağlantılı Macar araştırma merkezlerini güçlendirecek ve yeniden sermayelendireceğiz.”⁷⁰⁷

“Hızlı bir şekilde yetişmek için, Macar dış politikası, Macaristan üzerindeki geçici kısıtlamaların mümkün olan en kısa sürede kaldırılmasını talep etmeli ve Birliğin dış ekonomik ilişkilerinin, özellikle enerji sektöründe ve ilgili endüstrilerde, Birlik içinde tekelden bağımsız ve rekabetçi bir ilişkiye katkıda bulunmasını sağlamak için adımlar atmalıdır.”⁷⁰⁸

4.1.2. MDF

Grafik 37 : MDF, 2006 Manifestosu Kodlama Haritası

Bu seçimde FIDESZ-MPSZ-KDNP-MDF ittifak oluşturmuşlardır. Yukarıdaki ağ grafiğinde güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa'nın güçlü bir ağ oluştururken göç ve

⁷⁰⁶ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 28.

⁷⁰⁷ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 30.

⁷⁰⁸ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 38.

popülizmin ayrı ağlar oluşturduğu görülmektedir. Göç bir güvenlik ve Avrupa meselesi olarak ele alınmıştır. Popülist retorikler güvenlik, kültür ve ekonomi üzerinde kullanılmıştır. Avrupa ve ekonomi bağdaşırken, kültür ve ekonomi yakından ilişkilendirilmiştir. Parti düşünceli ve gerçek kırsal kalkınmaya önem verdiklerini belirtip kırsalı kalkındırmak gerektiğini söylemiştir. NATO ve AB ilkelerine uygun davranacaklarını dile getirmişlerdir. Yasadışı göçle ilgili olarak Macaristan'ın, AB'nin sınırında olduğunu, hedef ülke pozisyonunda olduğunu söyleyerek endişesini dile getirmiştir; organize suçların yükselişini bağlayan bir açıklama yapmıştır. Güvenlik söylemi için popülist retorik kullanılmıştır. Manifestonun ana odağı, kültür ile tarihi mirasıyla ve sınırlar gözetmeksizin tanımlanan Macar milleti ve Macarlar olmuştur; bu bağlamda, kendine özgü Macar kimliği özel ve önemli bir rol oynamıştır. Aşağıda, MDF 2006 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Macaristan Sınır Muhafızlarının faaliyetleri, AB üyeliğimiz ve Schengen örgütünün uyumu ile belirlenmektedir. Yasadışı göç ile ilgili olarak, Macaristan, AB'ye geçişten sonra giderek artan bir hedef ülke haline geliyor. Uluslararası organize suçların yükselişi ve belirli belirli terörizm biçimlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte insan ticareti ve ilgili suçlar hesaba katılmalıdır.”⁷⁰⁹

“MDF, NATO üyeliğimizi Macaristan'ın askeri güvenlik garantisi olarak görüyor. Balkanlar'da NATO varlığını sürdürmenin haklı olduğunu düşünüyor, demokratik sistemleri ve insan ve azınlık haklarına saygı ile buna uygun hale getirilen tüm komşu ve bölgesel devletlerle örgütün Doğu Avrupa'ya genişlemesini destekliyoruz. Macaristan'ın belirleyici siyasi ve güvenlik politikası hedefi aynı zamanda uluslararası işbirliğine dayalı olarak küreselleşmiş terörizme karşı mücadeleye aktif katılımıdır. Küresel mücadelede hiç kimse kolluk kuvvetlerinin kurbanı olamaz, terörizmle mücadele demokratik kazanımları ve azınlık haklarını baltalamak için kullanılamaz.”⁷¹⁰

“İki kutuplu uluslararası sistemin çöküşünün ardından, küresel silahlı çatışma riski önemli ölçüde azalırken, diğer yandan güvenlik riski zorluklarının kapsamı arttı. Etnik ve dini farklılıklar, terörizm, yasadışı silah ve uyuşturucu kaçakçılığı, kitle imha silahlarının çoğalması ve doğal ve endüstriyel afetler potansiyeli, ülkenin barışçıl gelişimini garanti eden, ulusal çıkarları güvence altına alan bir savunma sektörünün sürdürülmesini gerektirir, NATO'ya hizmet eder ve Avrupa Birliği üyeliğimizden kaynaklanan taahhütlerimizi yerine getirir.”⁷¹¹

⁷⁰⁹ MDF, **2006 Seçim Manifestosu**, 2006, s. 31-32.

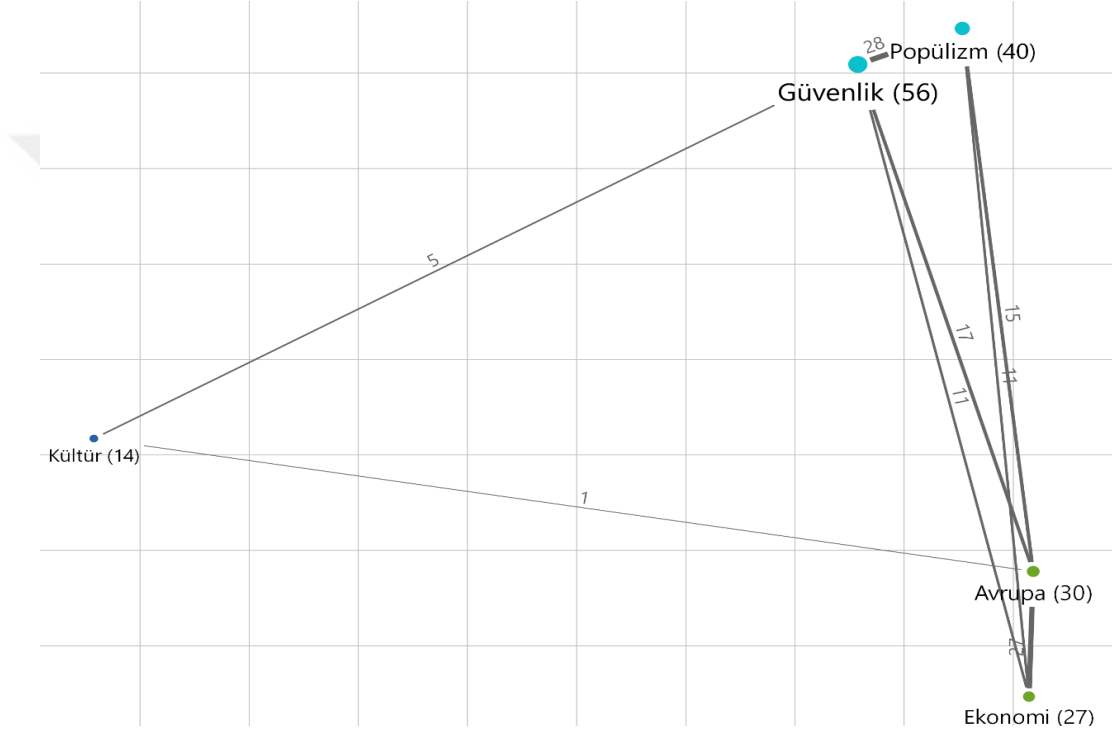
⁷¹⁰ MDF, **a.g.e.**, s. 41.

⁷¹¹ MDF, **a.g.e.**, s. 43.

“Çok işlevli aile çiftliklerini (kırsal, oko, biyo, şarap turizmi), kırsal alanlarda istihdam yaratmayı, eko-peyzajın korunmasını ve göçü durdurmayı kuvvetle desteklemeyi amaçlıyoruz.”⁷¹²

4.1.3. MSZP

Grafik 38 : MSZP, 2006 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, Avrupa ile bir ağ oluştururken, güvenlik ve popülizm ayrı bir ağ oluşturmuştur. Kültür ise güvenlikle ilişkilidir ve kültürün güvenliğinden bahsedilmiştir. Popülist retorikler ağırlıkla güvenlik için kullanılmış olsa da ekonomi ve Avrupa için de sıklıkla kullanılmıştır. AB yanlısı, hem AB'nin Macaristan'a hem de Macaristan'ın AB'ye katkılar yapacağını savunmakta ve bu ilişkinin çok değerli olduğunu dile getirmektedir. Avrupa entegrasyonunun içinde kültürel ve ekonomik olarak Macaristan'ın önemli bir noktada durduğunu dile getirilmektedir. Göç ile ilgili beyanda bulunulmamıştır. Azınlıkların yanında olduğunu belirterek, Roman vatandaşların entegrasyonuna yardımcı olduklarını ve olacaklarını belirtilmiştir. Ekonomi ve Avrupa bağdaşmıştır. Ekonomi Avrupa üzerinden okunabilir konumdadır.

⁷¹² MDF, a.g.e., s. 24.

Macaristan'ın 2004 yılında AB'ye üye olmuş olmasından ötürü birliğe eklenebilecek artı değer ve Avrupalılığın altı sıkça çizilmektedir.

Anti-sistem partisi olan MSZP, sosyal demokrat bir partidir. 2010'dan itibaren ana muhalefet partisidir. 2008 Krizi ve 2006 protestoları MSZP'ye verilen desteğin sonunu getirmiştir. Aşağıda, MSZP 2006 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Değerlerimizin ve güvenliğimizin artık geleneksel tehditler tarafından tehdit edilmediğinin farkındayız. Modern toplumlarda uluslararası terörizm, aşırı milliyetçilik, kitle imha silahlarının yaygınlaşması, dünya çapında artan eşitsizlikler, yoksulluk, yıkıcı kıtlıklar ve hastalıklar şeklinde yeni tehditler pusuda. Doğal afetler, çevremize karşı sorumluluğumuzun çarpıcı bir uyarısıdır. Müttefiklerimizle işbirliği içinde yeni tür güvenlik tehditleriyle başarılı bir şekilde mücadele etmeye hazırlanıyoruz.”⁷¹³

“Son dört yıl, Macaristan için bir açılım dönemi oldu. Toplum, çok çeşitli azınlıklara, Avrupa toplumlarına ve ülke komşularına açıktır. Gelecek, açık olan, dünyayı tanıyan, fırsatlarından yararlanan, korkularının üstesinden gelen ve diğer kültürlerle teması bir artı ve kaynak olarak gören Macaristan'a aittir. Avrupalı şüpheciliğin ikiyüzlü politikasını kesin bir şekilde reddetmemizin nedeni budur. Bu nedenle Ulusal Sorumluluk Programını oluşturduk. Dolayısıyla yurt dışında yaşayan Macarlar ile anavatanda yaşayan Macarlar arasında Birlik, yeni bir Demir Perde değil, aynı zamanda çoğunluk için bir köprü anlamına da geliyor.”⁷¹⁴

“Roman yurttaşlarımızın entegrasyonuna yardımcı oluyoruz. Bunun başlangıç noktası istihdam fırsatları, girişimciliğin teşvik edilmesi, eğitim ve sosyal ve sağlık durumunun önemli ölçüde iyileştirilmesidir. (...) Çok sayıda dezavantajın üstesinden gelmek için Roman gençliği desteklemek, okul ayrımını ortadan kaldırmak ve genel olarak sosyal önyargıyı azaltmak için önlemler alıyoruz.”⁷¹⁵

“Dış politikamızın temel amacı, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınması, ulusun Avrupa Birliği içinde sınır ötesi barışçıl bir şekilde yeniden birleşmesi için gerekli olan dış koşulları yaratmak ve ülkemizin, Macaristan'ın ve evimizin yapılmasına katkıda bulunmaktır, Avrupa, diplomatik faaliyetlerimiz sayesinde daha güvenli. Dış politika araçlarını, Macaristan'ın coğrafi konumundan ve kültüründen yararlanmamıza ve gerçek bir bölgesel ekonomik, lojistik ve yenilik merkezi haline gelmemize yardımcı olması için de kullanıyoruz. Avrupa Birliği, başarılı bir Macar halkı ve ulusun yeniden birleşmesi ve güvenliği için belirleyici çerçevedir. Avrupa entegrasyonunun geleceğinin, Topluluk ve ulusal çıkarların eşit fırsatlar üzerine uzlaştırılması üzerine inşa edilmesi gerektiğine inanıyoruz.”⁷¹⁶

⁷¹³ MSZP, **2006 Seçim Manifestosu**, 2006, s. 38.

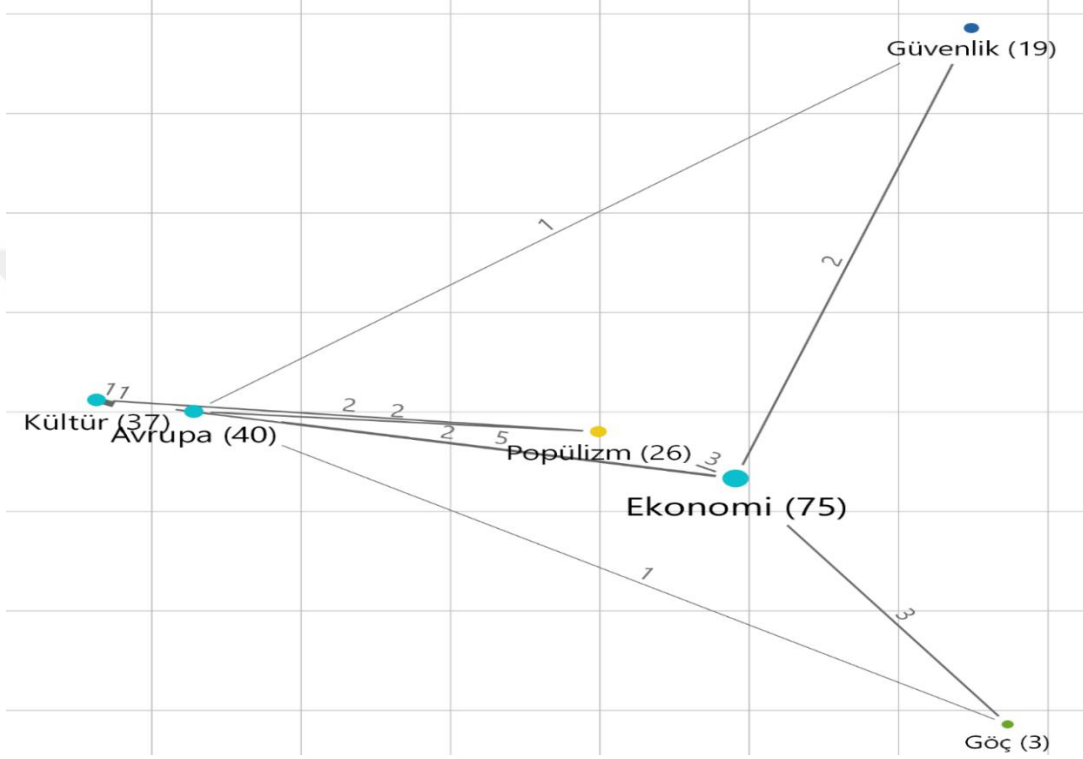
⁷¹⁴ MSZP, **a.g.e.**, s. 7-8.

⁷¹⁵ MSZP, **a.g.e.**, s. 23.

⁷¹⁶ MSZP, **a.g.e.**, s. 37.

4.1.4. SZDSZ

Grafik 39 : SZDSZ, 2006 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere kültür, ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken, güvenlik, göç, popülizm ayrı ağlarda kalmışlardır. Avrupa ekonomi ile bağdaşmıştır. Avrupa, kültür ve ekonomi kendi aralarında çok sıkı ilişkilidirler; bunun yanında Avrupa ve ekonomi güvenlik meselesi olarak da ele alınmıştır. Ayrıca Avrupa sıklıkla kültürle çakışmıştır. Popülizm yoğun olarak kültür, Avrupa ve ekonomi söylemlerinde kullanılmıştır. Göç ise yine bir Avrupa ve ekonomi konusu olarak gündem olmuştur. Göç politikasının serbestleşmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Dağınık Macarlar için öneriler mevcuttur. AB'nin sağladığı fırsatların değerlendirilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Entegrasyon sürecine değinilmiştir. Roman vatandaşların yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirileceğinden bahsedilmiştir; Roman tolerans programı yayınlamıştır. Ötekileştirilenin yanında durmaya çalışılmıştır. Aşağıda, SZDSZ 2006 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Neyse ki bugün acil bir tehdit yok. Risk teşkil eden: silahlı ve bilişim terörü.”⁷¹⁷

“Macaristan, Karpat Havzası’ndaki azınlık sorunlarının çözümü için bir model sağlamalıdır. Sınırın ötesindeki Macarların meselesi, iç siyasi savaşların konusu olmamalı! Sınırın ötesindeki Macar toplumlarının meşru taleplerini destekliyoruz. Müdahale olarak nitelendirilen tek taraflı, şiddet içeren eylemleri reddediyoruz. Amaçlarımız için ilgili çoğunluğun demokratik güçlerini kazanıyoruz. Macaristan’ın manevra alanını artıran akıllı uygulama. Avrupa Birliği’nin sunduğu bölgesel fırsatlardan yararlanmak. Göç politikasının liberalleştirilmesi. Siyasi ilişkiler sistemimizde, demokrasi ve istikrara bağlılık etnik referanslardan önce gelir.”⁷¹⁸

“Halk eğitiminde kullanılan müfredata Roman azınlığının tarihi ve kültürü hakkındaki bilgiler dahil edilmelidir. Tüm halka açık forumlarda Roman azınlığının adil temsili aranmalıdır. Roman kökenli memur sayımızı artıracaktır. Öğretmenlerin, doktorların, savcılarının, polis memurlarının, hakimlerin ve medya profesyonellerinin ileri eğitimine ayrımcılığın tanınması ve muamelesi ile açık fikirli iletişimin geliştirilmesini dahil edin.”⁷¹⁹

“Roman işletmelerini desteklemek için mikro kredi programı. Bilgi, muhasebe, pazar araştırması, proje yönetimi desteği. Kamu alımları Roman girişimciler ve Romanları istihdam edenler için bir avantajdır. Roman çalışanların eyalet ve belediye işyerlerinde çalıştırılması. Uzun süreli işsiz Romanları işgücü piyasasına geri döndürmek, kayıt dışı işleri açıklığa kavuşturmak.”⁷²⁰

4.2. 2010 Seçimi

2008 küresel ekonomik krizinin bir sonucu olarak, Macaristan ekonomisi durgunluğa geçmişti. % 5-6 negatif büyüme beklenirken işsizliğin % 9’a çıkması ve enflasyonun 2009’da % 6,3’ten % 3-4’e düşmesi öngörülmekteydi ve sonuç olarak, Sosyalist Parti, ülkenin ciddi ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya olduğu ve işsizliğin arttığı bir yıl boyunca iktidarda, ama azınlıkla ülkeyi yönetmek zorunda kaldı.⁷²¹

⁷¹⁷ SZDSZ, **2006, Seçim Manifestosu**, 2006, s. 183.

⁷¹⁸ SZDSZ, **a.g.e.**, s. 183.

⁷¹⁹ SZDSZ, **a.g.e.**, s. 108.

⁷²⁰ SZDSZ, **a.g.e.**, s. 106.

⁷²¹ Hungary - 2010 Election, **Global Security**, (Çevrimiçi) <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-politics-2010.htm>, 22 Ekim 2019.

Bu seçim, Macaristan'ın sağ partileri için büyük bir başarı olarak görülmektedir: Bir önceki yıla kıyasla, merkez sağ FIDESZ 99, aşırı sağ Jobbik 47 sandalye kazanırken ve merkez sol Macar Sosyalist Partisi 131 sandalye kaybetmiştir.⁷²²

Fidesz, başkanlık ve Yüksek Mahkeme de dâhil olmak üzere kontrol etmediği her kurumun otoritesini zayıflatmaya başlamıştı; iktidardaki FIDESZ partisi, Devlet Denetleme Dairesi ve Merkez Bankası gibi önemli finans kurumlarının da kontrolünü talep etmekteydi.⁷²³ Macaristan ve Türkiye'nin paralel olduğu bir konu da budur.

Diğer tüm dini gruplar geriye dönük olarak kayıtlı dinler statüsünden çıkarıldı; Din Yasası, dini azınlık gruplarına karşı ayrımcılık yapmaktadır ve bu nedenle AGİT, AB, Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve BM standartlarına aykırı durumdadır; ayrıca yeni medya yasası, FIDESZ'i devlet televizyon kanallarının ve diğer tüm kamu medya kuruluşlarının kontrolüne vermiştir.⁷²⁴

Seçim kampanyasında ekonomik kriz ve iyileşme planları, MSZP hükümetinin performansı, yolsuzlukla mücadele ve daha az bir ölçüde Roman nüfusu gibi yerel sorunlar gündemdeydi; bazı muhataplar, Jobbik'in radikal ve kışkırtıcı olduğunu düşündükleri söylemi ve Jobbik kampanya etkinliklerinde tartışmalı 'Yeni Macar Muhafızları'nın varlığı konusundaki endişelerini dile getirmiştir.⁷²⁵

Jobbik, kampanya sırasında Romanlara karşı popülist, hoşgörüsüz ve milliyetçi söylemler kullanmıştır; partinin belirli türden suçları tanımlamak için kullandığı 'çingene suçu' (gypsy-crime) terimi, belirli suç türlerinin etnik kökene atfederek ve böylece

⁷²² Hungary 2010 Election, **Election Guide**, (Çevrimiçi) <http://www.electionguide.org/elections/id/2458/>, 20 Kasım 2018.

⁷²³ Hungary - 2010 Election, **Global Security**, (Çevrimiçi) <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-politics-2010.htm>, 22 Ekim 2019.

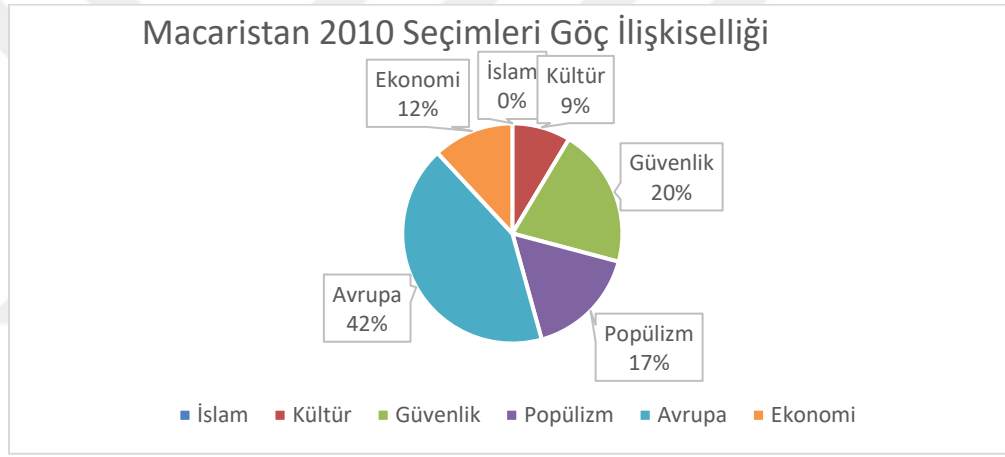
⁷²⁴ Hungary - 2010 Election, **Global Security**, (Çevrimiçi) <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-politics-2010.htm>, 22 Ekim 2019.

⁷²⁵ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, Macaristan 11 Nisan 2010 Parlamenter Seçimleri, 9 Ağustos 2010, Warsaw, s.14.

olumsuz klişeleri güçlendirmektedir.⁷²⁶ “Macaristan Macarlara aittir” söylemi ile Jobbik lideri Gabor Vona Roman ve Yahudi karşıtı, yabancı düşmanı ifadeler kullanmıştır.⁷²⁷

Aşağıda Macaristan 2010 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Macaristan 2010 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile Avrupa, güvenlik, popülizm, ekonomi ve kültür ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 40 : Macaristan 2010 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

4.2.1. FIDESZ-KDNP

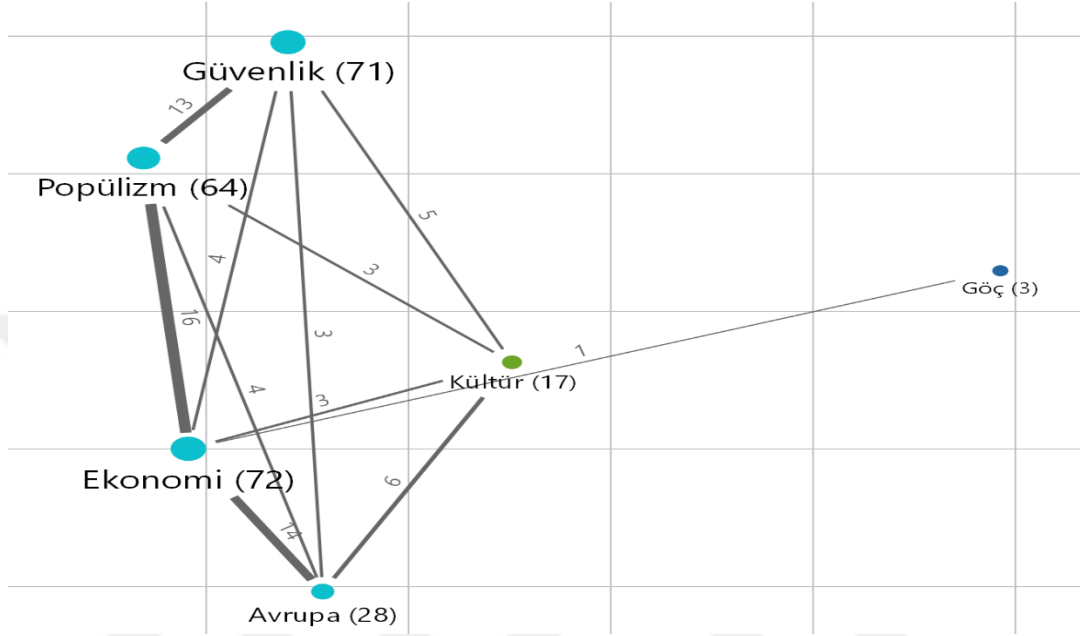
Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, güvenlik, ekonomi ve Avrupa bir ağ oluştururken, kültür ve göç ayrı ağlar oluşturmuşlardır. Göç kategorisi ile ekonomi kategorisi ilişkilendirilmiştir. Kategoriler haritadaki diğer kategorilerin tamamıyla ilişkilidir. Popülizm retorikleri en çok Avrupa, güvenlik ve ekonomi için kullanılmıştır. Macar halkı, Macarlar, biz, bizim değerlerimiz, bizim gücümüz retorikleri çok sık kullanılmaktadır. Genelde Macaristan'ın problemi olan sağlık sektörü çalışanlarına değinilmiştir.

⁷²⁶ OSCE/ODIHR, a.g.e., s.22.

⁷²⁷ Hungary - Parliamentary Elections

https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html

Grafik 41 : FIDESZ, 2010 Manifestosu Kodlama Haritası

FIDESZ muhalefette olması sebebiyle iktidarı eleştirmektedir. Gelecek zaman kullanılarak yazılan bir manifestodur; takip eden yıllardaki seçimlerde manifesto çıkarmadığı gibi, geçmiş zaman referanslı cümleler kuracaktır. Yapacağız, edeceğiz zaman kipinden yaptık oldu kipine geçiş yapmıştır. Sosyal güvenlik ve sağlık sektörü eleştirileri daha ağır basmakla beraber iktidara karşı özellikle ekonomi ve sosyal güvenlik konularında popülist retorik kullanılmıştır. Aşağıda, FIDESZ-KDNP 2010 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Doğrudan hasta bakımından yaklaşık 250 milyar forint ve Sağlık Sigortası Fonundan yaklaşık 400 milyar forint alınmıştır. Bu, artan hasta yüklerine, uzun bekleme listelerine, doktorların ve uzmanların göçüne ve tüm altyapının tahrip olmasına neden oldu. Varlıkların % 80’den fazlasının değiştirilmesi gerektiği üzücü bir gerçek.”⁷²⁸

“Önceki yılların uygulamalarının aksine, iyi bir hükümetin hassas sosyal güvenlik dokusunu ezmeme, bireylerin ve ailelerin temel güvenliğini öngörülebilir bir şekilde garanti altına alma, çocuk doğurmayı, milletin hayatta kalmasını teşvik etme, herkese bağımsız yaşam şansı verme ve destekleme sorumluluğu vardır.”⁷²⁹

⁷²⁸ Fidesz-KDNP, **2010 Seçim Manifestosu**, 2010, s. 62.

⁷²⁹ Fidesz-KDNP, **a.g.e.**, s. 74.

“Bugün Macarlar ve aileler yalnızca işsizlik ve suçla değil, aynı zamanda son sekiz yıldaki hükümet politikasının bir sonucu olan sosyal güvenliğin çökmesiyle de tehdit ediliyor.”⁷³⁰

“Bununla birlikte, son sekiz yıl bu kırılğan ancak önceden tahmin edilebilir güvenliği paramparça etti. Hükümet, aile politikasının milliyetçi hedeflerini, yoksulluğu azaltmayı amaçlayan sosyal politika hedefleriyle karıştırdı. Bağımsız orta sınıflarla derin yoksulluk içinde yaşayanları karşılaştırdı. İnsana yakışır işten elde edilen gelir yerine yüksek miktarda yardıma öncelik verdi.”⁷³¹

“Düzen ve güvenlik yaratılmalıdır: Macaristan’da düzen olmadığı sürece ne özgürlük ne de refah olacaktır. Herkesin iyi bir yaşam fırsatına sahip olduğu söylenmelidir. Ancak gerçekten iyi ve değerli bir yaşam sürmek için önce yaşamlarımızı sürdürmek için gereken ürünlere ihtiyacımız var. Yoksul bir kişinin adil olamayacağını görmek kolaydır çünkü yaşamak için mücadele eder ve gerekirse başkalarını ezip kendi güvenliğini arar. Güvenlik adaletin önünde ve bugün Macaristan’da ciddi bir güvenlik eksikliği var. Yasalara uyan vatandaşların günlük fiziksel ve maddi güvenliğini devlet araçlarıyla garanti altına almadan uzun vadede hiçbir demokrasi işleyemez. FIDESZ bu alanda hiçbir taviz vermiyor: Şiddet üzerindeki devlet tekelinin zayıflaması ve özel orduların oluşturulması kabul edilemez. Devlete ve hukuka yetki ve saygı yeniden sağlanmalıdır.”⁷³²

“Kendimizi güvende hissetmek ve hedeflerimize ulaşmak için düzene de ihtiyacımız var. Niyeti adil olmayan, kafa karışıklığı içinde balık avlamayı seven veya aptal olan biri için emrin hiçbir değeri yoktur. Biz Macarlar, özgürlüğün düzensiz kaos ve korku doğurduğunu şimdi yaşıyoruz. Düzenin olmadığı yerlerde ızgaralar, asma kilitler, kilitler, bariyerler ve gözetleme kameraları çoğalır. Dolayısıyla, hepimizi birleştiren değerleri merkeze koyarsak siyaset gündelik hayata ve insanlara dönüş yolunu bulabilir: iş, ev, aile, sağlık ve düzen.”⁷³³

4.2.2. Jobbik

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, Avrupa, popülizm, güvenlik kuvvetli bir ağ oluştururken, kültür ve göç ayrı iki ağ oluşturmuştur. Bütün kategoriler birbiriyle kesişmektedir, sadece kültür ve göç ilişkilendirilmemiştir. Popülist retorik ağır bir şekilde ekonomi ve Avrupa söylemlerinde kullanılmıştır, göç kategorisi ile de bağdaşmıştır. Göç bir ekonomi, güvenlik ve Avrupa meselesiyken, güvenlik sıklıkla ekonomi konusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

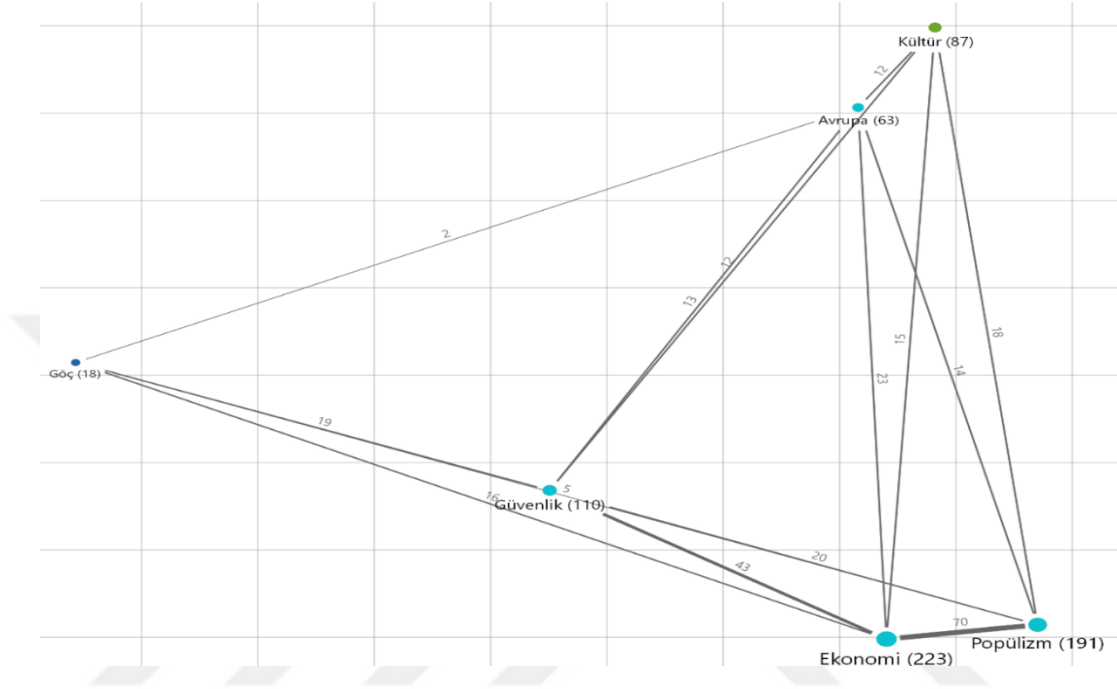
⁷³⁰ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 72.

⁷³¹ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 72.

⁷³² Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 94-95.

⁷³³ Fidesz-KDNP, a.g.e., s. 21.

Grafik 42 : Jobbik, 2010 Manifestosu Kodlama Haritası

Avrupa şüpheli söylemleri çok sık yapmaktadır. Kültür, güvenlik, popülizm, Avrupa ve ekonomi ile ilişkilidir. Kültürel bağların aşındığının altı çizilmektedir. Etnik kökenin Macar olmasının altı çizilmiş, Romanlar özellikle ayrıştırılmıştır. Çingene (*cigány*) hitabeti kullanılmıştır. Din vesilesiyle yola getirmekten bahsetmiştir. İktidara yönelen eleştiri mevcuttur, polis şiddetinden bahsedilmiştir. Ötekileştirilen grup Romanlar ve pozitif ayrımcılığa uğrayan azınlıklardır. Macarlar, Macar halkı, Macar ulusu, bizim kültürümüz retorikleri metne hakimdir. Yurtdışında yaşayan Macarlar her manifestoda olduğu gibi bu manifestonun da konusu olmuştur. Aşağıda, Jobbik 2010 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Herkes kamuoyunda bu ilkeye katılırken, neoliberalizmi temsil eden parlamento partilerinin, ikiye bölünmüş bir şekilde kültürün siyasetten bağımsızlığını vurgulayıp talep ederken, Macaristan’da bir tür kültürel terör gerçekleştirdiğini görüyoruz.”⁷³⁴

“Sivil ulusal güvenlik servisi, Macar ulusunun ve Macaristan Cumhuriyeti’nin egemenliğini, terörle mücadele, uluslararası organize suça karşı eylem, karşı casusluk, bilgi toplama, yasadışı göç ve iltica, su tabanının korunması, ekonomik ve mali güvenliği korur, öncelikli ürünlerin, kimyasal, nükleer ve biyo-terörizm üretim ve ticaretinin kontrolü, doğa ve çevrenin korunması, acil durum yönetimine katılım, enerji arz

⁷³⁴ Jobbik, **2010 Seçim Manifestosu**, 2010, s. 51-52.

güvenliğinin korunması, dini terörizm ve aşırılık, siber suçlara karşı koruma ve kişilerin korunması ve ulusal güvenlikteki nesneler görevlerinizi yerine getirir.”⁷³⁵

“Polis düzenli olarak toplanma hakkını orantısız ve gereksiz bir şekilde kısıtlayarak, haklarını kullanan vatandaşları korkutucu güç gösterileriyle terörize etmeye çalışıyor.”⁷³⁶

“İç nüfus içindeki oranların, demografik sorunları ve pozitif ayrımcılığa uğrayan azınlıkları, özellikle de ulusal ortalamanın çok üzerinde hızla büyüyen Romanları ele almak için desteklenen göç nedeniyle ortaya çıkması da temel bir ulusal politika sorunudur.”⁷³⁷

“Çingeneler, pozitif ayrımcılık yoluyla, ona toplumda anlamlı bir performans için çabalamama fırsatı veren yapay bir kurban haline geldi.”⁷³⁸

“Romanların çıkarlarına aykırı olarak pozitif ayrımcılığa dayalı devlet finansmanı yerine Romanların gerçek iç özelliklerine dayanan ve sorunlarını din yoluyla çözmeye çalışan bir sistem işletmek istiyoruz. Jobbik, aileler için bir partidir. Tüm politikamızın odak noktası aileleri desteklemektir, bu nedenle kilise politikamızın temel amacı aile kurumunu güçlendirmektir.”⁷³⁹

“Son 20 yılda göç ve istihdam amacıyla ülkeden ayrılan Macarlar için son yirmi yılın politikasının söyleyecek hiçbir şeyi yoktu.”⁷⁴⁰

“Nüfus düşüşünün durdurulması sadece ulusumuzun hayatta kalması için değil, aynı zamanda ekonomimizin yaşayabilirliği için de hayati önem taşır. Beliren demografik felaket, iç etnik oranlardaki şiddetli değişimle de artmaktadır. Jobbik’in vizyonuna göre, ulusun temel dayanakları adil, çalışkan ve çok çocuklu Macar aileleridir, bu yüzden onların desteği -ülkenin geleceğine yaptıkları yatırımın tanınmasından başka bir şey değildir- kilit bir stratejik hedeftir.”⁷⁴¹

4.2.3. MSZP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, Avrupa kuvvetli bir ağ oluştururken, güvenlik ve popülizm diğer ağı oluşturmuştur. Kültür ve göç ayrı iki ağ olarak gösterilmiştir. Göç bir güvenlik meselesidir. Kalan beş kategori birbirleriyle kesişmişlerdir. Ekonomi, kültür, güvenlik ve Avrupa üzerinde popülist retorik kullanılmıştır. Avrupa ve ekonomi bağdaşmıştır. Terör, göç, iklim değişikliği aynı kefedele alınmıştır. Macaristan’ın ana problemlerinden olan sağlık sektörü göçü bu manifestoda

⁷³⁵ Jobbik, **a.g.e.**, s. 69.

⁷³⁶ Jobbik, **a.g.e.**, s. 87.

⁷³⁷ Jobbik, **a.g.e.**, s. 33.

⁷³⁸ Jobbik, **a.g.e.**, s. 41.

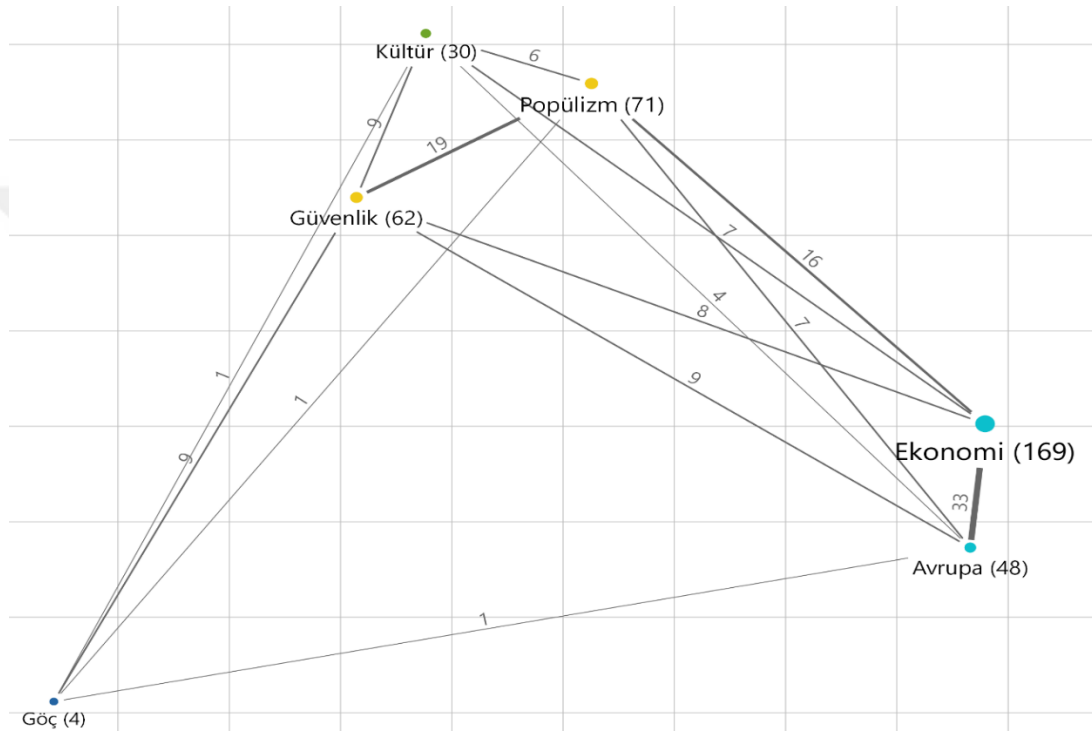
⁷³⁹ Jobbik, **a.g.e.**, s. 59.

⁷⁴⁰ Jobbik, **a.g.e.**, s. 57.

⁷⁴¹ Jobbik, **a.g.e.**, s. 8.

ele alınmıştır. Genel olarak yurtdışında yaşayan Macarların işsizlikten kaçışından bahsedilmiştir.

Grafik 43 : MSZP, 2010 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, MSZP 2010 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Küreselleşen finansal süreçler, krizler, göç, iklim değişikliği, enerji güvenliği, halk sağlığını tehdit eden dış süreçler ve sınır ötesi suç, uyuşturucu kaçakçılığı ve uluslararası terörizmin zorlukları gibi yeni uluslararası risk türlerini yeterince ele almaya hazırız.”⁷⁴²

“Hükümetin temel görevi, ülkenin, ulusun, ailelerin ve bireylerin dış ve iç güvenliğini sağlamaktır. Stratejik çabalarımızın merkezinde, geçim güvenliği, sosyal, sağlık, epidemiyolojik güvenlik, kültürel güvenlik hakkı, kamusal alan düzeni, özel alanların dokunulmazlığı ve ahlaki norm ve beklentilere uyum anlamına gelen kapsamlı güvenlik vardır. (...) Bunlar arasında vatanın güven verici savunması, teröre karşı savunma, kitlesel göç, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yer alıyor.”⁷⁴³

“Rejim değişikliğinden sonra bir buçuk milyon kişi işini kaybetti. Yüzbinlerce kişi göç etti, çoğu karaborsada, geçici işlerde ve işsizlikte yaşıyor.”⁷⁴⁴

⁷⁴² MSZP, 2010 Seçim Manifestosu, 2010, s. 40.

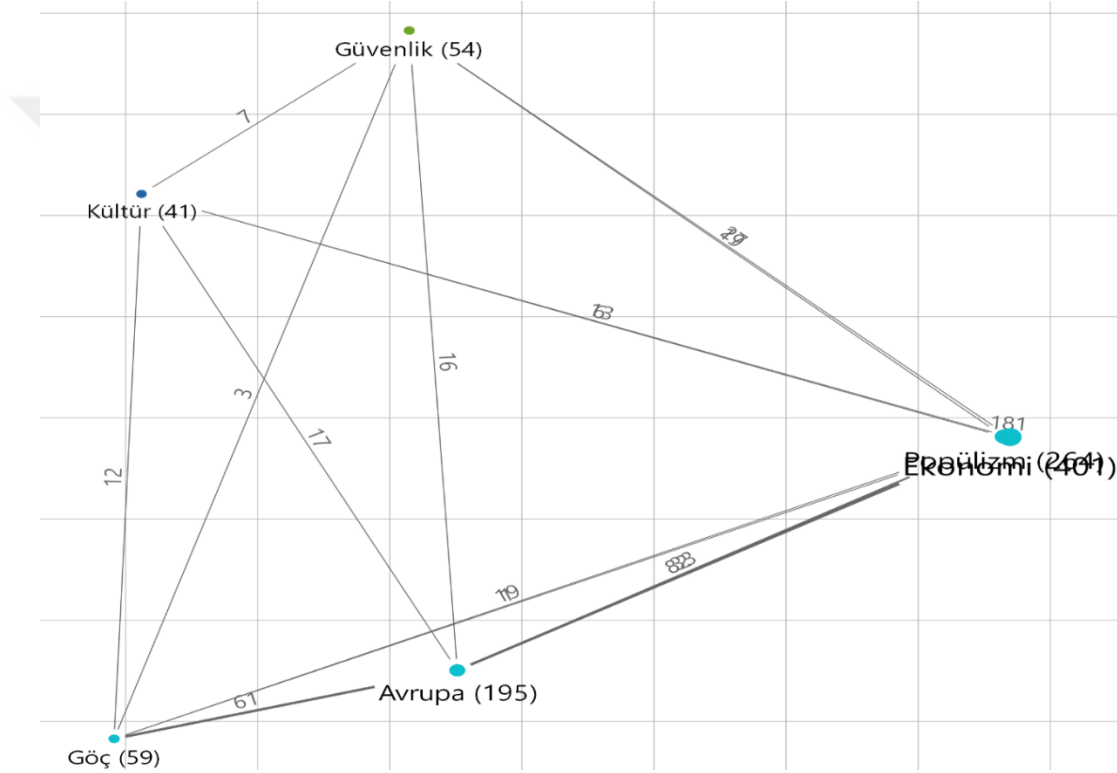
⁷⁴³ MSZP, **a.g.e.**, s. 42.

⁷⁴⁴ MSZP, a.g.e., s. 17.

“Göçü azaltmak için, kıt mesleklerde ve kıtlık alanlarında çalışanlar için uygun fiyatlı konutlara erişim sağlıyoruz.”⁷⁴⁵

4.2.4. LMP

Grafik 44 : LMP, 2010 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere göç, ekonomi, Avrupa, popülizm bir ağ oluştururken, güvenlik ve kültür ayrı ağlar oluşturmuşlardır. Her kategori birbiriyle kesişmektedir. Avrupa ve ekonomi bağdaşmıştır ve popülist retorikler hakimdir. Popülizm kategorisi, ekonomi ile bağdaşmış şekilde gözlemlenmektedir. Göç kategorisi için popülist retorikler kullanılmıştır; bu, bir kültür ve güvenlik meselesi olarak ele alınmıştır, ekonomi ve Avrupa bağlamı da mevcuttur. LMP’nin 2010 seçim manifestosunda göçe çok geniş yer verilmiştir. Bu kadar çok kesişimin ve frekansın olmasının öncelikli sebebi manifestonun uzun olmasıdır. Diğer sebebi ise Macaristan’ın göç politikası başta olmak

⁷⁴⁵ MSZP, a.g.e., s. 45.

üzere diğer politikalarda da detaylı ve kapsamlı bir prosedürünün olmayışdır. Uzun vadede dünyada bu kadar kapsamlı bir göç hareketinin olma ihtimalini 2010 yılından tahmin etmiş ve Macaristan'ın hazırlıksız olduğunun altını çizmiş bir partidir. Hak temelli bir anlayış ile göç mevzusuna bakmaktadır; gerek Cenevre Sözleşmesi gerek AB içi sözleşmelerin iyileştirilmesi gereğinin altını çizmiştir. Mülteci kamplarının dönüştürülmesi gerektiğini sosyal olanaklar ve ihtiyaçları da kapsayacak şekilde vurgulamıştır. Mülteci çocuklarının haklarının iyileştirilmesi gerektiğini söylemiştir. Medyada ve eğitimde göçmenler ve göç konusunda bilinçlendirme yapılması gerektiğini belirtmektedir. Macaristan'daki göçmenlerin entegrasyonunun, Macar kültürünün, toplumunun ve ekonomisinin de yararına olduğunu belirtmiştir. Açık bir şekilde göçmen yanlısıdır. Göçmenlerinin varlığının ekonomiye katkı sunacağını belirterek yasaların iyileştirilmesi gerekliliğini savunmuştur. Avrupa'yı eleştirmekte fakat birlik ve beraberliğine inanmaktadır. Çevresel sorunlara dikkat çekmiştir, geleneksel askeri yöntemlerin bir işe yaramayacağını altını çizmiştir. Aşağıda, LMP 2010 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Zamanımızın güvenlik politikası sorunları, küresel salgınlar, çevresel riskler ve terörizm geleneksel askeri yöntemlerle ele alınamaz.”⁷⁴⁶

“Uzun vadeli hedefimiz, Cenevre Mülteciler Sözleşmesi ve diğer insan hakları sözleşmeleri kapsamındaki yükümlülüklerine tamamen bağlı olan ve insani ihtiyaçlara dayanışma temelinde cevap verebilen açık ve güvenli bir Avrupa yaratmaktır. Koşulları gereği memleketlerinden göç etmeye zorlananların hareket özgürlüğünü reddetmek Avrupa'nın dayanışma geleneğine aykırıdır.”⁷⁴⁷

“Düzenli göç, Cenevre Sözleşmeleri kapsamındaki mülteciler ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan diğer kişilerin (vatansız kişiler, iç savaştan mülteciler gibi) kabul edilmesinin yanı sıra, strateji, göz önünde bulundurmalı ve iklim değişikliğine bağlı uzun vadeli göç sonuçlarını dikkate almalıdır.”⁷⁴⁸

“Sığınmacıların kabulü, Batı Avrupa örnekleri temelinde, mevcut kamp barınmalarını, insan ihtiyaçlarını ve kültürel farklılıkları dikkate alan ve mümkün olan en kısa sürede kendi kendine yeterliliği teşvik eden bir sistemle dönüştürülmelidir. Bu sadece bir dizi çatışmayı önlemekle kalmaz, aynı zamanda daha kişiselleştirilmiş destek, daha sonra

⁷⁴⁶ LMP, 2010 Seçim Manifestosu, 2010, s. 111.

⁷⁴⁷ LMP, a.g.e., s. 114.

⁷⁴⁸ LMP, a.g.e., s. 114.

tanınan mültecilerin entegrasyonuna da büyük katkı sağlar. Mevcut kabul sistemi etkili bir şekilde çalışmıyor ve maalesef mültecilerin giderek evsiz kalmasına neden oluyor.”⁷⁴⁹

“İç göç ve iltica uygulamaları, yoldaşlarından ayrılmış çocuklara özellikle dikkat etmelidir. Uluslararası Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de yer alan hakların, özellikle çocukların yüksek yararı olmak üzere, uygulamada tam olarak uygulandığından emin olunmalıdır.”⁷⁵⁰

“Ancak 2008 Eurobarometer anketine göre, Macaristan’daki insanlar AB’de göçmenleri en çok reddedenlerdir. Ankete katılanların % 82’si, göçmenlerin ülkeye çok şey kattığı ifadesine katılmıyor. Çok daha fazla göçmen olan İsveç’te, bu göçmenler toplam nüfusun % 5,7’sini oluşturuyor ve yanıt verenlerin % 83’ü ifadeyle aynı fikirde.”⁷⁵¹

“Bununla birlikte, göç, sadece emeğin yerini almak anlamına gelemmez. Bu nedenle, göçmenlerin entegrasyonu, önümüzdeki yıllarda Avrupa’nın en önemli sosyal sorunlarından biri olacaktır. Göçmenler Avrupa’nın kültürel çeşitliliğini zenginleştiriyor, ancak ev sahibi ülke uygun entegrasyonu sağlamazsa, ülkesine şiddetli ayrımcılık mağdurları koyuyor ve bu da nesiller boyu marjinalleştirilebiliyor. 1999’da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması’nda üye devletler, adalet ve içişleri, vize, iltica ve göçmenlik politikası ve dış ve iç sınır kontrolü konularının çoğunu Topluluk düzeyine taşıdı. Macaristan, Avrupa Birliği’nin ortak kuralları doğrultusunda kendi göçmenlik politikasını geliştirmelidir. Bu politikanın çok kültürlü bir Avrupa modeline dayanması gerektiğine inanıyoruz. Yasal göçü makul bir çerçeve içinde ve azınlıkların gerçek entegrasyonunu teşvik etmek yalnızca küresel adaleti değil, aynı zamanda Avrupa refah modelinin sürdürülmesini de gerektirir.”⁷⁵²

“Göçmenlere ilişkin veriler göç kurumlarında farklıdır, göçmen kavramı Macar hukukunda bilinmemektedir. Bu nedenle, kuralların daha iyi uyumlaştırılmasına ihtiyaç vardır. Göçmenlerin ve mültecilerin entegrasyonuna yardımcı olacak düzenleme ve siyasi irade eksikliği var ve entegrasyon stratejimiz mevcut değil. Macaristan’da yaşayan yabancılar oturma ve yerleşme izni alırken, dil öğrenirken ve barınma, eğitim ve istihdam kurarken bir takım sorunlarla uğraşmak zorundadır. Entegrasyonun son aşaması olacak Macar vatandaşlığının kazanılması, Avrupa açısından Macar düzenlemeleri tarafından özellikle zorlaştırılmıştır.”⁷⁵³

“Medya ve eğitim sistemi aracılığıyla halkı göç meseleleri hakkında bilgilendirmek esastır. Yabancılar duyulan güvensizlik azaltılmalıdır. Olumlu örnekler sunmanın önemli olduğunu düşünüyoruz. Kültürlerarası eğitim kademeli olarak eğitime sokulmalı ve eğitimciler göçmenleri eğitmeye hazırlanmalıdır.”⁷⁵⁴

⁷⁴⁹ LMP, a.g.e., s. 115.

⁷⁵⁰ LMP, a.g.e., s. 115.

⁷⁵¹ LMP, a.g.e., s. 107.

⁷⁵² LMP, a.g.e., s. 108.

⁷⁵³ LMP, a.g.e., s. 108.

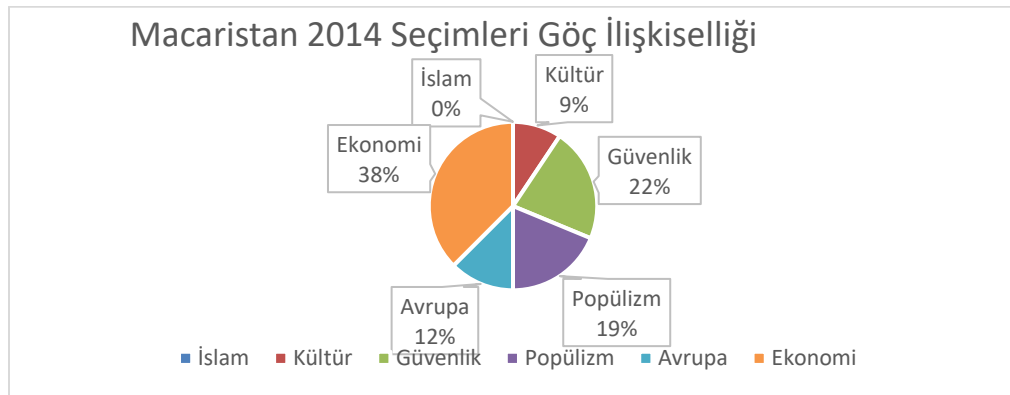
⁷⁵⁴ LMP, a.g.e., s. 114.

4.3. 2014 Seçimi

2010 seçimlerinin ardından, iktidar koalisyonu yasal çerçevede kapsamlı bir elden geçirme başlattı, yeni bir Temel Yasayı (anayasa) kabul etti ve seçim yasaları da dahil olmak üzere önemli sayıda temel yasayı revize etti; bunların tümü üçte iki çoğunluğu gerektirmekteydi; milletvekillerinin bireysel önerilerinin ardından, bu yasalar değiştirildi ve büyük ölçüde muhalefet partileriyle kamuoyu istişaresi veya kapsayıcı diyalog olmaksızın kabul edildi.⁷⁵⁵ Bu bağlamda da Türkiye ile Macaristan arasında ciddi paralellikler görülmektedir.

Yeni yasaya göre bu seçimle üye sayıları ve diğer bazı değişiklikler yapılmıştır (386'dan 199 üye dönüşümü). Önceki yasaya göre çoğunluk sisteminde kullanılmayan oylar, % 5 barajına ulaşılması koşuluyla orantılı yarışmaya tahsis edilmekteydi; yeni mevzuat ise kazanan adayın fazla oylarının transferini sağlarken, kullanılmayan oyların transferini de sürdürmektedir (Bu durumda fazlalık, kazanan adayın ikinci en büyük adayın toplam oylarının üzerinde ve üzerinde elde ettiği miktardır. Ayrıca seçim bölgesinde oy payı artı bir); bu seçimler için, bu değişiklik FIDESZ-KDNP'ye altı ek sandalye ayrılmasıyla sonuçlanmıştır.⁷⁵⁶

Grafik 45 : Macaristan 2014 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

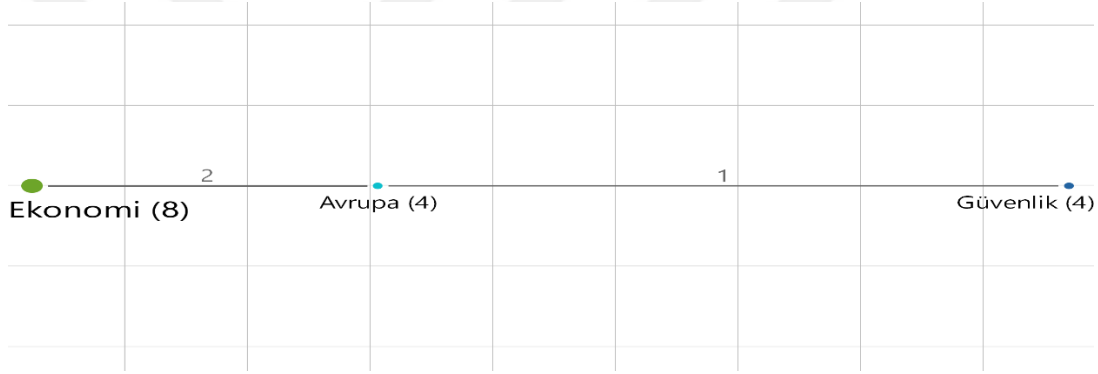
⁷⁵⁵ OSCE/ODIHR, **Limited Election Observation Mission Final Report**, Macaristan 6 Nisan 2014 Parlamento Seçimleri, 11 Temmuz 2014, Warsaw, s. 4.

⁷⁵⁶ OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 6-7.

Yukarıda Macaristan 2014 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Macaristan 2014 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile ekonomi, güvenlik, popülizm, Avrupa ve kültür ile ilişkilendirilmiştir.

4.3.1. FIDESZ-KDNP

Grafik 46 : FIDESZ, 2014 Manifestosu Kodlama Haritası

Fidesz 2013 ve 2018 yıllarında seçim manifestosu yayınlamamıştır; bu sebeple Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın seçimlerden önceki parti konuşmaları, tekabül edecek seçime paralel olarak alınmıştır. Birçok kaynak manifesto olarak Orban'ın bu iki konuşmasını kullanmıştır. FIDESZ ve Orban bu seçimlerde daha çok seçim sistemini değiştirmek üzerine propagandasını yapmış, daha çok muhalefet ve AB üzerinden söylem geliştirdiği bir seçim olmuştur.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, Avrupa ve güvenlik yakından ilişkili değişimlerdir. Fakat Avrupa ile ekonomi ilişkilidir ve Avrupa güvenlik meselesi yapılabilmektedir. Güvenlik Avrupa ve ekonomi ile birer kez kesişmektedir fakat ekonomi ve Avrupa'nın ilişkilendirilmesi daha kuvvetlidir. Avrupa şüpheli söylemleri çok sık yapmaktadır, Macar halkı, biz, bizim değerlerimiz, bizim gücümüz retorikleri çok sık kullanılmaktadır. Ülkeyi iktidarı sırasında çok iyi bir yere taşıdığının mütemadiyen altını çizmektedir. Aşağıda, FIDESZ-KDNP 2014 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Avrupa’da düşerken, Macaristan’da istihdam artması gerçektir.”⁷⁵⁷

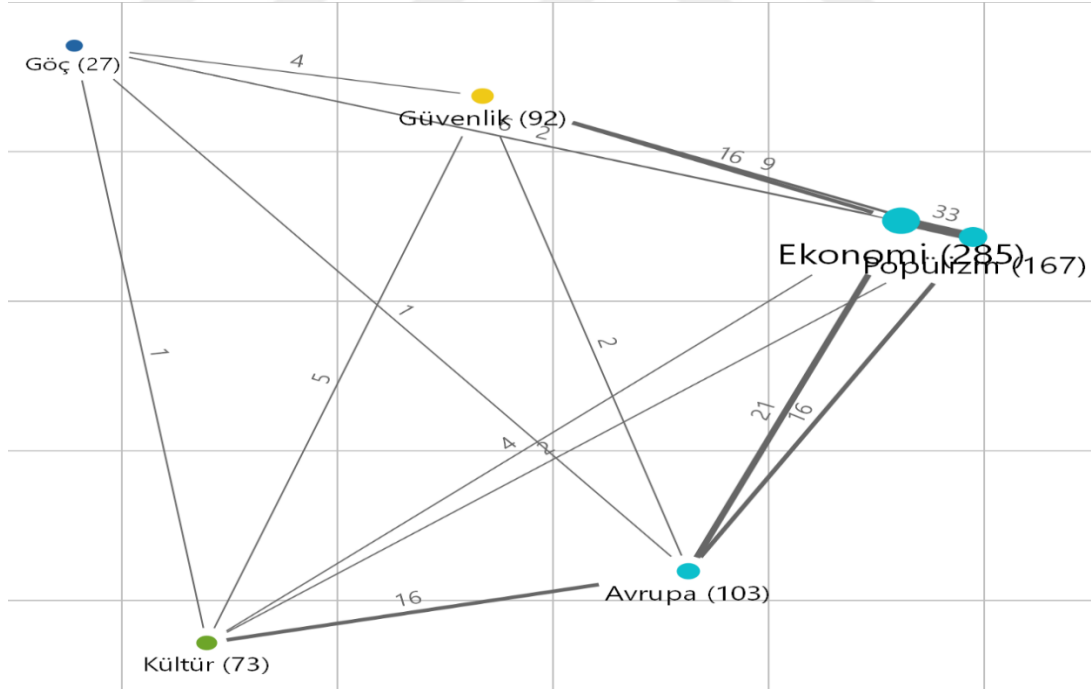
“Birkaç yıl önce, Macaristan’ın AB ortalamasının üzerinde istikrarlı bir ekonomik büyüme sağlayabileceğini kim düşünebilirdi?”⁷⁵⁸

“Gerçek şu ki, her zaman sadece Batı’ya, bankacılara, büyük sermayeye, yabancı basına nasıl cevap vereceğimize, elimizi nasıl öncelikli tutacağımıza bakan bir politikamız var. Geçmiş, kendine güveni, öz iradesi olmayan biri gibi. Sanki kendi yargılarımıza, kendi kültürümüze ve kendi tarihimize sahip değiliz.”⁷⁵⁹

“Düşen Macarlar yeni bir ulusal ve siyasi topluluk halinde örgütlenmek zorundaydı ve modern demokrasilerde bu yalnızca ve özel olarak anayasa tarafından yapılabilir. Bu yüzden yeni bir anayasaya ihtiyacımız vardı. Paul Schmitt’e teşekkürler! Dış ve uluslararası güçlere karşı egemenlik ve ulusal çıkarların korunması yeniden sağlanmalıydı.”⁷⁶⁰

4.3.2. Jobbik

Grafik 47 : Jobbik, 2014 Manifesto Kodlama Haritası

⁷⁵⁷ Viktor Orban, “A 2014-es évértékelő beszéd”, (Çevrimiçi) https://mandiner.hu/cikk/20140217_orban_viktor_a_2014_es_evertkelo_beszed, 28 Kasım 2018.

⁷⁵⁸ Orban, a.g.e.

⁷⁵⁹ Orban, a.g.e.

⁷⁶⁰ Orban, a.g.e.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm ekonomi, Avrupa güçlü bir ağ oluştururken, güvenlik, göç, kültür ayrı üç ağ oluşturmuştur. İslam hariç her kod birbiriyle kesişmektedir. Avrupa, popülizm ve ekonomi kuvvetli bir şekilde bağdaştırılmıştır. Ağın merkezi, popülizm ve ekonomiden dağılmaktadır. Göç bir güvenlik ve ekonomi meselesi olarak algılanmıştır ve bu meseleyi dile getirirken popülist retorikler kullanılmıştır. Kültür Avrupa ile yakından ilişkilendirilmiştir. Orban'ın kurduğu ordu eleştirilmiştir. Macaristan'ın büyük problemlerinden biri nüfusunun Avrupa çevresinde dağınık bir halde olmasıdır. Bu sebeple manifestoda sık sık giden göçe (*emigration*) rastlanılır; Jobbik gelen göçü de istememekte, gidenleri de geri çağırılmaktadır. Manifestoda Romanlara ayrı bir nefret söylemi de hakimdir; bu konu güvenlik meselesi olarak iletilmiştir. Aşağıda, Jobbik 2014 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Romanların sapkın kısmının, çoğunluk toplumunun ürettiği yardımı emdikten sonra, geçimini finanse eden çoğunluk toplumunu terörize etmeye başlayan sürdürülemez süreci sona erdirilmelidir.”⁷⁶¹

“Macar Muhafızları durumunda, Ferenc Gyurcsány, Gordon Bajnai ve Viktor Orbán, toplumun ihtiyaçlarına değil, liberal uluslararası lobinin beklentilerine ve tabii ki kendi algılarına göre teslim oldular. Terörle Mücadele Merkezi'ni hükümetin yanında bir tür özel hizmet olarak kurma süreci trajik, bazen komik ama bu sürecin kesinlikle çok maliyetli bir sonucuydu.”⁷⁶²

“Diğer görevler ya yeni, gereksiz yere kurulmuş bir örgüte devredildi -terörizmle mücadele, afetlere karşı koruma- ya da bundan bahsetmiyoruz -hinterland koruma, sınır kontrolü- yani hiçbirisi yok.”⁷⁶³

“Böylece ordunun temel görevleri: Macaristan'ın tüm dış saldırılara karşı silahlı savunması, terörist eylemlerin tespiti ve önlenmesi, gizli göçün önlenmesi, ulusal savunma hazırlığı ve askeri eğitimin planlanması, organize edilmesi ve uygulanması, afetten korunmanın planlanması ve organizasyonu, diğer profesyonel organizasyonlar, kamu güvenliği görevlerinin yerine getirilmesine katılım ve son olarak uluslararası anlaşmalarda belirtilen görevlerin dikkatlice yerine getirilmesi dahil.”⁷⁶⁴

“Bu, iç demografik göç, yani köylerin nüfus azalması ve imkânsızlığı ile birleşiyor. Sonunda, bunu zaten ölümcül olan tüm bu durumlarda Romanların beceriksiz kısmının nüfus patlaması izliyor. Jobbik, nüfus sorunlarını ve göçü birbiriyle ilişkili fenomenler

⁷⁶¹ Jobbik, **2014 Seçim Manifestosu**, 2014, s. 31.

⁷⁶² Jobbik, **a.g.e.**, s. 45.

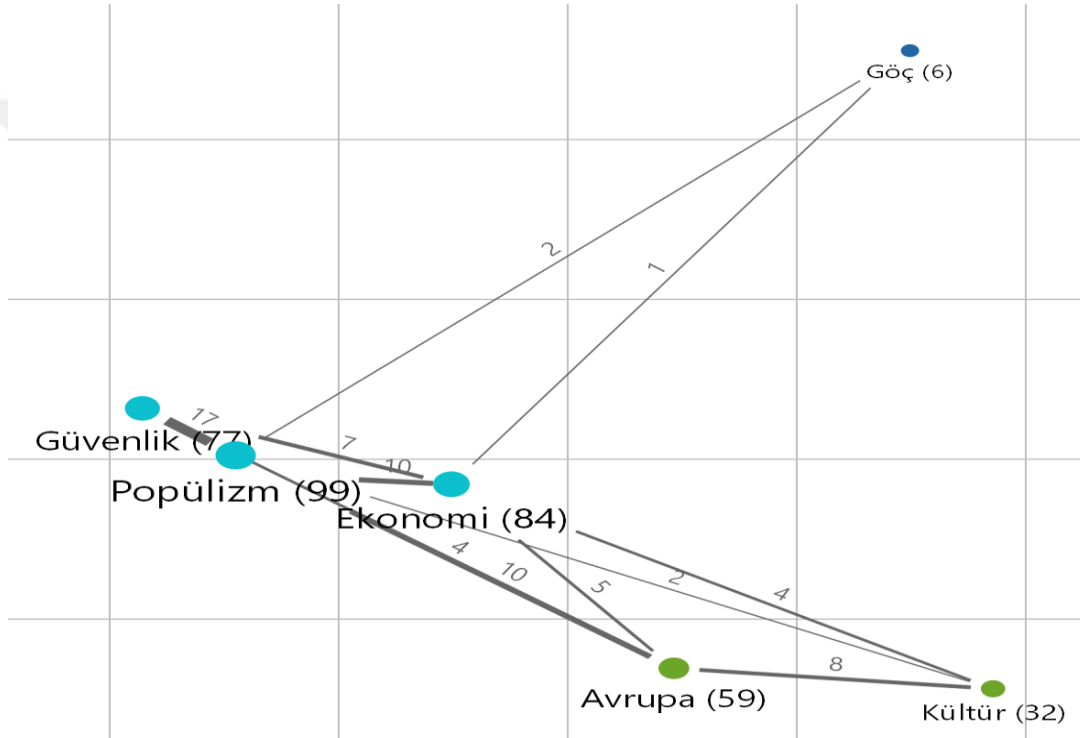
⁷⁶³ Jobbik, **a.g.e.**, s. 76.

⁷⁶⁴ Jobbik, **a.g.e.**, s. 77.

olarak ele alır ve birinin arka plan süreçlerindeki bozulmanın aynı zamanda geleceğin diğerinde gelişme şansını ne ölçüde yok ettiğini açıkça görür.”

4.3.3. MSZP

Grafik 48 : MSZP, 2014 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, popülizm, güvenlik güçlü bir ağ oluştururken; Avrupa ve kültür ayrı; göç ayrı ağda kalmışlardır. Göç bir ekonomi meselesidir ve popülist retorik kullanılmıştır. Güvenlik ise ekonomi, popülizm ve Avrupa kategorileri ile kesişmektedir. Yani, popülist retorikler kültür, güvenlik ve ekonomi söylemi adına da kurulmuşlardır. Kültür ve Avrupa kuvvetli bir şekilde bağdaştırılmıştır; Macar kültürü ve Avrupalılık Macar manifestolarının ortak bileşenlerindendir. Orban’a yöneltilen ağır eleştiriler mevcuttur. Yeni düzenlenen ‘özel’ orduya karşı çıkmaktadır, Orban’a yolsuzluk suçlamasında bulunmaktadır. Fakat bu seçimler de yine anayasa değişikliği gündemine sahne olmuştur. Macaristan’da sürekli devinim halinde olan bu

değişiklikler, düzenlemeler, Türkiye ile benzeştikleri diğer konudur. Aşağıda, MSZP 2014 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Suç istatistiklerinde, yalnızca insanların güvenlik duygusu büyük ölçüde kötüleşti. Polis teşkilatını dağıttılar ve Viktor Orbán’ın kişisel koruması olarak işlev gören Terörist Yanıt Merkezi’ni kurdular. Macar Silahlı Kuvvetlerinin en modern kışlalarından birine taşınan elit muhafız, hiçbir şeyden mahrum kalmazken, giderek daha ciddi kamu güvenliği sorunları ile uğraşmak zorunda kalan polisin bütçesi, önemli ölçüde artmadı.”⁷⁶⁵

“Mevcut haliyle Terörle Mücadele Merkezi’ni ve Ulusal Meclis Muhafızlarını kaldırarak, birleşik ve güçlü bir polis gücü oluşturacağız.”⁷⁶⁶

“Fidesz’in zayıf yönetiminin kanıtlarından biri ve ana sonuçlarından biri, yarım milyon Macar’ın işsiz olması ve yarım milyon Macar’ın daha iyi bir yaşam umuduyla yurt dışına kaçmasıdır.”⁷⁶⁷

“Orbán-Simicska rejiminin üç yılı boyunca, daha fakirler daha da fakir, zenginler daha da zengin hale geldi, ekonominin daha iyi aylarında bile sadece büyüyorlar, gerçek işlerin sayısı azalıyor, yeni yatırımlar yok, kamu hizmetlerinin kalitesi kötüleşiyor ve ülkeden göç hızlandı. Hükümet, seçmenlerden aldığı yetkiyi kötüye kullanarak, anayasayı boşalttı, kendi gücünün sınırlarını kaldırdı ve benzeri görülmemiş, geniş çaplı yolsuzluk biçimleri yürüttü.”⁷⁶⁸

4.3.4. LMP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, güvenlik, kültür ve popülizm güçlü bir ağ oluşturmuştur. Kültür kategorisi ekonomi, popülizm ve Avrupa ile ilişkilidir. Göç ve Avrupa ayrı ağlar oluşturmuştur. Güvenlik kategorisi popülizm ve ekonomi ile ilişkilidir fakat popülizm, ekonomi ve Avrupa’nın ilişkilendirilmesi çok daha kuvvetlidir. Göçün, yer değiştirmenin, yerinden edilmenin gelecekte cevabı henüz bulunamamış olan bir fenomen olma durumunu tahmin etmiştir. Mağdurlara kucak açan bir devletin olması gerektiğinden bahsedilmektedir. Ekonomi bir güvenlik meselesidir ama popülist retorik çok daha fazla kullanılmıştır. İktidar eleştirisi mevcuttur. LMP doğası gereği yeşil bir partidir ve herkes için güvenli bir dünya hedefi vardır.

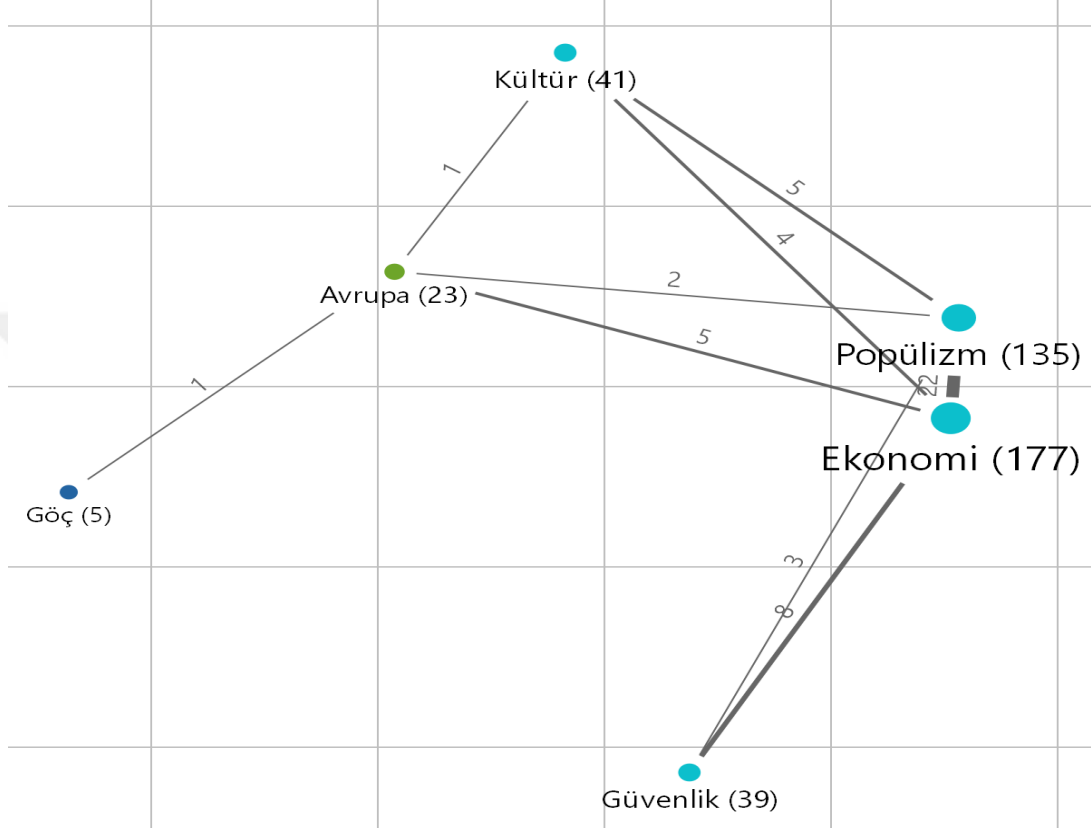
⁷⁶⁵ MSZP, 2014 Seçim Manifestosu, 2013, s. 35.

⁷⁶⁶ MSZP, a.g.e., s. 52.

⁷⁶⁷ MSZP, a.g.e., s. 9.

⁷⁶⁸ MSZP, a.g.e., 51.

Grafik 49 : LMP, 2014 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, LMP 2014 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Devletin mağdurların korunmasına ilişkin sorumluluklarının belirlenmesi, insan ticareti ve fuhuş mağdurlarının korunmasına yönelik kurumların görevlerinin netleştirilmesi ve onları güçlendirmek için önemli kaynakların tahsis edilmesi gerekmektedir. Tüm bunları etkili bir şekilde yapabilmek için, bu konularda uzmanlık geliştirmek esastır ve insan ticareti ve fuhuş mağdurlarının bakımı için psikolojik ve sosyal uzmanlık edinilmesi, psikologların, sağlık ve sosyal hizmet uzmanlarının ve polisin genel eğitiminin bir parçası olmalıdır.”⁷⁶⁹

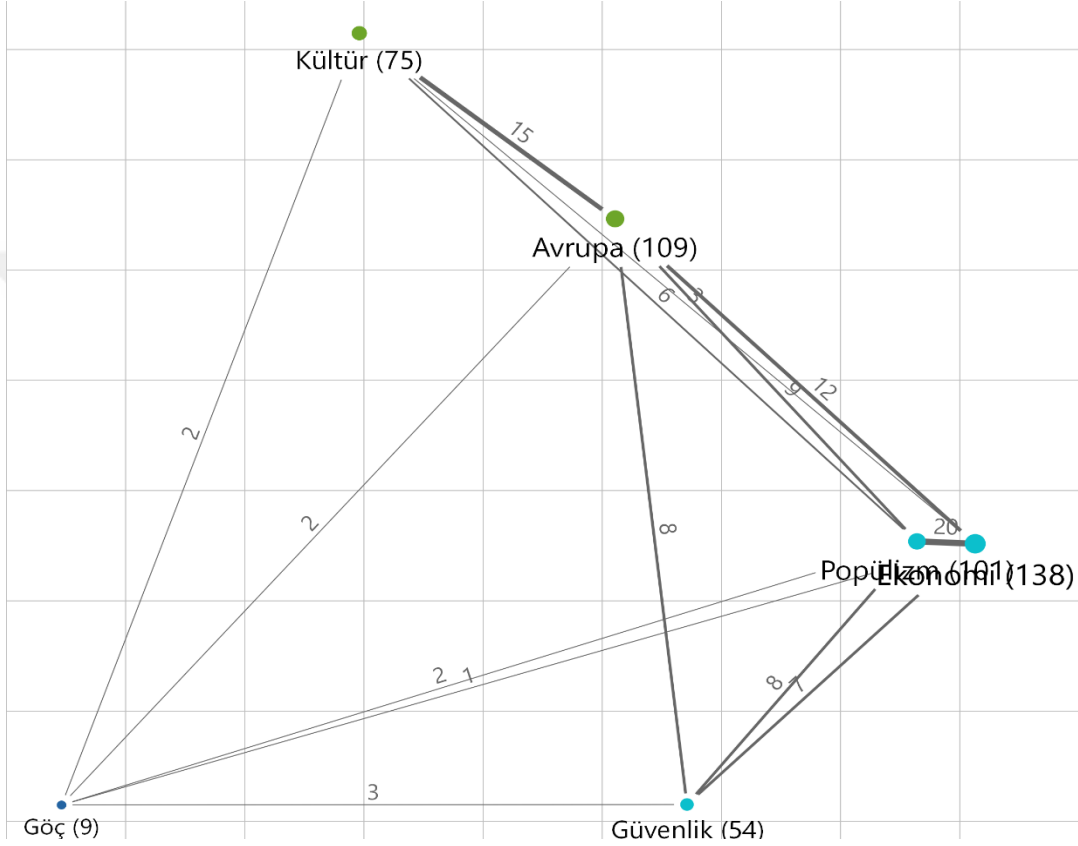
“Önümüzdeki yıllardaki en büyük zorluklardan biri göç (*migration*) olacak. Bunu durdurmak istiyoruz.”⁷⁷⁰

⁷⁶⁹ LMP, 2014 Seçim Manifestosu, 2014, s. 32.

⁷⁷⁰ LMP, a.g.e., s. 67.

4.3.5. DK

Grafik 50 : DK, 2014 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, ekonomi, güvenlik kuvvetli ağ oluşturmuştur. Kültür ve Avrupa ikinci ağı oluşturmuşlardır. Göç ise diğer ağların hepsindeki kategorilerle kesişmektedir. Güvenlik kategorisi, kültür hariç diğer kategorilerle sıkı ilişkidir. Popülizm ve ekonomi bağdaşmıştır. Popülist retorik İslam hariç bütün kategorilerde kullanılmıştır ve ağ haritasının merkezinde bulunmaktadır. AB kurumlarının etkinliklerinin üzerinde durmaktadır. Göçmenlerle, Romanları beraber ele alıp yaşamlarının kolaylaştırılması gerektiği üzerinde durulmuştur. İktidar eleştirisi mevcuttur. Göç korkulması gereken bir şey değil çözüm üretilmesi gereken bir şeydir, bir arada yaşanabilmelidir ve kültürel değerler beraber ulusal kültür seviyesine yükselebilir söylemi mevcuttur. Avrupa yanlısı görüş bildirmektedir. Avrupa daha çok bir

ekonomi meselesidir ve popülist kelimeler kullanılmıştır. Aşağıda, DK 2014 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“II. Dünya Savaşı’nın dehşeti, Avrupa’nın milliyetçilikle yüzleşmek için ulusal, etnik, dini nefreti ve dışlamayı reddetmesine ve ardından halklar arasında ekonomik ve politik bir kurumsal işbirliği sistemi yaratmasına da yol açtı. Ne ekonomik kriz ne de küreselleşmenin daha yeni ve daha yeni zorlukları, ne çevreye yönelik tehditler ne de uluslararası terörizm, kalkınmanın kazanımlarından vazgeçmek ve Avrupa’nın özgürlük, eşitlik ve kardeşlik değerleri olan serbest piyasa ekonomisine sırtımızı çevirmek için bir temel oluşturmamaktadır; refah kurumları, iktidar paylaşımına dayanan demokratik bir hukukun üstünlüğüdür.”⁷⁷¹

“Sorumlu ve güvenilir bir müttefik ve ortak olarak, özellikle terörizm, uyuşturucuyla ilgili sorunlar, kalan askeri çatışmalar ve krizler, iklim değişikliği ve göçe yanıtımız olmak üzere gelişmekte olan dünyanın karşı karşıya olduğu büyük zorluklara katkıda bulunmaya hazırdır.”⁷⁷²

“Otokratik-oligarşik sistem, ayrıcalıklı bir azınlığın ekonomik gücüne, pek çoğunun zarafete dayalı sadakatine ve güvensizlikten şiddetli, düzenli güce kaçanların çokluğuna dayanmaktadır.”⁷⁷³

“Amaç, medyada toplum çeşitliliğinin görünmesi olmalıdır. Avrupa deneyimi, kültürel ve etnik azınlıkların (özellikle Romanlar dahil), engelli kişilerin, göçmenlerin ve diğer azınlıkların yaşamlarının, deneyimlerinin ve dünya görüşlerinin sunumunun onlara karşı sahip oldukları önyargıları hafifletmeye ve sosyal entegrasyonlarına yardımcı olabileceğini göstermektedir. Medya kültürel programları sosyal uyumu güçlendirmeye hizmet eder.”⁷⁷⁴

“Amacımız, tarihi milliyetlerin, azınlıkların, Romanların ve göçmen grupların kültürel kimlikleri dahil olmak üzere, ulusal kültürel algıda azınlıkların kültürel değerlerini yükseltmektir.”⁷⁷⁵

4.3.6. EGYÜTT-PM

PM ve EGYÜTT 2014 seçimlerine beraber girmişlerdir. Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere popülizm, ekonomi, güvenlik kuvvetli ağ oluştururken, Avrupa ve kültür ayrı ağlar oluşturmuştur. Göç ise başka bir ağdan ekonomi ile kesişmektedir.

⁷⁷¹ DK, 2014 Seçim Manifestosu, 2013, s. 6.

⁷⁷² DK, a.g.e., s. 60.

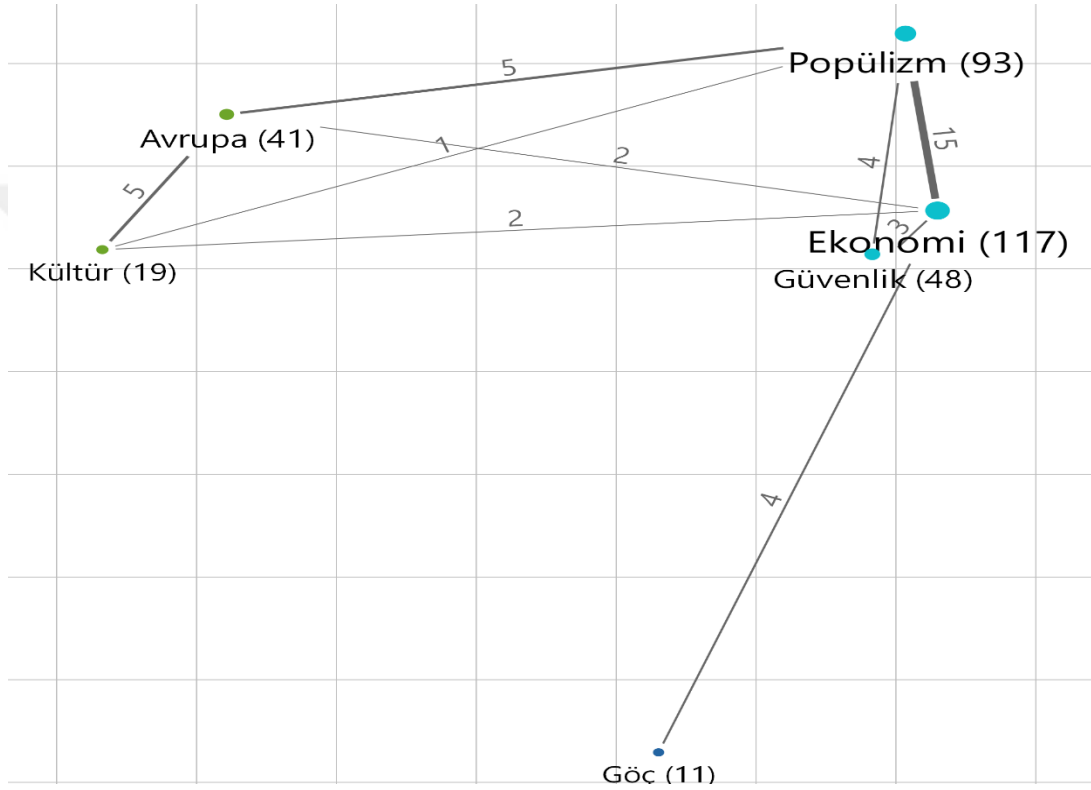
⁷⁷³ DK, a.g.e., s. 9.

⁷⁷⁴ DK, a.g.e., s. 54.

⁷⁷⁵ DK, a.g.e., s. 35.

Güvenlik kategorisi, popülizm ve ekonomi ile ilişkilendirilmiştir. Popülizm ve ekonomi tam anlamıyla bağdaşmıştır.

Grafik 51 : EGYÜTT, 2014 Manifestosu Kodlama Haritası

Popülist retorik ekonomi, Avrupa, güvenlik kategorilerinde kullanılmıştır. Göç büyük oranda bir ekonomik konu olarak ele alınmıştır. Göç Macaristan'da Suriye iç savaşından önce yurtdışına göç verme ile alakalıydı; sonradan göç ederek sığınma ve mülteci statüsü isteyen yerinden edilmiş insanlarla karşı karşıya gelindi. Bu sebeple yurtdışına göç eden insanlara sıklıkla referans verilmektedir. AB kurumlarının etkinliklerinin üzerinde durulmaktadır. Yerinden edilmiş insanlara karşı hak yaklaşımı mevcuttur. İktidar eleştirisi vardır, iktidara sorumluluk yüklenmektedir. Aşağıda, EGYÜTT 2014 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Artan genç işsizliği ve göç, bir bütün olarak toplumun geleceğini tehdit ediyor. Orban rejiminin yükselişi, yüz binlerce kişiyi ekonomik mülteci statüsüne, evlerinde kalanları ise umutsuzluğa sürükledi.”⁷⁷⁶

“Ancak bu şekilde size iyi bir geçim sağlayan bir iş verebiliriz, ancak bu şekilde yurt dışına göç etmiş arkadaşlarınızı ve çocuklarınızı ekonomik mülteci olarak eve getirebilir ve bir ömür boyu emekli olanlara öngörülebilir bir yaş sağlayabiliriz.”⁷⁷⁷

“Göç politikamızda, yasadışı göçe karşı etkili önlemler alırken Avrupa'ya yasal göçü teşvik etmeye çalışıyoruz. Kendi ülkelerinde zulme maruz kalan tüm kişilere sığınma hakkı vermeye devam edeceğiz.”⁷⁷⁸

4.4. 2018 Seçimi

2018 seçimleri hakkında özet yapılmak istenirse krizi güvenlik tedbirleri ile durdurulmaya çalışılması doğru bir nitelendirme olmaktadır. 2018 seçimleri sosyal demokratların güç kaybettiği bunun yanında merkez sağ adı altında aşırı sağın fikirlerinin değer kazandığı seçimler olmuştur. Muhalefet güçlü bir mobilizasyon kampanyası yürütse de taşrada daha başarılı olan FIDESZ seçimi açık ara önde kapatmıştır. Çoğunluğu sağlayan FIDESZ-KDNP koalisyonu artık daha merkezi ve yetki kapasitesine sahip durumdadır. Soros’u Durdur Yasası’nın çabası da bu kapsamda hızlı yürütmelerden biri olmuştur. Orijinal olarak ‘kayıt dışı göç’ ile baş etmek adına çıkmış olup esasen iç işleri bakanlığının onayladığı daha hükümet yanlısı kurumlara göç ile ilgilenme fırsatı tanıyan ve yurt dışı fonlu araştırma merkezlerini vergilendirmeye tabi tutan bir yürütme paketidir. Bu paket aynı zamanda yeni bir suç çeşidi icat ederek, göçü desteklemeyi suç saymıştır.⁷⁷⁹

Vatan, safkan insanlar, kültürel değerlerin savunulması, elitler, göç seçimin en öne çıkan konuları olmuştur. FIDESZ ve Jobbik mülteciler ve göç konusunu popülist mantıkla en çok araçsallaştıran ve güvenlikleştiren iki parti olarak ön plana çıkmıştır. Fakat FIDESZ ne yaptıysa tersini yapmaya çalışan muhalefet görüntüsü hâkimdi; FIDESZ’in AB şüphecisi olduğu konuda, AB yanlısı olunması gibi buna bir örnektir.

⁷⁷⁶ EGYÜTT, **2014 Seçim Manifestosu**, 2014, s. 10.

⁷⁷⁷ EGYÜTT, **a.g.e.**, s. 26.

⁷⁷⁸ EGYÜTT, **a.g.e.**, s. 46.

⁷⁷⁹ Réka Várnagy, “Hungary: Political developments and data in 2018”, **European Journal of Political Research Political Data Yearbook**, Eylül 2019, s. 7.

Macaristan ve Türkiye'nin hükümet kuran partilerinin liderlerini birbirinden ayıran bir özellik olarak düşmanlaştırma mevzunun farklı işlediği söylenebilir. Orban ülkesinin bütün düşmanlarının dış kaynaklı olduğunu ve bunların birbiriyle alakalı olduğunu iddia etmektedir. Macaristan'ı kötü duruma sokmanın, ekonomisini hedef göstermek istendiğini sürekli dile getiren Orban düşmanlaştırmayı hep ülke dışından hedef göstererek yapmıştır. Türkiye'de iktidar partisi ve bloğunun kullandığı yöntem farklı olmuştur. Hem dış hem iç düşmanlaştırma kullanılmaktadır ve yoğun olarak karşıt propaganda yapılmaktadır. İç politikadan problemler için de dış politikadan kaynaklı problemler için de dış/iç düşman ve korku sebebi yaratılmakta bu düşmanlarla yapılan haklı savaştan galip çıkabilecek ekibin ancak ve ancak hükümet bloğu olduğunun altı çizilmektedir.

Soros, göç/mülteciler/sığınmacılar ve Brüksel konseptleri FIDESZ'in seçim kampanyasını yönettiği ana konular olmuş ve bu üç konu üzerinden toplum üzerinde korku ortamı kurulmaya çalışılmıştır. Şeytanlaştırılan Soros ise Macaristan'ın içinde bulunduğu durumdan sorumlu, mülteci krizinin müsebbibi, Avrupa şüpheciliğinin kaynağı olarak nitelendirilmiştir. Herhangi bir seçim manifestosu basma kararı bile almayan FIDESZ, toplumu gerçek problem konusunda bilgilendirmeye tenezzül dahi etmemiş, problemlerin nasıl çözüleceğine dair öneriler sunmamıştır. Ötekileştirici propagandanın hakim olduğu parti kongresinde de bahsi geçen korku ortamı yinelenmiş ve FIDESZ'in koruyucu olduğunun altı çizilmiştir.

Nisan 2017'de mecliste, yabancı üniversitelerin ruhsatlandırılması ve işletilmesini kısıtlayan Yüksek Öğrenim Yasası'nda değişiklikler yapılmıştır. Bu süreçte eğitim kanadı ile sürekli çekişme halinde olan Orban hükümeti en çok ses getiren Central European University (CEU) arasında olandı, CEU çoğu aktivitesini Viyana'ya taşımak zorunda kalmıştı ve daha büyük hamlesi ise toplumsal cinsiyet çalışmalarını yüksek lisans programlarından çıkarma tartışmasını başlatmak olmuştur.⁷⁸⁰

⁷⁸⁰ Várnagy, a.g.e., s. 8.

Hükümet ve iktidar koalisyon kampanyaları ile diğer kampanyalar arasında finansal ve medyada ayrılan zaman farklılıkları olması ve diğer idari kaynakların eşitsiz dağıtımı, devlet ve parti arasındaki sınırı bulanıklaştırırken genel anlamda şeffaflık eksikliği de yaratmıştır.

Parlamentonun üçte ikilik çoğunluğu olan FIDESZ ve KDNP yargı bağımsızlığını zedeleyecek hamleler ile yeni bir anayasayı kabul etti, seçim sisteminde reform ve yasal reformlar yapmıştır; ayrıca Haziran 2017’de, başka bir yasa ile belirli türdeki yabancı fonlu STK’lar için kapsamlı kayıt ve ifşa gereklilikleri getirilmiştir; 2018 yılında hükümet, kabul edilmesi halinde göçü desteklediği iddia edilen STK’ları kısıtlayacak olan ‘Soros’u Durdur Yasama Paketi’ni önermiştir.⁷⁸¹ Bu durumun eleştirel söylemi sınırlayacağı ve yargıyı tek elde toplayacağı açıktır. Türkiye ile Macaristan’ın benzerlik gösterdiği bir konu da budur.

Etnik ve dini dışlama ve hoşgörüsüzlük anlamında da ilginç bir dönem yaşanmıştır. Göç, 2015 yılından bu yana hükümetin gündeminde merkezi bir mesele haline gelmiş ve hükümet, göçmenleri uzak tutmak için bir sınır çiti inşa etmiş ve ayrıca AB göçmen kotasını reddetme hakkı için bir referandum başlatmıştır; buna ek olarak 2016 yılından itibaren hükümet, göç konusundaki duruşunu ve Macaristan’ı dış güçlere (AB, BM ve Macaristan doğumlu Amerikalı finansçı George Soros dahil) karşı savunma kararlılığını vurgulayan kapsamlı bir kamu bilgilendirme kampanyasına sponsor olmuştur.⁷⁸²

Düşmanca, korkutucu ve bazen de yabancı düşmanı söylemler kampanyada belirgin bir şekilde yer almıştır; Genelkurmay Başkanı 7 Mart’ta Viyana mahallesinde Beyaz Hıristiyanları öne çıkaran bir video yükleyerek başka bir konuşmasında, paralı askerler ordusu olarak etiketlediği binlerce sivil toplum aktivistine karşı örtülü tehditlerde bulunmuştur.⁷⁸³

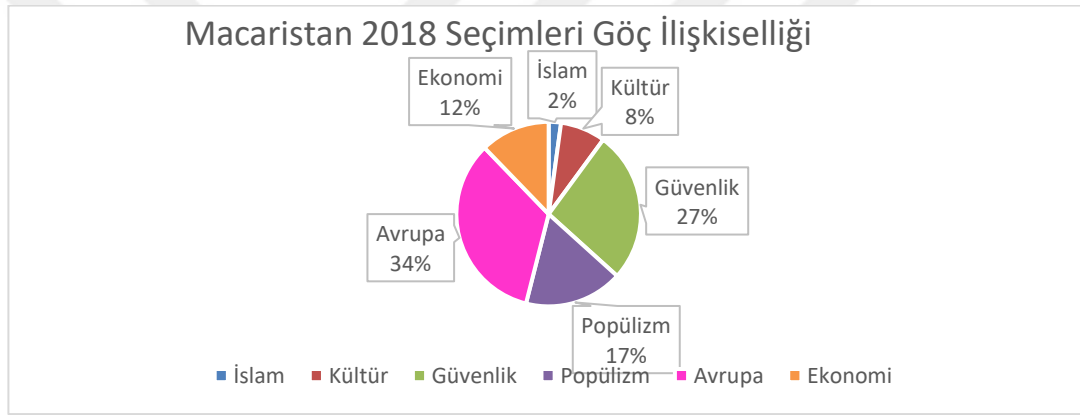
⁷⁸¹ OSCE/ODIHR, **Limited Election Observation Mission Final Report**, Macaristan 8 Nisan 2018 Parlamente Seçimleri, 27 Haziran 2018, Warsaw, s. 4.

⁷⁸² OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 4.

⁷⁸³ OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 14.

Aşağıda Macaristan 2018 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Macaristan 2018 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre (örneklem manifestoların neredeyse tamamı meclise girmiştir, momentum istisnası dışında) göç ile ilişkili bulunan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile Avrupa, güvenlik, popülizm, ekonomi, kültür ve İslam ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 52 : Macaristan 2018 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

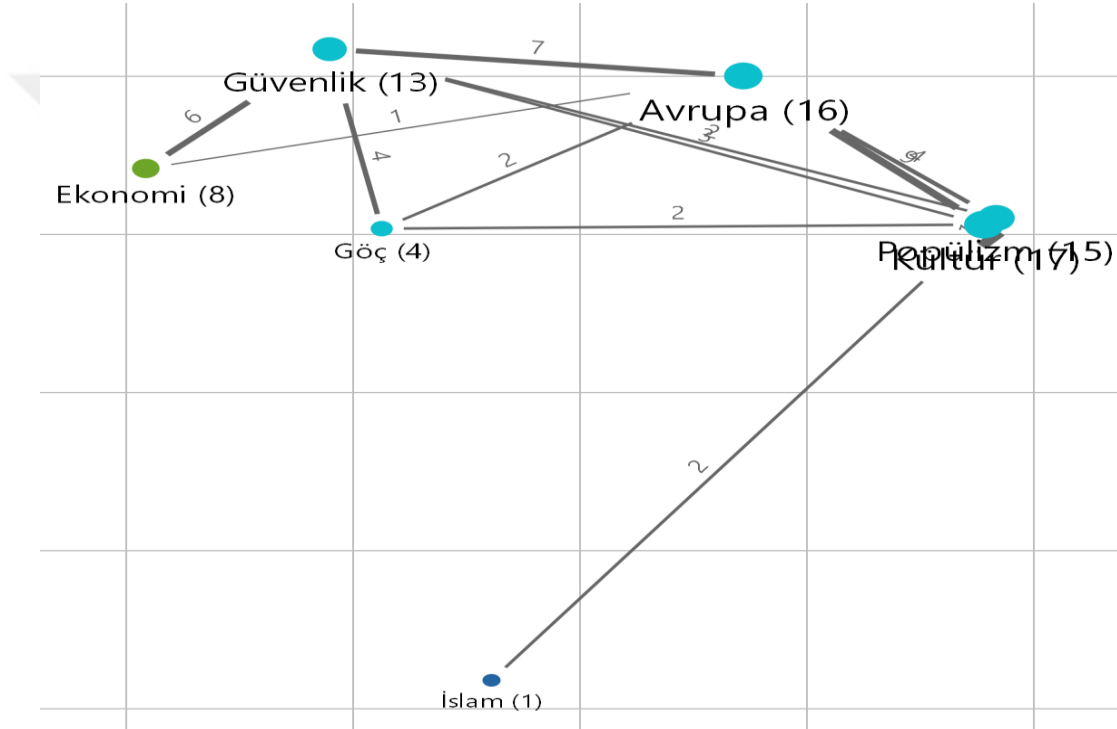
4.4.1. FIDESZ-KDNP

Fidesz 2013 ve 2018 yıllarında seçim manifestosu yayınlamamıştır o sebeple Macaristan Başbakanı Viktor Orbán'ın seçimlerden önceki parti konuşmaları, tekabül edecek seçime paralel olarak alınmıştır. Birçok kaynak yukarıda da belirtildiği gibi manifesto olarak Orbán'ın bu iki konuşmasını kullanmıştır. FIDESZ'in bütün seçim propagandası süreci Avrupa şüphesiliği ve mülteci karşıtlığı üzerinden yürütölmüş, bir seçim manifestosuna ihtiyaç bile duyulmamıştır. Orbán, Soros'u eleştirmeye devam etmiştir. *“Soros, mafya benzeri ağlardaki STK'ları, grupları, aktivistleri finanse ediyor. Soros tarafından finanse edilen kiralık politikacıların göçten yana olduğunu, Macaristan'ın buna karşı olduğunu”* dahi söylemiştir.⁷⁸⁴ Soros'u Durdur Yasası (Stop

⁷⁸⁴ Viktor Orbán, “Soros Network’ behind Migration in the Balkans,” **Hungary Today**, (Çevrimiçi) <https://hungarytoday.hu/orban-soros-network-behind-migration-in-the-balkans/>, 28 Ekim 2019.

Soros) ve propagandası seçim sürecini işgal eden retorik olmuştur. Mülteci karşıtı ve Soros'u Durdur Yasası seçimi müteakip gündemde yerini bulmuştur.⁷⁸⁵ Orban, halkın başka noktalara biriken tepkisini mültecilere yönlendirmeyi başarmış halkın mültecilere olan uzak tavrını daha da uzağa itmenin yönetimini de bulmuştur.

Grafik 53 : FİDESZ, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Radikal sağ partilerin söylemini sahiplenen merkez sağ parti olan FİDESZ merkezi aşırıya taşıyan bir rol üstlenmiştir. Genel anlamda milliyetçi politikalar, göçmenlik, göçmenler, Soros, AB, Avrupa, Hristiyanlar, Macaristan, güvenlik, hukuk ve elitler kampanya boyunca söylem gündemi olmuşlardır. İktidar koalisyonunun kampanya mesajı neredeyse tamamen göçe odaklanmıştır; Başbakan Orban kampanya konuşmalarında göçmen karşıtı retorik sıklıkla kullanmış ve çeşitli uluslararası aktörlerin Macaristan'ın içişlerine müdahale ettiği algısına işaret etmiştir.⁷⁸⁶

⁷⁸⁵ Reuters in Budapest, "Hungary passes anti-immigrant 'Stop Soros' laws," **The Guardian**, (Çevrimiçi), <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/20/hungary-passes-anti-immigrant-stop-soros-laws>, 21 Eylül 2018.

⁷⁸⁶ OSCE/ODIHR, **a.g.e.**, s. 13.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, göç, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, İslam ve ekonomi iki ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorisi kültür, Avrupa, güvenlik kategorileri ile bağdaştırılmıştır. Popülizm kategorisi kültür, güvenlik ve Avrupa kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, İslam hariç bütün kategorilerle ile yakından ilişkilidir. Göç açık bir şekilde güvenlik, kültür ve Avrupa meselesidir. Göçün, Hristiyan kültürüne tehdit olduğu algısı yaratılmıştır ve bu Soros'un planıdır; aynı zamanda anti-semitizmin, suç oranının, kadına şiddetin yükselmesinin de sebebidir. Göçmenlik/mültecilik terörizm ile eş tutulmuştur; Macaristan'ın ve Macar kültürünün savunulması gerektiğini ve göçmenlerin tehdidi altında olduğunu dile getirmiştir. Avrupa'yı göçmen istilasından koruduklarını iddia etmiştir. 'Manifesto' boyunca Soros'a savaş açılmıştır. Ulus devleti korumanın gerekliliği, Macar ve Hristiyan olmak, aile değerlerinin öneminden bahsederken Müslüman ile Hristiyanı karşı kampa koymuştur; muhalefeti de göçmen istemekle suçlamaktadır. Açık bir ötekileştirme, toplumu kamplara bölme, nefret söylemi mevcuttur. Popülist, güvenlikleştirme, kültürel ve ekonomik tehlike, İslam karşıtlığı öğelerinin hepsi Orban tarafından dile getirilmiştir. Aşağıda, FIDESZ-KDNP 2018 seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Göç Soros Planı'nın amacı değil, yalnızca aracıdır. Afrika ve Orta Doğu'da çaresiz durumda olan milyonlarca insan Avrupa'ya gelmeye teşvik ediliyor; hatta milletleri zayıflatmak ve Hristiyan kültürüne darbe indirmek için buraya bile taşıyorlar. Soros Planı'nın günlük hayatımızın güvenliğini de ciddi şekilde tehlikeye attığı gerçeğinden de samimi bir şekilde bahsedelim. Avrupa'nın göçmen ülkelerinde terörizm olayları sıradan olaylar haline geldi, suç oranları artıyor, kadına yönelik şiddet arttı ve anti-Semitizm yeniden ortaya çıkıyor. Önlememiz gereken şey bu ve ülkeyi savunmamız gereken tehdit bu. Dolayısıyla Macaristan'ı savunmamız gerektiğini söylediğimizde, çalışmayı, ailelerimizi, güvenliğini, yasalarımızın otoritesini, başarılarımızı ve Macar kültürünü savunmamız gerektiğini beyan ediyoruz. Ayrıca geleceğimizi de savunmalıyız. Sovyet İmparatorluğu'ndan hoş görmediklerimizi, Soros İmparatorluğu'ndan hoş görmeyeceğiz. Sınırlarımızı savunacağız, Soros Planı'nın uygulanmasını engelleyeceğiz ve sonunda bu savaşı kazanacağız.”⁷⁸⁷

⁷⁸⁷ Viktor Orban, “Prime Minister Viktor Orbán's speech at the 27th Congress of Fidesz – Hungarian Civic Union”, Kasım 2017 (Çevrimiçi) <https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-27th-congress-of-fidesz-hungarian-civic-union>, 22 Ekim 2019.

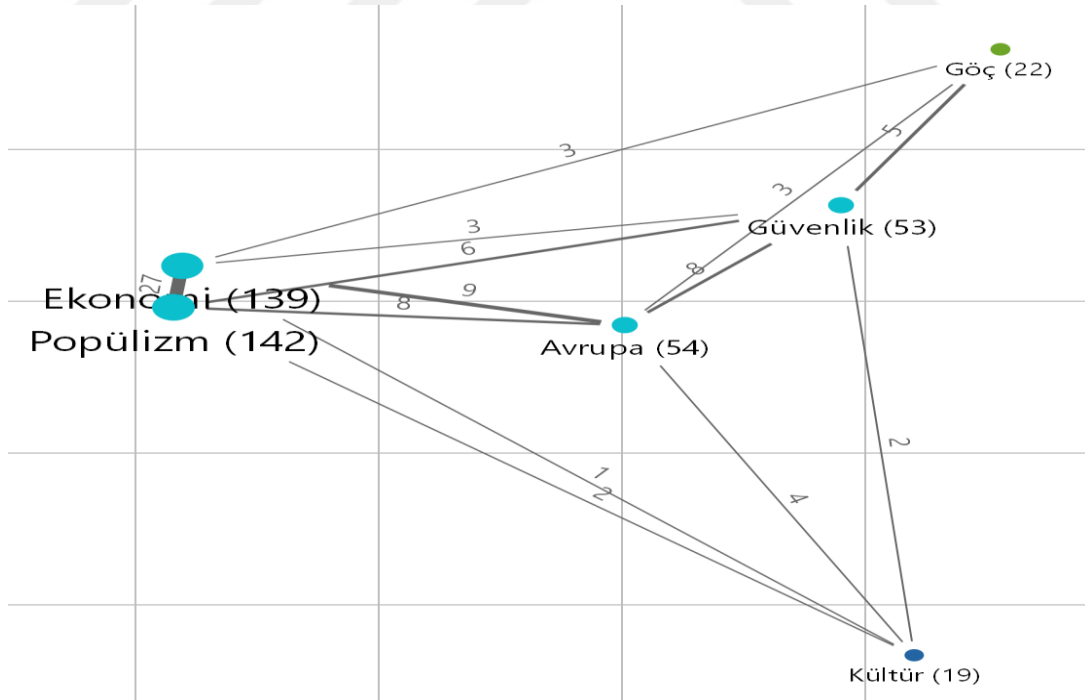
“Avrupa’da kıtaya akan göçmen istilasını durduran ilk bizdik.”⁷⁸⁸

“Macarlar, en önemli kararlara asla oy vermeyen muhalefete güvenemeyeceklerini unutmayın: aile vergi indirimleri, vergi indirimleri, kadınlar için ayrıcalıklı emeklilik hakları, Arazi Kanunu, döviz borçluları veya göçmenlerin yeniden yerleştirilmesini yasaklamaya yönelik anayasa değişikliği önerisi için kurtarma paketi için oy vermediler.”⁷⁸⁹

“Soros birlikleri biraz daha rafine yöntemler kullansalar da, yine de bize ne yapacağımızı, ne söyleyeceğimizi, ne düşüneceğimizi ve hatta kendimizi nasıl görmemiz gerektiğini söylemek istiyorlar. Uzun süre durum basit ve netti: Erkekler ve kadınlar, anneler ve babalar, Macarlar, Almanlar veya Ruslar - ve bu konuda Hristiyanlar veya Müslümanlar vardı. Bugün bizi bu doğal ve net ana hatların silindiği bir dünyaya zorlamak istiyorlar. Böyle bir dünyanın belirli referans noktaları yoktur, kimin erkek, kimin kadın olduğu, ailenin ne olduğu, Macar ve Hristiyan olmanın ne anlama geldiği belirsizdir. Üçüncü bir cinsiyet yaratıyorlar, inançla alay ediyorlar ve aileleri gereksiz ve ulusları modası geçmiş olarak görüyorlar.”⁷⁹⁰

4.4.2. Jobbik

Grafik 54 : Jobbik, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

⁷⁸⁸ Orban, a.g.e.

⁷⁸⁹ Orban, a.g.e.

⁷⁹⁰ Orban, a.g.e.

Jobbik genel anlamda milliyetçi sağ olarak ya da aşırı sağ olarak nitelendirilen bir partidir. Mülteciler için bir sınır koruma sistemi geliştirilmesi gerekliliğini savunarak ve mülteci kota sistemine karşı çıkmaktadır. Seçimde öne çıkardığı konular milli birlik, milli aidiyet, anavatan, milliyetçilik, ayrıcalıklar ve yolsuzluk, elitler, göçmenler, göçmenlik, bir bütün olarak halk terimleridir. Seçim kampanyasında Orban, FIDESZ ve hükümeti sürekli eleştirmiştir.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, kültür ve göç iki ayrı ağ oluşturmıştır. Bunun yanında göç kategorisi kültür, Avrupa, güvenlik ve ekonomi, popülizm kategorileri ile bağdaştırılmıştır. Avrupa kategorisi bütün ağların merkezinde hepsiyle ilişkili gözükmektedir. Merkez popülizmden ve Avrupa'dan dağılmaktadır. Göç açık bir şekilde güvenlik, Avrupa'ya tehlike ve ekonomi meselesidir. Hristiyanlık Avrupalılıkla eş tutulmuştur ve kültür, Avrupa kategorisi ile özdeşleşmiştir. Avrupa şüpheli bir partidir ve açık açık sorgulamaktadır. Kendisini Avrupa'nın sağ kanadında görmektedir. Göçmenlik terörle ilişkilendirilmiştir ve göçmen varlığının terörü artırdığı söylenmiştir. Göçmenlerle beraber ağır ekonomik yük oluşmasının yanında, Avrupa kültür ve kimliğinin de tehdit altında olduğunu belirtilmiştir. Bu ağ haritasında da açık şekilde görülebilmektedir. Avrupa şüpheliğini göçmenler/mülteciler üzerinde de sürdürmektedir; Macar milliyetçisi olan bu parti aynı zamanda ulus devletin eski gücüne dönmesi isteğiyle de Avrupa eleştirisi yapmaktadır. AB ile göç meselesi üzerinde anlaşılmadığını da açıkça belirtmektedir. Göçmenlerin geçişini engellemek ile ilgili yasayı geçirirken parlamentoya destek verdiği için gurur duymaktadır ve bu eylemi sınırlarını savunmak olarak değerlendirmektedir. Göç ile ilgili hemen her konuda Brüksel ile çatışma halindedir. Aşağıda, Jobbik 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Brüksel'deki hakim görüşün aksine, Avrupa Birliği Avrupa'ya eşit değildir. Macaristan, Birliğe katılarak Avrupa'ya ait değil, tarihinin hakkıyla ve gelecekte AB üyesi kalıp kalmamamız temelinde, ancak Avrupa değerlerine sadık kalarak, gelecekte Avrupalı olacağız. Avrupa üçlü bir kaide üzerine inşa edildi: Yunan düşüncesi, Roma hukuku ve Hristiyan ahlakı. Biz sağcılar, sadece Avrupa'nın geçmişinin değil, geleceğinin de bugün özellikle güçlü bir şekilde savunmamız gereken bu değerlere dayanabileceğine

inanıyoruz. Lizbon Antlaşması ile başlayan daha derin entegrasyonu bir hata olarak görüyoruz, çünkü aslında uluslar üstü bir süper devlet yaratmayı hedefliyordu. Bu antlaşma ile Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın tüm hükümleri bağlayıcı hale geldi. Bununla birlikte, örneğin, ilgili anlaşmaların zorunlu hükümler olarak iltica hukukuna dahil edilmesi Avrupa halkının çıkarlarına aykırıdır.”⁷⁹¹

“2015’ten itibaren süreç, mültecileri kabul etmekle ilgili değil, milyonlarca göçün sonuçlarını ortadan kaldırmak ve daha sonraki göç süreçlerini engellemekle ilgili. Göçmen akını, terör tehdidini dramatik bir şekilde artırdı ve kitlesel kayıplara yol açmanın yanı sıra, ev sahibi devletlere ağır bir ekonomik yük getirerek Avrupa kimliğini ve kültürünü tehlikeye attı. Birliğin liderleri ve özellikle de parlamentosu doğru teşhise bile varamadılar, asıl amaçları göçü ‘yönetmek’ ve üye devletleri zorunlu kotalar temelinde kabul etmeye zorlamak. Jobbik, hükümete ilgili yasaları geçirmesi için gerekli parlamento desteğini sağlayarak güney sınırımızın fiziksel, teknik ve yasal olarak güçlendirilmesini savunan ilk oluşumdu. Kabinenin iradesinin aksine, bağımsız bir sınır muhafızlığının kurulmasını bekliyoruz. Fakir veya zengin göçmenlerin kabul edilmesine izin vermeyiz. Önceki vaatlerin aksine, AB üyeliği tek başına Macar ulusal topluluklarının yurtdışındaki sorunlarını çözmedi. Neredeyse on buçuk yıllık üyelikten sonra bile, Birliğin yurtdışındaki Macarlar yerine dünyanın ücra köşelerinde yaşayan çeşitli azınlıkların iyiliği için hareket etmesini üzüntü verici buluyoruz.”⁷⁹²

“Macarların yurtdışındaki durumunu çözmenin yanı sıra, göç, komünist miras, göç verme gibi bölgemiz devletlerini eşit derecede etkileyen sorunlar konusunda komşu ülkelerle ortaklaşa işbirliği yapmanın önemli olduğunu düşünüyoruz.”⁷⁹³

“Mevcut Birlik, 1 Mayıs 2004’te katıldığımız toplulukla artık hiçbir şekilde aynı değil. Jobbik, ulusal kendi kaderini tayin hakkını daha büyük ölçüde koruyarak Avrupa ülkeleri arasında işbirliği sağlamayı amaçlayan, bağlayıcı Topluluk kanunlarının kapsamını ve sayısını önemli ölçüde azaltılmış ve ulusal parlamentoların yetkilerini eski haline getirilmiş bir Milletler Avrupası kavramını temsil ediyor.”⁷⁹⁴

4.4.3. MSZP

Jobbik’in oylarını yüksek seviyede artırmasıyla meclisteki en büyük muhalefet partisi koltuğunu Jobbik’e kaptırmıştır. Bu seçimlere kadar ana muhalefet partisidir. 2018 seçimi ana gündem konuları ayrıcalıklar ve yolsuzluk, elitlerdir. Hükümet, FIDESZ ve Orban çokça eleştirilmiştir ve partinin gündemidir. Halka Macarlar olarak seslenmektedir. Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, kültür ayrı bir ağ oluşturmuştur. Göç sadece popülizm ile

⁷⁹¹ Jobbik, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, s. 58.

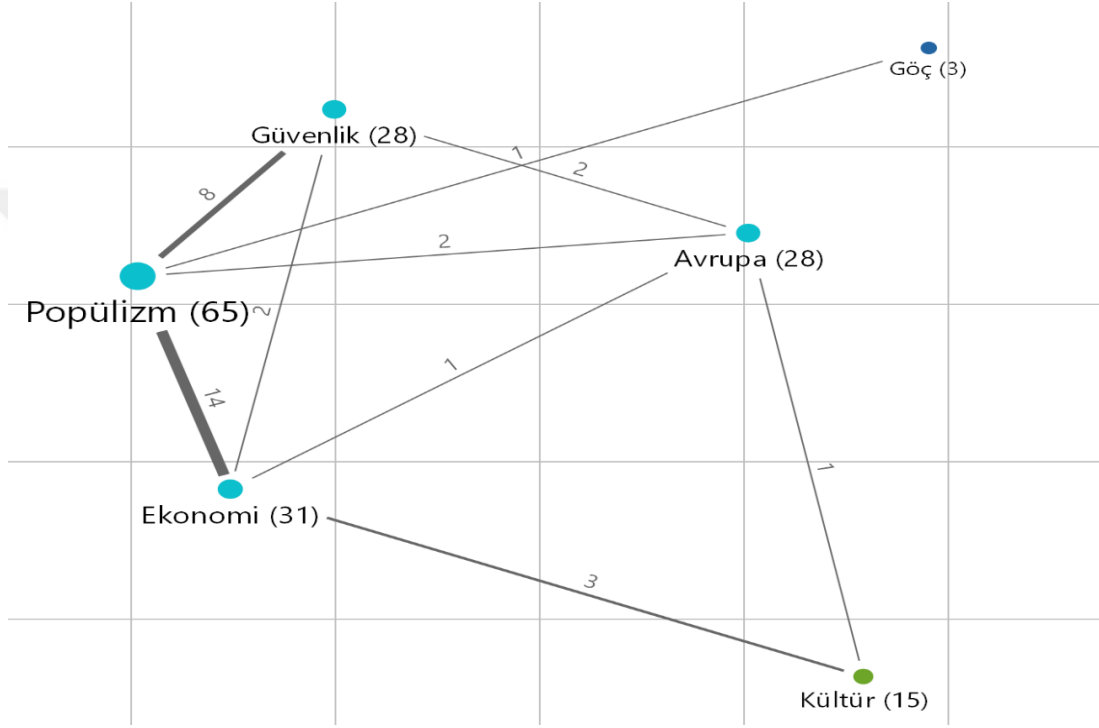
⁷⁹² Jobbik, **a.g.e.**, s. 58.

⁷⁹³ Jobbik, **a.g.e.**, s. 58.

⁷⁹⁴ Jobbik, **a.g.e.**, s. 59.

ilişkilidir. Popülist retorik göç için kullanılmıştır. Popülizm kategorisi göç, Avrupa, ekonomi ve güvenlik kategorileri ile ilişkili gözükmemektedir.

Grafik 55 : MSZP, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Avrupa ve ekonomi birer güvenlik meseleleridir. İktidarı hedef alan popülist söylem tarzını benimsese de popülist bir parti değildir. Hükümetin CEU’yu yönelik politikasına karşı kuruma destek vereceğini duyurmuştur. Açık bir şekilde AB yanlısıdır, AB’ye bağlılığını manifestoda dile getirmiştir. Manifestoda mültecilere/göçmenlere yer verilmemiştir. Fakat görüşü Macaristan sınırının çitlerle çevrilmesine karşı çıkmasından anlaşılabilmektedir. Aşağıda, MSZP 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Budapeşte’de CEU’nun güvenli çalışması için gerekli yasal koşulları sağlayacağız.”⁷⁹⁵

“NATO üyeliğimiz, güvenliğimizin güçlü bir garantisidir ve Avrupa Birliği’nin ortak değerleri, sosyal Avrupa için pusuladır ve dolayısıyla Macaristan ve Macarların ulusal çıkarlarının icrasıdır.”⁷⁹⁶

⁷⁹⁵ MSZP, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s.15.

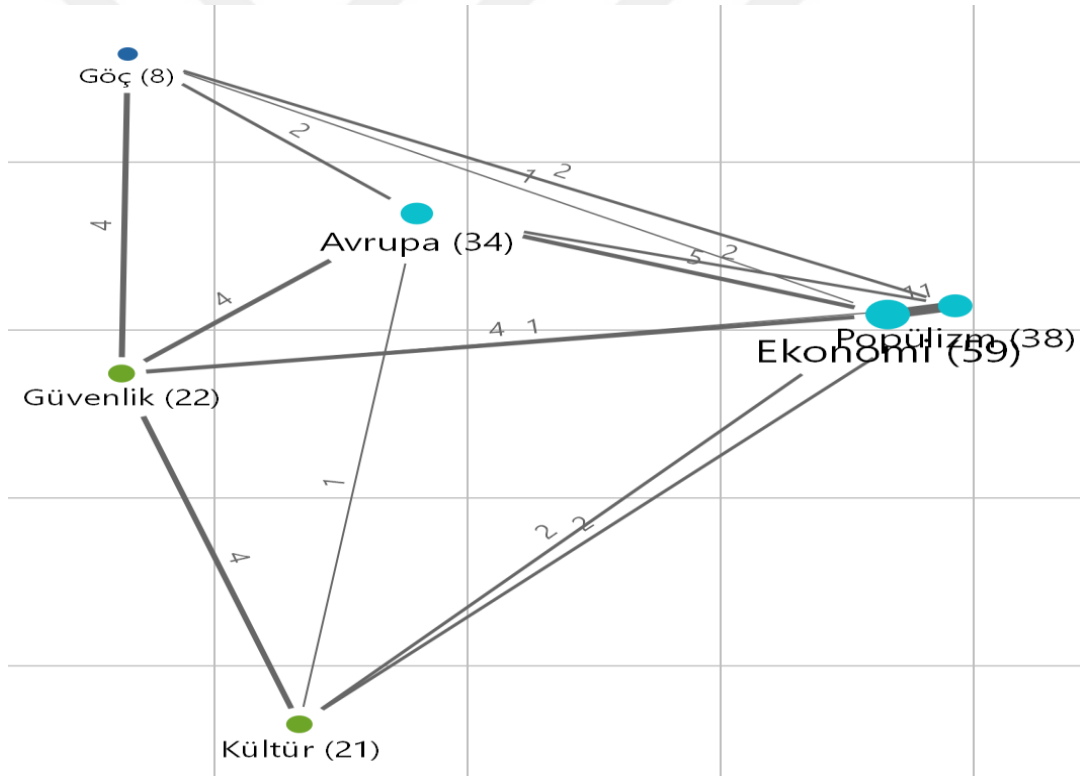
⁷⁹⁶ MSZP, a.g.e., s. 24.

“Ülkemizin ve burada yaşayan insanların gerçek sorunlarını önemsiyoruz. Güvenliğin en temel insan ihtiyacı olduğunu biliyoruz. Bu bireysel ve toplumsal düşüncüyü şekillendiriyor. Dolayısıyla Macar halkında korku olduğu müddetçe inşa edilen çit ayakta kalacaktır. İnsanların ilgilerini ve duygularını ilk sıraya koyarız. Ancak vatandaşlarımızı çitlere ihtiyaç duymadan güvende hissettirme hedefinden asla vazgeçmeyeceğiz.”⁷⁹⁷

“Avrupa’yı zayıflatan herhangi bir eylem, barış ve refah için bir tehdittir. Biz Macar sosyalistleri barıştan yanayız ve Avrupa Birliği’ne inanıyoruz.”⁷⁹⁸

4.4.4. LMP

Grafik 56 : LMP, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, kültür ve güvenlik ikinci ağı oluşturmuştur. Göç ise ağları bağlayan başka bir ağda kalmıştır. Göç sadece popülizm, güvenlik, ekonomi ve Avrupa ile ilişkilidir. Popülizm kategorisi güvenlik kategorisi hariç bütün kategoriler ile ilişkili

⁷⁹⁷ MSZP, a.g.e., s. 4.

⁷⁹⁸ MSZP, a.g.e., s. 5.

gözükmektedir. Avrupa, popülizm ve ekonomi çok yakından ilişkilidir. Güvenlik ise İslam hariç bütün kategorilerle ilişkilidir. Bu durum, kültürün, ekonominin, Avrupa'nın ve göçün bir güvenlik meselesi olarak algılandığını gösterir. Parti bunu yaparken popülist retorikleri kullanmıştır fakat göç genel anlamda göç edenin güvenlik meselesidir, göçün güvenlileştirilmesine rastlanmamıştır. Dünyada oluşan yerinden edilme durumlarından Batıyı sorumlu tutmaktadır ve Batının ahlaki sorumluluğunu yerine getirmesi gerektiğini belirtmektedir. LMP, her türlü küresel adaletsizliğe karşı çıkmaktadır. AB bazen ekonomi politikaları üzerinden eleştirilmektedir. AB ile sınır mutabakatına uyacağını belirtmektedir. Göçmen/mültecilere insani perspektiften bakmaktadır.

LMP, yeşili savunan, çevre ve doğayı öne çıkaran bir partidir. Kadınların siyasete katılımını güçlü bir şekilde desteklemektedir; partinin programı temelde ulusal ve etnik azınlıklar için eşit fırsatları teşvik etmekten; ekonomik, politik ve sosyal politika oluşturma süreçlerinde mali şeffaflığın sağlanmasına; doğal kaynakları (su, toprak, vb.) korurken kırsal alanlarda sürdürülebilir bir tarım programı oluşturmaya; gıda güvenliği mekanizmalarının iyileştirilmesine; ve Avrupa ile demokratik ve sürdürülebilir bir şekilde işbirliği oluşturmaya uzanmaktadır.⁷⁹⁹ Aşağıda, LMP 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Kuzey-güney ayrımı, büyüme arayışı ve küresel serbest ticaret sisteminin anormallikleri, çevrenin dünya-tarihsel ölçekte tahrip edilmesinden, temel kıtlığın yayılmasından, savaş çatışmalarından ve terörizmden doğrudan sorumludur. Bugün, tüm bunlar insanlık tarihindeki en büyük göç oranına yol açmıştır. Çeşitli sefalet biçimlerinden kaçan milyonlarca insanın herhangi bir fedakârlık korkusu olmaksızın, mali kaynaklarını, bilgilerini ve siyasi nüfuzunu kullanarak anavatanlarında güvenli bir geçim kaynağı olmasını sağlamak Batı'nın çıkarıdır ve onun ahlaki görevidir.”⁸⁰⁰

“Güvenlik politikası programımızın başlangıç noktası, ülkemizin artık öncelikli olarak geleneksel, devletler arası silahlı çatışmaların tekrarlamasıyla değil, yeni saldırı türleri tarafından tehdit edildiği anlayışıdır: terörizm, bilişim savaşı, yurt dışından finanse edilen yıkıcı siyasi hırslar.”⁸⁰¹

“Birliğin birincil görevi Üye Devletlerin, Avrupa'nın dünya siyasetindeki etkisini korumaya yardımcı olmak için birlikte hareket etmesidir. Bunun için ortak bir dış politika

⁷⁹⁹ Hungary - Political Parties, **Global Security**, (Çevrimiçi) <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-political-parties.htm>, 23 Ekim 2019.

⁸⁰⁰ LMP, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, s. 9.

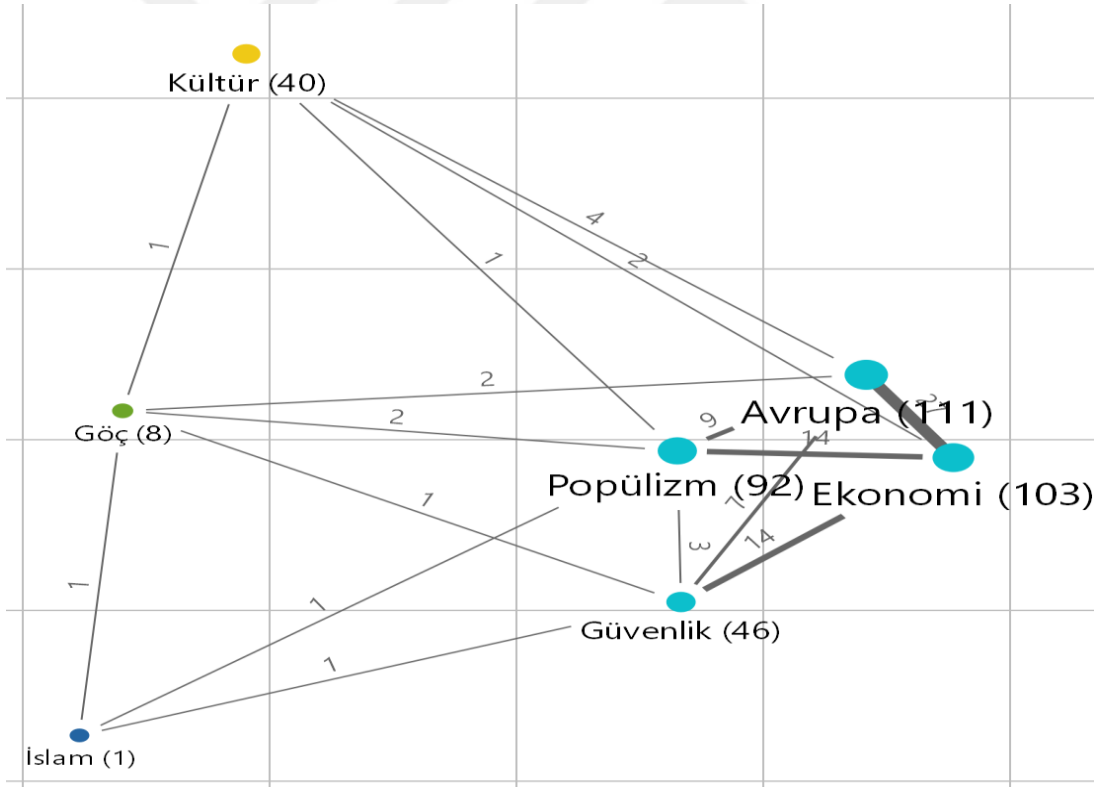
⁸⁰¹ LMP, **a.g.e.**, s. 10.

ve savunma politikası gerekiyor: Biz onun yaratılmasını destekliyoruz. Dublin sisteminde kapsamlı bir reformun gerekli olduğunu düşündüğümüz mülteci kriziyle mücadele etmek için uzun vadeli bir strateji geliştirmeye öncülük ediyoruz. Genel olarak ortak bir sınır koruması ve ortak bir savunma politikası oluşturma çabalarını destekliyoruz. Orbán hükümetinin açıkça bağımsız stratejisinden kopuyoruz.”⁸⁰²

“Kalkınma fonları işe yaramaz, megalomanyak devlet inşaatlarına harcanmakta, para parti müşterilerinin cebine girmektedir. Hukukun üstünlüğünün yıkılması, açık yolsuzluk, Doğu Avrupa diktatörlükleriyle dış politika anlaşması, Avrupalı müttefiklerimize haklı olarak içerliyoruz. Büyük arazileri destekleyen ve arazide görülmeyen iş adamlarını ödüllendiren bir tarım politikasıyla kırsal toplum, paramparça olmuştur.”⁸⁰³

4.4.5. DK

Grafik 57 : DK, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, Avrupa, popùlizm kuvvetli bir ağ oluştururken, kùltür ve göç ayrı ağlar oluşturmıştır. İslam ayrı bir ağıdır. İslam manifestoda geçmektedir fakat kuvvetli bir ilişkisi bulunmasa da göç,

⁸⁰² LMP, a.g.e., s. 9.

⁸⁰³ LMP, a.g.e., s. 2.

güvenlik, popülizmle birer defa çakışmıştır yani ilişkilidir. Göç kategorisi popülizm, güvenlik, kültür ve Avrupa ile ilişkilidir. Popülizm kategorisi İslam, güvenlik, göç, ekonomi, Avrupa ile ilişkili gözükmemektedir. Güvenlik ise popülizm, ekonomi, Avrupa ile ilişkilidir. Haritanın merkezini popülizm, Avrupa, güvenlik ve ekonomi oluşturmaktadır. Manifestoda ağırlıklı ayrıcalıklı elitler, yolsuzluk konseptleri geçmiştir. Kimliğini Avrupalı olarak ifade etmektedir, AB yanlısı söylem yapmıştır. FIDESZ ve hükümet ağır bir şekilde eleştirilmiştir; Macaristan'ı çalmak ve ona ihanet etmekle suçlamaktadırlar. Ülke içinde kendisine özel ordular getirildiğinden bahsedilmektedir. Orban'ın mülteci krizini kendi meşruiyetini sağlamak için kullandığı ileri sürülmüştür. Yani DK'ya göre mülteciler Orban ve hükümeti için korku yaratmak ve oy toplamanın bir aracı kullanılmıştır. Terör İslami radikalizm ile bağdaştırılmaya çalışılmıştır. İslam'ın kendisiyle değil, radikalizm kısmıyla bağdaştırma söz konusudur. Başka kültürlerle bir arada yaşamayı desteklemektedir, göçmenlerin entegrasyonuna önem vermektedir, diğer kültürleri ulusal kültür seviyesine çıkarmak istediğini söylemektedir; kültürlerin buluşmasına özen gösteren, ayrımcılığa karşı olduğunu dile getiren bir partidir. Aşağıda, DK 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Bugünün Macaristan'ı öyle bir yer değil. Viktor Orbán ve FIDESZ, Macarlara ihanet ettiler - ülkemizi bizden çaldılar. Ama birlikte, ondan birlikte geri alabiliriz. Bu şekilde, Macaristan bir kez daha birçok kişinin özgür ve umut dolu yuvası olabilir.”⁸⁰⁴

“Terörü, dinle perdelenmiş nefret söylemini, İslami radikalizmi şiddetle kınıyor, göçmenlerin etkili entegrasyonuna ve ayrımcılıkla mücadeleye katkıda bulunan tüm önlemleri destekliyoruz.”⁸⁰⁵

“Demokratik Koalisyon'a göre, bu zorluklarla ancak küreselleşme, savaş, terörizm, iklim değişikliği veya yoksulluk gibi uluslararası işbirliği yoluyla yüzleşebiliriz.”⁸⁰⁶

“Orban'daki özel ordu derhal kaldırılmalı ve yerini profesyonelce organize edilmiş, etkili terörle mücadele almalıdır.”⁸⁰⁷

“Ancak Orban rejimi, mülteci krizini acımasızca ve vicdansız bir şekilde istismar ederek, 2015 sonbaharında bir kez daha istikrarını sağladı. Parti siyasetinde, önde gelen otorite dahil iktidar partisinin hegemonyası yeniden sağlandı. FIDESZ önceki desteğini geri kazandı, parçalanmış sol önemli ölçüde güçlenmedi ve Jobbik kampı önemli ölçüde

⁸⁰⁴ DK, **2018 Seçim Manifestosu**, 2017, s. 5.

⁸⁰⁵ DK, **a.g.e.**, s. 28.

⁸⁰⁶ DK, **a.g.e.**, s. 83.

⁸⁰⁷ DK, **a.g.e.**, s. 84.

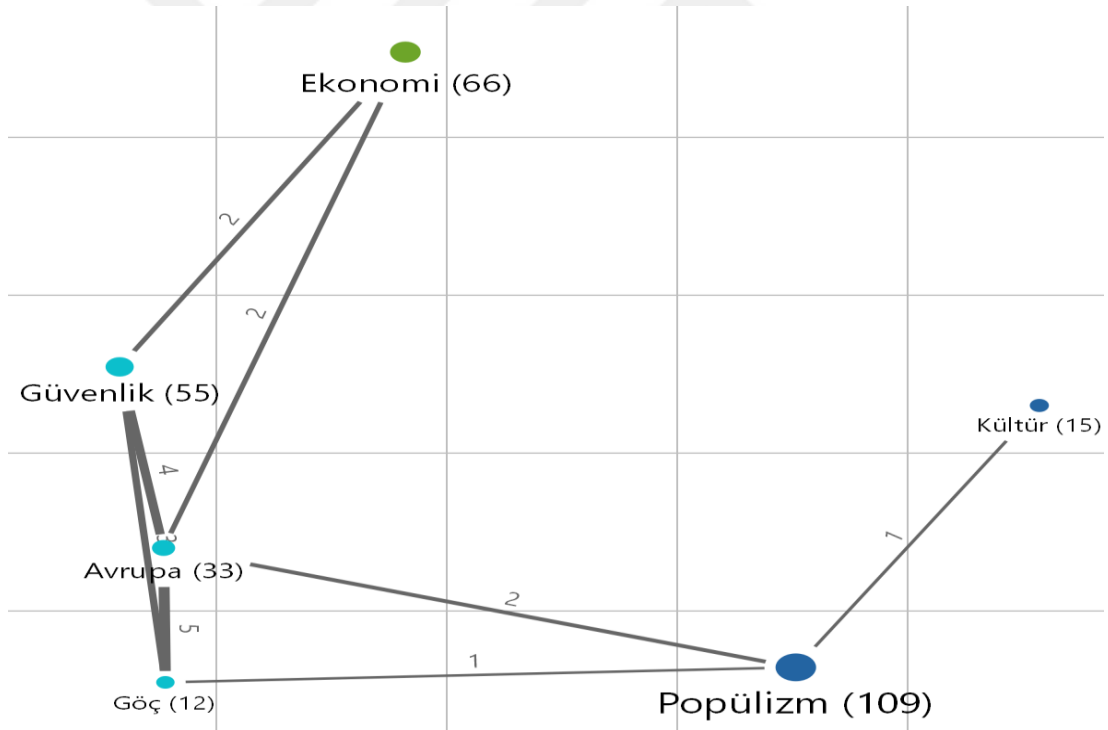
azaldı. Ancak bu arada, tekelin sınırlamaları ortaya çıktı. Kaybedilen üçte iki çoğunluğun yokluğunda, Orbán'ın anayasayı değiştirme çabaları başarısız oldu, Pazar lokavtından ve Olimpiyat referandumlarından önce geri adım atmak zorunda kaldı, ancak başlattığı iltica referandumunda da başarısız oldu.”⁸⁰⁸

“Ortak Avrupa sınır korumasını, Frontex'in yetkilerinin genişletilmesini ve ortak Avrupa iltica yönetimini destekliyoruz.”⁸⁰⁹

“Amacımız, tarihi milliyetlerin, azınlıkların, Romanların ve göçmenlerin kültürel kimlikleri de dahil olmak üzere, azınlıkların kültürel değerlerini ulusal kültüre yükseltmektir.”⁸¹⁰

4.4.6. EGYÜTT

Grafik 58 : EGYÜTT, 2018 Seçim Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, Avrupa ve göç kuvvetli bir ağ oluştururken, popülizm de kültür ile ayrı bir ağ oluşturmuştur. Ekonomi ise güvenlik ve Avrupa ile ilişkilidir. Kültür popülist retorikte kullanılmıştır. Avrupa ve göç yoğun

⁸⁰⁸ DK, a.g.e., s. 10.

⁸⁰⁹ DK, a.g.e., s. 28.

⁸¹⁰ DK, a.g.e., s. 70.

biçimde ilişkilendirilmiştir. Popülizm Avrupa, göç, kültür kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Göç bir güvenlik meselesidir ama aynı zamanda Avrupa'yı da kapsamaktadır. Merkez güvenlik ve göç açısından dağılmaktadır. EGYÜTT temsilcilerinden biri yerel kirliliğe karşı mücadele etmektedir ve sivil bir aktivist olarak mülteci krizine insani bir çözümde yer almaktadır.⁸¹¹ AB yanlısı bir görüşü vardır ve kendilerini Avrupalı olarak tanımlamaktadırlar. Macaristan'ın ulusal çıkarları gözetilerek AB'li olmak onlar için önemlidir. Göç konusunda pozitif bir tavrı vardır; bu konuya hak temelli bakılmaktadır. Parti, Macaristan'daki durumun ve mülteci sayısının iyileştirilmesi gerektiği kanaatindedir; Macaristan'a gelen mülteciler için entegrasyon politikalarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Orban'ın tersine, sığınmacılarla sahada deneyimli STK'ların ilgilenebileceği söylenmiştir. Aşağıda, EGYÜTT 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Güvenlik ve mülteci krizi için ortak bir strateji uygulamak için, başta Almanya olmak üzere, Avrupa Birliği Üye Devletleri ile birlikte çalışma ihtiyacı vardır. Bu işbirliğinin bir parçası olarak, Avrupa'nın dış sınırlarının ve kriz iç sınır kesimlerinin korunması birlikte güçlendirilmelidir. Tüm bunların tanıtılması, pahalı ve anlamsız Macar sınır çitinin 4 yıl içinde sökülmesine yol açacaktır. FIDESZ tarafından getirilen, insan haklarını ihlal eden, Cenevre Sözleşmesi ve Avrupa Birliği kurallarına aykırı tüm iltica kurallarını derhal yürürlükten kaldıracak ve geçiş bölgesini sonlandıracağız. Macar devleti, Avrupa Birliği'ne kabul edilen sığınmacıların oranını ortalama bir düzeye yükseltmelidir. Barışçıl ve insani karşılama amacıyla, yasal mültecileri Macaristan'da kaldıkları süre boyunca uluslararası iyi deneyime uygun olarak dil öğretimi, çocuk refahı hizmetleri ve okullarla destekliyoruz. Önümüzdeki on yıllarda Macaristan'ın karşılaştığı zorluklara hazırlanarak, geçtiğimiz on yılların uluslararası deneyimlerinden öğrenerek Macaristan'ın entegrasyon kapasitesini geliştireceğiz. Bu amaçla, hükümetin nefret kampanyaları yerine halk eğitimi ve kamu bilgilendirme programlarının reklamını yapıyoruz. Sığınmacılara sahada deneyimli STK'lar ile 'halkın avukatı'na benzer bir kurumla işbirliği içinde adil yargılama ve tazminat sağlanmalıdır. Mevcut kapalı ve insanlık dışı geçiş bölgeleri yerine sığınmacılar için kültürel, insani ve güvenli kabul merkezleri kurulmalıdır. On yıl içinde, Macaristan'ın halihazırda uygulanmakta olan uluslararası kalkınma programlarına katkısını önemli ölçüde artıracacağız. Uluslararası işbirliğinde istihbarat ve polis araçlarını kullanarak insan tacirlerine karşı birlikte çalışıyoruz.”⁸¹²

“Reel ücretleri sürdürülebilir, somut bir şekilde artırmak ve ülkeden giden göçü yavaşlatmak için, dört yıllık, üçlü (işverenler, sendikalar, devlet), her şey dahil bir ücret sözleşmesi imzalayacağız.”⁸¹³

⁸¹¹ EGYÜTT, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 74.

⁸¹² EGYÜTT, a.g.e., s. 94.

⁸¹³ EGYÜTT, a.g.e., s. 91.

“Macaristan, dönüşmekte olan Avrupa’da en yakın işbirliği yapan ülkeler grubunda yer almaktadır. Yeni AB işbirliği biçimlerinin bir parçası olmak için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz. Macaristan’ın dış ve Avrupa politikasında temel bir üslup değişikliğine ihtiyaç vardır ve Macaristan derhal eylem ve iletişim için tam kapasitesini yeniden kazanmalıdır.”⁸¹⁵

4.4.7. PM

⁸¹⁶ EGYÜTT, **a.g.e.**, s. 96.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, kültür ve göç ayrı ağlar oluşturmuşlardır. Göç kategorisi, popülizm, Avrupa ve ekonomi ile ilişkili olduğu gibi kültürle de bağlıdır. Popülizm haritanın ortasında bulunmaktadır, bütün kategoriler ve kodlarla ilişkilidir (tabloda görüldüğü gibi İslam kategorisi hariç). Göç, Avrupa ve ekonomi birer güvenlik meselesi olarak ele alınmıştır. Göç konusunda pozitif bir tavır takınılmaktadır fakat hem Avrupa hem de Macaristan eleştirilmektedir. Avrupa şüphesizliği özellikle mülteci krizi hususunda kolayca kullanılabilecek bir konu haline geldi demektir. Ayrımcılığa karşı çıkmaktadır. Çevreci bir görüş sunulmaktadır. Ciddi bir anti-elit perspektif vardır ve popülist retorikleri kullanılmaktadır. Özellikle iktidar eleştirisi mevcuttur. PM bu seçime MSZP ile ittifak halinde girmiştir. Aşağıda, PM 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Dayanışma geri püskürtüldü; ekonomik performansın eşit dağılımına yönelik mekanizmalar, gelir eşitsizliğinin etkilerini azaltmaya yönelik güvenceler ve temel kamu hizmetleri yaşam şansı açısından kötüleşti veya ortadan kaldırıldı. Bu koşullar altında, sosyal güvenin azalması, siyasi kurumlardan duyulan memnuniyetsizliğin artması, siyasi alanın ortasının boşaltılması ve demagojik ve otoriter tekliflere duyarlılığın artması şaşırtıcı değildir. Bu, güven, işbirliği ve adaletle dayalı bir uzlaşma gerektiren siyasi projelere elverişli değildir. Avrupa Birliği de öyle. Bu, en çok bahsedilen demokratik açık, AB kurumlarının uzaklığı, şeffaflık eksikliği ve yalnızca dolaylı veya zayıf siyasi hesap verebilirlik, lobi çıkarlarına maruz kalması ve sosyo-ekonomik krizlerde ‘Brüksel’in iç siyaset arenasında günah keçisi olarak kullanılması, hükümetler için daha kolay olduğu gerçeğiyle birleşiyor. Bu süreçler, Birlik vatandaşlarının güvenlik duygusunu doğal olarak etkileyen, milliyetçi popülizmin fabrikasına su taşıyan, en kalabalık ülkelerdeki düşük vasıflıların işgücü piyasasındaki konumlarını etkileyen ve Avrupa siyasi kurumlarındaki verimsizliği gösteren mülteci krizi ile büyük ölçüde hızlandırılmıştır.”⁸¹⁷

“Hem AB düzeyinde hem de Üye Devlet düzeyinde, son derece etkili, şeffaf olmayan, kontrol edilemeyen lobiler, hepimizin refahını, sağlığını ve güvenliğini etkileyen vergi sistemi veya yük paylaşımı gibi düzenleyici konulara karar vermek için esirdir. Eurobarometer verilerine göre, çoğu AB ülkesinde, giderek daha fazla insan hükümetin ekonomik elitin tutsağı olduğuna inanıyor ve genel olarak, özellikle çevre ülkelerde, demokrasiden genel memnuniyetsizlik artıyor.”⁸¹⁸

⁸¹⁷ PM, 2018 Seçim Manifestosu, 2018, s. 66-67.

⁸¹⁸ PM, a.g.e., s. 66.

“Gelecek nesiller için yaşanabilir bir gezegen, temiz toprak, su ve hava bırakmalıyız - ancak bunu yapmak için, çevresel yıkımı engellemek ve daha güvenli, daha sağlıklı bir çevre yaratmak için bugün başlamalıyız.”⁸¹⁹

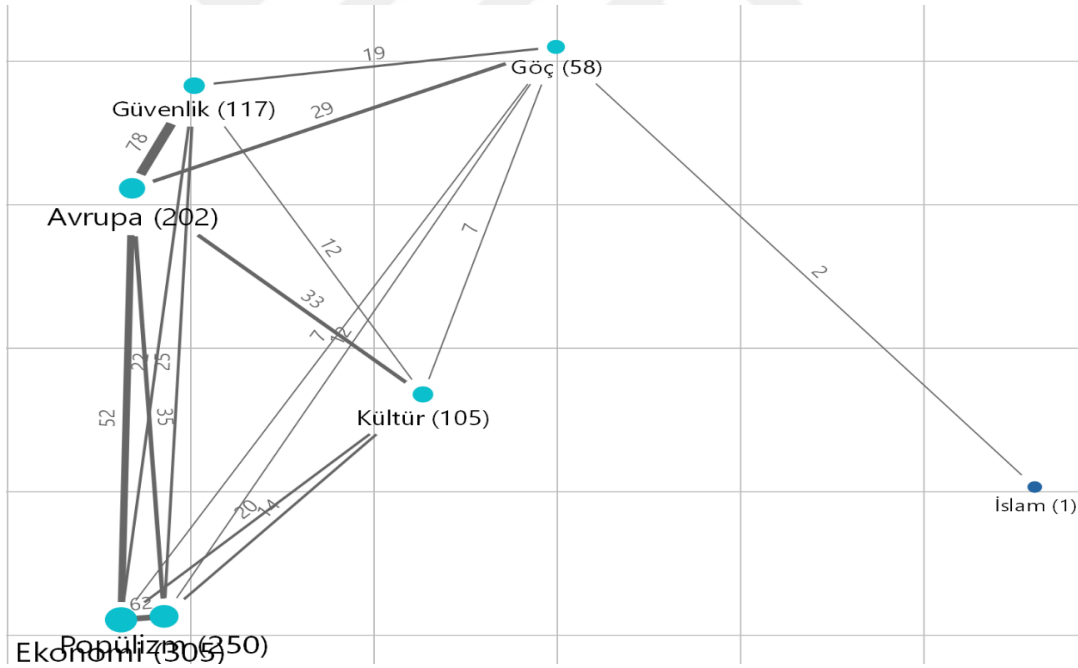
“Okul çocuklara ait olsun! Ve bilim, kültür ve sivil alan siyasetten bağımsız olmalıdır, çünkü bu başarı ve zengin çeşitlilik için bir önkoşuldur.”⁸²⁰

“Bilim, kültür ve sivil toplum örgütlerinin dünyalarının siyasi işgaline son vereceğiz. Her üç bölgede de FIDESZ rejiminin kalelerini yıkıp kendi kendini yönetim tarafından garanti edilen bağımsızlığı yeniden sağlayacağız.”⁸²¹

“Macaristan’da yolsuzluk nedeniyle boşa harcanan para yılda 500-1000 milyar Forinttir.”⁸²²

4.4.8. Momentum

Grafik 60 :Momentum, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, Avrupa, popülizm, kültür ve göç kuvvetli bir ağ oluştururken, İslam ayrı ağ oluşturmuştur. İslam göç ile ilişkilendirilmiştir. Göç bütün kategoriler ile ilişkili gözükmektedir. Kimliğini

⁸¹⁹ PM, a.g.e., s. 58.

⁸²⁰ PM, a.g.e., s. 33.

⁸²¹ PM, a.g.e., s. 38.

⁸²² PM, a.g.e., s. 47.

Avrupalı olarak ifade etmektedir. Elit eleştirisi vardır; FIDESZ ve Orban eleştirisi mevcuttur, yolsuzluk ve ayrıcalıklılık üzerinde durulmuştur. Macarlar ve Avrupalılık beraber aktarılmıştır. Momentum'un göçmenlere bu kadar yer vermesinin ve pro-göçmen/mülteci/sığınmacı bakışına perspektif katan isim başkan yardımcısı ve daha önce göçmenlik sorunları üzerine STK'larla birlikte çalışmış olan sosyolog Anna Júlia Donáth olabilir. Macar sınırına döşenen çitlere karşı çıkılmakta ve fiziksel sınır kilidini dönüştüreceğiz, denmektedir. Sığınmacıların durumunu hem hukuki, hem sosyal, hem de siyasi olarak iyileştireceklerini vaadetmektedirler. Gerek uluslararası gerek ulusal hukukta mültecilerin haklarının iyileştirilmesi ve entegrasyonun kolaylaştırılması gerektiğini savunulmuştur. Güvenlik, popülizm, ekonomi ve Avrupa merkezi oluşturmaktadır. Haritada, her şeyin bağlandığı yerler buralar gözükmektedir. Ayrıca kümelenme sadece ikili olmuştur. Yani sadece iki ağ oluşabilmiştir ve kategoriler birbirlerine bağlıdır. AB yanlısıdır, güvenli bir AB tahayyül etmektedir; fakat ülkenin önceliklerinin AB'den önce geldiği belirtilmektedir. Rusya etkisine sonuna kadar karşıdır, hatta Rus etkisine karşı birleşmeye çağrı vardır. Terör saldırılarıyla Rus tehdidi aynı kefeye koyulmaktadır. Aşağıda, Momentum 2018 seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“STK'lar ayrıca mültecilere ve göçmenlere hangi kültüre geldikleri, nelere dikkat edecekleri ve hangi farklı kurallara uymaları gerektiği konusunda bilgi ve eğitim sağlayabilir. Bizim görüşümüze göre, bu aynı zamanda Avrupa'daki kadın ve çocukların durumunun Müslüman devletlerin çoğundan farklı olduğu gerçeğini de kapsamalıdır.”⁸²³

“Avrupa Birliği, son yıllarda bir dizi terör saldırısıyla sarsıldı ve Soğuk Savaş'tan yirmi yedi yıl sonra, bir kez daha Rusya'nın tehdidiyle karşı karşıya kalacak. Avrupa ve ulusal topluluklarımızın güvenliğini kapsamlı bir şekilde ortaklaşa garanti etmek ve yeni zorluklara etkili bir şekilde yanıt vermek için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız. Yakın işbirliği yoluyla güvenli bir Avrupa; Rusya'nın etkisine karşı etkili mücadele.”⁸²⁴

“Çit, ihtiyaç duyulduğu sürece kapatılmamalıdır. Çit, insan haklarını mutlaka imkânsız hale getirmeyen bir araçtır. Tek başına ve mevcut yasal ortamlar; çit, olası yeni bir mülteci kriziyle başa çıkmak veya ülkeyi korumak için bir çözüm sunmuyor. Sırp sınırının korunması devriye ve kamera sistemi ile çözülebilir, ancak iki yıl önce göç durumunun geçici olarak artmasıyla ülkeye girmek isteyenlerin daha önce görülmemiş bir boyutta ortaya çıktığı bir gerçek olarak kabul edilmelidir. Kontrol edilmesini kolaylaştırmak için

⁸²³ Momentum, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, s. 116.

⁸²⁴ Momentum, **a.g.e.**, s. 343.

çitin belirli koşullarda tutulması gerektiğine inanıyoruz. Rösze ve Tompa'da Macaristan-Sırp sınırını yasal olarak sadece iki yerde geçmenin mümkün olması haksızlık olduğundan, sınır kilidi boyunca birkaç geçiş bölgesi oluşturulmalıdır.”⁸²⁵

“Göç krizini Avrupa düzeyinde ele almak Avrupa Birliği, 2015 yılında patlak veren göç krizini çözemedi ve şu ana kadar bu ciddi soruna etkili, uzun vadeli ortak bir çözüm bulamadı. Momentum'un göç politikası üç ayağa dayanmaktadır: bir yandan Macaristan ve diğer Avrupa devletlerinin korunması, diğer yandan sığınmacıların temel insan haklarının garantisi ve üçüncü olarak mümkün olduğu kadar çok alanda ortak Avrupa eyleminin uygulanması. Ortak sınır korumasının güçlendirilmesi; Üye Devletlerin ihtiyaçlarına göre mültecilerin esnek kabulü.”⁸²⁶

“Güney sınırında göç baskısı, doğu sınırında ise potansiyel Rus tehdidinin farklı yollarla etkili bir şekilde ele alınması gerekiyor.”⁸²⁷

“Yardım, öncelikle Irak, Suriye, Afganistan, Pakistan ve diğer Afrika ülkeleri gibi göç gönderen ülkelere sağlanmaktadır.”⁸²⁸

“Momentum hükümeti altında Macaristan, ister göçe karşı sürdürülebilir çözümler, ister güçlü, özerk bir Avrupa dış ve güvenlik politikasının geliştirilmesi veya güçlü bir Avrupa savunması olsun, NATO ve AB'nin yapıcı bir üyesi olacaktır. Mevcut hükümet, ortak çözümleri baltalıyor ve Macaristan'ın güvenliğini tehlikeye atıyor.”⁸²⁹

“Mevcut dar görüşlü politika yerine, eşzamanlı olarak Macaristan'ın güvenliğini sağlayacak ve sığınmacıların ve göçmenlerin haklarına saygı duyacak, sınır koruması için uzun vadeli bir çözüm geliştiriyoruz.”⁸³⁰

“Buna ek olarak, Sırp tarafına sınırı nasıl geçecekleri, Macar iltica sisteminin nasıl kurulacağı ve nasıl sığınma başvurusunda bulunabilecekleri konusunda bilgi verilmelidir.”⁸³¹

“Durum, iltica prosedürünün bir ay sürmesi ve bu süre zarfında başvuru sahiplerinin kendilerini insanlık dışı koşullarda, kilitli ve yeterli bilgiye sahip olmadan bulmaları gerçeğiyle daha da kötüleşmektedir. Bu, hem insani hukuk hem de uluslararası hukukta kabul edilemez.”⁸³²

“Uluslararası korumadan yararlananların mümkün olan en kısa sürede toplumumuzun aktif üyeleri haline gelebilmesi için sosyal refah sistemini ve stratejisini güçlendirmek.”⁸³³

“Uluslararası mülteci hukukunun temelini oluşturan 1951 Cenevre Sözleşmesi ve değişikliklerinin, uluslararası zulüm gören kişilerin bakımını ve uluslararası güvenliğin sürdürülmesini garanti etmeye uygun olmadığı artık anlaşılmıştır.”⁸³⁴

⁸²⁵ Momentum, **2018 Seçim Manifestosu**, 2018, s. 112.

⁸²⁶ Momentum, **a.g.e.**, s. 345.

⁸²⁷ Momentum, **a.g.e.**, s. 349.

⁸²⁸ Momentum, **a.g.e.**, s. 355.

⁸²⁹ Momentum, **a.g.e.**, s. 356.

⁸³⁰ Momentum, **a.g.e.**, s. 107.

⁸³¹ Momentum, **a.g.e.**, s. 112-113.

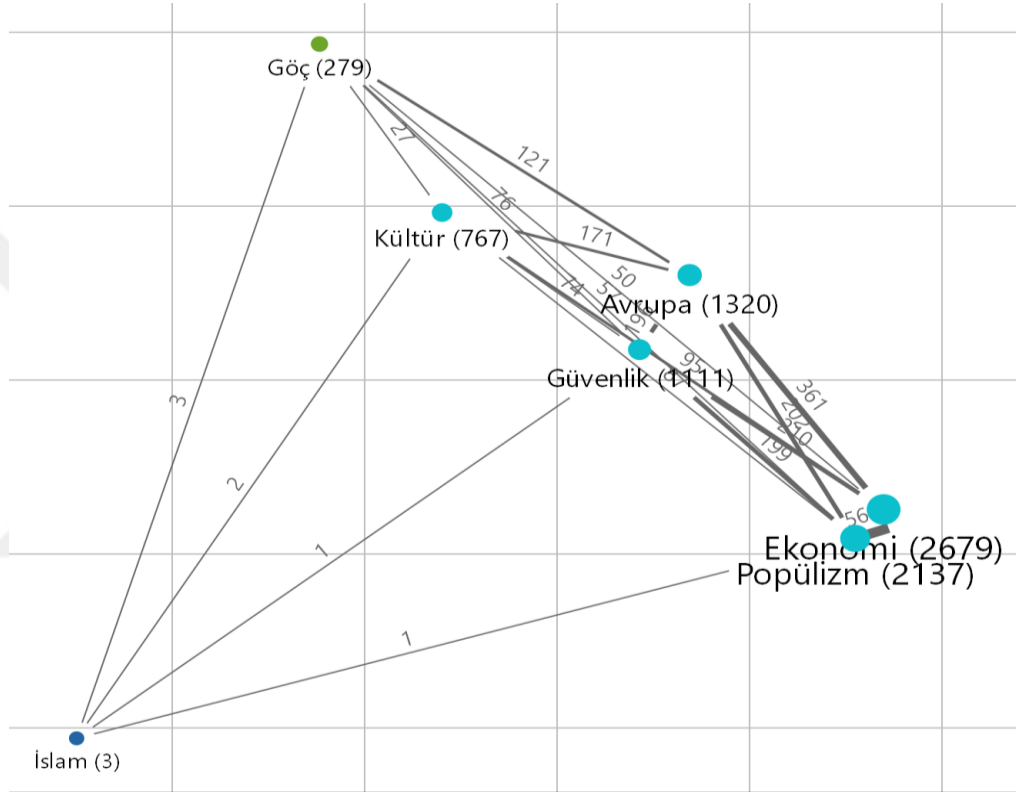
⁸³² Momentum, **a.g.e.**, s. 113.

⁸³³ Momentum, **a.g.e.**, s. 114.

⁸³⁴ Momentum, **a.g.e.**, s. 353.

4.5. Bölüm Sonucu

Grafik 61 : Macaristan Genel Ağ Grafiği (2006-2018)

Yukarıdaki kodlama haritasında Macaristan 2006, 2010, 2014, 2018 genel seçimlerinin toplamının ağ grafiği verilmiştir. Buna göre bütün seçimler değerlendirildiğinde Macaristan’da popülizm, kültür, Avrupa, ekonomi, güvenlik bir ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç başka bir ağ ve İslam başka bir ağ oluşturmuştur. Göç kategorisinin Macaristan’da yansısı diğer kümesel ilişkiler kurduğu kategorilerle gözlemlenebilir. Göç ağdaki ana kümeye yakın başka bir küme olarak konumlanmakta ama yine de ilişkili bir görünümde. Bunun sebebi göçün Macaristan’da iç göç dışında çok da daha önce gündem olmamasıdır. Mülteci krizi ile beraber gündem maddesi olmuş ve diğer kategorilerle ilişkisi artmıştır. İslamın ise diğer kategorilerle ilişkisi sayısından çıkarılabileceği üzere Macaristan’da çok az gündem olmuştur ama olduğunda da 3 defa geçiyor olmasına rağmen ana kategorilerle 7 defa keşismıştır.

Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmadan önce analizde kullanılan verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıklarını tespit etmek için ‘Jarque-Bera Normallik Testi’ uygulanmıştır (normallik Eviews 11 programı kullanılarak analiz edilmiştir). Test sonuçlarına göre %95 güven aralığında değişkenlerinin normal dağılıma uygun olmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisi parametrik varsayımların sağlanmadığı normal olmayan veriler için kullanılan ‘Spearman’s Sıra Korelasyon Testi’ uygulanarak analiz edilmiştir. Aşağıdaki tabloda, Macaristan’a ait korelasyon testi analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 8 : Yıllara göre göç frekansları ile güvenlik, İslam, Avrupa, ekonomi, kültür ve popülizm kesişim seviyeleri korelasyon analizi: Macaristan

	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
İslam		0.426 (p=0.0239) N=22	0.272 (p=0.1103) N=22	0.258 (p=0.1229) N=22	0.359 (p=0.0505) N=22	0.314 (p=0.0770) N=22	0.111 (p=0.3120) N=22
Kültür	0.426 (p=0.0239) N=22		0.454 (p=0.0170) N=22	0.526 (p=0.0060) N=22	0.544 (p=0.0044) N=22	0.520 (p=0.0065) N=22	0.184 (p=0.2067) N=22
Göç	0.272 (p=0.1103) N=22	0.454 (p=0.0170) N=22		0.663 (p=0.0004) N=22	0.586 (p=0.0021) N=22	0.708 (p=0.0001) N=22	0.634 (p=0.0008) N=22
Güvenlik	0.258 (p=0.1229) N=22	0.526 (p=0.0060) N=22	0.663 (p=0.0004) N=22		0.446 (p=0.0188) N=22	0.689 (p=0.0002) N=22	0.374 (p=0.0433) N=22
Popülizm	0.359 (p=0.0505) N=22	0.544 (p=0.0044) N=22	0.586 (p=0.0021) N=22	0.446 (p=0.0188) N=22		0.430 (p=0.0229) N=22	0.428 (p=0.0235) N=22
Avrupa	0.314 (p=0.0770) N=22	0.520 (p=0.0065) N=22	0.708 (p=0.0001) N=22	0.689 (p=0.0002) N=22	0.430 (p=0.0229) N=22		0.245 (p=0.1360) N=22
Ekonomi	0.111 (p=0.3120) N=22	0.184 (p=0.2067) N=22	0.634 (p=0.0008) N=22	0.374 (p=0.0433) N=22	0.428 (p=0.0235) N=22	0.245 (p=0.1360) N=22	

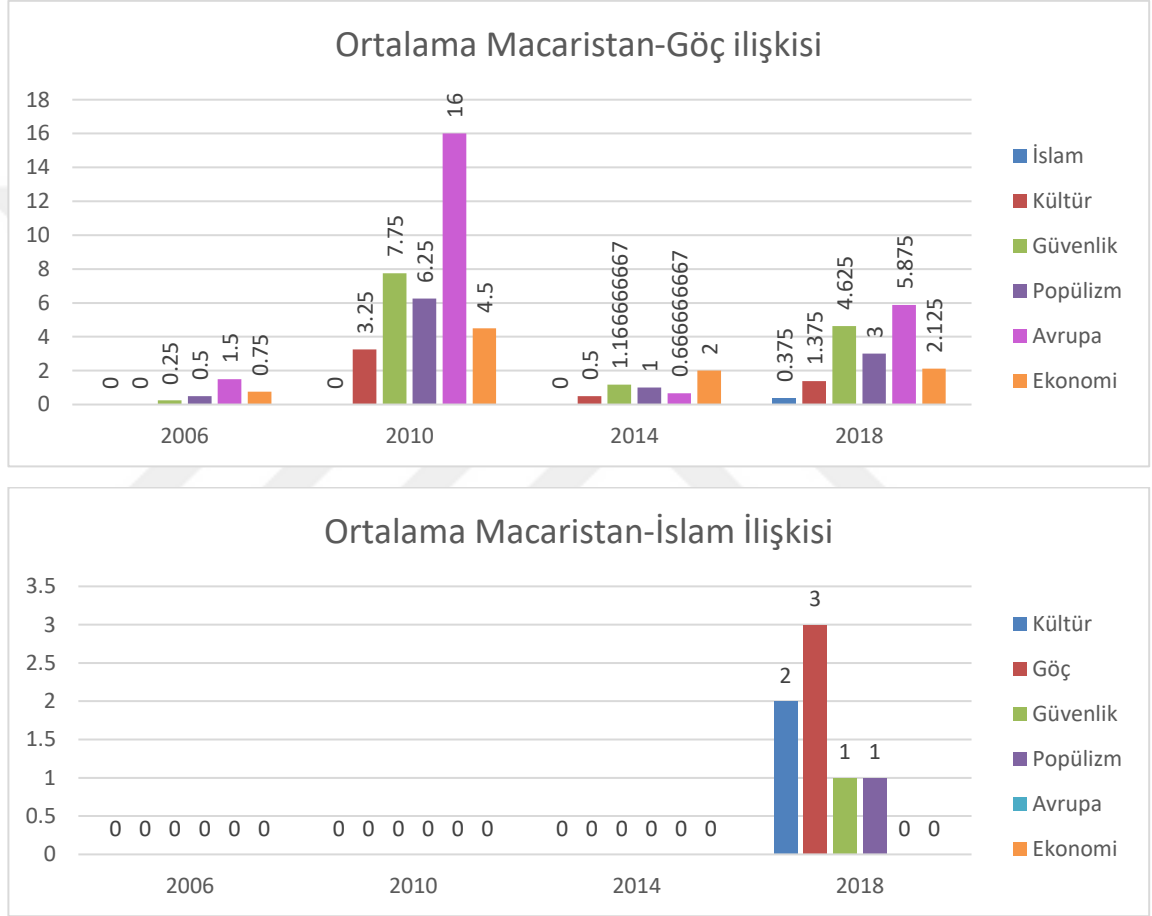
Buna göre Macaristan’da bütün seçimler için (2006-2018) Göç kategorisi ile değişkenlerin arasında (İslam, kültür, göç, güvenlik, popülizm, Avrupa, ekonomi) %95 güven aralığında anlamlılık bir ilişkisine bakılmıştır. Göç kategorisi ile Avrupa kategorisi

arasında (0.708, $p=0.0001<0.05$) yüksek düzeyde korelasyon saptanmıştır. Göç kategorisi Avrupa söylemiyle paralel ilerlemektedir. Göç kategorisi ile kültür arasında orta düzeyde korelasyon (0.454, $p=0.0170<0.05$); göç ile güvenlik arasında orta düzeyde ilişki (0.663, $p=0.0004<0.05$); göç ile popülizm arasında orta düzeyde ilişki (0.586, $p=0.0021<0.05$); göç ile ekonomi arasında orta düzeyde korelasyon (0.634, $p=0.0008<0.05$) bulunmuştur. Göç Macaristan için en yüksek düzeyde Avrupa ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir. Fakat iki manifesto eksikliğinin sonuca yansıyan etki yaygını da belirtmek gerekir. Ayrıca İslam ile kültür arasında orta düzeyde ilişki (0.426 $p=0.0239<0.05$) tespit edilmiştir. Anti-elit popülizm kategorisine bakılacak olursa, diğer kategorilerle (İslam kategorisi hariç) orta düzeyde korelasyon ($0.30 < r < 0.70$) bulunmuştur. Ayrıca diğer göstergeler şu şekilde okunmalıdır: Avrupa-göç kesişimleri ile güvenlik-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır (0.689, $p=0.0002<0.05$), bu da Macaristan için göçün Avrupa ile ilişkilendirilmesi arttıkça, güvenlik ile ilişkilendirilmenin beraber arttığı anlamına gelmektedir. Ek olarak kültür-göç ile güvenlik-göç, kültür-göç ile Avrupa-göç, kültür-göç ile popülizm-göç ilişkisi, güvenlik-göç ile popülizm-göç, güvenlik-göç ile ekonomi-göç, popülizm-göç ile Avrupa-göç ve popülizm-göç ile ekonomi-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır. Buradaki ilişkisellik Macaristan için göç konusunda öne çıkan başlıkları da düzeyleri ile beraber göstermektedir.

Göç kategorisi ile diğer kategorilerin ilişkiselliklerinin arttığı yıllar, farklı ülkelerde artış ve azalış yıllarındaki determinantları göstereceğinden, en fazla ilişkiselliğin olduğu seçim yılında hangi kategorinin hangi ülke için arttığı ekstremist retorikte hangi bağlamın kullanıldığını göstermiştir. Yıllara göre hem ülke içi hem ülkeler arası göç ve determinantları seviyesinde artma ve azalmalar gözlemlenip kıyaslaması yapılmıştır. Göç determinantlarının nitel/nicel karşılaştırma ve açıklamaları örnekleri her ülkeye ait seçim yılları başlıklarının altında değerlendirilmiştir. Zamansal grafik üzerinden anlatım yapılmıştır. Vakalar zaman çizgisi üzerinden ölçümlenmiştir. Macaristan için yedi farklı kategoride toplamda 22 seçim manifestosu incelenmiştir. Aşağıdaki grafiklerde Macaristan'a ait seçim yıllarına dayanan göç ile diğer kategorilerin

ortalama ilişkilendirilme oranları ile İslam ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme oranları verilmiştir.

Grafik 62 : Ortalama Macaristan-Göç ve Macaristan-İslam İlişkisi

Macaristan için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2010 yılı seçimleri olarak gözüktse de esasen 2014 ve 2018 yıllarında FIDESZ partisinin manifestosu olmayışından ötürü verinin yanlış sonuç verdiği görülebilmektedir. 2014 ve 2018 yılları arasındaki değişime bakıldığında artış gözlemlenebilmiştir. Bu artışın sebebi mülteci akınına yönelik yapılmış olan söylemlerdir. 2018 seçimlerine bakıldığında bütün ilişkiselliklerde artış saptanmıştır. Macaristan bu bağlamda göçe en fazla reaksiyonunu 2010 yılında vermiştir. Fakat nitel analiz ile karşılaştırıldığında en ötekileştirici reaksiyon 2018 yılındadır; bu bağlamda popülizm-göç, güvenlik-göç, Avrupa-göç, İslam-göç ilişkileri kullanılmıştır; fakat karma karşılaştırmalı analizde en ortaya çıkan bulgu, göç ile

Avrupa ve güvenlik ilişkilendirilmesinin sıklığıdır. AB en çok göç politikaları ve ulusun kendi adına karar verme ve politika yapma yetisini elinden almak vesilesiyle kullanılmıştır. Bu sebeple Macaristan'daki dışlayıcı söylem adına Avrupa, güvenlik, popülizm ve İslam ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. Yani Macaristan'da dışlayıcı söylemi yaptıran retorik popülizmi kullanarak güvenlik, Avrupa ve İslam ile göçü ilişkilendirmiştir. İslam ise ilk defa 2018 yılında gündem olmuştur ve daha çok güvenlik ve kültür ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ve Avrupa şüpheli söylemler ile Avrupa ilişkilendirilmesi daha çok FIDESZ ve Jobbik tarafından yapılmıştır. FIDESZ-KDNP koalisyonu uzun sürelerdir Macaristan'ı yönetmektedir. Aşırılık retorikleri sıklıkla kullanılmaktadır. Başbakan Orban ve kabinesi mülteci karşıtı, İslamofobik ve ayrımcı bir söylem politikasını yıllardır kullanmaktadır. 2018 yılı en ötekileştirici söylemin yapıldığı yıl olmakla beraber İslam'ın da siyasete ve dışlayıcı söyleme alet edildiği yıldır. Popülist retorikler göçün kültürle bağı kurulmuş ve bunun üzerinden güvenlikleştirme yapılmıştır. Jobbik 2018 yılında meclisteki en büyük muhalefet partisi olmuştur; bunda yaptığı ötekileştirici söylem ve halkı kutuplaşmasının kullanılması etkili olmuştur. Aşırı sağ milliyetçi partilerle ilişkilendirilen göç ve entegrasyon konusunda aşırılığın, merkeze yayıldığı söylemler FIDESZ ile beraber en açıklayıcı haliyle gözlemlenmiştir. Sadece genel seçimlerde kazanılan koltuk sayısına bakmak bile aşırı milliyetçi ve yabancı düşmanı siyasetin Avrupa'daki artan etkisini yeterince yansıtabilmektedir. Mülteciler korkulması gereken, Avrupa'nın kültürüne ve Macaristan'ın kültürüne zarar vereceği söylenen nesneler haline gelmişlerdir. Bu durumun suçlusu AB olarak resmedilmiştir. Popülist retoriklerin göç ile ilişkilendirilerek kullanılması Macaristan'da diğer iki ülkeden anlamlı bir farkla ayrılarak yüksek çıkmıştır. Wodak sağ popülizmin kendini bir devlet içinde hayali homojen topluluğun çıkarına hizmet ediyor olarak sunduğunu, sol popülizmin ise popülist stratejiler uyguladığı ve çeşitliliği vurgulayan uluslararası bir duruşa sahip olduğunu iddia etmektedir.⁸³⁵ Sol popülizm toplumu sınıflarla tanımlarken elit olarak ekonomi elitlerine karşı çıkmaktadır; sağ popülizm ise toplumu bir bütün olarak

⁸³⁵ Wodak, **Politics of Fear- What Right-Wing Populist Discourses Mean**, s. 47.

tanımlarken elit olarak kültürel ve siyasi eliti hedef gösterir.⁸³⁶ Macaristan'da ve İtalya'da özellikle karşılaşılan sağ popülizm örnekleri kültürel ve siyasi elitlerin hedef gösterilmesidir. Bugün gelinen noktada aşırı sağ söylemin politikalara yansıtılabildiği ve müslüman karşıtı 'kültürel ırkçılığın' öne çıktığı⁸³⁷ ve etkisini artırdığını hem seçim sonuçlarından hem de toplum tepkilerinden gözlemlenebilmektedir. Göçmen/mülteci karşıtlığı ve Avrupa şüpheciliği radikal sağ merkez sağdan ayıran özellikler olmaktan çıkmış, aşırılık merkeze yerleşmiştir. İnsanlar tarafından merkeze alternatif olarak görülen radikal sağ ya da aşırılaşmışlığın merkezde olması endişe uyandırmaktadır. Bugünün şartlarında gerek AB şüpheciliği gerek mülteci karşıtlığı konularında henüz çoğunluğu elde edememiş söylemler, bu tipolojide radikal sağdan merkeze kaydıka tehlike unsuru yaratabilir. AB içerisinde bir oy kapasitesi olsa da henüz bu söylemin merkeze oturmadığı Fransa, Almanya, Hollanda, Avusturya gibi ülkeler mevcuttur, bu tehlike gözardı edilmemelidir. Batı Avrupa, İtalya gibi ülkeler hem sömürge geçmişleri ve bu ülkelerden aldıkları sürekli göçler hem de Türkiye ile ortak birçok platformda ortaklık, müttefiklik gerçekleştirmiş olmalarından ötürü Müslüman nüfuslu ülke konseptine daha aşındır. Macaristan diğer Doğu Avrupa ülkeleri gibi Müslümanlarla ile beraber yaşama koşullarını gerçekleştirmemiş bir ülkedir. Bu sebeple İslam/Müslüman 'biz' olanın dışındadır; hatta Macaristan'da İslam "Din Kanunu"na bile dahil değildir⁸³⁸; bu sebeple ötekileştirilmiş bir dil kullanmak görece daha kolaydır. Her zaman diğer grubu ötekileştirebilmek adına sınırların çekilmesi gereklidir. Bu sınırlardan içeri girmek demek entegrasyonu, adaptasyonu ifade ettiğinden ve grup kimliğini çoğaltacağından geriye çatışma unsuru kalmayacaktır. Yani adapte olmaya başlayan ve toplumla tanışan artık öteki olmayacaktır. Genel olarak Doğu Avrupa ülkelerinde bu sınırlar çok aşılmadığından diğer kimliklere hep grup kimliği gözüyle bakılabilmekte, kolayca ötekileştirilebilmektedir. Mülteciler ve göç eden insanlar burada korku materyali olarak sunmak adına kolayca güvenikleştirilebilecek unsurlardır, çünkü ötekileştirme edimini yapan tarafından dini ve

⁸³⁶ Werner, **a.g.e.**, s. 9.

⁸³⁷ Ajanjoviç, vd., 2016, s. 134-145, aktaran Öner, **a.g.e.**, s. 208.

⁸³⁸ Jonathan Luxmoore, "Churches Divided On Hungary's New Religion Law", **Huffpost**, (Çevrimiçi) https://www.huffpost.com/entry/hungary-religion-law_n_902032, 9 Kasım 2017.

etnik olarak farklı kökenden gelmektedirler ya da geldiklerine inanılmaktadır. Genel anlamda ötekileştirme adına, izlenen formülasyon insanları saldırı altında olduklarına inandırmak, sonrasında ikna etmek, insanları korkutmak, bu akıma pasif kalanları ise vatansever/dindar olmamakla suçlamaktır. Orban'ın 2018 seçim kampanyası sırasında Macar sınırlarını tellerle döşemesi ve George Soros Planı ile suçlamaları çok açık örneklerdir. Son 13 yılda olumsuz bir statü değişikliği yaşayan 23 ülkenin (Özgür'den Kısmen Özgür'e veya Kısmen Özgür'den Özgür Değil'e geçiş), neredeyse üçte ikisi (%61) 1988'den sonra olumlu bir statü değişikliği kazanmıştır; 1990'da Özgür olan Macaristan, art arda beş yıllık düşüş ve 13 yıllık iyileşme olmadan bu yıl Kısmen Özgür'e geri dönmüştür.⁸³⁹ Bu seviyelere geri dönülmesinin olası sebep ve getirileri arasında artan milliyetçilik, popülizm, yabancı düşmanlığı sayılmalıdır.

⁸³⁹ Michael Abramowitz, "Democracy in Retreat", **Freedom House**, (Çevrimiçi) <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/democracy-retreat>, 20 Kasım 2020.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE SİYASAL SÖYLEMİN GÖÇ TEMELLİ TEZAHÜRLERİ

Türkiye’ye siyasal partiler açısından bakıldığında, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) muhafazakâr, liberal ekonomik bir siyasi gündemi olan, İslami değerleri ön plana çıkarıp günlük siyasete taşıyan kurulduğu günden beri de facto lideri Recep Tayyip Erdoğan olan bir partidir; Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) merkez sol ve sosyal demokrat, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) radikal sağ ve milliyetçi; Halkların Demokratik Partisi (HDP) etnik kimlik partisi ve sol bir parti olarak tanımlanmaktadır.⁸⁴⁰ İyi Parti (İYİ Parti) ise yine milliyetçi bir parti olmakla beraber merkez sol ile sağ arasında bir yerde konumlandırılabilir. Bunun yanında Saadet Partisi (SAADET) İslami değerleri ön plana çıkaran sağ bir partidir. Diğer partilerin ise oy oranları çok düşük olduğu için bu tezde değerlendirme kapsamına alınmayacaklardır.

Bu partiler arasında mülteci/sığınmacılara karşı tavrı en net olan parti AK PARTİ olmuştur. Gerek Müslüman kardeşlerimiz söylemi, gerekse vatandaşlık vaatleri ve sağlanan sosyal imkânlarla bu politika süreklilik içindedir. CHP çoğunlukla Suriyeli sığınmacıların ülkedeki sayısını ve bu krizin Türkiye’ye getirdiği ağır yükleri AK PARTİ’nin yanlış politikalarına bağlamaktadır. MHP genellikle AK PARTİ’nin yanında saf tuttuğundan, kendi parti içi milliyetçi söylemlerine karşı da olsa aşırı bir tavır sergilememektedir. İYİ Parti ise genel itibarıyla CHP gibi düşünmekte ve yanlış dış politika retoriği kullandığını düşünerek AK PARTİ’yi suçlamaktadır. Bu partiler arasında en yoğun mülteci karşıtı söylemi CHP yapmaktadır fakat asla Avrupa’nın yaptığı ile kıyaslanamaz. Türkiye’de insanı perspektif genel anlamda devreye girmiştir. HDP ie mülteci krizini insan hakları çerçevesinde değerlendirmektedir.⁸⁴¹

⁸⁴⁰ Onur Altındağ, Neeraj Kaushal, “Do Refugees Impact Voting Behavior in the Host Country? Evidence from Syrian Refugee Inflows in Turkey”, **Discussion Paper Series-Institute of Labour Economics**, Initiated by Deutsche Foundation, Haziran 2017, s. 5.

⁸⁴¹ Altındağ, Kaushal, **a.g.e.**, s. 6.

Suriyeli mültecilerin seçmen tavrını etkileyip etkilemediğini sorgulayan bir çalışmada, Türkiye vatandaşlarının epey kutuplaştığını fakat Suriyeli mültecilere ilişkin datanın zaten var olan seçmen davranışlarını Avrupa ile kıyasla çok etkilemediğini savunmaktadır; bunda kültürel ve dini benzerlik olması bir etken olarak gösterilebilecekken, esas meselenin Türkiye vatandaşlarının çoğunlukla Suriyeli mültecilerin iç savaş bittiğinde evlerine döneceğini düşünmesi ile açıklanmaktadır.⁸⁴²

Türkiye’de popülizme daha farklı açıdan bakan çalışmalar da mevcuttur. Popülizmi sosyal ilişkilerde arayan eleştirel realist yaklaşımla Türkiye bağlamında her dönem farklı popülizmlerin varlığı ileri sürülmektedir, 2018 seçimlerinde halk ve diğerleri, millet ve diğerleri konseptleri açığa çıkmıştır. Faruk Yalvaç ve Jonathan Joseph, AK PARTİ iktidarı döneminde çoğunlukçu popülizmden neoliberal otoriteryan popülizme geçildiğini ancak bütün bu farklı popülist yönetimlerinin uluslararası düzeyde küresel neoliberalizmle uyum içinde olduğunu dile getirmektedir.⁸⁴³

Türkiye’de uzun süre devam eden AK PARTİ iktidarı giderek gücün merkezde toplandığı daha otoriter bir yapıya bürünmüştür. Özellikle 2013 Gezi Olaylarından sonra otoriterleşmeye başlayan iktidar, 2016 yılında halka kasteden darbe girişimi sonrası OHAL’e kadar giden süreci yönetmiştir. Bu seçimlerden 2018 yılı seçimi OHAL altında gerçekleşmiştir. Hükümet ve iktidar kampanyaları ile diğer kampanyalar arasında finansal ve medyada ayrılan zaman farklılıkları olması ve diğer idari kaynakların eşitsiz dağıtımı, devlet ve parti arasındaki sınırı bulanıklaştırırken genel şeffaflık eksikliği de yaratmıştır.

Göç, bu çalışmanın incelediği zaman dilimi içerisinde farklı manalara bürünmüştür. 2007 seçimlerinden itibaren ele alındığı düşünülürse, göç ilk zamanlarda Türkiye’nin doğu ve güneydoğu bölgelerinden gelen yerinden edilmiş insanların terörden kaçışını simgelemekteydi. Ayrıca bu bölgelerde kalkınmışlık, sanayi ve gelişmenin yanında çeşitli sosyal ve yapısal problem ve kısıtlar bulunmaktaydı. Arap Baharı ve sonrasında Irak’tan, Afganistan’dan ve Suriye’den gelen insanlarla özdeşleştirilen göç

⁸⁴² Altındağ, Kaushal, **a.g.e.**, s. 14.

⁸⁴³ Faruk Yalvaç, Jonathan Joseph, “Understanding populist politics in Turkey: a hegemonic depth approach”, **Review of International Studies**, 2019, s. 1-19.

mesesi, Türkiye’de halk dilinde ‘Suriyeli’ teriminin kullanılması ile devam etmektedir. Bu bölgelerden gelen yerinden edilmiş insanlarla terör ilişkilendirilmemiştir. Güvenlik Türkiye için PKK, DAESH/İŞİD ve FETÖ terör örgütleri ile bağlantılı olarak alınmıştır. Bu konuların yanında Türkiye’de zaman aralığı fark etmeksizin, beyin göçü, genel anlamıyla manifestolarda yer almıştır. Göç kelimesinin kullanılması nedeniyle nicel analizinde gözükmesine rağmen, yaptığımız ağ analizlerinde etkisi olmamıştır. Ayrıca beyin göçü, bu tez çalışmasının kapsamından farklı olduğu için nitel analizin kapsamına dahil edilmemiştir.

Türkiye’nin yönetim sistemi, tek kamaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne dört seneliğine seçilen 550 üyeli parlamenter sistem iken, 2017 yılında yapılan referandumla 600 üyeli Başkanlık sistemine geçiş yapılmıştır. Referandum %51 gibi bir oranla sonuçlanmış; Türkiye’nin yönetim sistemi olan parlamenter sistem değiştirilmiştir.

Türkiye’nin oylama sistemi ise orantılı sistemdir: Sınırlı seçenekler ve çift bariyer (yerel ve ulusal düzeyde) ile d’Hondt yöntemini kullanan parti listesi orantılı temsil sistemidir; buna göre, bir siyasi partiden aday, ancak (a) partinin illerin en az yarısında ve bu illerdeki ilçelerin üçte birinde tam örgütlenmiş olması halinde seçilebilir; (b) illerin en az yarısında her bir parlamento koltuğu için iki aday göstermiş olması; (c) ülke çapında kullanılan geçerli oyların en az %10’unu almış; (d) söz konusu seçim bölgesinde, en azından uygulanabilir basit seçim oranına eşit geçerli oylar almış olmalıdır ve ayrıca oy vermek zorunludur, çekimserlik para cezası ile cezalandırılır.⁸⁴⁴

SP’nin diğer seçimler için seçilmemesinin nedeni, aslında hiçbir seçimde barajı geçememesidir. 2018 manifestolarında analize dahil edilmesinin sebebi ise Avrupa’da küçük ve az oy almış ve mecliste en az sayıda sandalye kazanmış partilerden birkaçının analize dahil edilmesidir. Benzer şekilde Türkiye’de az oy almış bir partinin sergilediği tutum da burada gözlemlenebilmektedir.

⁸⁴⁴

Turkey Parliamentary Elections, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parliamentary_elections.html, 12 Kasım 2017.

2001 yılında tam adıyla Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) olarak kurulan parti, Kasım 2002 seçimlerinden günümüze kadar iktidarda kalmaya devam etmektedir. 2001 yılında kapatılan Fazilet Partisi'nden ayrılan ve Milli Görüş çizgisinden çıkan⁸⁴⁵ 'Yenilikçilikler' olarak adlandırılan grup, AK PARTİ'yi kurdu. Parti, Milli Görüş çizgisinde Necmettin Erbakan'ın yakın çevresinden olan Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül önderliğinden kurulmuştur. Parti özellikle 2007 yılına kadar Türkiye'nin çok farklı kesimlerden destek almıştır. 2002, 2007, 2011, Kasım 2015 ve 2018 yıllarındaki seçimlerde de tek başına iktidara gelen parti hâlâ Meclis'te iktidarını korumaktadır.

Yenilikçiler, Milli Görüş çizgisini devam ettirmemiş; kendilerini 'muhafazakâr demokrat' olarak tanımlamışlardır. Fakat dindarlık da parti de ön plana çıkan noktalardandır. Bu noktada Anavatan Partisiyle de bir benzerlik içine giren AK PARTİ, ekonomi politikaları ve neoliberal çizgisi nedeniyle Turgut Özal'ın partisine benzemektedir.

Parti yöneticilerinin profillerine bakıldığında genelde Milli Görüş eğilimli oldukları ve bu noktadan çıktıkları da görülür. 1993 yılında kurulan Refah Partisi'nin 1995 yılında ilk kez bir İslam tandanslı partinin iktidarda yer alması ve bu yer alışın yerel seçimlerdeki etkisi, AK PARTİ'nin sonraki yıllarını da etkilemiştir. AK PARTİ'nin kurucu lideri Recep Tayyip Erdoğan, adını, İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkanlığı yaptığı dönemlerde bir Refah Partili olarak duyurmuştur.

AKP döneminde çevreden merkeze gelen grupların artık merkeze yerleştiği görülmektedir. Merkez-çevre dikotomisi noktasında değerlendirildiğinde parti yıllarca iktidar kalmış ve çok önemli kurumsal ve anayasal değişikliklere imza atmasıyla bir merkez partisi olduğunu göstermiştir.

2002 yılından beri iktidarda olan AK PARTİ döneminde, Türk siyasal hayatında çok önemli gelişmeler ve değişimler olmuştur. Anayasal değişiklikler, yönetim sistemi değişikliği, AB üyeliği, darbe teşebbüsü, asker-sivil ilişkileri ve silahlı kuvvetler

845

NSD, Turkey-Political parties, https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parties.html, 23 Aralık 2019.

(Çevrimiçi)

yapısındaki değişiklikler, Gezi Parkı olayları, dış politika yaşanan bazı kırılımlar da bunlardan bazılarıdır. Bu temel ve kurumsal değişimlerin yaşandığı dönemde tabii AK PARTİ’de de değişimler yaşanmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisi, incelenen seçimlerde siyasette önemli rolü olan ve parlamentoda milletvekilleri bulunan bir partidir. Bu bölümde, belirlenen seçimlerde partinin göç konusundaki söylemleri analiz edilmiştir.

MHP, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi’nin adının değişmesiyle bir anlamda o partinin devamı olarak 1969 Adana Kongresi’nde kurulmuştur. Alparıan Törkeş, o dönemden öldüğü yıla kadar partinin ve şimdi de onursal lideridir. 1960 Darbesine katılan Albaylar Cuntası’nın şahin Kanadı’ndan olan Törkeş, ordudan çıkartılmasından sonra siyasete girecektir.

MHP ve Törkeş özellikle Ülkü Ocakları oluşumuyla 1970’lerdeki öğrenci olaylarında etkili olacaklardır. Bunun yanından bir döneme damgasını vuran Milliyetçi Cephe Hükümetleri’nde de yer alan parti, parlamentoya vekillerini sokmuştur (1975 ve 1977). 1980’de 12 Eylül Askeri Darbesi’yle kapatılan partiler içinde MHP de yerini almıştır.

Türk siyasal hayatında milliyetçi bir parti olarak yer alan MHP, sağ kanat partiler arasındaki çizgisini devam ettirmiştir. Ülkü Ocakları ve teşkilat sistemiyle sıkı bir parti disiplinin işlediği görölmektedir. Parti bu yapısını hâlâ devam ettirmektedir.

Yasaklı dönemde, MHP 1983 yılında kurulan Muhafazakar Parti⁸⁴⁶ ve ardından adının değişmesiyle Milliyetçi Çalışma Partisi olarak devam etmiştir. Törkeş de yasaklı dönemi sona erince, tekrar partinin liderliğini resmi olarak da üstlenecektir. 1992 yılında MÇP’nin feshi ve ardından 1993 yılında tekrar MHP adına geçilmesiyle parti Türk siyasal hayatında bugüne kadar devam etmektedir.

⁸⁴⁶

NSD, Turkey-Political parties, https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parties.html, 23 Aralık 2019.

(Çevrimiçi)

Alparslan Türkeş'ten sonra partinin lideri 1997 yılındaki seçimle Devlet Bahçeli olmuştur. Tabii ondan önce Muhittin Çolak ve Tuğrul Türkeş'in vekillikleri de vardır. 2002 yılında baraj altında kalan parti, sonraki seçimlerde muhalefet partisi olarak mecliste var olan partiler arasına girmiştir. Halihazırda görevine devam eden Bahçeli, AK PARTİ ile kurulan Cumhur İttifakı'nda yer alarak MHP'nin son dönemde de Türk siyasal hayatında önemli kararlarında yer almıştır.

Bu bölümde göç ve mülteci krizine yönelik söylemleri incelenmiş olan üçüncü parti de Cumhuriyet Halk Partisi'dir. Analiz edilen seçim döneminde ana muhalefet partisi olan CHP hâlâ da mecliste AK PARTİ'den sonra en yüksek sandalye sayısına sahip partidir.

1923'te Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal (Atatürk) tarafından kurulmuştur; kendisini sosyal demokrat olarak nitelendiren bir partidir. Parti, cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. 1923'ten 1950'deki seçime kadar ve çok partili hayata geçene kadar iktidarda kalan parti daha sonra 1961, 1973 ve 1977 yıllarında koalisyon ortağı olarak hükümette yer aldı. 1977 yılından beri de 1999 yılında baraj altında kalması dışında parlamentoda sandalyeye sahip oldu ve ana muhalefet partisi olarak Türk siyasal hayatında yer aldı.

CHP, Türk siyasal hayatında Cumhuriyet'in kuruluşu, çok partili siyasal hayata geçiş, darbeler, koalisyonlar dönemini yaşamış bir partidir. Altı okla⁸⁴⁷ temsil edilen, ve seküler eğilimli bir parti olarak tanımlanır. Tabii sosyal demokrat kimliği nedeniyle de ekonomi politikalarında bu yönde çalışmalar yapmaktadır.

Parti son yıllarda göç konusunda da aşağıda inceleneceği üzere çok önemli söylemlerde bulunmuştur. Ana muhalefet partisi olması nedeniyle de mülteci krizi ve göç üzerine söyledikleri önem arz etmekte ve kamuoyu oluşturulmasında etkili olmuştur.

⁸⁴⁷ Türkiye'nin kurucu ideolojisinin temsil edildiği düşünülen Atatürkçülüğün altı ana ilkesi CHP tarafından sembolleştirilmiştir. Altı ok: Cumhuriyetçilik, halkçılık, laiklik, milliyetçilik, devletçilik, inkılapçılık ilkelerini temsil eder.

25 Ekim 2017 yılında MHP’den ayrılarak kurulan İYİ Parti, Türk siyasal hayatında kısa sürede etkili olan partiler arasına girmiştir. Meral Akşener başkanlığında siyasi hayatına başlayan parti şu anda muhalefet partilerinden biridir.

MHP’den ayrılmış olmasına rağmen MHP kadar yoğun milliyetçi parti olmasa da sağ kanat partilerden biridir. Lider tavrının da oldukça etkili olduğu parti, yenilikçi tavırlarıyla dikkat çekmektedir. MHP’den kopuş nedeniyle yakın dönem dönemdeki tartışmalarda önemli gündem maddelerinden birini oluşturmuştur. Göç ve mülteciler konusunda iktidar partisi AK PARTİ’yi en çok eleştiren partilerdendir. Özellikle Suriyeli göçmelere yönelik keskin ve ekonomik yönden eleştirileriyle bu çalışmanın önemli aktörlerinden biridir.

Saadet Partisi, 2001’de kurulmuştur; o yıl yasaklanan Fazilet Partisi’nin muhafazakâr kanadı olarak Türk siyasal hayatında yerini almıştır.⁸⁴⁸ Milli Görüş’ün lideri Necmettin Erbakan tarafından kurulan parti, muhalefet partisi olarak devam etmektedir. Göç ve mültecilik konusunda sert bir tutum takınmasa da özellikle Suriyeli mülteciler konusundaki politikaları yüzünden iktidarı eleştirmektedir.

Halkların Demokrat Partisi 15 Ekim 2012 de kurulmuştur. DTP, BDP, HDP aynı partilerdir. Bir sonraki hep bir önceki partinin kapatılması sebebiyle kurulmuştur. Eş başkanlı bir parti sistemiyle idare edilmektedir. Kimlik siyaseti temelli politikalar izleyen parti oy dağılımında daha çok bölgesel kalmıştır. Son seçimler büyükşehirlerden de oy almasına rağmen bölgesel temelli olmaya devam etmektedir. Kürt kimliğinin ön plana çıktığı partide kadın siyaseti de dikkat çeker. Göç ve mültecilik konusunda da insan hakları temelli bir söylem benimsemiştir. Bu konuda iktidar partisini eleştirdiği gibi AB’yi üstüne düşeni yapmamakla suçlamaktadır.

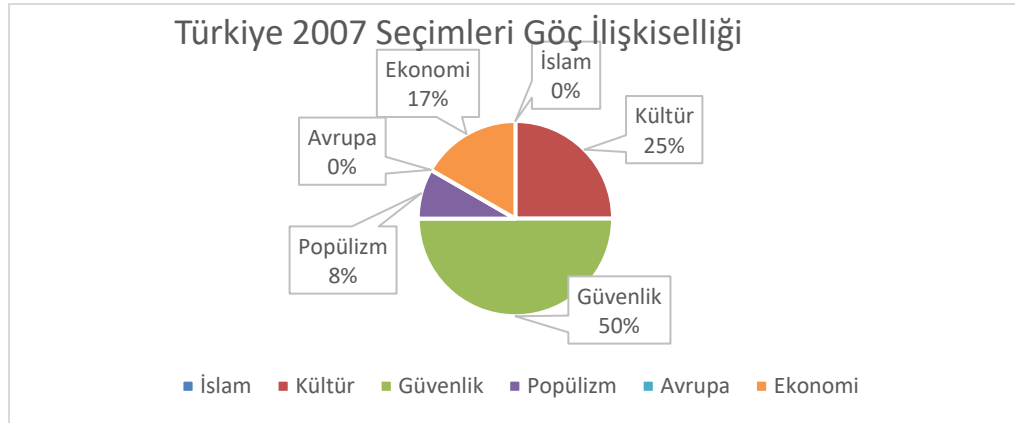
⁸⁴⁸ NSD, Turkey - Political parties (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parties.html, 23 Aralık 2019.

5.1. 2007 Seçimi

2007 seçimini ön plana çıkaran, cumhurbaşkanının TBMM tarafından seçilememesiyle başlayan bir dizi olaylar bütünüdür. Erken bir seçimdir çünkü TBMM çıkmaza (*deadlock*) girmiştir. Krizin kökleri, Türkiye’deki laik ve muhafazakâr kanat arasındaki gerilim temelinde yatmaktadır; TBMM’nin cumhurbaşkanı seçemeyeceği durumlarda, seçimlerin derhal yapılmasını gerektiren anayasal hükümler uyarınca iktidardaki AK PARTİ’nin emriyle erken seçim çağrısı yapılmıştır.⁸⁴⁹ Ayrıca Doğu ve Güneydoğu’da terör vakaları görülmektedir.

Aşağıda Türkiye 2007 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Türkiye 2007 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile güvenlik, kültür, ekonomi ve popülizm ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 63 : Türkiye 2007 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

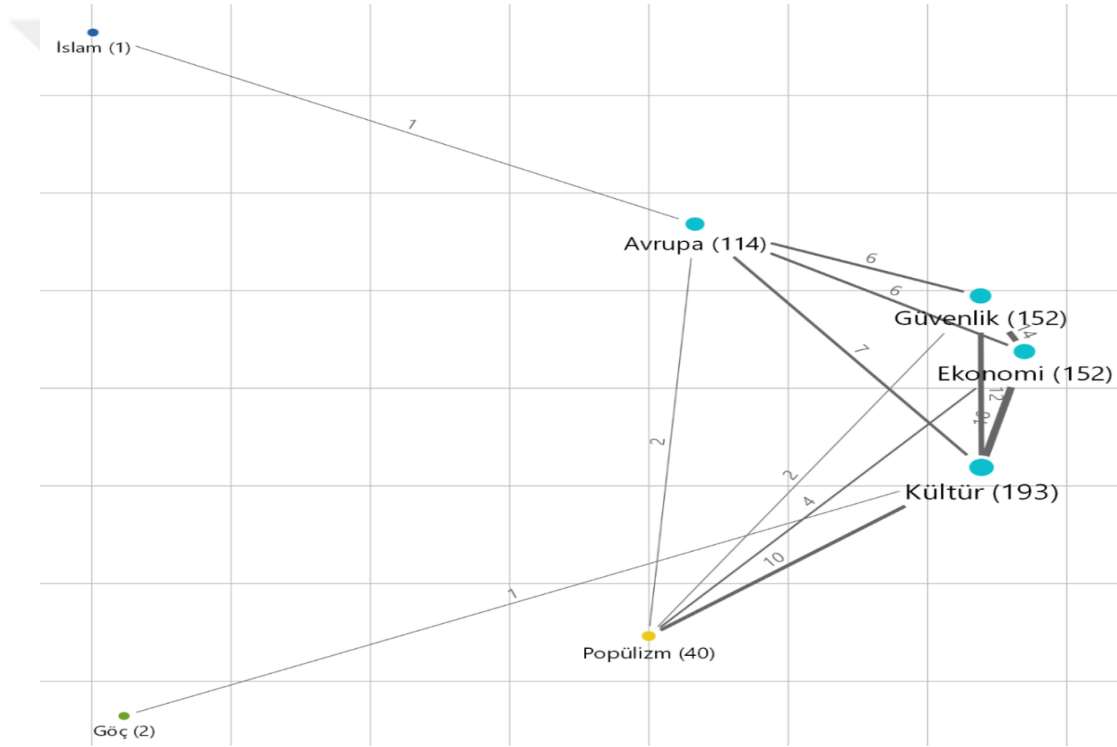
5.1.1. AK PARTİ

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa; kuvvetli bir ağ oluştururken, popülizm, İslam ve göç üç ayrı ağ oluşturmıştır. Bunun yanında göç kategorisi kültür ile bağdaştırılmıştır. Popülizm de kültür, güvenlik ve

⁸⁴⁹ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, Türkiye 22 Temmuz 2007 Erken Parlamenter Seçimleri, 27 Kasım 2007, Warsaw, s. 2-3.

Avrupa, ekonomi kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, kültür, Avrupa, ekonomi ve popülizm ile yakından ilişkilidir. İslam ise Avrupa ile bağdaştırılmıştır; bunun nedeni Kıbrıs üzerinde Avrupa Konseyi'nin etkisi olmuştur. Göç kategorisi genel anlamda iç göç ile ilgilidir. Terör Türkiye'nin iç meseleleriyle alakalı bir güvenlik konusu olarak ele alınmıştır.

Grafik 64 : AK PARTİ, 2007 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, AK PARTİ 2007 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Daha açık bir anlatımla, 2002 yılında sıfır işsizlik devralınmış olsa, artan verimliliğe, nüfusa ve göç hareketlerine rağmen, bugün de sıfır işsizlik devam etmiş olacaktı.”⁸⁵⁰

“Göç dinamiklerini olumlu yönde etkilemek, bölgeler arasında ve bölge içinde gelişmişlik farklarını azaltmak, üretim kültürünü bütün ülke sathında yaygınlaştırarak rekabet gücümüzü geliştirmek ve sosyal refahı artırarak tabana yaymak amacıyla il/bölge düzeyinde ‘kalkınma ajansları’ kurulacaktır.”⁸⁵¹

⁸⁵⁰ AK PARTİ, **2007 Seçim Manifestosu**, Haziran 2007, s. 117.

⁸⁵¹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 147.

“İrak’ta istikrarsızlıktan beslenen terör tehdidine karşı da her türlü tedbiri en etkin bir şekilde alacağız. Hiçbir komşu ülke toprağının ülkemize yönelik terörist eylemler için bir üs olarak kullanılmasına izin vermeyeceğiz. Türkiye kendisine yönelik tehdide de kendisine uzanan dostluk eline de hakkıyla cevap verebilecek güce ve olgunluğa sahiptir.”⁸⁵²

“AB-Türkiye ilişkileri, küresel barışı tehdit eden gerilimlerin yumuşatılmasında, uluslararası terör, kültürel çatışma, enerji güvenliği gibi risk alanlarında küresel işbirliğinin yaygınlaştırılmasında önemli bir mihver niteliği taşımaktadır.”⁸⁵³

“Ülkemizin uluslararası etkinliğini arttırarak, terörizmle mücadelede dünya kamuoyuna ülkemizin tezlerini kabul ettirdik. Bölücü terör örgütünün, terörist örgütler listelerine alınmasını sağlayarak yurt dışındaki faaliyetlerine ve finans kaynaklarına çok ciddi kısıtlamalar getirilmesini sağladık.”⁸⁵⁴

“KKTC daha önce İslam Konferansı Örgütü’ne Müslüman Azınlık adı altında katılırken şimdi Kıbrıs Türk Devleti olarak katılabilmektedir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nde KKTC iki milletvekiliyle temsil edilmektedir.”⁸⁵⁵

5.1.2. MHP

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, İslam, Avrupa ve göç üç ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorileri kültür, popülizm, güvenlik ve ekonomi ile yakın ilişki içerisinde. Popülizm ve güvenlik ise İslam harici diğer kategorilerle ilişki içerisinde. İslam sadece kültürle ilişkilidir ve Türk-İslam kültürü üzerinden tanımlanmaktadır. MHP açık bir şekilde küreselleşme eleştirisi yapmakta ve sorgulamaktadır. Kendisini AB şüphecisi olarak konumlandırmaktadır. Göç terörizm ve etnik çatışmalarla anılırken, iç göç aile yapısını deforme eden ve kültürel yapıyı zedeleyen bir olgu olarak aktarılmıştır. Sürekli milli ve manevi iklim referansları verilmiştir ve terör, manifesto metnindeki en önemli bölümdür; etnik tahriklerden kaçınılması uyarısı yapılmıştır. Türk milliyetçiliği vurgusu sıklıkla kullanılmıştır.

⁸⁵² AK PARTİ, a.g.e., s. 224.

⁸⁵³ AK PARTİ, a.g.e., s. 224.

⁸⁵⁴ AK PARTİ, a.g.e., s. 23.

⁸⁵⁵ AK PARTİ, a.g.e., s. 217.

Yukarıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, İslam ve göç iki ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorisi güvenlik ile bağdaştırılmıştır. İslam ise kültür ile özdeşleştirilmiştir. Popülizm kategorisi kültür, güvenlik ve Avrupa kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, ekonomi Avrupa, popülizm ve kültür ile yakından ilişkilidir. CHP'nin bu seçimlerdeki öncelikli gündemi etnik çatışmalar ve terör olmuştur; gerek ülke içi gerek ülke dışından gelebilecek terör tehdidini dile getirilmiştir. Göç bölgeleri ile terör ilişkilendirilmiştir. Ülke gündemi gereği laiklik öne çıkardığı bir diğer konu olmuştur. Yüzünü Batı'ya çevirdiğini manifestoda açık bir şekilde dile getirmiştir fakat terör konusunda ulusal bağımsızlığa denk düşen konularda Batının müdahil olamayacağını nitelendirmiştir. Aşağıda, CHP 2007 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Etnik ve dini hassasiyetlerimiz istismar ediliyor. Terörle mücadelede coğrafi ve siyasi temelin ulus devlet olduğu gerçeği değişmemiştir ancak uluslararası önlemler ve bilgi transferlerinin önemi giderek artmaktadır. Buna karşılık, terörün uluslararası ilişkilerde örtülü ve asimetrik bir araç olarak kullanılma özelliği de sürmektedir.”⁸⁶²

“Vatandaş devlete güvenini sorgular hale gelmiştir. 1990'larda sıcak çatışmaların yaşandığı terör tehdidi altındaki bölgelerden şehirlere ve diğer bölgelere olan göçler, gelir dağılımındaki dengesizlikler, başta büyük şehirlerde olmak üzere genel asayişsizlik giderek artmıştır.”⁸⁶³

“Komşumuz Irak, uluslararası yükümlülüklerine aykırı olarak bu terör unsurlarının Türk sınırını geçip ülkemizde eylem yapmasına engel olmamakta, adeta bu eylemlere arka çıkmaktadır. Bu durumun sürdürülebilmesi mümkün değildir. Irak da, Kuzey Irak'taki yerel yöneticiler de Amerika Birleşik Devletleri de Türkiye ile PKK arasında bir tercih yapmak zorundadırlar. Ya bizden yana, ya da teröristlerden yana olacaklardır. Partimizin uyarılarına rağmen hükümetin Kuzey Irak'taki PKK üslerini bertaraf etmeye yönelik hiçbir eyleme girişememiş olması, teröristleri yüreklendirmiş, onların Kuzey Irak'taki destekçilerini ülkemize karşı tehditkar bir tavır takınmaya yönlendirmiştir.”⁸⁶⁴

“Terörle mücadelede, başta NATO Antlaşması ve Birleşmiş Milletler'in terörle mücadele sözleşmeleri olmak üzere, uluslararası sözleşmelerde Türkiye'ye tanınan haklar sonuna kadar kullanılacak; başka ülkelerin de bu çerçevedeki yasal yükümlülükleri uluslararası düzeyde vurgulanacaktır.”⁸⁶⁵

⁸⁶² CHP, **2007 Seçim Manifestosu**, 2007, s. 7.

⁸⁶³ CHP, **a.g.e.**, 2007, s. 8.

⁸⁶⁴ CHP, **a.g.e.**, 2007, s. 7.

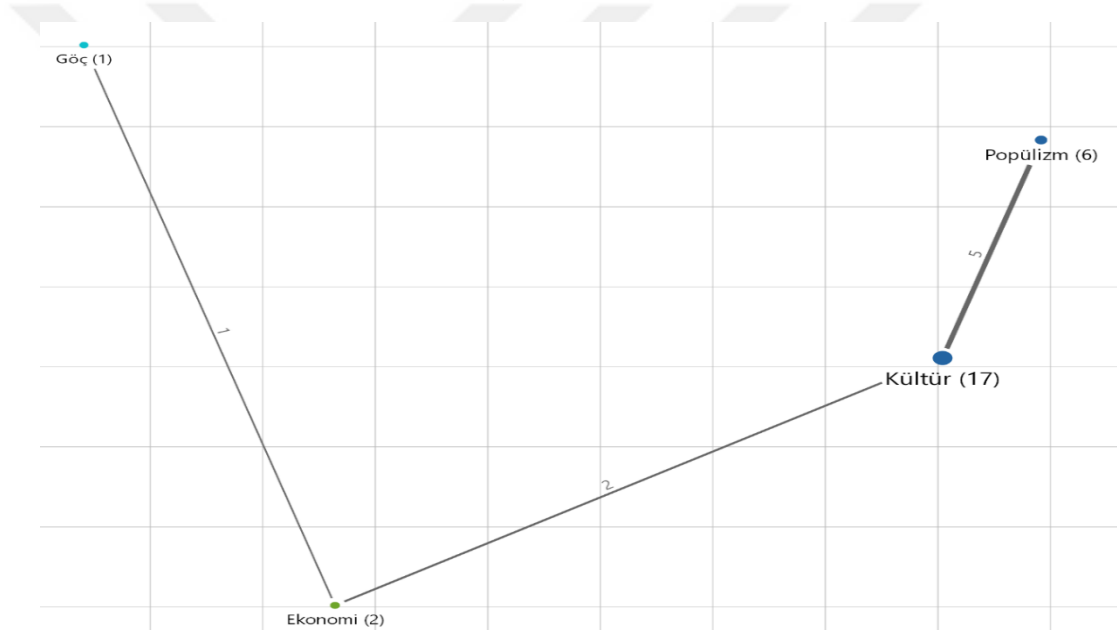
⁸⁶⁵ CHP, **a.g.e.**, 2007, s. 8.

“Terör konusu, AB ve ABD’nin insafına ve insiyatifine terk edilmeden, ülkemiz ve halkımız için bir tehdit olmaktan derhal çıkartılmalıdır.”⁸⁶⁶

“İki kutuplu dünya düzeninin yıkılması, özellikle ülkemizin merkezinde bulunduğu Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Orta Doğu bölgelerinde belirsizliği artırmıştır. Bu kapsamda tehdit kavramı, kökten dincilikten, siyasi ve ekonomik istikrarsızlığa, uyuşturucu ve silah kaçakçılığından, uluslararası terörizme, etnik kökenli ve bölgesel çatışmalara kadar yeni risk ve eylemleri içermektedir.”⁸⁶⁷

5.1.4. DTP

Grafik 67 : DTP, 2007 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere kültür ve popülizm bir ağ oluştururken, ekonomi ve göç iki ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorisi ekonomi ile ilişkilidir. Popülizm, kültür ile ilişkilendirilmiştir. Göç, zorunlu göç olarak algılanmış ve Türkiye içi mesele gündeme getirilmiştir; zorunlu göç Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi ile ilişkilendirilmiştir. Göç ekonomik sebepleri olabilecek bir olgudur düşüncesi ima edilmiştir. Terör ile Kürt sorunun bağdaştırılmaması gerektiğinin altı çizilmiştir. AB ve ABD’yi arkasına alan söylemlerinde sınır ötesi operasyona karşı çıkmıştır. Aşağıda, DTP 2007 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

⁸⁶⁶ CHP, a.g.e., 2007, s. 9.

⁸⁶⁷ CHP, a.g.e., 2007, s. 12.

“Zorunlu göçün neden olduğu ekonomik, sosyal ve psikolojik tüm yıkımların etkilerini giderecek önlem alınmalıdır. Bütün bölge acilen mayınlardan temizlenmelidir. Bölgedeki yoğun yoksulluğu ve bölgelerarası dengesizliği giderici, pozitif ayrımcılığı esas alan kalkınma plan ve projeleri gerçekleştirilmelidir. Bölgenin kalkınmasında öncü rolü oyyacak Erzurum, Van, Diyarbakır, Batman gibi iller bölgesel ekonomik, kültürel ve toplumsal cazibe merkezleri haline getirilmelidir.”⁸⁶⁸

“Amacının PKK’yi elemine etmekten ibaret olmadığına bizzat genel kurmay başkanı tarafından açıklan bu operasyonun hedefi yaşadıkları coğrafyada yeni bir siyasi statü elde eden Kürtlerdir. ABD’nin ve ABnin de karşı olduğu bu operasyon, AB sürecini, dolayısıyla demokratik süreci kesintiye uğratacak ve kuşku yok ki Türkiyeli Kürtlerin de tepkileriyle karşılaşacaktır. Gerçekleşmesini hiç arzu etmediğimiz bu operasyon, Türkiyenin ulusal birliğine ve bütünlüğüne büyük zarar verecektir.”⁸⁶⁹

“Kürt sorunu güvenlik, asayiş veya terörizm sorunu olarak adlandırılmaktan vazgeçilmelidir. Çünkü, sorunun tarafları sadece silah taşıyan güçler değildir. Sorun kentliyle kırsal, sivil toplumu, siyasi örgütleri, resmi kurumları ve diğer sosyal kesimleriyle tüm Türkiyenin sorunudur. Sorun, esas olarak sosyal barışın ve adaletin tesisi sorunudur. Bu nedenle her kesimin ortak bir vicdan muhasebesiyle ortak aklın oluşturulmasıyla çözülebilecektir.”⁸⁷⁰

5.2. 2011 Seçimi

2009 yılında başlatılan ‘Kürt Açılımı’ süreci bu seçimlerden önce de kendisine yer bulmuştur. Bir dizi güven artırıcı önlem yoluyla Kürt nüfusu ile ilişkilerin iyileştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında Türkiye’de siyasi söylemde darbe planlarına ilişkin devam eden soruşturmalar gündemdeydi, bunlar sonradan açığa çıkacak olan Ergenekon ve Balyoz süreçleriydi. 2011 seçimleri bu konuların tartışmaları altında geçmiştir. Anayasa reformu, Türkiye’de uzun süredir siyasi gündemde yer tutmaktadır. Seçim kampanyaları sırasında siyasi partilerin çoğunluğu tarafından anayasal reform ihtiyacı vurgulanmış; bu, siyasi yelpazenin her kanadından ilgiyle karşılanmıştır.⁸⁷¹

Aşağıda Türkiye 2011 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Türkiye 2011 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim

⁸⁶⁸ DTP, **2007 Manifestosu**, 2007, s. 4.

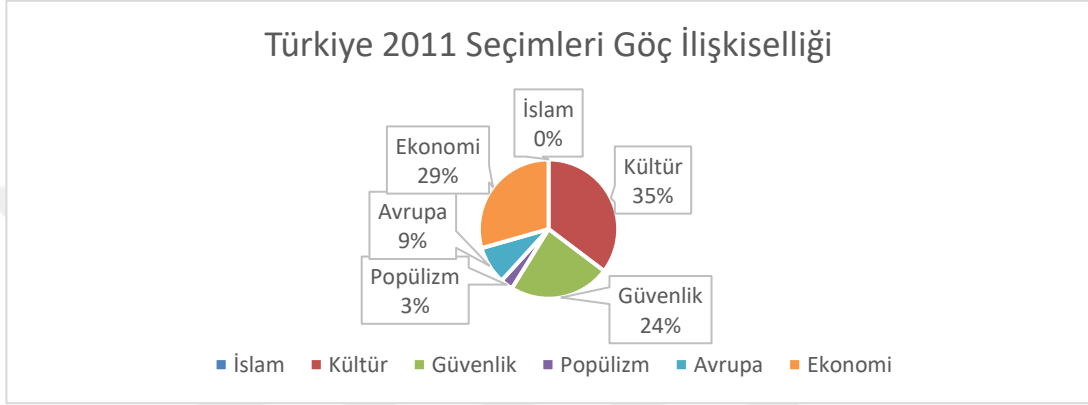
⁸⁶⁹ DTP, **a.g.e.**, s. 3.

⁸⁷⁰ DTP, **a.g.e.**, s. 4.

⁸⁷¹ OSCE/ODIHR, **Election Assessment Mission Report**, Türkiye 12 Haziran 2011 Parlamenter Seçimleri, 31 Ekim 2011, Warsaw, s. 1.

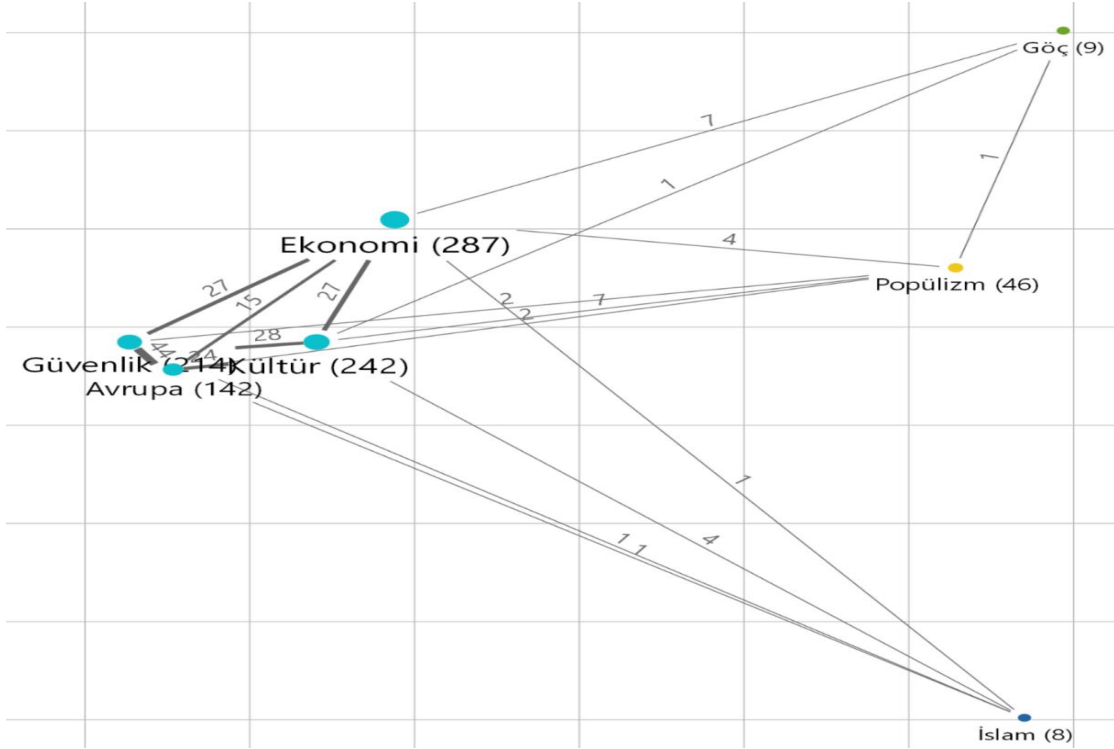
manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile kültür, ekonomi, güvenlik, Avrupa ve popülizm ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 68 : Türkiye 2011 Seçimleri Göç İlişkiselliği

5.2.1. AK PARTİ

Grafik 69 : AK PARTİ, 2011 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa kuvvetli bir ağ oluştururken, popülizm, İslam ve göç üç ayrı ağ oluşturmıştır. Bunun yanında göç kategorisi popülizm, kültür ve ekonomi kategorileri ile bağdaştırılmıştır. Popülizm kültür, güvenlik, ekonomi, göç ve Avrupa kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, göç hariç bütün kategorilerle ile yakından ilişkilidir. Göç bir güvenlik meselesi değildir; kentleşme toplumsallaşma ve ekonomik bir meseledir. İç göç her ne sebeple olursa olsun bir şekilde ekonomik bağdaşım ile kesişmektedir. Terörü durdurma şiarı ile yola çıkarak demokratik açılım başlatıldığını dile getirmiştir. İslamofobiyi bir insanlık suçu olarak nitelendirilmiştir. ABD ile ortak politikaların alanlarının altı çizilmiştir. Aşağıda, AK PARTİ 2011 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Başta gençlerin davranış bozuklukları, uyuşturucu madde kullanımı, suça itilen çocuklar, boşanmalardaki artış, aile eğitimindeki yetersizlikler, göç, kentleşme ve toplumsallaşma alanında yaşanan sorunlar, düşük gelir gruplarında ve diğer dezavantajlı ailelerde yaşanan ağır sorunlar özellikle kent yaşamında ağır sorun yükü getirmektedir.”⁸⁷²

“Uzun yıllardır göç, gecekondulaşma, çarpık yapılaşma, kaynak yetersizliği, hukuki sorunlar nedeniyle büyük sıkıntılar yaşayan kentlerimizi yaşanabilir şehirler haline getirmek Partimizin önceliklerinden biri olmuştur.”⁸⁷³

“Mevcut olan göçün önlenmesi için, kırsal kesimde istihdam alanlarının oluşturulması ve ekonomik faaliyet çeşitliliğinin sağlanması gibi, bölgesel farklılıkların azaltılmasına yönelik politikalar oluşturulacaktır. Kentleşmenin ülke ve bölge düzeyinde bütünlük içinde yönlendirilmesi sağlanacak; kentlerin ekonomik ve sosyal ilişkileri, ulaşım, iletişim ve konut alt yapıları bölgesel bütünlük içinde ele alınarak aşırı göçe neden olan unsurlar ortadan kaldırılacaktır.”⁸⁷⁴

“Bu çerçevede İslamofobyâ'nın bir insanlık suçu olduğunu açıkça ifade ediyoruz. Azınlık olarak yaşayan Müslüman topluluklara karşı ayrımcılığı ifade eden İslamofobyanın son yıllarda yükselişe geçmesine karşı uluslararası platformlarda etkin bir mücadele verdik.”⁸⁷⁵

“Öncelikli olarak Kürt sorunu ele alınmıştır. Bu konuda esasen, yapılan yanlışların ve çözümsüzlük politikalarının nedeni, sorunun yıllardır sadece terör ve güvenlik meselesi olarak güvenlik paradigması içinde algılanmış olmasıdır.”⁸⁷⁶

⁸⁷² AK PARTİ, **2011 Seçim Manifestosu**, 2011, s. 90.

⁸⁷³ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 90.

⁸⁷⁴ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 144.

⁸⁷⁵ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 150.

⁸⁷⁶ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 11.

“Sürekli vurguladığımız gibi, Demokratik Açılımın birbiriyle ilişkili iki temel hedefi vardır. Birincisi, terör ve şiddeti sonlandırmak, ikincisi de özgürlük alanını genişleterek demokratik standartlarımızı yükseltmektir. Bu iki hedefin gerçekleşmesi; herkesin daha özgür, daha eşit ve daha müreffeh bireyler olarak yaşadığı bir Türkiye'nin de ön şartıdır.”⁸⁷⁷

“Yeni anayasa demokratik ve katılımcı yöntemle hazırlanacaktır. Yeni anayasanın içeriği gibi yöntemi de demokratik olmalıdır. Toplumun tüm kesimlerinin tartışmaya ve yeni anayasanın inşası sürecine katılması gerekir, şiddete ve teröre başvurmadan, bu süreçte her türlü görüş serbestçe ifade edilebilecek ve örgütlenme imkânı bulabilecektir.”⁸⁷⁸

“2001’de, ABD’de meydana gelen terör olaylarından sonra, Dünyada güvenlik adına özgürlük alanlarında ciddi daralmalar oluşturulmuş, birçok ülkede bu yönde düzenlemeler yapılmıştır, ülkemizde bütün bunların aksine, 2002 yılında görevi devralan AK Parti hükümetlerince hızlı ve köklü demokratikleşme adımları atılmaya başlanmıştır.”⁸⁷⁹

“Ekonominin yanısıra Amerika Birleşik Devletleri ile enerji, güvenlik, terörizmle mücadele, iklim değişikliği, eğitim ve bilim ve teknoloji konularında ortak bir perspektif ile çalışmalarımıza devam edeceğiz.”⁸⁸⁰

“Barış ve güvenliği tehdit eden uluslararası terörle mücadelede terörün amacı, hedefi ve kökenine bakılmaksızın küresel işbirliğine destek vermekteyiz, ülke savunmasının sağlanmasında uluslararası işbirliğinin en önemli aktörü olan NATO ittifakı içerisinde etkin ve belirleyici bir politika izlemekteyiz.”⁸⁸¹

5.2.2. MHP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görüldüğü gibi güvenlik, kültür, ekonomi, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, Avrupa, İslam ve göç üç ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorileri kültür ve güvenlik ile bağdaştırılmıştır. Göç bir güvenlik meselesidir. Popülizm kültür, güvenlik ve ekonomi kategorileri ile yakından ilişkilendirilmiştir ve fazla frekans ve fazla çakışma ile birbirine bağlıdır. Güvenlik ise, İslam kategorisi hariç diğer kategorilerle ile yakından ilişkilidir. İnsan kaçakçılığı 2011 yılında terör ile ilişkilendirilmiş, günümüz konjonktüründe daha çok Suriye iç savaşı ile ilişkilendirilmektedir. Göç daha çok iç göçtür; kentleşme ve güvenlik sorunlarıyla bağlantılandırılmıştır. Küreselleşme karşıtıdır, küreselleşmenin göç, terör, etnik çatışmaya

⁸⁷⁷ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 12.

⁸⁷⁸ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 16.

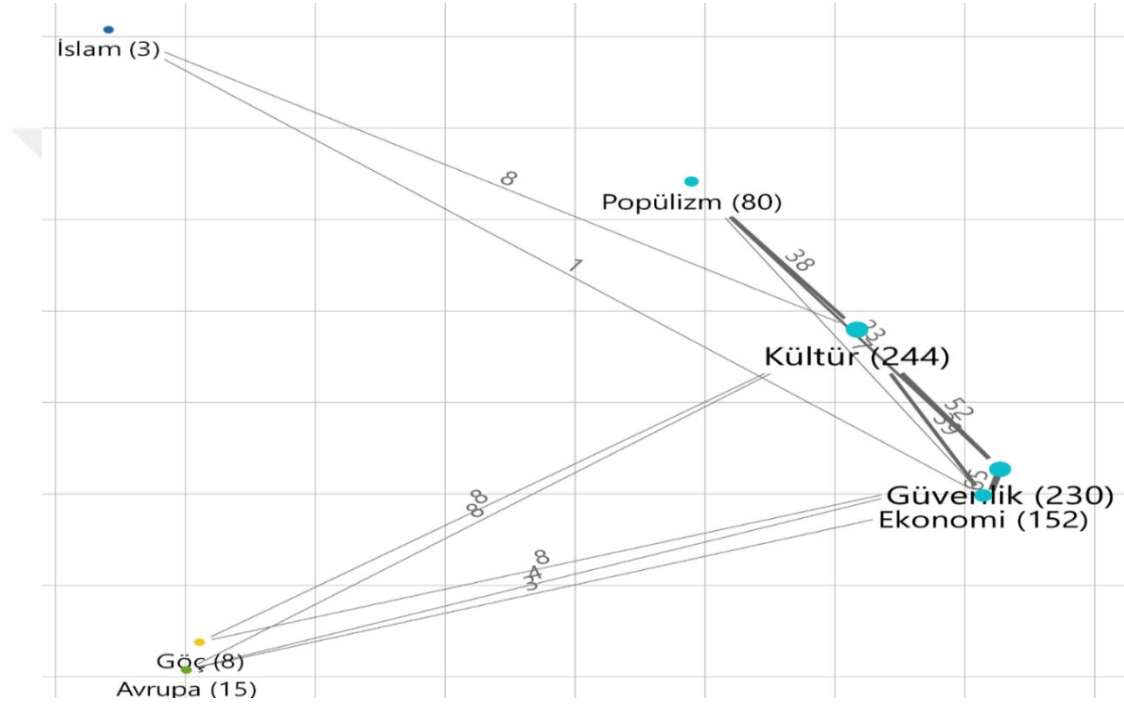
⁸⁷⁹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 22.

⁸⁸⁰ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 152.

⁸⁸¹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 159.

sebebiyet verdiğini belirtmiştir. Manifestonun geniş bölümünü terör konusu ile millî birlik, beraberlik, ülke, devlet tasavvurları oluşturmaktadır. İslam, Türk-İslam sentezi olarak nitelendirilmiştir.

Grafik 70 : MHP, 2011 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, MHP 2011 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Teröre finansman desteği sağlayan uyuşturucu, akaryakıt, insan kaçakçılığı ile etkili mücadele edilecektir.”⁸⁸²

“Göç nedeniyle oluşan sağlıksız yapı ve kentleşmeden kaynaklanan güvenlik sorunları ortadan kaldırılacaktır.”⁸⁸³

“İnsanlığın ortak refah ve mutluluğunun tesisi gerekçesiyle demokrasinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi, hukukun üstünlüğünün hâkim kılınması, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması açısından küreselleşmenin fırsatlar sunduğu söylene de; bu süreç uluslararası terörizm, göç, etnik çatışmalar, iç karışıklıklar, bölgesel çatışmalar, uluslararası hukuka aykırı çifte standartlar, açlık ve yoksullaşma, zengin ülkelerle fakir

⁸⁸² MHP, 2011 Seçim Manifestosu, s. 177.

⁸⁸³ MHP, a.g.e., s. 174.

lkeler arasında büyüyen uçurum, çevresel felaketler gibi sorunlarla birlikte anılır olmuştur.”⁸⁸⁴

“Bilinçsiz ve kontrolsüz g olgusunu durduracak, yerinde yaşamı teştvik edecek projeler geliştirmek ...”⁸⁸⁵

“Kırsal alandan büyük kentlere doğru olan güç, bu merkezlerde tutularak yerinde istihdam sağlanacaktır.”⁸⁸⁶

“Türkiye’nin Türk Dünyası ve İslam Âlemi’nde itibar gören ve güvenilen bir ülke olması; ekonomik ve kültürel bir merkez konumunu kazanması sağlanacaktır.”⁸⁸⁷

“Temel hakların kullanılması yoluyla bölücülüğe ve teröre destek olunmasının önüne geçilmesi ...”⁸⁸⁸

“Terörü destekleyen i ve dış unsurlarla etkin mücadele edilecek.”⁸⁸⁹

“Türkiye’nin güvenliği üçüncü tarafların iradesine, iznine ve inisiyatifine bırakılmayacaktır. Terör suçları için hangi ad altında veya şekilde olursa olsun genel, özel veya siyasi af kesinlikle gündeme gelmeyecektir.”⁸⁹⁰

“Terörle müzakere değil mücadele edilecektir. Yürütülecek kararlı bir mücadele ile bölücü terör, uluslararası uzantıları dahil olmak üzere en kısa sürede kesin olarak bitirilecektir.”⁸⁹¹

“Avrupa Birliği’nin Türkiye’nin milli birliği ve bütünlüğü; terör ve bölücülük; Kıbrıs, Yunanistan ve Ermenistan konularındaki yaklaşımı Türkiye’nin menfaatlerine zarar vermemesi kaydıyla ortaklık müzakerelerinin sürdürülmesi ve tam üyelik dışındaki yaklaşımların kabul edilmemesi politikamızın esasını oluşturmaktadır. Avrupa Birliğine dahil ülkelerin millî duyarlılıklarımıza gösterecekleri sayęı, bu ülkelerle olan ilişkilerimizin geleceğini belirleyecek temel kriterleri oluşturacaktır.”⁸⁹²

“Irak topraklarından ülkemize yönelen fiili terör tehdidi ve saldırıları karşısında, burada yuvalanan terör unsurlarının tasfiyesi için Türkiye’nin uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları kullanılacak, milli güvenliğimiz için gerekli bütün tedbirler alınacaktır.”⁸⁹³

5.2.3. CHP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa kuvvetli bir ağ oluştururken, popülizm, İslam ve g üç ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun

⁸⁸⁴ MHP, a.g.e., s. 1.

⁸⁸⁵ MHP, a.g.e., s. 24.

⁸⁸⁶ MHP, a.g.e., s. 119.

⁸⁸⁷ MHP, a.g.e., s. 185.

⁸⁸⁸ MHP, a.g.e., s. 41.

⁸⁸⁹ MHP, a.g.e., s. 177.

⁸⁹⁰ MHP, a.g.e., s. 178.

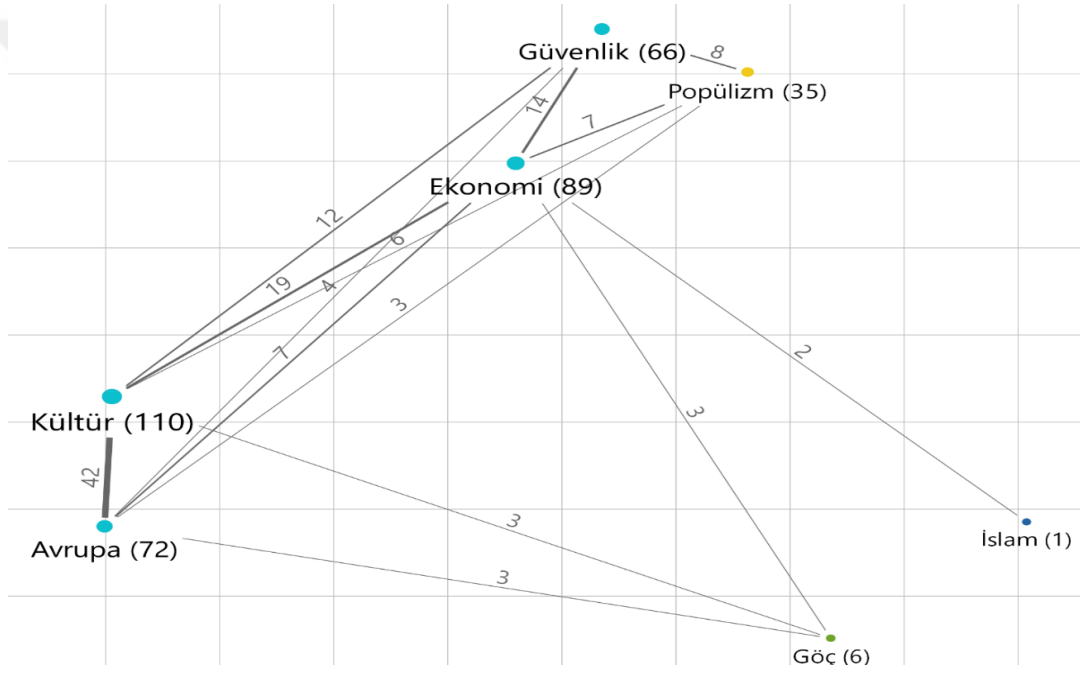
⁸⁹¹ MHP, a.g.e., s. 180.

⁸⁹² MHP, a.g.e., s. 188.

⁸⁹³ MHP, a.g.e., s. 190.

yanında göç kategorisi Avrupa, kültür ve ekonomi ile bağdaştırılmıştır. Popülizm kültür, güvenlik ve Avrupa, ekonomi kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, ekonomi Avrupa, popülizm ve kültür ile yakından ilişkilidir. İslamın ekonomi ile ilişkilendirilmesinin nedeni CHP'nin Orta Doğu ve İslam ülkeleriyle ekonomik ilişki kurma tabiridir.

Grafik 71 : CHP, 2011 Manifestosu Kodlama Haritası

Göç iç göç nedenleri ve sonuçları olarak verilmiştir; işsizlik, yoksulluk ve bölgesel kalkınma eksikliğine bağlamıştır. Göç bir sorun olarak nitelendirilmiştir fakat burada göçün mülteci ya da sığınmacı ilişkisi ya da iç savaş krizi ile bağdaşması söz konusu değildir. Popülist retorik ağırlıkla güvenlik ve ekonomi alanlarında kullanılmıştır. Terörle mücadelede ulusal ve uluslararası önlemler alınacağından bahsedilmiştir. Aşağıda, CHP 2011 Seçim manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Kırsal alanlarda tarım dışı faaliyetler de geliştirecek, kırsal kalkınma uygulamalarıyla kırsal kesimin gelir düzeyini artıracamız. Böylece yoksulluk ve işsizliği azaltacak, göçe bağlı sorunları hafifleteceğiz.”⁸⁹⁴

⁸⁹⁴ CHP, 2011 Seçim Manifestosu, 2011, s. 39.

“Türkiye’de bölgelerarası eşitsizlikler sürekli olarak artmakta ve bu durum kırdan kente ve kentler arasında yoğun göç, sosyal adaletsizlik, kaynak israfı, kültürel uyumsuzluklar gibi pek çok soruna yol açmaktadır. Orta Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri özellikle son on yıl içerisinde görece bir durgunluk hatta ekonomik gerileme süreci içine girmiştir. Bu durgunluk ve gerilemeye bağlı olarak söz konusu bölgeler dışarıya göç vermiş, milletvekili sayıları düşmüş ve bunun sonucunda siyasi temsilde kayba uğramıştır.”⁸⁹⁵

“CHP, bölgesinde ve küresel çapta yürüteceği tüm politikalarda bu ilkeyi takip edecek, dayatmacı kararlardan çekinecektir. CHP, ticaretten çevreye, finanstan göçe tüm sorunların sınıraşan bir nitelik kazandığı günümüzde, çoktarafli kurumların uygun çözümlerin geliştirilebileceği en önemli araç olduğunu düşünmektedir.”⁸⁹⁶

“Terörle etkili bir mücadele yapacak, sınırlarımızın güvenliğini, ülkemizin barış ve huzurunu mutlaka sağlayacağız. Dış ilişkilerimizde ülkelerin teröre karşı aldıkları tutumu önemle göz önünde bulunduracak, ticari ve ekonomik işbirliklerini buna göre belirleyeceğiz. Terörle mücadelede, başta NATO Antlaşması ve BM’nin terörle mücadele sözleşmeleri olmak üzere, uluslararası sözleşmelerde Türkiye’ye tanınan hakları sonuna kadar kullanacak, başka ülkelerin de bu çerçevedeki yasal yükümlülüklerini uluslararası düzeyde vurgulayacağız. Terörün yurt içi ve yurt dışı finans kaynaklarını saptayacak ve kaynak aktarımını önleyeceğiz.”⁸⁹⁷

“En başta yakın çevremizdekiler olmak üzere, istisnasız bütün Ortadoğu ve İslam ülkeleriyle kalıcı dostluklar kurmayı ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini destekleyeceğiz. Bölge ülkeleri ile olan ticaret ve yatırım ilişkilerinin daha da ileri götürülmesi için, bu ülkelerin dillerini, ekonomik ve hukuki yapılarını iyi bilen dış ticaret uzmanları yetiştirilecek ve bu uzmanların çalışacağı ticaret ataşelerinin sayısı artırılacaktır.”⁸⁹⁸

5.2.4. BDP

Aşağıdaki ağ grafiğinde geniş ikili radiusuna bakılmış ve haritalandırma yapılmıştır, bu sonucu etkilememiştir. Güvenlik, kültür ve ekonomi bir ağ oluştururken, Avrupa ve güvenliğin iki ayrı ağ oluşturduğu görülmektedir. Bunun yanında göç, İslam ve popülizm kategorileri ile kesişme ya da çakışma olmadığı için haritada gösterilmemiştir. Göç yeniden yapılandırma bağlamında ters göçe teşvik olarak nitelendirilmiştir. Çözüm süreci dönemi olması sebebiyle terör ve güvenlik konularına değinmekten ziyade daha ekonomik temelli konulara değinmiştir.

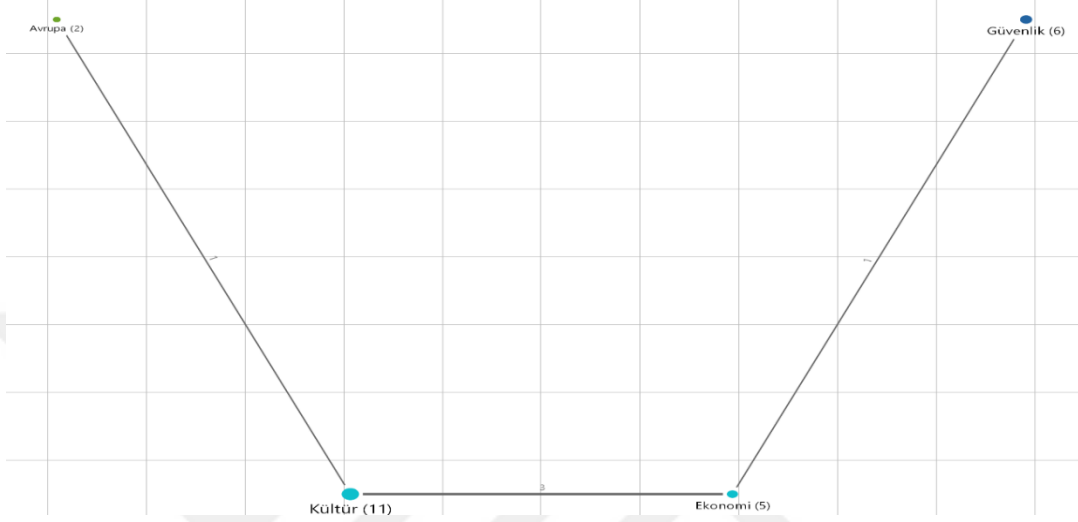
⁸⁹⁵ CHP, a.g.e., s. 107.

⁸⁹⁶ CHP, a.g.e., s. 123.

⁸⁹⁷ CHP, a.g.e., s. 99.

⁸⁹⁸ CHP, a.g.e., s. 129.

Grafik 72 : BDP, 2011 Manifestosu Kodlama Haritası.

Aşağıda, BDP 2011 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Boşaltılan köylerin merkezi hükümetin kaynak aktarması sureti ile günümüz gerçeklerine uygun yeniden inşa edilmesi sağlanacak, tersinden göç teşvik edilerek desteklenecek ...”⁸⁹⁹

“Muhalefeti bastırmak için her fırsatta hükümetler tarafından kötüye kullanılan Terörle Mücadele Yasası tümünden kaldırılacaktır.”⁹⁰⁰

5.3. 2015 Haziran Seçimi

Suriye’deki kriz ve iç savaş ortamının iyice yükseldiği ve mültecilerin sayısının arttığı bir dönem olmuştur. HDP’nin ilk defa parti olarak katıldığı seçim 2015 seçimidir. Daha önceleri bağımsız adayların katıldığı, meclis bünyesinde grup oluşturdıkları seçimler gerçekleşmekteydi. Sosyoekonomik meseleler, Kürt meselesi barış süreci ve Ortadoğu’da devam eden durum da daha derinlemesine tartışıldı.⁹⁰¹ Cumhurbaşkanı partilerden bağımsız olması gerekirken, kampanya boyunca partisi olan AK PARTİ’yi

⁸⁹⁹ BDP, **2011 Seçim Manifestosu**, 2011, s. 23.

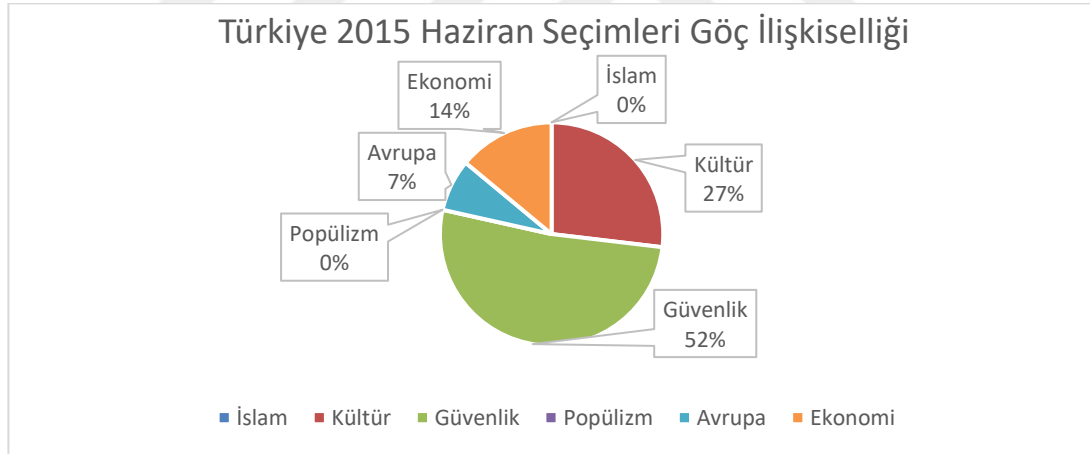
⁹⁰⁰ BDP, **a.g.e.**, s. 15.

⁹⁰¹ OSCE/ODIHR, **Limited Election Observation Mission Final Report**, Türkiye 7 Haziran 2015 Seçimleri, 18 Ağustos 2015, Warsaw, s. 13.

desteklemiştir. Medya özgürlüğü ciddi bir endişe alanıdır.⁹⁰² Suriye iç savaşının başladığı ilk dönem gerek Türkiye medyasında gerek siyasilerin söyleminde mülteci/sığınmacıların durumunun insanlık değerleri üzerinden aksedilmesi söz konusu olmuştur. İzleyen dönemde çevre ülkelerin içinde özellikle Türkiye'nin yoğun mülteci dalgasına maruz kalması sonucunda geri dönüş ve geri gönderme retorikleri ile ekonomik maliyet bağlamı öne çıkmıştır.

Aşağıda Türkiye 2015 Haziran seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Türkiye 2015 Haziran seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile güvenlik, kültür, ekonomi ve Avrupa ilişkilendirilmiştir.

Grafik 73 : Türkiye 2015 Haziran Seçimleri Göç İlişkiselliği

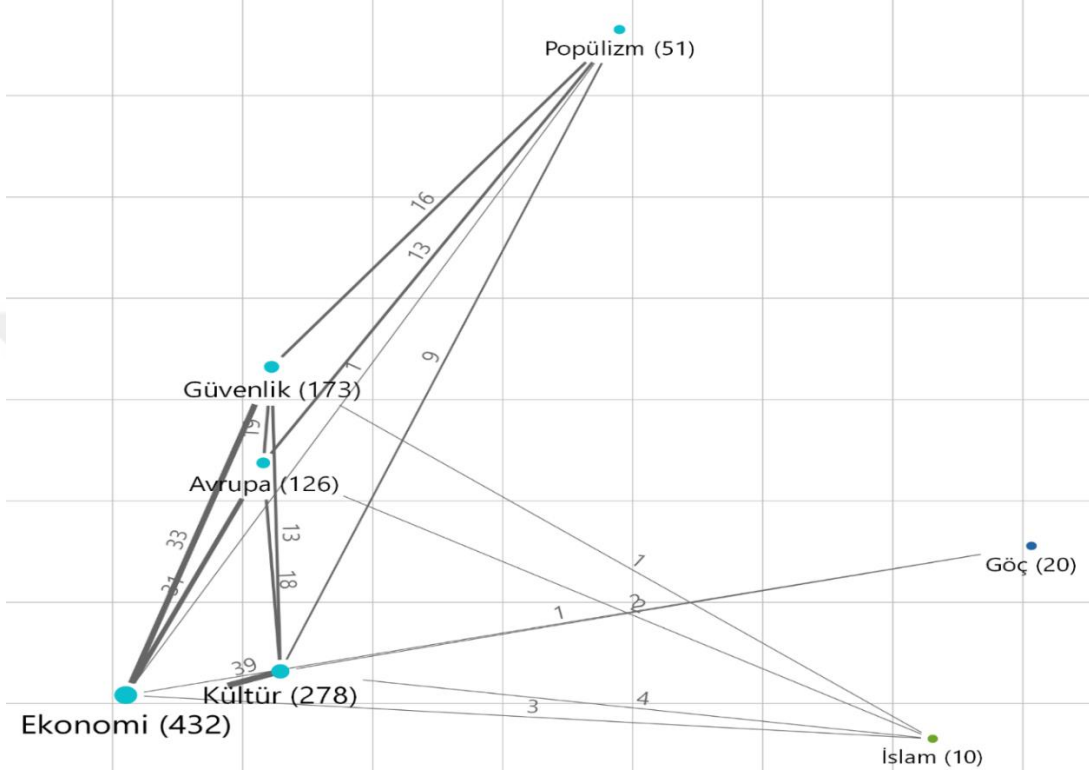

5.3.1. AK PARTİ

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa, popülizm kuvvetli bir ağ oluştururken, İslam ve göç iki ayrı ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç kategorileri kültür ve ekonomi ile bağdaştırılmıştır. Popülizm kültür, güvenlik ve Avrupa kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ise, ekonomi Avrupa, popülizm ve kültür ile yakından ilişkilidir.

⁹⁰² OSCE/ODIHR, a.g.e., s. 1.

Grafik 74 : AK PARTİ, HAZİRAN 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Terör olgusu en genel anlamda ülke içi meselelerle ilişkilendirilirken, çözüm süreci üzerinde de durulmuştur. Bu manifesto yayınladığı zaman DAESH terörü dünyaya korku salmaktaydı ve Türkiye tehlike altındaydı. AK PARTİ 2015 Haziran manifestosu için güvenlik ve terör üzerinden kurgulanmış denilebilir. AK PARTİ tüm manifestoları genelinde ne yaptığını anlatmaktadır, geçmiş zaman kullanır çünkü bu manifestoların hazırlandığı dönemlerde iktidardadır. Benzer örnek FIDESZ iktidarl Macaristanda'da görülebilir. Avrupa genel anlamda yabancı düşmanlığı ve İslamofobi, ırkçılık üzerinden uyarılmaktadır. İslamın farklı yorumlarına özgür bir ortam sunduğunun altı çizilmiştir. Suriyeliler, Suriyeli kardeşler retorikleri bu manifestoda kullanılmıştır. Göç kategorisi ile popülizm kategorisi kesişmemiştir, popülist retoriklerin göçmen/mülteci üzerinde kullanılmamasına özen gösterilmiştir. Sadece Suriye değil, Irak ve Yemen üzerinden de mültecilere kapıların açık olduğu ve bunun partinin politikası olduğu vurgulanmıştır. Mülteci-göçmenler için gönüllü geri dönüşler retorüğünü kullanıştır. Aşağıda, AK PARTİ

2015 Haziran Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Suriye’de dört yıldır devam eden ihtilaf, her geçen gün daha da derinleşen insani yıkıma ilave olarak, bölgesel güvenlik ve istikrar açısından oluşturduğu tehditler bakımından da gündemimizde öncelikli bir konumda bulunmaktadır. AK Parti iktidarlara, insani ve vicdani sorumluluk gereği, rejimin zulmünden kaçarak ülkemize sığınan Suriyelilerin yaralarının sarılması için gerekli yardımı sağlamaya, zor günlerinde Suriyeli kardeşlerimizin yanında yer almaya devam edecektir.”⁹⁰³

“AK Parti’nin bu cesur adımı, çeşitli terör saldırıları ve provokatif eylemler ile sekteye uğratılmaya çalışılmış, buna rağmen ülkemizin bu temel ve tarihi sorununun çözümü için kararlılık devam ettirilmiştir. Terör ve anti-demokratik uygulamaların nihayete ermesi adına, bir dizi idari ve hukuki reformu hayata geçirdik.”⁹⁰⁴

“Farklı dillerin yanı sıra, farklı inanç ve mezhepler konusunda da cesur adımlar attık. İlk defa Alevi Çalıştayları düzenleyerek, İslam inancının farklı yorumlarının daha özgür bir ortamda tartışılmasına ve sorunlarının demokratik bir ortamda aşılmasına zemin hazırladık”⁹⁰⁵

“Tüm insanlık için büyük tehdit oluşturan ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile mücadelede ilgili ülkelerle birlikte hareket ederek, yurt dışındaki insanımızı da yakından ilgilendiren insani değerleri korunma hususunda çalışmalarımızı artıracaktır. Önümüzdeki dönemde önemli oranda Türkiye kökenli nüfusu barındıran tüm Batı Avrupa ülkelerinde kültür anlaşmalarının güncelleştirilmesini; Danimarka ve Avusturya gibi anlaşma olmayan ülkelerle anlaşma yapılmasını sağlayacağız.”⁹⁰⁶

“Göç alanında güvenilir bir veri sistemi oluşturacağız. Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenleme eksikliklerini tamamlayacağız. Uluslararası korumadan faydalananlar için sağlık, barınma ve eğitim sorunlarının giderilmesi için uyum politikaları ve uygulamalarını planlayarak, gönüllü geri dönüşler için özel programlar hazırlayacağız.”⁹⁰⁷

“Bugün Türkiye’nin dünyanın her tarafındaki mazlumların, mağdurların, mültecilerin ve muhtaçların yardımına koşmasının temelinde tarihi misyonumuz olan adalet ve yardımlaşma ilkeleri yatmaktadır.”⁹⁰⁸

“Savaş ve baskılardan kaçarak ülkemize sığınan Suriyelilere uluslararası hukuk çerçevesinde geçici koruma sağlamaktayız. Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriyeliler için açık kapı politikası uygulamaktayız. Ülkemizdeki Suriyeliler tüm temel yardım ve sağlık hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Esasen tüm uluslararası camianın sorumluluk üstlenmesi gereken mülteciler konusunda ülkemiz, ekonomisi gelişmiş ülkelerden ve uluslararası kurumlardan beklenen desteği görememiştir. Ayrıca, DAESH’in saldırıları

⁹⁰³ AK PARTİ, **2015 Haziran Seçim Manifestosu**, 2015, s. 330.

⁹⁰⁴ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 27.

⁹⁰⁵ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 21.

⁹⁰⁶ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 348.

⁹⁰⁷ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 103.

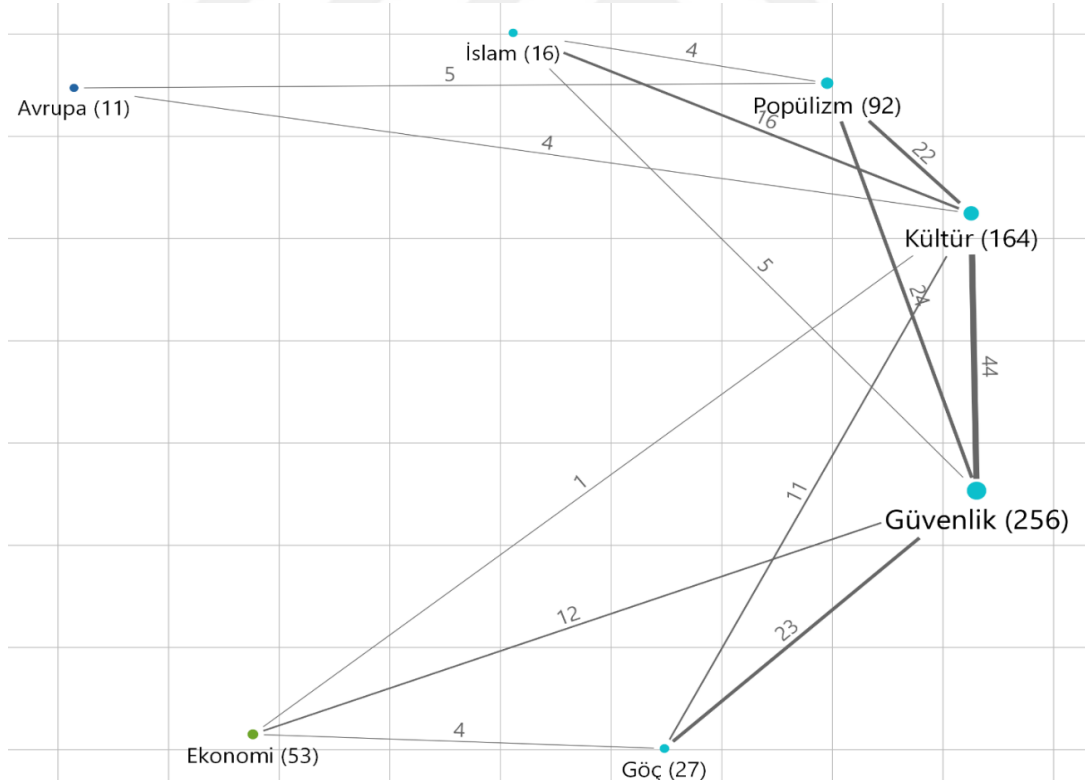
⁹⁰⁸ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 325.

sonucunda Irak'tan ülkemize sığınan 40 bini Yezidi olmak üzere, 200 bin Iraklı'ya da temel yardımlar ve sağlık hizmetleri verdik.”⁹⁰⁹

5.3.2. MHP

Aşağıdaki ağ grafiğinde göç kategorisinin güvenlik, kültür, popülizm ile yakın ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Sığınmacı ve misafir retorikleri kullanılırken ‘vatanlarına dönmeleri, yüksek ekonomik maliyet, yük’ terimlerini kullanmıştır; sosyal pratiklere karşı tehdit olarak nitelendirilmiştir. İslam, popülizm ve güvenlik kategorileri ağır bir şekilde kültür ile bağdaşmıştır. Türk-İslam olarak anılan İslam çoğunlukla kültür ile bağdaştırılmıştır.

Grafik 75 : MHP, HAZİRAN 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Yük olarak nitelendirdiği meselenin uluslararası bir mesele olduğu bu sebeple uluslararası olarak yüklenilmesi gerektiğini nitelendirilmiştir. Göç ilişkiselliğine

⁹⁰⁹ AK PARTİ, a.g.e., s. 334.

bakıldığında güvenlik, kültür ve ekonomi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Ayrıca aşağıdaki örnek metinlerde görülebileceği üzere MHP, göçün yarattığı güvensiz ortam ve suç ile ilişkisinden bahsederken takip eden cümlelerde genelde terörle de bağ kurmuştur. Fakat terör MHP için genel anlamıyla PKK ile bağdaştırdığı ve söylemini yönelttiği bir alan olmuştur. Terör başlığına manifestoda geniş yer verilmiştir; milli birlik, bütünlük ve değerlere tehdit olarak betimlenmiştir. Bunu yaparken ağır iktidar eleştirisi içeren bir manifesto ile yapmış, yer yer iktidarın Batı ile ittifakını dile getirmiştir. Avrupa şüpheciliği Kıbrıs, Yunanistan, Ermenistan meseleleri üzerinden de okunabilmektedir. En yakın ilişkili grafiklerden birisi MHP'ye aittir. Hangi elementin güvenliğinden bahsedildiği ve hangi metot kullanıldığı grafikte resmedilmiştir. Güvenlik, Avrupa dışında bütün kodlarla ilişkili olduğundan güvenlik unsuru olarak görülen kategoriler grafikte belirtilmiştir. Ekonomi ve Avrupa kodları ayrı ağ grubundadır. Aşağıda, MHP 2015 Haziran Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Bölücü terörle yürütülen müzakere süreci, ne PKK’nın dağdan inmesine ve silah bırakmasına ne de birlikte yaşama iradesinin güçlenmesine yol açmıştır. Sadece taviz ve teslimiyet döngüsünde ilerleyen bir hükümet icraatı ile birliğimiz zedelenmiş ve Türkiye zayıflatılmıştır.”⁹¹⁰

“AKP döneminde başta bölücü terör örgütüyle sürdürülen müzakere sürecine paralel olarak yapılanlar olmak üzere etnisite merkezli, ayrımcı, milli ve manevi değerlerle üniter milli devlet yapısını, Cumhuriyetin temel niteliklerini tahrip eden, Türkiye’nin ülkesi ve milletiyle bölünmezliğini tehdit eden, yolsuzluk ve usulsüzlüğü teşvik eden yasal ve idari düzenlemeler kaldırılacak ve oluşan tahribatı onarıcı yeni düzenlemeler hayata geçirilecektir.”⁹¹¹

“Son dönemde Irak ve Suriye’de yaşanan çatışmalar ve siyasi gelişmeler Türkiye için ciddi bir endişe kaynağıdır. Irak politikamıza, Irak’ın toprak bütünlüğünün korunması; Irak’taki Türkmen varlığının meşru hakları ve güvenliğinin haleldar olmaması ve Irak topraklarında Türkiye için güvenlik tehdidi oluşmaması yön verecektir. Irak topraklarından ülkemize yönelen terör tehdidi ve saldırıları karşısında, Türkiye uluslararası hukuktan kaynaklanan tüm haklarını kullanacak ve her türlü tehdidi bertaraf edecektir.”⁹¹²

“AB’nin Türkiye’nin milli birliği ve bütünlüğü; terör ve bölücülük; Kıbrıs, Yunanistan ve Ermenistan gibi temel dış politika sorun alanlarındaki yaklaşımının Türkiye’nin

⁹¹⁰ MHP, **2015 Haziran Seçim Manifestosu**, 2015, s. 18.

⁹¹¹ MHP, **a.g.e.**, s. 68.

⁹¹² MHP, **a.g.e.**, s. 241.

çıkarlarına zarar vermemesi kaydıyla katılım müzakerelerinin sürdürülmesi ve tam üyelik dışındaki yaklaşımların kabul edilmemesi politikamızın esasını oluşturacaktır.”⁹¹³

“Büyük Ortadoğu Projesi’nin eş başkanı olan bir Başbakan yönetiminde Türkiye, demokrasi vaadi ile girilen Ortadoğu’ya yeniden şekil verme sürecinde rol üstlenmeye kalkmış, yaşanan çatışma, zulüm, kan, gözyaşı ve milyonlarca Müslümanın ölümüne ortak olmuştur.”⁹¹⁴

“Türkiye’nin sadece bir ülkenin adı değil, görkemli bir medeniyetin ve zengin Türk-İslam geleneğinin mirasını barındıran toprakların adı olduğu; ayrıca bu toprakların batı dışı dünyada yeni buluşma ve uzlaşmalar için bir sembol değeri taşıdığı unutulmamalıdır.”⁹¹⁵

“MHP uluslararası terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, insan kaçakçılığı, silahlanma, küresel ısınma, yasadışı göç gibi küresel sorunların çözümü ve küresel barış ve adaletin sağlanması için Türkiye’nin somut desteğini sunma vizyonu taşımaktadır. MHP, dış politikasında, terörle mücadele gibi sınır aşan sorunların çözümü amacıyla uluslararası işbirliği ve koordinasyona özel bir önem atfetmektedir.”⁹¹⁶

“Türkiye; önemli sayıda sığınmacının ülkemizde bulunmasının oluşturduğu yüksek ekonomik maliyet yanında, kentlerde oluşan hırsızlık, soygun, isyan, dilencilik, salgın hastalıklardaki yayılma, uyuşturucu kullanımı, fuhuş, çocuk yaşta evlilik, yasa dışı işçilik, kontrolsüz kira artışı gibi önemli sosyal problemlerle de karşı karşıyadır. Bu durum bir yandan başta kadın ve çocuklar olmak üzere sığınmacıların sağlıksız şartlarda yaşamlarını sürdürmek zorunda kal maları sonucunu doğururken, diğer yandan Türk halkının ekonomik, sosyal ve psikolojik hayatını olumsuz etkileyen bir hale gelmiştir. MHP; hem sığınmacıların yaşadığı sıkıntıların azaltılması, hem de toplumsal tahribata yol açan bu yapının süratle onarılmasına dönük politikalar uygulamaya koyacaktır. Bu kapsamda öncelikle acil durum yönetimine ilişkin politikalar gözden geçirilecek, güvenlik ve sağlık tedbirleri artırılacak, yerel yönetimlerin ve odaların aktif şekilde devreye sokulması sağlanacak, diplomasinin imkânlar seferber edilecektir. Ülkemize yönelik toplu göçlerin kaynağında çözülmesi, ilave mülteci akınının durdurulması, ülkemize kabul edilenlerin öncelikle geldikleri ülkeye sınır olan alanlarda ikametleri sağlanacaktır. Yurt içine dağılımları kayıt altında ve belirlenen yerlere yapılabilecek, gittikleri yerlerde yeme içme barınma ve giyinmelerini sağlıklı şartlarda temin edecek mekanizmalar oluşturulacak, kendileri Türkiye’de kaldıkları süre içinde Türk milletinin misafirleri olarak ağırlanacaklardır. Öte yandan sığınmacılardan şartları uygun olanların süratle vatanlarına kavuşturulmaları sağlanacak, uygun şartların oluşmasını temin etmek üzere uluslararası girişimlere derhal başlanacaktır. Diğer taraftan yoksulluk başta olmak üzere zulüm ve baskı düzeninden kaynaklı uluslararası düzeyde kontrolsüz göç ve insan kaçakçılığının yarattığı insani dramların önüne geçmek için BM başta olmak üzere uluslararası kuruluşlar nezdindeki girişimlere destek verilecek, ülkemizde ise etkili bir sınır güvenliği ile gerekli hukuki, idari ve güvenlik tedbirleri hayata geçirilecektir.”⁹¹⁷

“Irak ve Suriyeli sığınmacıların sağlıklı bir şekilde vatanlarına kavuşturulmaları bu konudaki politikamızın esasını oluşturacaktır. Ancak sığınmacılar ve mülteciler

⁹¹³ MHP, a.g.e., s. 246.

⁹¹⁴ MHP, a.g.e., s. 17.

⁹¹⁵ MHP, a.g.e., s. 21.

⁹¹⁶ MHP, a.g.e., s. 243.

⁹¹⁷ MHP, a.g.e., s. 231.

mevcuttur. Göç popülist retoriğin bir parçası yapılmamıştır. Görülebileceği üzere, göç bir güvenlik, ekonomi, kültür meselesi olmasının yanında Avrupa ile ilişkili bir mesele olarak ele alınmıştır. Suriye güvenlik ve terörle mücadele başlığı altında incelenmiştir. ‘Suriyeli sığınmacılar, kardeşler, Suriye’ye dönme’ retoriklerine ağırlık verilmiştir. Mültecilere gelen yardımların saydamlığı konusunda iktidara soru yöneltilmiştir. Kayıt dışı ve göçmen işçilik CHP’ye göre mücadele edilmesi gereken kavramlardır. Göç ile uluslararası kuruluşlar mücadele etmelidir görüşündedir. Göçe bir sorun olarak bakmaktadır. Ayrıca CHP kendisini Avrupalı bir parti olarak görmekte ve AB değerlerine önem atfettiğini sıkça dile getirmektedir. AB içerisindeki sosyal demokrat müttefiklerine seslenmektedir. Avrupa CHP’ye göre kültür meselesidir ve kendisini orada görmektedir. Aşağıda, CHP 2015 Haziran Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Keyfi suçlamaları önlemek için terör suçunun yasalarda demokratik ilkeler çerçevesinde ve yoruma yer bırakmayacak şekilde tanımlanmasını sağlayacağız.”⁹²⁰

“Ulusal ve bölgesel düzeyde her türlü terör eylemine karşı, uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliğine önem verilecektir. AB ve Türkiye’nin ait olduğu diğer çok uluslu örgütlerin terörün iç ve dış finans kaynaklarını kurutma çabalarına destek olunacaktır. Sınırlarımızın ihmal edilen güvenliği yeniden tesis edilecek ve hiçbir silahlı grubun Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde terörist faaliyetlerde bulunmasına izin verilmeyecektir.”⁹²¹

“CHP iktidarında özellikle sınır bölgelerimizde teröre karşı uluslararası işbirliği ile hareket edilecek ve akılcı bir güvenlik politikası izlenecektir. Radikal terör örgütlerine karşı, özellikle AB, ABD ve Rusya güvenlik yapıları arasındaki eşgüdümüne katkı sağlanacaktır. Türkiye’nin hedefi, terör örgütlerinin ve mezhep savaşlarının bölge halkına ve yurttaşlarımıza zarar vermesinin engellenmesi amacıyla, bölge ülkelerinin güvenlik kurumlarının çağdaş ilkeler altında güçlendirilmesine katkıda bulunmak olmalıdır.”⁹²²

“Uluslararası anlaşmalar çerçevesindeki yükümlülüklerimizi yerine getirerek Türkiye’nin teröre destek veren bir ülke olarak anılmasını engelleyeceğiz. IŞİD başta olmak üzere, Irak ve Suriye’deki teröristlere yapılan her türlü yardımı önleyeceğiz ve teröre karşı kesin bir tavır alacağız.”⁹²³

“AB, yakın bölgelere yönelik komşuluk, göç ve enerji politikalarına öncelik vermektedir. Türkiye’nin yeni bir genişleme sürecinde yer alması, bu alanlarda ortaya koyacağı politikalara katkıda bulunmasına bağlıdır. AB değerlerini içselleştirmesine ve yakın

⁹²⁰ CHP, **2015 Haziran Seçimi Manifestosu**, 2015, s. 29.

⁹²¹ CHP, **a.g.e.**, s. 101.

⁹²² CHP, **a.g.e.**, s. 172.

⁹²³ CHP, **a.g.e.**, s. 182.

çevresinde temsil etmesine bağlıdır. Yalnızca CHP, Türkiye'nin durma noktasına gelen AB sürecini yeniden canlandırabilecek vizyona sahiptir. CHP, sol, sosyal demokrat müttefikleri ile beraber hem Avrupa'nın reformuna katkıda bulunacak, hem de Türkiye'ye kapanan kapıları açacaktır.”⁹²⁴

“Suriye’den gelen göç dalgasının getirdiği sorunlarla baş etmek için uluslararası kuruluşları bir an önce harekete geçireceğiz.”⁹²⁵

“Suriye’deki savaş nedeniyle ülkemize sığınan kardeşlerimizi insanlığa yakışır koşullarda, düzenli bir şekilde misafir edeceğiz. Sığınmacılara yapılan yardımların şeffaf ve denetlenebilir olmasına özen göstereceğiz. Şaibeli yardımları ya da insani yardımların suistimalini kararlılıkla araştıracağız. Suriye’den gelen göç dalgasının getirdiği sorunlarla baş etmek için uluslararası kuruluşları bir an önce harekete geçireceğiz. Sığınmacı kardeşlerimizin, Suriye’ye dönebilmeleri için gerekli barış ortamının yeniden sağlanması için yürütülen girişimlere aktif destek olacağız.”⁹²⁶

“Kayıt dışı yabancı ve göçmen işçilikle mücadele edeceğiz.”⁹²⁷

5.3.4. HDP

Yukarıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere ekonomi, güvenlik, kültür, göç aynı ağ içerisinde ilişkilidir. Avrupa ve popülizm ayrı ağlarda gözlemlenmektedir. Popülizm göç retoriklerinde kullanılmamıştır. Göç bir güvenlik, ekonomi, kültür meselesi olmasının yanında Avrupa ile ilişkili bir mesele olarak ele alınmıştır. Fakat HDP özelinde sığınmacı, göçmen-mülteci terimli hak temelli kazanılmış statüler olarak referans edilmektedir. Yani güvenlikle ilişkili çıkan göç kategorisi göçün güvenlikleştirilmesi değil, göçmenin güvenliğinin sağlanması temelli söylemle yapılmıştır. Göçmenlik sorunları, uluslararası uyuşturucu ticareti, yerinden edilme, yabancı düşmanlığı, İslamofobiyi aynı kefedeki hak temelli değerlendirmiştir, Avrupa eleştirisi mevcuttur. Terörün üzerinde durulduğu mesele terör yasasının değiştirilmesi ve hukuki düzenlemeler üzerinedir. Genel anlamda siyaseten göç alanında ya da güvenlik alanında çok görüş belirtmekten ziyade neyin güvenlik olarak tanımlanmasının istenmediği üzerinde durulmuştur. Ağır bir iktidar eleştirisi mevcuttur.

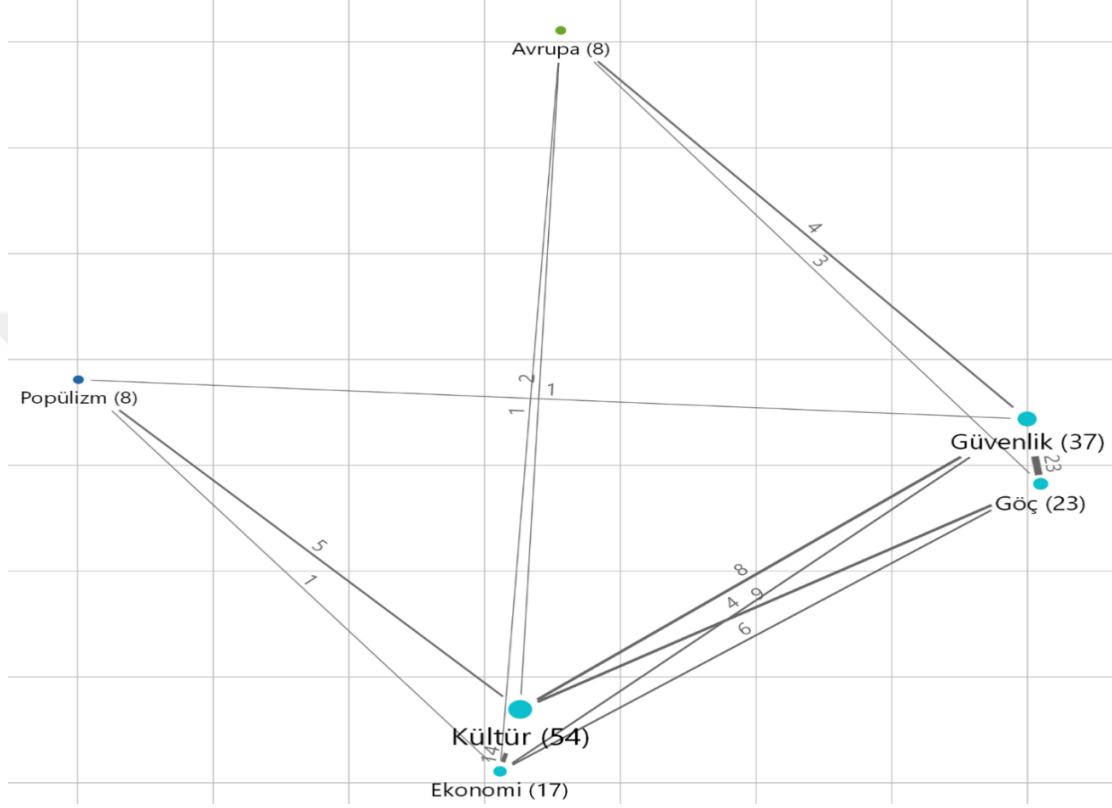
⁹²⁴ CHP, a.g.e., s. 175.

⁹²⁵ CHP, a.g.e., s. 183.

⁹²⁶ CHP, a.g.e., s. 183.

⁹²⁷ CHP, a.g.e., s. 77.

Grafik 77 : HDP, HAZİRAN 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, HDP 2015 Haziran Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Demokratik ve özgürlükçü bir anayasa hazırlanıncaya kadar, ivedilikle Terörle Mücadele Yasası ve 2911 sayılı yasa ve Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu kaldırılacak, Temel Ceza Yasası’nda gerekli demokratik değişiklikler yapılacaktır.”⁹²⁸

“Avrupa ve dünya genelinde ırkçılık, anti-semitizm, insan ticareti (kadın, çocuk, emek sömürsü), göçmenlik sorunları, uluslararası uyuşturucu ticareti, yerinden edilme, yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve benzeri insanlık değerlerini ilgilendiren sorunlara yönelik çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli işbirliğini yapacaktır.”⁹²⁹

“Göçmenler için güvenli ulaşım yollarının oluşturulması, güvenli barınma alanlarının yapılması, sığınmacılar için insani koridorların açılması ve vize düzenlemelerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır. Göçmen ve sığınmacılara yönelik kimi zaman ırkçılığa varan nefret söyleminin önüne geçilmesi için gerekli politikalar oluşturulacaktır.”⁹³⁰

⁹²⁸ HDP, 2015 Haziran Seçim Manifestosu, 2015, s. 5.

⁹²⁹ HDP, a.g.e., s. 5.

⁹³⁰ HDP, a.g.e., s. 15.

“Yaşama ve çalışma hakkı en temel insani haktır. Bu nedenle öncelikle, mülteci statüsü değiştirilerek, Cenevre Sözleşmesi’ne konulan ‘coğrafi sınırlama’ çekincesi kaldırılacak.”⁹³¹

“Mevsimlik işçiler korunacak ve göçmen işçilerin hakları iyileştirilecek”⁹³²

“Göçmen işçilere yönelik ayrımcı ve dışlayıcı uygulamalara son verilecek.”⁹³³

“Farklı anadil, kimlik veya kültüre sahip olanlara, kadınlara, LGBTİ’lere ve göçmenlere yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılması için gerekli önlemler alınacak.”⁹³⁴

“Göçmen işçileri kendi yurttaşı gibi gören bir çalışma anlayışı esas alınacak. Göçmenler için güvenli ulaşım yollarının oluşturulması, güvenli barınma alanlarının yapılması, sığınmacılar için insani koridorların açılması ve vize düzenlemelerinin kolaylaştırılması sağlanacak. Göçmen ve sığınmacılara yönelik kimi zaman ırkçılığa varan nefret söyleminin önüne geçilmesi için gerekli politikalar oluşturulacak.”⁹³⁵

5.4. 2015 Kasım Seçimi

Siyasi partilerin manifesto yoluyla 2015 yılı içerisinde söylemlerinde kırılma yaşadığı anlar olmuştur. Güvenlik, popülizm, göç kategorilerindeki ağırlık birkaç ay önceki seçime göre artmıştır. Seçimler bu zamanlarda söylemin ne yönde değiştiğinin en açık göstergesi olmuştur. İktidar partisi de dahil olmak üzere ağırlaştırılan mülteci söylemi değişikliği 2015 Haziran seçimlerindeki tondan farklı bir ton içermektedir. Partiler mültecilere/göçmenlere bu manifestolarında daha çok yer vermekle birlikte söylemin tonu da değişmiştir. Bu korku ortamı içerisinde yapılan söylemler halkta karşılık bulmuştur, oylar radikalize olacak yönde artış sağlamış ve iktidara bir dönemin daha garantisini vermiştir. Konjonktür, siyasi aktörlerin Kasım ayındaki seçim söylemlerinde, tehdit, öfke ile belirsizliklerin diğerlerini/günah keçilerini suçlarken, ‘birlik’ retoriğini öne çıkarmanın yolunu açtığını yansıtan söylemleri oldukça etkilemiştir; böylece Türk toplumunun homojen bir kategorisi mağdur olarak tanımlanabilirken, diğer gruplar ulusal egemenliğin

⁹³¹ HDP, a.g.e., s. 15.

⁹³² HDP, a.g.e., s. 10.

⁹³³ HDP, a.g.e., s. 12.

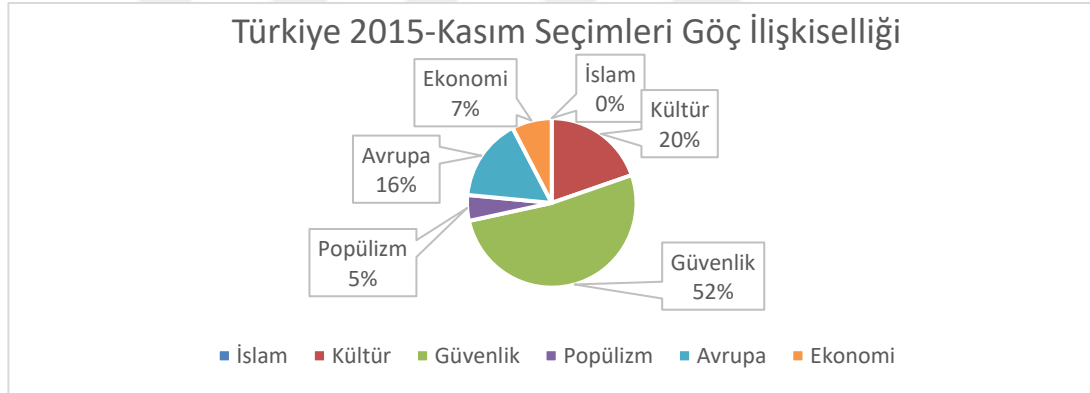
⁹³⁴ HDP, a.g.e., s. 13.

⁹³⁵ HDP, a.g.e., s. 15.

düşmanı olarak görülmüştür.⁹³⁶ Türk güvenlik güçleri ile PKK arasındaki çatışmalarda iki yıllık ara Temmuz ayında sona erdi.⁹³⁷ Seçimde başlık olan ana konular arasında çözüm süreci, kötüleşen güvenlik ortamı, terörizme karşı kampanya ve sosyo-ekonomik konular yer aldı.

Aşağıda Türkiye 2015 Kasım seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Türkiye 2015 Kasım seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile güvenlik, kültür, Avrupa, ekonomi ve popülizm ile ilişkilendirilmiştir.

Grafik 78 : Türkiye 2015-Kasım Seçimleri Göç İlişkiseliliği

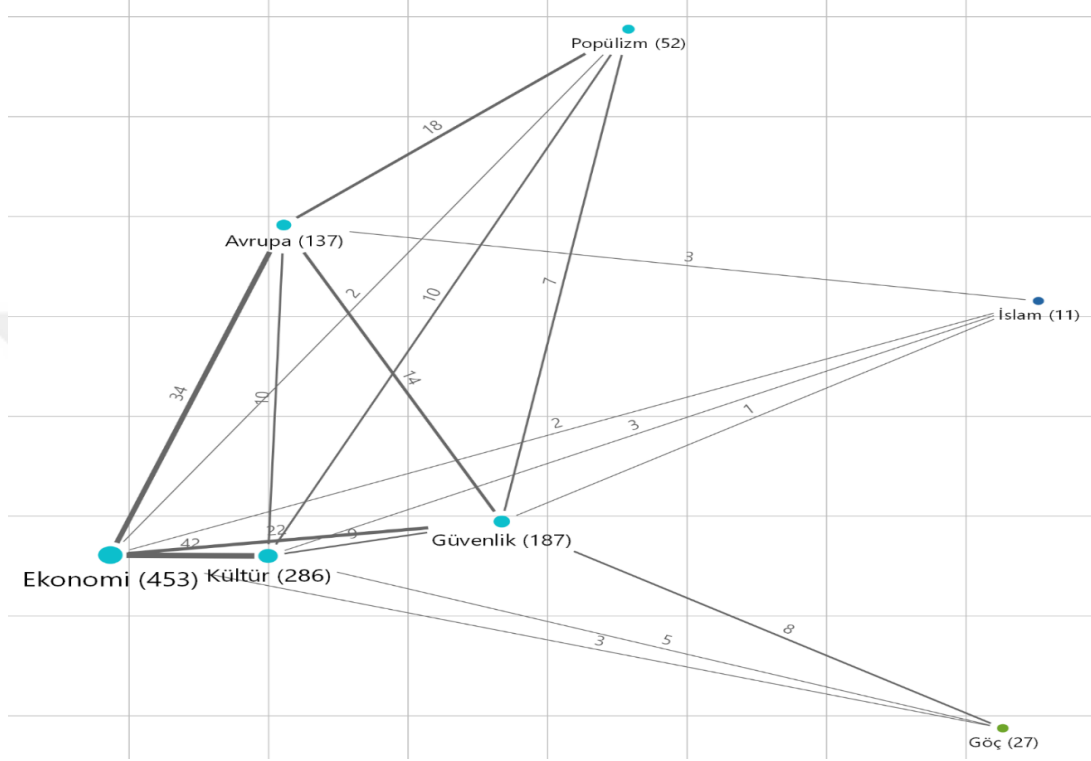
5.4.1. AK PARTİ

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa ve popülizm bir ağı oluştururken, İslam ve göç ayrı ağlar oluşturmuştur; ve göç, güvenlik kültür ve ekonomi ağları ile yakın ilişkilendirilmiştir. Bunun yanında popülizm ile göç kategorilerinin çakışmaları üzerinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Göç, ekonomi, kültür ve güvenlik kategorileriyle ilişkilendirilmiştir.

⁹³⁶ Tuğçe Erçetin, Emre Erdoğan, “How Turkey’s repetitive elections affected the populist tone in the discourses of the Justice and Development Party Leaders”, **Philosophy and Social Criticism**, Vol. 44, S. 4, 2018, s. 395. s. 382-398.

⁹³⁷ OSCE/ODIHR, **Limited Election Observation Mission Final Report**, Türkiye 1 Kasım 2015 Erken Parlamenter Seçimleri, 28 January 2016, Warsaw, s. 4.

Grafik 79 : AK PARTİ, KASIM 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Terör olgusu en genel anlamda ülke içi meselelerle ilişkilendirilirken Suriyeli ve Iraklıların üzerinde durulmuştur. Mülteci ve sığınmacı retorikleri kullanılmıştır. Mültecilerin güvenliği esaslı bir söylem olarak benimsenmiştir. Ekonomik olarak gelişmiş ülkelere yardımlaşma hususunda eleştiri vardır. AK PARTİ genel anlamıyla, 2015 Haziran manifestosuna kıyasla bu manifestoda mültecilere daha çok yer vermiştir. İnançlara saygı ve ayrımcılığın altı, bu manifestoda da çizilmiştir. Terör en genel anlamıyla iç güvenlik ve iç meselelerle ilişkilendirilmiştir. Aşağıda, AK PARTİ 2015 Kasım Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“10 Temmuz 2014’te ise kamuoyunda ‘Çözüm Süreci Yasası’ olarak tanımlanan, ‘Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun’ yürürlüğe girmiştir.”⁹³⁸

⁹³⁸ AK PARTİ, 2015 Kasım Seçimi, 2015, s. 23.

“Kamu düzeni tesis edilinceye kadar terörle mücadelemize; hukuk ve kardeşlik tam anlamıyla tesis edilinceye kadarda çözüm süreci anlayışımızı korumaya devam edeceğiz.”⁹³⁹

“Uluslararası ve bölgesel teröre destek veren çevre ve odaklarla, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla mücadele edeceğiz. Coğrafyamızda hangi nedene dayanırsa dayansın ve kimden gelirse gelsin terörün karşısındaki ilkeli duruşumuzu sürdüreceğiz.”⁹⁴⁰

“Avrupa’da ve dünyanın değişik bölgelerinde yükselen İslam karşıtlığına karşı her zaman sesimizi yükselttik. Elimizi dünyanın dört bir köşesindeki mağdura, mazluma, muhtaca uzatıyoruz. Bunun bir sonucu olarak Türkiye’nin adı bugün dünyanın pek çok coğrafyasında çok daha saygın bir konumdadır.”⁹⁴¹

“Tüm insanlık için büyük tehdit oluşturan ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile mücadelede ilgili ülkelerle birlikte hareket ederek, yurt dışındaki insanımızı da yakından ilgilendiren insani değerleri korunma hususunda çalışmalarımızı artıracğız.”⁹⁴²

“Göç alanında güvenilir bir veri sistemi oluşturacağız. Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenleme eksikliklerini tamamlayacağız.”⁹⁴³

“DEAŞ teröründen kaçarak ülkemize sığınan Suriyeli ve Iraklıların yaralarının sarılması için gerekli yardımı sağlamaya, zor günlerinde Suriyeli ve Iraklı kardeşlerimizin yanında yer almaya devam edecektir. Türkiye Suriyeli sığınmacıların seslerini dünyaya duyurmaları konusunda her türlü çabayı gösterecek, ilgili tüm uluslararası platformlarda Suriyelilerin sesi olacaktır.”⁹⁴⁴

“Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriyeliler için açık kapı politikası uygulamaktayız. Bugün ülkemizde misafir ettiğimiz Suriyeli sığınmacı sayısı 2 milyonu aşmış durumdadır. Ülkemizdeki Suriyeliler tüm temel yardım ve sağlık hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Esasen tüm uluslararası camianın sorumluluk üstlenmesi gereken mülteciler konusunda ülkemiz, ekonomisi gelişmiş ülkelerden ve uluslararası kurumlardan beklenen desteği görememiştir.”⁹⁴⁵

“Bugün Türkiye’nin dünyanın her tarafındaki mazlumların, mağdurların, mültecilerin ve muhtaçların yardımına koşmasının temelinde tarihi misyonumuz olan adalet ve yardımlaşma ilkeleri yatmaktadır.”⁹⁴⁶

⁹³⁹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 25.

⁹⁴⁰ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 43.

⁹⁴¹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 252.

⁹⁴² AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 269.

⁹⁴³ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 82.

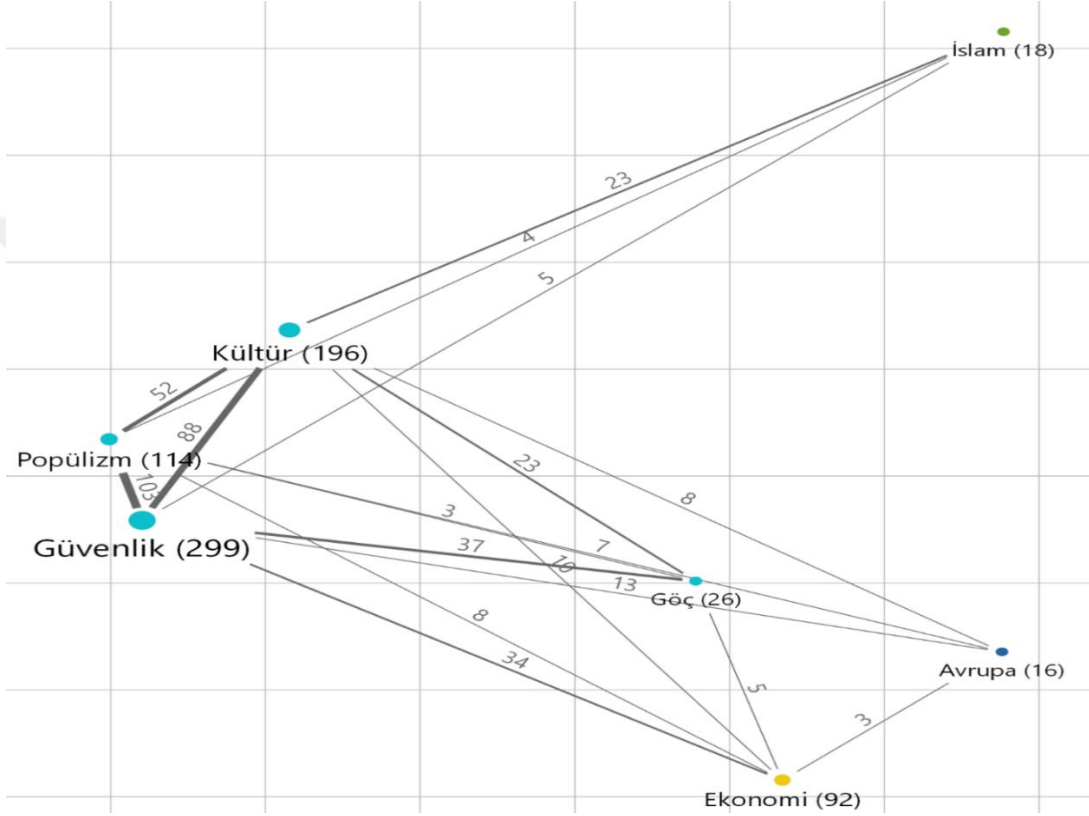
⁹⁴⁴ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 255.

⁹⁴⁵ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 258.

⁹⁴⁶ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 252.

5.4.2. MHP

Grafik 80 : MHP, KASIM 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, göç ve popülizm bir ağı oluştururken, İslam, Avrupa ve ekonomi ağlar oluşturmıştır ve göç, güvenlik, kültür ve popülizm kategorileri ile yakın ilişkilendirilmiştir. Göç, İslam haricindeki kategorilerle ilişkilendirilmiştir. Terör olgusu en çok dile getirilen faktör olmuştur. MHP manifesto boyunca PKK ve çözüm süreci eleştirilerini sunmuştur; terörün ülkenin bir beka sorunu olduğunu dile getirmiştir. Uluslararası terörle uğraşılırken ülkenin bağımsızlığı da nitelendirilmiştir. Sığınmacı ve misafir retorikleri kullanılmıştır. Göçün bir uluslararası sorun olduğu, ülkenin ulusal çıkarlarına ter düşmemesinin gerekliliğinin altı defalarca çizilmiş, milli birlik ve beraberlik söylemi yapılmıştır. MHP aynı zamanda kendisini küreselleşme eleştirisi yapan bir parti konumunda da görmektedir. Ağır AB eleştirisi bulunmakla beraber Avrupa şüpheli olarak nitelendirilebilecek söylemleri de mevcuttur.

İslamı hep bir Türk-İslam sentezi olarak okumaktadır; Alevi inancına her manifestoda yer vermektedir. Seçimin tekrarını da eleştirmiştir. MHP göçe karşı en ağır tavrını 2015 Kasım seçimlerinde almıştır; söylemlerde tonu yükseltmiş ve öteki olarak nitelendirmiştir. Aşağıda, MHP 2015 Kasım Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Seçim kararı; terörün tırmandığı, sözde özerklik ilanlarıyla devlet otoritesinin zaafa uğratıldığı, sokak çatışmalarının yaşandığı, her gün şehit cenazelerinin geldiği, özel güvenlik bölgeleri ve sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiği, can güvenliği ve seçim güvenliğinin tehdit altında olduğu bir ortamda alınmıştır.”⁹⁴⁷

“Bölücü terörle yürütülen müzakere süreci, ne PKK’nın dağdan inmesini ve silah bırakmasını ne de birlikte yaşama iradesinin güçlenmesini sağlamıştır.”⁹⁴⁸

“Açılım ve Çözüm söylemleri altında terörist oluşumları koruyanlardan hesap sorulacak.”⁹⁴⁹

“Teröre finansman desteği sağlayan uyuşturucu, akaryakıt, insan kaçakçılığı ile etkili mücadele edilecektir.”⁹⁵⁰

“Ülkemizi tehdit eden terörle mücadele başka ülkelerin inisiyatifine bırakılmayacak.”⁹⁵¹

“MHP uluslararası terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, insan kaçakçılığı, silahlanma, küresel ısınma, yasadışı göç gibi küresel sorunların çözümü ve küresel barış ve adaletin sağlanması için Türkiye’nin somut desteğini sunma vizyonu taşımaktadır. MHP, dış politikasında, terörle mücadele gibi sınır aşan sorunların çözümü amacıyla uluslararası işbirliği ve koordinasyona özel bir önem atfetmektedir.”⁹⁵²

“Partimiz AB ile ilişkileri Türkiye için bir “kimlik ve kader sorunu” olarak görmemektedir. Türkiye, ne pahasına olursa olsun AB’nin yörüngesinde sürüklenmeye mahkûm ve muhtaç değildir. AB’nin Türkiye’nin milli birliği ve bütünlüğü; terör ve bölücülük; Kıbrıs, Yunanistan ve Ermenistan gibi temel dış politika sorun alanlarındaki yaklaşımının Türkiye’nin çıkarlarına zarar vermemesi kaydıyla katılım müzakerelerinin sürdürülmesi ve tam üyelik dışındaki yaklaşımların kabul edilmemesi politikamızın esasını oluşturacaktır.”⁹⁵³

“MHP binlerce yıllık Türk-İslam ülküsünün varisi, bu çağdaki emanetçisidir.”⁹⁵⁴

“Her ne kadar küreselleşmenin insanlığın ortak refah ve mutluluğunun tesisi gerekçesiyle demokrasinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi, hukukun üstünlüğünün hâkim kılınması, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması açısından fırsatlar sunduğu

⁹⁴⁷ MHP, **2015 Kasım Seçim Manifestosu**, 2015, s. 5.

⁹⁴⁸ MHP, **a.g.e.**, s. 18.

⁹⁴⁹ MHP, **a.g.e.**, s. 241.

⁹⁵⁰ MHP, **a.g.e.**, s. 242.

⁹⁵¹ MHP, **a.g.e.**, s. 243.

⁹⁵² MHP, **a.g.e.**, s. 254.

⁹⁵³ MHP, **a.g.e.**, s. 245.

⁹⁵⁴ MHP, **a.g.e.**, s. 24.

söylense de bu süreç; uluslararası terörizm, göç, etnik çatışmalar, iç karışıklıklar, bölgesel çatışmalar, uluslararası hukuka aykırı çifte standartlar, açlık ve yoksullaşma, zengin ülkelerle fakir ülkeler arasında büyüyen uçurum, demokrasi adına yapılan hukuk ihlalleri, çevresel felaketler gibi sorunlarla birlikte ilerlemiştir.”⁹⁵⁵

“Göç nedeniyle oluşan sağlıksız yapı ve kentleşmeden kaynaklanan güvenlik sorunları ortadan kaldırılacaktır. Bu çerçevede hırsızlık, kapkaç, şiddet, yaralama ve öldürme olayları ile madde bağımlıları, suç işlemeye eğilimli kişilerden kaynaklı asayişsizliklerin önlenmesi amacıyla “kent timleri” oluşturulacak, olay gerçekleşmeden engellenmesi sağlanacaktır. Suç işleyen ve suça meyilli çocukların varsa aileleriyle işbirliği yapılarak eğitilmeleri, meslek edindirilmeleri suretiyle, ailesi olmayanların ise korunmaya alınması ve reha bilite edilmesi suretiyle topluma kazandırılmaları sağlanacaktır. Türkiye; önemli sayıda sığınmacının ülkemizde bulunmasının oluşturduğu yüksek ekonomik maliyet yanında, kentlerde oluşan hırsızlık, soygun, isyan, dilencilik, salgın hastalıklardaki yayılma, uyuşturucu kullanımı, fuhuş, çocuk yaşta evlilik, yasa dışı işçilik, kontrolsüz kira artışı gibi önemli sosyal problemlerle de karşı karşıyadır. Bu durum bir yandan başta kadın ve çocuklar olmak üzere sığınmacıların sağlıksız şartlarda yaşamlarını sürdürmek zorunda kal maları sonucunu doğururken, diğer yandan Türk halkının ekonomik, sosyal ve psikolojik hayatını olumsuz etkileyen bir hale gelmiştir. MHP; hem sığınmacıların yaşadığı sıkıntıların azaltılması, hem de toplumsal tahribata yol açan bu yapının süratle onarılmasına dönük politikalar uygulamaya koyacaktır. Bu kapsamda öncelikle acil durum yönetimine ilişkin politikalar gözden geçirilecek, güvenlik ve sağlık tedbirleri artırılacak, yerel yönetimlerin ve odaların aktif şekilde devreye sokulması sağlanacak, diplomasinin imkânlar seferber edilecektir. Ülkemize yönelik toplu göçlerin kaynağında çözümleri, ilave mülteci akınının durdurulması, ülkemize kabul edilenlerin öncelikle geldikleri ülkeye sınır olan alanlarda ikametleri sağlanacaktır. Yurt içine dağılımları kayıt altında ve belirlenen yerlere yapılabilecek, gittikleri yerlerde yeme içme barınma ve giyinmelerini sağlıklı şartlarda temin edecek mekanizmalar oluşturulacak, kendileri Türkiye’de kaldıkları süre içinde Türk milletinin misafirleri olarak ağırlanacaklardır. Öte yandan sığınmacılardan şartları uygun olanların süratle vatanlarına kavuşturulmaları sağlanacak, uygun şartların oluşmasını temin etmek üzere uluslararası girişimlere derhal başlanacaktır. Diğer taraftan yoksulluk başta olmak üzere zulüm ve baskı düzeninden kaynaklı uluslararası düzeyde kontrolsüz göç ve insan kaçakçılığının yarattığı insani dramların önüne geçmek için BM başta olmak üzere uluslararası kuruluşlar nezdindeki girişimlere destek verilecek, ülkemizde ise etkili bir sınır güvenliği ile gerekli hukuki, idari ve güvenlik tedbirleri hayata geçirilecektir.”⁹⁵⁶

“Irak ve Suriyeli sığınmacıların sağlıklı bir şekilde vatanlarına kavuşturulmaları bu konudaki politikamızın esasını oluşturacaktır. Ancak sığınmacılar ve mülteciler sorununun uluslararası nitelenmesinden hareketle, getirilecek çözümün de uluslararası olması gerekmektedir. Bu anlamda iktidarımızda Türkiye’de misafirimiz oldukları süre içinde sığınmacıların malî yükünün Birleşmiş Milletler ve müttetiklerimiz vasıtası ile paylaşılması için tüm diplomatik imkânlar seferber edilecektir.”⁹⁵⁷

⁹⁵⁵ MHP, a.g.e., s. 31.

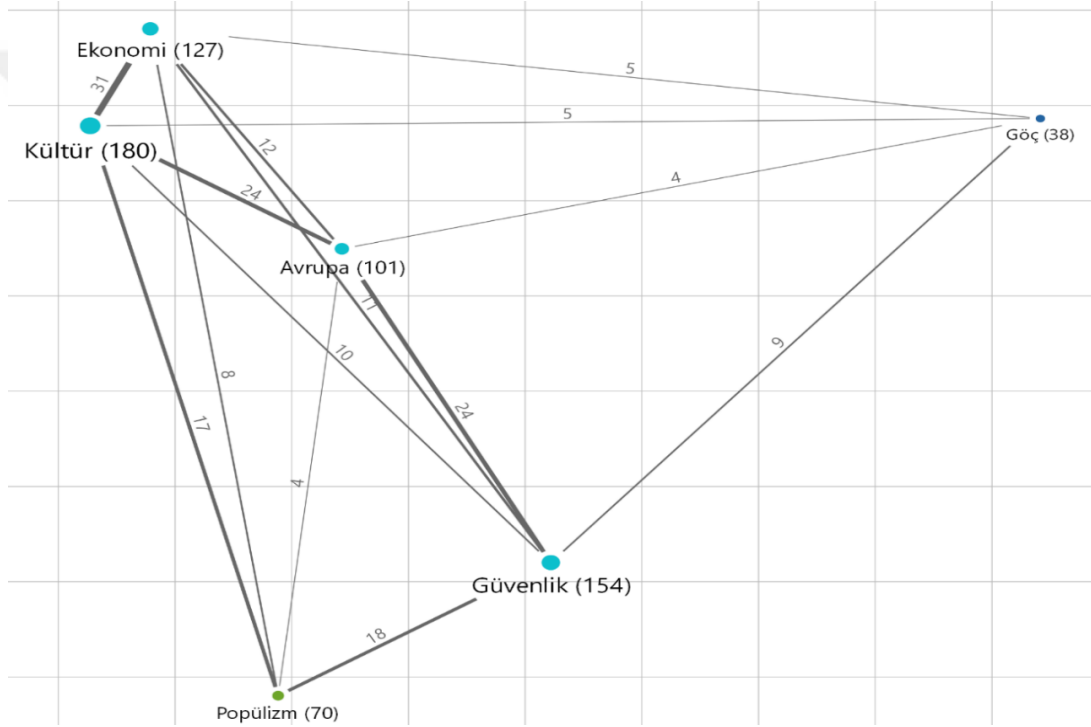
⁹⁵⁶ MHP, a.g.e., s. 239.

⁹⁵⁷ MHP, a.g.e., s. 254.

“Bilinçsiz ve kontrolsüz göç olgusunu durduracak, yerinde yaşamı teşvik edecek projeler geliştirmek, Uluslararası ve bölgesel krizlerden kaynaklanan dış göç ve kontrolsüz mülteci akınlarına karşı ülke çıkarlarını ve güvenliğini dikkate alan tedbirler almak, Her türlü terör ve anarşiye son vermek suretiyle huzur ve güven ortamını tesis etmek...”⁹⁵⁸

5.4.3. CHP

Grafik 81 : CHP, KASIM 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi, Avrupa bir ağı oluştururken, popülizm ve göç ayrı ağlar oluşturmuştur ve göç kategorisi, güvenlik, kültür, Avrupa ve ekonomi ağları ile yakın ilişkilendirilmiştir. Bunun yanında popülizm ile göç kategorilerinin çakışmaları üzerinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır; İslam herhangi bir ilişkisi olmadığı için grafikte yer almamıştır. Terör olgusu en genel anlamda ülke içi meselelerle ilişkilendirilirken Suriye ve Irak'ın üzerinde durulmuştur. Terörle mücadelede uluslararası ve bölgesel işbirliğinin altı çizilmiştir. AK PARTİ ağır bir şekilde hemen her konuda eleştirilmiştir; başta terör, Suriye ve Orta Doğu politikası, AB temel

⁹⁵⁸ MHP, a.g.e., s. 7.

değerlerinden uzaklaşması ve mültecilere gelen mali yardımların dağıtım ve denetimi eleştirilmiştir. Ayrıca AK PARTİ, başkanlık sistemi gibi gizli hesaplar yapmakla suçlanmıştır. Suriyeli mülteciler terimi kullanılmış ve sınır güvenliği ile ülkelerini dönme retoriklerine değinilmiştir. Ne vatandaşın ne mültecinin mağdur olmaması savunulmuştur fakat mültecilerin ülkenin vatandaşın ekonomisine etkisinden bahsedilmiştir. Mülteciler yoğun bir şekilde manifesto gündemindedir. Ekonomi ile yoğun ilişkilendirme mevcuttur. Aşağıda, CHP 2015 Kasım Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“AKP, Kürt sorununu kapalı kapılar ardında, TBMM’den kaçırarak, demokratik meşruiyet olmadan çözmeye çalıştı. Elinde silah olanı güçlendirdi. Meclis’te siyaset yapamı yıprattı. Başkanlık sistemini geçirmek gibi gizli hesaplarla hareket etti. Çözüm için güçlü bir hukuki altyapı oluşturmaktan kaçtı. AKP, Kürt sorununu çözmek bir yana giderek derinleştirdi.”⁹⁵⁹

“Ulusal ve bölgesel düzeyde her türlü terör eylemine karşı, uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliğine önem verilecektir. AB ve Türkiye’nin ait olduğu diğer çok uluslu örgütlerin terörün iç ve dış finans kaynaklarını kurutma çabalarına destek olunacaktır. Sınırlarımızın ihmal edilen güvenliği yeniden tesis edilecek ve hiçbir silahlı grubun Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde terörist faaliyetlerde bulunmasına izin verilmeyecektir.”⁹⁶⁰

“CHP iktidarında özellikle sınır bölgelerimizde, başta IŞİD olmak üzere terör örgütlerine karşı uluslararası iş birliği ile hareket edilecektir.”⁹⁶¹

“Uluslararası anlaşmalar çerçevesindeki yükümlülüklerimizi yerine getirerek Türkiye’nin teröre destek veren bir ülke olarak anılmasını engelleyeceğiz. IŞİD başta olmak üzere, Irak ve Suriye’deki teröristlere yapılan her türlü yardımı önleyeceğiz ve teröre karşı kesin bir tavır alacağız.”⁹⁶²

“AKP iktidarında öncelik tek yönlü olarak Orta Doğu’ya verilmiş, dış politikamızda Avrupa ile Orta Doğu arasında kurulmaya çalışılan denge bozulmuştur. AKP hükümetleri AB’nin temel değerlerinden uzaklaşmakta, AB’nin öngördüğü düzenleyici reformları yerine getirmemektedir. Dış politikamızın tarihinde kökleşmiş olan Avrupa yönelimi CHP iktidarında devam ettirilecektir.”⁹⁶³

“Türkiye komşularının toprak bütünlüğüne göz diken bir ülke durumuna düşürülmüştür. Sınır güvenliğimiz kalmamıştır. Yurttaşlarımız Türkiye’nin bir maceraya sürüklenerek bir savaşa sokulmasından endişe duymaktadır. Mülteci sorunu, dış ticaretin ve yatırımların duraklaması ve can güvenliğine yönelik tehditler yurttaşlarımıza zarar vermeye devam

⁹⁵⁹ CHP, **2015 Kasım Seçimi Manifestosu**, 2015, s. 17.

⁹⁶⁰ CHP, **a.g.e.**, s. 121.

⁹⁶¹ CHP, **a.g.e.**, s. 194.

⁹⁶² CHP, **a.g.e.**, s. 206.

⁹⁶³ CHP, **a.g.e.**, s. 197.

etmektedir. Yurttaşlarımız birçok ülke ile ticaret yapamamakta, önemli ticaret yollarından dışlanmaktadır.”⁹⁶⁴

“Suriyeli mültecilerin temel ihtiyaçlara (yiyecek, giyecek, yakacak, vb.) erişimini güvence altına alacağız. Mülteciler için ayrılan fonların önemli bir bölümünü eğitim ve sağlık alanlarında değerlendirecek, halkımızın da, mültecilerin de mağdur olmasına izin vermeyeceğiz. Suriyeli mültecilerin ülkelerine sağlıklı bir şekilde dönebilmeleri için önleyici sağlık hizmetlerinden eksiksiz şekilde yararlanmasını sağlayacağız. Barınma konusunda uluslararası yardım kuruluşlarından mali destek alarak mevcut kapasiteyi geliştirecek ve koşulları iyileştireceğiz. Kira ve konut fiyatlarının arttığı, mültecilerin yoğun yaşadığı yerlerde hem yerel halkı gözeten hem de mültecilerin mağduriyetini gideren düzenlemeler yapacağız.”⁹⁶⁵

“Eğitim çağındaki Suriyeli mültecilerin eğitim hayatlarının aksamaması için başta UNICEF olmak üzere uluslararası kuruluşlarla iş birliği içerisinde hareket edeceğiz.”⁹⁶⁶

“Yerel esnafın haksız rekabete uğramaması için Suriyelilerin eşit şartlarla iş hayatına katılmasını sağlayacağız. Başta çocuklar olmak üzere Suriyeli mültecilerin kayıt dışı ve insanlık dışı koşullarda çalıştırılmasının önüne geçeceğiz. Mültecilerin, içinde bulundukları olumsuz koşullardan ötürü suça itilmesine izin vermeyeceğiz. Sınır güvenliğinin ortadan kalktığı bölgelerde hızla yaygınlaşmış olan kaçakçılıkla etkin şekilde mücadele edeceğiz.”⁹⁶⁷

“Suriyeli mültecilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında ülkemize düşen mali yükü azaltmak için Birleşmiş Milletler fonlarının artırılması için çalışacağız... Mültecilerin illere dengeli dağılmasını sağlayarak bölgelerimizdeki ekonomik, sosyal ve kültürel dokunun zarar görmesini engelleyecek, yerel yönetimler üzerindeki hizmet yükünü hafifleteceğiz.”⁹⁶⁸

“Kayıt dışı yabancı ve göçmen işçilikle mücadele edeceğiz.”⁹⁶⁹

5.4.4. HDP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, göç ve Avrupa bir ağı oluştururken, popülizm ayrı bir ağ ve ekonomi ile kültür ortak başka bir ağ oluşturmuştur ve göç kategorisi, güvenlik ve Avrupa ile yakın ilişkilendirilmiştir. Hatta neredeyse bütün söylemlerde çakışma görülebilmektedir. Bunun yanında ekonomi ve kültür ağı da yakın ilişkilidir. İslam herhangi bir ilişkisi olmadığı için grafikte yer almamıştır. Göçün kategorisi adına güvenlik ile bu kadar çakışmanın nedeni mültecinin güvenliği için

⁹⁶⁴ CHP, **a.g.e.**, s. 197.

⁹⁶⁵ CHP, **a.g.e.**, s. 206.

⁹⁶⁶ CHP, **a.g.e.**, s. 207.

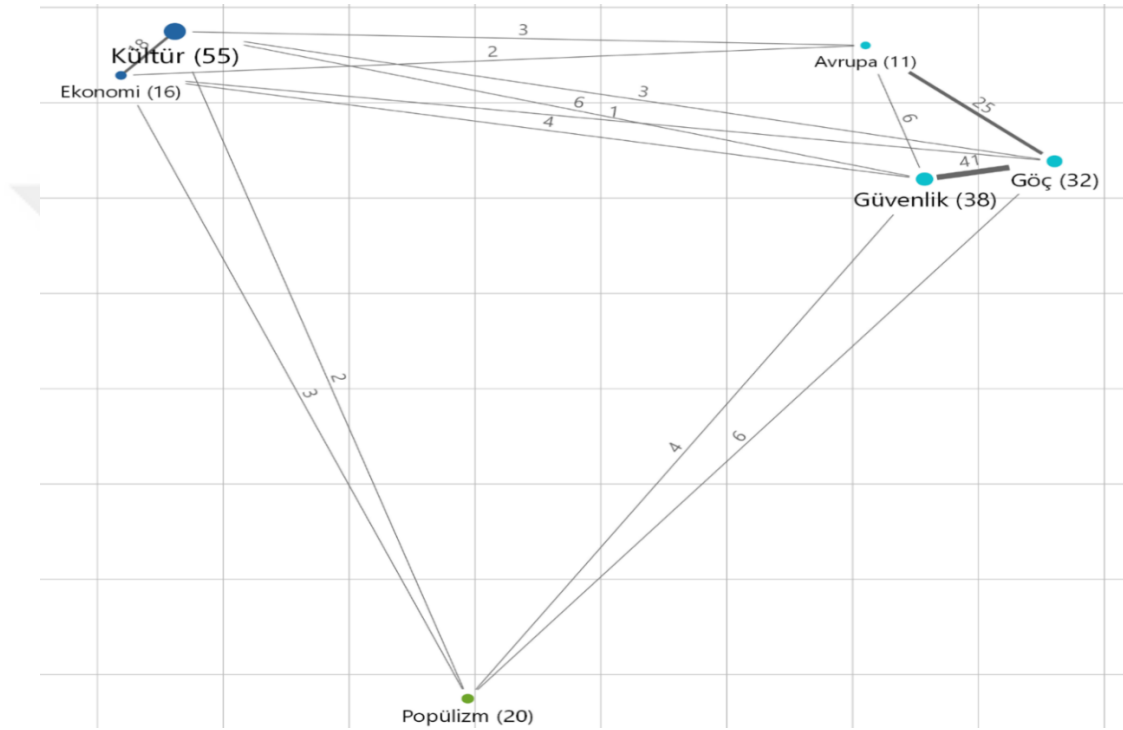
⁹⁶⁷ CHP, **a.g.e.**, s. 208.

⁹⁶⁸ CHP, **a.g.e.**, s. 209.

⁹⁶⁹ CHP, **a.g.e.**, s. 95.

çalışılması söylemidir. Bunu yaparken Avrupa’da yaşanan drama atıfta bulunulmuştur ve eleştirilmiştir.

Grafik 82 : HDP, KASIM 2015 Manifestosu Kodlama Haritası

AK PARTİ iktidarını en ağır eleştiren ve seçim tekrarını en ağır sözlerle niteleyen partidir. Yüksek miktarda popülist retorik kullanmıştır. Popülist retorik aynı zamanda mültecilerden bahsederken de yüklü bir şekilde kullanılmıştır fakat burada anti elit söylem göze çarpmıştır. Açık neo-liberalizm eleştirisi ile beraber, ‘Kürt sorunu’ ve çözümsüzlüğün de defaatle altını çizmiştir.

Mülteciler meselesinde durumun yardım konsepti altında değil, hak konsepti altında değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Türkiye’nin mülteci statüsüne koyduğu coğrafi sınırlama eleştirilmiştir. Göçmen işçiler ve göçmenlerin haklarının iyileştirileceği ve iltica sürecinin objektif denetiminin sağlanacağı vaadinde bulunmuştur. Aşağıda, HDP 2015 Kasım Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Nefret suçları ile insanlığa karşı işlenmiş suçlar dışında, hiç kimse politik görüşleri ve eylemi nedeniyle suçlanmayacak, Politik suçlar suç kategorisi olmaktan çıkarılacak. Siyasi tutsaklara genel af getirilecek.”⁹⁷⁰

“Avrupa ve dünya genelinde ırkçılık, anti-semitizm, insan ticareti (kadın, çocuk, emek sömürüsü), göçmenlik sorunları, uluslararası uyuşturucu ticareti, yerinden edilme, yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve benzeri insanlık değerlerini ilgilendiren sorunlara yönelik çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli işbirliğini yapacak.”⁹⁷¹

“Barışa bir adım kala “Kürt sorunu da yok, masa da yok, taraf da yok” diyenlere geçit vermeyeceğiz. Başta kadınlar bütün halkın yaşamını cendereye alan özel harekât uygulamalarına, fiili sokağa çıkma yasaklarına, göç ettirme baskılarına boyun eğmeyeceğiz.”⁹⁷²

“HDP; Türkiye’nin coğrafi çekince koşulunu aciliyetle kaldırması ve mülteci statüsünün Avrupa dışından gelen göç ve iltica kapsamı içine dâhil edilmesini sağlayacak düzenlemeleri yapacaktır. Tüm göçmen, sığınmacı ve mültecilerin, temel insan hakları kapsamında insan onuruna yakışır bir yaşam sürmeleri; toplumsal uyumun sağlanabilmesi yönünde yürütülecek olan sürdürülebilir politikaların belirlenmesi ve uygulanması için uluslararası kurumlar, 16 sivil toplum kuruluşları, iş çevreleri, meslek odaları, medya, kanaat önderleri ile olan gerekli işbirliğini sürdürecektir ve geliştirecektir. Tüm sığınmacı, mülteci ve göçmenler için güvenli ulaşım yollarının oluşturulması, güvenli barınma alanlarının yapılması, bu kişiler için insani koridorların açılması ve vize düzenlemelerinin kolaylaştırılmasını sağlayacaktır. Göçmen ve sığınmacılara yönelik kimi zaman ırkçılığa varan nefret söyleminin önüne geçilmesi için gerekli politikaları ve yasal düzenlemeleri oluşturacaktır... Sığınmacı ve mülteci statüsünde bulunan herkes için barınma, sağlık, eğitim, çalışma hakkı gibi tüm hakları kapsayan bütünsel bir hizmet süreç yönetiminin kurulmasını ve bu çerçevede gerek ulusal gerekse uluslararası işbirliği ağının sürekliliğini sağlayacaktır. Neoliberal ideolojinin hâkim olduğu bir sistemde sığınmacı ve mülteciler açısından sağlanacak her tür koşulun bir ‘yardım konsepti’ boyutundan çıkartılarak bir ‘hak konsepti’ alanına taşınmasını hayata geçirecektir.”⁹⁷³

“Eşdeğer işe eşit ücret uygulanması sağlanacak. Göçmen işçilere yönelik ayrımcı ve dışlayıcı uygulamalara son verilecek.”⁹⁷⁴

“Avrupa Birliği’nin insan haklarına riayet, yerel demokrasi, güçler ayrılığı, hukukun üstünlüğü gibi ön plana çıkardığı ilkeleri savunmaya devam edecek. AB’nin özellikle Yunanistan krizinde ve göçmen katliamlarında belirgin hale gelen neoliberal sermaye politikalarına karşı duruşunu ve Avrupa’nın ezilenleriyle ortak mücadelesini sürdürecektir. AB’yle müzakere ve tam üyelik çalışmaları ilkelerimiz çerçevesinde ele alınacak.”⁹⁷⁵

⁹⁷⁰ HDP, 2015 Kasım Seçimi Manifestosu, 2015, s. 22.

⁹⁷¹ HDP, a.g.e., s. 17.

⁹⁷² HDP, a.g.e., s. 5.

⁹⁷³ HDP, a.g.e., s. 5.

⁹⁷⁴ HDP, a.g.e., s. 37.

⁹⁷⁵ HDP, a.g.e., s. 16.

5.5. 2018 Seçimi

2018 Seçimi ilk kez Nisan 2017’de yapılan anayasa referandumunun ardından gerçekleşmiştir; referandumda Türkiye parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçiş yapmıştır. Seçimler OHAL altında gerçekleştirilmiştir, Türkiye’de OHAL olmasının sebebi bir darbe kalkışmasına/girişimine cüret edilmiş olmasıdır. 15 Temmuz 2016 günü, çok ağır toplumsal, siyasi, ekonomik, sosyolojik sonuçları olacak olan bir darbe girişimine maruz kalınmıştır. 2017 yılında yapılan referandum sonrası Anayasa değişiklikleri ile meclisteki sandalye sayısı 600’e çıkartılmış (eskiden 550) ve her bir dönem süresi dört yıldan beş yıla uzatılmıştır. %10 gibi yüksek bir barajın varlığı da devamlılığını sürdürmektedir. Muhalefet adaylarından HDP’li Selahattin Demirtaş seçimler sırasında tutukludur. OSCE bu durumu şu şekilde nitelendirmiştir:

“Türkiye siyasi sistemi, geniş cumhurbaşkanlığı yetkilerinin olduğu, kısıtlı bir Meclis gözetim yetkisinin bulunduğu ve yargının bağımsızlığının azaldığı bir sisteme dönüştürmesiyle dikkat çekmektedir.”⁹⁷⁶

Türkiye dünyada en çok yerinden edilmiş insana ev sahipliği yapan ülkedir. Bu dönemde hem komşularındaki stabilize olamayan durum hem de ekonomi ve ülke para biriminin değer kaybı yaşamayı göze çarpmıştır. 2018 yılı itibarıyla kayıtlı 3.618.624 yerinden edilmiş insana ev sahipliği yapmaktadır.⁹⁷⁷ Bu durum kötüye giden ekonomi ile birleşince halk nezdinde istenmeyen eleştiriler yükselmeye başlamıştır. Bir öteki olarak mülteci gösterilmeye başlanmıştır. Uzun süredir bastırılan/yumuşatılan söylemler bu dönemde manifestolar özelinde olmasa da seçim dönemi kampanyalarında kullanılan dili etkilemiştir. 2018 seçimleri öncesi/sonrası gelişmeler, Türkiye’nin içinde bulunduğu terör tehdidi, Avrupa’nın dışsallaştırdığı ‘mülteci sorunu’ ile yükselen aşırı sağ, islamofobi, zenofobi ile sınır meseleleri gündem olurken Türkiye’de yerinden edilmiş insanları hedef alan söylemler keskinleşmekteydi.

⁹⁷⁶ OSCE/ODIHR, **Seçim Gözlem Heyeti Sonuç Raporu**, Türkiye 24 Haziran 2018 Erken Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri, 21 Eylül 2018, Varşova, s. 1.

⁹⁷⁷ **Mülteciler Derneği**, “Türkiye’deki Suriyeli Sayısı Aralık 2018”, (Çevrimiçi), <https://muletciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi-aralik-2018/>, 23 Mart 2019.

Cumhurbaşkanı adayı Erdoğan, 2018 yılı Ocak ayında sınır ötesi operasyonlardan sonra “3,5 milyon benim ülkemde şu anda misafır ettiğimiz Suriyeliler ... Tekrar onları topraklarına, anavatanlarına geri göndereceğiz. Sürekli olarak böyle çadırda veyahut da konteynerlerde veyahut da buldukları yere herhalde iskân edecek halimiz yok”⁹⁷⁸ demiştir. Cumhurbaşkanı adayı İnce, konuyu sıklıkla ekonomik olarak güvenlikleştirmiştir: “40 milyar dolar parayı Suriyelilere harcayacağımıza, Çorlululara, Lüleburgazlılara, Keşanlılara, Tonyalılara, Viranşehirliilere harcayacağız.”⁹⁷⁹ İnce, yine mültecileri “davulla zurna ile göndereceklerini” çoğu konuşmasında dile getirmiş, ötekileştirmeye katkıda bulunmuştur. İYİ Parti de konuyu ekonomik yönden güvenlikleştirmiş ve aynı zamanda geri gönderme retoriğini seçim kampanyalarında kullanmıştır: “4 milyon Suriyeli var bizim ülkemizde. Nereye gidersem şikâyet ediliyor... Tam 150 milyar Türk lirası para harcadık... Ondan sonra Suriyeli kardeşlerimizi, insanlar vatanlarında mutludur, göndereceğiz memleketlerine; mutlu mesut yaşayacaklar.”⁹⁸⁰ Genel anlamda daha çok geri gönderim gündeme gelmiştir ve ekonomik olarak maliyet dile getirilmiştir.

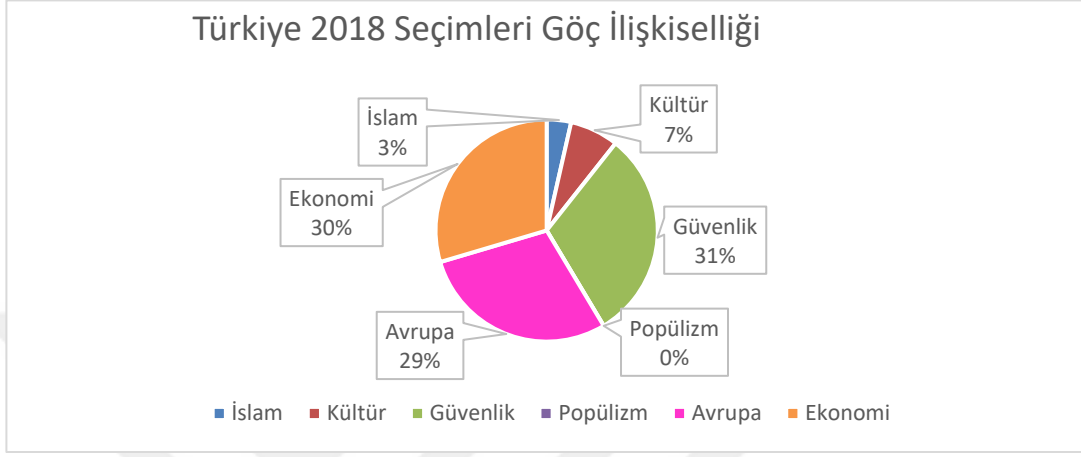
Aşağıda Türkiye 2018 seçimlerine ait göç kategorisi ile ilişkilendirme grafiği bulunmaktadır. Buna göre Türkiye 2018 seçimlerinde örneklem olarak kullanılan seçim manifestolarına göre (örneklem manifestoların neredeyse tamamı meclise girmiştir, Saadet Partisi istisnası dışında) göç ile ilişkili bulunulan kategorilerin yüzdeleri belirtilmiştir. Göç en çok sıra ile güvenlik, ekonomi, Avrupa, kültür ve İslam ile ilişkilendirilmiştir.

⁹⁷⁸ Recep Tayyip Erdoğan, “44. Muhtarlar Toplantısında Yaptıkları Konuşma”, 24.01.2018, (Çevrimiçi) <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/89317/44-muhtarlar-toplantisinda-yaptiklari-konusma.>, 23 Mart 2019.

⁹⁷⁹ Muharrem İnce, “İnce: Kamu bankalarını yeniden düzenleyeceğiz”, 20.06.2018, (Çevrimiçi) <https://www.memurlar.net/haber/757018/ince-kamu-span-class-keyword-bankalar-span-ini-yeniden-duzenleyecegiz.html>, 26 Mart 2019.

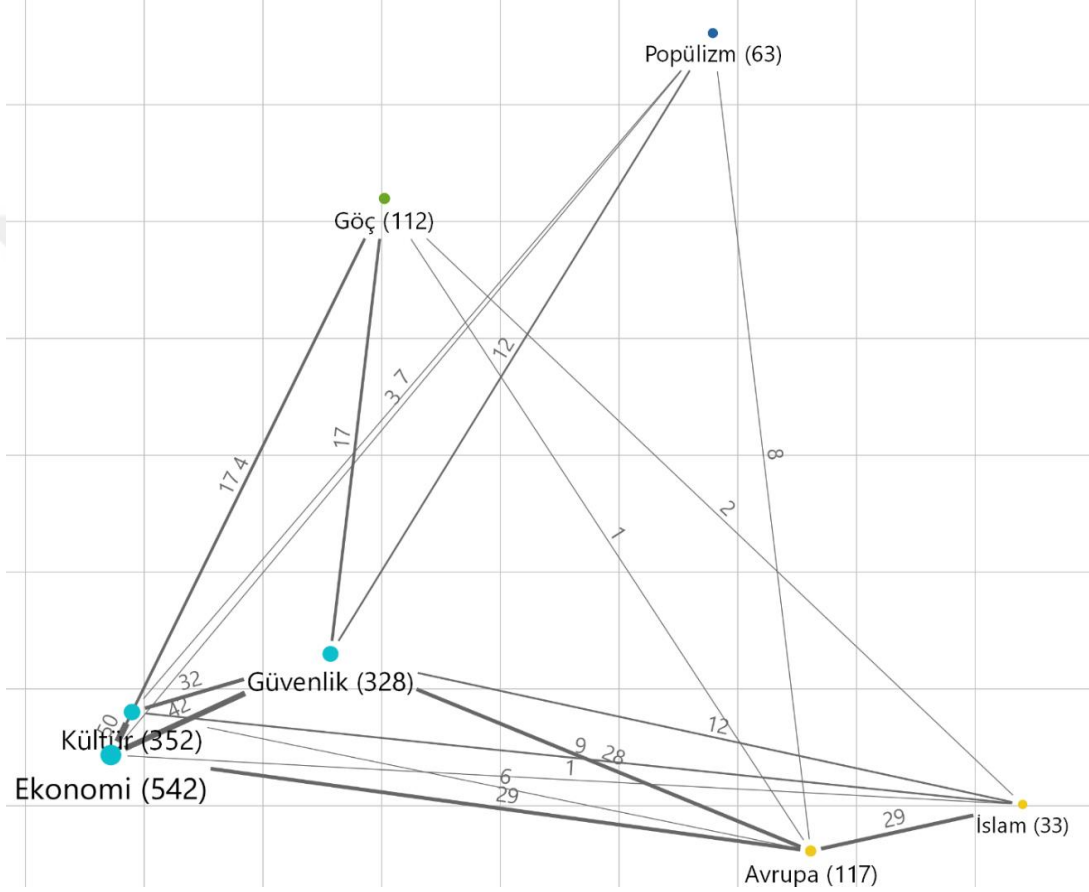
⁹⁸⁰ Meral Akşener, “Meral Akşener Rize’de Konuştu”, 08.06.2018, (Çevrimiçi) <https://iyiparti.org.tr/haber/meral-aksener-rizede-konustu.>, 16 Nisan 2019.

Grafik 83 : Türkiye 2018 Seçimleri Göç İlişkiseliliği

5.5.1. AK PARTİ

Grafik 84 : AK PARTİ, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Yukarıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, kültür, ekonomi bir ağı oluştururken, İslam ve Avrupa ikinci ağı oluşturmuş; ve güvenlik kültür ve ekonomi ağı göç ağıyla yakın ilişkilendirilmiştir. Bunun yanında popülizm ile göç kategorilerinin çakışmaları üzerinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Terör olgusu en genel anlamda ülke içi meselelerle ilişkilendirilirken Suriye ve Irak ülkelerinin üzerinde durulmuştur. Suriye'deki iç savaş ve Türkiye'nin sınır operasyonları/müdahaleleri aktarılmıştır. Terör herhangi bir haliyle göç/göçmen/mülteci ya da 'Suriyeli' gibi göç kategorisinin alt kodlarıyla ilişkilendirilmemiştir. Göç kategorisi ile popülizm kategorisi kesişmemiştir, popülist retoriklerin göçmen/mülteci üzerinde kullanılmamasına özen gösterilmiştir. Fakat yine geri gönderim, vatana dönüş retoriklerine yer verilmiştir. Mülteci konusuna

‘yük paylaşımı olarak’ referans vermektedir. Göçün güvenliği ve kültürel sosyal yapı sıkça ele alınmıştır. Göç meselesi yine İslam ve yabancı düşmanlığı bağlantılı olarak Avrupa’ya referansla Avrupa şüpheli tavrı ile ele alınmıştır. Avrupa’yı normlar üzerinden eleştirmiştir. FETÖ, PKK, DEAŞ üzerinden terörist tanımı nitelendirilmiştir. Düzensiz göç yer yer terör kelimesi ile birlikte kullanılmıştır. Dünyanın birçok yerindeki Müslümanların durumları ve Müslümanların desteklenmesi aktarılmıştır. İslam’ın genel anlamda Batı ile işbirliği yapmaya açık platformlarda adı geçerken, AK PARTİ’nin İslamofobi, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık üzerinde Avrupa’yı açık uyarısı bulunmaktadır. Partinin, Avrupa şüpheli tavır, bu konularda ciddi şekilde kendisini göstermektedir. Batı’nın içerleyici normlarını ‘öteki’ olana uygulamasının gerekliliğini defaatle belirtmiştir. Avrupa aynı zamanda güvenlik ve ekonomiyle de ilişkilendirilmiştir. Aşağıda, AK PARTİ 2018 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“FETÖ, PKK, DEAŞ başta olmak üzere tüm terörist unsurlarla proaktif bir şekilde mücadele yürütülecek ve terörle mücadelede sosyal ve ekonomik politikalara ağırlık vereceğiz.”⁹⁸¹

“Bu doğrultuda terörizm, ayrımcılık, iklim değişikliği, salgın hastalıklar, açlık gibi küresel tehditlere karşı uluslararası toplumun dayanışma içinde hareket edebilmesi için, etkin bir Birleşmiş Milletler örgütüne ihtiyacı vardır. Birleşmiş Milletlerin bir süredir bu sorumluluğunu layıkıyla yerine getirdiğini söylemek mümkün değildir.”⁹⁸²

“İslamofobi ve hatta İslam düşmanlığının özellikle Avrupa toplumlarında bir kanser gibi yayıldığını görüyoruz. Bilhassa Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımıza, mülklerine ve camilere yönelik saldırılarda kaydedilen artış, göz ardı edilemeyecek boyuta ulaşmıştır. Avrupa’da farklı olmak, farklı görünmek bir insani güvenlik meselesi haline gelmiştir. Sırf bu nedenle şiddete maruz kalma tehdidi Avrupa’da yaşayan milyonlar açısından kaygı verici bir hal almaktadır. Esasen bu, çoğulculuk iddiasındaki Avrupa kültürünün/anlayışının vardığı noktanın ne kadar ibret verici olduğunu göstermektedir. Türkiye tüm çabasını öncelikle Avrupa’daki Müslümanların güvenliğinin ve haklarının korunması, sonra da Avrupa’daki söz konusu dar ve tehlikeli bakış açısının düzeltilmesi yönünde harcamaktadır.”⁹⁸³

“İlgili ülke makamları nezdinde, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık içeren hususların ders kitaplarından çıkarılmasına yönelik girişimlerde de bulunmaktadır. Bu girişimlere ilaveten, Avrupa Konseyi, AGİT ve Birleşmiş Milletler gibi çok taraflı

⁹⁸¹ AK PARTİ, **2018 Haziran Seçim Manifestosu**, 2018, s. 49.

⁹⁸² AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 308.

⁹⁸³ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 309.

platformlarda yabancı düşmanlığı ve İslam düşmanlığı konuları gündeme taşınmakta ve bu konularda kararlar alınması sağlanmaktadır.”⁹⁸⁴

“Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenleme eksikliklerini tamamlayacağız.”⁹⁸⁵

“Bu suretle katılım sürecimizin önüne suni engeller konulmaktadır. Bununla birlikte, AB’yle ortak çıkarlarımız doğrultusunda göç konusu başta olmak üzere ekonomi, ulaştırma, terörle mücadele, enerji ve siyasi alanlarda diyalog ve işbirliğini sürdürüyoruz.”⁹⁸⁶

“Tüm dünyada şehirler güvenlik açısından yeni bir durumla karşı karşıyadır. Düzensiz göç, terör, yabancı terörist savaşçılar, uyuşturucu, asayiş ve trafik konularında yeni bir anlayış geliştirilmektedir.”⁹⁸⁷

“Ülkemiz Suriye’de başlayan iç savaşla birlikte, zorla yerinden edilmiş büyük bir göçmen akınına maruz kalmıştır. Dünyada yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası olarak nitelenen bu süreçte Türkiye, ‘Açık Kapı’ politikası uygulayarak insani yardım refleksini göstermiş ve dünyada en fazla sığınmacı kabul eden ülke konumunda olmuştur.”⁹⁸⁸

“Türkiye olarak mazlum mültecilere kucak açtık.”⁹⁸⁹

“İrk, din, dil, köken ayırt etmeksizin, yakın çevremizden başlayarak, tüm dünyada açlıkla, yoksullukla, çatışmalarla, afetlerle ve diğer küresel sorunlarla mücadeleyi destekliyoruz.”⁹⁹⁰

“Uluslararası alanda Suriyeli mülteciler konusunu gündemde tutmayı sürdürüyoruz. Uluslararası toplumun da yük ve sorumluluk paylaşımı çerçevesinde üzerine düşeni yapması gerektiğini vurguluyoruz.”⁹⁹¹

“Temel hak ve hürriyetler çerçevesinde, geçici koruma süreçlerinin sonucunda göçmenlerin önemli bir bölümün sağ salim olarak ülkelerine dönmelerini sağlamak temel hedefimizdir.”⁹⁹²

5.5.2. MHP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görüldüğü üzere göç kategorisi güvenlik, kültür, Avrupa, ekonomi ile yakın ilişki içerisinde. En yakın ilişkili grafiklerden birisi MHP’ye aittir. İslam kategorisi ağır bir şekilde kültür ile bağdaşmıştır. Ekonomi, güvenlik ve kültür,

⁹⁸⁴ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 310.

⁹⁸⁵ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 137.

⁹⁸⁶ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 289.

⁹⁸⁷ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 47.

⁹⁸⁸ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 134.

⁹⁸⁹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 110.

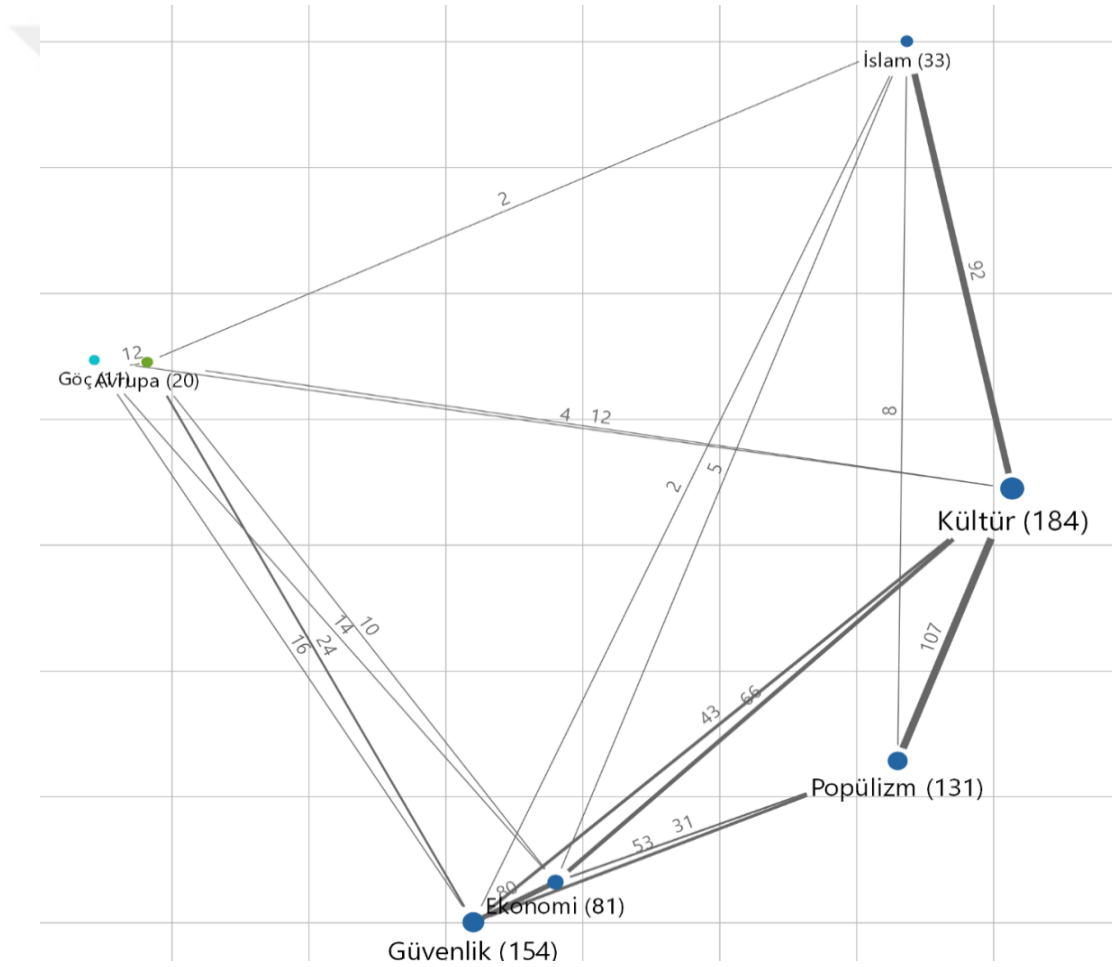
⁹⁹⁰ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 300.

⁹⁹¹ AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 302.

⁹⁹² AK PARTİ, **a.g.e.**, s. 134.

İslam, popülizm kodları aynı ağ grubundadır. Popülizm ise genelde diğer kodların tamamı ile kesişirken göç ve Avrupa ile kesişmemiştir. En popülist ağ grafiği ve rakamları MHP'ye aittir ve popülizm en çok kültür ile ilişkilidir. Avrupa sağındaki kültür-popülizm eşliği burada da gözlemlenmektedir. Güvenlik kategorisinin ilişkilendirilmediği kategori yoktur. Frekans olarak da en yoğun tablo MHP'de görülmektedir.

Grafik 85 : MHP, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Mülteci-göçmenlerden bahsederken ekonomik maliyet ve ‘kentlerde oluşan hırsızlık, soygun, isyan, dilencilik, salgın hastalıklardaki yayılma’ retoriklerini kullanmıştır. İslam ise en genel haliyle ama sıkça Türk-İslam bütünleşmesi kullanılarak anılmıştır ve çoğunlukla kültür değerleri bütünü olarak atfedilmiştir. İktidarın ittifakında olmasına rağmen mülteci-göçmenlere neredeyse yer vermemiştir denilebilir ama

verdiğinde de mültecilerin topluma ve Türk vatandaşına olası zararlarından bahsetmiştir. Terör tanımı genel anlamda devletin, ülkenin, milletin bölünmez bütünlüğüne, milli birlik, bütünlüğe ve Cumhuriyet'in bekasına karşı olanlara karşı tanımlanmıştır. PKK, FETÖ, IŞİD bu terör tanımıyla bütünleştirilmiştir. Aşağıda, MHP 2018 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Siyasî, lojistik ve finans boyutu itibarıyla terörün uluslararası desteklerine karşı etkili tedbirler alınmalı, teröre finansman desteği sağlayan uyuşturucu, akaryakıt, insan kaçakçılığı ile etkili mücadele edilmelidir... Terörle uluslararası ölçekte mücadele, uluslararası hukukun sağladığı haklar çerçevesinde yürütülmeli ve ülkemizi tehdit eden terör hiç bir ülkenin inisiyatifine bırakılmadan yok edilmelidir.”⁹⁹³

“Başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere Türkiye’ye hasım birçok ülke bu bölgedeki YPG/PYD terör örgütlerini desteklemiş, alenî bir şekilde onlara ağır silah ve mühimmat vermiştir.”⁹⁹⁴

“Yeni hükümet sistemi sayesinde devlet ile millet bütünleşecek, millî şuur ve egemenlik siyasetin tek belirleyicisi olacak; FETÖ, PKK ve IŞİD gibi terörist yapılarla daha etkili bir mücadele mümkün hale gelecektir.”⁹⁹⁵

“PKK, FETÖ ve IŞİD başta olmak üzere terör örgütlerinin kökünü kazımak, milletimizin huzur ve refahını artırmaya yönelik tüm sosyal ve ekonomik tedbirleri almaktır.”⁹⁹⁶

“Bilgi ve aklın ışığında İslam geleneği genç kuşaklara öğretilmeli, radikal grupların gençlerimizi terör örgütlerine yönlendirmesinin önüne geçilmelidir.”⁹⁹⁷

“Uluslararası ilişkilerin değişen ve karmaşılaşan yapısı dikkate alındığında, terörizm, yasadışı göç, kaçakçılık, iklim değişikliği gibi küresel sorunlara kalıcı ve kapsamlı çözümler üretebilmek için Birleşmiş Milletler sisteminde reforma gidilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede Partimiz, Türkiye’nin BM Güvenlik Konseyi’nin daimi üyelerinden biri olması, uluslararası güvenlik ve barışın temini adına daha büyük rol üstlenmesi gerektiğini savunmaktadır.”⁹⁹⁸

“Partimiz, Avrupa Birliği ile ilişkileri Türkiye için bir ‘kimlik ve kader sorunu’ olarak görmemektedir. Türkiye’nin ne pahasına olursa olsun Avrupa Birliği’nin yörüngesinde sürüklenmeye mecbur, mahkûm ve muhtaç olmadığını savunmaktadır. Aksine, Brexit kararı sonrasında kan kaybeden AB’nin; Rusya, Çin ve ABD gibi küresel rakipleri ve uluslararası terörizm, kaçakçılık, göç gibi sınır aşan sorunlar karşısında Türkiye’nin desteğine giderek artan şekilde ihtiyaç duyduğuna inanmaktadır. Avrupa Birliğine dâhil ülkelerin ve bir bütün olarak AB’nin millî menfaatimiz, beklentilerimiz, hassasiyetlerimiz ve ihtiyaçlarımıza gösterecekleri saygı, bu ülkelerle ve AB ile olan ilişkilerimizin geleceğini şekillendirecek temel kıstasları olacaktır. Partimiz, Avrupa Birliği’nin

⁹⁹³ MHP, **2018 Haziran Seçim Manifestosu**, 2018, s. 111.

⁹⁹⁴ MHP, **a.g.e.**, s. 55.

⁹⁹⁵ MHP, **a.g.e.**, s. 62.

⁹⁹⁶ MHP, **a.g.e.**, s. 70.

⁹⁹⁷ MHP, **a.g.e.**, s. 98.

⁹⁹⁸ MHP, **a.g.e.**, s. 105.

Türkiye'nin millî birliği ve bütünlüğü; terör ve bölücülük; Kıbrıs, Yunanistan ve Ermenistan konularındaki yaklaşımının Türkiye'nin menfaatlerine zarar vermemesi şartıyla üyelik müzakerelerinin sürdürülmesini desteklemektedir.”⁹⁹⁹

“Ülkemize yönelik toplu göçlerin kaynağında çözülmesi ve ülkemize kabul edilenlerin geldikleri ülkeye sınır olan alanlarda ikametlerinin sağlanması, sığınmacıların yurt içine dağılımlarının kayıt altında ve belirlenen yerlere yapılması, yeme, içme, barınma ve giyinmelerinin sağlıklı şartlarda temin edilmesi, sığınmacılardan süratle vatanlarına kavuşturulmaları yönündeki politikalarımız aynen devam ettirilecektir.”¹⁰⁰⁰

“Asayişsizliğe zemin hazırlayan unsurlar ortadan kaldırılmalı, suçun teşebbüse dönüşmeden engellenmesi için istihbarat hizmetleri etkinleştirilmelidir. Göç nedeniyle oluşan sağlıksız yapı ve kentleşmeden kaynaklanan güvenlik sorunları ortadan kaldırılmalıdır. Türkiye; önemli sayıda sığınmacının ülkemizde bulunmasının oluşturduğu yüksek ekonomik maliyet yanında, kentlerde oluşan hırsızlık, soygun, isyan, dilencilik, salgın hastalıklardaki yayılma, uyuşturucu kullanımı, fuhuş, çocuk yaşta evlilik, yasa dışı işçilik, gibi önemli sosyal problemlerle de karşı karşıyadır. Bu durum bir yandan başta kadın ve çocuklar olmak üzere sığınmacıların sağlıksız şartlarda yaşamlarını sürdürmek zorunda kalmaları sonucunu doğururken, diğer yandan Türk halkının ekonomik, sosyal ve psikolojik hayatını olumsuz etkileyen bir hale gelmiştir. Hem sığınmacıların yaşadığı sıkıntıların azaltılması, hem de toplumsal tahribata yol açan bu yapının süratle onarılmasına dönük politikalar uygulamaya konulmalıdır.”¹⁰⁰¹

5.5.3. CHP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, ekonomi, göç bir ağ oluştururken, kültür, popülizm ve Avrupa ayrı ağlarda kalmışlardır. İslam kodu diğer kodlarla ilişkilendirilmediği için tabloda gösterilmemiştir. Göç kategorisi ekonomi, güvenlik ve Avrupa kodları ilişkilendirilmiştir. Popülizm ise daha çok Avrupa ile ilişkili ve diğer kodların tamamı ile kesişirken göç ile kesişmemiştir. Baskı ile oluşan beyin göçünün altı çizilerek, önüne geçeceğini belirtmiştir. Mülteci-göçmenlerden bahsederken ekonomik maliyet ve ‘geri dönüş’ retoriklerini kullanmıştır. Göçmen/ mülteci ayrımcılık yapılmadan istenmeyen konumundadır. Açık bir ötekileştirme ya da ayrımcılık görünmese de metin dili istenmeyen konumuna sokmaktadır. İslami radikalizm, anti-semitizm meselelerine değinmiştir. Terör tanımının genişliğinin düzeltileceğinin altı çizilmiştir.

⁹⁹⁹ MHP, a.g.e., s. 106.

¹⁰⁰⁰ MHP, a.g.e., s. 123.

¹⁰⁰¹ MHP, a.g.e., s. 109.

“Bölgede her türlü terör örgütüyle kararlılıkla mücadele edeceğiz. Terörle mücadelede, BM Güvenlik Konseyi’nin ilgili kararlarına uyacağız.”¹⁰⁰²

“Terör suçlarını demokratik ilkeler çerçevesinde yeniden tanımlayarak keyfi suçlama aracı olarak kullanılmasına son vereceğiz.”¹⁰⁰⁴

“Sınır bölgelerimiz başta olmak üzere, terörle mücadelede uluslararası iş birliği içinde hareket edecek, akılcı bir güvenlik politikası benimseyeceğiz. Terörün finans kaynaklarını engellemek için ulusal ve uluslararası düzeyde mücadele edeceğiz. Terörden zarar gören

¹⁰⁰⁴ CHP, a.g.e., s. 42.

yurttaşlarımızın mağduriyetlerini gidereceğiz. Terörle mücadelede başta BM sözleşmeleri olmak üzere, taraf olduğumuz tüm uluslararası antlaşmaları esas alacağız.”¹⁰⁰⁵

“Dış politika yaklaşımımızda Filistin sorununun, İslami radikalizme ve antisemitizme sivrulmadan ve insan haklarına saygılı bir biçimde ele alınmasını sağlayacağız.”¹⁰⁰⁶

“Zorunlu göçe tabi tutulan ve evlerini terk etmek zorunda kalan yurttaşlarımızın evlerine geri dönüşlerinin sağlanması ve zararlarının tazmini için gerekli adımları atacağız.”¹⁰⁰⁷

“Avrupa ile ilişkilerde ülkemize göç etmiş olan Suriyelilerin insan haklarını hiçe sayan bir anlayışla koz olarak kullanılmasına son vereceğiz.”¹⁰⁰⁸

“Tek adam düzeni, baskılar ve liyakatsizlik yüzünden akademisyenleri, yetişmiş ve başarılı profesyonelleri ülkemizden göç ettiriyor. Ülkemizi bilim ve teknolojiye geri bırakıyor. Türkiye, nitelikli göç veren; nitelsiz sığınmacı kabul eden bir ülke konumuna geriliyor.”¹⁰⁰⁹

“Arap Baharı’na fırsatçı ve yayılmacı bir biçimde yaklaşan saray diplomasisi, takip ettiği maceracı politikalar yüzünden Türkiye’nin büyük bir Suriyeli sığınmacı göçüyle karşılaşmasına neden olmuştur. Suriyeli sığınmacı krizi sadece yarattığı insani dramlar nedeniyle değil, ülkemize yüklediği ekonomik maliyetlerden dolayı da ciddi bir sorun haline gelmiştir.”

“Kayıt dışı çalışmayla mücadele edeceğiz. Etkin bir iş yeri denetim sistemi kuracak ve kayıt dışı işçi çalıştıranlara ağır yaptırımlar getireceğiz. Ucuz iş gücü olarak görülen yabancı ve göçmen işçilerin kayıt dışı çalıştırılmasına karşı mücadele edeceğiz.”

5.5.4. HDP

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere Avrupa, popülizm, ekonomi, kültür, göç bir ağ oluştururken, İslam ve güvenlik ayrı ağlarda kalmışlardır. İslam, kültür, Avrupa ve göç kodları ilişkilendirilmiştir. Popülizm ise ekonomi, kültür ve güvenlik ile ilişkilendirilmiştir. Popülist söylem HDP bazında genel anlamda anti elit olmakla beraber daha ekonomi eğilimli gözükmektedir. Göç kategorisi çok yakından Avrupa ve güvenlik ile ilişkilendirilmiştir. HDP mülteci-göçmen konusunda en insan hakları perspektifini kullanarak manifesto yazmıştır. Gerek İslamofobi, ırkçılık gerekse mülteciler insan hakları bağlamı ile ilişkili söylemlendirilmiştir. Mevcut hükümetin sorumluluğunun sıkça altı çizilmiştir. Mülteciliğin coğrafi kısıttan uzak tutulmasını belirtmiştir. AK PARTİ ve

¹⁰⁰⁵ CHP, a.g.e., s. 153.

¹⁰⁰⁶ CHP, a.g.e., s. 126.

¹⁰⁰⁷ CHP, a.g.e., s. 115.

¹⁰⁰⁸ CHP, a.g.e., s. 121.

¹⁰⁰⁹ CHP, a.g.e., s. 16.

“Mültecilere eşit yurttaşlık hukuku kapsamında, özgür ve eşit bir toplum inşa edeceğiz. Mülteci ve sığınmacılarla ilişkileri ‘yardım kampanyası’ üzerinden değil, ‘hak konsepti’ üzerinden kuracağız.”¹⁰¹²

“Türkiye’de farklı statülerde 4,3 milyon göçmen yaşıyor. AKP, mültecileri “misafir” olarak tanımlamaktadır. Ulusal/uluslararası sorumluluklarını yerine getirmemekte ve mültecilerin haklarını inkâr etmektedir. Geçici Koruma Rejimi uluslararası normlara uygun değildir. AKP’nin mülteci politikaları neticesinde, Türkiye’de mültecilere yönelik nefret söylemi yükselmekte ve linç girişimleri gerçekleşmektedir. AKP’nin AB ile mültecilerin yaşamı üzerinden yaptığı pazarlıklar ise dünya tarihinin kara sayfalarında çoktan yerini almıştır. Mültecilere eşit yurttaşlık hukuku kapsamında, özgür ve eşit bir toplum inşa edeceğiz. Mülteci ve sığınmacılarla ilişkileri “yardım kampanyası” üzerinden değil, “hak konsepti” üzerinden kuracağız. Mülteci kamplarını ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar için her zaman denetime açık tutacağız. Mültecilere yönelik ırkçı, milliyetçi saldırılar ve nefret söylemi ile ilgili yasal düzenlemeleri yapacağız. 1951 Cenevre Sözleşmesi’ndeki çekinceleri kaldıracaktır ve mülteci statüsünün Avrupa dışından gelenler için göç ve iltica kapsamına dâhil edilmesini sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştireceğiz. Mültecilerin can güvenliğini sağlayacağız.”¹⁰¹³

“Avrupa Birliği’nin insan haklarına riayet, yerel demokrasi, güçler ayrılığı, hukukun üstünlüğü gibi ön plana çıkardığı ilkeleri savunmaya devam edeceğiz. AB’nin özellikle Yunanistan krizinde ve göçmen katliamlarında belirgin hale gelen neo liberal politikalarına karşı duruşunu ve Avrupa’nın ezilenleriyle ortak mücadelesini destekleyecek, AB’yle müzakere ve tam üyelik çalışmalarını ilkelerimiz çerçevesinde ele alacağız.”¹⁰¹⁴

5.5.5. İYİ Parti

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, popülizm, ekonomi, kültür, göç bir ağı oluştururken, İslam ve Avrupa ayrı ağlarda kalmışlardır. Göç kategorisi çok yakından ekonomi (6) ve güvenlik (9) ile ilişkilendirilmiştir. İYİ Parti Türkiye’de mülteci-göçmen konusunda en keskin konuşan partidir. Ayrıca göç, iç güvenlik ile ilişkilendirilmiştir. ‘Geri gönderme’ retoriği fazlaca kullanılmıştır ve mevcut hükümet göç konusu ile sorumlu tutulmuştur. İslam, kültür ve güvenlik kodları ilişkilendirilmiştir. Popülist retoriğin ise neredeyse her kod ile bağı gözlemlenmektedir. Türkiye’deki göç sorununun ulusal değil uluslararası bir çözümü olduğuna inanmaktadır. Suriyeli mülteci/misafir/kardeş retoriği ile maliyet retoriğini kullanılmış, hiç göçmen hitabetinde

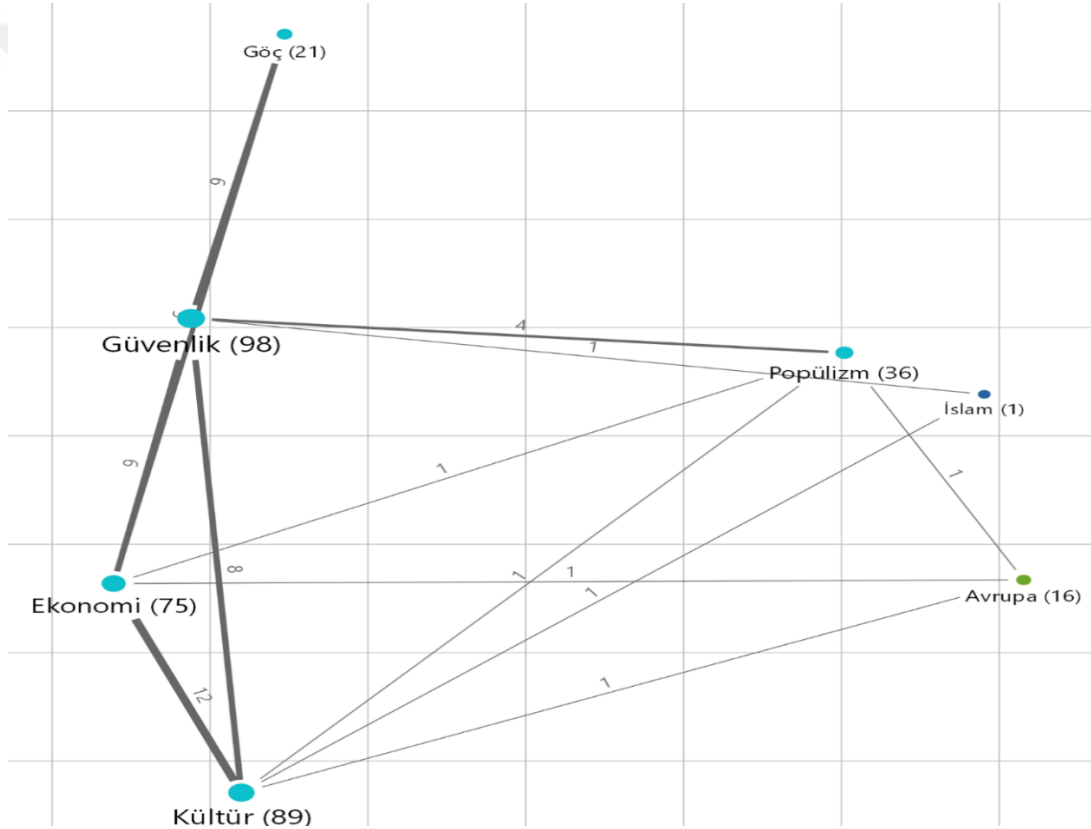
¹⁰¹² HDP, a.g.e., s. 21

¹⁰¹³ HDP, a.g.e., s. 21.

¹⁰¹⁴ HDP, a.g.e., s. 65.

bulunulmamıştır; vatandaşlık verilmeyeceğinin altı çizilmiştir. Kürt meselesi tabiri yerine doğu ve güneydoğu meselesi tabiri kullanarak etnik kökenden ayırmaya çalışılmıştır; bu mesele terörle yakından ilişkilendirilmiştir. Parti, Terör ile PKK, FETÖ, Selefi Cihatçı Örgütleri ilişkilendirmektedir. İslama bakışında ‘yüce dinimiz’ tabiri kullanılırken, laiklik vurgusu ile din ve devlet işlerinin ayrılığının altı çizilmiştir.

Grafik 88 : İYİ Parti, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

Aşağıda, İyi Parti 2018 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“Doğu ve Güneydoğu meselesinin kalıcı çözümü için; hiçbir taviz vermeden teröre karşı mücadelemizi sürdüreceğiz ve terörü bitireceğiz, bölge halkının huzurunu ve güvenliğini sağlayacağız.”¹⁰¹⁵

“Şiddet eylemleri ile başta yaşam hakkı olmak üzere insan hak ve hürriyetlerini ortadan kaldıran, ülkemizi eylem alanı haline getiren ve sınırlarımızı tehdit eden küresel bağlantılı terör unsurları, devleti ele geçirmeye çalışan darbeci yapılanmalar ve milletimizin başına

¹⁰¹⁵ İYİ Parti, **2018 Haziran Seçimi Manifestosu**, Mayıs 2018, s. 19.

musallat olan başta PKK, FETÖ, Selefi Cihatçı Örgütler olmak üzere tüm terör örgütleriyle askeri, siyasi, ekonomik, sosyal ve psikolojik tüm araçlar kullanarak kararlı bir mücadele yürüteceğiz... Terörle mücadele, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü prensiplerinden taviz vermeden, tehdidin boyutu ile tehdidi ortadan kaldırmada kullanacağız, fiziki güç bakımından dengeli ve orantılı olarak yürütüleceğiz.”¹⁰¹⁶

“Herkesin her kurumda ve yaşamın her alanında eşit haklara sahip olduğunu, anayasada yer alan laiklik ve kanun önünde eşitlik ilkelerinin gereği olarak görür... Siyaseti Türk milletini değerleriyle birlikte yüceltmek için yapar. Yüce dinimiz İslam'ın günlük siyasette kullanılmasını ve istismarını reddeder.”¹⁰¹⁷

“Bir Suriye Politikası Uygulayacağız. Suriyeli Misafirlerimizin Ülkelerine Geri Dönmelerini Sağlayacağız. 2019 yılı Ramazan'ında Suriyeli Kardeşlerimizin Misafiri Olarak Suriye'de birlikte iftar yapacağız. Göç ve mülteci sorununa ilişkin Uluslararası iş birliği ve ortak mücadele kapsamında başta kaynak ülkelerde güvenli alanların oluşumunu sağlayacağız, bu ülkelerden göçü ve mülteci akınını önlemeye yönelik politikalar geliştireceğiz, geri kabul anlaşmalarına üçüncü ülkeleri de katarak göçe neden olan veya kolaylaştıran ülkelerin maliyete katlanmalarını sağlayacağız.”¹⁰¹⁸

“Bu kampların maliyetini Türkiye bütçesinden değil, BM ve ilgili uluslararası kuruluşların ödeneklerden karşılayacağız. Ülkemizdeki geçici koruma altındaki Suriyelileri ülkemizde kontrol altına alacağız. Herkes kendi vatanında mutludur ilkesinden hareketle, Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin vatanlarına dönmesi için Suriye Devleti ile işbirliği yapacağız. Türkiye vatandaşı olmayan ve kayıt dışı faaliyet gösteren her kimse ticarî faaliyetie bulunmasını engelleyeceğiz. Türkiye’de doğan çocukların anne ve babalarına vatandaşlık değil geçici ikamet vereceğiz. Yeni geçici koruma ve iltica taleplerini kabul etmeyeceğiz.”¹⁰¹⁹

“Savaş ve iç çatışmalar nedeniyle yaşanan dış göçler de dünya barışını tehdit eder hale gelmiştir. Bu göç eğilimlerinin perde arkasında ortaya çıkan insan, silah ve narkotik kaçakçılığı gibi vakıalar da sorunla mücadelenin sadece ulusal değil uluslararası alanda da sürdürülmesini gerekli kılmaktadır. Dış göçlerin önlenmesinde gerekli tedbirleri alacağız ve uluslararası iş birliğini geliştireceğiz.”¹⁰²⁰

5.5.6. SAADET

Aşağıdaki ağ grafiğinde görülebileceği üzere güvenlik, popülizm, ekonomi bir ağ oluştururken, İslam ve kültür ikinci ağı oluşturmuştur. Güvenlik, uzaktan da olsa göç ağıyla ilişkilendirilmiştir. Bunun yanında hiçbir kategorinin göç kategorisi ile çakışması

¹⁰¹⁶ İYİ Parti, **a.g.e.**, s. 48.

¹⁰¹⁷ İYİ Parti, **a.g.e.**, s. 9.

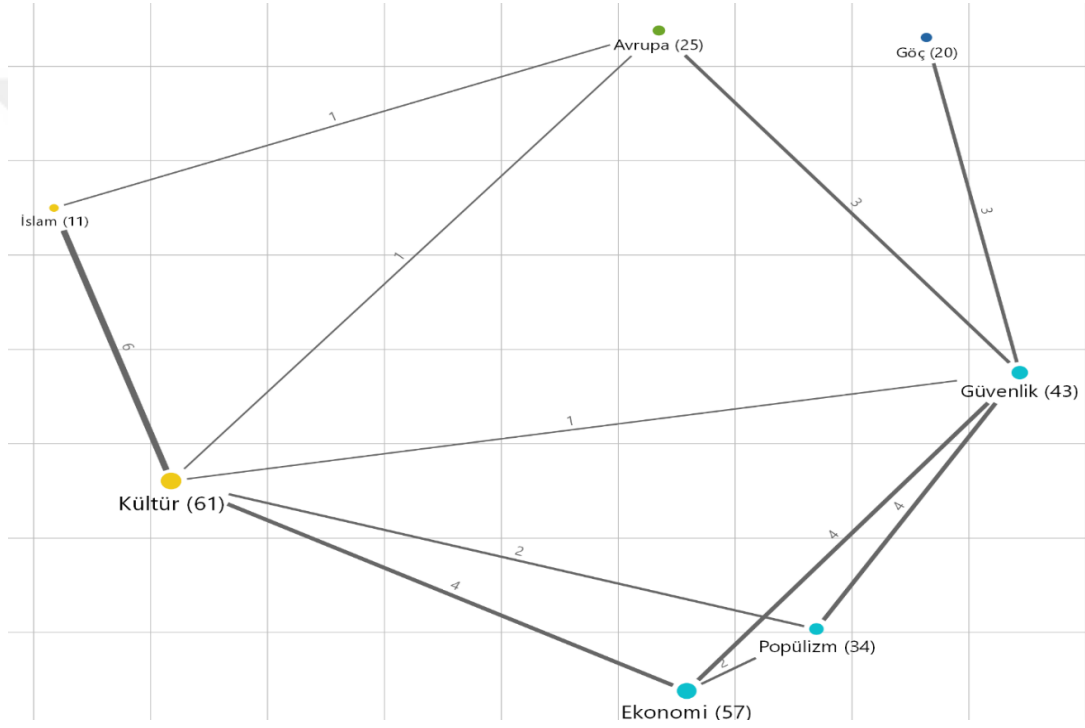
¹⁰¹⁸ İYİ Parti, **a.g.e.**, s. 48.

¹⁰¹⁹ İYİ Parti, **a.g.e.**, s. 49.

¹⁰²⁰ İYİ Parti, **a.g.e.**, s. 44.

üzerine herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Kültür ve İslam kategorileri yüksek miktarda örtüşürken; İslam ve Avrupa bağı da kurulmuştur. Terör ve güvenlik herhangi bir haliyle göçmen/mülteci ya da ‘Suriyeli’ gibi göç kategorisinin alt kodlarıyla ilişkilendirilmemiştir.

Grafik 89 : SAADET, 2018 Manifestosu Kodlama Haritası

SP'nin terörü değerlendirmesi en genel itibari ile Kürt meselesi, Batılı devletlere yöneltilen suçlamalar çevresinde yer almıştır. SAADET için Batı algısı ABD ve Avrupa'dan oluşmaktadır. O sebeple sadece Avrupa şüpheli demek doğru olmayacaktır. Bu sebeple en genel itibariyle Batı'ya şüpheyle yaklaşan tavır daha yoğundur. Ayrıca bu bahsedilen tavrı İsrail-Filistin çatışmasında takındığı tutum ve BOP eleştirileriyle de desteklemektedir. Yabancı düşmanlığı ve İslamofobi başlıklarına ayrıca yer verilmiştir. Bunun yanında Türkiye'nin ana dış ve iç politika gündemi olan mülteciler/göçmenlere yer verilmemiştir. Göç unsuruna değinmesi ise iç göç; kırsaldan kente göç; kalkınma ile yakından alakalı olmuştur. Ülkede en önemli başlıklardan biri olan mülteci/sığınmacı meselesine değinmeyişi ise ayrıca dikkat çekmektedir. Göç, Filistinliler ve Batı üzerinden

işlenmiştir. Aşağıda, Saadet Partisi 2018 Seçimi manifestosundan alınmış konu ile ilgili örnek alıntılar bulunmaktadır.

“AK Parti iktidarının hataları sadece ülkemizi değil, bölgemizi de büyük bir felaketin eşiğine getirmiştir. Bölgedeki emperyalist emellerine rağmen stratejik ortak olarak tanımlanan ABD, terör örgütlerine silah dâhil olmak üzere her türlü desteği vermiştir. Bir gün önce müttefik olarak tanımlananlar, bir gün sonra düşman olmuş; bir zamanlar ‘*one minute*’ denilenlerle şehitlerin kanları üzerinden anlaşmalar imzalanmıştır.”¹⁰²¹

“... Ülkemizin son 34 yılını etkileyen terör sorununun ortaya çıkmasına ve vaktinde çözüme kavuşturulamaması da büyümesine neden olmuştur. İşte “Kürt Meselesi” böylesi zorlu bir sürecin ve tarihi seyrin bir neticesi olarak ortaya çıkmış ve derinleşmiştir.”¹⁰²²

“Bölge üzerinde emelleri olan, bunlara yönelik faaliyet gösteren, bu çerçevede bölgenin istikrarsızlaşması için terör yapılanmalarına her türlü yardımı yapmaktan geri durmayan Batılı devletler ile müttefiklik ilişkilerimiz gözden geçirilecektir.”¹⁰²³

“... Batı’da İslamofobi ve ırkçılık gibi radikal akımlar desteklenmiş, İslam’ı reforma zorlamak için de yenilikçi-gelenekçi çatışması, dinler arası ve medeniyetler arası diyalog safsataları çıkarılmıştır. Bunlara ek olarak Batı, dünyayı idare etme tarzı olarak ülkeleri farklı metotlarla kontrol altına almaya çalışmıştır. Bazı Müslüman ülkelere doğrudan müdahale ederek işgal etmiş (Irak, Afganistan gibi), Arap Baharı (Suriye, Mısır, Libya gibi) vasıtası ile taraf tutmuş ve tutturmuş, Müslüman toplumların iç dinamiklerine müdahale ederek vekâlet savaşlarını desteklemiş ve farklı baskı unsurları ile işbirlikçi hükümetler bularak mazlum coğrafyaların sayısını arttırmıştır.”¹⁰²⁴

“Avrupa ülkelerinde İslam Dini’nin resmen kabul edilmesi konusunda gerekli çalışmalar yapılacaktır.”¹⁰²⁵

“Bugün de durum farklı değildir. Önce Filistinlileri kaba kuvvet zoruyla; füzelerle, tanklarla katlettiler sonra da geride kalanları evlerinden, yurtlarından göçe mecbur bırakarak İsrail’i kurdular. Şimdi de Büyük İsrail’i kurmak için Büyük Ortadoğu Projesi üzerinden çalışmalar yapmaktadırlar.”¹⁰²⁶

5.6. Bölüm Sonucu

Aşağıdaki kodlama haritasında Türkiye 2007, 2011, 2015 Haziran, 2015 Kasım, 2018 genel seçimlerinin toplamının ağ grafiği verilmiştir. Buna göre bütün seçimler değerlendirildiğinde Türkiye’de popülizm, kültür, Avrupa, ekonomi, güvenlik bir ağ oluşturmuştur. Bunun yanında göç başka bir ağ ve İslam başka bir ağ oluşturmuştur. Göç

¹⁰²¹ SAADET, **2018 Haziran Seçimi Manifestosu**, Haziran 2018, s. 11.

¹⁰²² SAADET, **a.g.e.**, s. 45.

¹⁰²³ SAADET, **a.g.e.**, s. 52.

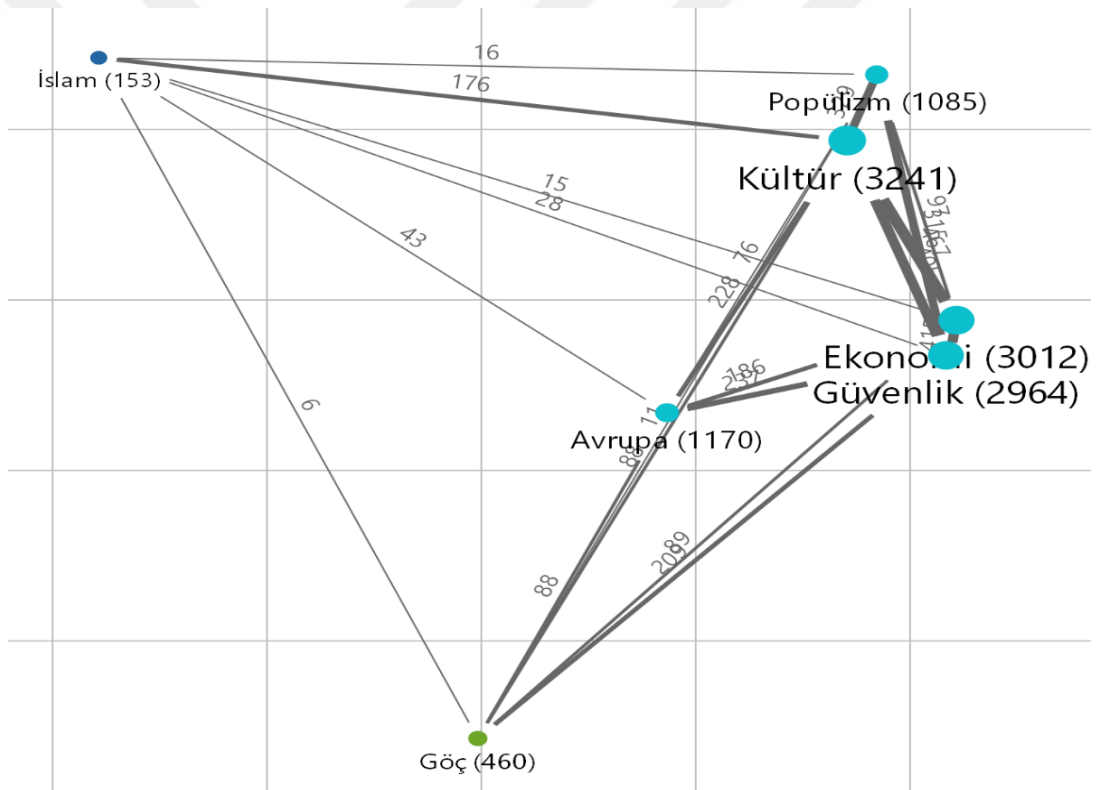
¹⁰²⁴ SAADET, **a.g.e.**, s. 185.

¹⁰²⁵ SAADET, **a.g.e.**, s. 178.

¹⁰²⁶ SAADET, **a.g.e.**, s. 190.

kategorisinin Türkiye’de yansıması diğer kümesel ilişkiler kurduğu kategorilerle gözlemlenebilir. Göç ağıdaki ana kümeye daha uzakta başka bir küme olarak konumlanmakta ama yine de ilişkili bir görünümde. Bunun sebebi göçün Türkiye’nin biranda göç gündemine sahip olması ve daha önceki seçimlerde az değiniliyor olmasıdır. İslam ise kültür ile kesişim sayısından çıkarılabileceği üzere Türkiye’de kültürel bir meseledir; kültür ile yoğun kesişimi bulunmaktadır.

Grafik 90 : Türkiye Genel Ağ Grafiği (2007-2018)

Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmadan önce analizde kullanılan verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıklarını tespit etmek için ‘Jarque-Bera Normallik Testi’ uygulanmıştır (normallik Eviews 11 programı kullanılarak analiz edilmiştir). Test sonuçlarına göre %95 güven aralığında değişkenlerinin normal dağılıma uygun olmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisi parametrik varsayımların sağlanmadığı normal olmayan veriler için kullanılan

‘Spearman’s Sıra Korelasyon Testi’ uygulanarak analiz edilmiştir. Aşağıdaki tabloda, Türkiye’ye ait korelasyon testi analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 9 : Yıllara göre göç frekansları ile güvenlik, İslam, Avrupa, ekonomi, kültür ve popülizm kesişim seviyeleri korelasyon analizi: Türkiye

	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
İslam		0.177 (p=0.2159) N=22	0.445 (p=0.0190) N=22	0.169 (p=0.2256) N=22	-0.148 (p=0.2554) N=22	0.373 (p=0.0434) N=22	0.265 (p=0.1164) N=22
Kültür	0.177 (p=0.2159) N=22		0.551 (p=0.0040) N=22	0.679 (p=0.0003) N=22	0.114 (p=0.3067) N=22	0.290 (p=0.0952) N=22	0.334 (p=0.0641) N=22
Göç	0.445 (p=0.0190) N=22	0.551 (p=0.0040) N=22		0.708 (p=0.0001) N=22	0.097 (p=0.3330) N=22	0.462 (p=0.0152) N=22	0.551 (p=0.0039) N=22
Güvenlik	0.169 (p=0.2256) N=22	0.679 (p=0.0003) N=22	0.708 (p=0.0001) N=22		0.264 (p=0.1175) N=22	0.317 (p=0.0755) N=22	0.405 (p=0.0307) N=22
Popülizm	-0.148 (p=0.2554) N=22	0.114 (p=0.3067) N=22	0.097 (p=0.3330) N=22	0.264 (p=0.1175) N=22		-0.043 (p=0.4240) N=22	0.053 (p=0.4081) N=22
Avrupa	0.373 (p=0.0434) N=22	0.290 (p=0.0952) N=22	0.462 (p=0.0152) N=22	0.317 (p=0.0755) N=22	-0.043 (p=0.4240) N=22		0.393 (p=0.0351) N=22
Ekonomi	0.265 (p=0.1164) N=22	0.334 (p=0.0641) N=22	0.551 (p=0.0039) N=22	0.405 (p=0.0307) N=22	0.053 (p=0.4081) N=22	0.393 (p=0.0351) N=22	

Buna göre Türkiye’de bütün seçimler için (2007-2018) göç ile %95 güven aralığında anlamlılık ilişkisine bakılmıştır. İslam ile göç arasında orta düzeyde korelasyon (0.445, $p=0.0190<0.05$); Avrupa ile arasında orta düzeyde korelasyon (0.373, $p=0.0434<0.05$) bulunmuştur. Göç kategorisine görüleceği gibi, güvenlik ile yüksek düzey ilişki (0.708, $p=0.0001<0.05$); kültür ile orta düzeyde korelasyon (0.551, $p=0.0040<0.05$); Avrupa ile orta düzeyde ilişki (0.462, $p=0.0152<0.05$); ekonomi ile orta düzeyde ilişki (0.551, $p=0.0039<0.05$) saptanmıştır. Göç Türkiye için en yüksek düzeyde güvenlik ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir.

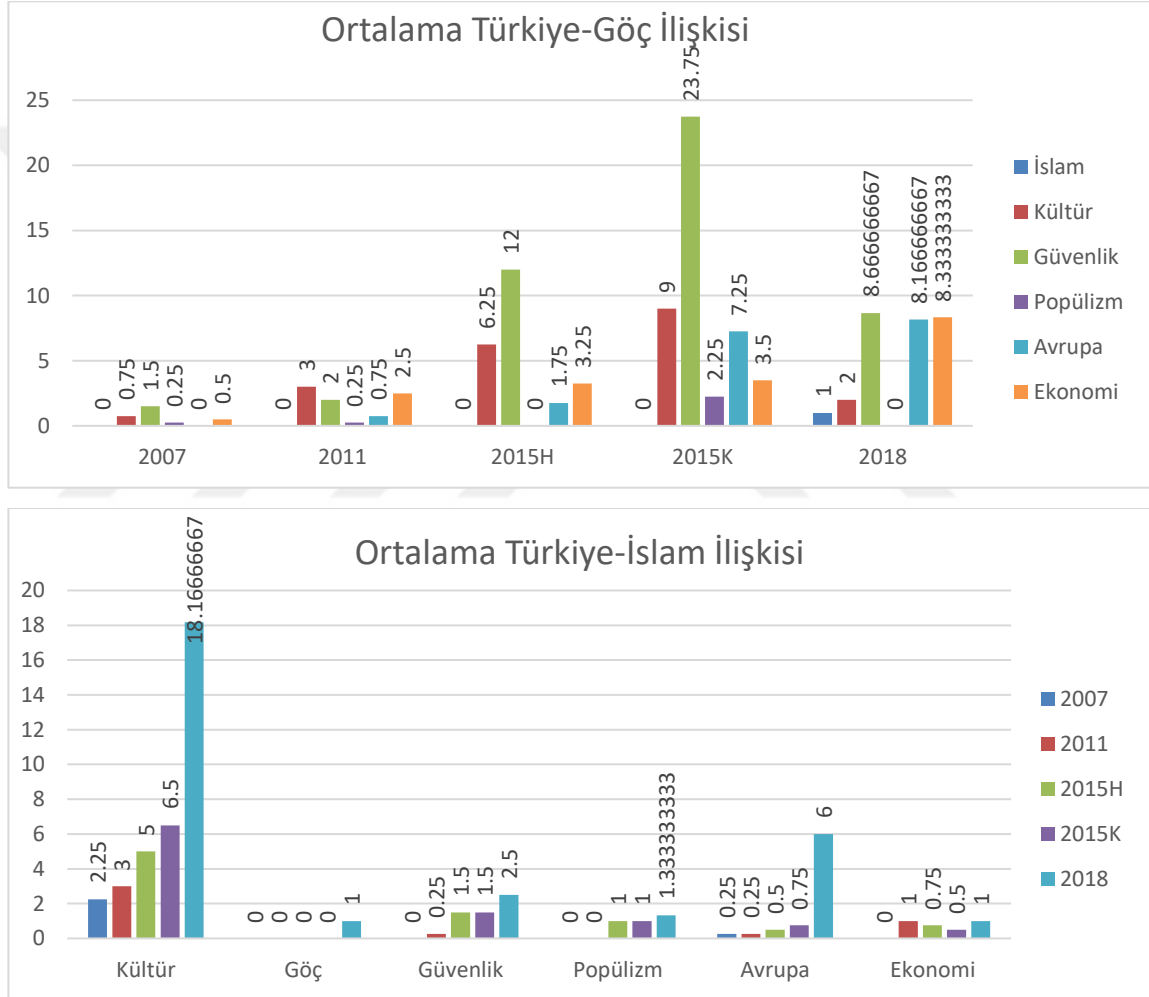
Anti-elit popülizm kategorisine %95 güven aralığında anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır. Ayrıca diğer göstergeler şu şekilde okunmalıdır: Kültür-göç kesişimleri ile güvenlik-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır (0.679, $p=0.0003<0.05$), bu da Türkiye için göçün kültür ile ilişkilendirilmesi arttıkça, güvenlik ile ilişkilendirilmenin beraber arttığı anlamına gelmektedir. Ayrıca güvenlik-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, Avrupa-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, Avrupa-göç ile İslam-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır. Buradaki ilişkisellik Türkiye için göç konusunda öne çıkan başlıkları da düzeyleri ile beraber göstermektedir.

Göç kategorisi ile diğer kategorilerin ilişkiselliklerinin arttığı yıllar, farklı ülkelerde artış ve azalış yıllarındaki determinantları göstereceğinden, en fazla ilişkiselliğin olduğu seçim yılında hangi kategorinin hangi ülke için arttığı ekstremist retorikte hangi bağlamın kullanıldığını göstermiştir. Yıllara göre hem ülke içi hem ülkeler arası göç ve determinantları seviyesinde artma ve azalmalar gözlemlenip kıyaslaması yapılmıştır. Göç determinantlarının nitel/nicel karşılaştırma ve açıklamaları örnekleri her ülkeye ait seçim yılları başlıklarının altında değerlendirilmiştir. Zamansal grafik üzerinden anlatım yapılmıştır. Vakalar zaman çizgisi üzerinden ölçümlenmiştir. Türkiye için yedi farklı kategoride toplamda 22 seçim manifestosu incelenmiştir. Aşağıdaki grafiklerde Türkiye'ye ait seçim yıllarına dayanan göç ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme oranları ile İslam ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme oranları verilmiştir.

Aşağıdaki grafikte görülebileceği üzere Türkiye için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2015 yılı seçimleri olarak gözlemlenmiştir. Bu durumun birebir sebebi mülteci akınına yönelik yapılmış olan söylemlerdir. Bunun yanında göç-güvenlik ilişkisi Türkiye adına, üzerindeki terör tehditlerinden ötürü her zaman var olan bir ilişkidir. MHP'de ise daha çok suç ile ilişkilendirme durumu söz konusudur. Türkiye için terör bambaşka bir konudur ve mültecilerle ilişkilendirilmesi söz konusu değildir; Türkiye'nin on senelerdir uğraştığı PKK ve terörizmi, HDP hariç bütün manifestolarda kendisini göstermektedir. PKK, FETÖ, DAESH Türkiye'nin öncelikli güvenlik

meseleridir. Güvenlik kategorisi ile göç kategorisi Türkiye’de kesiştiğinde burada en çok görülen örnek ‘kendi vatandaşımızın öncelikli güvenliği’ söylemi olmuştur. Kendi vatandaşını önceleyen güvenlik söylemi dikkat çekmiştir.

Grafik 91 : Ortalama Türkiye-Göç ve Türkiye-İslam İlişkisi

2015 Haziran seçimlerinden sonra hem iktidar hem muhalefet cephesi mülteci/göçmenlere karşı olan tonunu hak temelli yapılabilecek söylemlerden yardım temelli ve ‘geri dönüş’ retroriğini dillendirmeye başladıkları söyleme doğru çevirmişlerdir. 2015 Kasım’ında yapılan seçimlerde ötekileştirici söylem, oy oranlarını artırmıştır. Halkın öfkesinin, korkularının kanalize edildiği bir seçim olmuştur. 2015

senesi seçimlerine bakıldığında güvenlik-göç ilişkisinin, popülizm-göç ilişkisinin ve kültür-göç ilişkisinin en yüksek sonucu verdiği yıllar olarak gözlenebilmektedir. Türkiye bu bağlamda göçe en fazla reaksiyonunu 2015 yılında vermiştir. Nitel metotla beraber analiz edildiğinde bu bulgular içerisinde nitelik anlamında en ötekileştirici reaksiyon 2018 yılında verilmiştir; bu bağlamda güvenlik-göç, Avrupa-göç, ekonomi- göç ilişkileri kullanılmıştır. Fakat güvenlikle ilişkilendirme bir önceki seçime nazaran daha azdır. Bu sebeple Türkiye'deki dışlayıcı söylem adına Avrupa ve ekonomi ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. Yani Türkiye'de dışlayıcı söylemi yaptıran retorik Avrupa ve ekonomi ile göçü ilişkilendirmekten geçmiştir. İslam ilk defa 2018 yılında göç ile ilişkilendirilmiştir ve çoğunlukla iktidar tarafından yapılarak, Avrupa'da yükselen İslamofobi, ırkçılık ve ayrımcılık olgularına dikkat çekilmiştir. Güvenlik ilişkilendirmesi çoğunlukla MHP tarafından yapılmıştır. MHP ayrıca Avrupa'daki milliyetçi sağ partilere de paralel olarak açık bir şekilde küreselleşme karşıtı bir partidir. Bu bağlamda küreselleşmenin kaybedenleri argümanı ile uyumluluk da göstermektedir. Avrupa ve ekonomi ile ilişkilendirme ise CHP ve İYİ Parti başta olmak üzere neredeyse bütün meclise giren partiler tarafından yapılmış; sorumluluk ve yük paylaşımı olarak nitelendirilmiş; ekonomik maliyet retoriği kullanılmıştır. 'Ekonomi' ve 'maliyet' söylemleri Türkiye'de HDP hariç bütün partilerin manifestolarında yer almıştır. Mültecilerin ekonomik bir yük oluşturması ve maliyetinin ağır olması AK PARTİ tarafından dahi dile getirilmiş, Avrupa'ya çağrıda bulunulmuştur. Uluslararası bir krizin çözümünün uluslararası olması gerektiği, çözümün ülkelere bırakılamayacağını altı çizilmiştir. HDP ise konunun 'yardım' değil 'hak' temelli olması gerektiğini belirtmiştir. Genelde Türkiye için konu ekonomiktir, Avrupa'ya sorumluluk paylaşımı çağrısı yapılmaktadır. Türkiye İslam konusunda bir kıyaslama ülkesi değildir; çünkü Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğu Müslüman olan bir ülke olmakla beraber İslam kategorisi çok yüksek oranda kültür ile ilişkilendirilmiştir. Din aynı zamanda Türkiye için bir kültür meselesidir. İslam kategorisinin güvenlik ile eşleştiği yerlerde ise çoğunlukla İslamofobiden, ayrımcılıktan ve insani güvenlikten bahsedilmektedir. Özellikle AK PARTİ manifestolarında özel bir bölüm bu konuya hemen her defasında ayrılmıştır ve özellikle Avrupa (Batı) özelinde bu

konu kınanmaktadır. MHP için İslam kategorisi genelde bir Türk-İslam sentezidir; dolayısıyla çoğunlukla kültür ve güvenlikle ilişkilendirilmiştir. Fakat 2018 yılı İslam'ın ilişkilendirilmesi açısından öne çıkan bir yıldır; İslam'ın kültür ile olan ilişkisi Türkiye vakasında çok açık olsa da 2018 yılına gelindiğinde farklı bir tablo açığa çıkmıştır. 2018 yılının öne çıkmasının sebeplerinden biri Avrupa ve Batı ülkeleri İslamofobik ve ayrımcı retorik kullanmamaları ve politika üretmemeleri açısından Türkiye'deki iktidar partisi tarafından sıklıkla ve diğer partiler tarafından da uyarı yapılmasıdır. İslam kategorisinin Avrupa kategorisi ile ilişkisinin 2018 yılındaki oransal yükselişinin sebebi budur. Bir diğer sebebi ise popülist retoriğin ekonomi, göç, güvenlik, kültür ve Avrupa kategorileriyle birleşerek zeitgeist'e uygun bir şekilde gündemde tutulmasıdır. Türkiye vakasında din en çok 2018 senesinde gündeme getirilmiştir. Fakat en genel anlamıyla, Avrupa'da yaratılan bu algının, Türkiye'deki 'öteki' algısıyla aynı olmadığını; yani öteki olanın tam anlamıyla mülteci/göçmen olan olmadığını altını çizmekte fayda vardır. Türkiye'de öteki kavramı, iktidarın sınırlarını 'biz/halk/bizden' olarak çizdiği kesimin dışında kalanlarının toplamı olarak konumlanmıştır, spesifik bir öteki yoktur, ötekiler toplamı mevcuttur.

SONUÇ

Bugün gelinen noktada uluslararası düzen, en temel insan haklarından biri olan dolaşım hakkını kısıtlamakta hatta engellemektedir. İnsanların özgür hareket etme hakları ulus devletin sınırlarının önünde hayatlarına mal olmaktadır. İnsan hakları herkesi alakadar eden ve uluslararası bir sorumluluktur. Ortadoğu’da mülteci krizi aslında 2000’lerin başından beri bir olgu olmaya başlamıştır. Irak’ın işgali sonrası başlayan ve özellikle 2006’dan sonra yoğunluğu hissedilmeye başlanılan bu krizi, Arap Baharı ve sonrasında Suriye’den gelen mülteci krizi izlemiştir. Bu konjonktürde çevre ülkeler mülteci yoğunluğunun en çok yaşandığı ülkeler olagelmıştır. Suriye’deki insanlar, ilk anda coğrafi koşullar nedeniyle kendi sınırlarına en yakın ülkelere ulaşmaya çalışmışlardır. AB’nin ortak bir göç politikasının olmayışı krizi derinleştiren dinamiklere katkı sağlamıştır, bu anlamda Avrupa değerleri olarak sahiplenilen insan hakları, birlik, özgürlük ve demokrasi gibi terimler bu dönemde Avrupa adına sorgulanmaya başlanmıştır. AB kendi güvenlik algısıyla beraber krizi önleyici tedbirler (preemptive) almakta geç kalmış, bireysel ve ulusal güvenlikler açısından karmaşa yaratan ulus güvenlik algısı etrafında şekillenen kriz yönetim süreci izlenmiştir. Dış tehdidin bu konuda göç olarak kavramsallaştırılması bile normlar ve insan hakları bağlamında AB’nin durduğu konumu bizlere göstermektedir. Türkiye’deki güvenlik kavramsallaştırması göç üzerinden yürümekle beraber göç ile ilgili yaşanan hak temelli sıkıntı statü ve tanım ile alakalıdır. AB’nin Türkiye ile ilgili yaşadığı algı ise Türkiye’yi hem güvenli üçüncü ülke statüsü tayin edip hem de vize serbestisi verilemeyecek kadar güvensiz görmesi, üzerine düşünülmesi gereken bir dilemmadır. Türkiye’nin AB ile ilgili yaşadığı algı ise bir pragmatik araç niteliğinde görülüyor olmasıdır. Ayrıca Suriye kökenli Türkiye vatandaşlarının sayısının ilerde artacağını öngörüsünde bulunulduğunda bütün toplumu kapsayacak iyi ve bütüncül uyum planlaması yapılması, toplumun hazırlanması ve bilgilendirilmesi elzemdir.

Bu göç hareketlerinin doğal bir sonucu olarak demografik dönüşümler oluşmaya başlamıştır. Demografik dönüşüm, göç hareketleri bağlamında hazır olunması gereken bir yapı değişikliğidir. Göç hareketlerinin iş piyasası, sosyal sistem ve nüfusa dair verilerin

hepsinde değişiklik yaratacağı kesindir. Kimlik ve kültür, yabancı ve ötekinin var olmasında kritik faktörler olduğundan ötürü öteki kimliğinin ve kültürünün sembolü olarak bizden olmayanı oluşturmaktadır. Avrupa genelinde ortak kültüre sahip olunduğu iddiası ile farklı kültür ve yaşam tarzına sahip mlteçiler tehdit unsuru olarak algılanmaktadırlar.¹⁰²⁷ Bunun altında yatan biz ve ötekiler algısı popülizmle körüklenmekte ve mlteçiler/sığınmacılar ötekileştirilmektedir. Popülizm de hem yatay hem de dikey seviyede biz ve ötekiler yaratmaktadır.¹⁰²⁸ Yatay içimizdeki ötekiler olurken, dikey ise elit seviyesindeki ötekiler olmaktadır. İkiisi de güvenlik ile harmanlanıp ekonomik yük olarak sunulabilmektedir. Eşitliği farklılıklarla sağlayamadıka hayal edilen öteki olunmaya devam edilecektir. Bu olgu üzerinde spesifik olarak hayali korku öznesi mlteçilerdir. Çalışmanın bulgularına göre mülteci sayısı, ülkenin konumu, ülkelerin g poltikası Avrupa şüpheçiliği, güvenikleştirme, popülizm ve zenofobi/İşlamofobi açısından önemli değildir; önemli olan zamandır, yani krizin kendisidir, mlteçilerin özne olarak öteki olarak konumlandırıldığı zamanın, ayrımcılık yapmaya ve ‘hak temelli’ bakılmamaya meşru temel bulunmasıdır.

İçinde bulunduğumuz küreselleşme sürecinin olumlu olumsuz bir sürü sonucu bulunmaktadır. Bununla beraber bu çalışmada küreselleşmenin kaybedenleriyle beraber demokrasiye yapabileceği olumsuz sonuçlar gündeme getirilmiştir. Hem popülizmin bir dinamo etkisiyle artması hem yükselen zenofobi ve özellikle Batı dünyasında artan İşlamofobi gözönünde bulundurulunca küreselleşmenin demokrasi üzerinde bazı kötü etkileri olmuştur. Konu başka bir din, özellikle Hristiyanlık olunca aşırı kanat, ekstremist insanlar kategorisinde değerlendirilirken konu İşlam dinine mensup olan ekstremistler söz konusu olduğunda ekstremist olanlar insanlar değil İşlam olarak işlenmektedir. İşlamofobizm bu şekilde kendine yayılacak alan bulmaktadır. Oy davranışlarını şekillendiren birçok sebep vardır; yerel ve bölgesel faktörler, ülkelerin ekonomileri ve işsizlik durumları, yerel politikalar gibi. Bunun gibi ülkelerin şahsına münhasır sorunları

¹⁰²⁷ Eren, a.g.e., s. 16.

¹⁰²⁸ P. A. Taguieff, **Political Science Confronts Populism: From a Conceptual Mirage to a Real Problem**, 1995, s. 9-43.

başka bir öteki üzerinden şekillendirmeye yardımcı olan şey konuyu güvenlik meselesi haline getirmektir. Güvenlikleştirmeyi mümkün kılan popülist retorik ise ardından insanlık dışı davranışlar, zenofobi, İslamofobi gibi hatta ırkçılığa giden sonuçlar doğurmaktadır. Göç her yönüyle ülkelerin içinde bulundukları duruma dair yönlendirilebilir bir tehdit olarak inşa edilmiştir. Bunun için ekonomi, politik durum, sosyal refah ve kültürel değerler kullanılmıştır. Mülteciler, güvenlikleştirme sektörleri, askeri, ekonomik, politik, çevre ve kültür yoluyla farklı yoğunluklarda siyasi elitler tarafından kullanılmaktadır. “*Sorunların çoğunun kökeninin içerde olduğunu, ancak iktidarların bu sorunların kökenini dış güçlere, göçmenlere, yabancılara ve İslam dinine atfetmek suretiyle geniş kitleleri yanıltmaya çalışmaktadırlar. Bu bir ideolojidir, yani gerçekte olmayanı varmış gibi gösterme sanatıdır.*”¹⁰²⁹ Hayali düşman, hayali öteki ve hayali korku yaratılması bu anlamda dış güçler, göçmenler, yabancılar ve İslam dini kullanılarak yapılmaktadır.

Çok farklı karakteristik özelliklere sahip olan üç ülkeyi, siyasi partiler seviyesinde, siyasi seçim manifestoları düzleminde kıyaslanan bu tez çalışmasında üç ülkeden de meclise girebilmiş (birkaç tane istisna mevcuttur), her farklı siyasi görüş spektrumundan ve en önemlisi partilerin seçimler ve seneler içerisinde devamlılığını yakalama gayretiyle örneklemeler seçilmiştir. Araştırmaya başlarken şu iki soru sorulmuştu: Ülkeler arasında bu denli farklılık varken, benzerlikler nasıl ortaya çıkmıştır? Yıllar içerisinde değişen mülteci algısı nedir? Çalışmada değiştirme hali üzerinde yaratılan algının değişimi öne çıkmıştır. Mülteci krizi başladığında bir anda dünya gündeminde kendini göstermeye başlayan mülteci algısı bu çalışmaya soruları sorduran temel unsurdur. Yaratılan algının, mülteci krizi ile mi başladığı, yoksa göç/ göçmen/ mülteciye yönelik bu söylem uzun soluklu bir sürecin bir eseri mi olduğu soruları da çalışma için ayrıca önemlidir. Ardından gelen sorular şöyle sıralanabilir: Bu algı tek başına güvenlikle mi sunulmaktaydı yoksa başka bileşenleri var mıydı? Popülizmin yükselmesinin yaratılan mülteci algısına ne yönde katkısı olmuştu? Avrupa, mülteciler için ne gibi regülasyonlara sahipti ve bu

¹⁰²⁹ Kaya, Kaiser, **a.g.e.**, s. 430.

regölasyonlar bütün üyeler tarafından uygulanabiliyor muydu? Avrupa şüpheçiliğinin ilgili argümanları yaratılan mülteci algısının sonucu muydu? Ayrımcılık, düşmanlaştırma, ötekileştirme, yabancı düşmanlığı, İslamofobizm bu sürece eklemelenmiş miydi? İtalya, Macaristan ve Türkiye bu soruların cevaplandırmak adına vakalar olarak seçilen bu çalışmada, 2006-2018 yılları arası genel seçim manifestoları alınmıştır ve İtalya, sürekli ve döngüsel bir şekilde mülteci/göçmen alan bir ülke olarak; Macaristan mülteci geçmişli olmayarak ve çok az sayıda mülteci kabul ederek; Türkiye bir anda ve çok fazla mülteci kabul ederek farklı boyutları somutlaştırmaktadır. Bunun yanında İtalya ve Macaristan AB üyesi, Türkiye ise AB aday ülkesidir. Üç ülkenin ortak noktaları ise geçiş yolları üzerinde, Avrupa'nın periferisinde olmaları ve çevresini sarmalarıdır.

Araştırma soruları seçilen ülkelerin cevapları bu anlamda seçim manifestolarında aranmıştır. Bu bağlamda post-pozitivist olan konulara pozitivist bir bakış açısı eklenmeye çalışılmıştır. Siyasal söylemin göç algısı üzerinden değişimine bakılmıştır. Yükselen popülizmin, güvenlikleştirme ve Avrupa şüpheçiliği ile zenofobi/İslamofobi ile beraber yükselmesi ve bu üçünün kesişim noktalarının mülteci krizi olduğu iddiası bağlamlandırılıp incelenmiştir. Bölüm sonucu başlıklarında İtalya, Macaristan ve Türkiye için göç, güvenlik, İslam, Avrupa, ekonomi, kültür ve popülizm seviyeleri korelasyon analizi aktarılmıştır. Göçün diğer kategorilerle arasındaki korelasyonunu hesaplamak adına 'göçün kelime frekansları' ile 'diğer kategorilerin göç ile kesişim frekansları' analize tabi tutulmuştur. Yani göçün kelime frekans sayısı ile göç-İslam; göç-kültür; göç-güvenlik; göç-popülizm; göç-Avrupa; göç-ekonominin kesişim sayısı analiz edilmiştir. Bölüm sonuç kısımlarında verilen analiz tablolarında da görülebileceği üzere göç üzerine oluşturulan algı bağlamında 'mülteci krizi' dönüm noktası olmuştur. Mülteci krizi sonrası göç algısı üzerinde keskin şekilde artan güvenlik söylemi, kültür siyaseti, milliyetçilik, Avrupa şüpheçiliği, İslamofobizm kendisine popülist retoriklerde yer bulmuştur. Bu bağlamda bu çalışmada hesaplanan kantitatif veri kantitatif analizi desteklemiştir. Buna göre İtalya için Tablo 39'da görülebileceği üzere %95 güven aralığında göç ile Avrupa değişkeni arasında yüksek düzeyde korelasyon; göç kategorisi ile diğer bağımsız değişkenler arasında orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Göç ile İslam değişkeni

arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Göç İtalya için en yüksek düzeyde Avrupa ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir. Anti-elit popülizm kategorisine bakıldığında ise, diğer kategorilerle orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Avrupa-göç kesişimleri ile ekonomi-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır. Ek olarak kültür-göç ile popülizm-göç, kültür-göç ile Avrupa-göç, kültür-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, güvenlik-göç ile popülizm-göç, güvenlik-göç ile Avrupa-göç, güvenlik-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, popülizm-göç ile Avrupa-göç ve popülizm-göç ile ekonomi-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır. Macaristan için Tablo 68’de görülebileceği üzere %95 güven aralığında göç ile Avrupa değişkeni arasında yüksek düzeyde korelasyon; göç kategorisi ile diğer bağımsız değişkenler arasında orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Göç Macaristan için en yüksek düzeyde Avrupa ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir. Göç ile İslam değişkeni arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ayrıca İslam ile kültür değişkenleri arasında orta düzeyde korelasyon tespit edilmiştir. Anti-elit popülizm kategorisine bakılacak olursa, diğer bağımsız değişkenlerle (İslam kategorisi hariç) orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Avrupa-göç kesişimleri ile güvenlik-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır. Ek olarak kültür-göç ile güvenlik-göç, kültür-göç ile Avrupa-göç, kültür-göç ile popülizm-göç ilişkisi, güvenlik-göç ile popülizm-göç, güvenlik-göç ile ekonomi-göç, popülizm-göç ile Avrupa-göç ve popülizm-göç ile ekonomi-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır. Türkiye için Tablo 98’de görülebileceği üzere %95 güven aralığında göç ile güvenlik değişkeni arasında yüksek düzeyde korelasyon; göç kategorisi ile diğer bağımsız değişkenler arasında orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Anti-elit popülizm kategorisiyle göç arasında %95 güven aralığında anlamlı bir korelasyon bulunamamıştır. İslam ile Avrupa değişkeni arasında orta düzeyde korelasyon saptanmıştır. Göç Türkiye için en yüksek düzeyde güvenlik ile ilişkilendirilmiştir ve bu karma analizde ortaya çıkan sonuçlarla paraleldir. Kültür-göç kesişimleri ile güvenlik-göç kesişimleri arasında pozitif yönlü orta düzey bir korelasyon bulunmaktadır. Ayrıca

güvenlik-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, Avrupa-göç ile ekonomi-göç ilişkisi, Avrupa-göç ile İslam-göç ilişkisi arasında orta düzeyde korelasyon bulgulanmıştır.

‘Mülteci krizi’ karma analizle örtüşür şekilde göç algısı bağlamında kırılmayı ve değişimi ötekileştirici ve ayrımcı söylemlerde yaratmıştır. Göç ilişkisellikleri nitel/nicel karşılaştırma ve açıklamaları ile örnekleri her ülkeye ait seçim yılları başlıklarının altında değerlendirilmiştir. Vakalar zaman çizgisi üzerinden ölçümlenmiştir. Üç ülke manifestoları için $n=22+22+22=66$ ’dır; yani toplamda 66 seçim manifestosu incelenmiştir. Yıllara dair zamansal/ülkesel göç ve diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme, İslam ile diğer kategorilerin ortalama ilişkilendirilme grafikleri için Tablo 40, Tablo 69 ve Tablo 99’a bakınız. Tablolar ülke-seçim/zaman grafiklerinde açıklanmıştır. İtalya için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2018 yılı seçimleri olarak gözlemlenmiştir. Bu artışın sebebi mülteci akınına yönelik yapılmış olan söylemlerdir. İtalya sürekli göç alan ülke olmasına rağmen bu bağlamda göçe en fazla reaksiyonunu 2018 yılında vermiştir. Nitel analiz ile karşılaştırıldığında bu bulguya paralel bir şekilde en ötekileştirici reaksiyon 2018 yılında verilmiştir; bu bağlamda kültür-göç, popülizm-göç, güvenlik-göç, ekonomi-göç, Avrupa-göç, İslam-göç ilişkileri kullanılmıştır. AB karşıtı söylem en çok göç politikaları ve ulusun kendi adına karar verme ve politika yapma yetisini elinden almak vesilesiyle kullanılmıştır. Bu sebeple İtalya’daki dışlayıcı söylem adına Avrupa, güvenlik ve ekonomi ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. İslam ise ilk defa 2008 yılında gündem olmuştur ve daha çok göç ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ve Avrupa şüpheli söylemler ile Avrupa ilişkilendirilmesi ve dışlayıcı söylem en çok FI, LN, FDI tarafından yapılmıştır. Zaman zaman kültürel korumacılık söylemlerine M5S ve UDC de katılsa da aşırılık retoriğini diğer partiler kadar üstlenmemiştir, muğlaktır. M5S’in son seçimlerde kazandığı başarı ise popülizmin temelindeki halk-merkezcilik ilkesinin programlanmış bir şekilde pratiğe geçirilmesi ile yakından ilgilidir. LN ve FDI tarihlerinde aldıkları en çok oyu 2018 seçimlerinde ötekileştirici, mülteci karşıtı, İslamofobik ve ayrımcı bir söylem ile gündeme getirerek almışlardır. Aşırı sağ milliyetçi partilerle ilişkilendirilen göç ve entegrasyon konusunda aşırılığın, merkeze yayıldığı ötekileştirici söylemler halkın kutuplaşmasında etkili

olmuştur. Mülteciler korkulması gereken, Avrupa'nın kültürüne ve İtalya'nın kültürüne ve ekonomisine zarar vereceği söylenen nesneler haline gelmişlerdir. Bu durumun suçlusu AB olarak resmedilmiştir. Güvenlik genel anlamda hemen her zaman terör üzerinden kurgulanmaktadır; terör ile göç arasında kurulan ilişki ise göçün güvenliği boyutunu taşımaktadır. Hristiyanlığın korunması gerekliliği ve İtalya'nın korunması gerektiği bu partiler tarafından özellikle altı çizilen noktalardır. Popülist retorik İslam ile beraber Avrupa şüpheciliğinde diğer kategorilerde olduğu gibi kullanılmıştır. İslam kategorisindeki söylemlere bakıldığında ise, en ağır söylem İtalyan Lega partisi tarafından yapılmıştır ve 'İslami terörizm' retorisi kullanılmıştır; FDI partisi ise Hristiyan dininin tehlikede olduğunu ileri sürerek, korunması gerektiğini ve 'İslami köktendincilik/İslami ekstremizm' diye tanımladığı süreci din üzerinden yürüterek, aşırı olanın insanlar değil, din olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. Macaristan için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2010 yılı seçimleri olarak gözüktse de esasen 2014 ve 2018 yıllarında FIDESZ partisinin manifestosu olmayışından ötürü verinin yanlış sonuç verdiği görülebilmektedir. 2014 ve 2018 yılları arasındaki değişime bakıldığında artış gözlemlenebilmiştir. Bu artışın sebebi mülteci akınına yönelik yapılmış olan söylemlerdir. 2018 seçimlerine bakıldığında bütün ilişkiselliklerde artış saptanmıştır. Bu bağlamda popülizm-göç, güvenlik-göç, Avrupa-göç, İslam-göç ilişkileri kullanılmıştır; fakat karma karşılaştırmalı analizde en ortaya çıkan bulgu, göç ile Avrupa ve güvenlik ilişkilendirilmesinin sıklığıdır. AB en çok göç politikaları ve ulusun kendi adına karar verme ve politika yapma yetisini elinden almak vesilesiyle kullanılmıştır. Bu sebeple Macaristan'daki dışlayıcı söylem adına Avrupa, güvenlik, popülizm ve İslam ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. Yani Macaristan'da dışlayıcı söylemi yaptıran retorik popülizmi kullanarak güvenlik, Avrupa ve İslam ile göçü ilişkilendirmiştir. İslam ise ilk defa 2018 yılında gündem olmuştur ve daha çok güvenlik ve kültür ile ilişkilendirilmiştir. Güvenlik ve Avrupa şüpheli söylemler ile Avrupa ilişkilendirilmesi daha çok FIDESZ ve Jobbik tarafından yapılmıştır. FIDESZ-KDNP koalisyonu uzun süredir Macaristan'ı yönetmektedir. Aşırılık retorikleri sıklıkla kullanılmaktadır. Başbakan Orban ve kabinesi mülteci karşıtı, İslamofobik ve ayrımcı bir söylem politikasını yıllardır kullanmaktadır.

2018 yılı en ötekileştirici söylemin yapıldığı yıl olmakla beraber İslam'ın da siyasete ve dışlayıcı söyleme alet edildiği yıldır. Popülist retorikler göçün kültürle bağı kurulmuş ve bunun üzerinden güvenlikleştirme yapılmıştır. Jobbik 2018 yılında meclisteki en büyük muhalefet partisi olmuştur; bunda yaptığı ötekileştirici söylem ve halkı kutuplaşmasının kullanılması etkili olmuştur. Aşırı sağ milliyetçi partilerle ilişkilendirilen göç ve entegrasyon konusunda aşırılığın, merkeze yayıldığı söylemler FIDESZ ile beraber en açıklayıcı haliyle gözlemlenmiştir. Mülteciler korkulması gereken, Avrupa'nın kültürüne ve Macaristan'ın kültürüne zarar vereceği söylenen nesneler haline gelmişlerdir. Bu durumun suçlusu AB olarak resmedilmiştir. Popülist retoriğin göç ile ilişkilendirilerek kullanılması Macaristan'da diğer iki ülkeden anlamlı bir farkla ayrılarak yüksek çıkmıştır. Türkiye için her kategorinin göç ile fazlaca ilişkilendirildiği çıkış yılı 2015 yılı seçimleri olarak gözlemlenmiştir. Bunun yanında göç-güvenlik ilişkisi Türkiye adına, üzerindeki terör tehditlerinden ötürü her zaman var olan bir ilişkidir. MHP'de ise daha çok suç ile ilişkilendirme durumu söz konusudur. Türkiye için terör bambaşka bir konudur ve mültecilerle ilişkilendirilmesi söz konusu değildir; Türkiye'nin on senelerdir uğraştığı PKK ve terörizmi, HDP hariç bütün manifestolarda kendisini göstermektedir. PKK, FETÖ, DAESH Türkiye'nin öncelikli güvenlik meseleleridir. Güvenlik kategorisi ile göç kategorisi Türkiye'de kesiştiğinde burada en çok görülen örnek 'kendi vatandaşımızın öncelikli güvenliği' söylemi olmuştur. 2015 Haziran seçimlerinden sonra hem iktidar hem muhalefet cephesi mülteci/göçmenlere karşı olan tonunu hak temelli yapılabilecek söylemlerden yardım temelli ve 'geri dönüş' retroriğini dillendirmeye başladıkları söyleme doğru çevirmişlerdir. 2015 Kasım'ında yapılan seçimlerde ötekileştirici söylem, oy oranlarını artırmıştır. Halkın öfkesinin, korkularının kanalize edildiği bir seçim olmuştur. 2015 senesi seçimlerine bakıldığında güvenlik-göç ilişkisinin, popülizm-göç ilişkisinin ve kültür-göç ilişkisinin en yüksek sonucu verdiği yıllar olarak gözlenebilmektedir. Nitel metotla beraber analiz edildiğinde bu bulgular içerisinde nitelik anlamında en ötekileştirici reaksiyon 2018 yılında verilmiştir; bu bağlamda güvenlik-göç, Avrupa-göç, ekonomi- göç ilişkileri kullanılmıştır. Fakat güvenlikle ilişkilendirme bir önceki seçime nazaran daha azdır. Bu sebeple Türkiye'deki dışlayıcı söylem adına Avrupa

ve ekonomi değişkenleri ile ilişkilendirilme kullanılmıştır. Avrupa’da yükselen İslamofobi, ırkçılık ve ayrımcılık olgularına dikkat çekilmiştir. Güvenlik ilişkilendirmesi çoğunlukla MHP tarafından yapılmıştır. MHP ayrıca Avrupa’daki milliyetçi sağ partilere de paralel olarak açık bir şekilde küreselleşme karşıtı bir partidir. Avrupa ve ekonomi ile ilişkilendirme ise CHP ve İYİ Parti başta olmak üzere neredeyse bütün meclise giren partiler tarafından yapılmış; sorumluluk ve yük paylaşımı olarak nitelendirilmiş; ekonomik maliyet retoriği kullanılmıştır. ‘Ekonomi’ ve ‘maliyet’ söylemleri ya da yük&sorumluluk paylaşımı Türkiye’de HDP hariç bütün partilerin manifestolarında yer almıştır. Mültecilerin ekonomik bir yük oluşturması ve maliyetinin ağır olması AK PARTİ tarafından dahi dile getirilmiş, Avrupa’ya çağrıda bulunulmuştur. Genelde Türkiye için konu ekonomiktir, Avrupa’ya sorumluluk paylaşımı çağrısı yapılmaktadır. Türkiye İslam konusunda bir kıyaslama ülkesi değildir; çünkü Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğu Müslüman olan bir ülke olmakla beraber İslam kategorisi çok yüksek oranda kültür ile ilişkilendirilmiştir. Din aynı zamanda Türkiye için bir kültür meselesidir. İslam kategorisinin güvenlik ile eşleştii yerlerde ise çoğunlukla İslamofobiden, ayrımcılıktan ve insani güvenlikten bahsedilmektedir. Özellikle AK PARTİ manifestolarında özel bir bölüm bu konuya ayrılmıştır ve Avrupa (Batı) özelinde bu konu kınanmaktadır. MHP için İslam kategorisi genelde bir Türk-İslam sentezidir; dolayısıyla çoğunlukla kültür ve güvenlikle ilişkilendirilmiştir. Fakat en genel anlamıyla, Avrupa’da yaratılan göç algısının, Türkiye’deki ‘öteki’ algısıyla aynı olmadığının; yani öteki olanın tam anlamıyla mülteci/göçmen olan olmadığının altını çizmekte fayda vardır. Türkiye’de öteki kavramı, iktidarın sınırlarını ‘biz/halk/bizden’ olarak çizdiği kesimin dışında kalanlarının toplamı olarak konumlanmıştır, spesifik bir öteki yoktur, ötekiler toplamı mevcuttur.

İtalya ve Macaristan’da belirgin özellik, genel itibariyle merkez veya milliyetçi ya da aşırı sağ partilerin mülteci karşıtı, yabancı düşmanı olmaları ve İslamofobizmin yayılmasına katkıda bulunmalarıdır. Avrupa sağının ve milliyetçi kanatlarının genel görüntüsü budur; hatta Batı ülkeleri bu minvalde sayılabilir. Türkiye’de ise durum daha farklıdır; kendisini sosyal demokrat olarak tanımlayan bir parti olan CHP, Avrupalı sosyal demokratlara kıyasla çok daha aşırı ve mülteci istemeyen ve ‘geri gönderme’ retorikleri

kullanan perspektife sahiptir. Avrupa’da sosyal demokrat ve yeşil partiler pro-mülteci bakış sergilemektedir. Burada dikkat çekici unsur ise CHP’nin Avrupa’dan bu özelliğiyle ayrılan sosyal demokrat bir partinin bu çizgide duruyor olmasıdır. Kendisini daha laik ve seküler milliyetçi olarak tanımlayan İYİ Parti de yine CHP ile benzer şekilde mültecileri ekonomik maliyet olarak görmektedir. İktidar partisiyle ittifak halinde olan MHP ise göçü güvenlik ve suç ile ilişkilendirmektedir; fakat MHP milliyetçi sağ Avrupa partilerine paralel bir çizgide olup benzer tepkiler vermektedir. Genel anlamda geri gönderme retoriklerini sıkça kullanmışlardır. İkinci ilginç nokta ise Türkiye’nin merkez sağında duran AK PARTİ’nin Avrupalı merkez sağ partilerden epey farklı reaksiyonlar göstererek bu süreci sürdürmesidir. 2018 seçimleri de dahil edilmek üzere 2011 yılından beri uygulanan açık kapı politikası mültecilere, yerinden edilmiş insanlara ve savaştan kaçanlara bir sığınak olmuştur. Dışlayan değil, içerleyen bir politika ve söylem uygulamıştır. Ancak AK PARTİ son dönemde göç konusuna daha pragmatist bir tavırla yaklaşmaktadır. Politikaların oluşturulmasında veya AB ile yapılan anlaşmalar üzerinde mülteciler/göçmenlerin etkisi büyük olmuştur. Seçilen örneklerle karşılaştırmak gerekirse, AK PARTİ ile FIDESZ ve FI’nın aynı çizgide olması beklenirken göç konusunda daha insani bir çizgide bulunmaktadır. 2018 yılı mülteci söylemi adına, daha önceki yıllardaki yardım ve içirme konseptli söylemlerden ayrılmanın başladığı bir yıl olmakla beraber, uyum, adaptasyon kelimelerinin yerini geri gönderme, maliyet ve yük retorğine bırakmaya başladığı seçim olmuştur. Sığınmacıların ‘biz’ ve ‘halkımızın’ içine dâhil edildiği içerleyici söylemden dışarda bırakıldığı ve ‘onlar’ söylemine geçiş yılı olmuştur. Yer yer içerleyici vurgu devam etse de genel anlamda ‘Suriyeliler’ şeklinde kategorize edilerek seçimlerde daha önce hiç olmadığı kadar yer bulmuşlardır. Bu dönemde ekonomik, kültürel, siyasi söylem mültecileri hedef almıştır. Öteki vurgusu iktidar partisi olan AK PARTİ tarafından da yapılmaya başlanmıştır. Sığınmacıları/mültecileri işaret edip hedef göstermek 2015 yılındaki seçimlerden başlayarak bütün siyasi partiler adına artarak devam etmiştir. 2015 Kasım seçimlerinde mülteci tonu iktidarın yeniden konsolide edilmesine de katkıda bulunmuştur. Bu artış 2018 seçimlerinde daha fazla ve daha ‘ekonomik maliyet’ ve ‘geri dönüş’ retoriklerine

odaklanmıştır. Ayrıca mülteci, sığınmacı ve göçmen tabirlerini kullanmak yerine, yerinden edilmiş insanlara genel olarak ‘Suriyeli’ şeklinde kurumsal hitabet kullanılmaktadır; milli kimlik kullanılarak yapılan bu hitabet tarzı ayrımcılık göstergesidir. Mülteciler muhalefet partileri tarafından iç siyasette iktidar olan AK PARTİ’ye karşı daha çok kullanırken, AK PARTİ bu konuyu özellikle Avrupa’ya karşı dış siyasette enstrümantalize etmiştir. Bu dönemde mülteciler pazarlık konusu olmuşlar ve meselenin özneliğinden nesnelliğine kaydırılmışlardır. Bir insan hakkı olan mültecilik insanlıktan uzak sayılarla alakalı bir konu haline dönüşmüştür.

Bu bağlamda bütün partilerin analizleri ülke bölümlerinde her bir manifesto için verilmiştir. Sosyal demokrat, yeşil, daha soldaki partiler mülteci yanlısı söylem yapmakta ve mültecilerin haklarını savunmaktadır. Mülteci yanlısı söylem yapan partilerin oylarında göreceli bir düşüş de gözlenebilmektedir, özellikle sosyal demokrat ve sol partilerde daha görülür bir düşüş hakimdir. Yeni kurulan ve mülteci yanlısı olan partiler ise çoğunlukla parlamento dışında kalmışlardır, buna en iyi örnek Momentum (Macaristan) olmuştur. Dışlayıcı retoriğe sahip partiler: Macaristan için FIDESZ-KDNP, Jobbik, MDF; İtalya için ise FI, FDI, LN; Türkiye için ise genel anlamda MHP ve CHP ile son seçimde İYİ Parti daha milliyetçi ve daha mülteci karşıtı söylemleri yapan partiler olmuşlardır. Bu partilere dahil edilmeyen, diğer bağlamında kültür kategorisinden bahsederken daha entegrasyon ve hak temelli bir yaklaşım söylemi izlerken; bu partiler bağlamında ‘bizim kültürümüz’, ‘bizim kimliğimiz’ ‘bizim değerlerimiz’, Avrupa için ‘bizim dinimiz’ retorikleri ön plana çıkmaktadır. Burada karşı kimlik yaratılıp dışlayıcı söylem tarzı izlenmekte ve öteki dışarda bırakılmaktadır. Macaristan’da ve İtalya’da en genel anlamıyla Macar/İtalyan değerleri ve kimliğini korumak söylemi, mültecileri dışarda bırakmak ve almamak ile beraber yürümüştür. Bu konu Avrupa’nın sağ partilerinde ‘Avrupa’yı suçlamak, Avrupa’yı sorumlu göstermek ve kendi kaderini tayin hakkına zeval gelmesi’ özelinde karşılık bulmuştur. Yani Avrupa’nın sağ partileri, ülkelerin alacağı mülteci sayılarına kendileri karar verememekten, Avrupa’nın göç politikasının dikte edilmesinden gündem üretmektedir. Sözü geçen partileri ortak bir düzelemde karşılaştırmak gerekirse; İYİ Parti muhalefette olan seküler milliyetçi bir parti

olarak söylemler ve durduğu kanat bağlamında Macaristan'da Jobbik partisine yüksek oranda paralellik göstermektedir. Benzer şekilde Macaristan-MSZP ile İtalyan-PD, CHP benzerlik gösteren partilerdir, fakat mülteciler konusunda MSZP daha içerleyici söylem yapmaktadır. FIDESZ-KDNP ittifakı ile AK PARTİ-MHP ittifakı da mülteci konusu haricinde çoğu anlamda paralellik gösteren uzun süreli iktidarlardır. AK PARTİ içerleyici bir yaklaşım sergilerken Cumhur İttifakı olan MHP, AK PARTİ'ye paralel söylemler yerine daha aşırı söylemler yapmaktadır. İttifak olarak içerleyici ve dışlayıcı retorikler kullanılmıştır; iki söylem tarzı da halkın her kesiminden destek sağlamıştır. İtalya ve benzerlikler konusuna odaklanıldığında M5S'e benzerlik gösteren bir parti bu iki ülkede de bulunmamaktadır. Bunun sebebi M5S'in diğer partiler gibi kesin çizgilerinin olmayışı ile hemen her konuda muğlak (ekonomik konular hariç), ortada bir görüntü çizerek halkın tamamına ulaşan popülist bir parti olmasıdır. UDC'nin çizgisi de M5S'e paralellik göstermektedir. LN-FDI-FI birleşmiş çizgisi ise FIDESZ-KDNP ittifakına mülteciler ve diğer konularda benzerlik gösterirken; mülteciler dışı konularda, özellikle FIDESZ, AK PARTİ iktidarı ile sağ kanat söylemleri, Avrupa şüpheciliği, popülizm, güvenlikleştirme konularında benzer metotlar kullanmaktadır. HDP, Avrupa'da etnisite ve kimlik siyaseti yapan partilerle paralellik gösterebilir fakat mülteci/göçmenler konusunda hak temelli söylemler yapan partilerle (daha çok sol ve yeşiller) paralellik göstermiştir. Momentum, EGYÜTT, PM, LMP, DK, +E, LeU, PD, SEL, HDP göçe genel anlamıyla hak temelli bakan göç yanlısı partilerdir. Ancak HDP'nin konumlandırılışı solda olsa da daha çok kimlik siyaseti yapan bir parti kategorisindedir.

Batı Avrupa ülkeleri ile post-sosyalist Avrupa ülkeleri birbirinden birkaç konu üzerinde farklılaşmaktadır. Bunlardan birincisi patika bağımlılığıdır. 1990 sonrası post-sosyalist ülkeler içlerinde tek ülke tek devlet anlayışını barındırmaya meyilli olmaktadır; mülteciler bu bağlamda tehlike ve etno-nasyonel tehdit olarak da görülebilmekte ve bir güvenlik malzemesi olabilmektedirler.¹⁰³⁰ Güvenlikleştirme adına

¹⁰³⁰ D. Zaviršek, B. Rajgelj, "Anti-Refugee Sentiment without Refugees: Human Rights Violations and Social Work in Post-Socialist Countries of Southeastern Europe in their Social Contexts," **J. Hum. Rights Soc. Work** 4, 5-16, 2019.

göç krizi güvenliğin nedeni ve kendisine dönüşmüştür. Avrupa şüpheciligi kendisini mülteci söyleminin yapıldığı yer olarak göstermiştir. Avrupa anti-empoze ettiği kurallar bütünü sebebiyle kendisine tehdit oluşturmaktadır söylemi sıkça kullanılmıştır. Bu sebeple Macaristan Başbakanı Orban ve partisi ‘Göçmenleri Durdurun’ kampanyası yürütmüştür. Avrupa’nın Hristiyan değerlerinin savunulması gerektiği durumu bu denli korku yaratan bu retorikler oluşturmaktadır. Güvenlik, göç ve popülizm söyleminin yükseldiği partiler oy oranlarını artırmışlardır. Hak temelli bir yaklaşım ülke içerisinde genelde oy kazandırmamaktadır. Bütün bu analizde en tehlikeli durum, radikalleşen söylemin oylarını artırıyor oluşudur. Macaristan’da Jobbik, İtalya’da Lega tarihlerinde aldıkları en yüksek oyları almışlardır; üstelik kampanya ağırlıkla mülteci karşıtlığı ve İslam karşıtlığı üzerinden yürütülmüştür. Avrupa’da aşırı sağ partilerin oranının en yüksek olduğu ülkelerden birinin Macaristan olduğu bilinmektedir. Küresel ekonomik ve mali krizlerin etkisi ile milliyetçi korku ve duygularının siyasette en önemli rolü oynamaya başlaması aşırılık düşüncesinin meşruiyetini aldığı noktalardır. Ekonomik krizin etkisiyle alt ve orta sınıfın endişelerine korku eşliğinde yaratılan öteki, bu aşırılığın temelini sağlayan noktaydı. Macaristan için çoğunlukla Soros, mülteciler, Müslümanlar, Avrupa’dan olmayanlar başı çekmektedir. İtalya için ise bu, İslam, mülteciler, kalabalıklardır. Ayrıca İtalya için daha çok öne çıkan nokta kültürün konumlandırılmasıdır. Çok daha kutsal ve daha önemli bir noktada durmaktadır.

Türkiye dünyada Suriyeli sığınmacılara en büyük desteği veren, vermekte olan ülkedir. Göç kategorisinde duruş farkı, ulusal güvenlikleştirme (kısıtlayıcı duruş-*restrictive stance*) ile uluslararası insancılık (müsamahakâr duruş-*permissive stance*) arasındaki farktır.¹⁰³¹ Türkiye’de güvenlikleştirilen konu genel anlamıyla mülteciler değil, kendi ülke içi terör sorunları ile beraber ülkenin kendi iç unsurlarını ötekileştirme sürecidir. Türkiye, Avrupa’da olduğu gibi güvenlik perspektifine sokmamıştır. Türkiye’deki esas sıkıntı bu insanların yıllardır misafir/gidici söylemiyle algının oluşturulması ve tanım ile statü sıkıntısı yaşamaları olmuştur. Güvenliğin kapsamı

¹⁰³¹ Mosca, Tronconi, **a.g.e.**, s. 1265.

çoğunlukla iç etnik, aidiyet kimlik meseleleri üzerinden belirlenmektedir. Öteki bu anlamda 'içimizdeki ötekilerdir; dışardan gelen ötekiler değil. 'Biz' kelimesi genel anlamda Türkiye'nin tamamına hitap etmemektedir. Bölünmüşlük, kendi içinde ayrılmışlık farklı milliyetçilikler farklı tanımlar üretmektedir. Ülke sınırları içerisinde 'biz' başlığı altında toplanılabilecek kurucu değer, tarih, ortaklık gibi unsurlar çelişmektedir. Bu noktada İtalya ve Macaristan ayrılmaktadır. İtalya dışardan bir başka ötekinin varlığını göstermesiyle kendi içerisinde kuzey-güney ayrımını bir kenara bırakmayı öğütleyen bir Lega (Nord)'a tanıklık etmiştir. Kuzey-güney farklılıkları her zaman var olacaktır, fakat mülteciler söz konusu olduğunda İtalya'da bu farklılık ikincil plana itilmeye başlanmıştır. Macaristan ise dağınık Macarlar sebebiyle 'biz' algısını tam olarak oturtamamıştır. Bunu 1990'lardan sonra yapabilmeyi başaran partilerden biri olan FIDESZ, Türkiye'dekine nispeten benzeyen bir 'Biz' algısını ortaya çıkarmıştır.

Popülizm ve güvenlikleştirme siyasetin depolitize olmasının sebebidir; siyaset dışı her şeyin siyasi olması haline dönüşmüştür. Normal ve radikalizm arasındaki çizginin kaybolması ile merkezi sağ ile aşırı sağ arasındaki çizginin kaybolması aynı tehlikeli durumları işaret etmektedir. Popülist retorik her ülkede her zaman vardır ve var olmaya devam edecektir fakat büründüğü nitelik öteki olanı işaret edip dışlayıcı form aldığı vakit, krizlerle desteklendiğinde marjinalize edilmiş bir grup ve aşırı söylemine karşılık bulan bir siyasi parti olarak karşımıza çıkmaktadır. Macaristan'da ve İtalya'da aşırı ya da merkez sağ kavramları artık pek de kavramı karşılayamamaktadır çünkü fikirler bütünü olarak genel anlamda aynı çizgide yürümektedirler. Türkiye için de aynı elementler geçerlidir. Fanatizmin, radikalleşmenin önünü açan bu aşırılığın merkezileşmesi durumu toplumsal açıdan dışlanacak kesimler için tehlike arz etmektedir. Gittide artan radikal oylar ve radikal söylemi sahiplenmiş merkez oyları duruma temkinli yaklaşılmasını gerekli kılmaktadır. Batı refah devletinin küreselleşmiş bir ekonomik sistemi kontrol edememesinden kaynaklanan 2008 finansal krizinin etkileri sonucu siyasi güvensizliğin derinleştiği ve rasyonalite krizinin yaşandığı büyük bir meşruiyet krizinin

göstergesidir.¹⁰³² Avrupa’da 2008 krizi parasal ve mali entegrasyon süreçlerini sekteye uğratmıştır. Krizin çalışma şartlarına, enflasyona, gelir dağılımına, işsizlik oranlarına, kişi başı düşen gelire, büyümeye etkisi olurken, borç krizi de yaratmıştır. Bu krizlerin yarattığı boşluk ve güvensizlik ötekinin yaratılması sürecinde dinamo etkisi yaratan ögeler olmuşlardır. Gerçek krizlere odaklanılmaktansa yaratılana odaklanmak, hayali ögenin varlığını kanıtlama çabası ve aynı zamanda gerçekte olanın üzerini örtme yöntemidir. Krizleri takiben hayali mülteciler algısı ve korkusu yayılmıştır. Yaratılan öteki ise maalesef toplumun en kırılgan kesimlerinden biri olan mültecilerdir. Mültecilerin/göçmenlerin yurtiçi işgücü piyasalarına gelişlerinin ve entegrasyonunun ilgili ülkenin vatandaşlarının haklarının azaldığına dair hiçbir kanıt olmasa bile, yabancı düşmanı, aşırı milliyetçiler ve aşırı sağ argümanlar söylemlerinde kültürel, ekonomik ve dini güvensizlik algısı yaratmaya devam etmektedirler. Siyasal, sosyal ve ekonomik olarak bir grubu dışlamak o grubu marjinalize ederek onu gerçek bir güvenlik sebebi yaratmaya itmek anlamına da gelmektedir. Bu sebeple entegrasyon politikaları çok kritik önemde olmakla birlikte toplumda içerleyici retorikler kullanmak, ilgili ülkede toplumu yatıştırıcı söylemler kullanmak ve en önemlisi meseleye insan hakkı olarak bakmak da ayrıca önemlidir.

Mültecilerin ikamet ettikleri ülkelerde yaşadıkları koşullar, sağlık, sosyal ortam gibi koşulları düzeltilmeli ve radikalizasyon gibi etmenlerin de önüne geçilmelidir. Siyasetçiler ve medya mülteciler/sığınmacılar ve göçmenler üzerinden popülizm ve güvenlikleştirmeyi bir kenara koyup terör, suç gibi göçle yanlış ilişkilendirmeleri nasıl düzeltebilirizin cevabını bulup çözümüne ulaşmaya çalışmalıdırlar. Güvenlik kendisini ve tehdidi var olan gerçek tehditler üzerinden değil, olası tehditler üzerinden kurgulamaktadır; bu da sosyal ve toplumsal paranoyayı körüklemekte ve güvenliğe yapılan gerçek/paranoya yatırımı artırmaktadır.¹⁰³³ İçerleyici retoriğe sahip partiler genelde göçmen/mültecinin güvenliğini öne çıkaran söylemler üstlenmektedir. Dışlayıcı partiler ise ülkenin güvenliği, kimliğin güvenliği, dinin güvenliği ve terör söylemlerini

¹⁰³² Ibsen, **a.g.e.**, s. 809.

¹⁰³³ Paker, **a.g.e.**, s. 223.

öne çıkarmışlardır. Avrupa sağ partilerinde öne çıkan terörizm ve mülteci bağlantısını kurmak ve bunu bir söz edimi olarak gerçekleştirmektedir; yaratılan korku kendi meşruiyetini terör, tehdit ve güvenlik üçlüsünün bileşiminden almaktadır. Kültürün, kimliğin, ülkenin, vatandaşın tehlikede olduğunun altını çizen bu söz edimleri Macaristan'da Soros'u ve Göçü Durdurun kampanyaları ile İtalya sağ koalisyonunun ayrımcı kampanyalarında kendisini göstermiştir. Ülkenin tehlikede olduğu ve mültecilerle beraber güvenli bir yer olamayacağı söylemi yukarıda bahsi geçen mülteci algısına katkı sunmaktadır. Çatışmacı, aşırı milliyetçi, yabancı düşmanı, kutuplaştırıcı ve marjinalize eden bu söylem tarzı, demokratik söylemin temellerini ve demokrasiyi de zayıflatmaktadır.

AB'nin güvenli üçüncü ülke anlaşmaları ya da politikalarının motivasyonu aşırı sağın yükselişini dizginlemek adına mültecilerin dışarda kalmasını sağlamak olabilir. AB'nin yaptığı yeni anlaşmalar ve kriz yönetimi de daha öncekiler gibi krizi dışarda bırakmaya yönelik, AB'nin birebir müdahil olmadığı alanda kontamine etmek üzerinedir. Aşırı sağın yükselişi hem kurumsal hem sosyal boyutta AB için sorunlar yaratacak seviyeye ulaşabilir. Çünkü hemen hepsi mülteci ve Avrupa şüphecisi ve küreselleşme kaybedenleri olarak küreselleşme karşıtlarıdır. Avrupa şüpheciliği, mülteci karşıtlığı paralel ikililer olmuşlardır, ülkelerin kendi göç politikalarına karar vermeleri istenmiştir. AB'yi kural dikte etmekle suçlamışlardır. Bunun yanında bir de 'seçimlik mülteci' gibi yumuşatılmış, üstü kapalı belirtilen bir kavram da mevcuttur. *"Böylece göçün azaltılmasının ve mümkünse kaldırılmasının -pratikte, tabii ki en 'can sıkıcı', en az 'kabul edilebilir' ya da 'asimile edilebilir' olanlardan, en az 'işe yarar' olanlardan başlayarak mümkün olduğu kadar çok göçmenin dışarı atılmasının- toplumsal sorunların çözülmesine olanak sağlayacağı ya da en azından çözüm yolunda bir engeli ortadan kaldıracığı düşüncesi yayılmaktadır."*¹⁰³⁴ İtalya'da bazen sol partiler tarafından da üstlenilen genel söylem, istenilenler yapıldığı sürece, kabul edilebilir ve asimile edilebilir olan mültecilerin toplum tarafından sahiplenilebileceği, kazanılması gerektiği yönünde

¹⁰³⁴ Balibar, Wallerstein, **a.g.e.**, s. 583-584.

gözlemlenmiştir. Bu mültecilerin ülkenin ekonomisine ve gelişimine katkı yapacağı algısı yaygındır. İşte tam da bu sebepten hak temelli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır.. Mülteciler daha çok sağ partiler bazen de merkez partiler tarafından farklı şekillerde araçsallaştırılmaktadır ve genel anlamda öteki olarak işaretlenerek seçim propagandası malzemesi yapılmaktadırlar; bu tehlikeli süreç toplumları kamplaştırma ve oy artırma stratejisi olarak da kullanılmıştır. Mülteci oranlarına ve düzeylerine göre ülke reaksiyonları karşılaştırıldığında İtalya için Avrupa şüpheli ve ekonomik söylem; Macaristan için Avrupa şüpheli ve güvenlikleştirme söylemi dışlayıcı, popülist ve güvenlikleştirme kalıpları olarak yer almışlardır. Türkiye için ise güvenlik ve ekonomi kategorileri göç ile ilişkilerinde bu bağlamda paralel rol oynamıştır.

Göçün güvenlikleştirilmesi, korku ortamı yaratılarak göçmenlerin/mültecilerin güvenlik tehdidi olduğu algısının yaratılma sürecidir. Bütün göçmenler/mülteciler hedef alındığında sürekli bu yönde söylemler yapılır, öteki işaret edilir. Bu süreçte sözü geçen korku ortamı zaman içerisinde belli bir grup insanı hedef göstermeye başlar. Korku ve güvensizlik ortamında Avrupa'yı bertaraf etmeye gelen saikler olarak tanımlanabilecek, ekonomik yük, işsizlik, suçla ilişkilendirilen bu insanlar adına kurgulanan algıyı ifade etmek üzere 'hayali mülteciler' terimi yazar tarafından kullanılmıştır. Varlığının algısı hayal edilen bu grup, korkunun sebebi olmuştur. İç ve dış siyasette güvenlik meselesi ve tehlikeli unsur olarak kodlanan mülteci/göçmen; kültürü, dini, kimliği farklı, uyum sağlayamayan, farklılığını değiştiremeyen bir güvenlik konusu olarak hedef gösterilir. Bir grup olarak göçmenler, tehlikenin tanımına dönüşürler. Bu sürecin tamamı yaratılan korku ortamı ile başlamaktadır. Yabancı düşmanlığı ile devam eden bu süreç ırkçılığı kadar varan bir durumu doğurmaktadır. Konunun farklı boyutları ve sonuçları elbette vardır. Bu tez çalışmasının mülteci ve göç çalışmalarında farklı boyutları ortaya koyacak yeni araştırmalara imkân vermesi dileğiyle.

BİBLİYOGRAFYA

Abramowitz, Michael:	“Democracy in Retreat”, Freedom House, (Çevrimiçi) https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/democracy-retreat , 20 Kasım 2020.
Agerholm, Harriet:	“Poland insists far-right marchers calling for ‘Islamic holocaust’ just sideshow to ‘great celebration of Poles’”, Independent, (Çevrimiçi) https://www.independent.co.uk/news/world/europe/poland-far-right-demonstrations-great-celebration-warsaw-neo-nazis-white-supremacists-a8053516.html , 25 Kasım 2019.
AK PARTİ:	2007 Seçim Manifestosu, Haziran 2007.
AK PARTİ:	2011 Seçim Manifestosu, 2011.
AK PARTİ:	2015 Haziran Seçim Manifestosu, 2015.
AK PARTİ:	2015 Kasım Seçim Manifestosu, 2015.
AK PARTİ:	2018 Haziran Seçim Manifestosu, 2018.
Akşener, Meral:	“Meral Akşener Rize’de Konuştu”, 08.06.2018, (Çevrimiçi) https://iyiparti.org.tr/haber/meral-aksener-rizede-konustu ., 16 Nisan 2019.
Aktan, Sertaç:	“14 AB ülkesi Akdeniz’de kurtarılan göçmenleri paylaşacak”, Euronews, https://tr.euronews.com/2019/07/23/14-avrupa-birligi-ulkesi-akdeniz-de-kurtarilan-gocmenleri-paylasacak , 09 Kasım 2019.
Aktan, Sertaç:	“AB, Sınır Güvenlik Ajansı’nın personel sayısını 2027’ye kadar iki katına çıkaracak”, Euronews, (Çevrimiçi) https://tr.euronews.com/2019/09/04/ab-sinir-guvenlik-ajansinin-personel-sayisini-2027-ye-kadar-iki-katina-cikaracak , 10 Ekim 2019.

Al Jazeera:	“Hungarian PM: We don’t want more Muslims”, (Çevrimiçi) https://www.aljazeera.com/news/2015/09/refugees-hungary-train-station-150903064140564.html , 8 Şubat 2017.
Albertazzi, Daniele, Duncan McDonnell:	“Introduction: The Sceptre and the Spectre”, Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy, (ed.) Daniele Albertazzi, Duncan McDonnell, Palgrave Macmillan, 2008, s. 1-14.
Alexseev, Mikhail:	Immigration Phobia and the Security Dilemma: Russia, Europe and the United States, Cambridge University Press, New York, 2005.
Altındağ, Onur, Neeraj Kaushal:	“Do Refugees Impact Voting Behavior in the Host Country? Evidence from Syrian Refugee Inflows in Turkey”, Discussion Paper Series-Institute of Labour Economics, Initiated by Deutsche Foundation, Haziran 2017.
Anckar, Carsten:	“On the Applicability of the Most Similar Systems Design and the Most Different Systems Design in Comparative Research”, International Journal of Social Research Methodology , C. 11, S. 5, 2008, s. 389–401.
Anselmi, Manuel:	Populism: An Introduction, Routledg, New York, 2018.
Arditi, Benjamin:	“Populism as an Internal of Democratic Politics”, ed. Francisco Panizza, Populism and the Mirror of the Democracy, ed. Francisco Panizza, Verso, London, 2005, s. 72-98.
Arditi, Benjamin:	Liberalizmin Kısırlarında Siyaset, Çev. E. Ayhan, Metis Yayınları, İstanbul, 2010.
Aşkar-Karakır, İrem:	“Suriye İç Savaşının AB’ye Yansımaları: Mülteci Sorunu ve Uluslararası Terörizm”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 140-141.

Aust, Anthony:	Handbook of International Law, Cambridge University Press., Cambridge, 2010.
Baker, Paul:	“Acceptable bias? Using corpus linguistics methods critical discourse analysis”, Critical Discourse Studies, C. 9, S. 3, Ağustos 2012, s. 247-256.
Balcı, Şükrü, Onur Bekiroğlu:	“İçerik Anlama Giden Bir Tünel Olarak İçerik Çözümlemesi: 2011 Genel Seçimlerinde AK Parti TV Reklamları Üzerine Bir Tartışma”, Görsel Metin Çözümleme, (ed.) Özlem Güllüoğlu, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2012.
Baldwin, David A.:	“The Concept of Security”, Review of International Studies, C. 23, 1997, s. 5-26.
Balibar, Etienne, Immanuel Wallerstein:	İrk, Ulus, Sınıf: Belirsiz Kimlikler, Çev. Nazlı Ökten, İstanbul, Metis Yayınları, 2007.
Balta Paker, Evren:	“Güvenlik Endüstrisi ve Güven(siz)liğin İnşası”, Toplum ve Bilim, S. 115, 2009, s. 204-225.
Balzacq, Thierry:	“The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context”, European Journal of International Relations, C. 11, S. 2, 2005, s. 171-201.
Baylis, John, Steve Smith, Patricia Owens:	The Globalization of World Politics, Oxford University Press, 2008.
Baysal, Başar Baysal, Lülecî, Çağla	“Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi”, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Yıl: 11, S. 22, Ekim 2015, s. 61-96.

BBC News:	“Italian PM Matteo Renzi condemns ‘new slave trade’ in Mediterranean”, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/news/av/world-europe-32374027/italian-pm-matteo-renzi-condemns-new-slave-trade-in-mediterranean , 29 Nisan 2018.
BBC News:	“Migrant crisis: EU ministers approve disputed quota plan”, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/news/world-europe-34329825 , 23 Mayıs 2018.
BBC News:	“Almanya’da Merkel 4. kez genel seçimi kazandı, AfD yüzde 13 oyla Meclis’e girdi”, (Çevrimiçi), http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41380859 , 10 Ocak 2018.
BBC News:	Hungary passes ‘Stop Soros’ law banning help for migrants”, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/news/world-europe-44546030 , 10 Aralık 2018.
BDP:	2011 Seçim Manifestosu, 2011.
Beard, Stephen:	“Immigration issue dominates Italian elections,” (Çevrimiçi) https://www.marketplace.org/2018/03/01/immigration-issue-dominates-italian-elections/ , 28 Ekim 2019.
Beck, Ulrich:	Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru, Çev. Kazım Özdoğan, İstanbul, İthaki Yayınları, 2011.
Belge, Murat:	“Siz isterseniz...” Popülizm Üzerine Yazılar, İletişim Yayınları, İstanbul, 2018.
Benoit, Bernard:	Social-Nationalism: An Anatomy of French Euroscepticism, Ashgate, Brookfeild, 1998.
Bernhar, Laurent, Hanspeter Kriesi:	“Populism in election times: a comparative analysis of 11 countries in Western Europe”, West European Politics, C: 42, S. 6, 2019, s. 1188-1208.

Betz, Hans-Georg, Susi Meret:	“Revisiting Lepanto: the political mobilization against Islam in contemporary Western Europe”, Patterns of Prejudice, C. 43, S. 3, 2009, s. 313-334.
Bigo, Didier:	“Migration and Security”, Controlling a New Migration World, (ed.) Virginie Guiraudon, Christian Joppke, Routledge, Londra, 2001.
Birleşmiş Milletler:	States Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol, (Çevrimiçi), https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b73b0d63.pdf , 12 Nisan 2020.
Birleşmiş Milletler:	United Nations Security Council Resolution 1566, “Threats to international peace and security caused by terrorist acts”, 2004.
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Tesilciliği,	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme , 1951, madde 33.
BMMYK Türkiye Temsilciliği:	Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme, https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2020/01/Multecilerin-Hukuki-Durumuna-Iliskin-Sozlesme.pdf
Booth, Ken:	“Security and Self: Reflections of a Fallen Realist”, Keith Krause and Michael C. Willams (ed.), Critical Security Studies: Concepts and Cases, University of Minnesota Press, Minneapolis, s. 83-120.
Booth, Ken:	Theory of World Security, Cambridge University Press, 2008.
Bostan, Hakan:	“Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Uyum, Vatandaşlık ve İskan Sorunu”, The Journal of Migration Studies, C. 4, S. 2, 2018, s. 38-88.

Bozkaya, Özge Bozkaya, Ali Kıncal:	“Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye’nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi”, The Journal of Migration Studies, C. 4, S. 2, 2018, s. 90-126.
Brown, Stephen, Robin Pomeroy:	“Italy’s Prodi resigns after losing Senate vote”, The Reuters, (Çevrimiçi) https://www.reuters.com/article/us-italy-government-resignation/italys-pm-prodi-resigns-after-losing-senate-vote-idUSRAT00352920080124 , 26 Ekim 2018.
Brubaker, Rogers:	“Why Populism?”, (ed.) Gregor Fitz, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Volume 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 27-46.
Buzan, Barry, Lene Hansen (ed.):	International Security, Sage Publications, 2007.
Buzan, Barry, Ole Weaver, Javk De Wilde:	Security: A New Fraework for Analysis, Lynne Reinner Publications, Boulder, 1998.
Buzan, Barry:	People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era, Boulder: Lynne Reinner Publications, 1991.
Caiani, Manuela:	“The populist parties and their electoral success: different causes behind different populisms? the case of the Five-star Movement and the LEague”, Contemporary Italian Politics, C. 11, S. 3, 2019, s. 236-250.
Cambridge Dictionary:	“Eurosceptic”, (Çevrimiçi) https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/eurosceptic , 3 Şubat 2019.

Canovan, Margaret:	“Trust the people! Populism and the two faces of democracy”, Political Studies, 1999, s. 2-16.
Canovan, Margaret:	Populism, Harcount Brace Jovanich, New York, 1981.
Caponio, Tiziana, Teresa M. Cappiali:	“Italian Migration Policies in Times of Crisis: The policy Gap Reconsidered”, South European Society and Politics, 2018, C 23, S 1, 2018, s. 115-132.
Carrera, Sergio, Steven Blockmans, Daniel Gros, Elspeth Guild:	“The EU's Response to the Refugee Crisis Taking Stock and Setting Policy Priorities”, CEPS Essay, No. 20, 16 December 2015.
CDL:	2006 Seçim Manifestosu, 2006.
CEEIdentity:	“Hungarian Democratic Forum”, (Çevrimiçi) http://www.ceeidentity.eu/database/manifestoesoun/hungarian , 28 Ekim 2019.
Ceran, Ahmet:	“Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısına İnsan Hakları Düzleminden Alternatif Bir Bakış: Türkiye ‘Güvenli Ülke’ midir?”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
CHP:	2007 Seçim Manifestosu, 2007.
CHP:	2011 Seçim Manifestosu, 2011.
CHP:	2015 Haziran Seçimi Manifestosu, 2015.
CHP:	2015 Kasım Seçimi Manifestosu, 2015.
CHP:	2018 Haziran Seçimi Manifestosu, 2018.

Colliot-Thélène, Catherine:	“Populism as a conceptual problem”, (ed.) Gregor Fitz, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 17-26.
Combos, Cindy C.:	Terorism in the Twenty-First Century, Longman, 2011.
Council of the European Union:	“Justice and Home Affairs Council, 22 September 2015: Main results”, (Adalet ve İçişleri Konseyi’nin 22 Eylül 2015’te Brüksel’deki mülteci kriziyle ilgili önemli noktaları), (Çevrimiçi) https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/09/22/ , 11 Mayıs 2018.
Crystal, David:	The Cambridge Ancylopedia, Cambridge University Press, Cambridge, 1990.
Curran, Giorel:	“Mainstreaming populist discourse: the race-conscious legacy of neo-populist parties in Australia and Italy”, Patterns of Prejudice, Vol. 38, No.1, 2004, s. 37-55.
Çalışkan, Arzu Sarı, Özden Yalçinkaya Alkar:	“The Attitudes towards Syrians Living in Turkey: A Scale Development”, The Journal of Migration Studies, C. 4, S. 2, 2018, s. 10-36.
Çomu, Tuğrul, İslam Halaiqa:	“Web içeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi”, Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri, (ed.) Mutlu Binark, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014.
d’Appollonia, Ariane Chebel:	Frontiers of Fear: Immigration and Insecurity in the United States and Europe, Ithaca, Cornell University Press, New York, 2012.
D’emilio, Frances:	“Italy’s Berlusconi: 600,000 migrants ‘ready’ to commit crime”, The Times of Israel, (Çevrimiçi) https://www.timesofisrael.com/italys-berlusconi-600000-migrants-ready-to-commit-crime/ , 4 Nisan 2018.

Daily News Hungary:	“Opposition Democratic Coalition to stay with European Socialists and Democrats”, (Çevrimiçi), https://dailynewshungary.com/opposition-democratic-coalition-to-stay-with-european-socialists-and-democrats/ , 25 Ekim 2019.
Daily News Hungary:	“Dialogue for Hungary (Párbeszéd Magyarorszáért), (Çevrimiçi) https://dailynewshungary.com/tag/dialogue-for-hungary/ , 25 Ekim 2019.
European Election Database:	Dataset: Italy: Parliamentary Election 2008, (Çevrimiçi) http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2FITPA2013&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2FITPA2013_C1&top=yes , 22 Ekim 2019.
De La Torre:	The Promise and Perils of Populism: Global Perspectives, Lexington: The University Press of Kentucky.
Demirkan, Tarık:	“Grafiklerle: Avrupa’da göçmen karşıtlığının en yüksek olduğu ülkeler”, BBC News, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43392262 , 16 Nisan 2018.
Derida, Jacques:	Marx’ın Hayaletleri: Borç Durumu, Yas Çalışması ve Yeni Enternasyonal, Çev. Alp Tümertekin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2007.
Deutsche Welle Türkçe:	“Türkiye’den Yunanistan’a geçen sığınmacı sayısı azaldı”, (Çevrimiçi) https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyeden-yunanistana-ge%C3%A7ens%C4%B1%C4%9F%C4%B1nmac%C4%B1-say%C4%B1s%C4%B1-azald%C4%B1/a-19171788 , 20 Ekim 2017.

DW:	“Silvio Berlusconi warns of migrant 'social bomb' in Italy” (Çevrimiçi) https://www.infomigrants.net/en/post/7394/silvio-berlusconi-warns-of-migrant-social-bomb-in-italy , Ağustos 2018.	10
Dinan, Desmond:	Avrupa Birliği Tarihi, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2013.	
DK:	2014 Seçim Manifestosu, 2013.	
DK:	2018 Seçim Manifestosu, 2017.	
Donadio, Rachel:	“Why Is Silvio Berlusconi Back (Again)?”, The Atlantic, (Çevrimiçi) https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/02/silvio-berlusconi-italian-elections/554447/ , 25 Kasım 2019.	
DTP:	2007 Manifestosu, 2007.	
+E:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.	
ECRI:	Annual Report on ECRI’s Activities, covering the period from 1 January to 31 December 2019, Strasbourg, March 2020.	
Edwards, Catherine:	“An introduction to Italy's small political parties”, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20170911/an-introduction-to-italys-small-political-parties , 26 Mayıs 2019.	
Edwards, Catherine:	“Political cheat sheet: Understanding Silvio Berlusconi’s Forza Italia party”, The Local It, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20180215/italian-election-2018-silvio-berlusconi-forza-italia , 24 Mayıs 2019.	
EGYÜTT:	2014 Seçim Manifestosu, 2014.	
EGYÜTT:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.	

Election Guide:	Election for Hungarian National Assembly 2018, (Çevrimiçi), http://www.electionguide.org/elections/id/3050/ , 18 Kasım 2020.
Election Guide:	Hungary 2010 Election, (Çevrimiçi) http://www.electionguide.org/elections/id/2458/ , 20 Kasım 2018.
Erçetin, Tuğçe, Emre Erdoğan:	“How Turkey’s repetitive elections affected the populist tone in the discourses of the Justice and Development Party Leaders”, Philosophy and Social Criticism, Vol. 44, S. 4, 2018, s. 382-398.
Erdoğan, Recep Tayyip:	“44. Muhtarlar Toplantısında Yaptıkları Konuşma”, 24.01.2018, (Çevrimiçi) https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/89317/44-muhtarlar-toplantisinda-yaptiklari-konusma ., 23 Mart 2019.
Eren, Selvi:	Küreselleşme tartışmaları Ekseninde AB Şüpheciliği ve Popülizmin Avrupa Bütünleşmesine Etkileri, İktisadi Kalkınma Vakfı, Ağustos 2017.
EQUINET:	“Counter Islamophobia KIT”, (Çevrimiçi) https://equineteurope.org/2018/counter-islamophobia-kit/ , 2 Şubat 2019.
European Parliament:	European election results – Hungary - 2019 (Çevrimiçi) https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/national-results/hungary/2019-2024/ , 5 Ocak 2020.
EU:	Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision 2005/671/JHA
Faist, Thomas:	“Extension du domaine de la lutte’: International Migration and Security before and after September 11, 2001”,

	International Migration Review, C. 36, S. 1, Bahar, 2002, s. 7-14.
Farmer, Alice:	“Non-Refoulement and Jus Cogens: Limiting Anti-Terror Measures That Threaten Refugee Protection”, Georgetown Immigration Law Journal, 2008, C. 23, S. 1, s.1-38.
FDI:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
FDI:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
FI:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
FIDESZ-KDNP:	2006 Seçim Manifestosu, 2006.
FIDESZ-KDNP:	2010 Seçim Manifestosu, 2010.
Filc, D.:	“Post-Populism: Explaining Neo-Liberal Populism Through th Habitus”, Journal of Political Ideologies, C. 16, S. 2, 2011, s. 221-238.
Fitzi, Gregor:	“An ideal-typical assessment”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 47-61.
Foucault, Micheal:	“Ders Özetleri: 1970-1982”, Cogito-2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1993.
Freedden, M.:	“After Brexit Referendum: revisiting populism as an ideology”, Journal of Political Ideologies, C. 22, S. 1, 2017, s. 1-11.
Frost, Diane:	“Islamophobia: Examining causal links between the media and ‘race hate’ from below”, International Journal of Sociology and Social Policy, C. 28, S. 11/12, 2008, s. 564-578.

Gafney, John:	Political Parties and the European Union, Routledge, London, 1996.
Galantai, Zoltan:	(Çevrimiçi) https://www.alamy.com/budapest-hungary-april-4-2018-hungarian-government-billboard-anti-immigration-campaign-say-stop-the-refugees-immigration-image178821888.html , 13 Mart 2020.
Garzia, Diego:	“The Italian election of 2018 and the first populist government of Western Europe”, West European Politics, C. 42, S. 3, 2019, s. 670-680.
German Marshall Fund:	Transatlantic Trends: Immigration, Washington D.C., (Çevrimiçi) http://trends.gmfus.org/files/archived/immigration/doc/TTI_2008_Final.pdf , 7 Şubat 2020.
Giuffrida, Angela:	“Berlusconi pledges to deport 600,000 illegal immigrants from Italy”, The Guardian, (Çevrimiçi) https://www.theguardian.com/world/2018/feb/05/berlusconi-pledges-to-deport-600000-illegal-immigrants-italy-election , 25 Nisan 2018.
Global Security:	Hungary - 2010 Election, Global Security, (Çevrimiçi) https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-politics-2010.htm , 22 Ekim 2019.
Global Security:	Hungary - Political Parties, (Çevrimiçi) https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-political-parties.htm , 23 Ekim 2019.
Global Security:	İmparatorluklar Çağı, Dost Kitabevi, Ankara, 2017.
Hoffmann, Stanley:	Hungary-Political Parties”, https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-political-parties.htm , 22 Ekim 2019.

Grant, John P., J. Craig Barker (ed.):	Encyclopaedic Dictionary of International Law, Oxford University Press, 2009.
Green, Alex:	“Former Italian PM Berlusconi calls immigration a ‘social bomb ready to explode in Italy’ as he pledges to deport 600,000 illegal migrants if he’s re-elected”, Dailymail, (Çevrimiçi) https://www.dailymail.co.uk/news/article-5353441/Berlusconi-deport-600K-illegal-migrants-elected.html , 5 Mart 2019.
Grillo, Beppe:	www.ilblogdellestelle.it .
Guterres, António:	“Racism, xenophobia, anti-Semitism or Islamophobia are poisoning our societies”, UN News, (Çevrimiçi) https://news.un.org/en/story/2017/08/563412-racism-xenophobia-anti-semitism-or-islamophobia-are-poisoning-our-societies-un , 5 Ocak 2018.
Gülcan, Yaprak, Sedef Akgüngör, Yeşim Kuştepe:	“Giriş”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
Gürpınar, Öykü:	“Mülteciler İnsanlığın Neresinde”, Mülteciler, Teorik Bakış, S. 10, Mart 2018, s. 77-96.
Haas, Ernst:	Europe: Political, Social and Economic Forces: 1950-1957, Stanford University Press, Stanford, 1958.
Habermas, Jürgen:	Legitimation Crisis, Beacon Press, Boston, 1975.
Habermas, Jürgen:	“Why Europe needs a Constitution”, New Left Review, C. 11, 2001, s. 5-26.
Hathaway, James C.:	The Rights of Refugees under International Law, Cambridge University Press., Cambridge, 2005.
HDP:	2015 Haziran Seçim Manifestosu, 2015.

HDP:	2015 Kasım Seçimi Manifestosu, 2015.
HDP:	2018 Haziran Seçim Manifestosu, 2018.
Heywood, Andrew:	Siyaset, Adres Yayınları, Ankara, 2007.
Horvath, Milena Horvath:	“Time Is Running out for Hungarian Democracy”, Heinrich-Böll-Stiftung, (Çevrimiçi) https://eu.boell.org/en/2018/04/12/time-running-out-hungarian-democracy , 16 Haziran 2018.
Huntington, Samuel P.:	“Medeniyetler Çatışması mı?”, (der.) Murat Yılmaz, Medeniyetler Çatışması, Vadi Yayınları, 1995, s. 23-51.
Ibsen, Malte Frøslee:	“The Populist Conjuncture: Legitimation Crisis in the age of Globalized Capitalism”, Political Studies, C. 67, S. 3, 2019, s. 795-811.
Inglehart Ronald F., Pippa Norris:	Populism: Its Meaning and National Character, London, 1969.
Inter-Parliamentary Union:	Hungary Országgyűlés (National Assembly) Elections in 2006, (Çevrimiçi) http://archive.ipu.org/parline-e/reports/arc/2141_06.htm , 22 Mart 2020.
Ionescu, Ghita, Ernest Gellner, (ed.):	Populism: Its Meaning and National Character, London, 1969.
Islam, M., M. Bhuiyan, (ed.):	An Introduction to International Refugee Law, Brill Nijhoff, Leiden, 2013.
İnce, Muharrem:	“İnce: Kamu bankalarını yeniden düzenleyeceğiz”, 20.06.2018, (Çevrimiçi) https://www.memurlar.net/haber/757018/ince-kamu-span-

	class-keyword-bankalar-span-ini-yeniden-duzenleyecegiz.html ., 26 Mart 2019.
İYİ Parti:	2018 Haziran Seçimi Manifestosu, Mayıs 2018.
Jobbik:	2010 Seçim Manifestosu, 2010.
Jobbik:	2014 Seçim Manifestosu, 2014.
Jobbik:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
Jozsef, Eric:	“The “More Europe” party”, (Çevrimiçi) https://voxeurop.eu/en/the-more-europe-party/ , 07 Ağustos 2018.
Kalaycıoğlu, Ersin:	“Siyaset Biliminde Bilimsel Kavramlaştırma ve Ölçüm”, (ed.) Ali Çarkoğlu, Uluslararası İlişkilerde Araştırma Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013, s. 2-26.
Kaltwasser, Cristobal Rovira:	“How to define populism ? Reflections on a contested concept and its (mis)use in the social sciences”, (ed.) Fitzi Gregor, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Volume 1, Routledge, London- New York, 2019, s. 62-78.
Kaminski, Matthew:	‘All the terrorists are migrants’ (Çevrimiçi) https://www.politico.eu/article/viktor-orban-interview-terrorists-migrants-eu-russia-putin-borders-schengen/ , 23 Kasım 2017.
Kaya, Ayhan:	“Avrupa’da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak”, COHERE, Çalışma Paketi 2, Kritik Analiz Aracı 2, 2017.

Kaya, Ayhan:	“Euro-Türkler, Kuşaklararası Farklılıklar, İslam ve Entegrasyon Tartışmaları”, The Journal of Migration Studies, 2015, C. 1, S. 1, 2015, s. 44-79.
Kaya, Ayhan:	“Islamophobia”, The Oxford Handbook of European Islam, (ed.) Cesari, Jocelyne Cesari, 2014.
Kaya, Ayhan:	“‘Islamophobia’ as an Ideology in the West: Scapegoating Migrants of Muslim Origin”, An Anthology of Migration and Social Transformation, . (ed.) Amelina A., Horvath K., Meeus B., IMISCOE Research Series. Springer, 2016.
Kaya, Ayhan:	“Türkiye ve Avrupa Birliği Bağlamında Mülteciler”, Teorik Bakış, S. 10, Mart 2018, s. 41-62.
Kaya, Ayhan, Bianca Kaiser:	“Küresel Finansal Kriz, Mülteci Krizi Ve İslamofobizm Bağlamında Türkiye-AB İlişkileri”, Hukuki, Siyasi ve İktisadi Yönleriyle Avrupa Bütünleşmesinde Son Gelişmeler ve Türkiye-AB İlişkileri ATAUM 30. Yıl Armağanı, 2018, s. 407-434.
Kaya, Gözde:	“AB’de Yeni Bir Ortak Sığınma Sistemine Doğru: Dublin Sisteminin Reformu”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
Keszhelyi, Christian:	“Lázár: Orbán Would Repay Scholarship In Snub Of Soros”, Budapest Business Journal , (Çevrimiçi) https://bbj.hu/budapest/culture/history/lazar-orban-would-repay-scholarship-in-snub-of-soros , 15 Mayıs, 2018.
Klabbers, Jan:	International Law, Cambridge University Press., Cambridge, 2013.
Kopecky, Petr, Cas Mudde:	“Two Sides of Euroscepticism Party Positions on European Integration in East Central Europe”, European Union Politics, Vol: 3, No: 3, Eylül 2002.

Koyuncu, Hüseyin:	“Salvini, Akdeniz'de göçmen kurtarıp İtalya'ya getirilenlere para cezası istiyor”, Euronews, (Çevrimiçi) https://tr.euronews.com/2019/05/13/salvini-akdeniz-de-gocmen-kurtarip-italya-ya-getirilenlere-para-cezasi-istiyor , 20 Ağustos 2019.
Krause, Keith, Micheal Williams:	“Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods”, Mershon International Studies Review, C. 40, S. 2, s. 229-254.
Küçük, Bahtiyar:	“AB'den göçmen konusunda iş birliği yapmayan ülkelere vize cezası”, Euronews, https://tr.euronews.com/2019/06/11/ab-den-gocmen-konusunda-is-birligi-yapmayan-ulkelere-vize-cezasi , 09 Kasım 2019.
L:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
L'Unione:	2006 Seçim Manifestosu, 2006.
Laclau, Ernesto:	On Populist Reason, aktaran Chantal Mouffe, Sol Popülizm, Çev. Aybars Yanık, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.
Laclau, Ernesto:	Politics and Ideology in Marxist Theory, London, 1977.
Laclau, Ernesto:	“Populism: What's in a Name?”, ed. Francisco Panizza, Populism and the Mirror of the Democracy, (ed.) Francisco Panizza, Verso, London, 2005.
Lazadiris, Gabriella:	“Introduction”, Security, Insecurity and Migration in Europe, (ed.) Gabriella Lazadiris, Farnham Surrey, Ashgate, UK, 2011.
Leszczyński, Adam:	“Poles don't want immigrants. They don't understand them, don't like them”, The Guardian, (Çevrimiçi) https://www.theguardian.com/world/2015/jul/02/pires-dont-

	want-immigrants-they-dont-understand-them-dont-like-them , 7 Nisan 2017.
LN:	2008 Seçim Manifestosu, 2008.
LeU:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
LMP:	2010 Seçim Manifestosu, 2010.
LMP:	2014 Seçim Manifestosu, 2014.
LMP:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
LN:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
Luxmoore, Jonathan:	“Churches Divided On Hungary’s New Religion Law”, Huffpost, (Çevrimiçi) https://www.huffpost.com/entry/hungary-religion-law_n_902032 , 9 Kasım 2017.
M5S:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
M5S:	2018 Seçim Manifestosu içinde MoVimento 5 stelle-Programma Ambiente, 2018.
Mackert, Jürgen:	“Introduction: Is there such a thing as populism?”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Volume 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 1-15.
Mackert, Jürgen:	“We the people”: Liberal and organic populism, and the politics of social closure”, (ed.) Gregor Fitzi, Jürgen Mackert, Byran S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Volume 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 91-108.
Mandacı, Nazif, Gökay Özerim:	“Uluslararası göçlerin bir güvenlik konusuna dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün

	Güvenlikleştirilmesi”, Uluslararası İlişkiler, C. 10, S. 9, 2013, s. 105-130.
Manifesto Project:	https://manifesto-project.wzb.eu/ .
Marranci, Gabriele:	“Multiculturalism, Islam and the clash of civilisations theory: rethinking Islamophobia”, Culture and Religion: An Interdisciplinary Journal, C. 5, S. 1, 2004, s. 105-117.
Maryniak, Irena:	The Polish plumber and the image game”, Eurozine, (Çevrimiçi), https://www.eurozine.com/the-polish-plumber-and-the-image-game/ , 2 Şubat 2018.
Mastropaolo, Alfio Mastropaolo:	“Popitics against Democracy: Party Withdrawal and Populist Breakthrough”, (ed.) Dainele Albertazzi, Duncan McDonnell, Twenty-First Century Populism, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 30-49.
Mazzoleni, Gianpeitro:	“Populism and the Media”, ed. Dainele Albertazzi, Duncan McDonnell, Twenty-First Century Populism, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 49-66.
MDF:	2006 Seçim Manifestosu, 2006.
Menekşe, Talip:	“Türk Uluslararası Koruma Sisteminde Karar Merkezleri”, The Journal of Migration Studies, C. 4, S. 2, 2018, s. 190-231.
Messina, Antohny M.:	“Securitizing Immigration in the Age of Terror”, World Politics, C. 66, S. 3, Temmuz 2014, s. 530-539.
MHP:	2007 Seçim Manifestosu, Temmuz 2007.
MHP:	2011 Seçim Manifestosu, 2011.
MHP:	2015 Haziran Seçim Manifestosu, 2015.
MHP:	2015 Kasım Seçim Manifestosu, 2015.

MHP:	2018 Haziran Seçim Manifestosu, 2018.
Mischke, Judith:	“Open Society takes Hungary to court over ‘Stop Soros’ law”, POLITICO , (Çevrimiçi) https://www.politico.eu/article/open-society-takes-hungary-to-court-over-stop-george-soros-law-asylum-seekers-ecj/ , 2 Şubat 2019.
Miş, Nebi:	“Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi”, Akademik İncelemeler Dergisi, C. 6, S. 2, s. 345-385.
Mitrany, David:	A Working Peace System, Quadrangle, Chicago, 1966.
Moffitt, B.:	The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation, Stanford, California: Stanford University Press, 2016.
Momentum:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
Moore, Will H. Moore, David A. Siegel:	A Mathematics Course for Political and Social Research, Princeton University Press, United States of America, 2013, s. 3-4.
Morgan, Glyn:	The Idea of a European Superstate: Public Justification and European Integration, Princeton University Press, New Jersey, 2005.
Mosca, Lorenzo, Filippo Troncon:	“Beyond left and right: the eclectic populism of the Five Star Movement”, West European Politics, C. 42, S. 6, 2019, s. 1258-1283.
Mouffe, Chantal:	“The “End of Politics” and the Challenge of Right-wing Populism”, (ed.) Francisco Panizza, Populism and the Mirror of the Democracy, ed. Francisco Panizza, Verso, London, 2005, s. 50-71.
Mouffe, Chantal:	Sol Popülizm, Çev. Aybars Yanık, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.

MSZP:	2006 Seçim Manifestosu, 2006.
MSZP:	2010 Seçim Manifestosu, 2010.
MSZP:	2014 Seçim Manifestosu, 2013.
MSZP:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
Mudde, Cas:	“A Populist Zeitgeist”, Government and Opposition, Vol. 39, S. 4, 2004 , s. 541-563.
Mudde, Cas:	“In the Name of Peasantry, the Proletariat, and the People: Populisms in Eastern Europe”, East European Politics&Societies, C. 15, S. 1, 2000, s. 33-53.
Mudde, Cas, C. R. Kaltwasser:	“Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America”, Government and Opposition, C. 48, S. 2, 2013, s. 147-174.
Mudde, Cas, C. R. Kaltwasser:	Populism: A Very Short Introduction, Oxford University Press, Oxford-New York, 2017.
Müller, Jan-Werner:	Popülizm Nedir?, Çev. O. Yıldız, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017.
Mülteciler Derneği:	“Türkiye’deki Suriyeli Sayısı”, Ocak 2021, (Çevrimiçi) https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/#:~:text=Bu%20say%C4%B1%20ge%C3%A7en%20ay%20(31,%20C6's%C4%B1%20kamplarda%20ya%C5%9F%C4%B1yor.&text=13%20Ocak%202021%20tarihi%20itibar%C4%B1yla%20%C5%9Fehirlerde%20ya%C5%9Fayan%20Suriyeli%20say%C4%B1s%C4%B1%20203,bin%2017%20ki%C5%9Fi%20olarak%20a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1 , 1 Şubat 2021.

Mülteciler Derneği:	“Türkiye’deki Suriyeli Sayısı Aralık 2018”, (Çevrimiçi), https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi-aralik-2018/ , 23 Mart 2019.
NATO:	AAP-06 Glossary of Terms and Definitions, Edition 2019.
NCI-UDC:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
Neuman, W. Lawrence:	Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1, Yayın Odası, Ankara, 2006, s. 64-70.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Hungary - Parliamentary Elections”, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parliamentary_elections.html , 22 Kasım 2019.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Hungary - Political parties,” (Çevrimçi) https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parties.html , 14 Kasım 2019.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Hungary-Political parties,” (Çevrimçi) https://nsd.no/european_election_database/country/hungary/parties.html , 14 Kasım 2019.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Italy - Parliamentary Elections,” (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parliamentary_elections.html , 11 Kasım 2019.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Italy - Political parties”, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/italy/parties.html , 22 Kasım 2020.
Norsk Senter for Forskningsdata:	“Turkey - Political parties”, (Çevrimiçi), https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parties.html , 23 Aralık 2019.

Norsk Senter for Forskningsdata:	“Turkey Parliamentary Elections”, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parliamentary_elections.html , 12 Kasım 2017.	
Noticias:	“Naufraga un pesquero con 700 inmigrantes a bordo cerca de la costa de Libia”, (Çevrimiçi) https://www.antena3.com/noticias/mundo/naufraga-barco-700-inmigrantes-190-kilometros-lampedusa_20150419571dee426584a8abb5822ab3.html , 29 Nisan 2018.	
NSD:	Turkey-Political parties, (Çevrimiçi) https://nsd.no/european_election_database/country/turkey/parties.html , 23 Aralık 2019.	
O'Reilly, Ciaran:	“Primetime Patriotism: News Media and the Securitization of Iraq”, Journal of Politics and Law, C. 1, S. 3. s. 1-7.	
Oranlı, İmge:	“Biyo-Politikanın Doğuşu ve Foucaultcu Eleştirisi”, Cogito, S. 70-71, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 39-51.	
Orban, Viktor:	“İslam dünyasının bizi istila etmesini engelledik”, Euro News, (Çevrimiçi), https://tr.euronews.com/2018/02/19/viktor-orban-islam-dunyas-n-n-bizi-istila-etmesini-engelledik , 22 Mart 2018.	
Orban, Viktor:	“Soros Network’ behind Migration in the Balkans,” Hungary Today, (Çevrimiçi) https://hungarytoday.hu/orban-soros-network-behind-migration-in-the-balkans/ , 28 Ekim 2019.	
Orban, Viktor:	“A 2014-es évértékelő beszéd”, (Çevrimiçi) https://mandiner.hu/cikk/20140217_orban_viktor_a_2014_es_evertekelo_beszed , 28 Kasım 2018.	
Orban, Viktor:	“Prime Minister Viktor Orbán’s speech at the 27th Congress of Fidesz – Hungarian Civic Union”, Kasım 2017, (Çevrimiçi) https://2015-2019.kormany.hu/en/the-prime-	

	<u>minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-27th-congress-of-fidesz-hungarian-civic-union</u> , 22 Ekim 2019.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Report, Macaristan 11 Nisan 2010 Parlamenter Seçimleri, 9 Ağustos 2010, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Final Report, İtalya 4 Mart 2018 Parlamenter Seçimleri, 6 Haziran 2018, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Report, İtalya 9-10 Nisan 2006 Parlamenter Seçimleri, 9 Haziran 2006, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Report, İtalya 13-14 Nisan 2008 Parlamenter Seçimleri, 5 Eylül 2008, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Limited Election Observation Mission Final Report, Macaristan 6 Nisan 2014 Parlamenter Seçimleri, 11 Temmuz 2014, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Limited Election Observation Mission Final Report, Macaristan 8 Nisan 2018 Parlamenter Seçimleri, 27 Haziran 2018, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Report, Türkiye 22 Temmuz 2007 Erken Parlamenter Seçimleri, 27 Kasım 2007, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Election Assessment Mission Report, Türkiye 12 Haziran 2011 Parlamenter Seçimleri, 31 Ekim 2011, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Limited Election Observation Mission Final Report, Türkiye 7 Haziran 2015 Parlamenter Seçimleri, 18 Ağustos 2015, Warsaw.
OSCE/ODIHR:	Limited Election Observation Mission Final Report, Türkiye 1 Kasım 2015 Erken Parlamenter Seçimleri, 28 January 2016, Warsaw.

OSCE/ODIHR:	Seçim Gözlem Heyeti Sonuç Raporu, Türkiye 24 Haziran 2018 Erken Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçimleri, 21 Eylül 2018, Varova.
OSCE/ODIHR:	Needs Assessment Mission Report, İtalya 24-25 Şubat 2013 Erken Parlamenter Seçimleri, 22 Ocak 2013, Warsaw.
Oxford Dictionary:	“Euroskeptic”, (evrimii) https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/eurosceptic_1?q=Eurosceptic , 3 Şubat 2019.
Öner, Selcen:	“Avrupa’da Mülteci Krizi ve Aşırı Sağın Yükselişİ: Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Almanya için Alternatif (AfD) Partisi ve PEGIDA Hareketi Örnekleri”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliğı, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
Övgü, Pınar:	“Malta ve İtalya, 300’den fazla göçmeni taşıyan yardım gemisine liman açmıyor”, BBC News, (evrimii) https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46659219 , 5 Mayıs 2019.
Özer, Yonca:	“Mülteci Sorununun Türkiye-AB İlişkilerine Yansımaları”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliğı, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
Özerim, Mehmet Gökay, Deniz Eroğlu, Pınar Yazgan:	“Editörden: Çatışma ve Kriz Sürecinde Yoğun Kitlesel Akışlara Uluslararası Toplumun Bir Cevabı Olarak Küresel Göç ve Mülteci Mutabakatları”, Göç Dergisi, C. 6, S. 1, 1-10 Mayıs 2019.
Özmkas, Utku:	“Foucault: İktidardan Biyoiktidara”, Cogito, S. 70-71, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012.

Panizza, Francisco:	“Introduction”, Populism and the Mirror of the Democracy, (ed.) Francisco Panizza, Verso, London, 2005, s. 1-31.
Pappas, T. S.:	“Modern Populism: Research Advances, Conceptual and Methodological Pitfalls, and the Minimal Definition”, Politics: Oxford Research Encyclopedias, s. 13-15.
Party of the Month-LMP:	“Security as Hegemony”, Alternatives, C. 21, S. 3, s. 283-302.
Pasha, Mustapha Kamal:	Yumuşak Güç, BB101 Yayınları, Ankara, 2017.
Pasquino, Gianfranco:	“Twenty-First Century Populism”, Populism and Democracy, Palgrave Macmillian, New York, 2008, s. 15-30.
PD:	2008 Seçim Manifestosu, 2008.
PD:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
PD:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
PDL:	2008 Seçim Manifestosu, 2008.
PDL:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
Phizacklea, Annie:	“Concluding Remarks: State Security versus the Security of Migrants: The Unbalanced Contest”, (ed.) Gabiralle Lazadiris, Security, Insecurity and Migration in Europe, Farnham, Ashgate, UK, 2011.Open Knowledge Repository (Çevrimiçi), https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29001 , Erişim tarihi, 18 Temmuz 2019.
Pınar, Övgü:	“İtalya seçimlerinde kim, kimdir?” BBC News, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43259116 , 22 Ekim 2018.

Pirro, Andrea LP, Paul Taggart, Stijn van Kessel:	“The populist politics of Euroscepticism in times of crisis: Comparative conclusions”, Politics. 38, C. 3, 2018, s. 378-390.
PM:	2018 Seçim Manifestosu, 2018.
PM:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
Priester, K.:	“Definitionen und Typologien des; Populismus”, Soziale Welt, C. 62, 2011, s. 185-198.
Prins, Gwyn:	“We should be with Europe but not of it... linked but not combined”, Dailymail, (Çevrimiçi) http://www.dailymail.co.uk/debate/article-2049586/EU-referendum-UK-Europe-it.html , 03 Ocak 2018.
Reyes, Oscar:	“Skinhead Conservatism : A Filled Populist Project”, (ed.) Francisco Panizza, Populism and the Mirror of Democracy, Verso, New York, 2005, s. 104-105. s. 99-117.
Richardson, Lousie:	What Terrorists Want, Understanding the Enemy, Containing the Threat, Random House Trade Paperbacks, New York, 2006.
Ricoeur, Paul:	Söz Edimleri Kuramı ve Etik, Çev. Atakan Altınörs, Asa Kitabevi, Bursa, 2000.
Riishoj, Soren:	“Europeanization and Euroscepticism: Experiences from Poland and the Czech Republic”, Political Science Publications, No: 25, 2010.
Rooduijn, Matthijs:	A Populist Zeitgeist?-The Impact of Populism on Parties, Media and the Public in Western Europe, 2013.
Saatçioğlu, Beken:	“AB’nin Mülteci Krizi: Normlar-Çıkarlar Dikotomisi Üzerinden AB’yi Yeniden Değerlendirmek”, Türkiye AB

	ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017, s. 212-234.
SC:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
Scherer, Steve:	“Italian right’s election promise to deport migrants will be hard to keep”, Reuters, https://www.reuters.com/article/us-italy-election-migrants-deportations/italian-rights-election-promise-to-deport-migrants-will-be-hard-to-keep-idUSKBN1FQ2EN , 9 Temmuz 2018.
SEL:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
Semerci, Pınar Uyan, Emre Erdoğan:	“Türkiye’deki Suriyelileri Düşünürken Sınırları Zorlamak”, Mülteciler, Teorik Bakış, sayı 10, Mart 2018, s. 77-96.
Servantie, Deniz, Emre Ataç:	“Britanya Referandumu Sonrası Avrupa’da Yükselen AB Şüpheciliği”, İKV Yayınları, S.192, İstanbul, Aralık 2016.
SETA:	European Islamophobia Report, 2019, s. 19-21.
Shills, Edward:	The Torment of Secrecy: The Background and Consequences of American Security Policies, Ivan R. Dee, Chicago, 1990.
Skocpol, Theda:	Devletler ve Toplumsal Devrimler, Fransa, Rusya ve Çin’in Karşılaştırmalı Bir Çözümlemesi, İmge Kitabevi, İstanbul, 1979.
SAADET:	2018 Haziran Seçimi Manifestosu, Haziran 2018.
Spinelli, Altiero:	“The Growth of the European Movement Since the Second World War”, European Integration: Selected Reading, (ed.) Micheal Hodges, Harmondsworth, Penguin, 1972.

Stanley, B.:	“The Thin Ideology of Populism”, Journal of Political Ideologies, C. 13, S. 1, 2008, s. 95-110.
Stavrakakis, Y.:	“Populism in Power Syriza’s Challenge to Europe”, Juncture, Vol. 21, S. 4, 2015, s. 275-276.
Stephens, Philip:	“The Brexiters’ ugly campaign to vilify Turks”, Financial Times, (Çevrimiçi), https://www.ft.com/content/f264be32-2cc6-11e6-bf8d-26294ad519fc , 5 Şubat 2018.
Szczerbiak, Aleks:	“Public Opinion and Eastward Enlargement: Explaining Declining Support for EU Membership in Poland”, SEI Working Paper, No: 34, Sussex European Institute, Brighton, Mayıs 2000.
SZDSZ:	2006, Seçim Manifestosu, 2006.
Şimşek, Doğuş:	“Integration of Syrian Refugees in Turkey: Challenges and Opportunities”, Journal of Research in Economics, Politics&Finance, 2019, C. 4, S. 2, s. 172-187.
Şükrü Balcı, Onur Bekiroğlu:	“İçerik Anlama Giden Bir Tünel Olarak İçerik Çözümlemesi: 2011 Genel Seçimlerinde AK Parti TV Reklamları Üzerine Bir Tartışma’,Görsel Metin Çözümleme, ed. Özlem Güllüoğlu,Ütopya Yayınevi, Ankara, 2012, s.269.
Taggart, Paul:	“A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System”, European Journal of Political Research, C. 33, S. 3, Nisan 1998, s. 363-388.
Taggart, Paul:	“Populism and “Unpolitics”, (ed.) Gregor Fiti, Jürgen Mackert, Bryan S. Turner, Populism and the Crisis of Democracy, Routledge, London-New York, 2019, s. 79-87.
Taggart, Paul, Aleks Szczerbiak:	“Opposing Europe: Party Systems and Opposition to the Union, the Euro and Europeanisation”, SEI Working Paper, No: 36, Sussex European Institute, Brighton, Ekim 2000.

Taggart, Paul, Aleks Szczerbiak:	“The Party Politics of Euroscepticism in EU Members and Candidate States”, SEI Working Paper No: 51, Sussex European Institute, Brighton, Nisan 2002.
Taguieff, P.A.:	“Political Science Confronts Populism: From a Conceptual Mirage to a Real Problem, 1995, S. 9-43.
T.C. Dış İşleri Bakanlığı:	“Türkiye-AB Arasında 18 Mart’ta Varılan Mutabakata İlişkin Soru-Cevaplar”, (Çevrimiçi) http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-arasinda-18-mart-ta-varilan-mutabakata-iliskin-soru-cevaplar.tr.mfa , 02 Şubat 2020.
Tharoor, Ishaan:	“Slovakia’s leader said Islam has ‘no place’ in his country. Now he’s taking a leadership role in the E.U”, The Washington Post, (Çevrimiçi) https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/06/21/the-next-e-u-president-says-islam-has-no-place-in-his-country/ , 7 Şubat 2017.
Reuters in Budapest:	“Hungary passes anti-immigrant ‘Stop Soros’ laws,” The Guardian, (Çevrimiçi), https://www.theguardian.com/world/2018/jun/20/hungary-passes-anti-immigrant-stop-soros-laws , 21 Eylül 2018.
The Local It:	“These are the promises Italy’s political parties have made to voters”, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20180123/italian-election-2018-party-pledges-manifesto-democratic-m5s-northern-league-forza-italia , 25 Ekim 2018.
The Local It:	“Who’s who in Italy’s 2018 election?”, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20180125/who-is-running-italy-2018-election , 25 Mayıs 2019.

The Local It:	“Northern Italian region approves ‘anti-mosque’ laws”, The Local, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20160928/anti-mosque-proposals--in-northern-italy-liguria , 9 Nisan 2017.
The Local It:	“Salvini seeks to unite Italian right with Rome rally”, The Local, (Çevrimiçi) https://www.thelocal.it/20191020/salvini-seeks-to-unite-italian-right-with-roma-rally , 4 Mart 2020.
Times Malta:	“Migration summit: “We are in a race against time to save Schengen”-Tusk”, (Çevrimiçi) https://timesofmalta.com/articles/view/watch-valletta-summit-concluding-press-conference.591885 , 12. Nisan 2018.
The Star:	European rights court says Hungary must feed asylum seekers on border”, (Çevrimiçi) https://www.thestar.com.my/news/world/2018/08/23/european-rights-court-says-hungary-must-feed-asylum-seekers-on-border/ , 15 Kasım 2019.
Toğral, Burcu:	“Convergence of Securitization of Migration and ‘New Racism’ in Europe: Rise of Culturalism and Disappearance of Politics”, (ed.) Gabiralle Lazadiris, Security, Insecurity and Migration in Europe, Farnham, Ashgate, UK, 2011.
Triandafyllidou, Anna:	“Nation and Immigration: A Study of Italian Press Discourse,” Social Identities, C. 5, S. 1, Mart 1999, s. 65-88.
Trojanowska-Strzeboszewska, Monika:	“The Impact Of The Migration Crisis On The Process Of Shaping Goals And Instruments Of The EU Immigration Policy”, On-line Journal Modelling the New Europe, C. 26, 2018, s. 169-190.
Tsouparas, Gerasimos:	“The Syrian Refugee Crisis and Foreign Policy Decision-Making in Jordan, Lebanon, and Turkey”, Journal of Global Security Studies, C. 4, S. 4, 2019, s. 464-481.

Turner, Bryan S.:	Populism and the Crisis of Democracy, Vol. 1, Routledge, London-New York, 2019, s. 62-78.
UDC:	2008 Seçim Manifestosu, 2008.
UDC:	2013 Seçim Manifestosu, 2013.
UNCHR:	“Refugees and Asylum Seekers in Turkey”, (Çevrimiçi) https://www.unhcr.org/tr/en/refugees-and-asylum-seekers-in-turkey , 2 Şubat 2021.
UNHCR:	“Turkey Stats”, (Çevrimiçi) https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats , 10 Ağustos 2020.
United Nations:	Department Of Economic And Social Affairs, Population Facts, No: 2019/4, September 2019, (çevrimiçi), https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/populationfacts/docs/MigrationStock2019_PopFacts_2019-04.pdf , 13 Ekim 2019.
University of Leeds:	“CIK Toolkit Launch – European Parliament, Brussels”, (Çevrimiçi) https://cik.leeds.ac.uk/events/cik-toolkit-launch-european-parliament-brussels/ , 2 Şubat 2019.
Ünal-Çepel, Zühal:	“Mülteci Krizinde AB’nin Normatif Gücünü Yeniden Düşünmek”, Türkiye-AB ilişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 293, Temmuz 2017.
Van Dijk, T.:	Discourse and Knowledge: A Sociocognitive Approach, Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
Van Dijk, T. A.:	“Critical discourse analysis”, (ed.) D. Tannen, D. Schiffrin, H. Hamilton, Handbook of discourse analysis, Oxford: Blackwell, 2001, s. 352-371.

Várnagy, Réka:	“Hungary: Political developments and data in 2018”, European Journal of Political Research Political Data Yearbook, Eylül 2019, s. 1-9.
Walker, Shaun:	“Hungarian leader says Europe is now ‘under invasion’ by migrants”, The Guardian, (Çevrimiçi) https://www.theguardian.com/world/2018/mar/15/hungarian-leader-says-europe-is-now-under-invasion-by-migrants , 15 Mayıs 2018.
Weaver, Ole:	“Securitization and Desecuritization”, Ronnie D. Lipschutz (ed.), On Security, Colombia University Press, New York, 1995.
Williams, Micheals:	“Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics”, International Studies Quarterly, C. 47, S. 4, Aralık 2003, s. 511-531.
Wirth, Werner, (vd.):	“The Appeal of Populist Ideas, Strategies and Styles: A Theoretical Model and Research Design for Analyzing Populist Political Communication”, unpublished paper, University of Zurich, Working Paper No. 88, 2016, s. 1-61.
Wodak, Ruth:	Politics of Fear- What Right-Wing Populist Discourses Mean, SAGE, 2015.
Wodak, Ruth, Salomi Boukala:	“European identities and the revival of nationalism in the European Union, A discourse historical approach”, Journal of Language and Politics, C. 14, S.1, 2015, s. 87-109.
Wróbel, Aleksandra:	“Orbán pledges to keep Hungary safe and Christian”, Politico, (Çevrimiçi) https://www.politico.eu/article/orban-christian-migrants-pledges-to-keep-hungary-safe/ , 23 Ekim 2019.
Yalvaç, Faruk, Jonathan Joseph:	“Understanding populist politics in Turkey: a hegemonic depth approach”, Review of International Studies, 2019, s. 1-19.

Yankelovich, Daniel:	“Reading and Misreading Opinion Polls: Seven Stages of Public Understanding”, (Çevrimiçi) http://engagedkc.wikisapces.com /file/view/sevenstages.pdf , 7 Şubat 2020.
Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek:	Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
Zaviršek, D., Rajgelj, B.:	“Anti-Refugee Sentiment without Refugees: Human Rights Violations and Social Work in Post-Socialist Countries of Southeastern Europe in their Social Contexts,” <i>J. Hum. Rights Soc. Work</i> 4, 2019, s. 5-16.
Zvada, Ľubomír Zvada:	“Securitization of the Migrant Crisis and Islamophobic Rhetoric: The 2016 Slovak Parliamentary Election”, <i>Journal of Nationalism, Memory&Language Politics</i> , C. 12, S. 2, 2018, s. 216-235.
Zvada, Ľubomír:	“Securitization of the Migrant Crisis and Islamophobic Rhetoric: The 2016 Slovak Parliamentary Election”, <i>Journal of Nationalism, Memory & Language Politics</i> , C. 12, S. 2, 2018, s. 216-235.

EKLER

Ek 1 : İtalya - Siyasi Parti Manifestoları Kodlanma Yüzdeleri

Manifesto Adı	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi	Kodlanmayan	Kodlanan	Tüm Metin
M5S2018		10.2%	0.7%	5.6%	3.8%	11.1%	21.3%	56.8%	43.2%	100.0% (1,331,462)
SEL 2013		5.9%	0.1%	1.4%	1.6%	5.7%	6.5%	80.2%	19.8%	100.0% (122,897)
PDL2008		32.1%	7.0%	15.0%		23.4%	21.7%	37.8%	62.2%	100.0% (27,675)
LN 2008	0.2%	0.9%	5.5%	2.8%	0.8%	9.1%	12.5%	71.5%	28.5%	100.0% (28,429)
UDC 2013	0.6%	19.4%	1.5%	4.5%	8.5%	8.6%	9.8%	56.8%	43.2%	100.0% (67,428)
+E		10.9%	3.0%	4.2%	4.9%	31.9%	24.4%	40.7%	59.3%	100.0% (72,663)
UDC 2008		12.6%	1.5%	5.3%		4.7%	17.2%	66.6%	33.4%	100.0% (27,388)
LeU2018		10.8%	0.6%	3.2%	0.9%	6.2%	5.9%	74.1%	25.9%	100.0% (41,748)
PD 2008		5.8%	1.1%	5.7%	1.9%	3.5%	12.0%	72.2%	27.8%	100.0% (14,965)
SC 2013		4.8%		2.3%	1.0%	12.1%	10.6%	72.9%	27.1%	100.0% (69,900)
PD 2013		27.0%	1.0%	0.7%	12.2%	17.9%	20.4%	41.9%	58.1%	100.0% (31,050)
M5S2013		13.8%			8.8%	17.7%	24.7%	49.6%	50.4%	100.0% (20,726)
CDL 2006		12.6%	1.6%	6.4%	2.3%	7.6%	18.7%	63.2%	36.8%	100.0% (27,723)
UNİONE 2006		22.8%	2.8%	7.1%	4.4%	17.2%	18.2%	46.7%	53.3%	100.0% (614,367)

FDİ2013		22.3%	1.9%	7.1%	12.2%	13.5%	29.0%	40.4%	59.6%	100.0% (81,482)
LN 2013		37.7%	6.2%	17.0%		25.9%	32.2%	27.3%	72.7%	100.0% (22,366)
Fİ 2013		32.7%	6.9%	19.5%	1.6%	27.2%	38.0%	28.9%	71.1%	100.0% (25,313)
UDC 2018		6.2%	1.7%	6.6%	0.4%	15.6%	11.5%	68.5%	31.5%	100.0% (18,814)
PD2018		20.2%	0.3%	5.2%	3.1%	20.8%	23.5%	41.9%	58.1%	100.0% (180,448)
LN2018	1.8%	15.7%	4.2%	7.6%	4.3%	12.3%	23.9%	47.7%	52.3%	100.0% (244,541)
FDİ2018	1.9%	20.6%	3.5%	14.3%	2.1%	9.1%	24.1%	36.7%	63.3%	100.0% (15,887)
Fİ2018		1.7%	3.6%	16.0%	4.8%	19.3%	17.7%	46.2%	53.8%	100.0% (8,097)
TOTAL	0.2%	14.7%	1.7%	6.0%	4.0%	13.6%	20.0%	53.4%	46.6%	100.0% (3,095,369)

Ek 2 : Macaristan - Siyasi Parti Manifestoları Kodlanma Yüzdeleri

Manifesto Adı	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi	Kodlan mayan	Kod lanan	Tüm Metin
MSZP 2018		3.7%	0.6%	7.6%	11.9%	6.8%	15.5%	66.6%	33.4%	100.0% (50,010)
MOMENTUM 2018	0.0%	3.0%	1.8%	4.0%	8.0%	4.9%	12.6%	75.6%	24.4%	100.0% (703,461)
JOBBIK 2018		1.0%	1.3%	2.8%	9.0%	3.3%	11.8%	76.5%	23.5%	100.0% (226,997)
LMP 2018		4.5%	2.4%	5.5%	7.9%	6.8%	21.3%	65.0%	35.0%	100.0% (120,615)
DK2018	0.1%	4.2%	0.9%	5.1%	9.6%	9.4%	19.0%	66.3%	33.7%	100.0% (222,753)
FİDESZKDNP	1.1%	19.0%	4.9%	18.5%	14.1%	16.7%	28.6%	43.3%	56.7%	100.0% (24,899)

2018										
MSZP 2014		2.9%	0.5%	6.8%	8.4%	4.5%	12.4%	72.2%	27.8%	100.0% (151,565)
PM 2018		1.9%	2.7%	5.5%	18.7%	7.5%	20.4%	60.7%	39.3%	100.0% (148,800)
EGYÜTT 2018		1.2%	1.1%	4.3%	8.2%	2.5%	7.7%	78.6%	21.4%	100.0% (173,140)
FIDESZKDNP 2014		1.1%		5.1%	6.2%	4.7%	15.3%	70.7%	29.3%	100.0% (22,222)
DK2014		4.8%	0.7%	3.5%	7.4%	7.0%	16.5%	70.4%	29.6%	100.0% (210,556)
JOBBIK 2014		2.4%	1.1%	3.4%	6.0%	4.0%	14.1%	74.4%	25.6%	100.0% (467,909)
LMP2014		3.1%	0.4%	2.9%	9.2%	1.6%	14.0%	72.5%	27.5%	100.0% (217,566)
FIDESZKDNP 2010		3.9%	0.8%	13.3%	13.9%	5.3%	19.1%	56.4%	43.6%	100.0% (147,783)
MDF2006		7.5%	1.1%	9.0%	8.1%	8.6%	22.8%	58.1%	41.9%	100.0% (135,623)
SZDSZ2006		5.4%	0.7%	2.6%	3.9%	6.2%	16.5%	74.5%	25.5%	100.0% (102,362)
MSZP2006		5.1%		19.9%	18.0%	14.1%	23.1%	48.2%	51.8%	100.0% (68,020)
FIDESZKDNP 2006		4.9%	1.1%	6.9%	7.2%	7.3%	16.5%	68.2%	31.8%	100.0% (73,524)
JOBBIK2010		7.6%	1.9%	8.2%	15.4%	5.7%	22.1%	56.2%	43.8%	100.0% (385,811)
LMP2010		3.5%	1.8%	3.8%	16.5%	10.7%	32.3%	53.0%	47.0%	100.0% (600,748)
MSZP2010		5.0%	1.1%	8.8%	12.5%	8.0%	29.3%	50.9%	49.1%	100.0% (195,867)
EGYÜTT 2014		1.8%	0.8%	4.2%	9.5%	2.9%	13.3%	72.6%	27.4%	100.0% (159,468)

TOTAL	0.0%	3.8%	1.3%	5.4%	10.6%	6.2%	18.6%	66.2%	33.8%	100.0% (4,609,699)

Ek 3 : Türkiye - Siyasi Parti Manifestoları Kodlanma Yüzdeleri

Manifesto Adı	İslam	Kültür	Göç	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi	Kodlan mayan	Kod lanan	Tüm Metin
HDP2018	0.7%	11.6%	5.1%	7.5%	6.1%	3.0%	7.8%	64.6%	35.4%	100.0% (76,611)
AKPARTİ2007	0.1%	5.5%	0.1%	5.0%	1.3%	4.0%	5.3%	80.5%	19.5%	100.0% (387,663)
AKP2015 KASIM	0.6%	9.6%	0.7%	6.7%	2.0%	4.4%	13.7%	66.5%	33.5%	100.0% (598,330)
CHP2018	0.1%	3.9%	0.9%	4.2%	2.0%	2.7%	6.4%	81.6%	18.4%	100.0% (288,447)
AKP2011	0.3%	6.5%	0.4%	6.7%	1.4%	4.1%	7.8%	75.8%	24.2%	100.0% (492,169)
HDP2015 KASIM		20.7%	7.3%	15.0%	8.9%	4.6%	9.1%	52.9%	47.1%	100.0% (75,556)
SAADET2018	0.8%	5.0%	2.0%	4.7%	3.1%	2.3%	5.3%	79.1%	20.9%	100.0% (165,507)
MHP2018	3.9%	30.0%	2.4%	20.5%	21.1%	2.4%	18.4%	36.2%	63.8%	100.0% (179,536)
İYİ Parti 2018	0.1%	7.4%	1.0%	7.2%	4.0%	1.3%	7.2%	74.8%	25.2%	100.0% (235,257)
AKP2015 HAZİRAN	0.5%	10.5%	0.6%	7.5%	2.6%	4.9%	14.2%	64.2%	35.8%	100.0% (571,368)
MHP2015 KASIM	1.5%	16.4%	2.3%	19.1%	11.5%	1.5%	8.6%	55.7%	44.3%	100.0% (424,153)
MHP2015 HAZİRAN	1.4%	13.7%	2.0%	15.2%	8.1%	0.5%	4.1%	64.1%	35.9%	100.0% (394,738)
DTP2007		16.4%	0.7%	3.1%	6.9%	0.7%	1.7%	77.5%	22.5%	100.0% (16,733)
BDP2011		8.7%	1.6%	7.0%		1.3%	5.1%	77.3%	22.7%	100.0% (26,366)

CHP2007	0.2%	5.7%	0.4%	14.0%	4.5%	4.9%	5.8%	69.1%	30.9%	100.0% (177,082)
HDP2015 HAZİRAN		19.0%	3.9%	12.9%	3.9%	2.6%	8.1%	62.6%	37.4%	100.0% (67,486)
CHP2015 HAZİRAN		11.5%	0.6%	8.0%	4.9%	5.6%	9.0%	66.5%	33.5%	100.0% (326,398)
CHP2011	0.3%	14.2%	0.9%	8.4%	5.2%	6.6%	13.2%	62.1%	37.9%	100.0% (212,682)
CHP2015 KASIM		10.4%	1.5%	8.3%	4.6%	4.9%	9.5%	67.2%	32.8%	100.0% (371,249)
MHP2011	0.3%	16.1%	1.1%	15.8%	6.2%	0.9%	14.9%	57.5%	42.5%	100.0% (330,991)
MHP2007	0.5%	16.4%	0.8%	11.2%	5.2%	1.8%	12.0%	61.9%	38.1%	100.0% (188,424)
AKP2018	1.1%	8.7%	2.2%	8.7%	2.0%	3.1%	13.1%	65.7%	34.3%	100.0% (742,244)
TOTAL	0.6%	10.9%	1.3%	9.7%	4.6%	3.4%	10.1%	66.6%	33.4%	100.0% (6,348,990)

Ek 4 : İtalya- Siyasi Partiler Manifestolar Göç Kelime frekansı ve Kategori Kesişim Frekansları

Manifesto Adı	Kelime Sayısı	Göç	İslam	Kültür	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
M5S2018	195771	82	0	3	6	1	38	24
SOL2006	90125	109	0	24	13	6	30	38
LN2018	36015	46	6	10	18	8	20	23
PD2018	27420	18	0	7	0	0	27	9
SEL 2013	18459	14	0	1	0	1	1	0
FDI2013	11999	8	0	5	3	0	0	1
+E 2018	10855	10	0	4	1	0	10	5
SC 2013	8767	1	0	0	0	0	0	0
CDL 2006	4145	4	0	0	1	0	0	0
LN 2008	4669	13	1	0	0	0	2	2
UDC 2008	3801	6	0	3	0	0	3	1
UDC 2013	10272	3	0	6	0	0	0	0
PD 2013	4708	2	0	0	0	0	0	0
PD 2008	2211	4	0	0	0	0	0	1
PDL2008	3938	6	0	3	12	0	6	0
LN 2013	3035	3	0	5	4	0	0	3
FI 2013	3578	4	0	1	6	1	1	3
LeU2018	6045	5	0	0	3	0	3	0
FDI2018	2271	6	0	0	2	0	0	2
M5S2013	2842	1	0	1	0	0	0	0
UDC 2018	2675	7	0	0	4	0	12	2
FI2018	1094	3	0	0	1	0	0	1

Ek 5 : Macaristan- Siyasi Partiler Manifestolar Göç Kelime frekansı ve Kategori Kesişim Frekansları

Manifesto Adı	Kelime Sayısı	Göç	İslam	Kültür	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
FIDESZ2018	3479	4	0	2	4	0	2	0
JOBBIK2018	27897	22	0	0	5	0	3	3
MSZP2018	6204	3	0	0	0	1	0	0
LMPNS2018	13885	8	0	0	4	2	2	1
DK2018	25855	8	1	1	1	2	2	0
MOMENTUM2018	83705	58	2	7	19	12	29	7
PM 2018	18331	10	0	1	1	6	4	6
EGYÜTT 2018	20195	12	0	0	3	1	5	0
FIDESZ2014	3199	0	0	0	0	0	0	0
JOBBIK2014	57413	27	0	1	4	2	1	6
MSZP2014	18569	6	0	0	0	2	0	1
LMP2014	26736	5	0	0	0	0	1	0
DK2014	24828	9	0	2	3	2	2	1
EGYÜTT 2014	19042	11	0	0	0	0	0	4
FIDESZKDNP2010	20092	3	0	0	0	0	0	1
JOBBIK2010	46931	18	0	0	19	5	2	16
MSZP2010	23501	4	0	1	9	1	1	0
LMP2010	74447	59	0	12	3	19	61	1
FIDESZKDNP2006	9217	3	0	0	0	2	0	0
MDF2006	13824	6	0	0	1	0	5	0
MSZP2006	8445	0	0	0	0	0	0	0
SZDSZ2006	12036	3	0	0	0	0	1	3

Ek 6 : Türkiye- Siyasi Partiler Manifestolar Göç Kelime frekansı ve Kategori Kesişim Frekansları

Manifesto Adı	KelimeSayısı	Göç	İslam	Kültür	Güvenlik	Popülizm	Avrupa	Ekonomi
AKP2018	93487	112	2	4	17	0	1	17
AKP2015 KASIM	71620	27	0	5	8	0	0	3
AKP2015 HAZİRAN	68130	20	0	2	0	0	0	1
AKP2011	61304	9	0	1	0	1	0	7
AKP2007	46848	2	0	1	0	0	0	0
MHP2011	38401	8	0	8	8	0	0	0
CHP2015 KASIM	42273	38	0	5	9	0	4	5
CHP2018	33063	24	0	0	1	0	2	10
CHP2015 HAZİRAN	37214	13	0	3	2	0	4	2
MHP2015 KASIM	56958	26	0	23	37	3	0	5
CHP2011	24587	6	0	3	0	0	3	3
MHP2007	22007	5	0	2	4	1	0	1
MHP2018	22027	11	0	4	16	0	12	14
İYİ Parti 2018	26443	21	0	0	9	0	0	6
SAADET2018	20765	20	0	0	3	0	0	0
MHP2015 HAZİRAN	55295	27	0	11	23	0	0	4
CHP2007	19060	3	0	0	2	0	0	0
HDP2018	9265	31	4	4	6	0	34	3
HDP2015 HAZİRAN	8243	23	0	9	23	0	3	6
HDP2015 KASIM	9207	32	0	3	41	6	25	1
BDP2011	3066	1	0	0	0	0	0	0
DTP2007	2009	1	0	0	0	0	0	1

Ek 7 : İtalya Kelime Frekansları Normallik Testi

Date: 02/19/21 Time: 20:13
Sample: 1 22

Mean	0.318182	3.318182	16.13636	3.363636	0.772727	6.954545	5.227273
Median	0.000000	1.000000	6.000000	1.000000	0.000000	1.000000	1.000000
Maximum	6.000000	24.00000	109.0000	18.00000	8.000000	38.00000	38.00000
Minimum	0.000000	0.000000	1.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
Std. Dev.	1.286796	5.410628	27.69613	4.962195	2.068628	11.36610	9.971062
Skewness	4.188317	2.725516	2.489582	1.725966	2.821979	1.611888	2.257432
Kurtosis	18.97011	10.84921	7.998447	5.053885	9.483355	4.271888	6.991797
Jarque-Bera	298.1115	83.71347	45.62850	14.78975	67.73081	11.00956	33.29190
Probability	0.000000	0.000000	0.000000	0.000614	0.000000	0.004067	0.000000
Sum	7.000000	73.00000	355.0000	74.00000	17.00000	153.0000	115.0000
Sum Sq. Dev.	34.77273	614.7727	16108.59	517.0909	89.86364	2712.955	2087.864
Observations	22	22	22	22	22	22	22

Ek 8 : Macaristan Kelime Frekansları Normallik Testi

Date: 02/19/21 Time: 20:16
Sample: 1 22

Mean	0.136364	1.227273	12.68182	3.454545	2.590909	5.500000	2.272727
Median	0.000000	0.000000	7.000000	1.000000	1.000000	1.500000	1.000000
Maximum	2.000000	12.00000	59.00000	19.00000	19.00000	61.00000	16.00000
Minimum	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
Std. Dev.	0.467563	2.860766	16.30479	5.535404	4.604957	13.79355	3.794505
Skewness	3.369334	2.951056	2.091332	2.089864	2.563002	3.383211	2.385642
Kurtosis	13.17920	10.88264	6.337096	6.330737	8.978466	13.50780	8.827471
Jarque-Bera	136.6069	88.88999	26.24499	26.18361	56.84981	143.1817	51.99752
Probability	0.000000	0.000000	0.000002	0.000002	0.000000	0.000000	0.000000
Sum	3.000000	27.00000	279.0000	76.00000	57.00000	121.0000	50.00000
Sum Sq. Dev.	4.590909	171.8636	5582.773	643.4545	445.3182	3995.500	302.3636
Observations	22	22	22	22	22	22	22

Ek 9 : Türkiye Kelime Frekansları Normallik Testi

Date: 02/19/21 Time: 20:55
Sample: 1 22

Mean	0.272727	4.000000	20.90909	9.500000	0.500000	4.000000	4.045455
Median	0.000000	3.000000	20.00000	5.000000	0.000000	0.000000	3.000000
Maximum	4.000000	23.00000	112.0000	41.00000	6.000000	34.00000	17.00000
Minimum	0.000000	0.000000	1.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
Std. Dev.	0.935125	5.246314	23.24386	12.00694	1.405770	8.804761	4.613410
Skewness	3.369334	2.341147	2.805666	1.424092	3.157997	2.563732	1.468324
Kurtosis	13.17920	8.912238	11.90917	4.059121	12.20395	8.400325	4.520916
Jarque-Bera	136.6069	52.13856	101.6221	8.464403	114.2207	50.83320	10.02566
Probability	0.000000	0.000000	0.000000	0.014520	0.000000	0.000000	0.006652
Sum	6.000000	88.00000	460.0000	209.0000	11.00000	88.00000	89.00000
Sum Sq. Dev.	18.36364	578.0000	11345.82	3027.500	41.50000	1628.000	446.9545
Observations	22	22	22	22	22	22	22

Ek 10 : İtalya- Macaristan- Türkiye spesifik kodlama rehberi

Kategori	Kodlama- İtalyanca	Kategori	Kodlama- Macarca	Kategori	Kodlama- Türkçe
İslam	musulman	İslam	iszlám	İslam	Müslüman
İslam	islam	İslam	muszlim	İslam	İslam
Kültür	Tradizion	İslam	muzulmán	İslam	-İslam
Kültür	identit	Kültür	keresztény	Kültür	değerler
Kültür	civilt	Kültür	identitá	Kültür	kimli
Kültür	valor	Kültür	civilizáci	Kültür	gelenek
Kültür	cultur	Kültür	kultúra	Kültür	medeniyet
Kültür	cristian	Kültür	értékek	Kültür	kültür
Göç	migra	Kültür	tradíció	Göç	sığınmac
Göç	rifugiat	Kültür	hagyomány	Göç	göç
Göç	profug	Göç	vándor	Göç	göçmen
Göç	asilo	Göç	migrá	Göç	insan kaçak
Göç	asili	Göç	emberkereskedelem	Göç	insan ticaret
Göç	di esseri umani	Göç	embercsempésze	Göç	Suriyeli
Göç	protezione internazionale	Göç	dissziden	Göç	uluslararası korum
Göç	disert	Göç	menedékjog	Göç	geçici korum
Göç	'asil	Göç	menedékkér	Göç	mülteci
Göç	sirian	Göç	menekül	Güvenlik	terör
Güvenlik	minacc	Göç	nemzetközi védel	Güvenlik	tehdi
Güvenlik	sicurezza	Göç	szír	Güvenlik	güvenli
Güvenlik	terror	Göç	szírek	Popülizm	yolsuzlu

Popülizm	sovrán	Güvenlik	fenyeg	Popülizm	uzlaş
Popülizm	referendum	Güvenlik	terror	Popülizm	yalan
Popülizm	consens	Güvenlik	bizton	Popülizm	utanç
Popülizm	volontà	Popülizm	oligarch	Popülizm	skandal
Popülizm	scandal	Popülizm	elit	Popülizm	siyasiler
Popülizm	menzogn	Popülizm	népszavaz	Popülizm	siyasetçi
Popülizm	propagand	Popülizm	korrupt	Popülizm	seçkin
Popülizm	vergogn	Popülizm	veszteget	Popülizm	elit
Popülizm	ingann	Popülizm	árul	Popülizm	referand
Popülizm	partitocrazi	Popülizm	tévesztésé	Popülizm	propaganda
Popülizm	verit	Popülizm	politikus	Popülizm	kandır
Popülizm	tradiť	Popülizm	szégyen	Popülizm	ihanet
Popülizm	corrot	Popülizm	antidemok	Popülizm	dürüst
Popülizm	corrut	Popülizm	igazsá	Popülizm	anti-demokrat
Popülizm	politici	Popülizm	valóság	Popülizm	aldat
Popülizm	tradir	Popülizm	propaganda	Popülizm	egemenli
Popülizm	elit	Popülizm	tisztességtelen	Popülizm	irade
Popülizm	oligarch	Popülizm	hazug	Avrupa	AB
Popülizm	baron	Popülizm	szuverén	Avrupa	Avrupa
Popülizm	antidemocr	Popülizm	akarat	Avrupa	Avrupa Birliği
Popülizm	anti-democr	Popülizm	botrány	Ekonomi	ekonomik
Popülizm	riconciliazion	Popülizm	megegyez	Ekonomi	maliyet
Avrupa	Europ	Popülizm	anti demokra	Ekonomi	dolar
Avrupa	Unione Europea	Popülizm	konszenz	Ekonomi	avro
Avrupa	UE	Avrupa	Brüsszel	Ekonomi	TL

Avrupa	Bruxelles	Avrupa	Európa	Ekonomi	lira
Ekonomi	economic	Avrupa	Európai Únió		
Ekonomi	euro	Avrupa	EU		
Ekonomi	dolar	Ekonomi	gazdasági		
Ekonomi	€	Ekonomi	költség		
Ekonomi	costo	Ekonomi	euró		
Ekonomi	costi	Ekonomi	dollár		
		Ekonomi	€		
		Ekonomi	forint		

Merve Hazer Yiğit Uyar

ÖZGEÇMİŞ

İlköğrenimini Kocaeli ve Kayseri, ortaöğrenimini Mersin’de alan Merve Hazer Yiğit Uyar Lisans derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nden 2011 yılında almıştır. Galatasaray Üniversitesi Siyaset Bilimi programında yüksek lisansını tamamlamıştır. 2017 yılında Floransa Üniversitesi’nde araştırmacı olarak bulunmuştur. Merve Hazer Yiğit Uyar, İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında doktorasını 2021 yılında tamamlamıştır. 2018 yılından beri Fenerbahçe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Aynı zamanda çevirmen ve editör olarak da çalışmaktadır. Araştırma alanları Mülteci Krizi, Mülteci, Göçmen, Sığınmacı, Popülizm, Güvenlikleştirme, Yabancı düşmanlığı, İslamofobi.